

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ: ΣΕΥΠ
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΕΙΔΙΚΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ»

ΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΚΙΤΤΑ ΜΑΡΙΑ
ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΤΑΜΑΤΙΑ
ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κος ΔΕΤΟΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΠΑΤΡΑ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	IV
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	V
ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	VIII
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	6
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ	8
ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	9
ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΌΡΩΝ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ	12
ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	13
ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΒΑΤΗ	15
ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	17
ΕΙΔΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ	18
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	20
ΑΤΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	21
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	29
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ	48
ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	49
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ ΣΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ	56
ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ-ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΒΑΤΩΝ	60
ΤΟ ΣΤΙΓΜΑ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΒΑΤΗ	62
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ	65
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ-ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΖΟΜΕΝΩΝ (ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ-ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ)	70
ΑΡΞΙΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΝΕΩΝ	70
ΚΕ.Θ.Ε.Α. - ΚΕΝΤΡΟ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ. ΑΝΟΙΧΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΦΗΒΩΝ-ΝΕΩΝ «ΠΙΛΟΤΟΣ»	73
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ « Ο ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ» ..	76
ΚΛΙΜΑΚΑ - ΦΟΡΕΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	77
ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ – ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ	79
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (Ο.Α.Ε.Δ.) - ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΒΟΛΟΥ	81
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Σ.Υ.Υ.) «ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ»	83
«ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ»	84
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ	91
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	91
ΣΚΟΠΟΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	92
ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	93
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	94

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ/ ΜΕΘΟΔΟΣ	95
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΔΕΙΓΜΑ ΈΡΕΥΝΑΣ	96
ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ	97
ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV	98
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	99
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	99
ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	156
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V	162
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	163
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α - ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	164
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β - ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ.....	165
ΑΡΘΡΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ.....	165
ΑΡΘΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ	167
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΤΑ DSM-IV ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΗΣ ΔΙΑΓΩΓΗΣ	172
ΑΙΤΗΣΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΟΡΙΟ»	175
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΥΠΟΥ Α & Β (Φ.Ε.Κ. Β' 463/ 17-4-2003).....	177
ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ - Ν 3189/2003 (Φ.Ε.Κ. 243/21-10-2003)'	224
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ.....	235
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	259
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ.....	265
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	267

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Η συγκεκριμένη Πτυχιακή εργασία εκπονήθηκε στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Ανώτερου Τεχνολογικού Ιδρύματος Πατρών, στο πλαίσιο των υποχρεώσεών μας για την απόκτηση του πτυχίου.

Νιώθουμε την ανάγκη να εκφράσουμε τις ειλικρινείς και βαθύτατες ευχαριστίες μας σε όλους όσοι μας στήριξαν και συνέβαλαν στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας. Αρχικά θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον υπεύθυνο καθηγητή μας, Δρα Δετοράκη Ιωάννη για την υποστήριξη του, για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε καθώς και για την πολύτιμη καθοδήγησή του σε όλο το χρονικό διάστημα προετοιμασίας της εργασίας μας. Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον κ. Βανταράκη Απόστολο, συνεργάτη του κ. Δετοράκη για την προθυμία του να συνεργαστεί μαζί μας και να μας προσφέρει σημαντική βοήθεια με τις γνώσεις του στο ερευνητικό κομμάτι της εργασίας μας.

Θα ήταν παράλειψη μας να μην ευχαριστήσουμε όλο το προσωπικό των ειδικών καταστημάτων κράτησης που επισκεφτήκαμε, του Α.Σ.Κ.Α. Κασσαβέτειας, του Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα, καθώς και των γυναικείων φυλακών Κορυδαλλού. Συγκεκριμένα την κα. Παπαγεωργίου Ιφιγένεια, κοινωνική λειτουργό στο Α.Σ.Κ.Α Κασσαβέτειας, την κοινωνική υπηρεσία του Ε.Κ.Κ.Ν Αυλώνα και την κα. Κωνσταντινίδου, κοινωνική λειτουργό στις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού για τις χρήσιμες πληροφορίες που μας παρείχαν καθώς και για το ευχάριστο κλίμα το οποίο κατάφεραν να δημιουργήσουν κατά τη διάρκεια της συνεργασίας μας.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειές μας, όπως επίσης και τους φίλους μας για την αμέριστη συμπαράστασή τους στη προσπάθειά μας να φέρουμε εις πέρας την παρούσα μελέτη. Ειδικά θα θέλαμε να αναφέρουμε τις συμφοιτήτριές μας Μούργελα Αριστέα και Κυριακίδου Μαρία για την πολύτιμη βοήθειά που μας παρείχαν στην κωδικοποίηση των στοιχείων των ερωτηματολογίων που χρησιμοποιήσαμε στην έρευνά μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η μελέτη αυτή εξετάζει την αντικοινωνική συμπεριφορά των ανήλικων ηλικίας 17-21 ετών που κρατούνται στα ειδικά σωφρονιστικά καταστήματα της Κασσαβέτειας (Α.Σ.Κ.Α. Κασσαβέτειας), του Αυλώνα (Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα) και του Κορυδαλλού (γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού).

Συγκεκριμένα η μελέτη μας χωρίζεται σε δύο μέρη: στη βιβλιογραφική ανασκόπηση και στην έρευνα. Καταρχήν, όσον αφορά τη βιβλιογραφική ανασκόπηση:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια γενική αναφορά στο πρόβλημα της παραβατικότητας των ανήλικων στη χώρα μας. Στη συνέχεια αναφέρονται οι σκοποί και οι στόχοι της μελέτης καθώς και κάποιοι ορισμοί σχετικοί με το συγκεκριμένο θέμα. Στόχος μας είναι να καταλάβει ο αναγνώστης της παρούσας πτυχιακής εργασίας ποιο θέμα πρόκειται να αναλυθεί στη πορεία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε αρχικά στις μορφές παραβατικότητας των ανήλικων παραβατών καθώς και τα είδη αντικοινωνικών πράξεων στις οποίες επιδίδονται οι ανήλικοι. Επίσης παραθέτουμε κάποιες έρευνες που αποδεικνύουν την αύξηση της ανήλικης παραβατικότητας τα τελευταία έτη. Σκοπός της αναφοράς αυτών των ερευνών είναι να υπάρξει προβληματισμός για τη δυσάρεστη αυτή κοινωνική πραγματικότητα και να αντιληφθεί το κοινωνικό σύνολο και οι αρμόδιες αρχές της Πολιτείας ότι είναι επιτακτική ανάγκη να αντιμετωπιστεί το νοσηρό φαινόμενο παραπτωματοκότητας των ανηλίκων.

Στο δεύτερο μέρος του ιδίου κεφαλαίου περιγράφεται το προφίλ του ανήλικου παραβάτη, δηλαδή τα χαρακτηριστικά του. Σκοπός μας είναι να γνωρίσει ο αναγνώστης την προσωπικότητα του παιδιού που φτάνει στο σημείο να παραβατήσει, να καταλάβει την ψυχολογική υπόσταση του ατόμου αυτού, το βαθμό επιρροής του οικογενειακού αλλά και του κοινωνικού του περιβάλλοντος. Το τρίτο μέρος περιλαμβάνει κάποια εμφανή συμπτώματα παραβατικής συμπεριφοράς με τα οποία οι γονείς αυτών των παιδιών θα μπορούν να καταλάβουν ότι αυτή η μη φυσιολογική συμπεριφορά τους μπορεί να αποδεχθεί μοιραία για το μέλλον τους. Το τέταρτο μέρος περιλαμβάνει κάποια από τα πιο γνωστά είδη εγκλημάτων καθώς και έρευνες πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Στο πέμπτο μέρος αναφερόμαστε στους παράγοντες της ανήλικης παραβατικότητας, για ποιο λόγο οδηγούνται οι νέοι στη

βία, στην εγκληματικότητα, ποιος ευθύνεται για αυτήν τους την απερισκεψία. Θα μπορούσε να θεωρηθεί το σημαντικότερο μέρος από όλα τα κεφάλαια, αυτό που θα κέντριζε το έντονο ενδιαφέρον όλων μας. Στόχος μας εδώ είναι να ευαισθητοποιήσουμε τις ψυχές όλων των ανθρώπων και να αναρωτηθούν γιατί θα έπρεπε να υπάρχουν τέτοιου είδους άσχημες καταστάσεις. Στο έκτο μέρος αναφέρονται επιγραμματικά ο διαχωρισμός των κρατούμενων βάσει διαφόρων κριτηρίων, όπως ψυχοβιολογικά, νομικά, σωφρονιστικά. Στο έβδομο μέρος γίνεται αναφορά στις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας. Το όγδοο μέρος περιλαμβάνει τα προγράμματα που εφαρμόζονται μέσα στο χώρο των σωφρονιστικών καταστημάτων (Α.Σ.Κ.Α. Κασσαβέτιας, Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα), όπου ο αναγνώστης θα ενημερωθεί για το πώς διαβιούν οι ανήλικοι κρατούμενοι και πως περνούν εποικοδομητικά το χρόνο τους σύμφωνα πάντα με το διαρρυθμισμένο από το προσωπικό πρόγραμμα των φυλακών. Στο πλαίσιο του καθημερινού προγράμματος υπάρχει και ελεύθερος χρόνος στον οποίο οι κρατούμενοι ασχολούνται με ό,τι επιθυμούν ή ξεκουράζονται. Στο ένατο μέρος περιλαμβάνονται τα αναμορφωτικά-θεραπευτικά μέτρα των κρατούμενων. Το δέκατο μέρος περιλαμβάνει επίσης ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα που είναι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στα ειδικά καταστήματα κράτησης νέων. Αναφερόμαστε δηλαδή διεξοδικά στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του κοινωνικού λειτουργού που εργάζεται στις φυλακές και στη σημασία της ύπαρξής του εκεί καθώς και στην αναγκαιότητα στελέχωσης των σωφρονιστικών καταστημάτων με τέτοιους ειδικούς επιστήμονες. Το ενδέκατο μέρος του πρώτου κεφαλαίου αφορά το κοινωνικό στίγμα του ανήλικου παραβάτη, Υπάρχει κοινωνικός στιγματισμός στις μέρες μας; Ποια άτομα πλήττονται από αυτόν; Τι επιπτώσεις έχει στα άτομα και τις οικογένειές τους; Το δωδέκατο και τελευταίο μέρος του πρώτου κεφαλαίου περιλαμβάνει και αναλύει κάποια προγράμματα και κάποιες εθελοντικές οργανώσεις όπου βοηθούν και στην ένταξη των κρατούμενων στο σωφρονιστικό κατάστημα και στην επανένταξη των αποφυλακιζομένων στην κοινωνία, είτε πρόκειται για εύρεση εργασίας και εκπαιδευτική κατάρτιση, είτε για συμβουλευτική.

Ο αναγνώστης έχοντας μελετήσει τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, έχει διαμορφώσει πλέον μια εικόνα για την αντικοινωνική συμπεριφορά των ανήλικων κρατούμενων στα ειδικά καταστήματα κράτησης.

Έτσι, εν συνεχεία ακολουθεί το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας μας που περιέχει την έρευνα και αναλύει τη μεθοδολογία της. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει: τον προσδιορισμό του είδους έρευνας, (διερευνητική-περιγραφική), τον καθορισμό του σκοπού της μελέτης αυτής, τη μέθοδο και τα εργαλεία που χρησιμοποιήσαμε για την συλλογή στοιχείων και την επίτευξη των σκοπών της έρευνας, τον πληθυσμό και το δείγμα μας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα της έρευνας και αναλυτικός σχολιασμός των αποτελεσμάτων αυτών.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας παρουσιάζονται μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση της μελέτης μας κάποια συμπεράσματα σχετικά με την ανήλικη παραβατικότητα και την έκταση του φαινομένου στις μέρες μας. Ακόμα, διατυπώνονται κάποιες προτάσεις και μέτρα αντιμετώπισης που πιστεύουμε ότι θα μπορούσαν να βοηθήσουν την κοινωνία και την πολιτεία στην έγκαιρη πρόληψη για την μείωση και την εξάλειψη του μείζονος αυτού κοινωνικού προβλήματος που αποτελεί σύγχρονη μάστιγα της κοινωνίας και της νεολαίας μας.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

Πίν.1: 'Σωφρονιστικό Ίδρυμα'

Πίν.2: 'Ηλικία'

Πίν.3: 'Φύλο'

Πίν.4: 'Υπηκοότητα'

Πίν.5: 'Τόπος Γέννησης'

Πίν.6: 'Περιοχή Μόνιμης Κατοικίας'

Πίν.7: 'Μορφωτικό επίπεδο'

Πίν.8: 'Οικογενειακή κατάσταση'

Πίν.9: 'Παιδιά'

Πίν.10: 'Μορφωτικό επίπεδο Πατέρα'

Πίν.11: 'Μορφωτικό επίπεδο Μητέρας'

Πίν.12: 'Επάγγελμα Πατέρα'

Πίν.13: 'Επάγγελμα Μητέρας'

Πίν.14: 'Μηνιαίο εισόδημα'

Πίν.15: 'Σχέσεις των γονέων μεταξύ τους'

Πίν.16: 'Αν οι γονείς είναι χωρισμένοι'

Πίν.17: 'Οι σχέσεις με τον πατέρα'

Πίν.18: 'Οι σχέσεις με τη μητέρα'

Πίν.19: 'Συμπεριφορά γονέων'

Πίν.20: 'Χρήστης ναρκωτικών ουσιών'

Πίν.21: 'Αν κάποιος από την οικογένεια είναι αλκοολικός'

Πίν.22: 'Αν κάποιος από την οικογένεια έχει πάει φυλακή'

Πίν.23: 'Άσκηση βίας από την οικογένεια'

Πίν.24: 'Ερωτική Προσέγγιση'

Πίν.25: 'Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη'

- Πίν.26: 'Ανατροφή'
- Πίν.27: 'Το αδίκημα για το οποίο βρίσκονται στη φυλακή'
- Πίν.28: 'Ποινή που επιβλήθηκε σε μήνες'
- Πίν.29: 'Τμήμα ποινής που έχει εκτίσει σε μήνες'
- Πίν.30: 'Αν έχει πάει ξανά φυλακή'
- Πίν.31: 'Διάρκεια προηγούμενης κράτησης σε μήνες'
- Πίν.32: 'Χρήση ουσιών'
- Πίν.33: 'Είδος ναρκωτικών ουσιών'
- Πίν.34: 'Ανάγκη για ναρκωτική ή φαρμακευτική ουσία'
- Πίν.35: 'Προμήθεια και χρήση ναρκωτικών στη φυλακή'
- Πίν.36: 'Εργασία μέσα στη φυλακή'
- Πίν.37: 'Είδος εργασίας μέσα στη φυλακή'
- Πίν.38: 'Δραστηριότητες μέσα στη φυλακή'
- Πίν.39: 'Επισκεπτήριο'
- Πίν.40: 'Ποιός έρχεται στο επισκεπτήριο'
- Πίν.41: 'Συναισθήματα για το επισκεπτήριο'
- Πίν.42: 'Άδεια εξόδου από τις φυλακές'
- Πίν.43: 'Πού αφιερώνεται ο χρόνος στην έξοδο'
- Πίν.44: 'Πού βοηθούν οι έξοδοι'
- Πίν.45: 'Ο χρόνος μέσα στη φυλακή'
- Πίν.46: 'Οι συνθήκες κράτησης στη φυλακή'
- Πίν.47: 'Σοβαρό πρόβλημα υγείας'
- Πίν.48: 'Είδος προβλήματος υγείας'
- Πίν.49: 'Σεξουαλικά Μεταδιδόμενο Νόσημα'
- Πίν.50: 'Είδος Σεξουαλικού Μεταδιδόμενου Νοσήματος'
- Πίν.51: 'Επίσκεψη στο γιατρό της φυλακής'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανήλικη παραβατικότητα αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο που απασχολούσε και απασχολεί έντονα τις ανθρώπινες κοινωνίες και αφορά όλα τα κοινωνικά στρώματα. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια οι εκδηλώσεις παραβατικής συμπεριφοράς από τους νέους σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και στη χώρα μας έχουν αυξηθεί κατά κόρον και έχουν πάρει τη μορφή επιδημίας.

Συγκεκριμένα στη χώρα μας το φαινόμενο της παραβατικότητας των ανηλίκων άρχισε να ανησυχεί σε μεγάλο βαθμό την κοινωνία μας ύστερα από την εμφάνιση πολλών και διαρκώς αυξανόμενων κρουσμάτων επιθετικότητας, βίας, σχολικής απειθαρχίας καθώς και εξαιτίας της εμφάνισης ομάδων ανηλίκων (συμμορίες ανηλίκων), που δρουν συσπειρωμένα και διαπράττουν αδικήματα και παρανομίες. Τελευταία παρακολουθούμε ολοένα και περισσότερο μέσα από τα Μ.Μ.Ε., τις εφημερίδες και τα περιοδικά, τραγικά περιστατικά παραπτωματικών και εγκληματικών πράξεων που διαπράττονται από νεαρά άτομα και συγκλονίζουν την κοινή γνώμη.

Η νεανική παραπτωματικότητα καλύπτει ευρύτατο φάσμα συμπεριφορών και εκδηλώνεται με ποικίλες μορφές ξεκινώντας από απλές παρανομίες και φτάνοντας μέχρι σοβαρά εγκλήματα, όπως για παράδειγμα καβγάδες μεταξύ συνομηλίκων, κλοπές, χρήση και εμπορία εξαρτησιογόνων ουσιών, ανθρωποκτονίες.

Είναι δύσκολο να προσεγγίσουμε και να μελετήσουμε το σύνθετο φαινόμενο της νεανικής ή ανήλικης παραβατικότητας και τούτο διότι οι ανήλικοι παραβάτες βρίσκονται σε μια πολύ ευαίσθητη αλλά και ιδιόμορφη ηλικία που χρειάζεται ειδική μεταχείριση. Δεν είναι πλέον παιδιά αλλά ούτε και ενήλικες. Έχουν περάσει από την παιδική ηλικία αλλά δεν έχουν μπει ακόμη στην ωριμότητα. Αμφισβητούν τα πάντα γύρω τους, αντιδρούν, συγκρούονται με την έννομη τάξη και την κοινωνία και εκφράζουν την αντίθεσή τους απέναντι στους γονείς τους και γενικά τους μεγαλύτερους γιατί θεωρούν πως τους καταπιέζουν. Θέλουν να είναι ανεξάρτητοι και αυτόνομοι και δεν αντέχουν να τους επιβάλλουν οι «μεγάλοι» πώς να φέρονται και τι να κάνουν. Δε θέλουν να υπακούουν σε κανόνες συμπεριφοράς που έχει θεσπίσει η πολιτεία γιατί πιστεύουν ότι τους στερούν την ελευθερία τους και τις προσωπικές τους επιλογές. Λόγω του ορμητικού χαρακτήρα τους εκδηλώνουν αυτή την αντίδρασή τους απέναντι στο κοινωνικό σύνολο επαναστατώντας και συχνά

προβαίνουν σε αντικοινωνικές πράξεις που παραβαίνουν τους νόμους και τους κανόνες της κοινωνίας.

Όμως κανένα παιδί δεν είναι εκ γενετής κακό. Συνήθως υπάρχουν παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη συμπεριφορά που θα αναπτύξει το κάθε παιδί και το πώς θα εξελιχθεί η προσωπικότητά του, παράγοντες που έχουν σχέση είτε με το οικογενειακό του περιβάλλον, είτε με τον υπόλοιπο κοινωνικό του περίγυρο. Εάν δηλαδή το παιδί ζει και μεγαλώνει σε ένα οικογενειακό περιβάλλον όπου υπάρχει έλλειψη στοργής, αγάπης, φροντίδας, επικοινωνίας, τότε το παιδί δεν έχει ηθική και ψυχολογική στήριξη, γίνεται πιο σκληρό και μοναχικό και κατ' επέκταση είναι πολύ πιο ευάλωτο στο να εμφανίσει αντικοινωνική συμπεριφορά ή να γίνει μέλος μιας συμμορίας ανηλίκων. Όσον αφορά το κοινωνικό περιβάλλον του παιδιού, όταν αυτό το περιθωριοποιεί, τότε το παιδί υιοθετεί αντικοινωνική στάση απέναντί του, διαπράττοντας ακόμα και εγκληματικές πράξεις.

Η εγκληματικότητα των ανηλίκων παρουσιάζεται ως μια μορφή κοινωνικής παρέκκλισης, δηλαδή ως μια συμπεριφορά που απομακρύνεται από αυτό που θεωρούμε κοινωνικά αποδεκτό και παραβιάζει τους κανόνες που ισχύουν σε μια κοινωνία για να προστατεύονται τα συμφέροντα και η ελευθερία του κάθε ατόμου ξεχωριστά αλλά και για να είναι αρμονικές οι σχέσεις μεταξύ των μελών της κοινωνίας. Το κοινωνικό αυτό φαινόμενο συνιστά μια πραγματικότητα στις μέρες μας, που έχει βλαβερές συνέπειες για το ίδιο το άτομο, για τους άλλους και για την κοινωνική τάξη, γι' αυτό και έχει προκαλέσει το έντονο ενδιαφέρον των γονέων, των εκπαιδευτικών αλλά και ολόκληρου του επιστημονικού κόσμου που ασχολείται με την ψυχολογία και το παιδί. Έχουν γίνει αρκετές εργασίες και μελέτες με σκοπό να διερευνηθεί η ανήλικη παραβατικότητα και οι παράγοντες που ωθούν τα παιδιά να εκδηλώσουν από τόσο μικρή ηλικία τέτοιες συμπεριφορές. Οι προσπάθειες αυτές έχουν ξεκινήσει από καιρό στις Η.Π.Α. και σε άλλες αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες όπως Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία. Στις χώρες αυτές αποτελεί σύνηθες φαινόμενο να διαπράττουν όχι μόνο έφηβοι αλλά και παιδιά σοβαρά εγκλήματα μεταξύ των οποίων είναι ανθρωποκτονίες και ομαδικές δολοφονίες ακόμα και σε βάρος των συμμαθητών τους. Αντίθετα στη χώρα μας το πρόβλημα αυτό είναι σχετικά καινούργιο και οι μορφές νεανικής παραβατικότητας προς το παρόν τουλάχιστον είναι ήπιες με κύρια εγκλήματα τις κλοπές και τη χρήση και διακίνηση εξαρτησιογόνων ουσιών.

Το γεγονός όμως ότι τα κρούσματα ανήλικης εγκληματικότητας στη χώρα μας καθημερινά αυξάνουν τόσο σε αριθμό όσο και σε ένταση έχει προσελκύσει την προσοχή των ειδικών επιστημόνων όπως παιδαγωγοί, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, ιατροί, αλλά και νομικοί που μελετούν εκτενώς το σύγχρονο αυτό κοινωνικό πρόβλημα και δημοσιεύουν όλο και περισσότερες σχετικές με την ανήλικη παραβατικότητα έρευνες και εργασίες.

Ο καταιγισμός περιστατικών εγκληματικότητας και αντικοινωνικών ενεργειών από ανήλικα άτομα που πλήττει την κοινωνία μας και υπάρχει στην ειδησεογραφία, τον Τύπο και παντού γύρω μας, στάθηκε αφορμή να προβληματιστούμε και εμείς πάνω στο πολύ σοβαρό αυτό φαινόμενο των καιρών μας. Αποφασίσαμε λοιπόν να ασχοληθούμε στην εργασία μας με την ανήλικη παραβατικότητα και συγκεκριμένα με την συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των ανηλίκων κρατούμενων στα ειδικά καταστήματα κράτησης. Προσπαθήσαμε να προσεγγίσουμε το θέμα όχι μόνο μέσα από τη θεωρία και τη βιβλιογραφική διερεύνηση αλλά κυρίως μέσα από προσωπική επαφή με τους κρατούμενους, που είναι και το αντικείμενο μελέτης μας. Για την υλοποίηση της εργασίας μας και την επίτευξη του σκοπού μας χρησιμοποιήσαμε ως εργαλείο τη συνέντευξη με ανήλικους κρατούμενους από τρία σωφρονιστικά καταστήματα ανηλίκων της χώρας μας. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήσαμε επισκέψεις στο Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα, στις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού και στο Α.Σ.Κ.Α. Κασσαβέτειας. Εκεί, μέσα από την γνωριμία και την κατ' ιδίαν συζήτηση που είχαμε με τους νεαρούς κρατούμενους, μπορέσαμε να βγάλουμε χρήσιμα συμπεράσματα για τις συνθήκες που επικρατούν στις φυλακές ανηλίκων και για τις ποικίλες συμπεριφορές των ανηλίκων τροφίμων στα προαναφερθέντα καταστήματα κράτησης νέων. Πιο αναλυτικά συλλέξαμε στοιχεία που αναφέρονται στον τρόπο ζωής των τροφίμων, τις συνήθειές τους, τι είδους δραστηριότητες επιλέγουν για να περάσουν τον ελεύθερο χρόνο σύμφωνα με το διαρρυθμισμένο πρόγραμμα των φυλακών, ποιες είναι οι σχέσεις με τους συγκρατούμενούς τους στην καθημερινή τους συμβίωση αλλά και με το προσωπικό των φυλακών, ποιες οι σκέψεις και τα σχέδιά τους για το μέλλον τους και τη ζωή τους αφού αποφυλακιστούν, ποια η σχέση με την οικογένεια και το συγγενικό και φιλικό περιβάλλον τους πριν αλλά και κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού τους, αν προσδοκούν βοήθεια από κανέναν (γονείς, σύντροφο, φίλους, πολιτεία). Από τις συνεντεύξεις που πήραμε από τους κρατούμενους μπορέσαμε επίσης να σκιαγραφήσουμε και το προφίλ της προσωπικότητάς τους και να αποτυπώσουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του

καθενός, που, σε συνδυασμό με εξωτερικούς παράγοντες, μας βοήθησαν να καταλάβουμε γιατί οδηγήθηκαν σε αντικοινωνικές πράξεις και κατέληξαν στις φυλακές ανηλίκων.

Οι ανήλικοι παραβάτες αποτελούν την πιο ευαίσθητη υποομάδα παραβατών και τούτο διότι η προσωπικότητά τους είναι υπό διαμόρφωση. Χρειάζονται λοιπόν ένα σταθερό και ασφαλές οικογενειακό περιβάλλον, παροχή ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης, κατάλληλη επαγγελματική προετοιμασία για εύρεση εργασίας σύμφωνα με τις σύγχρονες κοινωνικές επιταγές και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας μετά την αποφυλάκισή τους. Κρίνεται απαραίτητο από την κοινωνία να έχει υποστηρικτικό χαρακτήρα απέναντι στα νεαρά αυτά άτομα, που έχουν ανάγκη τη βοήθεια και τη στήριξη από τον περίγυρό τους στη δύσκολη αυτή στιγμή που βγαίνουν από τη φυλακή και καλούνται να επανενταχθούν στην κοινωνία. Ο τρόπος με τον οποίον θα αντιμετωπίσει το κοινωνικό σύνολο αυτά τα παιδιά και το αν θα γίνουν αποδεκτά ή θα κουβαλούν το στίγμα του αποφυλακισμένου επάνω τους για την υπόλοιπη ζωή τους θα προδιαγράψει τη μετέπειτα εξέλιξη και σταδιοδρομία τους. Αν η κοινωνία είναι αρνητική απέναντί τους και δεν τους δώσει την ευκαιρία να ξεκινήσουν μια νέα ζωή είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα αναγκαστούν να παραβατήσουν ξανά.

Για τούτο το λόγο, ολοκληρώνοντας την εργασία μας συμπεριλάβαμε προτάσεις και μέτρα που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να μειωθούν στο ελάχιστο δυνατό οι πιθανότητες υποτροπής των ανηλίκων αποφυλακισμένων, δηλαδή να ξεφύγουν από την παρανομία και να μην εκδηλώσουν ξανά συμπεριφορές που τους οδήγησαν στη φυλακή. Με αυτόν τον τρόπο θα ενσωματωθούν ομαλά στην κοινωνική ζωή και θα πραγματοποιηθεί έτσι ο τελικός στόχος κάθε σωφρονιστικού ιδρύματος που πρέπει να είναι η επανεκπαίδευση, η αποασυλοποίηση και η επανένταξη των ανηλίκων στο κοινωνικό σύνολο και όχι ο εγκλεισμός και η τιμωρία.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Σε καθαρά ιστορική βάση το κοινωνικό φαινόμενο της παραβατικότητας είναι κάτι που δεν έλειψε ποτέ από καμία κοινωνία. Οι εκδηλώσεις παραβατικότητας πάντα συνόδευαν την ανθρώπινη φύση από τα αρχαία χρόνια μέχρι τις μέρες μας. Και τούτο διότι οι άνθρωποι ως πολυποίκιλα όντα εμφανίζουν πληθώρα συναισθημάτων και μια μεγάλη γκάμα συμπεριφορών ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του καθενός αλλά και τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που βιώνουν ή τον τρόπο που ζουν. Είναι λογικό λοιπόν να υπάρχουν σε όλη την ιστορία του ανθρώπινου γένους περιστατικά συγκρούσεων μεταξύ των ανθρώπων, καθώς και περιστατικά γενικευμένης αντικοινωνικής συμπεριφοράς και παράβασης των κοινωνικών κανόνων –γραπτών και άγραφων-. Ιδιαίτερα όσον αφορά τη νεολαία, δεν άργησαν να κάνουν την εμφάνισή τους τα αποτελέσματα της περιθωριοποίησης τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο. (Παπαδοπούλου Χρυσούλα, σημειώσεις από Προγράμματα Κοινωνικής Προστασίας, Β΄ Εξαμήνου Κοινωνικής Εργασίας)

Ως εκ τούτου η αντιμετώπιση της ανήλικης παραβατικότητας υπήρξε μια αναγκαιότητα από πάντα. Όλες οι κοινωνίες όμως έχουν μια επιεική στάση ως προς τους ανηλίκους. Αναγνωρίζουν ότι όσο μικρότερη είναι η ηλικία κατά την οποία ο ανήλικος εκδηλώνει παραπτωματική συμπεριφορά τόσο πιο περιορισμένη είναι η ευθύνη του, αφού θεωρείται ότι δεν έχει πλήρη επίγνωση της σημασίας της ποινικά κολάσιμης πράξης του. (Σταθόπουλος Π., 1996)

Ο Ναπολεόντειος κώδικας, ο οποίος διαμορφώθηκε το 19^ο αιώνα, ορίζει ότι άτομα μέχρι 16 ετών θεωρούνται ανήλικοι και συνεπώς οι ποινές που επιβάλλονται από τα δικαστήρια πρέπει να είναι μικρότερες σε σχέση με αυτές που επιβάλλονται σε ενήλικες για την ίδια πράξη. Η ανάπτυξη της ψυχολογίας και των άλλων κοινωνικών επιστημών, τον 20^ο αιώνα, επέδρασε καθοριστικά στη διαμόρφωση ειδικής νομοθεσίας για την παραπτωματοκότητα των ανηλίκων.

Πρώτες οι Η.Π.Α. το 1899 και στη συνέχεια η Βρετανία το 1909 καθιερώνουν το θεσμό των δικαστηρίων ανηλίκων. Η καθιέρωση των ειδικών αυτών δικαστηρίων είχε σκοπό την προστασία του ανηλίκου, την αντιμετώπισή του από τη δικαιοσύνη με σκοπό τη διαπαιδαγώγηση και την κοινωνική ένταξη στην κοινότητα. Προκειμένου να επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι στα δικαστήρια ανηλίκων η δικονομική διαδικασία δεν επιτρέπει την αντιδικία, την αντιπαράθεση και τη δημοσιότητα που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον δικαζόμενο. (Σταθόπουλος Π., 1996)

Στη νεότερη Ελλάδα η αντιμετώπιση της παραπτώματικότητας των νέων αρχίζει από το 1834 όταν η ποινική νομοθεσία αναγνωρίζει την ανάγκη για διαφορετική μεταχείριση των ανηλίκων κάτω των 10 ετών και εκείνων από 10 έως 14 ετών. Από το 1896, τα αγόρια τα οποία δικάζονταν για κάποιο σοβαρό έγκλημα εισάγονταν σε κάποιο ξεχωριστό τμήμα των φυλακών Αβέρωφ. Εκεί μάθαιναν ανάλογα με τις κλίσεις τους και τις δυνατότητες του αναμορφωτηρίου, μια τέχνη με στόχο την επαγγελματική και κοινωνική τους αποκατάσταση. Για τα κορίτσια δεν υπήρχε ειδικό τμήμα φυλακών. Παρέμεναν στις γυναικείες φυλακές. Το 1900 ιδρύονται δυο αναμορφωτήρια για αγόρια, το ένα στην Κασσαβέτεια στο νομό Μαγνησίας και το άλλο στην Πτυχεία της Κέρκυρας.

Είκοσι χρόνια αργότερα ιδρύθηκαν δυο ακόμα αναμορφωτήρια: το ένα για αγόρια - το Εμπειρικό Αναμορφωτικό Κατάστημα- στον Ωρωπό Αττικής (με ιδιωτική πρωτοβουλία), και το δεύτερο για κορίτσια στους Αμπελοκήπους.

Η σύσταση των δικαστηρίων ανηλίκων πραγματοποιήθηκε το 1931 με νομοθετική ρύθμιση ωστόσο η λειτουργία ουσιαστικά άρχισε το 1940 μετά από πίεση συλλόγων γονέων, κηδεμόνων και εθελοντικών οργανώσεων. Σύμφωνα με την τελευταία νομοθεσία (Ν.3315/1955), τα δικαστήρια ανηλίκων διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες, μονομελή, τριμελή και εφετεία.

Επίσης το 1943 ιδρύθηκαν σε κάθε Πρωτοδικείο Εταιρίες Προστασίας Ανηλίκων, ενώ το 1944 με το νόμο 1390 αναγνωρίζεται η χρησιμότητα του θεσμού των Επιμελητών Ανηλίκων. Αρχικά οι Επιμελητές αυτοί ήταν εθελοντές. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ο επιμελητής ανηλίκων είναι έμμισθος ή άμισθος δημόσιος λειτουργός. (Σταθόπουλος Π., 1996)

Σήμερα η χώρα μας διαθέτει έξι (6) Ειδικά Καταστήματα και Τμήματα Κράτησης Νέων, που είναι τα ακόλουθα: Το Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα, το Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου, το Αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων Κασσαβέτειας, το Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Κασσαβέτειας (λειτουργεί ως πτέρυγα και υπό τη διεύθυνση του καταστήματος της Κασσαβέτειας), το Τμήμα Κράτησης Νέων στη Δικαστική Φυλακή Θεσσαλονίκης και το Τμήμα Κράτησης Νέων (κοριτσιών) στην Κεντρική Φυλακή Γυναικών Κορυδαλλού.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Η Παραβατικότητα των Ανηλίκων είναι ένα φαινόμενο που έχει απασχολήσει και απασχολεί γενιές και γενιές. Πρόκειται για ένα πολύ σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο τείνει να γίνει μάλιστα της σύγχρονης κοινωνίας. Η μελέτη του φαινομένου αυτού θα πρέπει να βασιστεί στην αποτύπωσή του, στην θεωρητική ανάλυση του, στην ερμηνεία των διαφόρων παραμέτρων που συνθέτουν το φαινόμενο και στην πρόταση μέτρων αντιμετώπισης του.

Ενδιαφέρον προκαλεί η αντικοινωνική συμπεριφορά του ανήλικου όχι μόνο ως μέλος του ευρύτερου κοινωνικού του συνόλου αλλά και ως κρατούμενος σε οποιοδήποτε σωφρονιστικό κατάστημα καθώς επίσης και οι συνθήκες που επικρατούν στα ειδικά καταστήματα κράτησης.

Οι στόχοι της πολιτικής όσον αφορά την αντιμετώπιση της παραβατικότητας ανηλίκων όσο βρίσκονται μέσα στο σωφρονιστικό κατάστημα αλλά και μετά την έξοδό τους από αυτό, είναι να δώσει έμφαση στις ανάγκες αυτών των νέων είτε πρόκειται για την εκπαιδευτική και επαγγελματική αποκατάστασή τους, είτε για την ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Επίσης η πολιτεία συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση τους, διότι ο εγκλεισμός των ανηλίκων έχει ως βασικό σκοπό το σωφρονισμό, την αποασυλοποίηση και την κοινωνική τους επανένταξη και όχι την τιμωρία τους.

ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση του προφίλ των ανήλικων κρατούμενων που κρατούνται στα ειδικά καταστήματα κράτησης.

Συγκεκριμένα οι επιμέρους στόχοι είναι:

- i. Να γνωστοποιηθούν οι σύγχρονες μορφές παραβατικής συμπεριφοράς των ανήλικων.
- ii. Να αναζητηθούν και να αναλυθούν οι παράγοντες που οδηγούν τον ανήλικο σε παραβατική/ αντικοινωνική συμπεριφορά.
- iii. Να παρουσιαστεί ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στα σωφρονιστικά καταστήματα κράτησης.
- iv. Να γίνει αναφορά στα προγράμματα-υπηρεσίες που υπάρχουν σχετικά με τους ανήλικους κρατούμενους.
- v. Να εξεταστεί εάν υπάρχει κοινωνικός στιγματισμός στο πρόσωπο του ανήλικου παραβάτη από την κοινωνία.
- vi. Να ευαισθητοποιηθεί το κοινωνικό σύνολο πάνω στο θέμα της νεανικής παραβατικότητας.
- vii. Να προταθούν μέτρα- τρόποι αντιμετώπισης για τον περιορισμό και την εξάλειψη του κοινωνικού προβλήματος της νεανικής παραβατικότητας.
- viii. Μέσω της έρευνας που διεξήχθη να εξεταστεί διεξοδικά η προσωπικότητα και η συμπεριφορά των κρατούμενων όπως επίσης και οι συνθήκες διαβίωσής τους κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού τους στα ειδικά καταστήματα κράτησης.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΌΡΩΝ

- i. ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ: Είναι ο τρόπος που χρησιμοποιούμε για να επικοινωνούμε, δηλαδή είναι ό, τι κάνουμε και ό, τι λέμε.
- ii. ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ: Με τον όρο «αντικοινωνική συμπεριφορά», εννοούμε εκείνη την συμπεριφορά των ανήλικων ατόμων, που οι ενέργειές τους δεν είναι σύμφωνες με τους κανόνες και τους τύπους που έχει θέσει η κοινωνία και οι οποίοι έχουν άμεση σχέση με τα δεδομένα που δέχεται και επιδοκιμάζει το ισχύον κάθε φορά σύστημα αξιών.
- iii. ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ: Ως παραβατική συμπεριφορά χαρακτηρίζεται η συμπεριφορά που παρεκκλίνει άπατους κοινωνικούς κανόνες και βλάπτει το κοινωνικό σύνολο.
- iv. ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: Ορίζονται οι πράξεις, οι συμπεριφορές και οι τρόποι ζωής που έρχονται σε αντίθεση με το δίκαιο, τους νόμους και τα βασικά ήθη και έθιμα του κοινωνικού συστήματος που μέσα σε αυτό ζουν κανονικά.
- v. ΑΝΗΛΙΚΟΙ: Κατά τον ελληνικό Αστικό Κώδικα, ανήλικος θεωρείται όποιος δεν έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του. Γενικότερα θεωρούνται τα άτομα από 7 έως 17 ετών συμπληρωμένα. Μέχρι το 12^ο έτος λέγονται παιδιά. Από το 12^ο έτος μέχρι και το 17^ο έτος λέγονται έφηβοι.
- vi. ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ: Με τον όρο κρατούμενος, εννοούμε το άτομο το οποίο εξαιτίας της παραβατικής του συμπεριφοράς, τιμωρείται και κρατείται σε κάποιο σωφρονιστικό κατάστημα.
- vii. ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ: Ονομάζονται σύμφωνα με τον Κώδικα Βασικών Κανόνων, οι χώροι οι οποίοι χρησιμοποιούνται για τον υποχρεωτικό εγκλεισμό των κρατούμενων. Αφορούν καταστήματα για νέους.
- viii. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ: Είναι συνήθως ένα αρνητικό αποτέλεσμα, δυσμενείς κοινωνικές περιβαλλοντικές συνέπειες.
- ix. ΒΙΑ: υπάρχει σε κάθε κοινωνική πράξη ή παράληψη, η οποία βλάπτει τη ζωή, τη φυσική ή ψυχολογική ακεραιότητα ή την ελευθερία ενός προσώπου και η οποία βλάπτει σοβαρά την ανάπτυξη της προσωπικότητας του. (Αρτινοπούλου Β. 2001).

- χ. ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ: Ως επιθετικότητα μπορεί να οριστεί ως η βίαιη συμπεριφορά του παιδιού, όπου προβαίνει σε ενέργειες που βλάπτουν ψυχολογικά ή σωματικά τους άλλους συνομηλίκους του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η σχετική νομοθεσία για την παραβατικότητα των ανηλίκων διαχωρίζει τους ανήλικους σε παιδιά από 7-12 ετών και εφήβους από 13-17 ετών.

Η αντικοινωνική/εγκληματική συμπεριφορά ταξινομείται σε:

1. παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων
2. εγκλήματα κατά της ξένης περιουσίας (ατομικής ή δημόσιας)
3. σωματικές βλάβες
4. εγκλήματα κατά του κοινού (π.χ. εμπρησμός)
5. εγκλήματα κατά των ηθών (π.χ. βιασμός)
6. αντίσταση στην εξουσία των γονέων και των ενηλίκων (π.χ. φυγή από την οικογενειακή στέγη, αλητεία, άρνηση φοίτησης στο σχολείο)
7. χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (ναρκωτικά), πορνεία

Η παραβατική συμπεριφορά του εφήβου προκαλεί ανεπανόρθωτο κακό στην κοινωνία ή σε ορισμένα θύματα. Οι παραβάτες νεανικής ηλικίας δεν είναι σε θέση να αντιληφθούν τι είναι κακό και τι όχι μέσα στα κοινωνικά πλαίσια, πράγμα που τους κάνει να μη δείχνουν κανένα είδος σεβασμού για τα συναισθήματα ή τα δικαιώματα των άλλων. Συνήθως έχουν την τάση να δικαιολογούν τις πράξεις τους. (VAGGERO-NAGERAL. μτφ. Θεοδωρίδου Λένα, εκδόσεις Ενάλιος, Αθήνα 2001)

Ιδιαίτερη δε εντύπωση προκαλεί το γεγονός, ότι παιδιά ηλικίας μόλις 7 μέχρι 16 χρονών εμπλέκονται περισσότερο σε σοβαρές υποθέσεις, παρά σε μικροπαραβάσεις, οι οποίες θα μπορούσαν ίσως να αποδοθούν στο νεανικό αυθορμητισμό.

Η πρόκληση που έχει γι' αυτούς τη μεγαλύτερη αξία είναι να παρανομήσουν "χωρίς να τους πιάσουν". Η ατιμωρησία, το να μην τους ανακαλύψουν κατά τη διάρκεια ή μετά την παράνομη πράξη, γίνεται κατόρθωμα μεγαλύτερο και πιο επιθυμητό κι όχι από το ίδιο το αδίκημα. Μερικοί νεαροί παραβάτες δρουν μαζί με άλλους που έχουν την ίδια συμπεριφορά, σχηματίζοντας συμμορίες. Κάποιοι άλλοι νεαροί παραβάτες δρουν μόνοι τους και όταν συνεργάζονται το κάνουν περιστασιακά και μόνο όταν πιστεύουν ότι θα αποκομίσουν κάποιο κέρδος. (VAGGERO-NAGERAL. μτφ. Θεοδωρίδου Λένα, εκδόσεις Ενάλιος, Αθήνα 2001)

Σύμφωνα με τις τελευταίες στατιστικές, η παραβατικότητα εφήβων στην Ελλάδα αφορά κυρίως παραβάσεις του ΚΟΚ και ακολούθως κλοπές (απλές και διακεκριμένες), ναρκωτικά και επαιτεία. Το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι κυρίως εμφανές σε άτομα ηλικίας 17 έως 19 ετών. Σημαντικό ρόλο στην πρόληψη της παραβατικότητας αποτελεί ο θεσμός της οικογένειας. (Καπάτου, σελ.407)

Η αντικοινωνική συμπεριφορά, είναι ένα πολύ παλιό κοινωνικό φαινόμενο. Στη σύγχρονη εποχή η παραβατικότητα έχει αυξηθεί ιδιαίτερα σε βιομηχανικές αναπτυσσόμενες χώρες. Η αντικοινωνική συμπεριφορά δεν υπάρχει μόνο στους ενήλικες όπως συνηθίζεται αλλά και στους ανήλικους. Οι πιο συνηθισμένες εκδηλώσεις αντικοινωνικής συμπεριφοράς των ανηλίκων σήμερα είναι: α) η βία στα γήπεδα, κάτι που τα τελευταία χρόνια παίρνει διαστάσεις και στη χώρα μας, β) η «φυγή» των νέων από την κοινωνική πραγματικότητα, κάτι το οποίο επιτυγχάνεται με τα ναρκωτικά, στα οποία οι νέοι καταφεύγουν θέλοντας να δώσουν διέξοδο στα προβλήματά τους, γ) αδικήματα κατά της περιουσίας (κλοπές), το οποίο είναι πολύ συνηθισμένη μορφή παραβατικότητας των ανηλίκων, δ) αδικήματα βίας κατά προσώπου, θρασύτητας κατά της Αρχής, διατάραξη της δημόσιας τάξης, όπου ο αριθμός τέτοιων αδικημάτων έχει αυξηθεί σημαντικά καθώς και ε) η πορνεία την οποία αντικοινωνική συμπεριφορά εκδηλώνουν τα κορίτσια.

Σύμφωνα με άρθρο της εφημερίδας του Αιγίου «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ», με τίτλο «Η Σχολική και Εξωσχολική Βία των Νέων», (6/07/07), οι έφηβοι παραβάτες επιδίδονται συχνά σε αντισυμβατικές ενέργειες, όπως αγορά, πώληση και χρήση ναρκωτικών ουσιών, πρόκληση ζημιών σε σχολικό χώρο, κλοπές σε κατάστημα, επεισόδια στο γήπεδο, συμπλοκές με τρίτους, φθορές ξένης ιδιοκτησίας, κλοπές χρήσης ή εξαρτημάτων μεταφορικού μέσου, απειλές κατά συνομηλίκων, διαρρήξεις κατοικιών και αυτοκινήτων, πώληση κλοπιμαίων και άλλα.

Το φαινόμενο της «νεανικής παραβατικότητας», δηλαδή εκείνης που διαπράττεται από νέους, εφήβους και παιδιά πρέπει να αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη ευαισθησία και προσοχή. Το νεαρό άτομο δεν έχει μια πλήρως διαμορφωμένη προσωπικότητα οπότε χρειάζεται διαφορετική μεταχείριση από ό,τι ένας ενήλικος παραβάτης. Με τις κατάλληλες ενέργειες υπάρχουν πολλές πιθανότητες να μεταστραφεί και να ακολουθήσει το δρόμο της νομιμότητας και όχι του περιθωρίου.

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΒΑΤΗ

Ανήλικοι παραβάτες είναι αγόρια στο 97% των περιπτώσεων ηλικίας 14 έως 17 ετών, τα οποία προέρχονται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα και από δυσλειτουργικές, πολυπροβληματικές οικογένειες, χρήστες τοξικών ουσιών στην πλειοψηφία τους, έχουν εγκαταλείψει το σχολείο ή έχουν χαμηλή απόδοση στα μαθήματα και αδικαιολόγητες απουσίες. Αυτά τα στοιχεία προκύπτουν από τη Στατιστική της Αστυνομίας και κυρίως από τα δικαστήρια ανηλίκων. Στην πλειοψηφία τους οι ανήλικοι παραβάτες είναι χρήστες τοξικών ουσιών. (Αρτινοπούλου Β. 2001)

Σύμφωνα με την Επιμελητεία Ανηλίκων του Αρείου Πάγου υπάρχουν κάποια στοιχεία που σχηματίζουν το προφίλ των ανηλικών παραβατών. Σύμφωνα με τους επιμελητές τα παιδιά που φτάνουν εκεί:

1. Προέρχονται από τη μικροαστική τάξη και κάτω.

Πολύ λίγα είναι τα περιστατικά που θα μπορούσε κανείς να περιλάβει στην μεσοαστική τάξη.

2. Αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα.

Είναι παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με ισχυρά οικονομικά προβλήματα, παιδιά που εγκαταλείπουν το σχολείο συχνά προς ανεύρεση εργασίας.

3. Θέλουν να ακουστούν.

Ένα μεγάλο ποσοστό των νεαρών παραβατών είναι παιδιά που έχουν την ανάγκη να βγουν στη σκηνή, που πρέπει κάπως να ακουστούν. Υπάρχει και άλλη μία κατηγορία ανηλικών παραβατών για τους οποίους η μόνη ταυτότητα που μπορούν να έχουν είναι μέσω της παραβατικής πράξης, η ταυτότητα που τους δίνει το δικαστήριο και μετά η ποινή. Παρόλο που όλη η διαδικασία είναι επίπονη γι' αυτά, είναι η μόνη ολότητα που κατακτούν.

4. Έχουν ψυχικά προβλήματα.

Αυτό που μπορεί να παρατηρήσει πλέον κανείς, τονίζουν οι επιμελητές ανηλίκων, είναι ότι δίπλα σε αυτούς τους παράγοντες προστίθενται και τα ανοιχτά ψυχικά προβλήματα τα οποία συχνά διαμορφώνονται μέσα σε όλο αυτό το πλαίσιο της οικονομικοκοινωνικής εξαθλίωσης. (Μαγγανά Κατερίνα, συντάκτρια του περιοδικού Αρμονία)

Οι ανήλικοι παραβάτες παρουσιάζουν συχνά χαμηλό δείκτη νοημοσύνης, δηλαδή κάτω από 92 κατά μέσο όρο και η παιδική τους ηλικία ήταν προβληματική. Είναι υπερκινητικοί, αρκετά δραστήρια άτομα, δεν έχουν αυτοέλεγχο, είναι εξωστρεφείς, τους αρέσει η περιπέτεια, παρασύρονται εύκολα, έχουν ισχυρό μυϊκό σύστημα, συναισθηματική αστάθεια, αλλαγή διαθέσεων, έντονη τάση ονειροπόλησης, τάση απαισιοδοξίας, ανεπάρκειας, ανοχής, μειονεξίας και ανησυχιών. (Μάνος 2000)

Σύμφωνα με άρθρο του Καποδίστρια Κωνσταντίνου, στην Καθημερινή εφημερίδα της Αργυρούπολης «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ», τα άτομα νεαρής ηλικίας που προβαίνουν σε βίαιες πράξεις έχουν συνήθως το ακόλουθο προφίλ:

1. Η συγκρότηση του εαυτού τους είναι ανεπαρκής.
2. Καταφεύγουν σε βίαιη συμπεριφορά λόγω της δυσκολίας τους να αναγνωρίσουν και να επεξεργαστούν συναισθήματα.
3. Συγχέουν σκέψεις και πράξεις.
4. Δεν έχουν τη δυνατότητα αυτοσυγκράτησης.
5. Βιώνουν συνεχώς ένα αίσθημα απειλής.
6. Δεν έχουν εσωτερικές αρχές κοινωνικής συμπεριφοράς.
7. Δεν μπορούν να συμμετάσχουν συναισθηματικά στον πόνο κάποιου.
8. Εμφανίζουν υψηλή παρορμητικότητα.
9. Έχουν αρνητική εικόνα του εαυτού τους και η μόνη ικανοποίηση που παίρνουν είναι από την αναγνώρισή τους μέσα στην ομάδα.

Τα παραπτωματικά παιδιά εμφανίζουν επιθετικότητα, συμμετέχουν σε βίαιες πράξεις και κλοπές, λένε ψέματα, φεύγουν από το σπίτι.

Επίσης σύμφωνα με την Πούτου (1995, σελ.118), οι ανήλικοι παραβάτες έχουν τα εξής χαρακτηριστικά: χαμηλή αυτό-εκτίμηση, βιωμένη απόρριψη, εμπειρία ιδρυματικής μέριμνας, απουσία προσωπικής και κοινωνικής προοπτικής, ανεπιτυχή διαχείριση και έκφραση αναγκών και συναισθημάτων, καταπιεσμένη επιθυμία αλλαγής των ορίων της ζωής τους.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Συνήθως οι γονείς παρατηρούν κάποια συμπτώματα που εκδηλώνονται στα παιδιά και αυτό τους παραπέμπει ότι το παιδί τους τείνει προς αντικοινωνική/ παραβατική συμπεριφορά. Τέτοια συμπτώματα είναι τα εξής:

1. Επιθετικότητα.
2. Συστηματική παραβίαση των κανόνων και των ορίων της ομαλής κοινωνικής συμπεριφοράς.
3. Έλλειψη σεβασμού προς τους γονείς και τους δασκάλους του.
5. Ατημέλεια.
4. Αδιαφορία για το σχολείο και τη μάθηση.
5. Ανυποληψία στις ηθικές αξίες και τους κανόνες της κοινωνικής ζωής.

ΕΙΔΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας η σχέση ανήλικων κρατούμενων (7-17 ετών) και εγκλημάτων που διαπράττουν παρουσιάζει τα τελευταία 15 χρόνια την ακόλουθη εικόνα:

Τα παιδιά (7-12ετών) διαπράττουν συχνότερα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας (55,2%), ακολουθούν οι παραβάσεις των ειδικών ποινικών νόμων (23,5%) και οι σωματικές βλάβες (8,2%).

Οι έφηβοι (13-17 ετών) αντίθετα τελούν συχνότερα εγκλήματα που ανήκουν στην κατηγορία των ειδικών ποινικών νόμων, κυρίως παραβάσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (74%). Ακολουθούν τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας (16,2%) και οι σωματικές βλάβες (6,5%).

Σύμφωνα με τις τελευταίες στατιστικές, η παραβατικότητα των ανηλικών στην Ελλάδα αφορά κυρίως παραβάσεις του ΚΟΚ και κλοπές, ναρκωτικά και επαιτεία. Το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι εμφανές σε κυρίως σε άτομα 17-19 ετών. Σημαντικό ρόλο στην πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλικών αποτελεί ο θεσμός της οικογένειας, ο οποίος παίζει πρωταρχικό ρόλο στην διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού. (Καπάτου 2001, σελ.407)

Για να έχουμε μια τωρινή εικόνα της παραβατικότητας των ανηλικών είναι χρήσιμο να αναφέρουμε ότι, σύμφωνα με την νομικό-εγκληματολόγο Επιμελήτρια Ανηλικών Ζαγούρα Πάρη, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2007 οι υποθέσεις που απασχόλησαν το Μονομελές και Τριμελές Δικαστήριο Ανηλικών της Αθήνας αφορούσαν κυρίως σε : παραβάσεις του ΚΟΚ (41%), παραβάσεις της νομοθεσίας για την πνευματική ιδιοκτησία-διακίνηση πλαστών CD (18%), κλοπές (13%), παράνομη είσοδος στη χώρα (11%), σωματικές βλάβες (2%), απόπειρες κλοπής (2%), πλημελληματικές παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών (2%), κακουρηματικές παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών (1%), φθορές ξένης ιδιοκτησίας (1%) και ληστείες (1%), ενώ έπονται με μικρούς αριθμούς άλλα αδικήματα. Πρόκειται δηλαδή για πράξεις μικρής ηθικοκοινωνικής απαξίας ή για αδικήματα κυρίως κατά της ιδιοκτησίας.(Ζαγούρα Πάρη Α εξάμηνο 2007)

Στην εν λόγω έρευνα για τις αποφάσεις που εξέδωσαν κατά το α΄ εξάμηνο του 2007 το Μονομελές και το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλικών Αθηνών και αφού εξαιρέθηκαν οι περιπτώσεις παραβάσεων ΚΟΚ και παράνομης εισόδου στη χώρα,

διαπιστώθηκαν τα εξής: το μέτρο της Επίπληξης επιβλήθηκε στο 47% των ανηλίκων που δικάστηκαν ενώ το μέτρο της Επιμέλειας Υπηρεσίας Επιμελητών στο 11% των ανηλίκων και στο 5% το μέτρο της Υπεύθυνης Επιμέλειας Γονέων. Από την άλλη, στο 4% των ανηλίκων επιβλήθηκε εγκλεισμός στο Ίδρυμα Αγωγής και στο 2% περιορισμός σε Ε.Κ.Κ.Ν. (Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων). Φυλάκιση επιβλήθηκε στο 5% καθώς είχαν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους. Τέλος, το 17% των ανηλίκων κρίθηκαν αθώοι, για το 2% έπαυσε οριστικά η ποινική δίωξη και 2% κρίθηκαν ατιμώρητοι. Είναι όμως χαρακτηριστικό ότι νέου τύπου αναμορφωτικά μέτρα (κοινοφελής εργασία, τοποθέτηση σε φιλοξενία) επιβλήθηκαν σε μόλις 4 ανηλίκους. Το κύριο βάρος πάντως για την εφαρμογή της εξατομικευμένης μεταχείρισης φέρουν τυπικά ή άτυπα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας οι επιμελητές ανηλίκων- σύμφωνα και με την αρχή της εξειδίκευσης των επαγγελματιών.(Ζαγούρα Πάρη, Α΄ εξάμηνο 2007)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Οι παράγοντες που οδηγούν σε αντικοινωνική συμπεριφορά τους ανήλικους είναι οι εξής:

Ατομικοί Παράγοντες

- i. Φύλο
- ii. Φυσιογνωμία
- iii. Κληρονομικότητα
- iv. Ψυχική υγεία
- v. Στοιχεία αντικοινωνικής προσωπικότητας

Κοινωνικοί Παράγοντες

- i. Οικογένεια
- ii. Σχολείο
- iii. Ο περιβάλλον χώρος
- iv. Σύγχρονα μέσα επικοινωνίας (Μ.Μ.Ε.)
- v. Εργασία-ανεργία
- vi. Πολιτιστική διαφορετικότητα
- vii. Κοινωνική τάξη
- viii. Φίλοι-συμμορίες

ΑΤΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Φύλο:

Η επιθετικότητα, η υπερκινητικότητα, η παραπτωματικότητα και η αντικοινωνική συμπεριφορά είναι χαρακτηριστικά γνωρίσματα που εμφανίζονται πιο συχνά στα αγόρια απ' ό,τι στα κορίτσια, και ιδίως στα αγόρια που είναι ανήλικα και τα οποία προέρχονται κυρίως από πολυπροβληματικές οικογένειες ή είναι χρήστες ουσιών. Τα αγόρια κυρίως όταν βρίσκονται στην ιδιαίτερη και άστατη περίοδο της εφηβείας επιδεικνύουν προκλητική και ατίθαση συμπεριφορά σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι τα κορίτσια και προσπαθούν να επιβάλλουν τις απόψεις τους και τη δική τους

γνώμη στους γονείς τους και στους εκπροσώπους της κοινωνίας και της Πολιτείας μέσω της σύγκρουσης και της βίαιης συμπεριφοράς. Θεωρούν πως μόνο έτσι θα ακουστούν από τους μεγάλους και θα γίνουν ανεξάρτητοι και όχι υποταγμένοι στη θέληση των γονέων τους και της κοινωνίας. Αντίθετα τα κορίτσια συνήθως υιοθετούν άλλους τρόπους για να εκφράσουν την επαναστατικότητα της εφηβείας τους και πιο ήπιες μορφές αντίδρασης στους κοινωνικούς κανόνες χωρίς να εκδηλώνουν βία και επιθετικότητα.

Σύμφωνα με έρευνα της Γενικής Γραμματεία της Νέας Γενιάς, που έγινε σε πανελλαδικό επίπεδο για τη βία στα σχολεία, το 36,5% ήταν αγόρια και το 10% ήταν κορίτσια. (Σώκου Κ., 2003).

Ο Cambell (1987) υποστήριξε ότι η απουσία συναισθηματικού δεσμού με τη μητέρα και όχι τόσο ο έλεγχος και η πειθαρχία που ασκεί ο πατέρας, είναι ο καλύτερος προγνωστικός δείκτης της γυναικείας νεανικής παραπτωματικότητας.

Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθούμε στους παραδοσιακούς κοινωνικούς ρόλους των δυο φύλων που διαφοροποιούν το αγόρι από το κορίτσι. Έτσι, το αγόρι καθώς κοινωνικοποιείται λαμβάνει το πρότυπο του σκληρού και εν δυνάμει επιθετικού χαρακτήρα λόγω της σωματικής του διάπλασης και της μυϊκής του δύναμης. Ενώ το κορίτσι υποδύεται έναν κοινωνικό ρόλο όπου η βία δεν έχει λόγο ύπαρξης. Το κορίτσι δεν μπορεί να είναι ένα βίαιο αντικοινωνικό άτομο, λόγω υποδεέστερης σωματικής κατασκευής και μειωμένης φυσικής δύναμης. (Γεωργούλας Στρ.,2000).

Για αυτό όταν γινόταν λόγος για αντικοινωνικές ανήλικες, η αντικοινωνικότητά τους εντοπιζόταν στο χώρο της ηθικής. Όσα κορίτσια ήταν παραπτωματικά, δηλαδή,

δεν είχαν βίαιο χαρακτήρα αλλά ήταν ανήθικα και διέπρατταν ηθικά εγκλήματα που έφταναν μέχρι την πορνεία. (Γεωργούλας Στρ.,2000).

Βέβαια με το πέρασμα των χρόνων και καθώς ο ρόλος και η θέση της γυναίκας στην κοινωνία αλλάζουν, διαφοροποιείται και η γυναικεία εγκληματικότητα. Ανατρέπεται ο μύθος της κατωτερότητας των γυναικών από διάφορες βιολογικές μελέτες που έδειξαν ότι η γυναικεία αντοχή ξεπερνά πολλές φορές την αντρική. Έτσι παρατηρούμε ότι αυξάνει η γυναικεία εγκληματικότητα και εμπεριέχει εκδηλώσεις βίας. Ωστόσο, σε σχέση με τις αντικοινωνικές ενέργειες των αντρών η παραβατικότητα των γυναικών παραμένει μέχρι σήμερα χαμηλή, γεγονός που αποδεικνύει ότι ανεξάρτητα από τη φυσική αντοχή και τη δύναμη τους, οι γυναίκες σπάνια καταφεύγουν στη βία ως μέσο επίλυσης των προβλημάτων τους.

Φυσιογνωμία:

Σύμφωνα με έρευνες που διεξήχθησαν σχετικά με τη φυσιογνωμία των ανήλικων παραβατών και τη σχέση της με την παραβατικότητα τονίζεται ιδιαίτερα το στερεότυπο του διαφορετικού, του ατόμου δηλαδή που επειδή διαφέρει φυσιογνωμικά ή έχει κάποια σωματική μειονεξία προκαλεί το φόβο και τον τρόμο στους άλλους και συνδέεται με τον κίνδυνο και την παραβίαση των νόμων ή την διάπραξη εγκλήματος. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Όπως περιγράφει ο Ernst Kretschmer υπάρχουν τέσσερις τύποι σωματικής δομής, ανάλογα με τις ψυχικές διαθέσεις των ανήλικων παραβατών.

Συγκεκριμένα:

- Ο τύπος αθλητικής δομής στον οποίο αντιστοιχούν εγκλήματα που εμπεριέχουν βία.
- Ο τύπος ασθενικής δομής στον οποίο αντιστοιχούν μικρές κλοπές και λαθρεμπόριο.
- Ο τύπος στρογγυλόσχημης δομής όπου αντιστοιχούν οι απάτες.
- Ο τύπος διαπλαστικής δομής όπου αντιστοιχούν τα εγκλήματα σεξουαλικής μορφής. (Καλογερόπουλος Δ. 1988-89, σελ.39)

Επηρεασμένος από τον Kretschmer, ο Sheldon δημιούργησε μια αντίστοιχη τυπολογία που περιλάμβανε τρεις βασικούς μορφολογικούς τύπους, τον ενδομορφικό, τον εξωμορφικό και τον μεσομορφικό. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Επίσης άλλες έρευνες απέδειξαν ότι υφίσταται μια πιθανή επίδραση φυσικών ασθενειών και μειονεξιών στην εμφάνιση αντικοινωνικής συμπεριφοράς εκ μέρους των ανηλίκων. Αναφέρθηκαν θετικοί με την παραβατικότητα συσχετισμοί όσον αφορά τη συχνή εισαγωγή ενός ατόμου σε νοσοκομείο κατά τα πρώτα παιδικά του χρόνια. Ακόμα σχετίστηκαν με την παραβατική συμπεριφορά επιπλοκές στην κύηση ή τον τοκετό που επέφεραν δυσμορφίες στο παιδί, κακώσεις στο κεφάλι και το πρόσωπο, παραμορφώσεις. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Ανακεφαλαιώνοντας, σχετικά με τη φυσιογνωμία του ανήλικου διακρίνουμε δυο θεωρητικές σκέψεις που προέρχονται από εγκληματολογικές θεωρίες ειδικευμένες στο χώρο της μετάβασης των ανηλίκων στην παραβατική πράξη.

Όπως υποστηρίζει η πρώτη θεώρηση τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του παραβάτη αφορούν μια φυσιογνωμική διαφορετικότητα που αγγίζει το τερατόμορφο. Ένας εν δυνάμει εγκληματίας διακατέχεται από εμφανή σημάδια ανώμαλης σωματικής διάπλασης, σημάδια βιολογικής κατωτερότητας που εγείρουν το φόβο στους άλλους ανθρώπους και τον καθιστούν εύκολα αναγνωρίσιμο: είναι ένα τέρας ανάμεσά μας. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Η δεύτερη οπτική τονίζει μια άλλη φυσιογνωμική διαφορετικότητα και συνδέει την επικινδυνότητα ενός ανήλικου με το σωματότυπό του. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο μεσόμορφος τύπος ανήλικου θεωρείται προπαραβατικός γιατί η σωματική του διάπλαση φανερώνει σωματική ρώμη και έντονη διάθεση εξωστρέφειας και, έτσι, σχετίζεται πιο άμεσα με μια ενδεχόμενη χρήση βίας. Πιο εύκολα φοβόμαστε ένα ρωμαλέο σωματώδες παιδί να ασκήσει ή να ανταποδώσει βία σε συνομηλίκους του, γονείς ή ξένους παρά ένα εσωστρεφές, ήρεμο και αδύναμο παιδί. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Παρόλα αυτά με το πέρασμα των χρόνων και την πληθώρα των ερευνητικών προσεγγίσεων οι ίδιοι οι ερευνητές αμφισβητούν το κατά πόσο μπορεί η φυσική μορφολογία του ατόμου από μόνη της να εξηγήσει και να αιτιολογήσει την εγκληματική συμπεριφορά. Τονίζουν έντονα πως δε θα έπρεπε να σχηματίζεται αρνητική προκατάληψη στα παιδιά λόγω του φυσιογνωμικού τους τύπου και δε θα έπρεπε να χρησιμοποιείται η φυσιογνωμία ως στοιχείο αναφοράς για την πρόβλεψη μελλοντικής παραβατικής συμπεριφοράς.

Κληρονομικότητα:

Οι μελέτες των διαφόρων επιστημονικών κλάδων για την ανθρώπινη συμπεριφορά που παρακολουθούν και καταγράφουν την εξέλιξη του ανθρώπου έχουν αποκρυσταλλώσει το εξής συμπέρασμα: ότι η συμπεριφορά του ανθρώπου είναι προϊόν αλληλεπιδράσεων των ατομικών χαρακτηριστικών του ατόμου σε συνδυασμό με εξωτερικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες. Δηλαδή μια συμπεριφορά εξαρτάται από τα εξωτερικά ερεθίσματα που δέχεται το άτομο –π.χ. από την οικογένεια, τους φίλους- αλλά ασφαλώς υπάρχει και το γενετικό υλικό (DNA) και ο παράγοντας κληρονομικότητα που επηρεάζει τη συμπεριφορά.

Σχετικά με την ανήλικη παραβατικότητα πολλές έρευνες επιχειρούν να αποδείξουν ότι η κληρονομικότητα τελικά συντελεί στο να διαπράξει στο μέλλον ο ανήλικος αντικοινωνικές αξιόποινες πράξεις. Από τους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς μέχρι το Lombroso που πίστευε πως ο εγκληματίας γεννιέται εγκληματίας, δε γίνεται (εκ γενετής εγκληματίας) έχει σημειωθεί ο ρόλος της κληρονομικότητας στο σύνολο της προσωπικότητας. (Φαρσεδάκης Ι.,1985)

Οι έρευνες αναπτύχθηκαν σε δύο επίπεδα. Το πρώτο αφορά τη μελέτη σχετικά με τη μεταβίβαση μιας παραβατικής κληρονομιάς από τους γονείς στα παιδιά, από γενιά σε γενιά. Ενώ το δεύτερο αφορά τη μελέτη των διδύμων, ώστε να υπάρξει όσο το δυνατόν μικρότερη επίδραση από περιβαλλοντικούς παράγοντες. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Στο πρώτο επίπεδο οι ερευνητές μελετούν τους απογόνους και τα γενεαλογικά δέντρα διαφόρων οικογενειών που εξετάστηκαν. Συγκεκριμένα ο Dugdale, βρήκε ανάμεσα σε επτακόσιους εννέα απογόνους ενός κοινού προγόνου που ήταν αλκοολικός 72% εγκληματίες, αλήτες, πόρνες και μαστροπούς. (Καλογερόπουλος Δ., σελ. 49-50) Κυρίως, όμως, οι ερευνητές στράφηκαν στον τομέα των υιοθετημένων παιδιών που οι φυσικοί τους γονείς έχουν να επιδείξουν εγκληματικό παρελθόν. Διαπιστώθηκε ότι παιδιά που είχαν φυσικούς πατέρες με βεβαρημένο παρελθόν, χωρίς καν να τους έχουν γνωρίσει, είχαν περισσότερες πιθανότητες να διαπράξουν αδίκημα σε σχέση με παιδιά που οι φυσικοί τους γονείς τους δεν είχαν παραβατήσει ποτέ.

Επίσης στο δεύτερο επίπεδο ερευνών για την κληρονομικότητα ως παράγοντα παραβατικότητας από διάφορους ερευνητές όπως οι Lange, Newman, Holzinger και άλλοι, αποδείχτηκε το εξής: ότι στις περιπτώσεις μονοζυγωτικών διδύμων, όταν ο

ένας αδερφός είναι παραβατικός τότε ο άλλος έχει μεγαλύτερες πιθανότητες να εγκληματήσει απ' ό τι στα διζυγωτικά δίδυμα. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Τέλος, σύγχρονες έρευνες στους τομείς της νευροβιολογίας και της γενετικής αποδίδουν τη βίαιη και επιθετική συμπεριφορά στην αλληλεπίδραση γονιδίων και περιβάλλοντος και κάνουν λόγο για αρκετά γονίδια που συμμετέχουν στη ρύθμιση της επιθετικότητας στον άνθρωπο. Έχει μελετηθεί κυρίως ο ρόλος γονιδίων που σχετίζονται με τη σεροτονίνη. Η σεροτονίνη είναι ένας από τους κύριους νευροδιαβιβαστές του που ρυθμίζουν τη συναισθηματική μας κατάσταση. Η επιθετικότητα λοιπόν σχετίζεται με τη σεροτονίνη καθώς η βίαιη συμπεριφορά έχει άμεση σχέση με αρνητική συναισθηματική κατάσταση όπως ο θυμός ή ο φόβος. (Μπεκιάρη Ε., χ.χ., M.D. Ιατρός)

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι η αιτιολογία του φαινομένου της ανήλικης παραβατικότητας δεν είναι μόνο ψυχοκοινωνική και περιβαλλοντική. Τα γενεσιουργά αίτια του προβλήματος τα αναζητούμε βέβαια πρωτίστως στην οικογένεια και το κοινωνικό περίγυρο του ανηλίκου. Όμως εντέλει αποδεικνύεται ότι ο ρόλος της κληρονομικότητας στην υιοθέτηση παραβατικής συμπεριφοράς δεν είναι ασήμαντος και η γονιδιακή προέλευση του καθενός είναι ένας σοβαρός προγνωστικός παράγοντας για την εμφάνιση παραβατικής συμπεριφοράς στη ζωή του ατόμου.

Ψυχική Υγεία:

Ένα από τα πιο συνηθισμένα ερωτήματα που απασχολεί τους ερευνητές είναι εάν ένας ψυχικά άρρωστος ανήλικος είναι ικανός να διαπράξει κάποια παραβατική πράξη. Πολλές επιστημονικές θεωρίες συνδέουν την παραβατικότητα με την ψυχική υγεία και διατυπώνουν το στερεότυπο του παρεκκλίνοντα ως αρρώστου. (Γεωργούλας Στρ.,2000).

Ως ψυχική υγεία ορίζουμε την συναισθηματική και διανοητική κατάσταση που επιτρέπει στα άτομα να χαίρονται τη ζωή και να ανταπεξέρχονται στις απογοητεύσεις αλλά και στις δύσκολες συνθήκες. Είναι το θετικό συναίσθημα της ψυχολογικής ευεξίας και της πίστης μας στη δική μας αξία αλλά και των άλλων. (British Health Education Authority).

Τα άτομα που είναι ψυχικά υγιή χαρακτηρίζονται όχι μόνο από την απουσία ψυχικής διαταραχής αλλά εμφανίζουν θετική αυτό-εικόνα, αισιοδοξία, ικανότητα

αυτοελέγχου και αυτό-προσδιορισμού, πίστη στην αποτελεσματικότητα και στις δυνατότητές τους καθώς και ικανότητα να ζητούν βοήθεια και υποστήριξη αλλά και να την προσφέρουν. (Ζήση Α. Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου)

Αντίθετα πολλές ερευνητικές προσπάθειες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι όταν πρόκειται για ψυχικά ασθενείς ανηλίκους ή για ανηλίκους με διαταραγμένη προσωπικότητα τότε οι πιθανότητες κοινωνικής προσαρμογής και θετικής εξέλιξης είναι λιγότερες.

Σύμφωνα με τον Quay, η ψυχοπάθεια αποτελεί όχι μόνο κίνητρο παραβατικής συμπεριφοράς αλλά όσοι εμφανίζουν αργότερα ψυχοπαθητική συμπεριφορά έχουν γεννηθεί με νευρικό σύστημα υπό- αντιδραστικό στα ερεθίσματα. Έτσι, είναι δύσκολοι στην μεταχείριση. Δημιουργείται λοιπόν ένας φαύλος κύκλος όπου οι γονείς αντιδρούν με τιμωρητική συμπεριφορά και το παιδί ανταπαντά με ολοένα αυξητική τάση για παρέκκλιση. Όμοια και ο Eysenk, συνδέει την αντικοινωνική, παραβατική συμπεριφορά με μια δευτερογενή ψυχοπάθεια που την επεξηγεί ως μικρή προσαρμοστική ικανότητα του ατόμου. Όσον αφορά τη σύγχρονη Ελλάδα υπάρχει έντονος ο υποσυνείδητος συμβολισμός «ψυχικά άρρωστος ανήλικος = προπαραβατικός ανήλικος». (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Εν κατακλείδι είναι σαφές πως η αγωγή και προαγωγή της ψυχικής υγείας είναι σημαντικός παράγοντας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της παραβατικότητας των νέων ανθρώπων αν λάβουμε υπόψη τα ακόλουθα:

1. Η θετική ψυχική υγεία ενισχύει σημαντικά το προσωπικό δυναμικό του ατόμου και τις ικανότητές του να ανταποκρίνεται σε ρόλους και καταστάσεις. Αυτό σπλίζει τη νεολαία με αυτοπεποίθηση και την θωρακίζει από τους κινδύνους και τις προκλήσεις που οδηγούν στην παραβατικότητα.

2. Έχει παρατηρηθεί πως παιδιά παραβατικά πάσχουν πολύ συχνά από κατάθλιψη. Εάν λοιπόν ένας νέος που είναι καταθλιπτικός (π.χ. μένει άπλυτος, δεν πάει σχολείο γιατί βαριέται, δε βγαίνει έξω) κι αυτό δεν έχει γίνει αντιληπτό από τους γονείς και τους γύρω του, μπορεί να εμφανίσει και μια παραβατική συμπεριφορά ή και να συνυπάρχει με παραβατικότητα. Αυτό το παιδί αν δεν μπορέσει να βρει στήριξη από την οικογένειά του, θα αναζητήσει υποστηρίγματα έξω από την οικογένεια. Έτσι, είναι πολύ πιθανό να καταφύγει σε ομάδες που αρχικά θα τον

ψευτοϋποστηρίζουν και στη συνέχεια θα τον χρησιμοποιήσουν οργανώνοντάς τον σε συμμορίες ή και χρησιμοποιώντας τον για διακίνηση ναρκωτικών.

3. Τα άτομα με σοβαρές και επίμονες ψυχικές διαταραχές είναι αντιμέτωπα, όπως και οι οικογένειές τους, με το στίγμα και τις κοινωνικές διακρίσεις. Η εμπειρία του κοινωνικού στιγματισμού από τους ψυχικά πάσχοντες έχει αρνητικότερες επιδράσεις για αυτούς και τους προκαλεί αρνητικά συναισθήματα, όπως θλίψη, άγχος, συγκεχυμένη σκέψη, περιορισμένη ή καθόλου κοινωνικότητα, θυμό. Ο κοινωνικός αποκλεισμός και η περιθωριοποίηση αυτών των ατόμων σε συνδυασμό με τον διαταραγμένο ψυχικό τους κόσμο συχνά τα οδηγεί στην εκδήλωση παραβατικότητας.

Στοιχεία αντικοινωνικής προσωπικότητας:

Η αντικοινωνική συμπεριφορά ανήκουν στην κατηγορία των Διαταραχών της Προσωπικότητας. Η συγκεκριμένη διαταραχή γίνεται συνήθως πιο εμφανής στην εφηβεία, κυρίως στα αγόρια απ' ότι στα κορίτσια ή νωρίς στην ενήλικη ζωή και διαρκεί τις περισσότερες φορές για όλη τη ζωή του ατόμου, εκτός αν υπάρχει βελτίωση. Αντικοινωνική διαταραχή της προσωπικότητας είναι η βίαιη αντικοινωνική συμπεριφορά του ατόμου χωρίς ενοχή και τύψεις. Χαρακτηρίζεται από ανικανότητα συμμόρφωσης σε νόμους και κανόνες.

Το βασικό χαρακτηριστικό της αντικοινωνικής διαταραχής της προσωπικότητας είναι η περιφρόνηση και η παραβίαση των δικαιωμάτων των άλλων, που εκδηλώνεται με ανεύθυνη και χωρίς ενοχές συμπεριφορά, αδιαφορία για τον νόμο και παράνομη συμπεριφορά, αδυναμία για σταθερή εργασία, εκμετάλλευση και χειραγώγηση των άλλων για προσωπικό όφελος, εξαπάτηση των άλλων και αδυναμία για σταθερές σχέσεις. (Μάνος, 1997)

Σύμφωνα με ομιλία του ψυχιάτρου κ. Κατσαδώρου τα διαγνωστικά κριτήρια αντικοινωνικής συμπεριφοράς είναι τα ακόλουθα:

1. Ο ανήλικος λέει ψέματα.
2. Είναι παρορμητικός.
3. Είναι ευερέθιστος και επιθετικός.
4. Αδιαφορεί για τη δική του ασφάλεια ή των άλλων.
5. Δεν έχει τύψεις για τις πράξεις του.

Άτομα με αυτή τη διαταραχή αρχίζουν την αντικοινωνική τους συμπεριφορά πριν τα 15 τους έτη, οπότε παρουσιάζουν κάποια από τα συμπτώματα της Διαταραχής της Διαγωγής, δηλαδή επιθετικότητα προς τους ανθρώπους και τα ζώα, καταστροφή ιδιοκτησίας, εξαπάτηση ή κλοπές, σοβαρή παραβίαση κανόνων. Στην εφηβεία, η σεξουαλική δραστηριότητα των ατόμων αυτών αρχίζει από νωρίς και μπορεί να είναι ασυνήθιστα επιθετική ή βίαιη. Συνήθως αυτό συνοδεύεται και με κατάχρηση αλκοόλ και άλλων ουσιών από τους ανήλικους, δημιουργώντας τους έτσι προβλήματα με τον νόμο. (Μάνος, 1997)

Τα περισσότερα άτομα όπου παρουσιάζουν αντικοινωνική συμπεριφορά διακρίνονται από ευερεθιστότητα, ανυπομονησία, εκρήξεις οργής και απρόσεκτη συμπεριφορά (που συχνά οδηγεί σε ατυχήματα). Συχνά αρχίζουν νωρίς να πίνουν, να καπνίζουν, να κάνουν χρήση ουσιών, να διώχνονται από το σχολείο ή από τη δουλειά τους, να έχουν απρογραμμάτιστες εγκυμοσύνες, να τραυματίζονται ή να τραυματίζουν σε καυγάδες. (Μάνος, 1997)

Η διαταραχή της διαγωγής στα άτομα κάτω των 18 ετών είναι συνήθως σύμφωνα με διάφορες μελέτες από 6% ως 16% για τα αγόρια και από 2% ως 9% για τα κορίτσια. Η έναρξη των συμπτωμάτων αυτή της διαταραχής συνήθως είναι στην όψιμη παιδική ή πρώιμη εφηβική ηλικία, αν και μερικές φορές μπορεί να είναι και στην ηλικία των 5-6 ετών. Σε κάποια νεαρά άτομα η διαταραχή υποχωρεί στην ενήλικη ζωή και σε άλλα άτομα συνεχίζει ως Αντικοινωνική Διαταραχή της Προσωπικότητας. (Μάνος, 1997)

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η παραβατική συμπεριφορά σχετίζεται κυρίως με την αντικοινωνική διαταραχή της προσωπικότητας, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι όποιος έχει αυτή τη διαταραχή θα εμφανίσει οπωσδήποτε παραπτωματική συμπεριφορά.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Οικογένεια:

Η οικογένεια είναι ένας πανάρχαιος κοινωνικός θεσμός που προετοιμάζει τον άνθρωπο να ενταχθεί και να ενσωματωθεί στο κοινωνικό σύνολο διαμορφώνοντας την προσωπικότητα του. Αποτελεί το βασικότερο φορέα κοινωνικοποίησης των παιδιών. Ο καθένας μπορεί να καταλάβει το σημαντικό ρόλο παίζει η οικογένεια στην κοινωνική προσαρμογή του παιδιού. Η οικογένεια πρέπει να δείξει στα νεαρά μέλη της την απαραίτητη θαλπωρή και ζεστασιά, ώστε να νιώσουν ασφάλεια και εμπιστοσύνη, αποκτώντας έτσι την ψυχική δύναμη να προχωρήσει σταθερά στον καινούργιο δρόμο που ανοίγεται μπροστά του. Πολλές φορές όμως παρουσιάζονται διάφορες άσχημες καταστάσεις στη ζωή, με αποτέλεσμα να ταραζεται το οικογενειακό περιβάλλον και να μην μπορεί να προσφέρει τίποτε στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

Η οικογένεια πρέπει να είναι κοντά στο παιδί, να παρακολουθεί τακτικά τη συμπεριφορά του και να σημειώνει τυχόν συμπτώματα τα οποία μπορεί μελλοντικά να αποδειχθούν κρίσιμα, μιας και οι επιρροές που δέχεται αυτό από το στενό κοινωνικό περιβάλλον του, καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό και την περαιτέρω πορεία και εξέλιξή του. Δυστυχώς όμως στη σημερινή μας εποχή οι οικογενειακοί δεσμοί διασπώνται και ιδιαίτερα τις μεγάλες αστικές πόλεις οι γονείς των παιδιών αναγκασμένοι να εργάζονται και οι δύο τις περισσότερες φορές, χάνουν την επαφή που θα έπρεπε να έχουν με τα παιδιά τους, αφού βρίσκουν άλλες μεθόδους για την φύλαξη και ανατροφή τους, όπως γιαγιά, παππούς, νταντάδες και άλλα.

Αποτελεί ίσως τον σημαντικότερο παράγοντα που ευθύνεται για την αύξηση της παραβατικότητας των νέων. Η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης και προσωπικότητας του ανήλικου. Σύμφωνα με πολλούς κλινικούς και εξελικτικούς ψυχολόγους η σχέση γονέα-παιδιού επιδρά ουσιαστικά στην οικοδόμηση των μετέπειτα στενών προσωπικών σχέσεων. Αποτελεί την πρώτη κοινωνική ομάδα στην οποία εντάσσεται το παιδί και μέσα από αυτή βιώνει αλληπάλληλες εμπειρίες, ώστε να ωριμάσει βιολογικά, κοινωνικά και ψυχολογικά. Τα πρώτα βιώματα του παιδιού, οι πρώτες επιδράσεις που δέχεται από το οικογενειακό του περιβάλλον και ιδιαίτερα από τους γονείς του, επηρεάζουν σημαντικά τον ψυχισμό του και τέλος τη ζωή του ως ενήλικας. Μέσα από την οικογένεια καλύπτονται οι βασικές ανάγκες του παιδιού.

Αυτές οι ανάγκες σύμφωνα με τον Maslow ιεραρχούνται ως εξής: α) βιολογικές (τροφή, στέγη, ένδυση), β) ανάγκη για ασφάλεια και προστασία, γ) ανάγκη για αγάπη και αίσθηση του ανήκειν, δ) ανάγκη για εκτίμηση και αυτοεκτίμηση και ε) ανάγκη για αυτοπραγμάτωση. (Σταθόπουλος Π., 1985, σελ.40).

Σύμφωνα με την άποψη του Parsons & Bales (1955) μπορούμε να πούμε ότι η οικογένεια αποτελεί το εργαστήριο κοινωνικοποίησης και σταθεροποίησης της προσωπικότητας του ατόμου, όπως σε αντίθεση μια «προβληματικού τύπου οικογένεια» αδυνατεί να διαμορφώσει την προσωπικότητα και τη συμπεριφορά των νεαρών μελών της σύμφωνα με τα κοινωνικώς αποδεκτά πρότυπα συμπεριφοράς. (Κατσιγαράκη Ευτ., 2004, σελ.160)

Η οικογένεια όμως σαν θεσμός περνάει βαθιά κρίση. Οι οικογενειακοί δεσμοί δοκιμάζονται. Οι γονείς, δεν μπορούν και δεν ξέρουν πώς να επικοινωνήσουν με τα παιδιά τους που είναι διαρκώς ανικανοποίητα ενώ, «τα έχουν όλα» κατά την άποψη πολλών. (Κατάκη Χ. Δ.)

Το Προφίλ των γονέων των ανηλικών παραβατών διαμορφώνεται ως εξής:

1. γονείς όπου κάνουν συχνή χρήση εφαρμογής της τιμωρίας
2. δίνουν περισσότερες εντολές από όσες πρέπει
3. δίνουν μεγαλύτερη σημασία σε περίπτωση παραβατικής συμπεριφοράς αλλά συγχρόνως δεν αντιλαμβάνονται έγκαιρα ενδεχόμενη παραβατική συμπεριφορά
4. εμπλέκονται σε διαρκέστερες φάσεις καταναγκαστικών αρνητικών ανταλλαγών με τα παιδιά τους
5. δίνουν πιο ασαφείς και αόριστες εντολές
6. είναι λιγότερο αποτελεσματικοί στο σταμάτημα της παραβατικής συμπεριφορά των παιδιών τους. (Γεωργούλας Στρ., 2000, σελ.89)

-Ποια αίτια οδηγούν τα παιδιά στο να προβούν σε αντικοινωνική συμπεριφορά;

1. η μίμηση προτύπων
2. η έλλειψη γονικής επίβλεψης των παιδιών (παραμέληση, αδιαφορία)
3. η σκληρή ή παθητική ή αδιάφορη αντιμετώπιση της παραβατικότητας τους από τους γονείς

4. η υπερπροστασία των γονέων προς τα παιδιά τους
5. το ασταθές οικογενειακό περιβάλλον, όπως παιδιά με χωρισμένους γονείς
6. γονείς με ηθικά ασταθή ή αντικοινωνική προσωπικότητα
7. η ενδοοικογενειακή βία και η κακοποίηση των παιδιών
8. το μέγεθος της οικογένειας
9. η θέση του παιδιού μέσα στην οικογένεια
10. το παιδί που έχει υποστεί κακοποίηση από το οικογενειακό-συγγενικό, κοινωνικό περιβάλλον του (σωματική, σεξουαλική, συναισθηματική)
11. η μειωμένη/ προβληματική/ ανύπαρκτη επικοινωνία με τους γονείς τους
12. οι διαταραγμένες σχέσεις των μελών της οικογένειας
13. η ύπαρξη αυταρχικού κλίματος στην οικογένεια.

Σχολείο:

Δεύτερος σπουδαιότερος περιβαλλοντικός παράγοντας που συμβάλλει ενεργά στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ανήλικου, είναι το σχολείο. Το σχολείο δεν είναι μόνο ένας χώρος μάθησης αλλά είναι και ο δεύτερος φορέας κοινωνικοποίησης του παιδιού μετά την οικογένεια. Αποτελεί μια μικρογραφία μιας ευρύτερης κοινωνίας όπου το παιδί έρχεται αντιμέτωπο με ένα άγνωστο, μη ασφαλές περιβάλλον από αυτό που έχει συνηθίσει να βρίσκεται, δηλαδή τον προστατευμένο χώρο του σπιτιού του.

Το παιδί γίνεται πια μέλος μιας ομάδας παιδιών και ενηλίκων όπου μαθαίνει να συνυπάρχει, να συνεργάζεται και να προσαρμόζεται στους κανόνες της. Το σχολείο φέρνει αντιμέτωπο το παιδί με νόμους, με αρχές εξουσίας. Συναναστρέφεται με άτομα που δεν περιλαμβάνονται στο στενό οικογενειακό του περιβάλλον, (φίλοι, δάσκαλοι), οι οποίοι έχουν διαφορετικές αξίες, διαφορετική αγωγή, διαφορετικό τρόπο ζωής, προσαρμόζεται σε ένα ευρύτερο πια περιβάλλον. Το παιδί μαθαίνει να δέχεται την άποψη του άλλου χωρίς να φέρνει αντιρρήσεις, κάτι που στη συγκεκριμένη ηλικία είναι πολύ δύσκολο να συμβεί τις περισσότερες φορές τουλάχιστον. Έτσι δημιουργούνται αντιπαραθέσεις μεταξύ του παιδιού με τους άλλους συνομηλίκους του ή του παιδιού με τους γονείς του. Επίσης το παιδί εκτός από τις προαναφερθέντες αντιπαραθέσεις έχει και να αντιμετωπίσει και την

διαπροσωπική σύγκριση και κριτική του κοινωνικού του περιβάλλοντος (γονείς, φίλοι, δάσκαλοι).

Τόσο οι γονείς όσο και οι δάσκαλοι παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού. Οι γονείς και στη συνέχεια ο δάσκαλος είναι τα πρώτα άτομα που το παιδί έρχεται σε πρώτη επαφή μαζί τους και καλείται να τους εμπιστευτεί, για να μπορέσει να στηριχτεί επάνω τους σε δυσκολίες που τυχόν θα του παρουσιαστούν στο ξεκίνημα της ζωής του.

Όταν υπάρχουν προβλήματα σε μια οικογένεια που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ των δύο γονέων ή τη σχέση μεταξύ γονέων-παιδιών, αυτό έχει αντίκτυπο τις περισσότερες φορές, αν όχι όλες, στη σχολική ζωή του παιδιού. Εάν ο γονιός δείξει αδιαφορία για τους προβληματισμούς του παιδιού του, για την πορεία του στο σχολείο και την πρόοδό του, τότε το παιδί θα επηρεαστεί αρνητικά από ένα τέτοιο μη υγιές κλίμα. Διότι όταν το παιδί αδυνατεί να ζήσει ως μέλος ενός οικογενειακού αλλά και κοινωνικού περιβάλλοντος, όταν αδυνατεί να συνυπάρξει αρμονικά σε μία ομάδα, συγκεκριμένα σε μία σχολική ομάδα, τότε συνήθως προβαίνει σε αντικοινωνικές ή ακόμα και παραβατικές πράξεις. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα, όπως για παράδειγμα στη μάθηση, να έχει δηλαδή το παιδί χαμηλή σχολική επίδοση, μαθησιακές δυσκολίες, (δυσλεξία, δυσγραφία, δυσανάγνωση), στη συμπεριφορά του, στις κοινωνικές του σχέσεις. Ο ανήλικος όταν δεν έχει μια στοιχειώδη εκπαίδευση είναι πιο εύκολο να προβεί σε αντικοινωνική/ παραβατική συμπεριφορά από ένα συνομήλικό του ο οποίος έχει τη βασική εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τον Γεωργούλα το σχολείο, η εκπαίδευση και γενικά η παιδεία, μπορούν να συμβάλλουν στη μείωση της εγκληματικότητας, αφού η απουσία παιδείας «εμποδίζει την άσκηση σωστής αγωγής και την κοινωνική προπαρασκευή του παιδιού». (Γεωργούλας Στρ.,2000, σελ. 98).

Η βία στο σχολικό περιβάλλον είναι ένα φαινόμενο που σημειώνει ανησυχητική αύξηση και γνωρίζει μεγάλη προβολή από τα Μ.Μ.Ε. Μπορούμε να πούμε ότι υπήρχε από πάντα τώρα όμως έχει οξυνθεί σημαντικά.

Η σχολική βία διακρίνεται σε λεκτική (βρισιές, εξευτελισμός, ταπεινωτικά σχόλια), ψυχολογική (εκβιασμός, καταπίεση ή και εκμετάλλευση των αδυνάτων μαθητών από κάποιους ισχυρούς συμμαθητές τους για διάφορους λόγους), σωματική (καβγάδες και βιαιοπραγίες μεταξύ παιδιών και ομάδων παιδιών), σεξουαλική

(παρενοχλήσεις, βιασμοί), βανδαλισμοί (καταστροφή κτιρίου, εξοπλισμού). (Αρτινοπούλου Β.,2001)

Επίσης κάποιοι μαθητές εκδηλώνουν επιθετικότητα εναντίον των καθηγητών τους βρίζοντάς τους, χτυπώντας τους ή καταστρέφοντας το αυτοκίνητό τους ή κάποια άλλα προσωπικά τους αντικείμενα.

Η βία στα σχολεία οφείλεται κατά κύριο λόγο στα παρακάτω:

- i. Μαθητές που πνίγονται και ασφυκτιούν μέσα στο σχολικό περιβάλλον και τις απαιτήσεις του, θέλουν να ξεφύγουν.
- ii. Ατίθασοι νεαροί από φυσικού τους που οι καθηγητές αδυνατούν να τους επιβληθούν
- iii. Η σχολική αποτυχία και οι μαθησιακές δυσκολίες που πολλοί μαθητές αντιμετωπίζουν προκαλούν μεγάλα προβλήματα στους εφήβους και είναι ένας από τους λόγους που εγκαταλείπουν το σχολείο πριν τελειώσουν το λύκειο. Έτσι, όντας εξωσχολικοί πλέον, ψάχνουν να βρουν το δρόμο τους. Υπάρχει κίνδυνος να μπλέξουν με «κακές» παρέες γιατί θέλουν να αποκτήσουν μια ταυτότητα, να νιώσουν ότι ανήκουν κάπου. Είναι πολύ πιθανό να προβούν σε ομαδικές αντικοινωνικές πράξεις ή να μπουν στον κόσμο των ναρκωτικών σαν διέξοδο στα προβλήματά τους ή επειδή το απαιτούν οι νέες παρέες τους.
- iv. Η άσχημη οικογενειακή κατάσταση που πολλοί μαθητές βιώνουν τους επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό -όπως για παράδειγμα χωρισμένοι γονείς, έλλειψη επικοινωνίας και ποιοτικού χρόνου μεταξύ των μελών της οικογένειας, οικονομικά προβλήματα και άλλα-. Συνήθως παιδιά που προέρχονται από οικογένειες που η βία είναι μέρος της ζωής τους μεταφέρουν αυτά τα βιώματα στο σχολείο και παρουσιάζουν βίαιη συμπεριφορά στη συναναστροφή με τους συνομηλίκους τους και τους καθηγητές τους.
- v. Το μέγεθος των σχολικών συγκροτημάτων λειτουργεί καταπιεστικά στην ψυχοσύνθεση των νέων και γι' αυτό εκτονώνονται επιθετικά.
- vi. Η δομή και η λειτουργία του σχολείου και το ανταγωνιστικό κλίμα μεταξύ των μαθητών στις εξετάσεις δημιουργούν φοβερό άγχος και πίεση στα παιδιά για να πάνε καλά και να μπουν σε κάποια Ανώτατη σχολή. Όμως το ίδιο το σχολείο απογοητεύει τα παιδιά και δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους γιατί δεν καλύπτει τις μαθησιακές τους ανάγκες και δεν τα βοηθά επαρκώς για την είσοδο

τους στο Πανεπιστήμιο ή για να ανακαλύψουν με τι θέλουν ασχοληθούν στο μέλλον τους και ποιο επάγγελμα τους ταιριάζει.

- vii. Στα σχολεία δεν υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό, όπως ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί για να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται κατάλληλα δυσπροσαρμοστικά και συναισθηματικά διαταραγμένα παιδιά. Έτσι θα αποφεύγονται εντάσεις και τα παιδιά αυτά θα αναπτύσσουν αρμονικές σχέσεις με τους συμμαθητές τους.
- viii. Δεν καλλιεργούνται σταθερές και ουσιαστικές σχέσεις ενδιαφέροντος και αγάπης ανάμεσα στους μαθητές και τους καθηγητές και τα πράγματα μεταξύ τους είναι τώρα πιο απρόσωπα.
- ix. Τέλος στα σχολεία δεν γίνεται σωστή ενημέρωση πάνω σε πολύ σοβαρά φλέγοντα θέματα που απασχολούν την κοινωνία μας και μαστίζουν τη νεολαία όπως η βία, τα ναρκωτικά, το οργανωμένο έγκλημα κλπ.
- x. Η σχολική βία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της βίας και της παραβατικότητας που εμφανίζεται στην κοινωνία. Δεν μπορεί να περιοριστεί χωρίς να ληφθεί υπόψη το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον που την τρέφει. Το θύμα και ο θύτης είναι άνθρωποι από την κοινωνία στην οποία βρίσκεται το σχολείο. Η στάση τους και η συμπεριφορά τους αντανakλά και αναπαράγει ό,τι το οικογενειακό, σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον καλλιεργεί. Συνεπώς θα λέγαμε ότι η καλύτερη αντιμετώπιση της σχολικής βίας θα πραγματοποιηθεί αφού πρώτα εξαλειφθεί η βία που υπάρχει διάχυτη σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής μας ζωής.

Ο Περιβάλλον Χώρος:

Ο χώρος μέσα στον οποίο ζει και δρα κάποιος είναι καθοριστικός για την προσωπικότητα που αναπτύσσει. Η επίδραση του περιβάλλοντος στη συγκρότηση της προσωπικότητας και των αντιδράσεων των ανηλίκων είναι ιδιαίτερα σημαντική, και μάλιστα ανεξάρτητα από το αν το περιβάλλον αυτό είναι της επιλογής τους ή αν είναι αναγκασμένοι να ζουν σε αυτό.

Γι' αυτό το λόγο έχουν διενεργηθεί αρκετές ερευνητικές προσπάθειες από διάφορους επιστήμονες που θέλησαν να αποδείξουν τη συσχέτιση του εγκληματογενούς περιβάλλοντος με την παραβατικότητα των ανηλίκων, από τα αρχαία χρόνια μέχρι τις μέρες μας. Μάλιστα, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι σχετικές έρευνες τόνιζαν την επικινδυνότητα που εμπεριέχει η διαμονή σε αποδιοργανωμένες

φτωχογειτονιές όπου έλειπε η αλληλεγγύη ανάμεσα στους κατοίκους λόγω της μεγάλης ετερογένειάς τους. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Από όλους τους ερευνητές που θέλησαν να τεκμηριώσουν επιστημονικά τη σύνδεση του περιβάλλοντος χώρου με την παραβατική συμπεριφορά των ανηλίκων οι σημαντικότερες και εκτενέστερες μελέτες πραγματοποιήθηκαν από τους Shaw και Mc Kay. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Τα πορίσματα των ερευνών τους σε υποανάπτυκτες περιοχές πόλεων με έντονη εμπορική δραστηριότητα και πολλές βιομηχανίες έδειξαν ότι όσο απομακρυνόμαστε από το κέντρο και φτάνουμε στα προάστια όπου δεν υπάρχει τόσο μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού οι περιπτώσεις παραβατικότητας μειώνονται, μέχρι να φτάσουμε στην περιφέρεια της πόλης όπου γενικά είναι ελάχιστες.

Από τα πορίσματα των ερευνών που έκαναν οι Shaw και McKay προκύπτουν συνοπτικά τα εξής: (Γεωργούλας Στρ.,2000)

- i. Οι τοπικές παραλλαγές στη συμπεριφορά των παιδιών σε σχέση πάντα με την παραβατικότητα αντικατοπτρίζουν τις διαφορετικές κοινωνικές αξίες και κανόνες με τους οποίους έχουν μεγαλώσει τα παιδιά
- ii. Στην πόλη οι ανθρώπινες σχέσεις είναι στο μεγαλύτερο μέρος τους απρόσωπες, λόγω της ανωνυμίας που επικρατεί. Έτσι το νεαρό παιδί που μεγαλώνει μέσα σε μια μεγαλούπολη είναι πιο απελευθερωμένο από τον έλεγχο και την κοινωνική πίεση, και ενδεχόμενα την κατακραυγή, που υφίσταται το παιδί που ζει σε μικρότερες πόλεις και αγροτικές κοινότητες.

Εκτός από τους Shaw και McKay, μεταγενέστεροι μελετητές και εγκληματολόγοι έκαναν και άλλες μελέτες πάνω στο θέμα της επίδρασης του περιβάλλοντος χώρου στην μελλοντική συμπεριφορά των ανηλίκων ατόμων και στην εκδήλωση από πλευράς τους παραπτωματικών και αντικοινωνικών πράξεων. Επισημάνθηκαν λοιπόν ως αίτια της εγκληματικότητας οι διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην πόλη και την ύπαιθρο αλλά και η ύπαρξη ζωνών υψηλής εγκληματικότητας σε κάποιες περιοχές μέσα στην ίδια πόλη, περιοχές που είναι στιγματισμένες και θεωρούνται προπαραβατικές. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Κατ' αρχήν όσον αφορά τις διαφορές μεταξύ πόλης και υπαίθρου έχει υποστηριχθεί ότι στην πόλη υπάρχει μικρότερη ομοιογένεια μεταξύ των κατοίκων, πιο πολύπλοκες επαφές και δυσκολότερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που

κάνουν τις σχέσεις ανταγωνιστικές και αλλοτριωμένες και οδηγούν τελικά σε συγκρούσεις. Ταυτόχρονα ο κοινωνικός έλεγχος είναι πιο χαλαρός και γενικά στη μεγάλη πόλη οι θεσμοί είναι απρόσωποι, τα έθιμα δεν τηρούνται με την ίδια ευλάβεια όπως στα χωριά και δεν υπάρχουν οι ίδιοι βιορυθμοί με τη ζωή της επαρχίας. Αυτό είναι ένα γεγονός που ενθαρρύνει πολλά άτομα από τη επαρχία να συρρέουν στην πόλη, ως διέξοδο στα διάφορα προβλήματά τους. Στις πόλεις υπάρχει μια μεγαλύτερη ανεκτικότητα και είναι πιο εύκολο να δράσει και να «κρυφτεί» κανείς. Επίσης, η αύξηση της εγκληματικότητας στις πόλεις είναι συνέπεια της σημαντικής αύξησης του πληθυσμού των πόλεων καθώς παρατηρείται μετακίνηση από την ύπαιθρο στα μεγάλα αστικά κέντρα. Επιπλέον, τα άτομα που ζουν σε πόλεις παρουσιάζουν διάφορα κοινωνικά προβλήματα που σπάνια συναντά κανείς σε κατοίκους της υπαίθρου, όπως διαταραχές συμπεριφοράς, αλκοολισμός, αυτοκτονίες. Όλα αυτά τα προβλήματα δημιουργούν μια έκρυθμη κατάσταση που μπορεί να οδηγήσει τα άτομα σε επικίνδυνες και παραπταματικές ενέργειες.

Έπειτα, όπως προαναφέρθηκε, μέσα στις ίδιες τις πόλεις διαπιστώνεται η ύπαρξη ζωνών μέγιστης εγκληματικότητας. Οι ζώνες αυτές βρίσκονται σε περιοχές/ συνοικίες/ γειτονιές εντός της πόλεως που θεωρούνται μειονεκτικές κοινωνικά και έχουν στιγματιστεί ως προπαραβατικές, διότι εκεί υπάρχει έξαρση της εγκληματικότητας. Υπάρχουν ποικίλες εξηγήσεις για την αυξημένη εγκληματικότητα στις ζώνες αυτές. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Πρώτα απ' όλα στις περιοχές αυτές συρρέουν μειονεκτούντες ομάδες πληθυσμού γιατί οικονομικά είναι προσιτές σε αυτούς αφού πρόκειται για υποβαθμισμένες περιοχές με μικρά ενοίκια. Αυτές οι ομάδες συσπειρώνονται και παραβατούν λόγω της ανέχειάς τους αλλά και ως αντίδραση απέναντι σε αυτούς που ζουν σε αναβαθμισμένες περιοχές με πολύ περισσότερα οφέλη και ανέσεις. Παράλληλα οι περιοχές αυτές πάσχουν και από χωροταξική υποβάθμιση δηλαδή δεν υπάρχουν πάρκα, χώροι πρασίνου, κέντρα ψυχαγωγίας και άθλησης και γενικά ζωτικοί χώροι που να διατίθενται για να περνούν δημιουργικά τον ελεύθερο τους χρόνο τα παιδιά και οι νέοι, κάτι που τους προκαλεί αδιέξοδα και μετατρέπει τη συσσωρευμένη ενέργειά τους σε επιθετικότητα. Τέλος, ο κόσμος έχει στερεότυπα για τους κατοίκους των περιοχών αυτών λόγω του οικιστικού τους περιβάλλοντος και τους αντιμετωπίζει αρνητικά. Θεωρεί τα παιδιά που ζουν και μεγαλώνουν σε τέτοιες περιοχές ως μελλοντικούς εγκληματίες και αυτή η εικόνα που έχουν δύσκολα αλλάζει. Αλλιώς

βλέπουν ένα παιδί από καλή περιοχή και αλλιώς ένα παιδί υποβαθμισμένης γειτονιάς. Ο κοινωνικός στιγματισμός που βιώνουν έχει αποτέλεσμα οι κάτοικοι να μαστίζονται από προβλήματα στις ανθρώπινες σχέσεις τους όπως και στην εργασία τους. Αυτό δεν τους βοηθά να καλυτερεύσουν τη ζωή τους και να προσπαθήσουν να ανεβάσουν το βιοτικό τους επίπεδο γιατί τους εγκλωβίζει και τους κάνει να έχουν αρνητική εικόνα και οι ίδιοι για τον εαυτό τους.

Παρ' όλες αυτές τις διαπιστώσεις από έρευνες, έχουμε και πολλά παραδείγματα παιδιών τα οποία μεγάλωσαν σε ένα εγκληματογόνο περιβάλλον που δεν είχε τις καλύτερες προϋποθέσεις για την εξέλιξή τους και εντούτοις δεν παρουσίασαν εγκληματική συμπεριφορά αλλά κατάφεραν να δημιουργήσουν καλύτερους όρους ζωής γι' αυτούς. Αυτό βέβαια δεν αναιρεί το στερεότυπο που συνοδεύει τις υποβαθμισμένες και υψηλής επικινδυνότητας περιοχές.

Σύγχρονα μέσα επικοινωνίας (M.M.E.)

Τα M.M.E επιδρούν καταλυτικά στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του νέου, αφού τους προβάλλουν συγκεκριμένα πρότυπα συμπεριφοράς. Στις περισσότερες περιπτώσεις η επίδραση των M.M.E στους νέους είναι αρνητική. Κυρίαρχο ρόλο παίζει η τηλεόραση, όπου μεταδίδει σκηνές βίας και εγκληματικότητας μέσω των εκπομπών και των δελτίων ειδήσεων. Η τηλεόραση κυρίως, επιδρά στην πρόκληση βίας και επιθετικότητας στα παιδιά. Το πρόβλημα όμως είναι η ανάγκη της διαπίστωσης, αν αυτή είναι η υπεύθυνη ή κατά πόσο συνυπεύθυνη για την αντικοινωνική και επιθετική συμπεριφορά που βρίσκεται σε μεγάλο ποσοστό στην ελληνική κοινωνία και όχι μόνο.

Τα M.M.E συμβάλλουν στην υιοθέτηση αντικοινωνικών στερεοτύπων και προτύπων μέσα από μία συμβολική λειτουργία αντικειμένων, εμπορευμάτων ή και μηνυμάτων για τους κοινωνικούς ρόλους(όπως για παράδειγμα κάνει η διαφήμιση), ταυτόχρονα όμως συμβάλλουν και στη δημιουργία τεχνητών αναγκών για καταναλωτικά αγαθά. Αρκετές από τις διαφημίσεις στοχεύουν στο ευάλωτο καταναλωτικό κοινό των ανηλίκων. Οι ανάγκες όμως που δημιουργούνται δεν αντιστοιχούν σε πραγματικές ανάγκες όλων των προϊόντων έτσι οι γονείς αντιδρούν. Τότε τα παιδιά πλήρως εξαρτημένα από αυτές τις μη πραγματικές ανάγκες τους επιχειρούν να αποκτήσουν ό, τι επιθυμούν με το χαρτζιλίκι τους. Όταν αυτό όμως δεν επαρκεί για να καλύψουν τα έξοδα της ανάγκης τους, οι νέοι και κυρίως οι

ανήλικοι οδηγούνται σε αντικοινωνική-παραβατική συμπεριφορά, όπως για παράδειγμα σε μικροκλοπές.

Η θεωρία της Ανομίας του Merton βρίσκει απήχηση σε αυτή την υπόθεση εργασίας: πρόκειται για νέους που στερούνται τη δυνατότητα νόμιμης απόκτησης των διαφημιζόμενων προϊόντων και χρησιμοποιούν παράνομα μέσα για την απόκτησή τους. (Γεωργούλας Στρ.,2000, σελ.114)

Οι τηλεοπτικές σκηνές βίας και επιθετικότητας επηρεάζουν άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο τα παιδιά και τους νέους. Με την τηλεόραση υπάρχουν και άλλοι συνυπεύθυνοι παράγοντες οι οποίοι επιδρούν στην εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς των νέων και ειδικότερα των ανηλίκων. Η ίδια η μορφή της βίας και ο τρόπος με τον οποίον προβάλλεται και παρουσιάζεται, η προσωπικότητα του παιδιού και προπάντων ποικίλοι κοινωνικο-πολιτισμικοί παράγοντες επιδρούν μαζί συνολικά και συμβάλλουν στο τελικό αποτέλεσμα. Η τηλεόραση είναι δυνατόν να υποκινήσει, να επηρεάσει και να αποτελέσει τον κεντρικό μηχανισμό, ο οποίος με τις σκηνές και τις εκπομπές θα ενισχύσει μια προϋπάρχουσα τάση και προδιάθεση για την εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς.

Σε αρκετές έρευνες φαίνεται σημαντικά η επίδραση των ηρώων-προτύπων της τηλεόρασης στην υιοθέτηση παραβατικών συμπεριφορών από τους ανήλικους. Τις περισσότερες φορές οι ανήλικοι ταυτίζονται με τους ήρωες-πρότυπα είτε γιατί η προσωπικότητα τους ταιριάζει κατά πολύ με αυτών είτε γιατί θέλουν να μοιάσουν πολύ σε αυτούς.

Δύο είναι συνήθως τα πρότυπα τα οποία το παιδί προσπαθεί να μιμηθεί. Το πρώτο είναι του κακού-δυναμικού, που είναι βίαιος αλλά επιτυχημένος και το δεύτερο είναι του καλού αλλά παθητικού. Τώρα τελευταία όμως έχει προστεθεί και ένα τρίτο πρότυπο ήρωα του καλού-δυναμικού, που λειτουργεί εκτός νόμου με σκοπό την εκδίκηση και τη χρησιμοποίηση της βίας για τη βία. (Γεωργούλας Στρ.,2000, σελ.115).

Όταν όμως οι ανήλικοι επηρεάζονται από τα Μ.Μ.Ε συνήθως ταυτίζονται με το πρώτο ήρωα-πρότυπο του κακού-δυναμικού, το οποίο έχει αρνητική επίδραση στην προσωπικότητα του ανήλικου. Είναι ένα πρότυπο το οποίο έχει τις περισσότερες σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην προσωπικότητα του ανήλικου. Χάρη στο συγκεκριμένο πρότυπο ο νέος μπορεί να παρασυρθεί πολύ εύκολα και να οδηγηθεί σε αντικοινωνικές-παραβατικές πράξεις, όπως κλοπές, ανθρωποκτονίες.

Σύμφωνα με έρευνες των D. P. Philips και Carstensen (1986) στις Η.Π.Α. και στη Γερμανία η παρουσίαση αυτοκτονιών στην τηλεόραση οδηγεί σε μεγάλη αύξηση των αυτοκτονιών σε παιδιά νεαρής ηλικίας. Άλλες έρευνες αποδεικνύουν ότι η συνεχής παρακολούθηση βίας από την τηλεόραση ασκεί στα παιδιά μια διαρκή αρνητική επίδραση σε όλη την πορεία της ζωής τους, Μάλιστα μπορεί να οδηγήσει σε βίαιη και εγκληματική συμπεριφορά και για την υπόλοιπη ζωή του. Ο Schneider αναφέρει επίσης: «Η τηλεόραση διδάσκει στο κοινό της επιθετικά είδη συμπεριφοράς. Μέσω της αδιάκοπης επανάληψης της βίας, οι τηλεθεατές όχι μόνο εθίζονται σε επιθετικές αντιδράσεις όταν οι περιστάσεις το απαιτούν, αλλά προκαλείται παράλληλα μια μείωση της συγκινησιακής αντίδρασης προς τη βία και μια αυξανόμενη υιοθέτηση επιθετικών στάσεων και αξιών. Η βία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης καταλήγει σε κορεσμό, εθισμό και προσαρμογή της επιθετικότητας, η οποία με τη σειρά της οδηγεί σε μια διαρκή εξασθένηση και τελικά σε εξαφάνιση των συναισθημάτων. Η συνεχής παρουσίαση της βίας στην τηλεόραση δημιουργεί ένα κλίμα επιθετικότητας στην κοινωνία».

Έρευνα του Εθνικού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας των ΗΠΑ επισημαίνει ότι όσο πιο συστηματικά και συχνά παρακολουθούν τα παιδιά σκηνές βίας, τόσο πιο πολύ επηρεάζονται. Στη Γαλλία στα μέσα της δεκαετίας του '70, μια συμμορία παιδιών ηλικίας 12 έως 16 ετών έσπρωχναν ανύποπτους διαβάτες στις ράγες του μετρό του Παρισιού λίγο πριν περάσει το τρένο. Όταν συνελήφθησαν τα συγκεκριμένα παιδιά, είπαν ότι έκαναν όπως ακριβώς το είχαν δει σε μια ταινία.

Όπως συμπεραίνουμε από όλα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, τα Μ.Μ.Ε. έχουν πραγματικά μεγάλη δύναμη και μπορούν να επηρεάσουν το ευάλωτο ανήλικο κοινό επιδρώντας καθοριστικά στη διαμόρφωση του χαρακτήρα των ανηλίκων και στον τρόπο ζωής που επιλέγουν. Τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν πρότυπα συμπεριφοράς και σύγχρονα μοντέλα επικοινωνίας, διασκέδασης και ψυχαγωγίας και τρόπου ζωής γενικότερα. Η ατομική συμπεριφορά των παιδιών σήμερα σε μεγάλο βαθμό διαμορφώνεται με βάση τα προβαλλόμενα και επιβαλλόμενα πρότυπα από τα οποία βομβαρδίζονται καθημερινά γιατί πιστεύουν ενδόμυχα ότι έτσι θα γίνουν επιτυχημένοι άνθρωποι και αποδεκτοί από τους συνομηλίκους τους –και όχι μόνο– συγχρονισμένοι με το πνεύμα της εποχής σε όλα τα επίπεδα της ζωής, από το ντύσιμο και το είδος διασκέδασης μέχρι τον τρόπο ομιλίας και την επιλογή

επαγγέλματος. Ειδικά στις μέρες μας που κυριαρχεί η εικόνα και η τεχνολογία στις ζωές μας, η δράση των Μ.Μ.Ε. είναι πιο καταλυτική.

Πολλοί κατακρίνουν τα σύγχρονα Μ.Μ.Ε. και ισχυρίζονται ότι αποτελούν βασικό παράγοντα κοινωνικής παθογένειας και αντικοινωνικών εκδηλώσεων από ανήλικα άτομα. Οι κυριότεροι λόγοι για αυτή τους την πεποίθηση είναι οι εξής:

1. Η κατά κόρον προβολή από τα Μ.Μ.Ε. βίας και εγκληματικότητας ακόμα και σε ώρες όπου παρακολουθούν μικρά παιδιά.
2. Ο εθισμός στη βία και η αντιμετώπισή της ως κάτι το σύνηθες.
3. Η έντονη προβολή και η ηρωοποίηση των εγκληματιών.
4. Η δημιουργία στερεοτύπων σχετικά με διάφορους κοινωνικούς ρόλους.
5. Η εξασθένιση της ηθικής συνείδησης.
6. Η προώθηση των ωφελμιστικών αξιών και η ευδαιμονία/ πλούτος που προβάλλεται.
7. Η λειτουργία της τηλεόρασης αρκετές φορές προκαλεί στους νέους την αδυναμία να διακρίνουν το πραγματικό από το φανταστικό και το σωστό από το λάθος.

Εργασία-Ανεργία

Η παιδική εργασία, η ανεργία, η υποαπασχόληση ή η ευκαιριακή απασχόληση, αλλά και οι δυσμενείς όροι και συνθήκες παροχής της νεανικής εργασίας ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για την εμφάνιση αντικοινωνικής συμπεριφοράς στους ανήλικους. Έχει παρατηρηθεί ότι οι νέοι που δε μπορούν να βρουν εργασία ή εκείνοι που δεν έχουν μάθει να προσφέρουν σωματικό ή πνευματικό κάματο για να ζήσουν πολύ πιο εύκολα θα παραβατήσουν.

Ο Ληξουριώτης εύστοχα αναφέρει ότι οι νέοι που βρίσκονται στο περιθώριο της απασχόλησης τοποθετούνται συνήθως στο κέντρο της δικαστικής προσοχής. (Ληξουριώτης Γ., χ.χ., σελ. 369-371)

Συνδέεται λοιπόν η ύπαρξη ή μη και οι συνθήκες εργασιακής απασχόλησης με τη μελλοντική εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς από τον ανήλικο; Κατ' αρχήν θα πρέπει να πούμε ότι μέχρι κάποια ηλικία πρέπει να παρακολουθεί την υποχρεωτική από το νόμο εκπαίδευση, πράγμα που αποκλείει την εργασιακή του ενασχόληση.

Ωστόσο πολλά παιδιά, παρά το γεγονός ότι είναι ανήλικα και τα περισσότερα δεν έχουν ολοκληρώσει ούτε τη στοιχειώδη εκπαίδευση, είναι αναγκασμένα να εργαστούν ακόμα και σε αντίξοες συνθήκες εξαιτίας της άσχημης κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης της οικογένειάς τους. Οι εργασιακοί όροι και οι συνθήκες απασχόλησης που βιώνουν αυτά τα παιδιά δεν είναι καλές, ούτε και οι αμοιβές τους είναι αντάξιες του κόπου τους. Τα παιδιά αυτά βιώνουν μια σκληρή πραγματικότητα που δεν συμβαδίζει με την τρυφερή ηλικία που βρίσκονται και τους δημιουργεί απέχθεια απέναντι στην εργασία και την κοινωνία που είναι άδικη απέναντι τους. Αυτό έχει τεράστιες επιπτώσεις στον ψυχισμό των παιδιών και μπορεί να συμβάλλει στο να παραβατήσουν στο μέλλον. Γιατί τα παιδιά αυτά, όπως τα ζητιανάκια, τα γνωστά παιδιά των φαναριών, είναι αποτελέσματα και όχι υπαίτια για την κατάστασή τους, είναι θύματα. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Κάποιες θεωρήσεις παρασυρμένες από το στερεότυπο του ανεπάγγελτου ενηλίκου ως προεγκληματικά επικίνδυνου, συμπεραίνουν ότι ο «προπαραβατικός» νέος είναι ασυμβίβαστος με κάθε έννοια τάξης, άρα και με την εργασία. Οι νέοι αυτοί επιζητούν μια ελεύθερη και περιπετειώδη ζωή, μακριά από τις κοινωνικές συμβατικότητες. Δεν αντέχουν τα αφεντικά, δεν συμβιβάζονται με το ωράριο εργασίας, δεν μπαίνουν σε καλούπια συγκεκριμένου είδους απασχόλησης. Η έλλειψη εργασίας σε συνδυασμό με τον ασυμβίβαστο χαρακτήρα τους έχει ως άμεση συνέπεια την τέλεση αντικοινωνικών πράξεων, αφού δεν έχουν στην κοινωνία και κυρίως στους ίδιους τους εαυτούς τους. (Γεωργούλας Στρ.,2000, σελ.122-123).

Άλλες έρευνες που έγιναν στον Ελλαδικό χώρο έδειξαν ότι ένας μεγάλος αριθμός αντικοινωνικών παιδιών έχουν ήδη εισέλθει στην αγορά εργασίας καθώς η οικογένειά τους φροντίζει να βρουν δουλειά αμέσως μόλις διαγνωστούν τα πρώτα σημάδια μαθησιακών δυσκολιών ή αδιαφορία προς τα σχολικά καθήκοντα. Οι νέοι αυτοί παρέχουν ανειδίκευτη, φθηνή εργασία αφού δεν έχουν τελειώσει το σχολείο για να ειδικευτούν σε κάποια τέχνη για παράδειγμα, και απασχολούνται πρόσκαιρα και όπου τους χρειάζονται.

Όπως υποστηρίζει ο Φαρσεδάκης,1985, οι νέοι που παρέχουν ανειδίκευτη εργασία δεν έχουν καμιά δυνατότητα για επαγγελματική σταδιοδρομία και για μια σταθερή εργασία ώστε να μπορέσουν να σταθούν στα πόδια τους οικονομικά και να μπορέσουν να ανεξαρτητοποιηθούν και να βγάλουν τα προς το ζην. Αυτή η επαγγελματική αστάθεια μαζί με την ολοένα αυξανόμενη ανεργία προκαλεί

ανασφάλεια στα παιδιά, τα οδηγεί σε αδιέξοδο με αποτέλεσμα κάποια στιγμή πιθανώς να αντιδράσουν στην κοινωνία κάνοντας παράνομες πράξεις.

Ένας λόγος που η παιδική εργασία αποτελεί παράγοντα για μελλοντική αντικοινωνική-παραβατική συμπεριφορά του ανήλικου, είναι το πρόβλημα της ανεργίας. Η ανεργία, ένα από τα πιο αρνητικά φαινόμενα της εποχής μας μαστίζει τις σύγχρονες κοινωνίες. Είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο, κατά το οποίο, η προσφορά και η ζήτηση εργασίας δεν βρίσκονται σε ισορροπία. Τα εργατικά χέρια πλεονάζουν σε σχέση με τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας. Η συμφόρηση των μεγαλουπόλεων λόγω της μετακίνησης του πληθυσμού της επαρχίας στα αστικά κέντρα, η αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού, ο καθόλου επαρκής επαγγελματικός προσανατολισμός και η έλλειψη προγραμματισμού από την πολιτεία είναι οι κυριότερες αιτίες της ανεργίας. Μια ακόμα βασική αιτία είναι οι ξένοι που ως φτηνό εργατικό δυναμικό προτιμώνται από τους εργοδότες και καλύπτουν τις θέσεις των εγχώριων εργαζομένων.

Η ανεργία έχει αρνητικές συνέπειες για τα άτομα και ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο. Οι άνεργοι νέοι νιώθουν μειονεκτικά απέναντι στους εργαζόμενους και καλλιεργεί μια παθητική στάση απέναντι στα πράγματα αφού δεν επιθυμεί να προσπαθήσει να βελτιώσει την κατάστασή του. Η οικονομική δυσπραξία τους χειροτερεύει την κατάσταση και μεγαλώνει το χάσμα ανάμεσα στα μέλη της κοινωνίας εφόσον άλλοι βρίσκονται σε καλύτερη μοίρα και άλλοι όχι. Τα ανήλικα άτομα που πλήττονται από την ανεργία είτε γιατί δε βρίσκουν δουλειά τα ίδια είτε οι γονείς τους ή άλλα μέλη της οικογενείας τους απογοητεύονται από την υπάρχουσα κατάσταση και αντιδρούν ή παθητικά- στρέφονται στα ναρκωτικά, απομονώνονται από την κοινωνία- ή εκδηλώνουν την οργή τους προς την κοινωνία παραβαίνοντας τους νόμους και τους κοινωνικούς κανόνες, για τους οποίους αδιαφορούν, και διαπράττοντας βιαιότητες και γενικά αντικοινωνικές ενέργειες από μόνοι τους ή ως μέλη κάποιας ομάδας συνομηλίκων τους.

Πολιτιστική διαφορετικότητα:

Η χώρα μας όπως και άλλες χώρες της Ευρώπης τα τελευταία χρόνια έχει μετατραπεί σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Το γεγονός αυτό που ξαφνικά πήρε τόσο μεγάλες διαστάσεις στην Ελλάδα, είχε ως συνέπεια να εισέλθουν στη χώρα μας εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες για να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας.

Λέγοντας μετανάστες εννοούμε τους αλλοδαπούς οι οποίοι φεύγουν από τη χώρα τους και έρχονται σε μια άλλη χώρα προκειμένου να εξασφαλίσουν καλύτερους όρους διαβίωσης. Τα άτομα αυτά ονομάζονται και οικονομικοί μετανάστες. Διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

1. Κανονικούς μετανάστες, όπου πρόκειται για αλλοδαπούς οι οποίοι ήρθαν νόμιμα στη χώρα μας έχοντας και άδεια διαμονής (παραμονή και εργασία).

2. Παράνομοι μετανάστες, όπου πρόκειται για αλλοδαπούς οι οποίοι ήρθαν στη χώρα μας λαθραία χωρίς τα απαιτούμενα έγγραφα. (Μελέτη της Καφασάρη Α., Επιμελήτριας Ανηλίκων Πρωτοδικείου Κω)

Ο μετανάστης ερχόμενος σε μια ξένη χώρα έχει την προσδοκία να εγκλιματιστεί γρήγορα και ομαλά στους κοινωνικούς θεσμούς της. Έχει να αντιμετωπίσει μια καινούργια κατάσταση, στην οποία έρχεται αντιμέτωπος με δύο πολιτισμούς και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται συγκρούσεις μεταξύ αυτού και των υπολοίπων κατοίκων της πόλης που διαμένει. Οι μετανάστες και κυρίως οι ανήλικοι έχουν μεγαλώσει σε μια χώρα με ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία τα οποία έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους (τρόπος ζωής, συνήθειες, ήθη και έθιμα). Λόγω της πολιτιστικής διαφορετικότητάς τους, έρχονται σε ρήξη με τους συμπολίτες τους και τότε η σύγκρουση είναι αναπόφευκτη.

Αρχικά οι ανήλικοι απομονώνουν το νεαρό μετανάστη δείχνοντάς του ότι δεν ανήκει στην ομάδα τους. Στην πορεία αυτός αντιλαμβάνεται τη ρατσιστική συμπεριφορά των συνομηλίκων του, νιώθοντας απομονωμένος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αντιδρά επιθετικά εμφανίζοντας αντικοινωνική συμπεριφορά απέναντί τους. Αυτός είναι ένας από τους σοβαρότερους παράγοντες που οι αλλοδαποί ανήλικοι προβαίνουν σε αντικοινωνική/ παραβατική συμπεριφορά.

Άλλοι παράγοντες αντικοινωνικής συμπεριφοράς των ανήλικων μεταναστών είναι η οικονομική δυσχέρεια που αντιμετωπίζουν με την είσοδό τους στη ξένη χώρα, αφού ψάχνουν απεγνωσμένα για χρήματα. Όμως βρίσκουν εμπόδιο στο να βρουν κάποια εργασία που να τους προσφέρει έναν ικανοποιητικό μισθό, οπότε βρίσκουν άλλες διεξόδους, τις περισσότερες φορές παράνομους, (λαθρεμπορία, κλοπές, χρήση και εμπορία ναρκωτικών και άλλα). Πολλές φορές όμως αντιδρούν με αυτό τον τρόπο και επειδή οι εργοδότες τους εκμεταλλεύονται την ανάγκη τους για εργασία, δίνοντάς τους λιγότερα χρήματα από όσα δικαιούνται.

Σύμφωνα με στοιχεία της Υποδιεύθυνσης Ανηλίκων της Δ/σης Ασφαλείας Αττικής, το έτος 1993 η Υπηρεσία ασχολήθηκε με 877 περιπτώσεις αδικημάτων, τα οποία διαπράχθηκαν από 1002 ανηλίκους. Από αυτούς 598 ήταν Αλβανοί υπήκοοι οι οποίοι απαρτίζουν το σύνολο των αλλοδαπών δραστών. Επομένως οι αλλοδαποί ανήλικοι (Αλβανοί) αποτελούν το 60% του συνόλου των γνωστών ανηλικών παραβατών. Τα αδικήματα που διέπραξαν οι ανήλικοι ήταν: 413 κατά της ιδιοκτησίας σε ποσοστό 47,1%, 368 επαιτεία-αλητεία σε ποσοστό 42%, και 82 παραβάσεις ποινικών νόμων σε ποσοστό 9,4%. Οι ανήλικοι Αλβανοί διέπραξαν 225 κλοπές και αξιόποινες πράξεις που παρουσιάζουν εγκληματολογικό ενδιαφέρον. Συνεπώς η συμμετοχή τους στην εγκληματικότητα των ανηλικών ανέρχεται σε ποσοστό 25% που είναι αρκετά σημαντικό.

Συμπεραίνοντας λοιπόν, βλέπουμε ότι η εγκληματικότητα των ανηλικών μεταναστών είναι εμφανής. Βέβαια αυτό υποβοηθά η ρατσιστική προδιάθεση μερικών απέναντι στους μετανάστες, οι οποίοι τους οδηγούν με αυτή τους τη στάση σε παραβατικές πράξεις.

Κοινωνική Τάξη:

Η βία είναι αταξική, παρουσιάζεται σε όλες τις κοινωνικές τάξεις. Τις περισσότερες φορές όμως οι ανήλικοι που εμφανίζουν αντικοινωνική συμπεριφορά προέρχονται από χαμηλά κοινωνικά στρώματα.

Οι ανήλικοι που ανήκουν στις χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις συνήθως αντιμετωπίζουν προβλήματα με τον νόμο για τους ακόλουθους λόγους: Αρχικά επειδή νιώθουν ότι δεν έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής στη ζωή σε αντίθεση με τους άλλους συνομηλικούς τους όπως για παράδειγμα μόρφωση, έλλειψη σταθερής εργασίας, οικονομικούς πόρους, υγιείς τρόπους διαβίωσης. Ακόμη υπάρχει διαφορά στον τρόπο ζωής των ανηλικών της κατώτερης τάξης και των ανηλικών της μεσαίας και ανώτερης τάξης καθώς και στην διαφορετικότητα αρχών και αξιών μεταξύ τους. Οι ανήλικοι της κατώτερης τάξης απορρίπτουν τις αρχές και τις αξίες των άλλων δύο τάξεων έχοντας ως φυσικό επακόλουθο τη σύγκρουση μεταξύ τους. Προσπαθούν να βελτιώσουν την κοινωνική τους θέση, όμως στην πορεία καταλαβαίνουν ότι δεν μπορούν να επιτύχουν το σκοπό τους με νόμιμα μέσα και για αυτό το λόγο επιδίδονται σε αντικοινωνικές πράξεις.

Οι ανήλικοι παραβάτες χρησιμοποιούν λοιπόν παράνομα μέσα για να επιτύχουν το σκοπό τους που εκφράζονται είτε με τη μορφή τυπικού εγκλήματος (καινοτομία-

προσφυγή σε παράνομα μέσα), είτε με τη μορφή εγκλήματος χωρίς θύμα (ναρκωτικά, αυτοκτονία), είτε με επανάσταση. (Γεωργούλας Στρ.,2000)

Σύμφωνα με τη θεωρία του Cohen περί της αποστέρησης της κοινωνικής θέσης οι ανήλικοι της κατώτερης κοινωνικής τάξης δημιουργούν την *εγκληματική υποκοουλτούρα*. Με αυτό το είδος της υποκοουλτούρας ανταγωνίζονται ο ένας τον άλλον για την επίτευξη υψηλής κοινωνικής θέσης, σύμφωνα με τα δικά τους κριτήρια επίτευξης. Τα δικά τους κριτήρια επίτευξης έρχονται σε αντίθεση με τα αντίστοιχα κριτήρια των άλλων δύο τάξεων, εφόσον οι μεν έχουν παράνομα κριτήρια και οι δε νόμιμα. (Thio Alex, 2003)

Γίνεται λοιπόν φανερό σε όλους ότι η προσπάθειά τους για κοινωνική καταξίωση καταλήγει να είναι εγκληματική, αφού εμπλέκονται σε εγκληματικές πράξεις όπως η κλοπή, οι καβγάδες, η καταστροφή ξένης ιδιοκτησίας και άλλα.

Καταλήγοντας θα λέγαμε ότι είναι περισσότερο πιθανόν να εμπλακούν σε παρεκκλίνουσες ενέργειες τα παιδιά κατώτερης τάξης από ότι τα παιδιά της μεσαίας και ανώτερης τάξης. Δεν αποκλείεται όμως το ενδεχόμενο παιδιά μεσαίας και ανώτερης τάξης να εμφανίζουν συμπτώματα παραβατικής συμπεριφοράς. Αυτός βέβαια που έχει την κύρια ευθύνη για αυτή την κατάσταση, είναι η αποτυχία της κοινωνίας να βοηθήσει τους ανήλικους της κατώτερης τάξης να ικανοποιήσουν τις φιλοδοξίες και τα όνειρά τους.

Φίλοι-Συμμορίες:

Κατά τη σχολική ηλικία, το παιδί παρουσιάζει ένα πολύ βασικό στοιχείο στη ψυχοδυναμική του, την τάση για συμμετοχή στις ομάδες των συνομηλίκων. Το παιδί απελευθερώνεται από το εγωκεντρικό πλαίσιο της προσχολικής περιόδου, παύει να έχει ως επίκεντρο του ενδιαφέροντός του τον εαυτό του και τους γονείς του και επιζητεί τη συντροφιά και την επικοινωνία με έξω-οικογενειακά πρόσωπα. Η επιθυμία του μάλιστα να βρίσκεται μαζί και να αλληλεπιδρά με συνομηλικούς κορυφώνεται κατά τη σχολική ηλικία. Η ομαλή ένταξη του παιδιού στις ομάδες των συνομηλίκων και η κοινωνική του αποδοχή αποτελεί έναν από τους βασικότερους αναπτυξιακούς στόχους της περιόδου αυτής. (Παρασκευόπουλος Ν. Ι., 1995, Τόμος 3^{ος})

Οι Coleman και Hendry (1990) υποστηρίζουν ότι η ομάδα συνομηλίκων «ενισχύει την ανεξαρτησία, εκπληρώνει την ανάγκη της ταυτότητας και αναγνώρισης,

προσφέρει ευκαιρίες για επιτυχίες και παρέχει την ευκαιρία στον έφηβο να παίξει μια ποικιλία ρόλων που προσιδιάζουν το ρόλο του ενήλικου».

Σύμφωνα με τον Parker και τον Asher έχει υποστηριχθεί ότι οι σχέσεις μεταξύ των συνομηλίκων είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάπτυξη της αντίληψης του εαυτού καθώς και ότι οι προβληματικές σχέσεις με τους συνομηλικούς σχετίζονται με την παρούσα δυσπροσαρμοστικότητα του παιδιού αλλά και με αυτήν της μετέπειτα ζωής του. (Judy Dymn, μτφ. Παπαηλιού Χριστίνα, εκδ. Τυπωθήτω, Μάιος 1999 σελ. 79-80)

Η αποδοχή του παιδιού από την ομάδα των συνομηλίκων του μπορεί να το βοηθήσει σημαντικά να διαμορφώσει τις δικές του απόψεις και να αναπτύξει την αυτοπεποίθησή του. Πρέπει όμως οι γονείς να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις παρέες των παιδιών τους. παρόλο που αυτό δεν είναι πάντοτε εφικτό, διότι η παρέα ασκεί μεγάλη επιρροή σε αυτά, είτε πρόκειται για θετική είτε για αρνητική. (Παρασκευόπουλος Ν. Ι., 1995, Τόμος 4^{ος})

Στις περισσότερες όμως έρευνες παρουσιάζονται οι αρνητικές επιδράσεις στο παιδί που συμμετέχει στην ομάδα των συνομηλίκων. Οι φίλοι είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες όπου οι ανήλικοι προβαίνουν σε αντικοινωνική συμπεριφορά. Οι παρέες των ανηλίκων παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς τους. Υπάρχουν λοιπόν και κάποιες ομάδες φίλων, γνωστές ως συμμορίες, οι οποίες ενθαρρύνουν την αντικοινωνική συμπεριφορά, όπως για παράδειγμα η κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών, διαφόρων ειδών βανδαλισμοί και άλλα.

Οι παραβατικές παρέες των νέων, σχολικής κυρίως ηλικίας, αποτελούνται συνήθως από πολλά μέλη του ίδιου φύλου. Τα μέλη της παρέας προέρχονται από το σχολείο, από τη γειτονιά, το χώρο εργασίας τους καθώς και από τους τόπους διασκέδασής τους. Τα παιδιά στην παρέα συμμετέχουν συνήθως για να βρουν φίλους, χωρίς να έχουν κάποιο αρχηγό, κάτι που συμβαίνει στις «συμμορίες ανηλίκων».

Το παιδί που παρουσιάζει κάποια προβλήματα (μαθησιακά προβλήματα, προβλήματα ψυχικής υγείας, επιθυμία για χρήση ουσιών, κατάθλιψη κ.ά.) αν δεν βρει στηρίγματα από την οικογένειά του, θα ζητήσει στήριξη και υποστηρίγματα έξω απ' αυτήν, όπως σε αυτές τις συγκεκριμένες ομάδες, οι οποίες ανήκουν σε υποκοουλτούρες (υποομάδες που κάνουν χρήση ουσιών, που σχηματίζουν μικρές

συμμορίες), άτομα που θα τον ψευτοϋποστηρίξουν αρχικά αλλά στη συνέχεια θα τον χρησιμοποιήσουν οργανώνοντάς τον στην συμμορία ή στη διακίνηση ναρκωτικών.

Το κοινό χαρακτηριστικό των μελών της συμμορίας είναι κυρίως η έλλειψη κατανόησης από τους γονείς του ή η απόρριψή του από αυτούς όπως επίσης και η απόρριψή του από το υπόλοιπο κοινωνικό του περιβάλλον (συνομήλικοι, σχολείο). Οι ανήλικοι δεν είναι καθόλου ευχαριστημένοι από τη ζωή τους ούτε από την κοινωνία όπου ζουν. Έτσι αυτό έχει ως αποτέλεσμα να βρίσκουν διέξοδο με το να συμμετέχουν σε συμμορίες, όπου αφιερώνουν όλο τον ελεύθερο χρόνο τους.

Άλλα κοινά χαρακτηριστικά τα οποία παρουσιάζουν οι συμμορίες είναι τα εξής:

1. Πρόκειται κυρίως για νεαρά αγόρια ηλικίας 10 έως 20 ετών που ανήκουν συνήθως σε μειονοτικές ή μεταναστευτικές ομάδες.
2. Είναι ανήλικοι που βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό.
3. Δρουν συνήθως σε μεγαλουπόλεις.
4. Συμμετέχουν σε ένα πλήθος αδικημάτων, κυρίως σε εγκλήματα βίας.

Ανάμεσα στα μέλη της συμμορίας επικρατεί ένα πολύ ισχυρό δέσιμο μεταξύ τους, υπάρχει αλληλεγγύη, που εκφράζεται σε κάθε είδους δραστηριότητά τους. Η συμμορία συνήθως επιτίθεται στα πιο αδύναμα άτομα, εκτός της συμμορίας τους, προκαλώντας τους τρόμο. Όσο πιο πολλά άτομα μαζεύονται σε μια συμμορία, τόσο πιο επικίνδυνες πράξεις πράττουν. Πολλές φορές όμως συμβαίνει και το αντίθετο, όταν δηλαδή κάποιιοι νέοι βλέποντας τη δράση των συμμοριών, ενθουσιάζονται μαζί τους, τους ενθαρρύνουν και στη πορεία προσπαθούν να τους μιμηθούν. Οι συμμορίες αποτελούν πόλο έλξης γι' αυτές τις ομάδες των νέων λόγω της δύναμης, του κύρους και της ισχύς που αποπνέουν. Έτσι τα νέα μελλοντικά μέλη θα έχουν την ευκαιρία για αναγνώριση, για επιβράβευση και για αύξηση της αυτοπεποίθησής τους.

Σύμφωνα με την Alejandra Vallejo-Nagera (2001) όλες οι συμμορίες έχουν ένα κοινό σύστημα αξιών: κλοπές, καταστροφή ξένης περιουσίας, βιαιοπραγίες, σε ό,τι επικροτεί ή αποδέχεται η κοινωνία, επιθέσεις κατά της σωματικής ακεραιότητας ανθρώπων και οπωσδήποτε, μίσος εναντίον οποιουδήποτε κοινωνικού ή ηθικού κανόνα. Επίσης, καθορίζουν έναν κώδικα ή κάποιους ακλόνητους κανόνες: την αυθεντικότητα, τη συντροφικότητα, την ψυχρότητα και την αδιαφορία στον πόνο κ.τ.λ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Οι κρατούμενοι της χώρας μας διακρίνονται με βάση τα εξής κριτήρια: (Ε.Κ.Κ.Ε., Αθήνα)

i. Ψυχοβιολογικά:

1) Βιολογικά

-άντρες: οι φυλακές αντρών

-γυναίκες: οι φυλακές γυναικών (λειτουργεί μόνο μία στον Κόρυθαλλό, από το 1900)

-ανήλικοι: όσοι κρατούμενοι δεν έχουν συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας τους

-ενήλικοι

2) Ψυχολογικά

-άτομα με έντονη ψυχοπαθητική προσωπικότητα

-άτομα που εμφανίζουν άλλες ψυχικές διαταραχές

-άτομα εξαρτημένα από τοξικές ουσίες

ii. Νομικά:

-οι κατάδικοι σε ποινές κατά της ελευθερίας, (δηλαδή σε κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη, σε φυλάκιση, σε περιορισμό σε ψυχιατρικό κατάστημα και σε κράτηση) και οι κατάδικοι σε θανατική ποινή.

-οι υπόδικοι, οι οποίοι έχουν προφυλακιστεί, σε εκτέλεση εντάλματος προσωρινής κράτησης

-οι κρατούμενοι για χρέη

iii. Σωφρονιστικά:

-το είδος της προς εκτέλεσης της ποινής (βραχύχρονες ή μακρόχρονες ποινές)

-ένταξη σε εγκληματολογική κατηγορία

-οι αλλοδαποί κρατούμενοι, αλλοδαποί είναι κάθε πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή πρόσωπο που δεν έχει ιθαγένεια.

ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

-Υπουργείο Δικαιοσύνης/ Διεύθυνση Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής:

Ο αρμόδιος φορέας της πολιτείας για την πρόληψη της παραβατικότητας ανηλίκων είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το οποίο διαθέτει δύο τμήματα που ασχολούνται με την πρόληψη, τη σωφρονιστική αγωγή και τη μετασωφρονιστική μέριμνα των ανηλίκων.

-Η Διεύθυνση Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής, ασχολείται:

- α)με την πρόληψη της εγκληματικότητας ανηλίκων
- β)με την μέριμνα της εγκληματικότητας ανηλίκων
- γ)με την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας ανηλίκων
- δ)με την θέσπιση και την υλοποίηση μέτρων κατάλληλης αρωγής
- ε)με την παρακολούθηση και άρση της διοικητικής επιμέλειας ανηλίκων
- στ)με την οργάνωση των υπηρεσιών επιμελητών ανηλίκων
- ζ)με την μέριμνα για την οργάνωση των ΕΠΑ και των Ιδρυμάτων Αγωγής

1) Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων (ΕΠΑ)

Ιδρύθηκαν το 1943 και λειτουργούν σε όλα τα Πρωτοδικεία της χώρας υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Στεγάζονται συνήθως στα κτίρια των κατά τόπους Πρωτοδικείων ή Εφετείων. Σύμφωνα με το νόμο 2298/93 άρθρο 18, στην έδρα κάθε Πρωτοδικείου λειτουργεί και εταιρεία προστασίας ανηλίκων. Είναι πρόσωπα Νομικού Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), όπου οργανωτικά ανήκουν στη Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το οποίο έχει και την εποπτεία τους. (Σταθόπουλος Π. Κοινωνική Πρόνοια, σελ.371).

Σήμερα λειτουργούν στην Αθήνα, στον Πειραιά, στην Πάτρα, στο Ηράκλειο Κρήτης, στο Βόλο και στη Κοζάνη.

Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας 7 έως 17 ετών που κινδυνεύουν να παραβατήσουν για διάφορους λόγους. Όταν διαπιστωθεί

από τους γονείς ή ακόμη και από τον υπόλοιπο κοινωνικό περίγυρο του παιδιού (συγγενείς, δάσκαλοι), ότι ο συγκεκριμένος ανήλικος βρίσκεται σε ακατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον ή παρουσιάζει αντικοινωνική συμπεριφορά, έχουν τη δυνατότητα αλλά και την υποχρέωση να απευθυνθούν στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων που βρίσκεται στη περιοχή τους.

Διοικούνται από επταμελή συμβούλια, αποτελούμενα από εισαγγελέα πρωτοδικών, διευθυντή των φυλακών, κοινωνική λειτουργό, επιμελητή ανηλίκων, γιατρό, δικηγόρο και τραπεζοϋπάλληλο, οι οποίοι ορίζονται από τον υπουργό Δικαιοσύνης με τριετή θητεία.

(Χάιδου Αν. Η Ιδρυματική και Εξωιδρυματική μεταχείριση στην Ελλάδα, σελ. 77)

Οι πόροι της ΕΠΑ προέρχονται από επιχορηγήσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης, από εισφορές μελών, κληροδοτήματα.

Διπλός είναι ο στόχος των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων. Δρουν και σε προληπτικό και σε κατασταλακτικό επίπεδο. Οι αρμοδιότητες τους είναι πολλές, όπως η παροχή υλικής και κοινωνικής στήριξης, η επαγγελματική κατάρτιση, η εκπαίδευση, η ψυχαγωγία, η πολιτιστική καλλιέργεια, η παροχή στέγης σε ανήλικους οι οποίοι έχουν απολυθεί από ιδρύματα αγωγής ή από σωφρονιστικά καταστήματα. Βοηθούν τους ανήλικους στην κοινωνική τους προσαρμογή καθώς επίσης τους παρέχουν και δικαστική ασφάλεια από εθελοντές δικηγόρους όταν την έχουν ανάγκη.

Ορισμένες ΕΠΑ διαθέτουν και Στέγες Φιλοξενίας που μπορούν να φιλοξενηθούν ανήλικοι που οι γονείς τους δεν είναι κατάλληλοι για την διαπαιδαγώγησή τους ή ακόμα δεν μπορούν να προσφέρουν στα παιδιά τους όσα χρειάζονται. Οι Στέγες Φιλοξενίας Ανηλίκων είναι ιδιοκτησία των ΕΠΑ. Σκοπός τους εκτός από τη δωρεάν διαμονή και διατροφή των παιδιών, είναι ότι παρέχει και τη δυνατότητα της ψυχοκοινωνικής τους στήριξης και της αντιμετώπισης των προβλημάτων τους. Η δυνατότητα φιλοξενίας τους είναι μέχρι 11 παιδιά, κορίτσια ηλικίας 6 έως 15 ετών. Στέγες Φιλοξενίας Ανηλίκων λειτουργούν σε αρκετές πόλεις της Ελλάδας και φυσικά στην Αθήνα.

Στις μέρες μας, σημαντικό ρόλο όμως παίζει και κατά πόσο υπάρχει ή όχι προσφορά εθελοντικής εργασίας στο χώρο των ΕΠΑ. Δεν αρκεί μόνο το μόνιμο

προσωπικό των ΕΠΑ, καθώς οι ανάγκες- ηθικές και υλικές- των παιδιών όπου χρειάζονται αυτή τη στήριξη είναι πολλές και σημαντικές.

2) Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων

Το 1944 με το νόμο του 1930 αναγνωρίζεται η χρησιμότητα του θεσμού των επιμελητών ανηλίκων. Η υπηρεσία αυτή είναι μια υπηρεσία από ικανά άτομα όπου προστατεύουν τους ανήλικους, έχοντας οι ίδιοι την επιμέλειά τους. Είναι υπεύθυνη για την άσκηση του μέτρου της "επιμέλειας".

Αρχικά επιμελητές ανηλίκων ήταν εθελοντές κοινωνικοί λειτουργοί. Σήμερα πια οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν διορίζονται επιμελητές ανηλίκων. Οι έμμισθοι πια Επιμελητές Ανηλίκων προσλαμβάνονται έπειτα από σχετικό διαγωνισμό και πρέπει να είναι από 25 έως 35 ετών και να έχουν τελειώσει Νομική ή Φιλοσοφική ή Παιδαγωγικά ή Θεολογία.

Ο βασικός ρόλος των Επιμελητών Ανηλίκων είναι κυρίως η πρόληψη και η καταστολή της παραβατικότητας. Οι Επιμελητές Ανηλίκων διεξάγουν κοινωνική έρευνα για να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα στοιχεία για τη προσωπικότητα καθώς και για το κοινωνικό περιβάλλον του ανήλικου με παραβατική συμπεριφορά και έπειτα συντάσσουν την έκθεση του ανήλικου. Με την έκθεσή του ο επιμελητής ανηλίκων βοηθάει τον εισαγγελέα να πάρει την σωστότερη απόφαση για τον ανήλικο παραβάτη. Συνεργάζονται κυρίως με την οικογένεια του ανήλικου καθώς και με το υπόλοιπο κοινωνικό του περιβάλλον, όπως το σχολείο, οι παρέες για να βρουν την αιτία της αντικοινωνικής συμπεριφοράς του ανήλικου. Επίσης ο επιμελητής ανηλίκων διοργανώνει διαφόρων ειδών σεμινάρια για όλους τους πολίτες που ενδιαφέρονται να μάθουν για να προσφέρουν και αυτοί με τη σειρά τους στην πρόληψη αλλά και γιατί όχι και στην αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων. Οι πολίτες εποπτεύονται από τους επιμελητές ανηλίκων, οι οποίοι παρακολουθούν την εξέλιξή τους, στο πώς να χειρίζονται δηλαδή περιπτώσεις ανηλίκων όπου βρίσκονται από αυτούς υπό στενή παρακολούθηση.

Οι βασικές αρχές που διέπουν τη σχέση του επιμελητή με τον ανήλικο και το περιβάλλον του είναι: ο σεβασμός του ατόμου και της προσωπικότητάς του, η αναγνώριση των δικαιωμάτων του, η τήρηση εχεμύθειας και η παροχή βοήθειας.

Συμπερασματικά ο ρόλος του επιμελητή ανηλίκου είναι κυρίως η πρόληψη και αλλά και η αποκατάσταση της παραβατικότητας. Ασκούν μέτρα που έχει επιβάλλει

το δικαστήριο και που στοχεύουν στην αποτροπή της υποτροπής και στην κοινωνική επανένταξη του ανήλικου. Τα μέτρα αυτά είναι αναμορφωτικά (επίπληξη) και θεραπευτικά (ύστερα από γνωμάτευση γιατρού).

3) Εισαγγελέας-Δικαστής Ανηλίκων

Σύμφωνα με τον Ν. 2298/1995, ο δικαστής ανηλίκων είναι αυτός που θα αποφασίσει αν ένας ανήλικος σε κίνδυνο θα υποβληθεί στο μέτρο του εγκλεισμού σε ίδρυμα ή στο μέτρο της επιμέλειας από επιμελητή ανηλίκων, κατόπιν αίτησης που θα του έχει υποβληθεί από τις αστυνομικές ή τις εισαγγελικές αρχές. (Γεωργούλας, 2000,σελ.179).

Ο ρόλος του δικαστή είναι ένας πολύ σημαντικός ρόλος για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας ανηλίκων. Το έργο του είναι κυρίως κοινωνικό. Ο δικαστής επικοινωνεί με το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον του ανήλικου που έχει παραβατήσει για να μάθει περισσότερες πληροφορίες για την προσωπικότητα του ανήλικου.

Σύμφωνα με το Ν. 1828/1989 ο Δικαστής Ανηλίκων θα πρέπει να έχει κάποια ειδικά προσόντα όπως νομική κατάρτιση η οποία είναι αναγκαία, γνώσεις πάνω στην ειδική νομοθεσία των ανηλίκων καθώς και άλλων επιστημονικών κλάδων, όπως ψυχολογίας, βιολογίας, παιδαγωγικής, ψυχιατρικής κ.λ.π. (Γεωργούλας, 2000,σελ.179).

Σημαντική επίδραση στην αντικοινωνική συμπεριφορά των ανηλίκων έχει επίσης και ο εισαγγελέας. Ο εισαγγελέας είναι το πρώτο άτομο στο οποίο μπορεί να απευθυνθεί κάποιος όταν υπάρχει περίοδος κρίσης όπου αυτός με τη σειρά του ασκεί ποινικές διώξεις όπου χρειάζεται.

Βέβαια μπορεί να ασκήσει και προληπτική πολιτική ο εισαγγελέας μέσα από τις νέες αρμοδιότητές του μέσα από τις νέες αρμοδιότητες του σύμφωνα με το Ν.1329/1983, που αναμόρφωσε το οικογενειακό δίκαιο. Σύμφωνα με αυτές τις αρμοδιότητες, ο εισαγγελέας, ως «*φύλακας και προστάτης*» της παιδικής ηλικίας μπορεί να παρίσταται στα αστικά δικαστήρια και να ζητά την αφαίρεση της γονικής μέριμνας και επιμέλειας από ακατάλληλους γονείς, αποκαλύπτοντας και επεμβαίνοντας προληπτικά σε περισσότερες περιπτώσεις ανηλίκων σε κίνδυνο από όσες του δίνει δυνατότητα ο Ν.2298/1995. (Γεωργούλας,2000,σελ.179).

4) Ιδρύματα Αγωγής Ανηλίκων

Τα Ιδρύματα Αγωγής δημιουργήθηκαν το 1940. Υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Δύο είναι τα ιδρύματα αγωγής ανηλίκων αρρένων που λειτουργούν σήμερα. Το Ίδρυμα Αγωγής Αρρένων Κορυθαλλού, το Ίδρυμα Αγωγής Αρρένων στη Ν. Ιωνία Βόλου καθώς και Ίδρυμα Αγωγής Θηλέων στη περιοχή του Παπάγου Αττικής. Σε αυτά τα ιδρύματα εισάγονται ανήλικοι ή αγόρια ή κορίτσια αντίστοιχα, ηλικίας 7-17 ετών, με απόφαση του δικαστή ανηλίκων εφόσον όμως έχουν εξαντληθεί όλες οι δυνατές λύσεις. Είναι ένα αναμορφωτικό μέτρο.

Στόχος των Ιδρυμάτων Αγωγής είναι η αναμόρφωση του παιδιού/εφήβου. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της υποχρεωτικής διδασκαλίας της βασικής εκπαίδευσης καθώς και της προσπάθειας της επαγγελματικής κατάρτισης. Ακόμη τα ιδρύματα αγωγής έχουν ως στόχο την αγωγή των ανηλίκων κρατούμενων, την κοινωνική τους στήριξη καθώς και την πολιτιστική τους καλλιέργεια. Ακόμη στόχος των Ιδρυμάτων Αγωγής είναι η κοινωνική επανένταξη των ανηλίκων.

Σε κάθε Ίδρυμα Αγωγής υπάρχει και ένας κοινωνικός λειτουργός, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την αντιμετώπιση των συναισθηματικών, κοινωνικών, οικονομικών και άλλων προβλημάτων των ανηλίκων του ιδρύματος. Ακόμη γίνεται και παρακολούθηση των παιδιών, από το προσωπικό του ιδρύματος μετά την έξοδό τους από το ίδρυμα. Επίσης τα Ιδρύματα αγωγής πλαισιώνονται και από άλλου είδους προσωπικού, όπως ψυχολόγοι, παιδονόμοι, εκπαιδευτικοί.

Η παραμονή στο ίδρυμα εξαρτάται από την κατάσταση που βρίσκεται ο ανήλικος. Αφού ο έφηβος συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας του υπάρχει η δυνατότητα μετά από αίτηση του ιδρύματος να παραμείνει ο ανήλικος για ένα ακόμη έτος, ως φιλοξενούμενος. (Σταθόπουλος Π.,1996,σελ.373-374)

5) Σωφρονιστικά Καταστήματα Ανηλίκων

Στα Σωφρονιστικά Καταστήματα Ανηλίκων εισάγονται ανήλικοι από όλη την Ελλάδα αλλά και αλλοδαπούς οι οποίοι βρίσκονται στη χώρα μας, ηλικίας 14-21 ετών και κατ' εξαίρεση 25 ετών περίπου, τα οποία έχουν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και χρειάζονται ποινικό σωφρονισμό. Την τελευταία δεκαετία δέχεται παράλληλα και ενήλικους κρατούμενους.

Λειτουργούν τρία στη χώρα μας, το Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων Κασσαβέτειας στο Βόλο, στον Κορυθαλλό και στον Αυλώνα. Τα Σωφρονιστικά

Καταστήματα Ανηλίκων θεωρούνται μεταβατικό στάδιο μεταξύ των Ιδρυμάτων Αγωγής και των Καταστημάτων Κράτησης (φυλακών) για ενήλικες.

Βασικός στόχος τους είναι ο σωφρονισμός, η αποσυλοποίηση και η κοινωνική ένταξη των ανήλικων κρατούμενων. Παράλληλος στόχος όμως είναι και η προστασία της κοινωνίας από τέτοιου είδους άτομα, τα οποία είναι επικίνδυνα για τη δημόσια τάξη. Η επίτευξη αυτών των στόχων είναι πολύ δύσκολοι αφού οι ειδικοί επιστήμονες δεν είναι ποτέ δυνατόν να καταλάβουν ποτέ κάποιος κρατούμενος που βαρύνεται με σοβαρά εγκλήματα, έχει μετανιώσει και είναι έτοιμος να αποφυλακισθεί, έστω και με περιοριστικούς όρους.

Σε κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων το προσωπικό του διακρίνεται στο μόνιμο, όπως είναι κοινωνικό λειτουργοί, νοσηλευτές κ.τ.λ. στο έκτακτο προσωπικό, όπως είναι παθολόγοι, οδοντίατροι κ.τ.λ. και στο προσωπικό φρουράς, όπως αστυνομικοί, φύλακες.

Οι ανήλικοι κρατούμενοι εκτός από την εργασία τους, παρακολουθούν και διάφορα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία πραγματοποιούν φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Για παράδειγμα διδάσκονται μαθήματα Δημοτικού Σχολείου, το οποίο λειτουργεί στους χώρους των Σωφρονιστικών Καταστημάτων, λειτουργούν τμήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, τμήματα γραμματισμού (για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας).Ακόμη λειτουργούν και προγράμματα απεξάρτησης του ΚΕΘΕΑ, ομάδες αυτοβοήθειας, δημιουργικά εργαστήρια και διάφορα προγράμματα ψυχολογικής στήριξης.

Το προσωπικό δίνει μεγάλη έμφαση στον τομέα της μάθησης, της κατάρτισης και της ενδυνάμωσης του χαρακτήρα του ανήλικου κρατούμενου, έτσι ώστε αυτό να έχει ως αποτέλεσμα την ομαλή ένταξή του στη κοινωνία, χωρίς να υφίσταται τον κοινωνικό στιγματισμό.

Υπουργείο Δημόσιας Τάξης:

Αστυνομία

Τα αστυνομικά όργανα και ο εισαγγελέας είναι τα πρώτα άτομα που έρχονται σε επαφή με τον ανήλικο παραβάτη ο οποίος εκδηλώνει αντικοινωνική/ παραβατική συμπεριφορά.

Η αστυνομία ασκεί και προληπτικό έργο σε συνεργασία με την κοινότητα, εφαρμόζοντας ανάλογα προγράμματα. Στη χώρα μας το έργο της πρόληψης της παραβατικότητας έχει αναλάβει το Τμήμα Ανηλίκων στη Διεύθυνση Ασφάλειας της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής. Τα πρωτεύοντα καθήκοντά της είναι η επέμβασή της σε περιπτώσεις όπως η άμεση ενέργειά τους σε περιπτώσεις καταγγελιών κακοποίησης ή απειλών κατά ανηλίκων, οι μεταφορές ανηλίκων από τις αστυνομικές αρχές προς τις εισαγγελικές ή δικαστικές αρχές και τα ιδρύματα ή και το αντίστροφο, οι αναζητήσεις εξαφανισθέντων ή διωκόμενων ανηλίκων καθώς και η σύλληψη ανηλικών παραβατών. (Γεωργούλας,2000, σελ.181-182).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ ΣΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ

1. Προγράμματα που εφαρμόζονται στο Α.Σ.Κ.Α. Κασσαβέτειας Βόλου

Στο Α.Σ.Κ.Α. Κασσαβέτειας Βόλου κρατούνται 55 ανήλικοι κρατούμενοι, κατά κύριο λόγο αγόρια μετεφηβικής ηλικίας 17 έως 21 ετών από όλη την Ελλάδα.

Στο Α.Σ.Κ.Α. Κασσαβέτειας Βόλου λειτουργεί Δημοτικό Σχολείο μέσα στο χώρο του συγκεκριμένου σωφρονιστικού καταστήματος. Επίσης μαθήματα Γυμνασίου και Λυκείου, διεξάγονται στα σχολεία του Αλμυρού Βόλου (Νομό Μαγνησίας), όπου βρίσκεται κοντά στο χώρο του συγκεκριμένου σωφρονιστικού καταστήματος, έτσι τους δίνεται η δυνατότητα της συμμετοχής τους στις εξετάσεις στις Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές, ώστε να μην εγκαταλείψουν τις σπουδές τους όταν αυτές διακοπούν με τον εγκλεισμό τους στο σωφρονιστικό κατάστημα.

Ακόμα λειτουργούν:

- I. Πρόγραμμα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Η/Υ), δύο τμήματα: ένα για τους Αρχάριους και ένα για τους Προχωρημένους.
- II. Προγραμματισμού, για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, δύο τμήματα: ένα για τους Αρχάριους και ένα για τους Προχωρημένους.
- III. Τμήματα Συμβουλευτικής (τέσσερα).
- IV. Πρόγραμμα Αγγειοπλαστικής.
- V. Πρόγραμμα με Εργόχειρα των κρατούμενων, όπου γίνονται κάθε χρόνο πανελλήνια έκθεση χειροτεχνίας στην Αθήνα.
- VI. Πρόγραμμα απεξάρτησης του Κ.Ε.Θ.Ε.Α., όπου σχηματίζονται ομάδες αυτοβοήθειας, δημιουργικά εργαστήρια, προγράμματα ψυχολογικής υποστήριξης.

Λειτουργεί επίσης και δανειστική βιβλιοθήκη την οποία οργάνωσε το Υπουργείο Πολιτισμού. Έτσι οι κρατούμενοι έχουν την δυνατότητα της επιπλέον μόρφωσης. Στη βιβλιοθήκη παλαιότερα εργαζόταν ένας βιβλιοθηκάριος, όμως τώρα υπεύθυνη είναι

η κοινωνική λειτουργός του σωφρονιστικού καταστήματος έχοντας τοποθετήσει η ίδια για βοηθό της έναν κρατούμενο.

Τα παραπάνω στοιχεία για τα προγράμματα που εφαρμόζονται στο Α.Σ.Κ.Α. Κασσαβέτειας συγκεντρώθηκαν μέσα από ενημέρωση από την κοινωνική υπηρεσία και συγκεκριμένα από την κοινωνική λειτουργό κ. Παπαγεωργίου Ιφιγένεια.

2. Προγράμματα που εφαρμόζονται στο Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα

Στο Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα κρατούνται τριακόσιοι (300) συνολικά ανήλικοι, από τους οποίους οι εκατόν δεκαεπτά (117), περίπου το 40- 50% είναι Έλληνες και οι εκατόν τριάντα-εννέα(139), περίπου το άλλο 40% είναι αλλοδαποί διαφόρων εθνικοτήτων. Ανάμεσα στο συνολικό αριθμό των κρατούμενων υπάρχουν 8 ακόμη ενήλικες κρατούμενοι, που απασχολούνται στην αποκατάσταση ζημιών και σε διάφορες εργασίες. Με τον τρόπο αυτό απασχολούνται κοντά σ' αυτούς τους ενήλικες, οι ανήλικοι κρατούμενοι ως απασχολούμενοι σε αντίστοιχες εργασίες του Ε.Κ.Κ.Ν.

Στο Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα εφαρμόζονται προγράμματα σε συνεργασία με την ΑΡΣΙΣ και με τους Γιατρούς του Κόσμου. Εθελοντές του Ερυθρού Σταυρού επισκέπτονται σε τακτική βάση τους κρατούμενους εντός του καταστήματος, συζητούν μαζί τους αλλά τους ενισχύουν επίσης υλικά και οικονομικά. Εδώ και αρκετά χρόνια λειτουργούν Δημοτικό και Γυμνάσιο (2^ο Γυμνάσιο Αυλώνα), τα οποία παρακολουθούν 200 συνολικά ανήλικοι κρατούμενοι. Τα σχολεία αυτά της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αντίστοιχα λειτουργούν σε εβδομαδιαία βάση. Επίσης, εντός του Ε.Κ.Κ.Ν. λειτουργούν λυκειακές τάξεις και έτσι δίνεται η ευκαιρία στους ανήλικους να δώσουν εξετάσεις με εκπαιδευτικές άδειες. Απασχολούνται επίσης εντός του Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα 4 Κοινωνικοί Λειτουργοί, και μια ψυχολόγος σε αραιή και εθελοντική βάση, επισκεπτόμενη το κατάστημα εξωτερικά.

Επίσης, πραγματοποιούνται κατά καιρούς διάφορα άλλα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα:

- 1. Σε συνεργασία με την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου Κηφισίας πραγματοποιούνται μια φορά την εβδομάδα, κάθε Πέμπτη **Ομάδα Συζητήσεων και Ομάδα Κατασκευών.****
- 2. Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και τα Ι.Ε.Κ. έχει πραγματοποιηθεί **Πρόγραμμα Μαγειρικής Τέχνης.** Οι κρατούμενοι είχαν κατά τη διάρκεια του**

προγράμματος την ευκαιρία να ασκούνται στις υπάρχουσες εγκαταστάσεις μαγειρικής του καταστήματος.

3. Πραγματοποιείται **Πρόγραμμα Πρασίνου**, απασχολώντας εκπαιδευτές πρασίνου.
4. Πραγματοποιείται επίσης **Πρόγραμμα Μηχανολογίας Αυτοκινήτων-Δικύκλων**.
5. Σε συνεργασία με τον Ο.Α.Ε.Δ. πραγματοποιούνται **Προγράμματα Απασχόλησης και Οικονομικής Ενίσχυσης**.
6. Παλιότερα λειτούργησαν τα **Προγράμματα Αλφαριθμητισμού και Ενημέρωσης για την αγωγή του πολίτη**. Επίσης, εργαστήρια **Χειροτεχνίας, Μουσικής και Η/Υ**, συνεργασίες με εργάτες πρασίνου και ομάδες παιδιών.
7. Οι κρατούμενοι έχουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με την καθαριότητα, τα μαγειρεία και τη συντήρηση του κτιρίου.
8. Πραγματοποιείται επίσης το **Πρόγραμμα Νέων Επιστημόνων**, μια φορά την εβδομάδα και συγκεκριμένα κάθε Σάββατο. Αφορά συζητήσεις εντός του καταστήματος με μεγάλα άτομα αλλά και την οικονομική ενίσχυση που αυτά τα άτομα προσφέρουν εθελοντικά.

Το κατάστημα δέχεται επίσης οικονομικές και υλικές ενισχύσεις από δωρεές και δέχεται επίσης τη συνεργασία με το σωματείο « Όσια Ξένη» Διακονία Αποφυλακισμένων Ατόρων Κρατουμένων και Φυγόπωνων.

Το Ε.Κ.Κ.Ν. διαθέτει επίσης δανειστική βιβλιοθήκη για τις ανάγκες της οποίας απασχολείται εδώ ένας βιβλιοθηκονόμος. Υπάρχει επίσης διαθέσιμη μια κοινή αίθουσα ψυχαγωγίας- εκδηλώσεων και αναγνωστηρίου, όπου λαμβάνουν χώρα δραστηριότητες όπως: θεατρικές παραστάσεις (με διαθέσιμη την ανάλογη σκηνική υποδομή: χώρος σκηνής, καθίσματα, καμαρίνια), μουσικές εκδηλώσεις (με διαθέσιμες τις απαραίτητες μουσικές εγκαταστάσεις και μουσικά όργανα). Το κατάστημα διαθέτει επιπλέον όργανα γυμναστικής αν και δεν υπάρχει ο ανάλογος χώρος φυσικών δραστηριοτήτων. Προς υλοποίηση βρίσκονται ενέργειες της Διεύθυνσης Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα για τη δημιουργία ανεξάρτητου χώρου προσαρμογής των εισερχομένων ανηλίκων, υπό το πρίσμα του διαχωρισμού των κρατουμένων. Διεξάγεται επίσης Κοινωνική Εργασία με την Οικογένεια με συζητήσεις με τους γονείς αλλά και επισκέψεις προς διερεύνηση του οικογενειακού περιβάλλοντος του

ανηλικού. Υπήρξαν προσπάθειες για Κοινωνική Εργασία με την Κοινότητα παλιότερα καθώς και η επιθυμία από μέρος της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα για συνεργασία με τον Πρόεδρο Δήμων και Κοινοτήτων, που όμως δεν καρποφόρησε.

Αρνητικό παραμένει το γεγονός ότι η λειτουργία των διαφόρων εκπαιδευτικών αλλά και επαγγελματικών προγραμμάτων δεν πραγματοποιείται σε συνεχή και ενιαία βάση. Κάποια προγράμματα αρχίζουν και λειτουργούν για λίγο καιρό ενώ κάποια άλλα πραγματοποιούνται σε μη συνεχή βάση και κυρίως ύστερα από την εθελοντική παρέμβαση φορέων ή ατόμων ανάλογα.

Τα παραπάνω στοιχεία για τα προγράμματα που εφαρμόζονται στο Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα συγκεντρώθηκαν μέσα από ενημέρωση από την κοινωνική υπηρεσία του συγκεκριμένου σωφρονιστικού καταστήματος.

ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ-ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΒΑΤΩΝ

Τα αναμορφωτικά μέτρα των ανηλίκων συντελούν στην αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων. Επιβάλλονται στους ανήλικους οι οποίοι τέλεσαν μια αξιόποινη πράξη, χωρίς όμως να έχουν συμπληρώσει το 13^ο έτος της ηλικίας τους. (Καπάτου,2001, σελ.406)

Τα αναμορφωτικά μέτρα τα οποία προβλέπει ο Ποινικός Κώδικας είναι τα εξής:

- i. Η επίπληξη του ανηλίκου. Αποτελεί το συχνότερο μέτρο κύρωσης των παιδιών που διαπράττουν εγκλήματα. Το μέτρο αυτό είναι το ηπιότερο από τα προβλεπόμενα, αποτελεί έκφραση μομφής και αποσκοπεί στο να κατανοήσει ο ανήλικος το παράπτωμά του, να μετανιώσει και να συμπεριφέρεται πια καλά στο μέλλον.
- ii. Η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας στους γονείς ή επιτρόπους του. Δεύτερο σε συχνότητα μέτρο επιβολής .Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του μέτρου αυτού αποτελεί η καταλληλότητά τους για τη διαπαιδαγώγηση και την κοινωνική επανένταξη του ανηλίκου.
- iii. Η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας σε ανάδοχη οικογένεια.
- iv. Η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες, ιδρύματα ανηλίκων ή ειδικούς επιμελητές ανηλίκων. Αυτό αποτελεί ίσως και το σοβαρότερο αναμορφωτικό μέτρο. Επιβάλλεται από το δικαστήριο.
- v. Η συνδιαλλαγή μεταξύ ανηλίκου δράστη και θύματος για έκφραση συγγνώμης.
- vi. Η παροχή κοινωφελούς εργασίας από τον ανήλικο.
- vii. Η παρακολούθηση από τον ανήλικο κοινωνικών και ψυχολογικών προγραμμάτων σε κρατικούς, δημοτικούς, κοινοτικούς ή ιδιωτικούς φορείς.
- viii. Η φοίτηση του ανηλίκου σε σχολές επαγγελματικής ή άλλης εκπαίδευσης ή άλλης εκπαίδευσης ή κατάρτιση.
- ix. Η παρακολούθηση από τον ανήλικο ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής.
- x. Η ανάθεση της εντατικής επιμέλειας και επιτήρησης του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή επιμελητές ανηλίκων.

χι. Η τοποθέτηση του ανήλικου σε κατάλληλο κρατικό, κοινοτικό ή ιδιωτικό ίδρυμα αγωγής. Αυτό το μέτρο είναι το μόνο ιδρυματικό μέτρο που προβλέπεται για τα παιδιά που παραβατούν. Είναι το πιο σκληρό μέτρο αντίδρασης απέναντι στα παιδιά ηλικίας 7-12 ετών. (Καπάτου 2001, σελ.409-410)

Σε κάθε περίπτωση, ως πρόσθετο αναμορφωτικό μέτρο, μπορεί να επιβληθούν επιπλέον υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής ή τη διαπαιδαγώγηση του ανήλικου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν δύο ή περισσότερα από τα παραπάνω μέτρα. Στην απόφαση του δικαστηρίου ορίζεται η μέγιστη διάρκεια του αναμορφωτικού μέτρου. (Καπάτου 2001, σελ.409-410)

Ο Ποινικός Κώδικας προβλέπει επίσης και θεραπευτικά μέτρα για όσους ανήλικους πάσχουν από ψυχική νόσο, εμφανίζουν πνευματική καθυστέρηση ή είναι επιληπτικοί, αλκοολικοί, τυφλοί ή κωφάλαλοι. (Σταθόπουλος Π. 1985, σελ.373)

Το δικαστήριο με τον όρο θεραπευτικά μέτρα εννοεί την εισαγωγή του ανήλικου στο Κρατικό Θεραπευτήριο Ψυχικών Παθήσεων (Δημόσιο Ψυχιατρείο) ή αν είναι εξαρτημένο από ναρκωτικές ουσίες μεταφέρεται σε κέντρα αποτοξίνωσης. Τα παιδιά εισάγονται σε ιδιαίτερο τμήμα, ενώ οι έφηβοι σε τμήματα ανηλίκων. (Χαΐδου, σελ.60-61)

ΤΟ ΣΤΙΓΜΑ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΒΑΤΗ

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ανήλικοι παραβάτες τη σύγχρονη εποχή είναι ο κοινωνικός στιγματισμός. Ο κοινωνικός αποκλεισμός αναφέρεται στην περιθωριοποίηση ατόμων ή ομάδων, με αποτέλεσμα τη στέρηση των ευκαιριών, των δυνατοτήτων και των δικαιωμάτων τους να συμμετέχουν στις κοινωνικές λειτουργίες, διαδικασίες και εξελίξεις. (Ομιλία Κατσαδώρου Κ.).

Ο κοινωνικός αποκλεισμός εμφανίζεται στις εξής ευπαθείς κοινωνικές ομάδες όπως:

- I. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- II. Τα εξαρτημένα από διάφορες ουσίες άτομα.
- III. Τα άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης ή έχουν ολοκληρώσει την διαδικασία απεξάρτησης.
- IV. Αποφυλακισμένοι/Ανήλικοι Παραβάτες
- V. Άτομα με γλωσσικές, πολιτισμικές ή άλλες ιδιαιτερότητες, όπως οι ROM (Τσιγγάνοι), και άλλοι.
- VI. Παλιννοστούντες.
- VII. Πρόσφυγες.
- VIII. Μετανάστες.
- IX. Μονογονεϊκές οικογένειες.
- X. Ομάδες που χρήζουν ιδιαίτερης ανάγκης για υποστήριξη και ένταξη/επανένταξη στην αγορά εργασίας και στην διατήρησή τους σε θέσεις απασχόλησης για την αποτελεσματική διάσπαση του φαύλου κύκλου «Φτώχεια-Ανεργία-Κοινωνική Διαφοροποίηση».

Ο νεαρός παραβάτης στιγματίζεται από την κοινωνία και αυτό προκαλεί τις ακόλουθες αντιδράσεις του: α) σε ατομικό επίπεδο και β) σε ομαδικό επίπεδο. Στο ατομικό επίπεδο ακολουθούν αντιδράσεις όπως ο ακραίος συναισθηματισμός, η πλήρης αδιαφορία, η αναζήτηση τρόπων φυγής από το κοινωνικό αδιέξοδο μέσα από τα ναρκωτικά, την αυτοκτονία, και τη στροφή προς το έγκλημα. Στο ομαδικό επίπεδο, η περιθωριοποίηση συνδέεται με αποδυνάμωση των μορφών ελέγχου,

όπως ο νόμος, η κοινή γνώμη, η εκπαίδευση και η ηθική.(Σημειώσεις Παπαδοπούλου Χρυσούλας)

Ο κοινωνικός στιγματισμός συνήθως υφίσταται σε άτομα και ομάδες που εμφανίζουν παραβατική συμπεριφορά. Είναι μία από τις αρνητικές συνέπειες του εγκλεισμού των ανηλίκων που κρατούνταν στα ειδικά καταστήματα κράτησης. Ο ανήλικος παραβάτης έχει να αντιμετωπίσει την προκατάληψη και την καχυποψία της κοινωνίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την κοινωνική αποξένωση και περιθωριοποίηση του ανηλίκου. Η κοινωνία φέρεται εχθρικά απέναντί του ή αδιαφορεί τελείως για το πρόσωπό του. Δεν είναι αποδεκτός ως ενεργό μέλος της κοινωνίας στην οποία ζει και αυτό επιδρά αρνητικά στην προσωπικότητά του αλλά και στις διαπροσωπικές του σχέσεις.

Το στίγμα της φυλάκισης αποτελεί καταλύτη τόσο για τις προηγούμενες σχέσεις του κρατούμενου με το κοινωνικό του περιβάλλον (οικογένεια, σχολείο, εργασία), όσο και για τα περιθώρια αποκατάστασής του μετά την αποφυλάκιση. (Κατσούλης Ηλ., 1999, σελ.369)

Οι ανήλικοι νιώθουν πιο απομακρυσμένοι αρχικά από το οικογενειακό τους περιβάλλον και κατ' επέκταση και από τον υπόλοιπο κοινωνικό τους περίγυρο (φίλοι, γειτονιά, παιδαγωγοί κ.τ.λ.). Έχοντας συνηθίσει σε ένα διαφορετικό περιβάλλον με τους δικούς του κανόνες και συνήθειες, δυσκολεύονται να ξαναμπούν στη ζωή που είχαν πριν τη φυλάκισή τους. Αισθάνονται και μειονεκτικά λόγω του παραβατικού παρελθόντος τους και αυτό εντείνει τη μοναξιά τους. Αποζητούν την απομάκρυνση από τα κοινωνικά πράγματα και προτιμούν να περνούν περισσότερο χρόνο μόνοι τους παρά να βρίσκονται με άλλα άτομα. Έτσι κλείνονται στον εαυτό τους και χάνουν σιγά –σιγά την επικοινωνία με τους γύρω τους. Το κοινωνικό στίγμα και οι κοινωνικές διακρίσεις είναι απειλητικές για την ψυχική υγεία καθώς έχουν αρνητικές επιδράσεις στον ψυχικό κόσμο του ανήλικου.

Ο στιγματισμός του ατόμου έχει καταστρεπτικά αποτελέσματα για τη μετέπειτα πορεία του, διότι:

1. το *ετικετάρισμα* και η επίσημη απονομή της ιδιότητας του εγκληματία, ακόμη και αν το άτομο έχει επιδείξει εγκληματική δραστηριότητα, του αφαιρεί κάθε διάθεση βελτίωσης της προσωπικότητάς του και της κοινωνικής αποκατάστασής του

2. η επικόλληση της ετικέτας του «εγκληματία» έχει ακόμα χειρότερα αποτελέσματα σε άτομα νεαρής ηλικίας από τη στιγμή που αρχίζουν να ενστερνίζονται τέτοια χαρακτηριστικά και να συμπεριφέρονται με τον κοινωνικό ρόλο που η ίδια η κοινωνία τους έδωσε. (Φραντζεσκάκης, 1987, σελ.165).

Οι ανήλικοι παραβάτες του νόμου αντιμετωπίζουν ποικίλες δυσκολίες σε διάφορα επίπεδα επανένταξης, το οικογενειακό, το επαγγελματικό, το εργασιακό. Γι' αυτό ακριβώς, η διαδικασία της ομαλής κοινωνικής επανένταξης του ανήλικου είναι καθοριστικής σημασίας, όσον αφορά μάλιστα στην ελάττωση των πιθανοτήτων υποτροπής. (Παπαδάτου Γ., 1990, σελ.291-292)

Γενικά η μεταχείριση του ανήλικου που στιγματίστηκε ως «παραβάτης του νόμου» οφείλει να αποσκοπεί στην ανασυγκρότηση της ταυτότητας του ατόμου μέσα από τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης του νεαρού ατόμου προς τον ίδιο τον εαυτό του και την ενίσχυση του ψυχο-κοινωνικού του δεσμού με τα συμβατικά κοινωνικά πρότυπα. Η φιλοσοφία αυτής της μεταχείρισης στηρίζεται στην *κοινωνική επανένταξη* του ανήλικου παραβάτη του νόμου και όχι στη διαδικασία απαλλαγής της κοινωνίας από αυτόν. (Μπεζέ, 1987, σελ.31)

Το καταστρεπτικό αυτό κοινωνικό στίγμα δυσκολεύει κατά πολύ τη ζωή των ανήλικων παραβατών και τους οδηγεί σε αδιέξοδο. Ακόμα και η οικογένεια συχνά συμπαράσύρεται από τον κοινωνικό στιγματισμό του παιδιού και βιώνει τη δική του περιθωριοποίηση. Ο στιγματισμός είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα που καλείται να ξεπεράσει. Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι οι νεαροί παραβάτες προβληματίζονται έντονα μπροστά στις δυσκολίες που θα αντιμετωπίσουν εξαιτίας του επικείμενου στιγματισμού τους. Για τον ανήλικο παραβάτη λοιπόν είναι απαραίτητη η κατανόηση και η στήριξη από το οικογενειακό του περιβάλλον αλλά και η υποστήριξη από τον κοινωνικό του περίγυρο. Το περιβάλλον του θα πρέπει να παρεμβαίνει έγκαιρα με μεγάλη προσοχή στον παραπτωματικό ανήλικο ώστε να αποτρέπεται όσο το δυνατόν η περιθωριοποίηση των νέων αυτών ατόμων και να υπάρχει κοινωνική μέριμνα για τους νέους κατά τη διαδικασία της κοινωνικής τους επανένταξης καθώς και ένα υποστηρικτικό περιβάλλον που θα έχει στόχο την κάλυψη αναγκών των νεαρών παραβατών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στα σωφρονιστικά καταστήματα νέων είναι πρωταρχικής σημασίας. Είναι ένας ρόλος πολλαπλός αλλά και δύσκολος, διότι στο επίκεντρο της εργασίας του βρίσκεται ο ανήλικος κρατούμενος. Ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθεί να βρίσκεται όσο το δυνατόν περισσότερο δίπλα στον κρατούμενο και ειδικά στον ανήλικο κρατούμενο όπου η εργασία μαζί του είναι ακόμα πιο δύσκολη κυρίως λόγω της νεαρής του ηλικίας. Οι ανήλικοι κρατούμενοι έχουν μεγαλύτερη ανάγκη ψυχικής και ηθικής συμπαράστασης καθώς και βοήθειας για αποκατάσταση.

Η προσπάθεια του κοινωνικού λειτουργού να επιλύσει, να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο ανήλικος κρατούμενος μετά την είσοδό του στο σωφρονιστικό κατάστημα είναι ένα από τα βασικά καθήκοντά του. Ο κρατούμενος χρήζει ειδικής μεταχείρισης όχι μόνο από τον κοινωνικό λειτουργό αλλά και από το υπόλοιπο προσωπικό του εκάστοτε σωφρονιστικού καταστήματος. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την ομαλή ένταξη του ανήλικου κρατούμενου στο χώρο του σωφρονιστικού καταστήματος καθώς και στην έξοδό του προς την κοινωνία.

Η εργασία της κοινωνικής υπηρεσίας είναι εσωτερική, διεξάγεται δηλαδή μέσα στο χώρο των σωφρονιστικών καταστημάτων, είναι όμως και εξωτερική, δηλαδή επισκέπτονται οι κοινωνικοί λειτουργοί το οικογενειακό, κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον του κρατούμενου, συνήθως μία φορά την εβδομάδα αλλά και περισσότερες φορές αν προκύψει έκτακτη υπηρεσιακή ανάγκη. Εργάζεται με τη μέθοδο της κοινωνικής εργασίας με άτομα ή και με ομάδα. Ο κοινωνικός λειτουργός έχει άμεση επαφή με τον κρατούμενο. Τα προβλήματα που δημιουργούνται με τον εγκλεισμό, τόσο στον ίδιο τον κρατούμενο όσο και στην οικογένειά του, είναι προβλήματα όπου δίπλα του θα βρει βοήθ και συμπαραστάτη τον κοινωνικό λειτουργό.

Σύμφωνα με τον Σταθόπουλο η χρησιμοποίηση κοινωνικών λειτουργών στα σωφρονιστικά καταστήματα προβλέπεται για την αντιμετώπιση προσωπικών και οικογενειακών αναγκών τις οποίες δημιουργεί η κράτηση του ατόμου καθώς επίσης και για την κοινωνική επανένταξη του αποφυλακισμένου. (Σταθόπουλος Π. 1985, σελ.377)

Συγκεκριμένα στο κεφ.14 άρθρο 113 του ποινικού κώδικα αναφέρονται τα καθήκοντα του κοινωνικού λειτουργού τα οποία είναι τα παρακάτω:

1. Έρχεται σε άμεση επαφή με τον ανήλικο κρατούμενο, χωρίς τη συνοδεία τρίτου ατόμου (εκτός από περιπτώσεις που υπάρχει επικινδυνότητα), για να μπορεί να δημιουργηθεί σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ του κοινωνικού λειτουργού με τον ανήλικο κρατούμενο.
2. Ετοιμάζει τον ατομικό φάκελο για τον κάθε κρατούμενο, όπου συλλέγει στοιχεία διεξάγοντας κοινωνική έρευνα για τον ίδιο, την οικογενειακή και οικονομική τους κατάσταση.
3. Τηρεί μητρώο περιπτώσεων, ατομικές καρτέλες ή φακέλους και δελτία εξέλιξης και κοινωνικής έρευνας, καθώς και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις ενέργειες και τα αποτελέσματα της κοινωνικής εργασίας.
4. Ενημερώνει τον διευθυντή και το επιστημονικό συμβούλιο για την προσωπικότητα του κρατούμενου και για το τι προβλήματα αντιμετωπίζει καθώς και αναφέρει τις προτάσεις του για την καλύτερη μεταχείριση του.
5. Συντάσσει εκθέσεις για τον κάθε κρατούμενο.
6. Φροντίζει για την κάλυψη υλικών και ηθικών αγαθών των ανήλικων κρατούμενων σε συνεργασία πάντα με κοινωνικούς φορείς,(δημόσιους και ιδιωτικούς).
7. Προετοιμάζει τον κρατούμενο όταν πρόκειται να απολυθεί από το σωφρονιστικό κατάστημα καθώς φροντίζει και για την επανένταξή του στην κοινωνία.
8. Εφαρμόζει τις μεθόδους της κοινωνικής εργασίας με άτομα ή με ομάδα.
9. Συμμετέχει στο Επιστημονικό Συμβούλιο του Σωφρονιστικού καταστήματος, όπου αποφασίζονται όλα τα κρίσιμα θέματα της διαβίωσης και της μεταχείρισης του κρατούμενου.
10. Συμμετέχει στο Πειθαρχικό Συμβούλιο, όταν πρόκειται για να απονεμηθούν αμοιβές και βαρύτερες πειθαρχικές κυρώσεις. (Σταθόπουλος Π. 1985, σελ.377-378)

Οι κοινωνικές υπηρεσίες στον τομέα της παραβατικότητας εξυπηρετούν άτομα κάθε ηλικίας που έχουν υποπέσει σε παραβατική ή εγκληματική συμπεριφορά,

καθώς και ανηλίκους που ζουν σε οικονομικά, κοινωνικά και συναισθηματικά επιβαρυνμένες συνθήκες, οι οποίες είναι πιθανό να τους οδηγήσουν σε συγκρούσεις με το περιβάλλον τους ή και σε παραβατική - αντικοινωνική συμπεριφορά. (Καλλινικάκη Θεανώ, 1996, σελ.195)

Η Κοινωνική Εργασία στον τομέα της παραβατικότητας ασκείται από κοινωνικούς λειτουργούς οι οποίοι απασχολούνται στις εξής υπηρεσίες:

1. Στις εισαγγελίες και στα δικαστήρια ανηλίκων.
2. Στις υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων.
3. Στις διευθύνσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
4. Στα σωφρονιστικά καταστήματα.
5. Σε ξενώνες παραβατικών εφήβων.
6. Σε προγράμματα κοινωνικής επανένταξης.
7. Στα δικαστήρια και στα καταστήματα κράτησης για ενήλικες (φυλακές).
8. Σε εταιρείες προστασίας αποφυλακιζομένων.
9. Σε ξενώνες αποφυλακιζομένων. (Καλλινικάκη Θεανώ, 1996, σελ.196)

Ο κοινωνικός λειτουργός που απασχολείται στον τομέα της παραβατικότητας είναι μέλος του επιστημονικού συμβουλίου της φυλακής ή του σωφρονιστικού καταστήματος όπως έχει ήδη αναφερθεί. Συμμετέχει στα συμβούλια και στις επιτροπές που είναι αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη διαβίωση και την μεταχείριση των κρατούμενων. (Καλλινικάκη Θεανώ, 1996, σελ.196)

Ένας από τους κυριότερους στόχους της κοινωνικής εργασίας σε αυτό τον τομέα είναι η διατήρηση της επικοινωνίας και των δεσμών του φυλακισμένου με την οικογένειά του και τα σημαντικά για αυτόν πρόσωπα και ειδικότερα των ανηλίκων κατά τη διάρκεια έκτισης της ποινής του, καθώς και η αξιολόγηση των οικογενειακών αναγκών (παιδιά βρεφικής ηλικίας, έφηβοι) και η σύνδεση της οικογένειας με κατάλληλες υπηρεσίες στην κοινότητα (κέντρο ψυχικής υγείας, κοινωνική πρόνοια κ.α.). (Καλλινικάκη Θεανώ, 1985, σελ.196)

Ο κοινωνικός λειτουργός που εργάζεται σε σωφρονιστικά καταστήματα, εκτός από την ατομική συνεργασία του με τον κρατούμενο, αναπτύσσει προγράμματα κοινωνικής εργασίας με στόχο την κοινωνική προσαρμογή στο κλειστό πλαίσιο του

καταστήματος, τη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινής ζωής, της επικοινωνίας και της αλληλεγγύης. Σε αυτές τις περιπτώσεις αξιοποιείται η μέθοδος της κοινωνικής εργασίας με ομάδες. Αυτό έχει ως στόχο το μοίρασμα ευθυνών, την κατανομή και οργάνωση των δραστηριοτήτων στο χώρο διαμονής και απασχόλησης των κρατούμενων, την πρόληψη ή και την άμβλυνση των μεταξύ τους συγκρούσεων.(Καλλινικάκη Θεανώ, 1985, σελ.196-197)

Ιδιαίτερα ευρύ και σημαντικό είναι το πεδίο της κοινωνικής εργασίας με τους ανήλικους παραβάτες και τις οικογένειές τους καθ' όλη τη διάρκεια της εμπλοκής τους με τις υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, και πιο συγκεκριμένα:

- 1) Αμέσως μετά τη σύλληψή του ή την απαγγελία κατηγορίας.
- 2) Στο στάδιο της προφυλάκισής του, πριν τη δίκη.
- 3) Κατά τη διάρκεια έκτισης της ποινής (προληπτικός ή ποινικός σωφρονισμός).
- 4) Στη φάση προετοιμασίας της αποφυλάκισης.
- 5) Μετά την αποφυλάκιση.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 στο κεφ.4 ο κοινωνικός λειτουργός, σε ιδιαίτερη συνέντευξή του με τον κρατούμενο, συζητεί μαζί του για τα ατομικά, οικογενειακά, επαγγελματικά ή άλλα προβλήματα που δημιουργούνται από τον περιορισμό του στο κατάστημα κράτησης, τον ενημερώνει για την παρεχόμενη από την κοινωνική υπηρεσία συμπαράσταση και του παρέχει την απαραίτητη συνδρομή. Μετά τη συνέντευξη και σε εύλογο χρόνο ο κοινωνικός λειτουργός συντάσσει σύντομη έκθεση, αν πρόκειται για κατάδικο κρατούμενο, με την περιγραφή των παρακάτω προβλημάτων, όπως προέκυψαν από τη συζήτηση και θέτει την έκθεση αυτή σε ατομική μερίδα κοινωνικής έρευνας. Στην ίδια μερίδα θέτει και αντίγραφα εγγράφων από τη δικογραφία τα οποία κρίνει απαραίτητα. Οι ατομικές μερίδες κοινωνικής έρευνας των κρατούμενων διατηρούνται στο αρχείο της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος.

Στα καθήκοντα του κοινωνικού λειτουργού είναι επίσης και η δημιουργική εκμετάλλευση του χρόνου του εγκλεισμού του ανήλικου κρατούμενου. Αναλαμβάνει επίσης πρωτοβουλίες ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και κοινωνικών προγραμμάτων με σκοπό την ψυχαγωγία των κρατούμενων και την ομαλή ένταξή τους στο σωφρονιστικό κατάστημα.

Ακόμη ο κοινωνικός λειτουργός επικοινωνεί και συνεργάζεται με κοινωνικές υπηρεσίες ανηλίκων, Δικαστήρια Ανηλίκων, αλλά και άλλες δικαστικές αρχές καθώς και με άλλους φορείς όπως η Εκκλησία, ο Δήμος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, το Νοσοκομείο, τα Νομαρχιακά ή Ιδιωτικά Κ.Ε.Κ. (Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης), τον Ο.Α.Ε.Δ. (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού), Φιλανθρωπικές Οργανώσεις και άλλα. Όλα αυτά έχουν σκοπό να βοηθηθεί ο κρατούμενος όσο αυτό είναι δυνατό στις δύσκολες στιγμές που περνάει.

Τέλος ένα πολύ σημαντικό καθήκον του κοινωνικού λειτουργού είναι να ενημερώσει τον κρατούμενο για τη διαβίωσή του, να φροντίσει για τη σωστή διαμονή του στο χώρο του σωφρονιστικού καταστήματος από την είσοδό του εκεί έως την ημέρα της αποφυλάκισής του, δηλαδή για το ποιο κελί θα τοποθετηθεί, για την ένδυσή του, για το συσσίτιό του, για το πώς περνάει το χρόνο του και άλλα. Ακόμα τον ενημερώνει για προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, απασχόλησης, επιδόματα, επιδοτούμενα προγράμματα και γενικά ό,τι υπηρεσία και κοινωνικό πρόγραμμα υπάρχει προς βοήθεια και αποκατάσταση –κοινωνική και επαγγελματική- του κρατούμενου με τη λήξη της φυλάκισής του.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ- ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΖΟΜΕΝΩΝ (ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ-ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ)

ΑΡΣΙΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΝΕΩΝ

Η ΑΡΣΙΣ είναι μία ανεξάρτητη κοινωνική οργάνωση, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Δημιουργήθηκε το 1992 και δραστηριοποιείται με κέντρα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, το Βόλο, τη Λάρισα και τη Καρδίτσα με σκοπό:

- i. Την υποστήριξη των νέων που λόγω δυσχερών συνθηκών ζωής κινδυνεύουν να βρεθούν αποκλεισμένοι στο περιθώριο,
- ii. Την ανάπτυξη καλών πρακτικών ενδυνάμωσης της νεανικής συμμετοχής,
- iii. Την προάσπιση των δικαιωμάτων των νέων και
- iv. Τη διεκδίκηση καλύτερης κοινωνικής πολιτικής για την πρόληψη του νεανικού κοινωνικού αποκλεισμού.

Η ΑΡΣΙΣ απευθύνεται σε νέους και νέες ηλικίας άνω των 15 ετών, που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη ζωή τους και επιθυμούν κάποιου είδους υποστήριξη ή απλά θέλουν να πάρουν μέρος στις δραστηριότητες της οργάνωσης, συναντώντας άλλους συνομηλίκους τους.

Οι δυσκολίες που κάποιος νέος αντιμετωπίζει μπορεί να έχουν να κάνουν με ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ή με τις συνθήκες στις οποίες ζουν, όπως στέρηση, φτώχεια, έλλειψη υποστήριξης και ασφάλειας από την οικογένεια, πρόωρη αποχώρηση από το σχολείο, έλλειψη στέγης, παραμέληση ή κακοποίηση, εκμετάλλευση, σύγκρουση με άλλα μέλη της οικογένειας, ανεργία, προβλήματα με το νόμο, εγκλεισμό, αποφυλάκιση, διαμονή σε ιδρύματα, μετανάστευση, προκαταλήψεις, ρατσισμό, και άλλα.

Η «Υποστήριξη» αποτελεί τη λέξη κλειδί στη στάση της ΑΡΣΙΣ απέναντι στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι. Προσφέροντας υποστήριξη, η ΑΡΣΙΣ αποβλέπει στην κοινωνική αυτονόμηση των νέων, δηλαδή στην ανάπτυξη της ικανότητάς τους να παίρνουν μόνοι τους αποφάσεις στα ζητήματα που τους απασχολούν, εξασφαλίζοντας την προσωπική τους ισορροπία και την κοινωνική τους ωφελιμότητα.

Τα «Κέντρα Υποστήριξης Νέων», σε κάθε πόλη που δραστηριοποιείται, αποτελούν τα επιχειρησιακά κέντρα της ΑΡΣΙΣ για την προσφορά υποστηρικτικών υπηρεσιών και ευκαιριών συμμετοχής σε νέους που έρχονται αντιμέτωποι με σημαντικές δυσκολίες στην πορεία της ενηλικίωσής τους. Παράλληλα η ΑΡΣΙΣ κάνει ενέργειες και σε άλλους χώρους που βρίσκονται οι νέοι, σε ιδρύματα πρόνοιας, σε χώρους εγκλεισμού, κοινότητες μειονοτήτων, γειτονιές και λοιπά.

Η Υποστήριξη μπορεί να περιλαμβάνει πολλές διαφορετικές ενέργειες ή δραστηριότητες που να δυναμώνουν τις ικανότητες των νέων. Μέσα από ένα σφαιρικό μοντέλο παρέμβασης, το οποίο αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν ευρύτερη διάγνωση και κάλυψη των αναγκών των νέων παρέχονται πάγιες υπηρεσίες όπως:

1. Ψυχοκοινωνική στήριξη και συμβουλευτική: υποδοχή και ενημέρωση νέων, κοινωνική πληροφόρηση, σύνδεση με άλλους φορείς, ατομική και ομαδική συμβουλευτική και στήριξη, εκπαιδευτική ενίσχυση.
2. Προετοιμασία και ένταξη στην απασχόληση: παροχή ατομικού και ομαδικού επαγγελματικού προσανατολισμού, σύνδεση με φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, δημιουργία δικτύου εργοδοτών, τοποθετήσεις σε θέσεις εργασίας, στήριξη και παρακολούθηση μετά την τοποθέτηση.
3. Νομική συμβουλευτική: νομική πληροφόρηση και συμβουλευτική, ομαδικοί κύκλοι εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα και τις διακρίσεις.
4. Εργαστήρια ελεύθερου χρόνου: εργαστήρια στα οποία οι νέοι μπορούν να συμμετέχουν σε ομάδες γκράφιτι, φωτογραφία, χειροτεχνίας, έχοντας ως στόχο τον εμπλουτισμό των γνώσεων, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και της ομαδικότητας.

Ένα σημαντικό μέρος των δράσεων και των υπηρεσιών της ΑΡΣΙΣ στηρίζεται στη συμμετοχή και την προσφορά εθελοντικών υπηρεσιών από ευαισθητοποιημένους πολίτες. Οι άνθρωποι που έρχονται στην ΑΡΣΙΣ ως εθελοντές, εντάσσονται σε ομάδες και εργάζονται με την εποπτεία και την υποστήριξη των επαγγελματικών στελεχών, αναλαμβάνοντας συγκεκριμένη αποστολή που αφορά άμεσα τους στόχους και τις παρεμβάσεις της ΑΡΣΙΣ.

Η ΑΡΣΙΣ, τέλος, είναι πιστοποιημένος από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Φορέας Παροχής Συνοδευτικών και Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Φ.Π.Σ.Υ.Υ.) για την υλοποίηση ενεργειών του Ευρωπαϊκού

Προγράμματος «Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας» και αντίστοιχων ενεργειών στο πλαίσιο άλλων επιχειρησιακών προγραμμάτων και κοινοτικών πρωτοβουλιών. Στα πλαίσια αυτής της πιστοποίησης η ΑΡΣΙΣ αποσκοπεί στην οργάνωση και ανάπτυξη προγραμμάτων έρευνας και δράσης για την κοινωνική υποστήριξη των ατόμων εκείνων που μειονεκτούν κοινωνικά και βιώνουν τις συνέπειες του κοινωνικού αποκλεισμού και για την ευαισθητοποίηση ενός ευρύτερου κοινωνικού δυναμικού για την προώθηση θεσμών και προγραμμάτων που ενισχύουν το συμμετοχικό ρόλο των νέων.

ΚΕ.Θ.Ε.Α. - ΚΕΝΤΡΟ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ.
ΑΝΟΙΧΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΦΗΒΩΝ-ΝΕΩΝ
«ΠΙΛΟΤΟΣ»

Το Ανοιχτό Θεραπευτικό Πρόγραμμα (Α.Θ.Π.) «ΠΙΛΟΤΟΣ» στο Βόλο ξεκίνησε τη δράση του τον Απρίλιο του 2003 και αποτελεί συνέχεια μιας ευρύτερης προσπάθειας του ΚΕ.Θ.Ε.Α να αναπτύξει στη Θεσσαλία ένα πλήρες δίκτυο παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής, εκπαίδευσης, θεραπείας και επανένταξης για όλους τους χρήστες ναρκωτικών ουσιών και τις οικογένειές τους. Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.). Σταδιακά εξελίσσεται σε ένα ολοκληρωμένο πολυφασικό θεραπευτικό πρόγραμμα με υπηρεσίες και δράσεις που λειτουργούν συμπληρωματικά σ' αυτές που παρέχει το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΕΞΟΔΟΣ» στη Λάρισα.

Λειτουργεί με βάση τις αρχές και τις πρακτικές των θεραπευτικών κοινοτήτων του ΚΕ.Θ.Ε.Α:

- i. Δωρεάν παροχή υπηρεσιών
- ii. Παροχή υπηρεσιών χωρίς διακρίσεις
- iii. Αντιμετώπιση της εξάρτησης χωρίς τη χρήση ουσιών
- iv. Οικειοθελής προσέλευση
- v. Ενεργητική συμμετοχή

Αποτελεί μία συνδυασμένη θεραπευτική παρέμβαση εντατικής και μη εντατικής εξωτερικής υποστήριξης που σχεδιάστηκε για να καλύψει τις ανάγκες των νέων που, ενώ αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα χρήσης, κατάχρησης ή και εξάρτησης ουσιών, είναι σε ένα βαθμό κοινωνικά ενταγμένοι και δεν έχουν εκδηλώσει σοβαρή παραβατικότητα. Παράλληλα, προσφέρει στα μέλη του τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της εξάρτησης χωρίς να απομακρυνθούν από τις εκπαιδευτικές/επαγγελματικές δραστηριότητες τους καθώς και τις κοινωνικές/οικογενειακές σχέσεις τους.

Κεντρικοί Στόχοι της Πολυεπίπεδης Παρέμβασής του είναι:

1. Πλήρης αποχή των νέων από τη χρήση ναρκωτικών ουσιών.
2. Ενίσχυση της αυτοαποτελεσματικότητας του ατόμου με την απόκτηση δεξιοτήτων επικοινωνίας, επίλυσης συγκρούσεων και διαχείρισης προσωπικών προβλημάτων.
3. Επανασύνδεση των νέων με την εκπαιδευτική ή/και επαγγελματική τους ζωή και απεμπλοκή τους από παραβατικές δραστηριότητες.
4. Αποκατάσταση της επικοινωνίας και της λειτουργικότητας της οικογένειας.
5. Δικτύωση και συνεργασία με φορείς και υπηρεσίες της ευρύτερης Κοινότητας, με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού στο πρόβλημα της τοξικοεξάρτησης.

Στα πλαίσια του προγράμματος λειτουργούν:

Ανοιχτή Θεραπευτική Μονάδα για νέους 15-25 ετών, δυναμικότητας 30 ατόμων, στην οποία ανήκουν:

1. Η Θεραπευτική Κοινότητα (διάρκεια 8-10 μήνες, δυναμικότητα 15 άτομα), το πρόγραμμα της οποίας είναι καθημερινό και τα μέλη συμμετέχουν σε ατομικές και ομαδικές θεραπευτικές διαδικασίες, ομάδες εργασίας, καθώς και σε εκπαιδευτικές –καλλιτεχνικές-ψυχαγωγικές-αθλητικές δραστηριότητες. Παράλληλα, ενισχύεται η κοινωνική, εκπαιδευτική και επαγγελματική δραστηριοποίησή τους.
2. Η Κοινωνική Υποστήριξη (διάρκεια 8-12 μήνες, δυναμικότητα 15 άτομα), τα μέλη της οποίας καλούνται να σταθεροποιήσουν ένα νέο τρόπο ζωής μακριά από τη χρήση ουσιών και τη νοοτροπία της, ενώ μειώνεται σταδιακά η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.
3. Ακόμη, στο πλαίσιο της Μονάδας, λειτουργεί πιλοτικό πρόγραμμα ήπιας παρέμβασης για νέους και τις οικογένειές τους που βρίσκονται στα αρχικά στάδια της χρήσης.
4. Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Κέντρο στη Νέα Ιωνία Μαγνησίας, δυναμικότητας 30-40 ατόμων, που λειτουργεί σε δύο ζώνες (πρωινή-απογευματινή), ώστε να εξυπηρετεί τις ανάγκες για ενημέρωση, συμβουλευτική και κινητοποίηση για θεραπεία όλων των χρηστών ανάλογα με

την ηλικία, το βαθμό εμπλοκής με τις ουσίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

5. Κέντρο Οικογενειακής Υποστήριξης και Θεραπείας δυναμικότητας 80-100 ατόμων, όπου μεταξύ άλλων πραγματοποιούνται σεμινάρια ενημέρωσης, ατομική και ομαδική συμβουλευτική και θεραπεία, συνεδρίες οικογένειας και ζευγαριών, ομάδες αυτοβοήθειας αδερφών καθώς και εκπαιδευτικές-ψυχαγωγικές δραστηριότητες.
6. Πρόγραμμα Συμβουλευτικής Υποστήριξης Κρατούμενων Χρηστών στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων στην Κασσαβέτεια καθώς και στο Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Βόλου, δυναμικότητας 20 και 10 ατόμων.

Υποστηρικτικά Τμήματα:

1. Έρευνας, κύρια δράση του οποίου είναι η τήρηση και επεξεργασία των δεδομένων του προγράμματος και η παρουσίαση των απολογιστικών και κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών των εφήβων που προσεγγίζουν το πρόγραμμα κατά τη διάρκεια του έτους.
2. Εκπαίδευσης, που οργανώνει εκπαιδευτικές-καλλιτεχνικές-ψυχαγωγικές δραστηριότητες, σεμινάρια για θέματα υγείας που σχετίζονται με τη χρήση και παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη για ζητήματα εκπαίδευσης και εργασίας.
3. Διοικητικο-οικονομικών Υπηρεσιών, το οποίο έχει σαν βασική αποστολή την απρόσκοπτη και σύννομη Οικονομική-Διαχειριστική και Διοικητική λειτουργία του Προγράμματος.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ « Ο ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ»

Ο συγκεκριμένος σύλλογος είναι Εκκλησιαστικό Φιλανθρωπικό Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Τρέχουσες Δραστηριότητες

1. Εβδομαδιαίες επισκέψεις στα δύο Σωφρονιστικά Καταστήματα του Νομού Μαγνησίας: Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου και Αγροτικό Κατάστημα Ανηλίκων Κασσαβέτειας, καθώς και στα δύο Ιδρύματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης: Στέγη Φιλοξενίας Ανηλίκων και Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων.
2. Υποδοχή των αποφυλακισμένων, των αδειούχων κρατουμένων στο Κέντρο Υποδοχής του Συλλόγου.
3. Οικονομική και Υλική βοήθεια, κατά μήνα, των φιλόπτωχων ταμείων των φυλακών και των απόρων κρατουμένων.
4. Υλική, πνευματική, ψυχολογική, ηθική και οικονομική στήριξη των οικογενειών των κρατουμένων και των αποφυλακισθέντων.
5. Εκδηλώσεις εντός και εκτός των φυλακών.
6. Αγώνας κατά του ρατσισμού και η μετάδοση του μηνύματος: « ΚΑΙ Ο ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΔΕΡΦΟΣ ΜΑΣ».

ΚΛΙΜΑΚΑ - ΦΟΡΕΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Η Κλίμακα είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός εξειδικευμένος στο χώρο της ψυχικής υγείας και του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας απέναντι στις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες. Ένα μεγάλο μέρος των δράσεων της εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Συμμετέχει ενεργά στην ψυχιατρική μεταρρύθμιση που πραγματοποιείται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας παρέχοντας υπηρεσίες ψυχικής υγείας σε άτομα και ομάδες με ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Η Κλίμακα ιδρύθηκε το 1999.

Σε ποιούς απευθύνεται;

- i. Άτομα με ψυχικές διαταραχές και άτομα ή ομάδες που αντιμετωπίζουν ψυχοκοινωνικά προβλήματα.
- ii. Άνθρωποι που βιώνουν δυσκολίες και στερήσεις λόγω φυσικής ή πνευματικής ανικανότητας.
- iii. Χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών.
- iv. Πολιτισμικά διαφοροποιημένες ομάδες (Έλληνες Μουσουλμάνοι, Τσιγγάνοι).
- v. Άστεγοι.
- vi. Παιδιά του δρόμου.
- vii. Θύματα οποιασδήποτε μορφής κακοποίησης.
- viii. Ανήλικοι παραβάτες.
- ix. Αποφυλακισμένοι.
- x. Άλλες κοινωνικά αδύναμες ή αποκλεισμένες ομάδες.

Η Κλίμακα είναι ένας αναγνωρισμένος φορέας από την Υ.Δ.Α.Σ. (Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας) του Υπουργείου Εξωτερικών και αναλαμβάνει αποστολές αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας προς τρίτες χώρες. Αναπτύσσει δραστηριότητες και στο εξωτερικό (Αφγανιστάν, Ιράκ).

Στην Κλίμακα απασχολούνται σε σχέση εξαρτημένης εργασίας 205 άτομα, με την προοπτική ο αριθμός αυτός πολύ σύντομα να φτάσει τα 250. Επίσης απασχολούνται 21 εξωτερικοί συνεργάτες, εξειδικευμένοι επιστήμονες. Οι απασχολούμενοι από

μειονότητες και αποκλεισμένες ομάδες ανέρχονται σε 16 άτομα (11%) με προοπτική να αυξηθούν στα 42 άτομα (14%).

Με την έγκριση του Υπουργείου Υγείας - Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας – λειτουργεί ΜΟΝΑΔΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

1. Ξενώνα, Οικοτροφεία, Προστατευμένο Διαμέρισμα, στα οποία φιλοξενούνται για διαβίωση, θεραπεία και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Σκοπός της λειτουργίας αυτών των μονάδων είναι η ανάπτυξη των ικανοτήτων των ενοίκων τους, η ενδυνάμωση της λειτουργικότητάς τους για μια πιο αξιοπρεπή διαβίωση, καλύτερες ανθρώπινες σχέσεις και επανένταξη στην κοινότητα.
2. Κέντρα Ημέρας, για χρήστες ψυχιατρικών υπηρεσιών και πολιτισμικά διαφοροποιημένες ομάδες πληθυσμού όπου παρέχονται υπηρεσίες ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής ενδυνάμωσης με στόχο την ισότιμη κοινωνική τους ένταξη.
3. Προστατευμένα Εργαστήρια: Στο πλαίσιο των παρεχόμενων υπηρεσιών ψυχικής υγείας , η Κλίμακα λειτουργεί Προστατευμένα Εργαστήρια συμβάλλοντας έτσι στην εργασιακή κατάρτιση και αποκατάσταση ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας.
4. Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας. Είναι μια πρότυπη δομή παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας με έδρα τη Νάξο και ακτίνα δράσης τα νησιά των Ν.Α. Κυκλάδων. Μέσα στο πλαίσιο δράσης της κινητής μονάδας παρέχονται υπηρεσίες πρόληψης, διαγνωστικής εκτίμησης, θεραπείας, παρακολούθησης και νοσηλείας κατ' οίκον, αγωγής υγείας, ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και επανένταξης καθώς και συγκρότησης δικτύου εθελοντών.
5. Μονάδα Παρέμβασης για τους άστεγους. Στο πρόγραμμα της Μονάδας παρέχονται υπηρεσίες ψυχικής υγείας, ιατρική φροντίδα, κοινωνικές υπηρεσίες, κοινωνικοποίηση και επαγγελματική αποκατάσταση. Στο πλαίσιο του προγράμματος λειτουργεί και Ξενώνας Αστέγων.
6. Ψυχοκοινωνική στήριξη σε ανήλικους παραβάτες σε σωφρονιστικά καταστήματα καθώς και σε αποφυλακισμένους, με τη συνεργασία του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ – ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Στο εν λόγω Τμήμα του Κέντρου Ψυχικής Υγείας ασκείται προληπτικό, διαγνωστικό και θεραπευτικό έργο σε ανήλικες κατοίκους του Νομού Μαγνησίας. Πραγματοποιούνται ατομικές και ομαδικές συναντήσεις εντός και εκτός του Κέντρου.

Οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο Κέντρο συνοψίζονται στις παρακάτω:

1. Παιδοψυχιατρικές συνεντεύξεις
2. Ψυχοκοινωνικές συνεντεύξεις γονέων
3. Ψυχολογικά tests
4. Ατομικές ψυχοθεραπείες παιδιών
5. Οικογενειακή ψυχοθεραπεία
6. Εργοθεραπεία
7. Λογοθεραπεία
8. Επισκέψεις στο σπίτι
9. Επισκέψεις στα σχολεία
10. Ατομικά ψυχοπαιδαγωγικά προγράμματα
11. Συνεργασία με το Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου
12. Παρεμβάσεις σε σχολεία του Νομού σε τρία επίπεδα (καθηγητές, μαθητές, γονείς)
13. Συνεργασία με Ιδρύματα και Υπηρεσίες Πρόνοιας της περιοχής
14. Ομιλίες στην κοινότητα για ενημέρωση πάνω σε θέματα ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων.

Στόχοι της δράσεως του συγκεκριμένου Τμήματος του Κέντρου είναι οι εξής:

- i. Έγκαιρη ανίχνευση ψυχοπαθολογίας
- ii. Συμβουλευτική βοήθεια σε θέματα διαπαιδαγώγησης παιδιών και εφήβων
- iii. Ανίχνευση και αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών και άλλων αναπτυξιακών προβλημάτων (λόγου, νοητικής καθυστέρησης, λειτουργικότητας κ.λ.π.)
- iv. Θεραπείες παιδοψυχιατρικών διαταραχών

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (Ο.Α.Ε.Δ.) -
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΒΟΛΟΥ**

Ταυτότητα του φορέα

Πρόκειται για μια Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ., που είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.). Λειτουργεί από το 1986 και απασχολεί 5 υπαλλήλους. Η υπηρεσία ασχολείται με την παραπομπή για κατάρτιση- εκπαίδευση σε συνεργαζόμενους φορείς και την τοποθέτηση σε εργασίες, ατόμων και ομάδων Κοινωνικού Αποκλεισμού, που αναφέρονται ότι είναι οι εξής:

1. Άτομα με αναπηρία
2. Αποφυλακισμένα άτομα
3. Απεξαρτημένα άτομα
4. Ανήλικοι παραβάτες

Στην Υπηρεσία μπορούν να εγγραφούν άτομα που ανήκουν στις παραπάνω ομάδες κοινωνικού αποκλεισμού αφού:

- i. Για την κατηγορία των ατόμων με αναπηρία έχουν ποσοστό αναπηρίας πάνω από 50% και είναι κάτοικοι του Νομού
- ii. Για τη β' κατηγορία να έχουν αποφυλακισθεί από 01/01/1999 και μετά, με ποινές εκτός της χρήσης και εμπορίας ναρκωτικών
- iii. Για την γ' κατηγορία να έχουν απεξαρτηθεί μέσα από προγράμματα δημοσίων φορέων
- iv. Για τη δ' κατηγορία να έχουν δικαστική κλπ. επιμέλεια δικαστηρίου ανηλίκων.

Τα δικαιολογητικά της εγγραφής δίδονται από την Υπηρεσία. Οι ενεργοί εγγεγραμμένοι της Υπηρεσίας μπορούν:

1. Να παραπεμφθούν σε εκπαιδευτικές ή άλλες μονάδες του Ο.Α.Ε.Δ. ή συνεργαζόμενους φορείς για Σ.Υ.Υ. ή κατάρτιση προκειμένου να εκπαιδευτούν.
2. Να τοποθετηθούν σε εργασία στον ιδιωτικό τομέα με πρόγραμμα επιχορήγησης εργοδοτών που από το 2005 είναι 25 την ημέρα για τους άνδρες και 26,5 για τις γυναίκες

3. Να τοποθετηθούν σε εργασία στο Δημόσιο ή Ευρύτερο Δημόσιο ή μεγάλες επιχειρήσεις σύμφωνα με τον Ν. 2643/98, μέσω της επιτροπής του Ο.Α.Ε.Δ., που έχει έδρα την Περιφερειακή Διεύθυνση Ο.Α.Ε.Δ. Θεσσαλίας (για τους νομούς της Θεσσαλίας)
4. Να επιχορηγήσει τους εργοδότες οι οποίοι έχουν προσλάβει Α.Μ.Ε.Α. να κάνουν εργονομική διευθέτηση του χώρου απασχόλησης του ατόμου, προκειμένου να υπάρχει προσπελασιμότητα και καλύτερη προσαρμογή στην εργασία
5. Εντάσσει τα άτομα στο ΕΣΠΑ (Εθνικό Σύστημα Προστασίας από την Ανεργία) και καταβολή χρηματικού ποσού.
6. Εντάσσει και χορηγεί επίδομα ανεργίας σε άνεργα άτομα (με ορισμένες προϋποθέσεις)
7. Να επιχορηγεί εργοδότες για την απασχόληση άνεργων ατόμων και άλλων ευπαθών κοινωνικών ομάδων όπως αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, παλιννοστούντες, οροθετικούς, κατοίκους απομακρυσμένων νησιωτικών περιοχών, και λοιπές κατηγορίες κοινωνικού αποκλεισμού, όταν υπάρχει πρόγραμμα.
8. Φροντίζει με το εξειδικευμένο προσωπικό που διαθέτει για την ένταξη των ατόμων στην εργασία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Σ.Υ.Υ.) «ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ»

Σε μετανάστες, πρόσφυγες, φυλακισμένους, αποφυλακισμένους και ειδικές κατηγορίες γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό

Ιστορικό Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Σ.Υ.Υ.)

Πέραν των προγραμμάτων για κοινωνικά αποκλεισμένες πληθυσμιακές ομάδες, κατά την χρονική περίοδο 2003 – 2004, υλοποιήθηκε πρόγραμμα που στόχευε στην ευρύτερη εργασιακή και κοινωνική ενσωμάτωση πληθυσμιακών ομάδων υπηκόων τρίτων χωρών που διαβιούν νόμιμα στη χώρα.

Συγκεκριμένα με την υποστήριξη του Γ΄ κοινοτικού πλαισίου στήριξης και του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, το Σωματείο “PRAKSIS” στο πλαίσιο των αρχών του για την παροχή βοήθειας στις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, (και ενόσω λειτουργούσε στους κόλπους της Οργάνωσης Γιατροί Χωρίς Σύνορα), λειτούργησε «**πρόγραμμα παροχής Συνοδευτικών –Υποστηρικτικών Υπηρεσιών**» με τον τίτλο «Γόνιμος Χώρος Στήριξης και Ένταξης Μεταναστών & Προσφύγων», στο οποίο ωφελήθηκαν **120** άτομα των παραπάνω πληθυσμιακών ομάδων.

Μετά την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου προγράμματος και με στόχο την συνέχιση αλλά και επέκταση των υλοποιημένων δράσεων υποστήριξης, που αναπτύχθηκαν μέσα απ’ αυτό, η **PRAKSIS** υπέβαλε και εγκρίθηκε να υλοποιήσει νέο πρόγραμμα παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Σ.Υ.Υ.) σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, με τίτλο «**ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ**».

«ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ»

- Πλαίσιο Δράσης

Συγκεκριμένα σύμφωνα με την από 15/3/2006εγκριτική απόφαση *Αρ. Πρ. : 174371* του Υπ. Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, με θέμα: «Έγκριση Σχεδίων Δράσης στο πλαίσιο της υπ' αρ. 185188/9-11-2004 Υ.Α. για την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υλοποίηση Σχεδίων Δράσης προώθησης της κοινωνικής ενσωμάτωσης», ο Φορέας εγκρίθηκε να υλοποιήσει πρόγραμμα παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών με τίτλο «**ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ**», στο πλαίσιο του **Ε.Π.** «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση 2000-2006» στον άξονα προτεραιότητας 2. Το πρόγραμμα αυτό συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ε.Κ.Τ. και 25% από το Υπ. Απασχόλησης.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες αφορούν σε **200** άτομα. Ειδικότερα αφορά σε **50** μετανάστες, **50** αιτούντες άσυλο / πρόσφυγες, **35** γυναίκες που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό (αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών), **40** φυλακισμένους και **25** αποφυλακισμένους. Κατά την διάρκεια υποστήριξης των ενταγμένων ωφελουμένων θα πραγματοποιηθούν **800** συνεδρίες συνολικά. Κάθε άτομο θα πρέπει να ολοκληρώσει, βάσει του Ατομικού Πλάνου Δράσης του, **20** ομαδικές συνεδρίες με τα στελέχη ΣΥΥ.

Μετά το τέλος αυτών των συνεδριών θα ακολουθήσει το στάδιο της μετα-παρακολούθησης των ενταγμένων ωφελουμένων, όπου για τουλάχιστον 6 μήνες θα υπάρξει παρακολούθηση αυτών που ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα, προκειμένου να υποστηριχθούν στην ένταξή τους σε κάποια ενεργητική πολιτική απασχόλησης του Ο.Α.Ε.Δ.

Βασικοί στόχοι του προγράμματος:

Η υλοποίηση των προτεινόμενων ενεργειών του προγράμματος, στοχεύει αφενός στην προσέλκυση των ατόμων που ανήκουν στις παραπάνω ομάδες στόχου, την συνεργασία μαζί τους σε ατομικό και ομαδικό κυρίως επίπεδο, έτσι ώστε μέσα από τις συνοδευτικές- υποστηρικτικές υπηρεσίες και δράσεις ενδυνάμωσης-εμφύχωσης, να δημιουργηθούν προϋποθέσεις κατάλληλες για την **καλύτερη διαχείριση του εαυτού τους**, αλλά και στην διαμόρφωση συνθηκών που θα οδηγήσουν στην **εργασιακή και κοινωνική ενσωμάτωσή τους**.

Αφετέρου, βασικός στόχος του προγράμματος είναι και η **ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας** για την ένταξη σε αυτήν των ωφελούμενων ευπαθών ομάδων και την **καταπολέμηση των συνθηκών που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό**.

Σε μια προσπάθεια ολιστικής αντιμετώπισης των αιτημάτων των ωφελούμενων του προγράμματος, θα απασχοληθούν σε αυτό 12 στελέχη παροχής ΣΥΥ διαφόρων ειδικοτήτων: κοινωνικοί επιστήμονες (5 άτομα), γιατροί (2 άτομα), δικηγόροι (2 άτομα) και ψυχολόγοι (3 άτομα). Επιπλέον για την διοικητική παρακολούθηση του προγράμματος, θα απασχοληθεί μία Κοινωνική Λειτουργός ως Υπεύθυνη υλοποίησης και 2 Διοικητικοί, οι οποίοι θα παρακολουθούν το Υπόέργο Οικονομικά και Διοικητικά.

Προτεινόμενες Δράσεις:

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, θα υλοποιηθούν συγκεκριμένες δράσεις που θα αφορούν είτε άμεσα τους ωφελούμενους (1^η κατηγορία ενεργειών) είτε την διάχυση του προγράμματος στην κοινότητα (2^η κατηγορία ενεργειών).

1^η κατηγορία ενεργειών:

Οι επιμέρους δράσεις που αφορούν στην άμεση στήριξη των ωφελουμένων του προγράμματος από τα εξειδικευμένα ανά δράση και στόχο στελέχη Σ.Υ.Υ., εντάσσονται στην πρώτη κατηγορία ενεργειών και περιλαμβάνουν πιο αναλυτικά:

- **Εντοπισμό** / προσέγγιση/ προσέλκυση των δυνητικά ωφελούμενων
- **Ενημέρωση** / ευαισθητοποίηση / κινητοποίηση των μεταναστών/ προσφύγων, γυναικών που απειλούνται με αποκλεισμό (αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών), φυλακισμένων και αποφυλακισμένων, ώστε να ενταχθούν στο πρόγραμμα.
- **Εκτίμηση ατομικών αναγκών**, δεξιοτήτων και ενδιαφερόντων των ενταγμένων στο πρόγραμμα (δημογραφικά, συμπεριφοριολογικά δεδομένα), προκειμένου να συνταχθεί το Ατομικό πλάνο Δράσης
- **Εκτίμηση των περιβαλλοντικών συνθηκών διαβίωσης** και εργασίας (γεωγραφικά, κοινωνιολογικά δεδομένα, πηγές πληροφόρησης-ενημέρωσης των ομάδων στόχου).
- **Εκτίμηση / χαρτογράφηση κοινωνικών πόρων** (διαθέσιμες υπηρεσίες, προγράμματα, υπηρεσίες παροχές)

- Καθορισμός **εξατομικευμένου πλάνου δράσης** προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες των εξυπηρετούμενων του προγράμματος
- Η **ατομική και κυρίως ομαδική συμβουλευτική ωφελουμένων**, αλλά και των οικογενειών τους κατά περίπτωση όταν καταστεί αναγκαίο.
- **Επίλυση πρακτικών ζητημάτων** που αφορούν σε συνολικές διαδικασίες (νομιμοποίησης, επίλυσης διοικητικών θεμάτων κ.α.), της κάθε πληθυσμιακής ομάδας.
- **Ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων** (δεξιοτήτων αυτεπίγνωσης, αυτοδιαχείριση, κοινωνική επίγνωση, διαχείριση σχέσεων κ.α.).
- **Ανάπτυξη ή /και ενίσχυση επαγγελματικών δεξιοτήτων**, δημιουργία γραφείο ενημέρωσης ανέργων (σύνταξη βιογραφικού, τεχνικών ανεύρεσης εργασίας, επαγγελματικά δικαιώματα, κλπ), διασύνδεση με πρόγραμμα κατάρτισης ή προκατάρτισης, από την συνεργασία του Φ.Π.Σ.Υ.Υ. με ΟΑΕΔ και ΚΕΚ.
- **Διευκόλυνση για την εξεύρεση εργασίας**. Εφαρμογή της ιδέας «Δώσε μια ευκαιρία» (GIVE A CHANCE), όπου με πειραματική πρόσληψη ενός μηνός δοκιμάζεται η συνεργασία εργοδότη-εργαζόμενου και εφόσον είναι επιτυχής συνεχίζεται. Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας (Στρατηγικές επαγγελματικής δράσης-καθοδήγησης)
- Διαρκώς ανανεωμένη σε υλικό **ενημέρωση - πληροφόρηση** των ενταγμένων ωφελούμενων **για τις υπηρεσίες της κοινότητας**, αναφορικά με τη προσβασιμότητά τους και τη λειτουργία αρμόδιων υπηρεσιών (υγείας- πρόνοιας, νομικών, εργασιακών και λοιπόν φορέων)
- Η **ψυχοκοινωνική στήριξη**, ενδυνάμωση, ενθάρρυνση, και ενεργητική συμμετοχή των ωφελουμένων για την άμβλυση των κοινωνικών εντάσεων ή προβλημάτων που αφορούν στα φαινόμενα του ρατσισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού,
- Η **ενίσχυση της αυτοπεποίθησης** και η παροχή κινήτρων για την κοινωνική συμμετοχή, Διευκόλυνση για την απόκτηση προσόντων η κινητοποίηση των ωφελουμένων στην κοινωνική, πολιτική και πολιτισμική ζωή δίχως να αλλοιώνεται η ιδιαίτερη πολιτιστική τους ταυτότητα,

- **Ιατρική υποστήριξη**, συμβουλευτική και παρακολούθηση κατά περίπτωση (δωρεάν από την ιατρική ομάδα του Πολυϊατρείου)
- **Νομική συμβουλευτική πληροφόρηση** σε θέματα διοικητικής κατάστασης, εργατικής νομοθεσίας, ασφαλιστικού, αστικού και οικογενειακού δικαίου,
- **Διαρκής παρακολούθηση** των ωφελουμένων τόσο κατά τη διάρκεια της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα όσο και μετά τη λήξη του (από 6 έως 12 μήνες μετά το τέλος παροχής Σ.Υ.Υ.).

2^η κατηγορία ενεργειών

Το πεδίο ευθύνης και ενεργειών των εξειδικευμένων ανά δράση και στόχο στελεχών Σ.Υ.Υ. όσον αφορά στην 2^η κατηγορία ενεργειών, περιλαμβάνει δράσεις που επικεντρώνονται στην διάχυση και ενημέρωση για τη λειτουργία του προγράμματος, την **ευαισθητοποίηση εργοδοτικών φορέων και ιδιωτών**, αλλά και την ευρύτερη κοινή γνώμη προκειμένου να κατανοήσουν τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε ωφελούμενης ομάδας και να τους συμπεριλάβουν στα προγράμματά τους. Επιπλέον η υλοποίηση των ενεργειών αυτών στοχεύει και στη διάχυση της καλής πρακτικής και των αποτελεσμάτων του προγράμματος.

Συγκεκριμένα οι προτεινόμενες δράσεις είναι:

- Δημιουργία και διανομή επίσημου **έντυπου ενημερωτικού υλικού**, με πληροφορίες για το φορέα υλοποίησης και το υλοποιούμενο πρόγραμμα, σε φορείς και ιδιώτες που ασχολούνται με την ομάδα στόχο.
- Γνωστοποίηση της λειτουργίας του προγράμματος **μέσω διαδικτύου**. Εμπλουτισμός και αναμόρφωση ήδη υπάρχουσας ιστοσελίδας, τόσο για τις συγκεκριμένες ενέργειες του προγράμματος και του Φορέα, αλλά και ενημέρωση για άλλους φορείς και υπηρεσίες.
- Ανακοινώσεις- δημοσιεύσεις **σε τύπο** (κυρίως ξενόγλωσσο) με στόχο την ενημέρωση και ένταξη της ομάδας στόχου στο πρόγραμμα.
- Ανακοινώσεις από **ραδιοφωνικά μέσα** σε σταθμούς μεγάλης εμβέλειας
- Διοργάνωση μίας **ημερίδας** κατά τη λήξη του προγράμματος για την διάχυση των αποτελεσμάτων του στους αρμόδιους εργασιακούς ή μη φορείς.
- Διοργάνωση τακτικών (ανά τρίμηνο) **συναντήσεων** για την ανάπτυξη δικτύου μετοπικούς φορείς και συλλόγους της ομάδας στόχου.

- Την κατά περίπτωση προσέγγιση/ ενημέρωση/ **ευαισθητοποίηση εργοδοτών**, από τα στελέχη, για την ένταξή τους στα προγράμματα ανέργων Ε.Κ.Ο. του Ο.Α.Ε.Δ., με απώτερο στόχο την ένταξη των ωφελουμένων στην αγορά εργασίας
- Δημοσιεύσεις-**ανακοινώσεις** για εκδήλωση ενδιαφέροντος σε έντυπα εργασιακών φορέων
- Δημιουργία ενημερωτικής **τριμηνιαίας εφημερίδας**, με την πορεία τόσο του προγράμματος ΣΥΥ, αλλά και με νέα που αφορούν στην εργασία, ασφάλιση και άλλα θέματα των ομάδων στόχων των ωφελουμένων. (Στη μαρτυρία θα υπάρχει ο λόγος ατόμων της ομάδας)
- Η **εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση** των υλοποιούμενων δράσεων σε τέσσερις φάσεις από την έναρξη μέχρι και το τέλος του προγράμματος. Η εσωτερική αξιολόγηση του προγράμματος θα έχει ως στόχο την ανατροφοδότηση της μεθοδολογίας παρέμβασης και την υλοποίηση διορθωτικών κινήσεων όπου κριθεί απαραίτητο.

Ανθρώπινο δυναμικό

Στο πλαίσιο της μεγαλύτερης κινητοποίησης των ωφελουμένων προκειμένου για την αμεσότερη ενδυνάμωση και κοινωνική τους ένταξη, θα αξιοποιηθούν άτομα με συγκεκριμένες δεξιότητες και χαρακτηριστικά, οι οποίοι θα μετάσχουν στην υλοποίηση ενεργειών της 2^{ης} κατηγορίας. Θα αξιοποιηθούν και επιστήμονες που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικά στο Φορέα, σε δράσεις όπως συνοδεία ωφελουμένων σε εργασιακούς φορείς, παροχή υποστηρικτικής βοήθειας σε μέλη οικογενειών των ωφελουμένων.

Τόπος / χρόνος υλοποίησης :

Η υλοποίηση του προγράμματος παροχής ΣΥΥ της **PRAKSIS**, θα γίνει στην περιφέρεια Αττικής. Συγκεκριμένα οι προτεινόμενες δράσεις θα υλοποιηθούν στο χώρο του Πολυιατρείου Αθήνας της Οργάνωσης στην Πλ. Βικτωρίας (οδός Παιωνίου 5 & Αχαρνών) όπου επιπλέον παρέχεται από το 1996 ιατροφαρμακευτική κάλυψη (αν αυτό είναι αναγκαίο) σε κοινωνικά αποκλεισμένους πληθυσμούς, χωρίς πρόσβαση και στο Ε.Σ.Υ. της Ελλάδας.

Προϋποθέσεις συμμετοχής :

- Προκειμένου ένα άτομο που ανήκει σε κάποια από τις ομάδες στόχου του προγράμματος θα πρέπει να πληροί τις κάτωθι προϋποθέσεις:
- Να ανήκουν σε κάποια από τις προαναφερόμενες ομάδες στόχου (μετανάστες, αιτούντες άσυλο / πρόσφυγες, φυλακισμένων, αποφυλακισμένων και γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό)
- Να είναι άνεργοι και κάτοχοι ισχύουσας κάρτας ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ.
- Να έχουν τίτλους νόμιμης διαβίωσης στην Ελλάδα (άδεια παραμονής για υπηκόους τρίτων χωρών, ή δελτίο αιτήσαντος ασύλου (ροζ κάρτα), ή όσοι είναι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες, ή έχουν άδεια παραμονής στη χώρα για ανθρωπιστικούς λόγους) που είναι σε ισχύ σε όλη τη διάρκεια συμμετοχής του στο πρόγραμμα
- Να έχουν άδεια εργασίας, που είναι σε ισχύ σε όλη τη διάρκεια συμμετοχής του στο πρόγραμμα

Σημείωση: για να μετέχει κάποιος στο πρόγραμμα παροχής ΣΥΥ της **PRAKSIS**, θα πρέπει να γνωρίζει αρκετά Ελληνικά ή Αγγλικά

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

- Τα σημαντικότερα αποτελέσματα που προσδοκούνται να επιτευχθούν από την συμμετοχή των ωφελουμένων στο πρόγραμμα, μπορούν να συνοψισθούν στα κάτωθι:
- Εκπόνηση επιχειρηματικού σχεδίου/ κατανόηση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας
- Ενίσχυση γνώσεων τεχνικών εύρεσης εργασίας
- Αυτοπεποίθηση
- Άνεση στην επικοινωνία
- Ενεργητικότητα
- Απόκτηση επιλογής και προτιμήσεων σε σχέση με την επαγγελματική τους αποκατάσταση με βάση τα προσόντα και τις δυνατότητες τους
- Πρόσβαση στην πληροφόρηση για ευκαιρίες στην αγορά εργασίας

- Ενίσχυση των εργαλείων αυτοαξιολόγησης
- Δημιουργία ενεργής συμμετοχής σε επίλυση προσωπικών προβλημάτων αλλά και στα κοινά.
- Απόκτηση δεξιοτήτων που τους καθιστούν ικανούς να ενταχθούν ενεργητικά στις πολιτικές απασχόλησης

Οφέλη του προγράμματος

Εξάλλου, επισημαίνεται ότι όλοι όσοι ενταχθούν και ολοκληρώσουν αυτό το πρόγραμμα Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών, θα είναι δικαιούχοι του ειδικού Προγράμματος Επιδότησης της Απασχόλησης ΝΘΕ & ΝΕΕ Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων, γεγονός που δίνει το δικαίωμα νόμιμης εργασίας για αρκετό χρονικό διάστημα ή του ξεκινήματος νέας επιχείρησης με δικαίωμα επιδότησης.

Τρόπος επικοινωνίας:

Για περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα μπορείτε να απευθυνθείτε στο τηλέφωνο του Πολυιατρείου της Μ.Κ.Ο. **PRAKSIS** στο τηλ. : 210 8213704, 210 8842465, fax: 210 8213713

Πρόσωπο επαφής :

Κα Σιαφλιάνη Ρίτα, υπεύθυνη **PRAKSIS** για το πρόγραμμα Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών

Διεύθυνση: Παιωνίου 5 και Αχαρνών (Πλατεία Βικτωρίας, Τ.Κ. 104 42, Αθήνα)

Ώρες λειτουργίας:

Δευτέρα έως Παρασκευή, 9.00-17.00

Το πρόγραμμα αυτό συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ε.Κ.Τ. και 25% από το Υπ. Απασχόλησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΣΚΟΠΟΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της έρευνας που πραγματοποιήσαμε είναι αρχικά να καταγραφεί και στη συνέχεια να μελετηθεί διεξοδικά το προφίλ των ανήλικων παραβατών που κρατούνται στα συγκεκριμένα σωφρονιστικά καταστήματα νέων του Αυλώνα, της Κασσαβέτειας και του Κορυδαλλού (γυναικεία πτέρυγα) τα οποία επισκεφθήκαμε. Παρουσιάζοντας αναλυτικά το προφίλ αυτών των κρατουμένων παρατηρήσαμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, τον τρόπο συμπεριφοράς τους, αλλά και τα συναισθήματα και τις ανάγκες τους σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες συνθήκες κράτησης και διαβίωσής τους στο χώρο των φυλακών. Έτσι, μέσα από τα αποτελέσματα της μελέτης μας μπορεί να διαπιστωθεί η ανάγκη αλλαγής ή μη της σωφρονιστικής πολιτικής που ασκείται στα ειδικά καταστήματα ανηλίκων, καθώς και η αναγκαιότητα πρόληψης της νεανικής εγκληματικότητας που οδηγεί τα νέα παιδιά στα σωφρονιστήρια. Επίσης μέσα από την έρευνα αυτή και τις συνεντεύξεις που πήραμε από τους κρατούμενους διαπιστώνεται ότι η πολιτική των φυλακών θα πρέπει να συμβαδίζει με τις ιδιαιτερότητες της ηλικίας τους και για τούτο κρίνεται απαραίτητη η στελέχωση των καταστημάτων κράτησης νέων με ειδικούς επιστήμονες.

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Οι στόχοι που είχαν τεθεί και επιτεύχθηκαν μέσω της ερευνητικής μας προσπάθειας ήταν οι παρακάτω:

- i. Να αποτυπωθούν όλα εκείνα τα ατομικά χαρακτηριστικά και τα ιδιαίτερα γνωρίσματα που συνθέτουν το προφίλ των ανήλικων κρατουμένων από τα τρία σωφρονιστικά καταστήματα που επισκεφτήκαμε
- ii. Να αναζητηθούν οι γενικοί παράγοντες- ατομικοί και κοινωνικοί- που, σε συνδυασμό, συμβάλλουν καταλυτικά στην εμφάνιση παραβατικής συμπεριφοράς από ανήλικα άτομα
- iii. Να καταγραφούν οι επικρατούσες συνθήκες κάτω από τις οποίες ζουν οι ανήλικοι κρατούμενοι καθώς και το πώς φέρονται οι κρατούμενοι αυτοί στη διάρκεια του εγκλεισμού τους και το πώς είναι η καθημερινότητά τους
- iv. Να καταγραφεί η προσωπική κρίση των ατόμων του πληθυσμού που μελετάμε για τον τρόπο που ζουν μέσα στα ειδικά καταστήματα κράτησης και οι ενδεχόμενες προτάσεις τους για βελτίωση των υπάρχουσών συνθηκών .
- v. Να γίνει αναφορά στα όσα μας είπαν οι ανήλικοι τρόφιμοι των φυλακών για το πώς σκέπτονται τη ζωή τους μετά την αποφυλάκισή τους και αν θεωρούν ότι τους ωφέλησε με κάποιον τρόπο ή όχι η κράτησή τους.
- vi. Τέλος, να επισημανθούν τρόποι και μέτρα πρόληψης αλλά και αντιμετώπισης για την αποτελεσματική καταστολή του φαινομένου της ανήλικης/ νεανικής παραβατικότητας

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Ως προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ανηλίκων κρατουμένων:

1. Ποια είναι η ηλικία τους και ο τόπος καταγωγής τους;
2. Ποια είναι η οικογενειακή τους κατάσταση;
3. Τι είδους μόρφωση έχουν λάβει οι ίδιοι αλλά και οι γονείς τους;
4. Ποια η σχέση τους με τους γονείς και το συγγενικό τους περιβάλλον και αν υπήρξε άσχημη ή βίαιη συμπεριφορά απέναντι στους ανηλίκους;
5. Ποια είναι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους;
6. Ποια είναι η κατάσταση της υγείας τους (σωματική, ψυχική) και αν έχει κάποια σχέση με το λόγο που βρίσκονται στη φυλακή ή αν επηρεάζεται από τον εγκλεισμό τους;
7. Ποιο είναι το αδίκημα για το οποίο έχουν φυλακιστεί;
8. Ποια η ποινή που τους επιβλήθηκε;

Ως προς τον τρόπο συμπεριφοράς τους:

1. Ποια η γνώμη τους για τη ζωή μέσα στη φυλακή;
2. Ποιες οι σχέσεις με τους συγκρατούμενούς τους και με το προσωπικό των φυλακών;
3. Πώς περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους, με ποιές δραστηριότητες;
4. Κατά πόσο είναι ικανοποιημένοι από τον τρόπο που έχει ρυθμιστεί το ημερήσιο πρόγραμμα των φυλακών και τι άλλο θα ήθελαν να κάνουν;

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ/ ΜΕΘΟΔΟΣ

Το μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποιήσαμε στην έρευνά μας είναι το ερωτηματολόγιο. Η συλλογή των ερωτηματολογίων που πήραμε ξεκίνησε από Σεπτέμβριο και διήρκεσε μέχρι Δεκέμβριο του 2007.

Το ερευνητικό αυτό εργαλείο αποτελεί μια ποσοτική μέθοδο συλλογής στοιχείων, που επιτρέπει την εύκολη επεξεργασία των δεδομένων και αποτρέπει τη συλλογή περιττών πληροφοριών που δυσχεραίνουν την έρευνα και την εξαγωγή πορισμάτων. Τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν στους κρατούμενους ήταν ανώνυμα διότι δεν επιδιώκαμε τη συλλογή προσωπικών στοιχείων, και αυτό έδωσε τη δυνατότητα να έχουμε πιο αυθόρμητες και ειλικρινείς απαντήσεις. Επίσης το ερωτηματολόγιο βοηθά ώστε να γίνει μια συστηματική και μεθοδική διαχείριση των απαντήσεων των ερωτηθέντων.

Οι ερωτήσεις που περιλαμβάνονταν στα ερωτηματολόγια ήταν αφενός κλειστού τύπου, δηλαδή αντιστοιχούσαν σε μονολεκτικές απαντήσεις (ναι ή όχι) χωρίς να υπάρχουν πλασιασμοί και αφετέρου πολλαπλής επιλογής, όπου πολλοί μας έδωσαν παραπάνω από μια απαντήσεις.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΔΕΙΓΜΑ ΈΡΕΥΝΑΣ

Ο πληθυσμός που μελετήσαμε στην έρευνα μας είναι τα 140 άτομα που κρατούνται στα ειδικά καταστήματα κράτησης νέων του Αυλώνα, της Κασσαβέτειας και του Κορυδαλλού (γυναικεία πτέρυγα).

Συγκεκριμένα από τον Αυλώνα για να προσδιορίσουμε το δείγμα μας στηριχτήκαμε σε έναν κατάλογο των φυλακισμένων που μας έδωσαν εκεί, εκ του οποίου πήραμε τυχαίο δείγμα του πληθυσμού της φυλακής, γιατί τα άτομα ήταν πάρα πολλά και ήταν αδύνατο να μιλήσουμε με όλους.

Αντίθετα από τη Κασσαβέτεια και τον Κορυδαλλό πήραμε όλα τα άτομα του δείγματος ως αντικείμενο της μελέτης μας αφού ο πληθυσμός ήταν σχετικά μικρός και μπορέσαμε να υποβάλλουμε τις ερωτήσεις μας σε όλους τους κρατούμενους έναν προς έναν.

ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Η δειγματοληψία που χρησιμοποιήσαμε ήταν συστηματική, στην οποία απαιτείται ο υπολογισμός ενός διαστημικού εύρους και αριθμημένος κατάλογος των μελών του πληθυσμού για να γίνει μια τυχαία αρχή. Αρχικά αποφασίζεται το μέγεθος του δείγματος, στη συνέχεια επιλέγεται τυχαία ο πρώτος αριθμός του δείγματος από τον πίνακα τυχαίων αριθμών.

Η συστηματική δειγματοληψία δίνει αντιπροσωπευτικό δείγμα εφόσον η καταχώρηση στον κατάλογο δε γίνεται με κάποια διάκριση.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε με SPSS (Στατιστικό Πακέτο Ανάλυσης Ανθρωπιστικών Επιστημών).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Φυλακές Ανηλίκων-Προφίλ

Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι η συλλογή πληροφοριών και η διεκπεραίωση της έρευνας σχετικά με το προφίλ των ανηλίκων που κρατούνται στα καταστήματα κράτησης νέων.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και σας παρακαλούμε να απαντήσετε ή να επιλέξετε τις απαντήσεις σας με ειλικρίνεια.

A/A: _____

1. Σωφρονιστικό ίδρυμα: _____

2. Ηλικία: _____

3. Φύλο: 1. Άντρας 2. Γυναίκα

4. Υπηκοότητα: 1. Ελληνική 2. Αλβανική 3. Ρουμανική 4. Τουρκική
5. Βουλγαρική 6. Κουρδική 7. Άλλη _____
8. Δεν απαντώ

5. Τόπος γέννησης: _____

6. Περιοχή μόνιμης διαμονής:

1. Πελοπόννησος	2. Ήπειρος
3. Κ. Μακεδονία	4. Δυτ. Μακεδονία
5. Αν. Μακεδονία & Θράκη	6. Ιόνιοι νήσοι
7. Νησιά Αιγαίου	8. Κρήτη
9. Αττική	10. Θεσσαλία
11. Στερεά Ελλάδα	12. Κύπρος

13. Εξωτερικό

7. Μορφωτικό επίπεδο:

1. Κανένα μορφωτικό επίπεδο	2. Απόφοιτος Δημοτικού
3. Απόφοιτος Γυμνασίου	4. Απόφοιτος Λυκείου
5. Απόφοιτος Τεχνικής Σχολής	6. Άλλο _____

8. Οικογενειακή κατάσταση:

1. Έγγαμος 2. Άγαμος 3. Άλλο _____ 4. Δεν απαντώ

9. Έχετε παιδιά;

1. Ναι 2. Όχι 3. Δεν απαντώ

10. Μορφωτικό επίπεδο πατέρα:

1. Κανένα μορφωτικό επίπεδο	2. Απόφοιτος Δημοτικού
3. Απόφοιτος Γυμνασίου	4. Απόφοιτος Λυκείου
5. Απόφοιτος Τεχνικής Σχολής	6. Απόφοιτος ΤΕΙ/ΑΕΙ
7. Μεταπτυχιακές σπουδές	7. Άλλο

11. Μορφωτικό επίπεδο μητέρας:

1. Αγράμματος	2. Απόφοιτος Δημοτικού
3. Απόφοιτος Γυμνασίου	4. Απόφοιτος Λυκείου
5. Απόφοιτος Τεχνικής Σχολής	6. Απόφοιτος ΤΕΙ/ ΑΕΙ
7. Μεταπτυχιακές σπουδές	7. Άλλο

12. Επάγγελμα πατέρα:

1. Συνταξιούχος	2. Εργάτης
3. Τεχνίτης	4. Ιδιωτικός Υπάλληλος
5. Δημόσιος Υπάλληλος	6. Στρατιωτικός
7. Αγρότης	8. Επιστήμονας
9. Ελεύθερος Επαγγελματίας	10. Άνεργος

13. Επάγγελμα μητέρας:

1. Συνταξιούχος	2. Εργάτρια
3. Τεχνίτρια	4. Ιδιωτική Υπάλληλος

5. Δημόσια Υπάλληλος	6. Στρατιωτικός
7. Αγρότης	8. Επιστήμονας
9. Ελεύθερος Επαγγελματίας	10. Άνεργη/ Οικιακά

14. Μηνιαίο Εισόδημα: 1. Χαμηλό (έως 600€)
2. Μέτριο (700-1500€)
3. Υψηλό (>1500€)
15. Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις των γονιών σας μεταξύ τους;
1. Άριστες 2. Καλές 3. Μέτριες 4. Κακές 5. Δεν απαντώ
16. Ήταν οι γονείς σας χωρισμένοι;
1. Ναι 2. Όχι 3. Δεν απαντώ
17. Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις σας με τον πατέρα σας;
1. Άριστες 2. Καλές 3. Μέτριες 4. Κακές 5. Δεν απαντώ
18. Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις σας με την μητέρα σας;
1. Άριστες 2. Καλές 3. Μέτριες 4. Κακές 5. Δεν απαντώ
19. Πως σας φέρονταν οι γονείς σας;
1. Με αγάπη 2. με ψυχρότητα 3. με αδιαφορία
4. με σκληρότητα και βία 4. Δεν απαντώ
20. Είναι κάποιο μέλος της οικογένειας σας χρήστης ναρκωτικών ουσιών;
1. πατέρας 2. μητέρα 3. Κανένας 4. Αδέλφια 5. Συγγενείς 6. Δεν απαντώ
21. Ήταν κάποιο μέλος της οικογένειας σας αλκοολικός;
1. πατέρας 2. μητέρα 3. Κανένας 4. Αδέλφια 5. Συγγενείς 6. Δεν απαντώ
22. Ήταν κάποιο μέλος της οικογένειας σας φυλακή;
1. πατέρας 2. μητέρα 3. Κανένας 4. Αδέλφια 5. Συγγενείς 6. Δεν απαντώ
23. Σας ασκήθηκε ποτέ βία από κάποιον από τους γονείς;
1. πατέρα 2. μητέρα 3. κανένα 4. και τους δύο 5. δεν απαντώ
24. Σας προσέγγισε κάποιος από το οικογενειακό σας περιβάλλον ερωτικά;
1. πατέρας 2. μητέρα 3. θείος/ α 5. αδέλφια 6. κανένας 7. Δεν απαντώ
25. Προέκυψε ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη;
1. Ναι 2. Όχι
26. Μεγαλώσατε με:
1. πατέρα 2. μητέρα 3. και τους δύο 4. κανένα από τους δύο 5. Άλλον 6.
ίδρυμα 7. στους δρόμους 8. δεν απαντώ
27. Για ποιο αδίκημα είστε στη φυλακή;
1. χρήση ναρκωτικών
2. σωματικές βλάβες
3. κλοπές
4. Ληστείες
5. Σεξουαλικό έγκλημα
6. Ανθρωποκτονία
7. Άλλο

28. Πόση ποινή σας επιβλήθηκε;
1. 0 – 50 μήνες
 2. 51 – 100 μήνες
 3. 101 – 150 μήνες
 4. 151 – 200 μήνες
 5. 200 > μήνες
 6. υπόδικος
 7. ισόβια
29. Πόσο τμήμα της ποινής έχετε εκτίσει;
1. 0 – 20 μήνες
 2. 21 – 40 μήνες
 3. 41 – 60 μήνες
 4. 61 – 80 μήνες
 5. 81 > μήνες
30. Έχετε πάει άλλη φορά φυλακή;
1. ναι 2. Όχι
31. Αν ναι ποια ήταν η διάρκεια
1. 0 – 10 μήνες
 2. 11 – 20 μήνες
 3. 21 – 30 μήνες
32. Κάνετε χρήση ουσιών;
1. ναι 2. Όχι
33. Αν κάνετε χρήση ουσιών τι ουσίες χρησιμοποιείτε συνήθως;
1. χάπια που παίρνω από το γιατρό της φυλακής
 2. χάπια που παίρνω μόνος μου
 3. χασίς
 4. Ηρωίνη
 5. δεν χρησιμοποιώ
 6. Κοκαΐνη
 7. άλλο _____
34. Έχετε βρεθεί ποτέ σε ανάγκη να χρησιμοποιήσετε ναρκωτικές ή φαρμακευτικές ουσίες για να ηρεμήσετε και να ξεχάσετε τα προβλήματά σας;
1. ποτέ
 2. σπάνια
 3. Μερικές φορές
 4. συχνά
 5. Πολλές φορές
35. Θεωρείτε ότι είναι εύκολη η προμήθεια και η χρήση ναρκωτικών ουσιών στη φυλακή;
1. ναι 2. όχι 3. Δεν γνωρίζω/ δεν απαντώ
36. Εργάζεστε μέσα στη φυλακή;
1. ναι 2. όχι
37. Αν ναι τι δουλειά κάνετε;
1. Βοηθητικές εργασίες (φούρνος, καθαριότητα κ.λ.π)
 2. Τεχνικές εργασίες (ξυλουργείο, οικοδόμος, ελαιοχρωματιστής κ.λ.π)
 3. Διοικητικές εργασίες (κηπουρός, νοσοκόμος, κουρείο, καντίνα κ.λ.π)
 4. Άλλο _____

38. Με ποιες δραστηριότητες απασχολείστε:
1. Με διάβασμα
 2. με κουβέντα
 3. με άθληση
 4. με εργασία
 5. με επαγγελματική εκπαίδευση
 6. Άλλο _____
39. Δέχεστε επισκεπτήριο;
1. Ναι 2. Όχι
40. Αν ναι από ποιον:
1. Αδέλφια 2. Γονείς 3. Συγγενείς 4. Φίλοι 5. Σύντροφο 6. Άλλο
41. Πως νιώθετε στο επισκεπτήριο;
1. Σπάει τη μονοτονία
 2. Δίνει κουράγιο
 3. Προξενεί λύπη
 4. άλλο _____
42. Κάθε πότε δικαιούστε έξοδο;
1. Ναι 2. Όχι
43. Που αφιερώνετε τον χρόνο κατά την έξοδό σας;
1. Διασκέδαση
 2. επίσκεψη σε συγγενείς και φίλους
 3. με την οικογένεια
 4. εργάζεται
44. Σε τι σας βοηθούν οι έξοδοι
1. Να ξαναμπώ στην κοινωνία
 2. Να μη χάσω την οικογένεια μου
 3. Ένα ευχάριστο διάλειμμα
 4. Περνάει ο χρόνος γρήγορα
 5. Άλλο _____
45. Θα λέγατε ότι ο τρόπος με τον οποίο έχει ρυθμιστεί ο χρόνος (πρόγραμμα) μέσα στη φυλακή είναι;
1. πολύ ικανοποιητικός
 2. ικανοποιητικός
 3. μη ικανοποιητικός
 4. καθόλου ικανοποιητικός
 5. μου είναι αδιάφορο
 6. Άλλο _____
46. Πως θα χαρακτηρίζατε τις συνθήκες διαβίωσης της φυλακής;
1. πολύ ικανοποιητικός
 2. ικανοποιητικός
 3. μη ικανοποιητικός
 4. καθόλου ικανοποιητικός
47. Αντιμετωπίζετε κάποιο σοβαρό πρόβλημα υγείας;
1. Ναι 2. Όχι 3. Δεν απαντώ

48. Αν ναι ποιο;

1. επιληψία
2. εξάρτηση
3. στομάχι
4. συκώτι
5. ηπατίτιδα
6. άσθμα
7. ψυχική διαταραχή

49. Έχετε αντιμετωπίσει κάποιο σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα;

1. Ναι
2. Όχι
3. Δεν απαντώ

50. Αν ναι ποιο/α από τα παρακάτω;

1. Σύφιλη
2. Γονόρροια
3. Κολπίτιδα
4. Μυκητίαση
5. Κονδυλώματα
6. Κάποιο άλλο _____
7. Δεν απαντώ

51. Επισκέπτεστε το γιατρό της φυλακής;

1. Ναι
2. Όχι

Το ερωτηματολόγιο συνέταξαν οι:

Ι. Δετοράκης

Επικ. Καθηγητής Υγιεινής

ΑΤΕΙ Πατρών

Α. Βανταράκης

Επικ. Καθηγητής Υγιεινής

Ιατρικό Τμήμα, Δημοκρίτειο Παν/μιο Θράκης

Το ερωτηματολόγιο αφορά ανώνυμη έρευνα που θα διεξαχθεί από τη συνεργασία του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας των ΑΤΕΙ Πατρών και Τμήματος Ιατρικής, Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Το ερωτηματολόγιο θα υποβληθεί από τις σπουδάστριες του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας

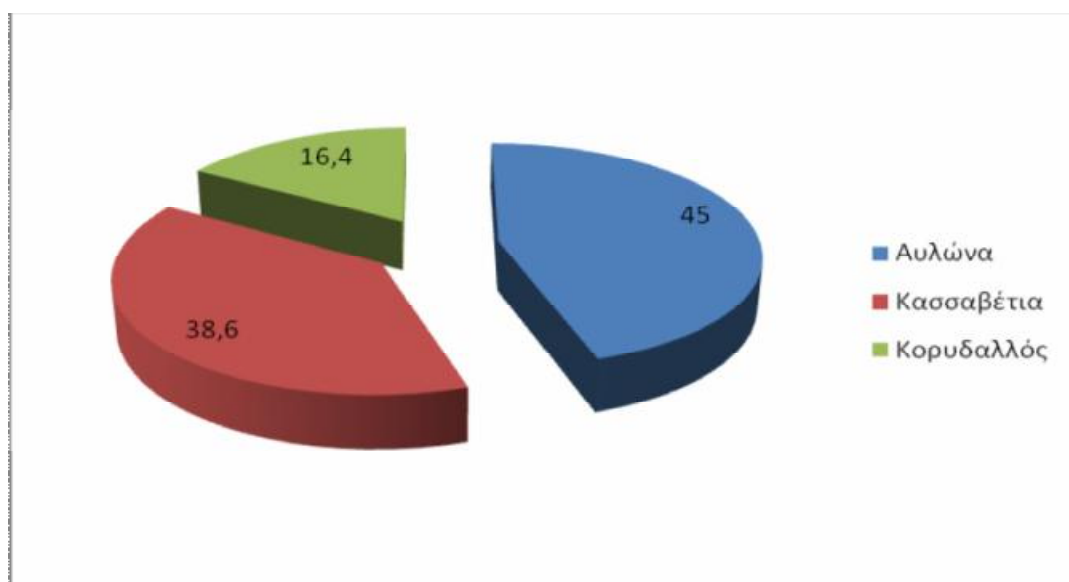
1. Κίττα Μαρία
2. Λάμπρου Σταματία
3. Στεφανοπούλου Ευγενία

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίν.1: Σωφρονιστικό ίδρυμα.

	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστική Συχνότητα
Αυλώνα	63	45,0	45,0
Κασσαβέτεια	54	38,6	83,6
Κορυδαλλός	23	16,4	100,0
Σύνολο	140	100,0	

Στα σωφρονιστικά καταστήματα ο πίνακας δείχνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό κράτησης αρρένων ανηλικών παραβατών είναι η Αυλώνα με ποσοστό 45% ενώ δεύτερο είναι η Κασσαβέτεια με ποσοστό 38,6% ενώ για τις θήλεις ανήλικες παραβάτιδες υπάρχει η γυναικεία πτέρυγα του Κορυδαλλού με ποσοστό κράτησης 16,4%.

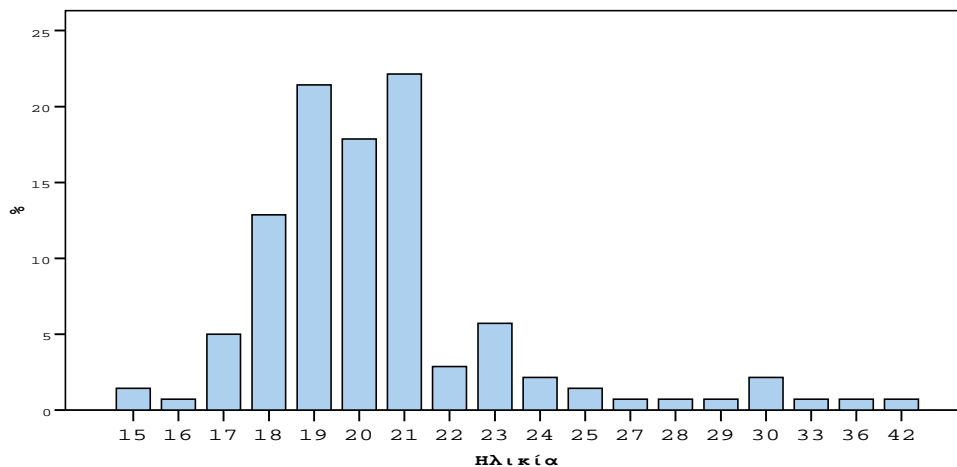

Πίν.2: Ηλικία.

Ηλικία	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική Συχνότητα
15	2	1,4	1,4
16	1	0,7	2,1
17	7	5,0	7,1
18	18	12,9	20,0
19	30	21,4	41,4
20	25	17,9	59,3
21	31	22,1	81,4
22	4	2,9	84,3
23	8	5,7	90,0
24	3	2,1	92,1
25	2	1,4	93,6
27	1	0,7	94,3
28	1	0,7	95,0
29	1	0,7	95,7
30	3	2,1	97,9
33	1	0,7	98,6
36	1	0,7	99,3
42	1	0,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

Ο πίνακας με τις ηλικίες δείχνει πως ο μικρότερος κρατούμενος είναι 15 χρονών ενώ ο μεγαλύτερος είναι 42 ετών και μάλιστα γυναίκα ενώ ο μέσος όρος ενός κρατούμενου στις φυλακές ανηλίκων είναι τα 21 έτη ζωής με ποσοστό 22,1% και δεύτερο είναι τα 21,4% έτη ζωής με ποσοστό 30%, ενώ με ποσοστό με 17,9% είναι τα 20 έτη ζωής.

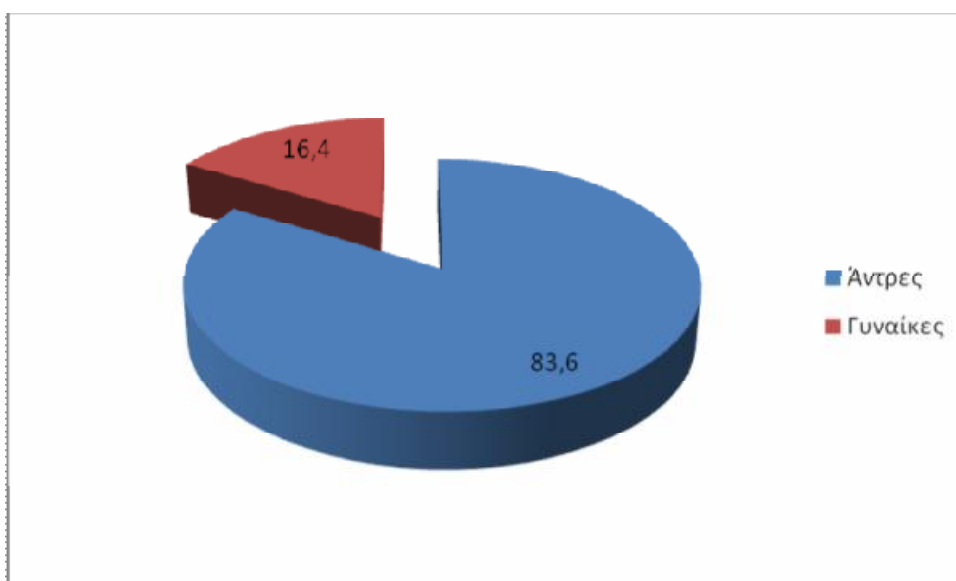
Μέσος	20,64
Std. Error of Mean	0,304
Διάμεσος	20,00
Τυπική Απόκλιση	3,593
Ποικιλότητα	12,910
Εύρος	27
Ελάχιστη	15
Μέγιστη	42

Πίν.3: Φύλο.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Άνδρας	117	83,6	83,6
Γυναίκα	23	16,4	100,0
Σύνολο	140	100,0	

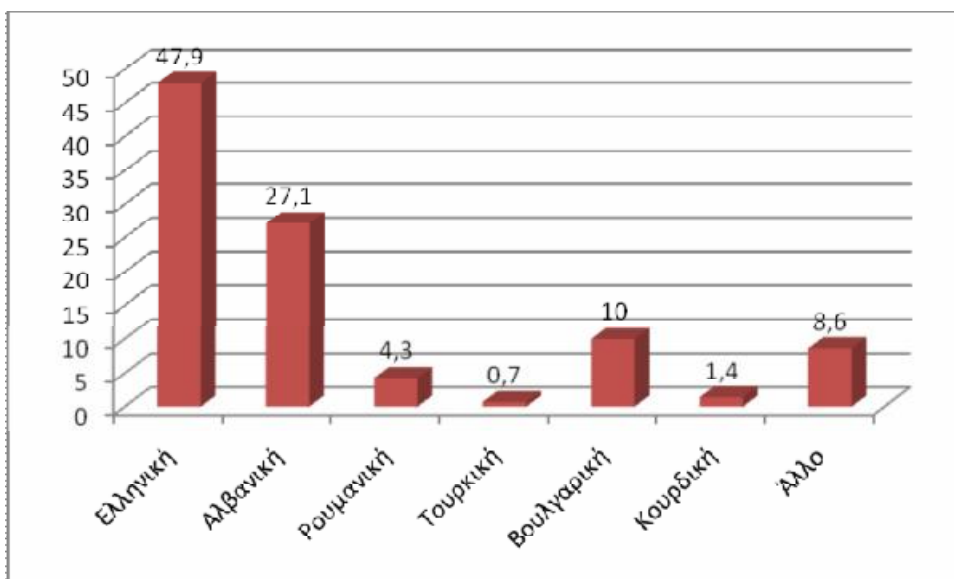
Στον πίνακα 3 βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό κρατουμένων είναι άνδρες με 83,6% ενώ το ποσοστό των γυναικών παραβατών είναι στο 16,4%.

Πίν.4: Υπηκοότητα.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Ελληνική	67	47,9	47,9
Αλβανική	38	27,1	75,0
Ρουμανική	6	4,3	79,3
Τουρκική	1	0,7	80,0
Βουλγαρική	14	10,0	90,0
Κουρδική	2	1,4	91,4
Άλλο	12	8,6	100,0
Σύνολο	140	100,0	

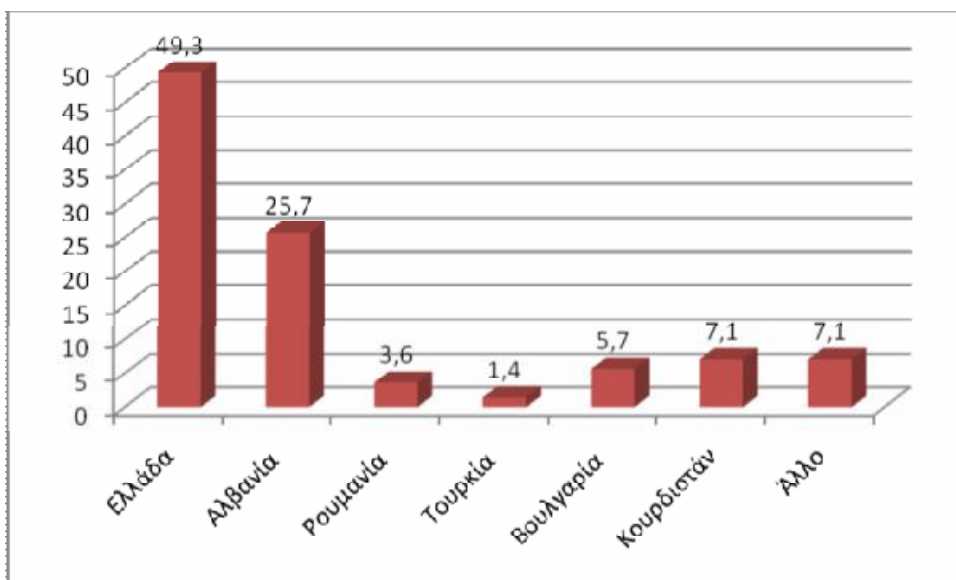
Η υπηκοότητα των κρατουμένων είναι κυρίως ελληνική με ποσοστό 47,9%, δεύτερη η αλβανική με ποσοστό 27,1%, τρίτη η βουλγαρική με ποσοστό 10% ενώ άλλου είδους υπηκοότητα των κρατουμένων καταλαμβάνει μικρότερα ποσοστά.

Πίν.5: Τόπος Γέννησης.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Ελλάδα	69	49,3	49,3
Αλβανία	36	25,7	75,0
Ρουμανία	5	3,6	78,6
Τουρκία	2	1,4	80,0
Βουλγαρία	8	5,7	85,7
Κουρδιστάν	10	7,1	92,9
Άλλο	10	7,1	100,0
Σύνολο	140	100,0	

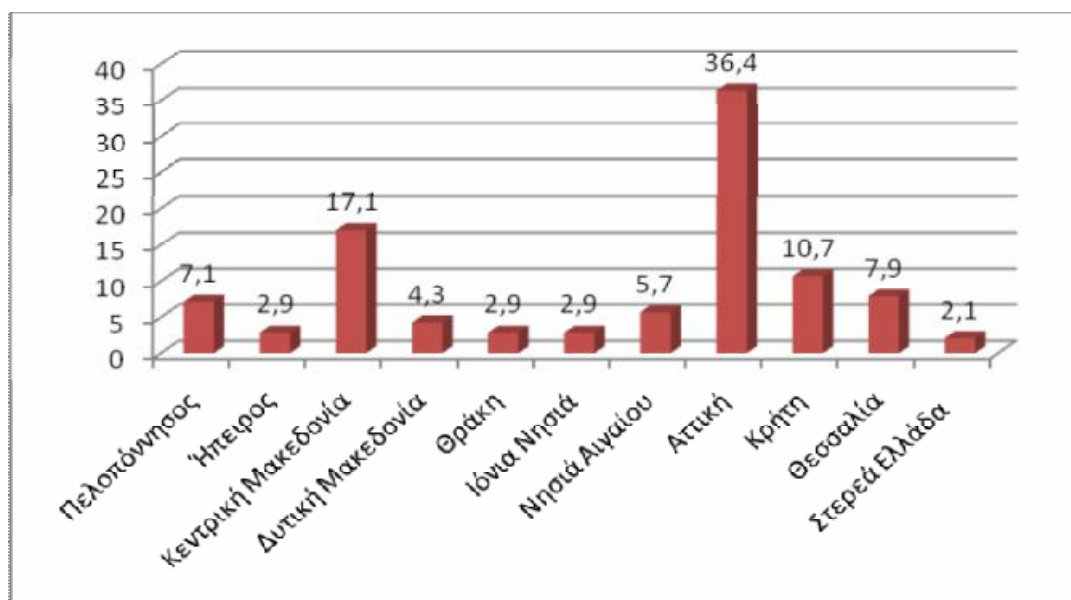
Το μεγαλύτερο ποσοστό τόπου γεννήσεως καταλαμβάνει η Ελλάδα με ποσοστό 49,3% είτε είναι Έλληνας είτε αλλοδαπός μετανάστης που έχει γεννηθεί στην Ελλάδα, δεύτερη είναι η Αλβανία με ποσοστό 25,7% ενώ οι άλλες περιοχές καταλαμβάνουν μικρότερο ποσοστό.

Πίν.6: Περιοχή μόνιμης κατοικίας.

	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστική Συχνότητα
Πελοπόννησος	10	7,1	7,1
Ήπειρος	4	2,9	10,0
Κεντρική Μακεδονία	24	17,1	27,1
Δυτική Μακεδονία	6	4,3	31,4
Θράκη	4	2,9	34,3
Ιόνια Νησιά	4	2,9	37,1
Νησιά Αιγαίου	8	5,7	42,9
Αττική	51	36,4	79,3
Κρήτη	15	10,7	90,0
Θεσσαλία	11	7,9	97,9
Στερεά Ελλάδα	3	2,1	100,0
Σύνολο	140	100,0	

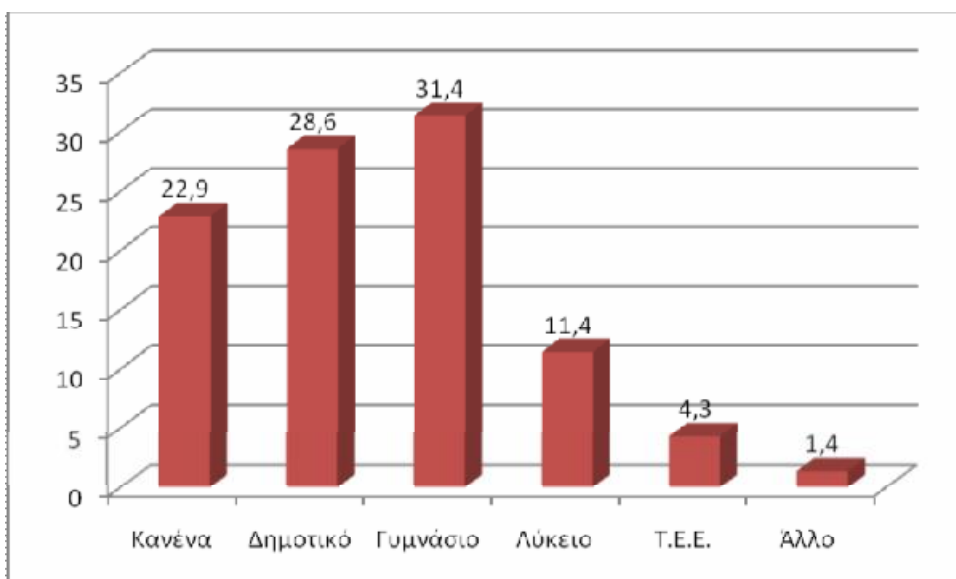
Το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων ότι αφορά τον μόνιμο τόπο κατοικίας είναι η Αττική με ποσοστό 36,4% δηλαδή τα μεγάλα αστικά κέντρα ενώ η Κεντρική Μακεδονία καταλαμβάνει μικρότερο ποσοστό με 17,1%.

Πίν.7: Μορφωτικό Επίπεδο.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος			
Κανένα	32	22,9	22,9
Δημοτικό	40	28,6	51,4
Γυμνάσιο	44	31,4	82,9
Λύκειο	16	11,4	94,3
Τ.Ε.Ε.	6	4,3	98,6
Άλλο	2	1,4	100,0
Σύνολο	140	100,0	

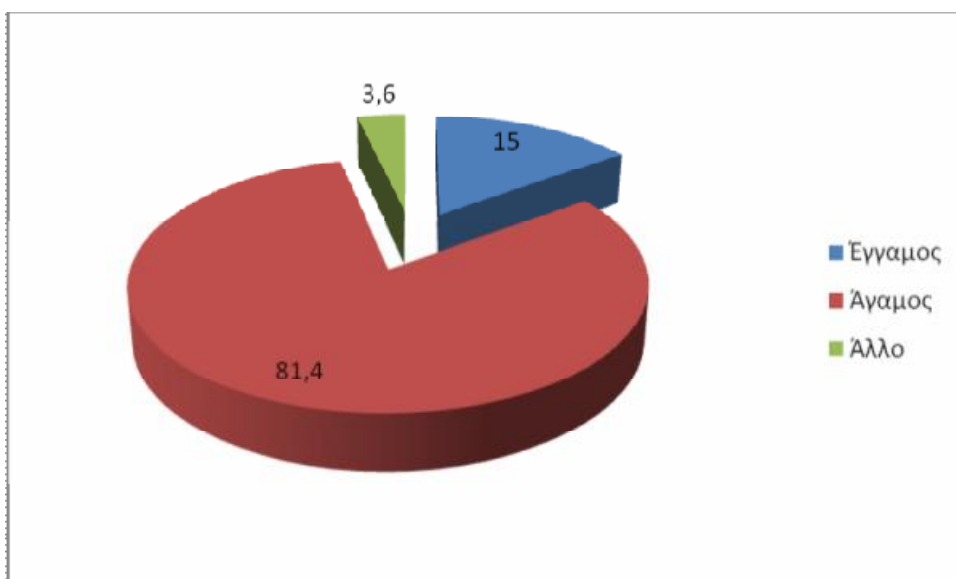
Στον πίνακα 7 απεικονίζεται το μορφωτικό επίπεδο των κρατουμένων που είναι κυρίως απόφοιτοι Γυμνασίου με ποσοστό 31,4% ενώ δεύτερο είναι το ποσοστό 28,6% που είναι απόφοιτοι Δημοτικού ενώ τα υπόλοιπα ποσοστά είναι χαμηλότερα.

Πίν.8: Οικογενειακή Κατάσταση.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Έγγαμος	21	15,0	15,0
Άγαμος	114	81,4	96,4
Άλλο	5	3,6	100,0
Σύνολοι	140	100,0	

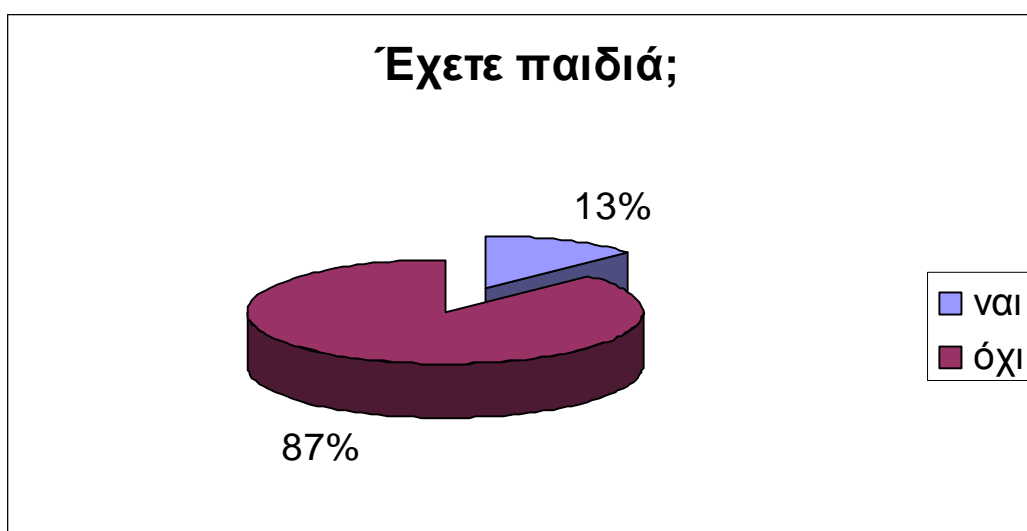
Στον πίνακα 8 δείχνει την συχνότητα της οικογενειακής κατάστασης των ερωτηθέντων με ποσοστό 81,4% όπου είναι άγαμοι εν αντιθέσει με το ποσοστό του 15% είναι έγγαμοι ενώ ένα τρίτο ποσοστό απάντησε κάτι άλλο όπως για παράδειγμα και αγγίζει την τάξη του 3,6%.

Πίν.9: Παιδιά.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Ναι	18	12,9	12,9
Όχι	122	87,1	100,0
Σύνολο	140	100,0	

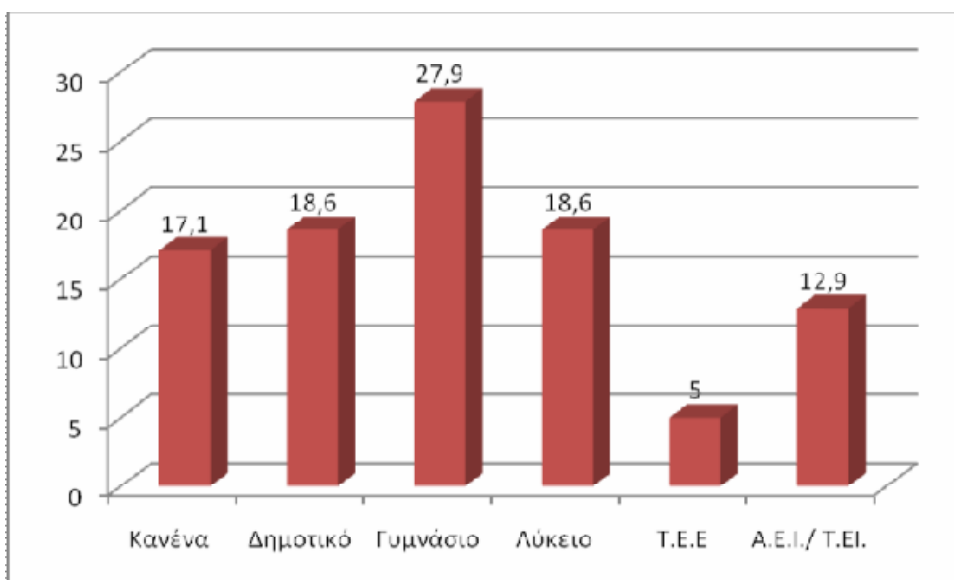
Στον παραπάνω πίνακα απεικονίζεται το ποσοστό αν έχουν παιδιά ή όχι τα αποτελέσματα δείχνουν ότι 87,1% δεν έχει παιδιά ενώ το 12,9% έχει παιδιά.

Πίν.10: Μορφωτικό επίπεδο πατέρα.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Κανένα	24	17,1	17,1
Δημοτικό	26	18,6	35,7
Γυμνάσιο	39	27,9	63,6
Λύκειο	26	18,6	82,1
Τ.Ε.Ε.	7	5,0	87,1
Α.Ε.Ι./ Τ.Ε.Ι.	18	12,9	100,0
Σύνολο	140	100,0	

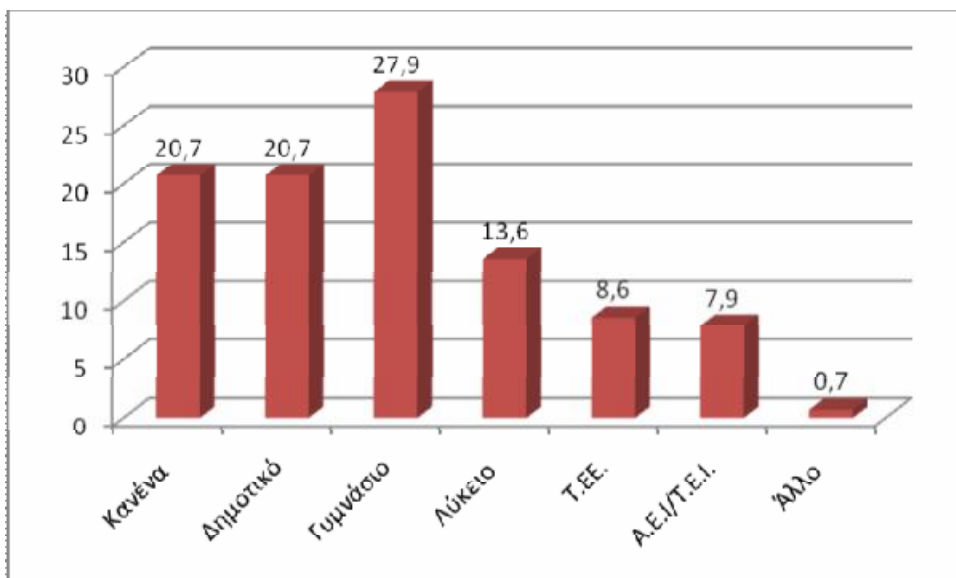
Στον παραπάνω πίνακα απεικονίζεται το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα με ποσοστό αποτελεσμάτων της τάξης του 27,9% είναι απόφοιτοι του Γυμνασίου, ενώ με ποσοστό 18,6% έχουν οι απόφοιτοι του Δημοτικού και του Λυκείου, ενώ με ποσοστό 17,1% δεν έχει κανένα μορφωτικό επίπεδο ο πατέρας, ενώ με ποσοστό 12,9% έχουν τελειώσει κάποιο τριτοβάθμιο ίδρυμα Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι., ενώ με ποσοστό 5% έχουν τελειώσει Τεχνικό Λύκειο ή Τεχνική Σχολή δηλαδή Τ.Ε.Ε.

Πίν.11: Μορφωτικό επίπεδο μητέρας.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Κανένα	29	20,7	20,7
Δημοτικό	29	20,7	41,4
Γυμνάσιο	39	27,9	69,3
Λύκειο	19	13,6	82,9
Τ.Ε.Ε.	12	8,6	91,4
Α.Ε.Ι./ Τ.Ε.Ι.	11	7,9	99,3
Άλλο	1	0,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

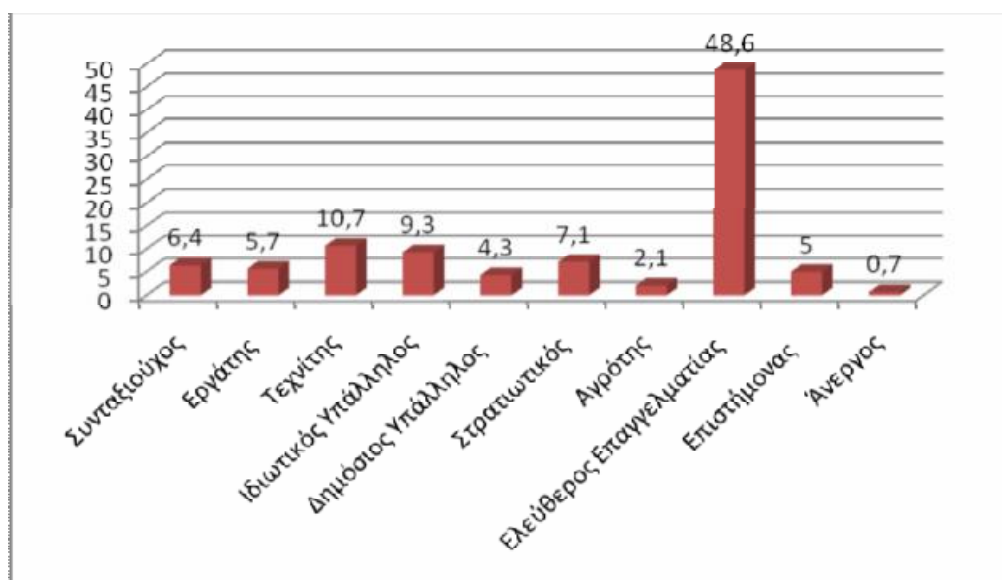
Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας και από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι το 27,9% είναι απόφοιτη Γυμνασίου, ενώ με ποσοστό 20,7% προκύπτει είτε δεν έχει κανένα μορφωτικό επίπεδο, είτε είναι απόφοιτη Δημοτικού, ενώ με ποσοστό 13,6% είναι απόφοιτη Λυκείου Και με ποσοστό 8,6% έχει αποφοιτήσει από Τ.Ε.Ε. όπως και με ποσοστό 7,9% έχει τελειώσει κάποιο τριτοβάθμιο ίδρυμα Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. ακόμα υπάρχει ένα ποσοστό της τάξης του 0,7% όπου η μητέρα είναι κάτοχος κάποιου μεταπτυχιακού τίτλου ή διδακτορικού διπλώματος.

Πίν.12: Επάγγελμα Πατέρα.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Συνταξιούχος	9	6,4	6,4
Εργάτης	8	5,7	12,1
Τεχνίτης	15	10,7	22,9
Ιδιωτικός Υπάλληλος	13	9,3	32,1
Δημόσιος Υπάλληλος	6	4,3	36,4
Στρατιωτικός	10	7,1	43,6
Αγρότης	3	2,1	45,7
Ελεύθερος Επαγγελματίας	68	48,6	94,3
Επιστήμονας	7	5,0	99,3
Άνεργος	1	0,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

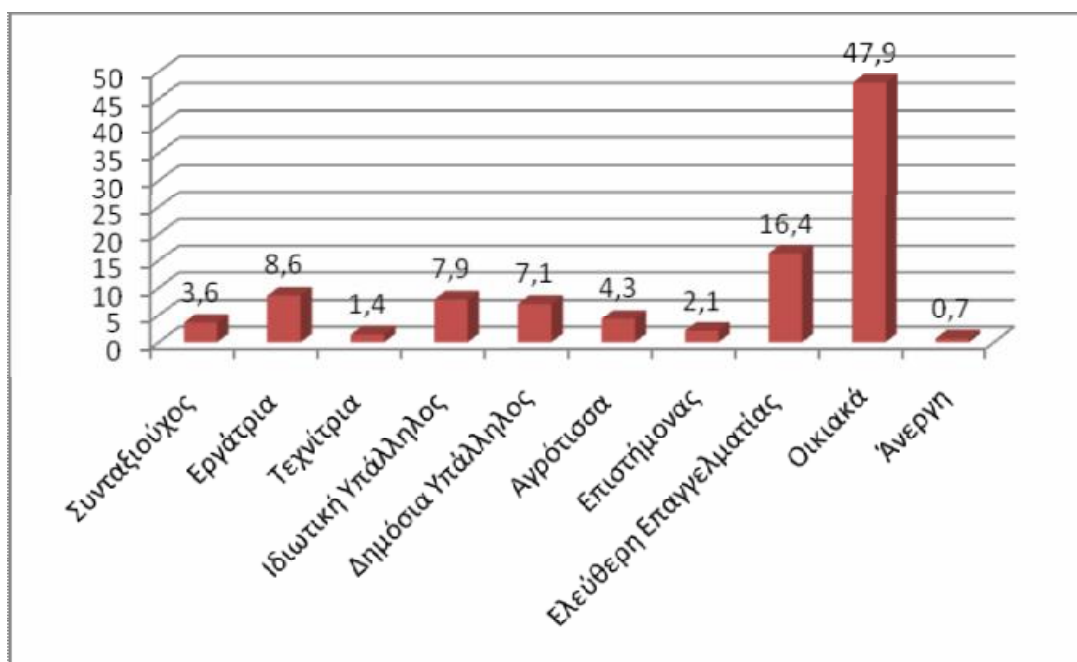
Στον πίνακα φαίνεται ότι μεγαλύτερο ποσοστό ότι το επάγγελμα του πατέρα είναι ελεύθερος επαγγελματίας με ποσοστό 48,6% ενώ το επάγγελμα του τεχνίτη το ασκεί το 10,7% όπως και το 9,3% είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι ακόμα το 7,1% είναι στρατιωτικοί, ενώ τα υπόλοιπα επαγγέλματα έχουν μικρότερα ποσοστά.

Πίν.13: Επάγγελμα μητέρας.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Συνταξιούχος	5	3,6	3,6
Εργάτρια	12	8,6	12,1
Τεχνίτρια	2	1,4	13,6
Ιδιωτική Υπάλληλος	11	7,9	21,4
Δημόσια Υπάλληλος	10	7,1	28,6
Αγρότισσα	6	4,3	32,9
Επιστήμονας	3	2,1	35,0
Ελεύθερη Επαγγελματίας	23	16,4	51,4
Οικιακά	67	47,9	99,3
Άνεργη	1	0,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

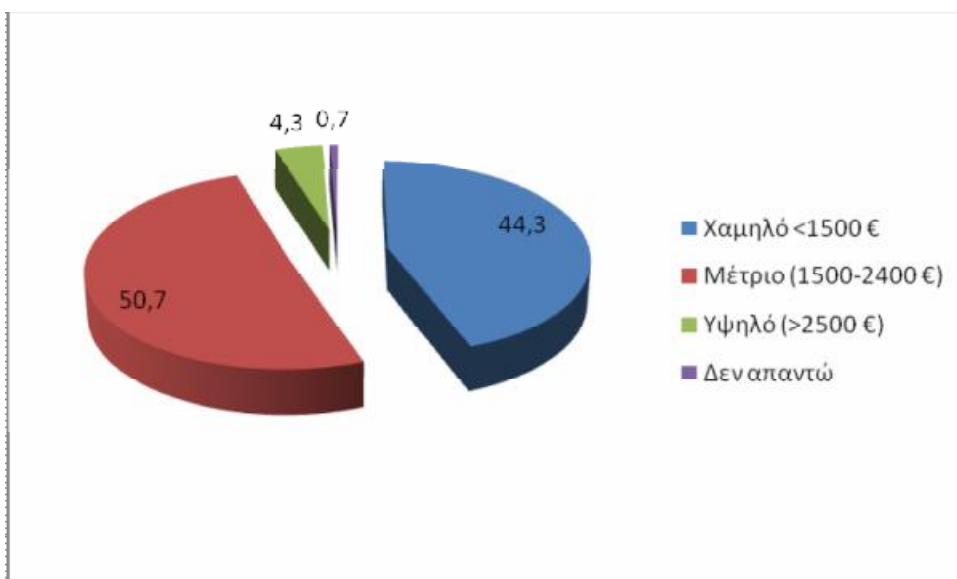
Στον πίνακα 13 φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό με 47,9% εργάζεται στο σπίτι (οικιακά), ενώ ένα δεύτερο ποσοστό γύρω στο 16,4% είναι ελεύθερη επαγγελματίας, το ποσοστό του 8,6% είναι εργάτρια, με ποσοστό 7,9% είναι ιδιωτική υπάλληλος και το 7,1% είναι δημόσια υπάλληλος, ενώ τα υπόλοιπα επαγγέλματα έχουν μικρότερα ποσοστά.

Πίν.14: Μηνιαίο Εισόδημα.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Χαμηλό <1500 €	62	44,3	44,3
Μέτριο (1500-2400 €)	71	50,7	95,0
Υψηλό (>2500 €)	6	4,3	99,3
Δεν απαντώ	1	0,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

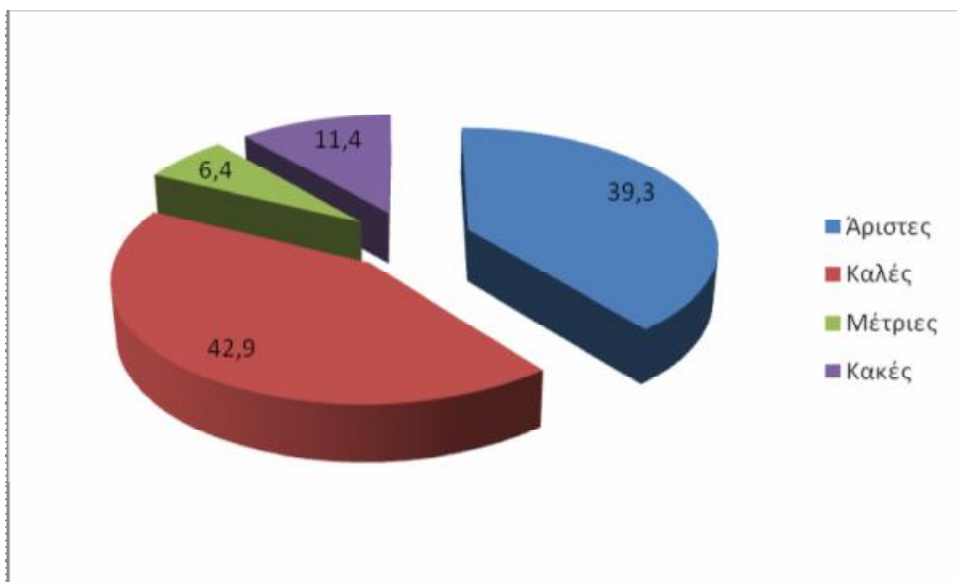
Ο πίνακας 14 δείχνει το μηνιαίο εισόδημα του ερωτηθέντος με ποσοστό 50,7% έχει μέτριο εισόδημα μεταξύ 700 – 1500 ευρώ, ενώ το ποσοστό του 44,3% έχει χαμηλό εισόδημα μεταξύ 0 – 700 ευρώ και το ποσοστό 4,3% έχει υψηλό εισόδημα από 1500 ευρώ και πάνω ενώ ένας από τους ερωτηθέντες αρνήθηκε να απαντήσει με ποσοστό 0,7%.

Πίν.15: Σχέσεις γονέων μεταξύ τους.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Άριστες	55	39,3	39,3
Καλές	60	42,9	82,1
Μέτριες	9	6,4	88,6
Κακές	16	11,4	100,0
Σύνολο	140	100,0	

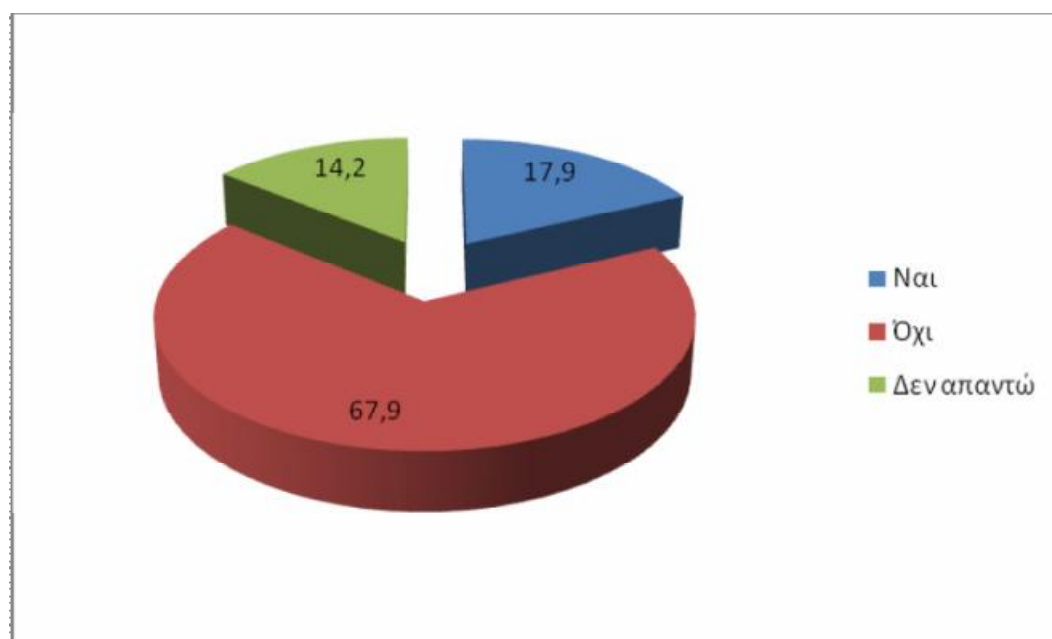
Στον ανωτέρω πίνακα δείχνει τις σχέσεις που είχαν οι γονείς μεταξύ τους με αποτέλεσμα 42,9% η απάντηση ήταν καλές, ενώ το ποσοστό 39,3% δείχνει ότι οι σχέσεις των δυο γονέων ήταν άριστη μεταξύ τους, μεγάλο είναι και το ποσοστό των γονιών που είχε κακές σχέσεις μεταξύ τους με ποσοστό 11,4%, ενώ υπάρχει και το ποσοστό του 6,4% που έχει μέτριες σχέσεις.

Πίν.16: Αν οι γονείς είναι χωρισμένοι.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	25	17,9	17,9
Ναι	95	67,9	85,8
Όχι	20	14,2	100,0
Δεν απαντώ	140	100,0	

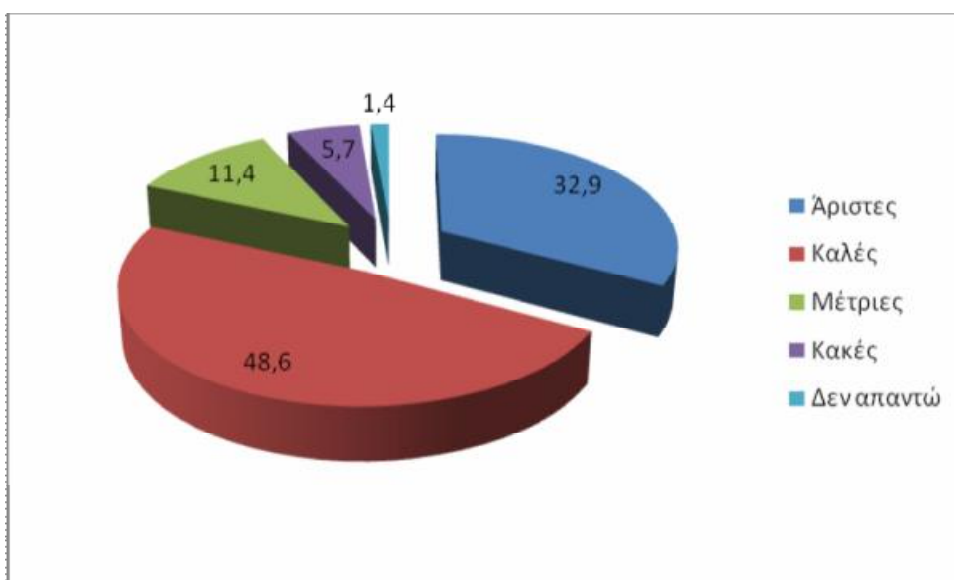
Στον πίνακα 16 φαίνεται ότι ποσοστό της τάξης του 67,9% δεν ήταν χωρισμένοι οι γονείς ενώ το ποσοστό του 17,9% ήταν χωρισμένοι οι γονείς ενώ ένα ποσοστό γύρω στο 14,2% δεν θέλησε να απαντήσει για τη γονεϊκή κατάσταση.

Πίν.17: Οι σχέσεις με τον πατέρα.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	Άριστες	46	32,9	32,9
	Καλές	68	48,6	81,4
	Μέτριες	16	11,4	92,9
	Κακές	8	5,7	98,6
	Δεν απαντώ	2	1,4	100,0
Σύνολο		140	100,0	

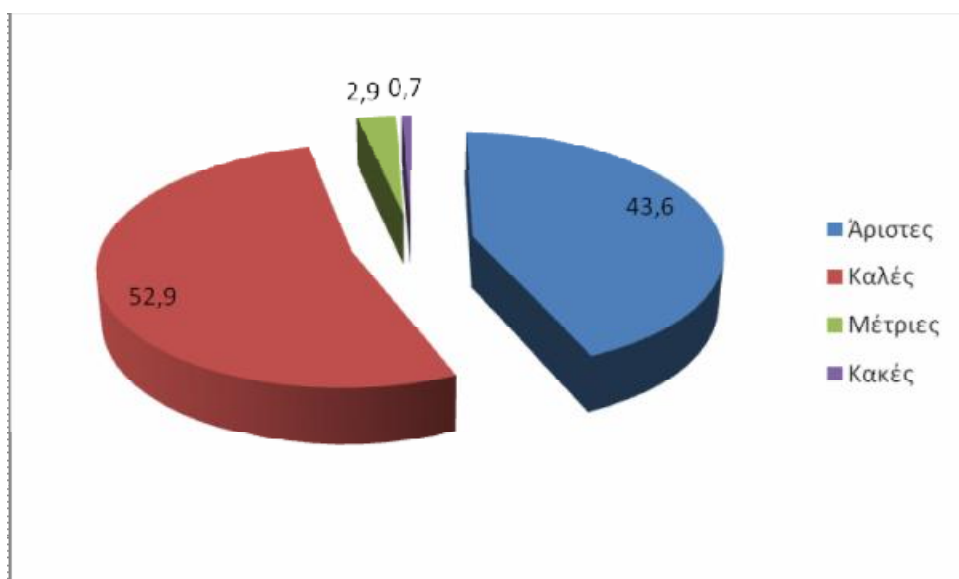
Στον πίνακα 17 φαίνεται ότι στην ερώτηση που τέθηκε για τις σχέσεις μεταξύ πατέρα και παιδιού ήταν με ποσοστό 48,6% ότι ήταν καλή, ενώ με ποσοστό 32,9% είχαν άριστες σχέσεις, υπάρχει και το ποσοστό του 11,4% όπου ήταν μέτριες οι σχέσεις, αλλά και το 5,7% που ήταν κακές όπως ένα ποσοστό 1,4% δεν απάντησε.

Πίν.18: Οι σχέσεις με τη μητέρα.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	Άριστες	61	43,6	43,6
	Καλές	74	52,9	96,4
	Μέτριες	4	2,9	99,3
	Κακές	1	0,7	100,0
	Σύνολο	140	100,0	

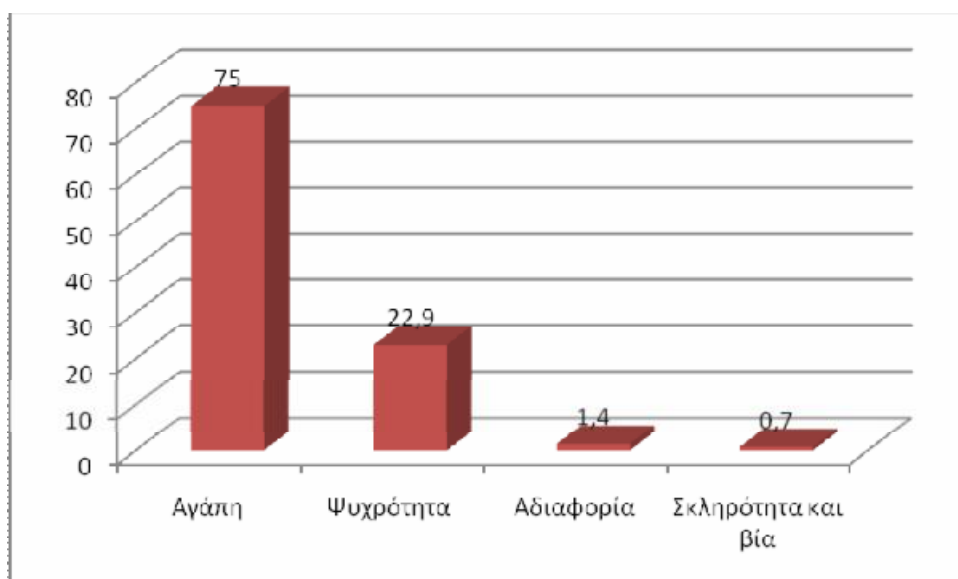
Στον παραπάνω πίνακα δείχνει πως οι σχέσεις που είχε η μητέρα με το παιδί κυμαίνεται από 52,9% όπου ήταν καλές και το 43,6% είχε άριστες σχέσεις, ενώ υπάρχει και το ποσοστό του 2,9% όπου είχε μέτριες σχέσεις όπως και το 0,7% που είχε κακές.

Πίν.19: Συμπεριφορά γονέων.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος			
Αγάπη	105	75,0	75,0
Ψυχρότητα	32	22,9	97,9
Αδιαφορία	2	1,4	99,3
Σκληρότητα και βία	1	0,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

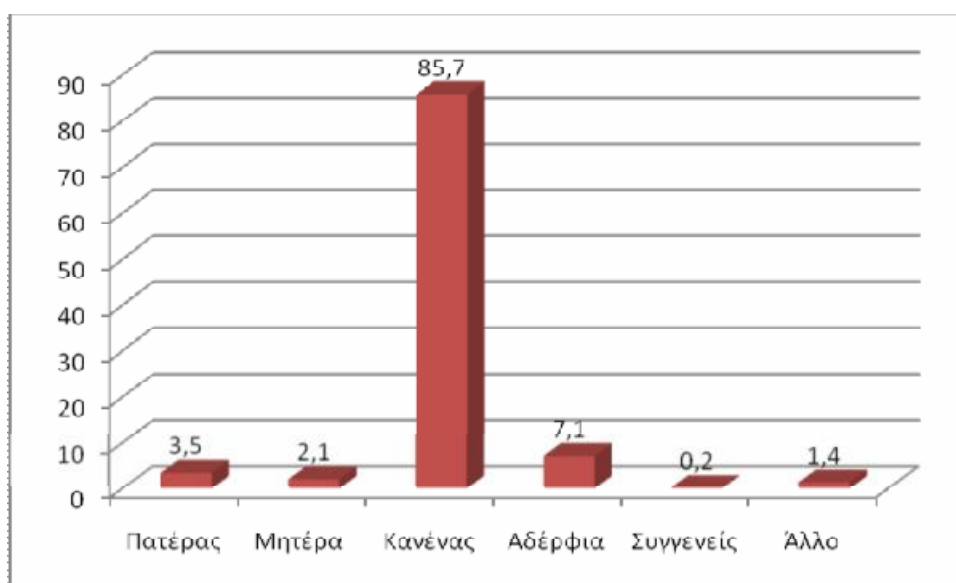
Ο Πίνακας 19 δείχνει ότι το ποσοστό τις 75% οι γονείς συμπεριφέρονταν στα παιδιά με αγάπη, το ποσοστό 22,9% απάντησε με ψυχρότητα, ενώ το ποσοστό του 1,4% του συνόλου απάντησε με αδιαφορία, υπήρχε και το 0,7% που απάντησε με σκληρότητα και βία.

Πίν.20: Χρήση ναρκωτικών ουσιών.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Πατέρας	5	3,5	3,5
Μητέρα	3	2,1	5,6
Κανένας	120	85,7	91,3
Αδέρφια	10	7,1	98,6
Συγγενείς	0	0,2	98,6
Άλλο	2	1,4	100
Σύνολο	140	100,0	

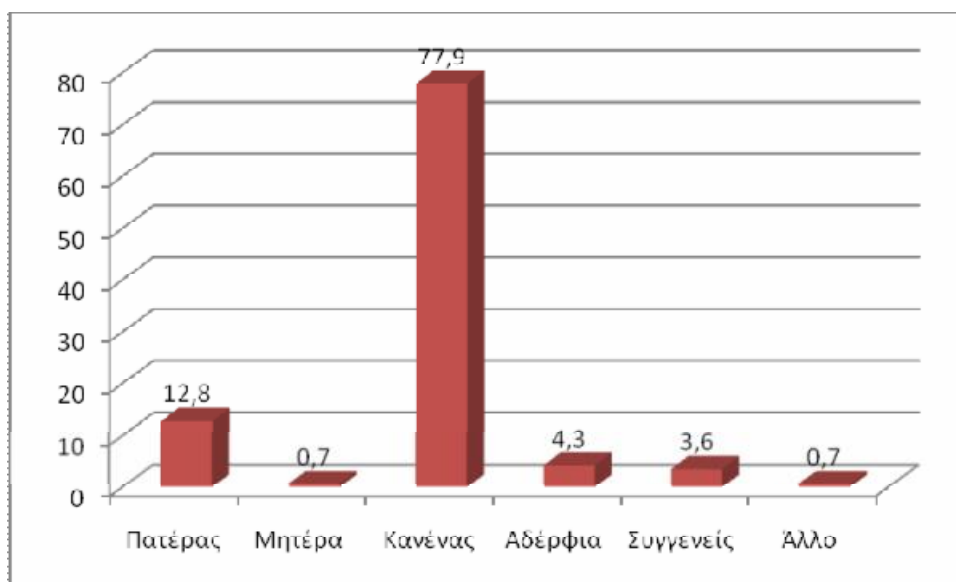
Στον πίνακα 20 και στην ερώτηση αν κάποιος από την οικογένεια του ερωτηθέντα παίρνει κάποια ναρκωτική ουσία το ποσοστό του 85,7% απάντησε πως κανένας από το οικογενειακό τους περιβάλλον δεν παίρνει ναρκωτικές ουσίες, όπως υπάρχει ένα δεύτερο ποσοστό του 7,1% που παίρνουν τα αδέρφια, ενώ υπάρχει ένα ποσοστό 3,5% που χρησιμοποιεί ο πατέρας, ενώ ένα ποσοστό 2,1% χρησιμοποιεί η μητέρα, αλλά και ένα ποσοστό 1,4% που δεν απάντησε, κανείς από τους ερωτηθέντες δεν απάντησε για τους συγγενείς αν είναι χρήστες με ποσοστό 0,2%.

Πίν.21: Αν κάποιος από την οικογένεια είναι αλκοολικός.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Πατέρας	18	12,8	12,8
Μητέρα	1	0,7	13,5
Κανένας	109	77,9	91,4
Αδέρφια	6	4,3	95,7
Συγγενείς	5	3,6	99,3
Άλλο	1	0,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

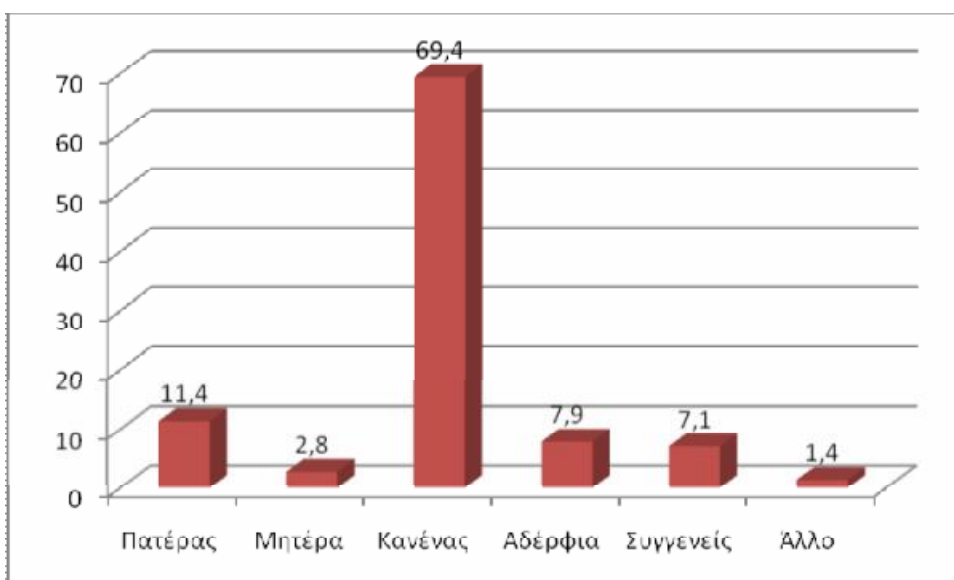
Στον πίνακα 21 όπως και στον παραπάνω η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 77,9% απάντησε πως κανένας από τους γονείς και τα αδέρφια δεν είναι εθισμένοι στο αλκοόλ, ενώ ένα ποσοστό 12,8% απάντησε πως είναι ο πατέρας, το 4,3% απάντησε τα αδέρφια, ενώ το 3,6% απάντησε κάποιος συγγενείς π.χ. θείος, ενώ ο εθισμός από το αλκοόλ από τη μητέρα απαντήθηκε από 0,7% όπως και άλλο ένα 0,7% δεν θέλησε να απαντήσει.

Πίν.22: Αν κάποιος από την οικογένεια έχει πάει φυλακή.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα.
Είδος Πατέρας	16	11,4	11,4
Μητέρα	4	2,8	14,2
Κανένας	97	69,4	83,7
Αδέρφια	11	7,9	91,4
Συγγενείς	10	7,1	98,6
Άλλο	2	1,4	100,0
Σύνολο	140	100,0	

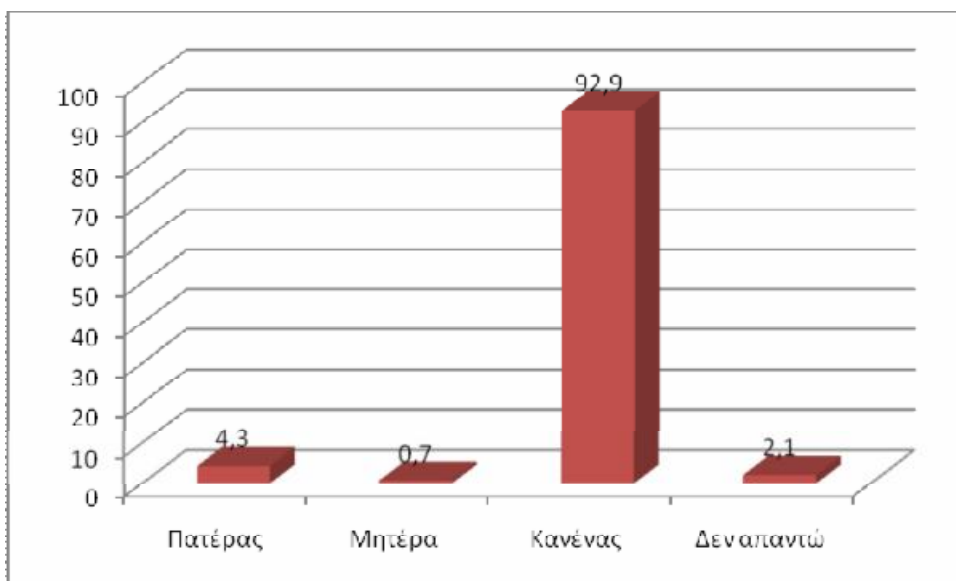
Στον πίνακα 22 όπως και τους δύο προηγούμενους η πλειοψηφία απάντησε με ποσοστό 69,4% ότι κανένας από τους γονείς και τα αδέρφια δεν έχουν πάει φυλακή, ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό του 11,4% απάντησε πως ήταν ο πατέρας, το 7,9% απάντησε για τα αδέρφια και το 7,1% απάντησε για κάποιον συγγενή π.χ. θείος, αλλά υπήρχε και ένα ποσοστό 2,8% που απάντησε για τη μητέρα όπως και το 1,4% δεν θέλησε να απαντήσει.

Πίν.23: Άσκηση βίας από την οικογένεια.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Πατέρας	6	4,3	4,3
Μητέρα	1	0,7	5,0
Κανένας	130	92,9	97,9
Δεν απαντώ	3	2,1	100,0
Σύνολο	140	100,0	

Στον πίνακα 23 όπως και στους τρεις προηγούμενους πίνακες η συντριπτική πλειοψηφία στην ερώτηση αν ασκήθηκε ποτέ βία από τους γονείς ήταν το 92,9% να απαντήσει πως κανένας από τους δύο γονείς δεν τους είχε χτυπήσει, υπάρχει και ένα ποσοστό 4,3% που απάντησε ο πατέρας, ενώ ένα ποσοστό 2,1% δεν απάντησε, ακόμα υπάρχει και ένα ποσοστό 0,7% που απάντησε από την μητέρα του.

Πίν.24: Ερωτική Προσέγγιση.

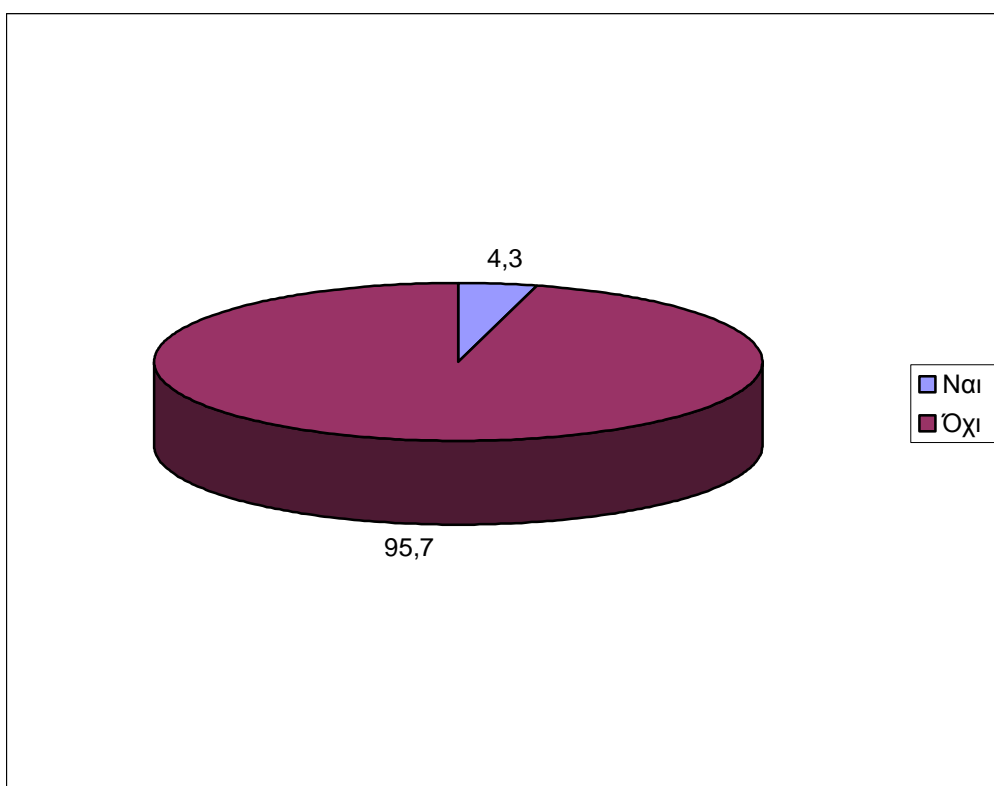
	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Κανένας	140	100,0	100,0

Ο παραπάνω πίνακας δείχνει πως στη ερώτηση αν κάποιος από την οικογένεια τους έχει προσεγγίσει ερωτικά η απάντηση ήταν κανένας από την οικογένεια, από τους 140 ερωτηθέντες με ποσοστό 100%.

Πίν.25: Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Ναι	6	4,3	4,3
Όχι	134	95,7	100
Σύνολο	140	100,0	

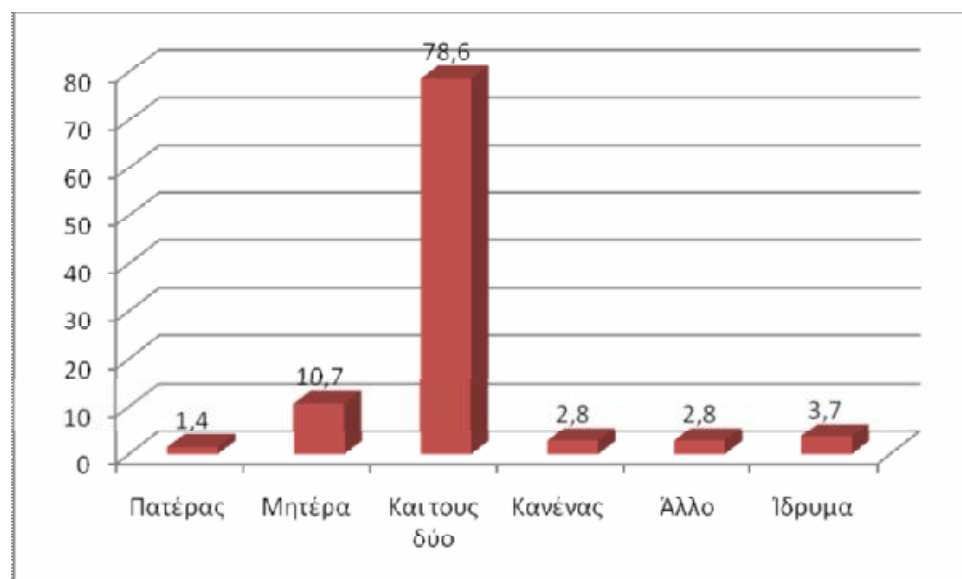
Ο παραπάνω πίνακας δείχνει τα αποτελέσματα από την ερώτηση αν υπήρχε ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη που αφορά τις γυναίκες και το 4,3% απάντησε ναι ενώ από το ποσοστό 95,7% το 39,3% που αφορά τις γυναίκες απάντησε όχι ενώ το άλλο ποσοστό αφορά τους άνδρες κρατούμενους.

Πίν.26: Ανατροφή.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Πατέρας	2	1,4	1,4
Μητέρα	15	10,7	12,1
Και τους δύο	110	78,6	90,7
Κανένας	4	2,8	93,5
Άλλο	4	2,8	97,0
Ίδρυμα	5	3,7	100
Σύνολο	140	100	

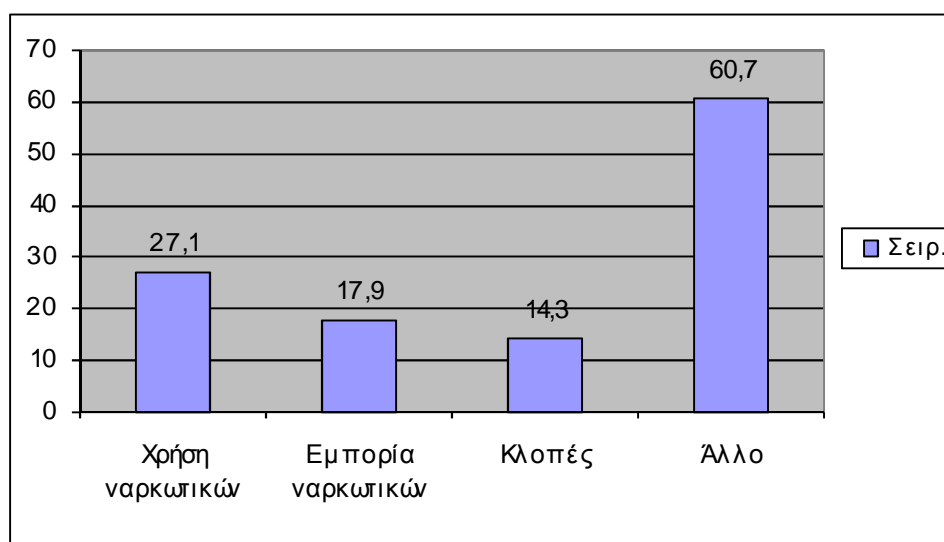
Στον πίνακα 26 φαίνεται ότι το 78,6% μεγάλωσε και με τους δύο γονείς, ενώ το 10,7% μεγάλωσε μόνο με τη μητέρα όπως και το 2,8% μεγάλωσε με άλλο τρόπο, ενώ το 3,7% μεγάλωσε σε ίδρυμα, όπως και το 2,8% δεν μεγάλωσε με κανένα γονέα και το 1,4% μεγάλωσε μόνο με τον πατέρα.

Πίν.27: Το αδίκημα για το οποίο βρίσκονται στη φυλακή.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Χρήση ναρκωτικών	38	27,1	27,1
Χρήση ναρκωτικών, Σωματικές βλάβες	1	0,7	27,9
Χρήση ναρκωτικών, Σωματικές βλάβες, Κλοπές	1	0,7	28,6
Χρήση ναρκωτικών, κλοπές	7	5,0	33,6
Χρήση ναρκωτικών, Ανθρωποκτονία	1	0,7	34,3
Χρήση ναρκωτικών, Εμπορία ναρκωτικών	5	3,6	37,9
Χρήση ναρκωτικών, Άλλο	4	2,9	40,7
Χρήση ναρκωτικών, Κλοπές, Εμπορία ναρκωτικών	1	0,7	41,4
Σωματικές βλάβες	1	0,7	42,1
Σωματικές βλάβες, Κλοπές	1	0,7	42,9
Κλοπές	20	14,3	57,1
Κλοπές, Ληστείες	1	0,7	57,9
Ληστείες	11	7,9	65,7
Σεξουαλικό έγκλημα	4	2,9	68,6
Σεξουαλικό έγκλημα, Εμπορία ναρκωτικών	1	0,7	69,3
Ανθρωποκτονία	9	6,4	75,7
Ανθρωποκτονία, Εμπορία ναρκωτικών	1	0,7	76,4
Εμπορία ναρκωτικών	25	17,9	94,3
Άλλο	8	5,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

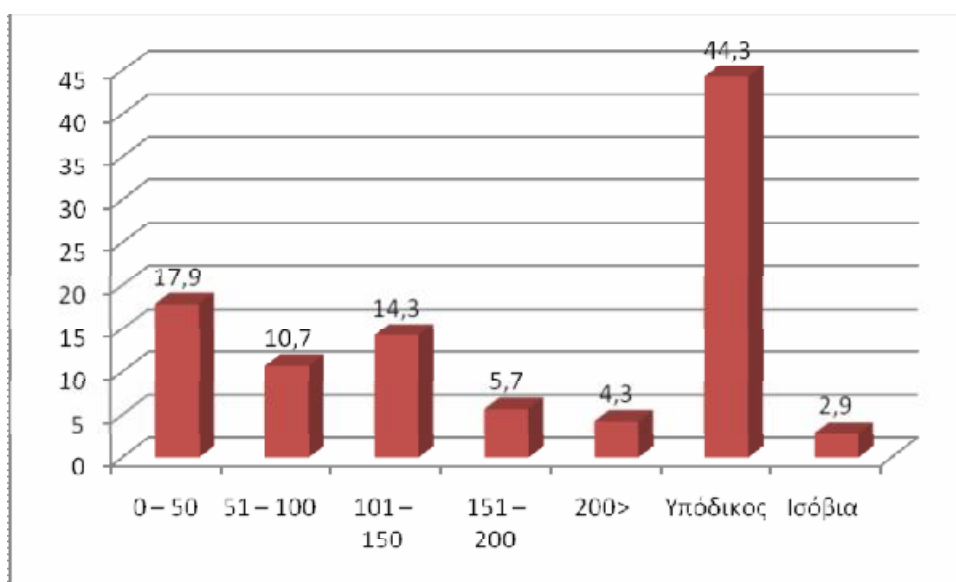
Στον πίνακα 27 απεικονίζεται το αδίκημα που σε πολλούς ερωτηθέντες δεν έχουν μόνο ένα αδίκημα μπορεί και δύο και τρία αδικήματα ταυτόχρονα, το μεγαλύτερο ποσοστό των φυλακισμένων είναι η χρήση ναρκωτικών είτε ως αδίκημα μόνο του με ποσοστό 27,1%, είτε συνδυασμένο με άλλα αδικήματα φτάνει το 40,6%, άλλα αδικήματα όπως η εμπορία ναρκωτικών φτάνει το 17,9%, ενώ οι κλοπές φτάνουν 14,3%.

Πίν.28: Ποινή που επιβλήθηκε σε μήνες.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος 0 – 50	25	17,9	17,9
51 – 100	15	10,7	28,6
101 – 150	20	14,3	42,9
151 – 200	8	5,7	48,6
200>	6	4,3	52,9
Υπόδικος	62	44,3	97,1
Ισόβια	4	2,9	100,0
Σύνολο	140	100,0	

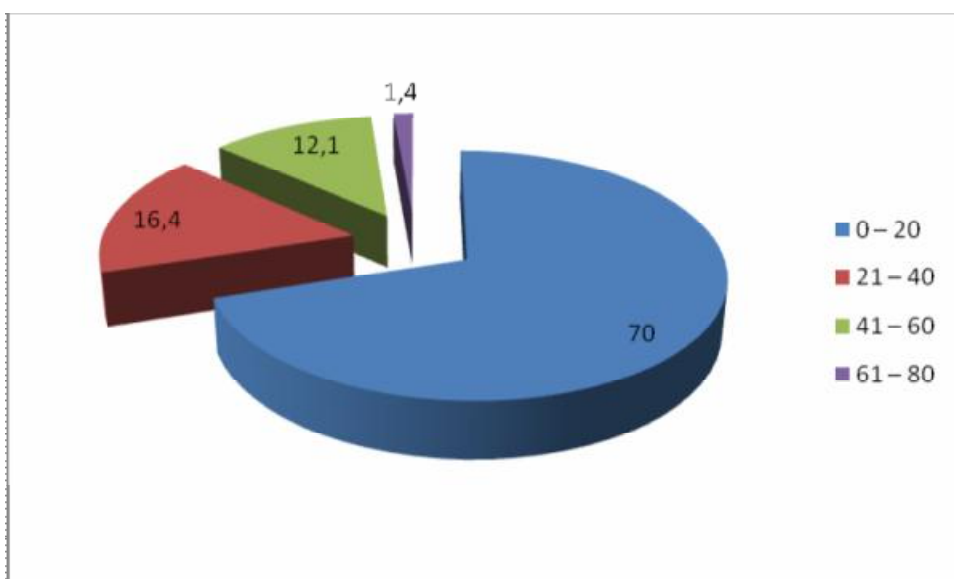
Στον πίνακα 28 δείχνει τα ποσοστά της ποινής που επιβλήθηκε το 44,3% είναι υπόδικοι, το 17,9% έχει ποινή από 0 – 50 μήνες, το 14,3% έχει από 101 – 150 μήνες, το 10,7% έχει από 51 – 100 μήνες, το 5,7% έχει 151 – 200, το 4,3% πάνω από 200 μήνες και το 2,9% έχουν ισόβια κάθειρξη.

Πίν.29: Τμήμα ποινής που έχει εκτίσει σε μήνες.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος 0 – 20	98	70,0	70,0
21 – 40	23	16,4	86,4
41 – 60	17	12,1	98,6
61 – 80	2	1,4	100,0
Σύνολο	140	100,0	

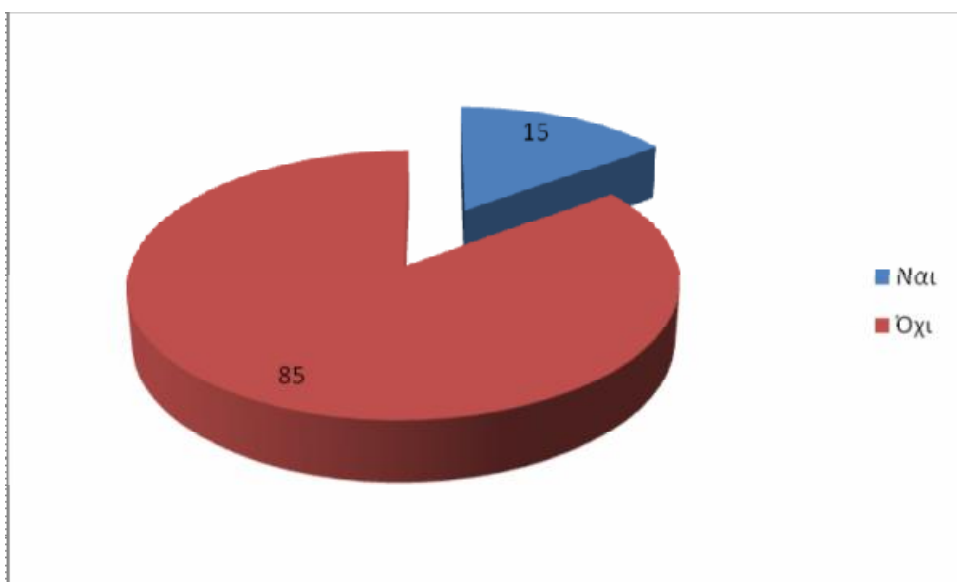
Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι 70% των κρατούμενων έχει εκτίσει από 0 – 20 μήνες από την συνολική του ποινή, ενώ το 16,4% έχει εκτίσει από 21 – 40 μήνες, όπως και το 12,1% έχει εκτίσει από 41 – 60 μήνες, αλλά και το 1,4% έχει εκτίσει από 61 – 80 μήνες επί το σύνολο της ποινής του.

Πίν.30: Αν έχει πάει ξανά φυλακή.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Ναι	21	15,0	15,0
Όχι	119	85,0	100,0
Σύνολο	140	100,0	

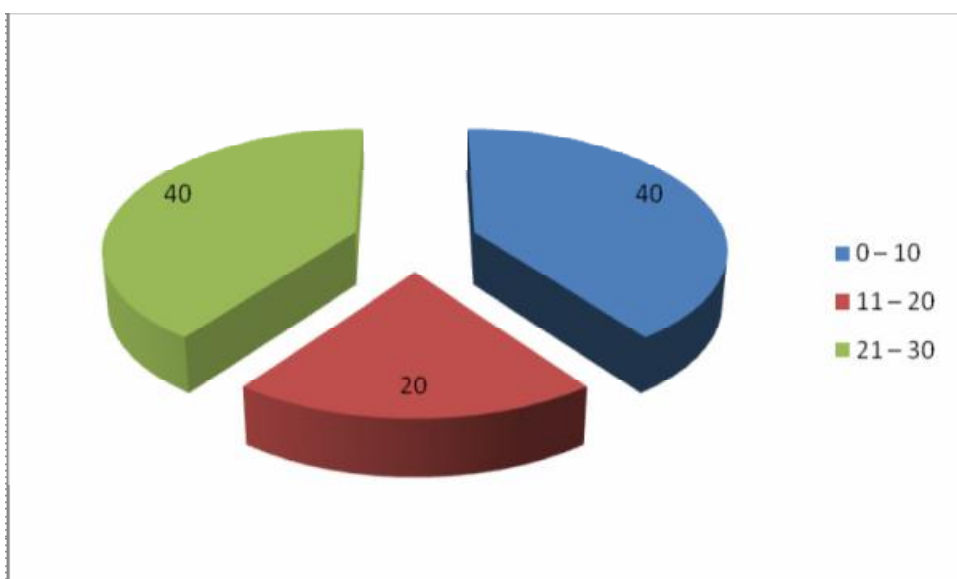
Ο πίνακας 30 δείχνει αν οι ερωτηθέντες έχουν ξανά πάει στη φυλακή το 85% απάντησε όχι, ενώ μόνο το 15% απάντησε ναι.

Πίν.31: Διάρκεια προηγούμενης κράτησης σε μήνες.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	0 – 10	6	40,0	40,0
	11 – 20	3	20,0	60,0
	21 – 30	6	40,0	100,0
	Σύνολο	15	100,0	
Υπόλοιπα		125		
Σύνολο		140		

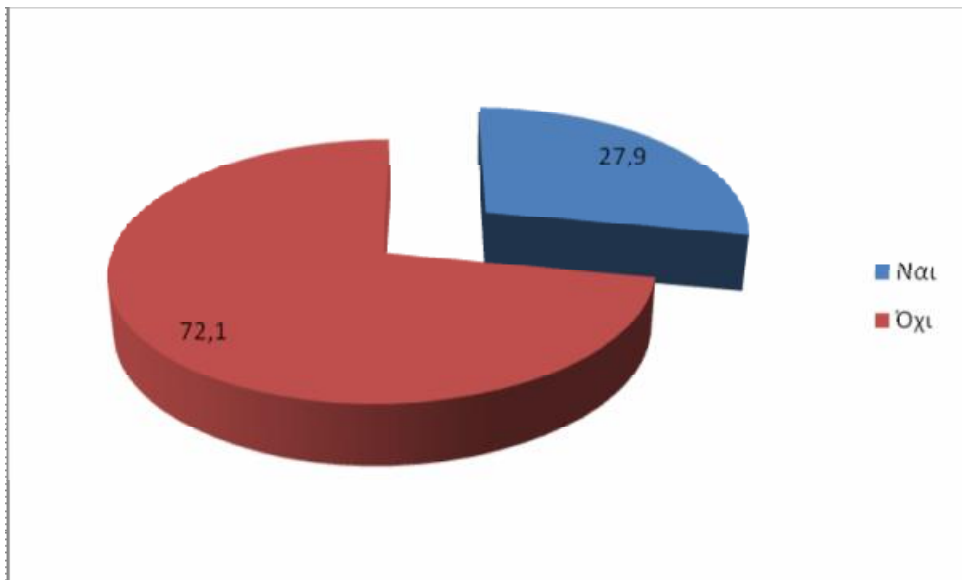
Στον πίνακα 31 στην ερώτηση πόση διάρκεια ήταν η προηγούμενη κράτηση το 40% των ερωτηθέντων που ήταν ξανά στη φυλακή απάντησε πως το τμήμα της ποινής που τους είχε επιβληθεί ήταν από 0 – 10 μήνες όπως και το ίδιο ποσοστό καταλαμβάνει το 40% από 21 – 30 μήνες ενώ το 20% είχε εκτίσει από 11 – 20 μήνες.

.Πίν.32: Χρήση ουσιών.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	Ναι	39	27,9	27,9
	Όχι	101	72,1	100,0
	Σύνολο	140	100,0	

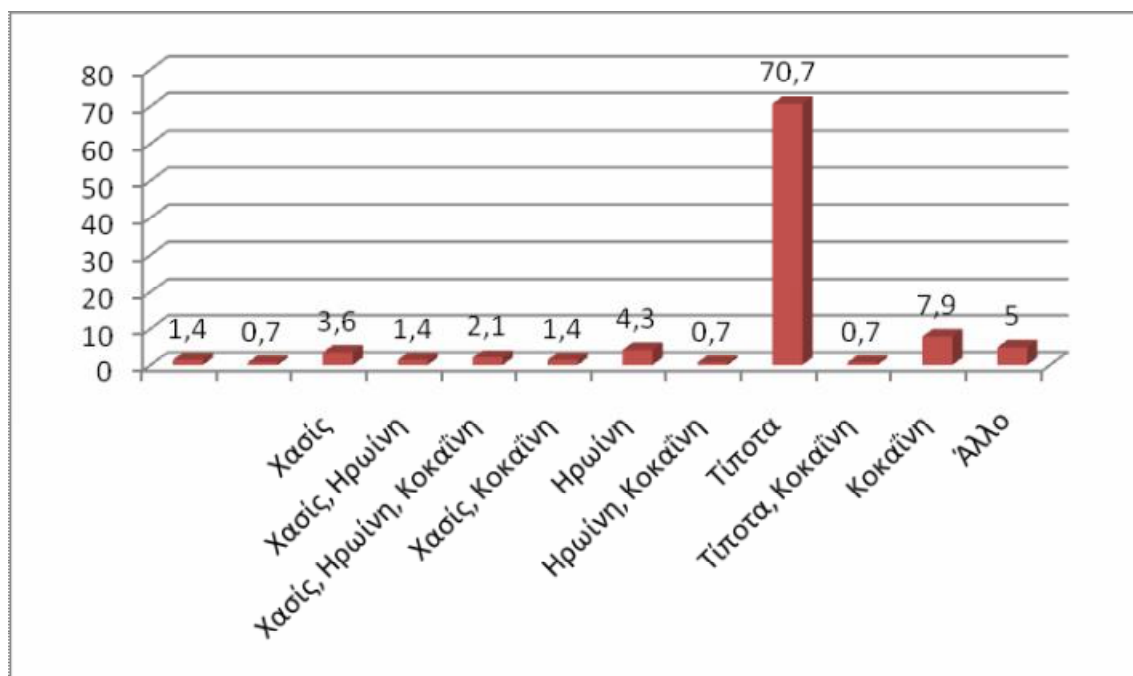
Στον πίνακα 32 φαίνεται αν οι ερωτηθέντες παίρνουν ναρκωτικές ουσίες και το 72,1% απάντησε όχι ενώ υπήρχε μόνο το 27,9% που απάντησε ναι ότι χρησιμοποιεί ναρκωτικά.

Πίν.33: Είδος ναρκωτικών ουσιών.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Χάπια από το γιατρό της φυλακής	2	1,4	1,4
Χάπια που παίρνω μόνος, Χασίς	1	0,7	2,1
Χασίς	5	3,6	5,7
Χασίς, Ηρωίνη	2	1,4	7,1
Χασίς, Ηρωίνη, Κοκαΐνη	3	2,1	7,9
Χασίς, Κοκαΐνη	2	1,4	9,3
Ηρωίνη	6	4,3	15,0
Ηρωίνη, Κοκαΐνη	1	0,7	15,7
Τίποτα	99	70,7	86,4
Τίποτα, Κοκαΐνη	1	0,7	87,1
Κοκαΐνη	11	7,9	95,0
Άλλο	7	5,0	100,0
Σύνολο	140	100,0	

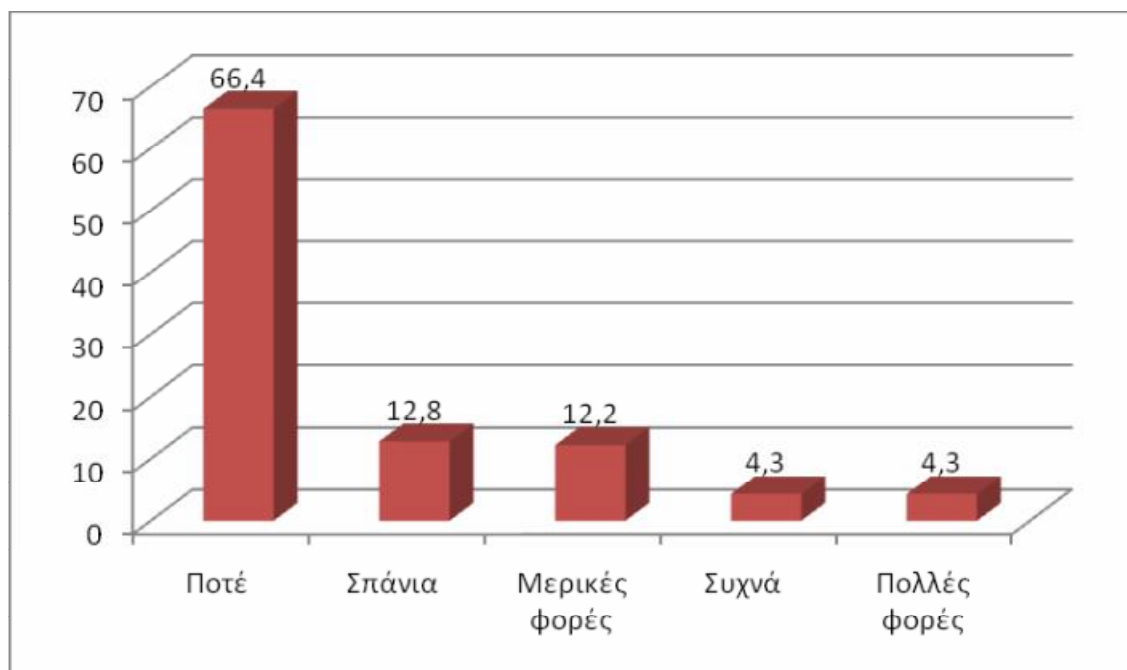
Στον πίνακα 33 φαίνονται τα αποτελέσματα πολλοί που χρησιμοποιούν ναρκωτικές ουσίες παίρνουν παραπάνω από μία ουσία το 70,7% απάντησε πως δεν παίρνει ναρκωτικά, το 13% χρησιμοποιεί την κοκαΐνη, το 8,6% ηρωίνη, το 9,3% χασίς, ενώ τα υπόλοιπα ποσοστά αφορούν τον συνδυασμό δύο ή και τριών ναρκωτικών ουσιών.

Πίν.34: Ανάγκη για ναρκωτική ή φαρμακευτική ουσία.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Ποτέ	93	66,4	66,4
Σπάνια	18	12,8	79,1
Μερικές φορές	17	12,2	91,4
Συχνά	6	4,3	95,7
Πολλές φορές	6	4,3	100,0
Σύνολο	140	100,0	

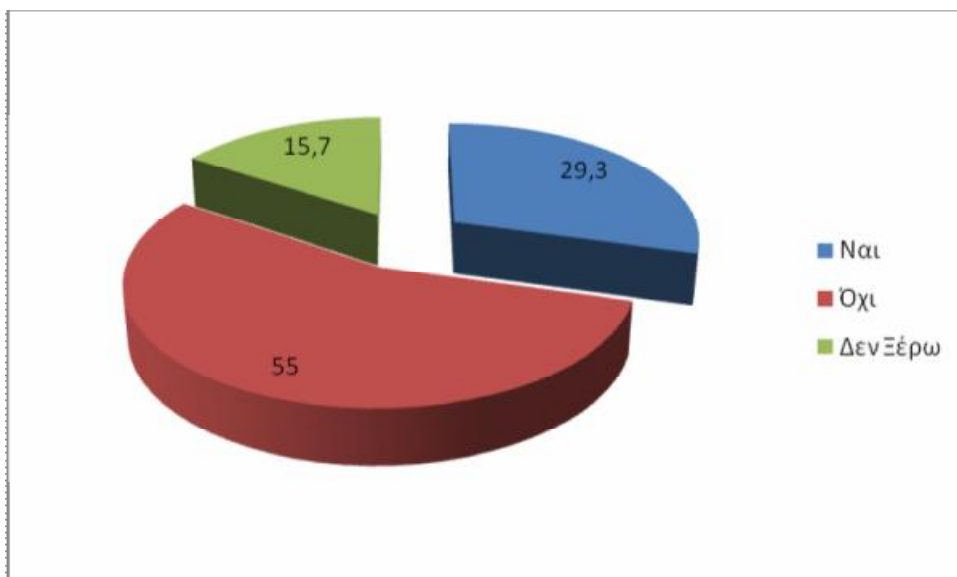
Στον παραπάνω πίνακα απεικονίζεται το ποσοστό αν έχουν ανάγκη ναρκωτικής ή φαρμακευτικής ουσίας για να ηρεμήσουν και να ξεχάσουν τα προβλήματα το 66,4% απάντησε ποτέ, το 12,8% απάντησε σπάνια, το 12,2% απάντησε μερικές φορές, το 4,3% απάντησε συχνά όπως και το 4,3% απάντησε πολλές φορές.

Πίν.35: Προμήθεια και χρήση ναρκωτικών στη φυλακή.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Ναι	41	29,3	29,3
Όχι	77	55,0	84,3
Δεν Ξέρω	22	15,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

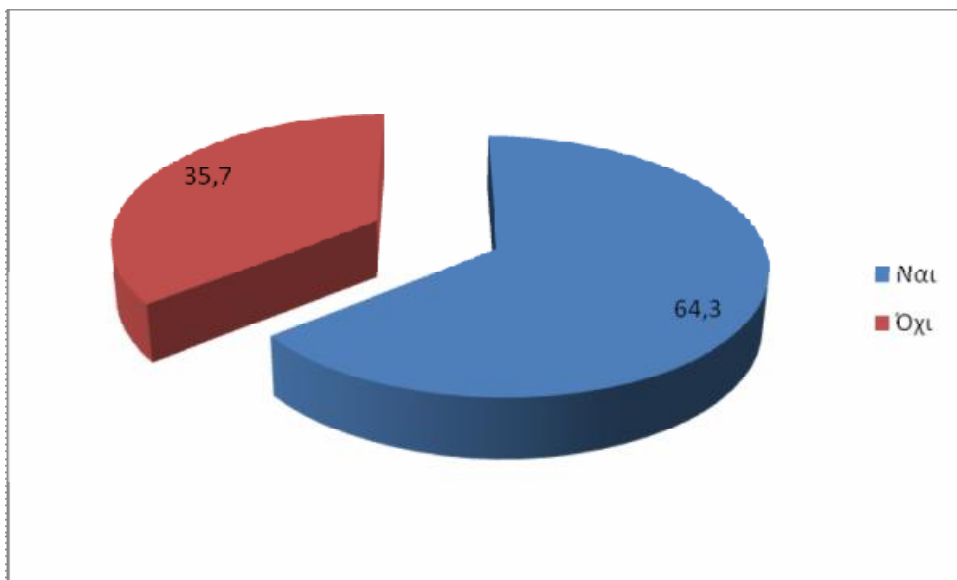
Στον παραπάνω πίνακα απεικονίζεται κατά πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να προμηθευτεί και να χρησιμοποιήσει ναρκωτικές ουσίες μέσα στη φυλακή, το 55% απάντησε όχι δεν εύκολο, το 29,3% απάντησε ναι είναι εύκολο, ενώ το 15,7% αρνήθηκε να απαντήσει.

Πίν.36: Εργασία μέσα στη φυλακή.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	Ναι	90	64,3	64,3
	Όχι	50	35,7	100,0
	Σύνολο	140	100,0	

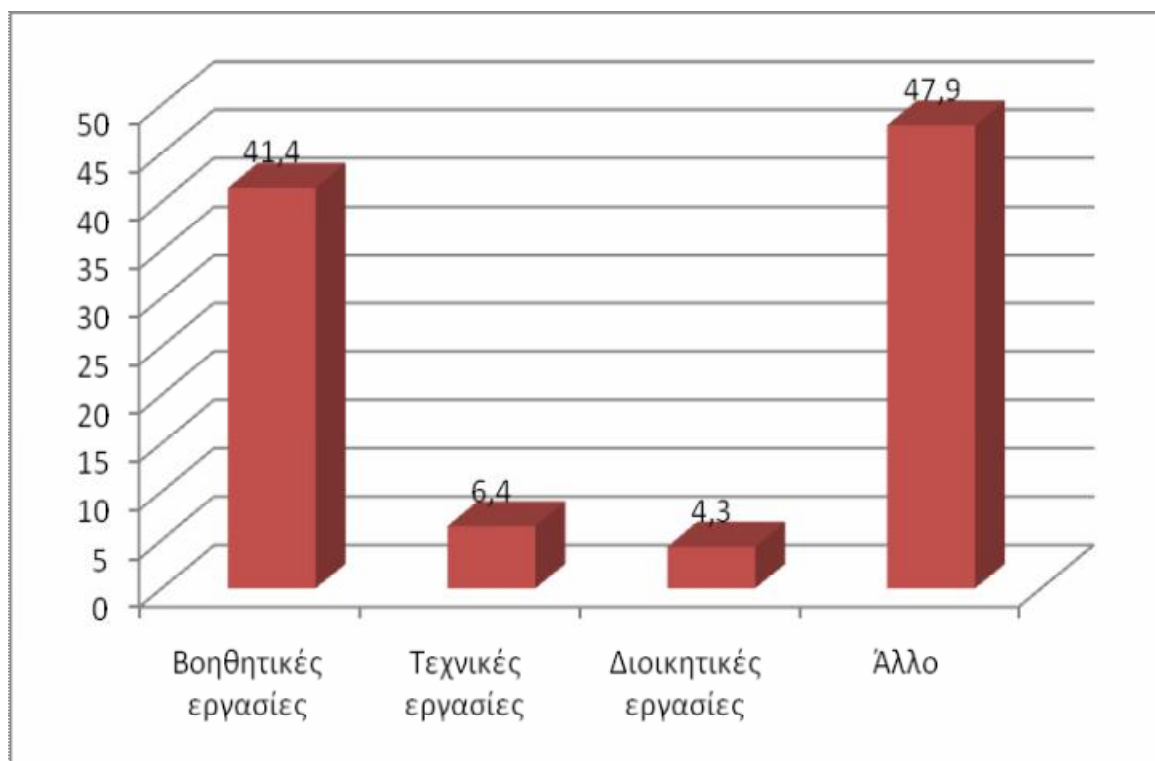
Στον παραπάνω πίνακα φαίνονται αποτελέσματα αν εργάζονται μέσα στη φυλακή η πλειοψηφία με ποσοστό 64,3% απάντησε ναι και το 35,7% απάντησε όχι.

Πίν.37: Είδος εργασίας μέσα στη φυλακή.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος			
Βοηθητικές εργασίες	58	41,4	41,4
Τεχνικές εργασίες	9	6,4	47,8
Διοικητικές εργασίες	6	4,3	52,1
Άλλο	67	47,9	100,0
Σύνολοι	140	100,0	

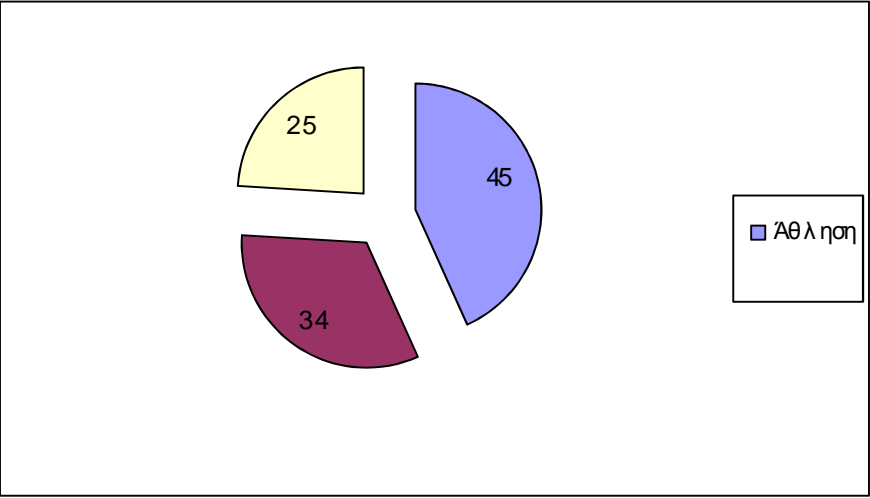
Στον παραπάνω πίνακα απεικονίζονται τα αποτελέσματα ως προς το είδος εργασίας μέσα στη φυλακή το 41,4% απάντησε με βοηθητικές εργασίες το 6,4% απάντησε με τεχνικές εργασίες, το 4,3% απάντησε με διοικητικές εργασίες, το 47,9% με κάτι άλλο που κυρίως είναι το σχολείο.

Πίν.38: Δραστηριότητες μέσα στη φυλακή.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Διάβασμα	9	6,4	6,4
Διάβασμα, Κουβέντα	2	1,4	7,9
Διάβασμα, Κουβέντα, Άθληση	7	5,0	12,1
Διάβασμα, Κουβέντα, Εργασία	1	0,7	12,9
Διάβασμα, Άθληση	5	3,6	16,4
Διάβασμα, Άθληση, Εργασία	1	0,7	17,1
Διάβασμα, Εργασία	2	1,4	18,6
Διάβασμα, Άλλο	5	3,6	22,1
Διάβασμα, Κουβέντα, Άθληση, Εργασία, Άλλο	1	0,7	23,6
Διάβασμα, Κουβέντα, Άλλο	1	0,7	24,3
Διάβασμα, Κουβέντα, Άθληση, Εργασία, Επαγγελματική Εκπαίδευση	1	0,7	25,0
Διάβασμα, Άθληση, Άλλο	5	3,6	28,8
Κουβέντα	15	10,7	39,3
Κουβέντα, Άθληση	11	7,9	47,1
Κουβέντα, Άθληση, Εργασία	1	0,7	47,9
Κουβέντα, Εργασία	3	2,1	50,0
Κουβέντα, Εργασία, Επαγγελματική Εκπαίδευση	1	0,7	50,7
Κουβέντα, Άλλο	3	2,1	52,9
Κουβέντα, Άθληση, Άλλο	1	0,7	53,6
Άθληση	16	11,4	65,0
Άθληση, Εργασία	3	2,1	67,1
Άθληση, Άλλο	11	7,9	75,0
Εργασία	4	2,9	77,9
Επαγγελματική Εκπαίδευση	2	1,4	79,3
Επαγγελματική Εκπαίδευση, Άλλο	1	0,7	80,0
Άλλο	28	20,0	100,0
Σύνολο	140	100,0	

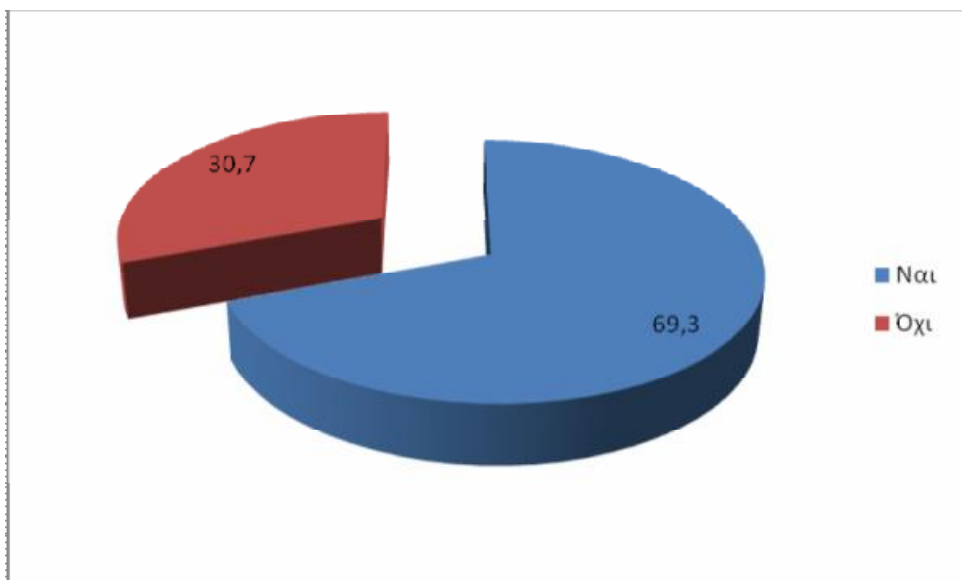
Στον πίνακα 38 τα αποτελέσματα από τη ερώτηση για το είδος των δραστηριοτήτων που απασχολούνται μέσα στη φυλακή και πολλοί ερωτηθέντες απάντησαν παραπάνω από μία δραστηριότητα η κυριότερη δραστηριότητα είναι η άθληση με ποσοστό 11,4% ενώ δεύτερη δραστηριότητα είναι η κουβέντα με 10,7%, ενώ η δραστηριότητα μου είναι συνδυασμένη με παραπάνω από μία είναι το διάβασμα που σε συνδυασμό με τις άλλες δραστηριότητες φτάνει το ποσοστό 28,8%.

Πίν.39: Επισκεπτήριο.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Ναι	97	69,3	69,3
Όχι	43	30,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

Στον παραπάνω πίνακα στην ερώτηση αν δέχονται επισκεπτήριο το 69,3% απάντησε ναι δέχεται επισκεπτήριο, ενώ το 30,7% απάντησε όχι δεν δέχεται.

Πίν.40: Ποιος έρχεται στο επισκεπτήριο.

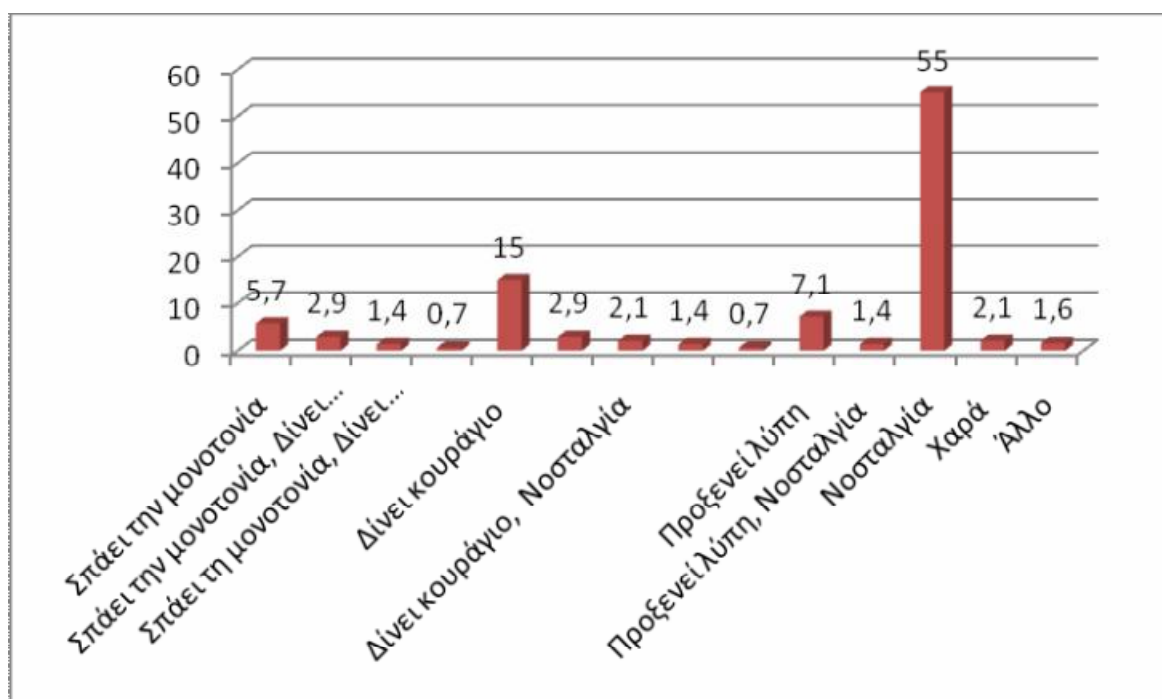
	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Αδέρφια	12	8,6	8,6
Αδέρφια, Γονείς	19	13,6	22,1
Αδέρφια, Γονείς, Συγγενείς	4	2,9	25,0
Αδέρφια, Γονείς, Σύντροφος	4	2,9	27,9
Γονείς	27	19,3	47,2
Γονείς, Συγγενείς	7	5,0	52,2
Γονείς, Συγγενείς, Φίλοι	4	2,9	55,1
Γονείς, Φίλοι	3	2,1	57,2
Γονείς, Σύντροφος	1	0,7	57,9
Συγγενείς	4	2,9	60,8
Φίλοι	3	2,1	62,9
Σύντροφος	1	0,7	63,6
Άλλο	51	36,4	100
Σύνολο	140	100,0	

Στον παραπάνω πίνακα τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το 19,3% δέχεται επισκεπτήριο από τους γονείς τους, το 13,6% δέχεται επισκεπτήριο από τους γονείς και τα αδέρφια τους ενώ το ποσοστό του 36,4% δέχεται όλους τους παραπάνω γιατί οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους κρατούμενους ήταν ότι τους επισκέπτονται παραπάνω από ένα άτομο.

Πίν.41: Συναισθήματα για το επισκεπτήριο.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Σπάει την μονοτονία	8	5,7	5,7
Σπάει την μονοτονία, Δίνει κουράγιο	4	2,9	8,6
Σπάει τη μονοτονία, Δίνει κουράγιο, Προξενεί λύπη	2	1,4	10,0
Σπάει τη μονοτονία, Προξενεί λύπη	1	0,7	10,7
Δίνει κουράγιο	21	15,0	25,7
Δίνει κουράγιο, Προξενεί λύπη	4	2,9	28,6
Δίνει κουράγιο, Νοσταλγία	3	2,1	30,7
Δίνει κουράγιο, Προξενεί λύπη, Νοσταλγία	2	1,4	32,1
Δίνει κουράγιο, Νοσταλγία, Χαρά	1	0,7	32,8
Προξενεί λύπη	10	7,1	39,9
Προξενεί λύπη, Νοσταλγία	2	1,4	41,3
Νοσταλγία	77	55,0	96,3
Χαρά	3	2,1	98,4
Άλλο	0	1,6	98,4
Σύνολο	140	100,0	100

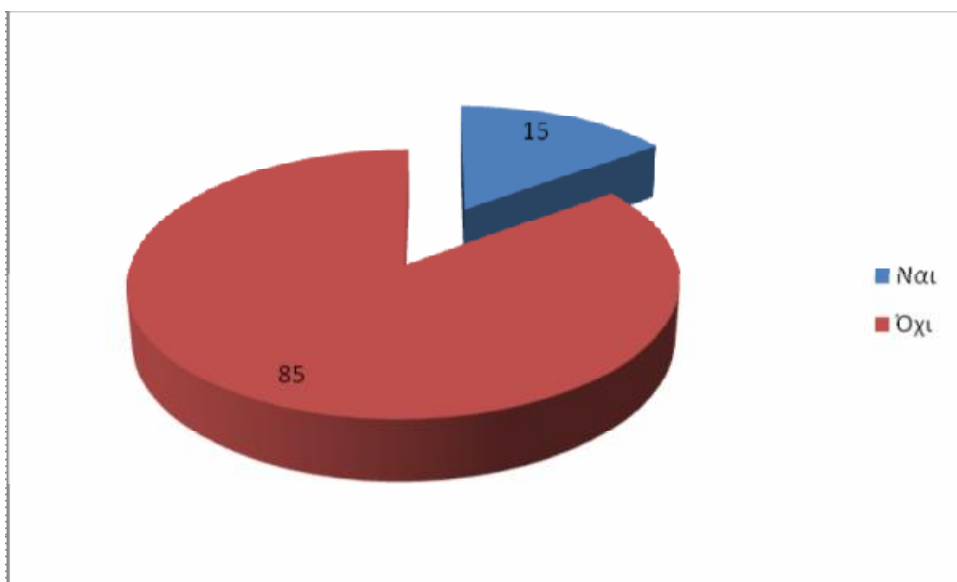
Στον παραπάνω πίνακα φαίνονται τα αποτελέσματα από την ερώτηση τα συναισθήματα που γεννά το επισκεπτήριο και η απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτηθέντες ήταν παραπάνω από μία απαντήσεις το 59,3% απάντησε ότι προκαλεί νοσταλγία, το 26,4% απάντησε ότι δίνει κουράγιο, το 15% απάντησε ότι προξενεί λύπη, το 10,7% σπάει τη μονοτονία ενώ οι υπόλοιπες απαντήσεις κατέχουν μικρότερα ποσοστά.

Πίν.42: Άδεια εξόδου από τις φυλακές.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Ναι	21	15,0	15,0
Όχι	119	85,0	100,0
Σύνολο	140	100,0	

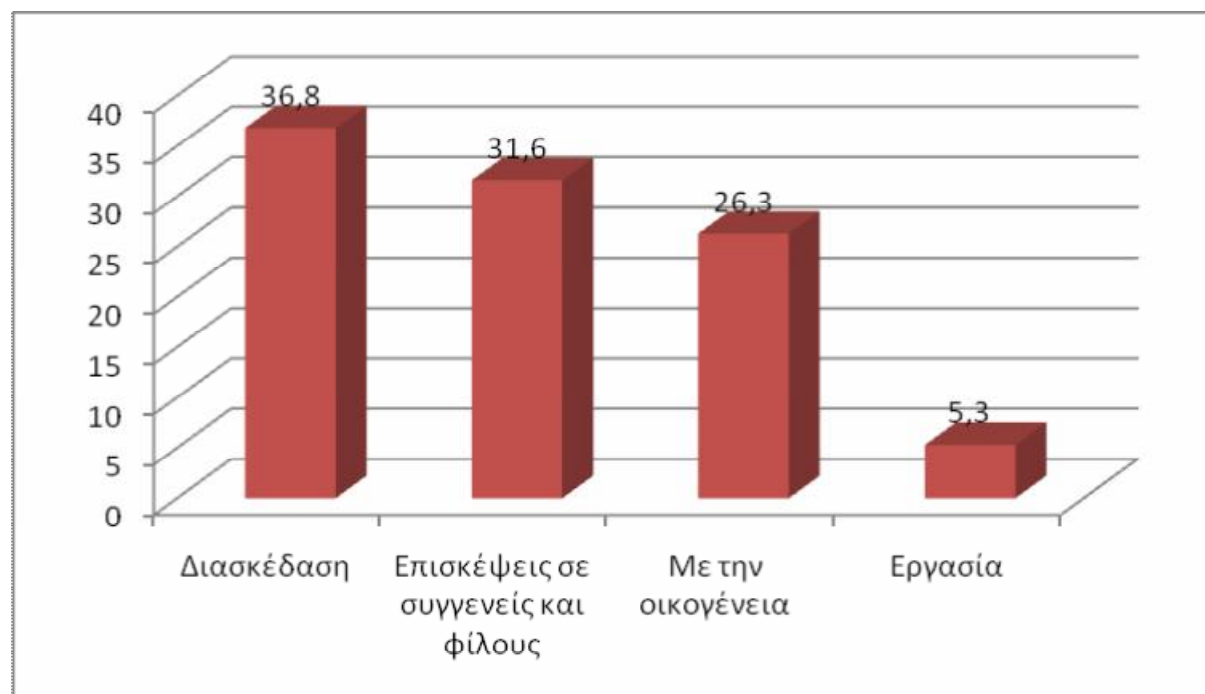
Στον πίνακα 42 απεικονίζονται τα αποτελέσματα στην ερώτηση αν δικαιούνται έξοδο από τη φυλακή και το συντριπτικό αποτέλεσμα του 85% απάντησε όχι, ενώ μόνο το 15% απάντησε ναι.

Πίν.43: Που αφιερώνεται ο χρόνος στην έξοδο.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	Διασκέδαση	7	36,8	36,8
	Επισκέψεις σε συγγενείς και φίλους	6	31,6	68,4
	Με την οικογένεια	5	26,3	94,7
	Εργασία	1	5,3	100,0
Υπόλοιπα	Όχι έξοδο	121		
Σύνολο		140		

Ο πίνακας 43 δείχνει ότι το 36,8% αφιερώνει την έξοδο του σε διασκέδαση, το 31,6% επισκέπτεται συγγενείς και φίλους, το 26,3% απάντησε στην οικογένεια του, το 5,3% εργάζεται.

Πίν.44: Που βοηθούν οι έξοδοι.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	Να ενταχθώ στην κοινωνία	1	7,7	7,7
	Να μην χάσω την οικογένεια μου	3	23,1	30,8
	Ένα ευχάριστο διάλειμμα	7	53,8	84,6
	Περνάει ο χρόνος γρήγορα	1	7,7	92,3
	Άλλο	1	7,7	100,0
	Σύνολο	13	100,0	
Υπόλοιπα		127		
Σύνολο		140		

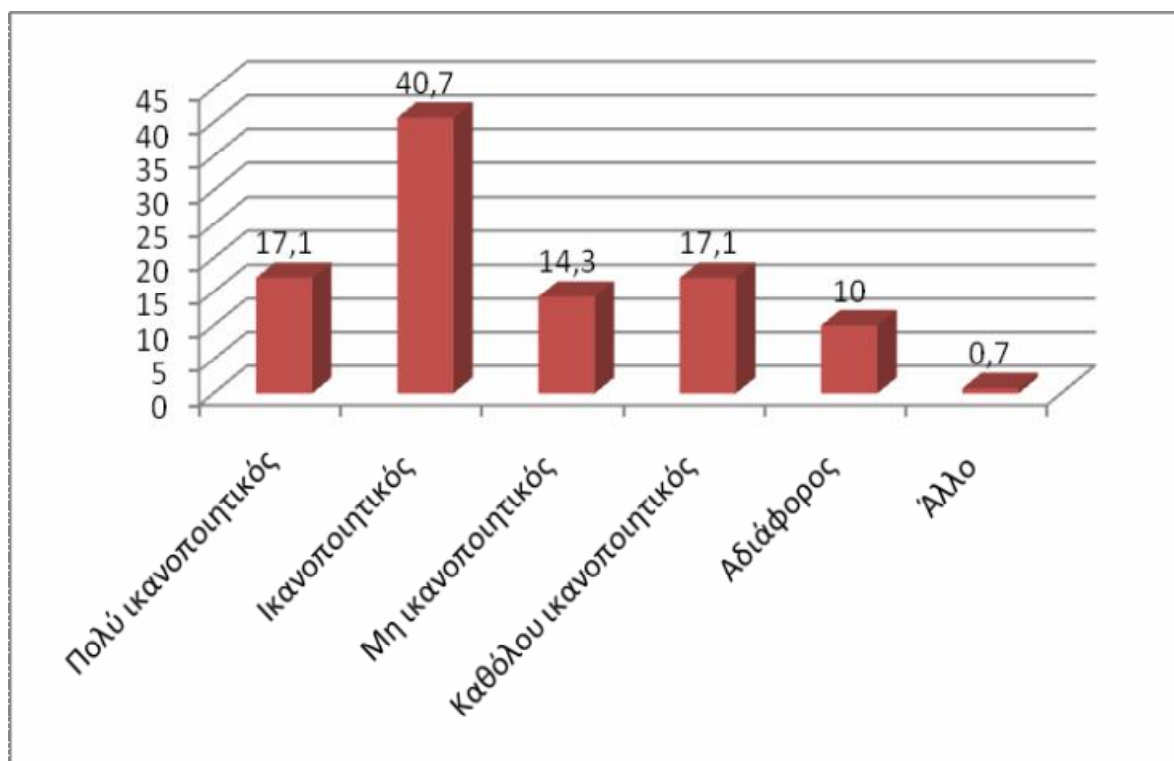
Στον πίνακα 44 απεικονίζονται τα αποτελέσματα για τους ερωτηθέντες που δικαιούνται έξοδο και ο λόγος που τους βοηθάει η έξοδος από τη φυλακή το 7,7% απάντησε να ενταχθεί ξανά στην κοινωνία, το 23,1% απάντησε να μην χάσει την επαφή με την οικογένεια του, ενώ το 53,8% απάντησε πως είναι ένα ευχάριστο διάλειμμα, όπως και ένα δεύτερο 7,7% απάντησε περνάει γρήγορα ο χρόνος.

Πίν.45: Ο χρόνος μέσα στη φυλακή.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	Πολύ ικανοποιητικός	24	17,1	17,1
	Ικανοποιητικός	57	40,7	57,9
	Μη ικανοποιητικός	20	14,3	72,1
	Καθόλου ικανοποιητικός	24	17,1	89,3
	Αδιάφορος	14	10,0	99,3
	Άλλο	1	0,7	100,0
	Σύνολο	140	100,0	

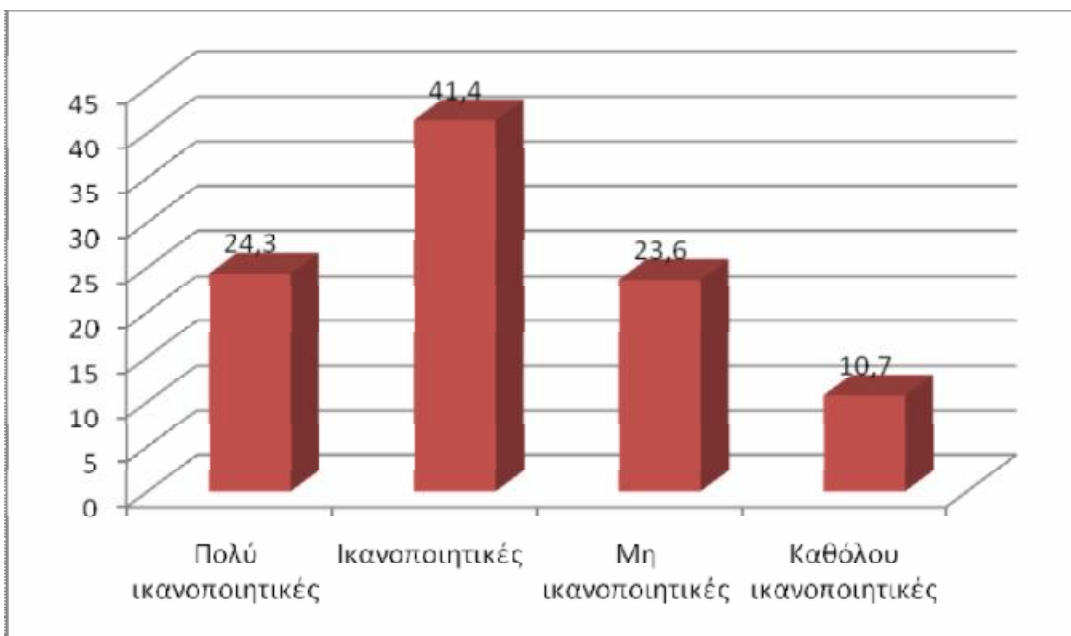
Στον πίνακα 45 φαίνονται τα αποτελέσματα πως βλέπουν το πρόγραμμα που έχει διαμορφωθεί μέσα στη φυλακή και το 40,7% απάντησε ικανοποιητικός, το 17,1% πολύ ικανοποιητικός, όπως και άλλο ένα 17,1% απάντησε καθόλου ικανοποιητικός, το 14,3% απάντησε μη ικανοποιητικός, το 10% απάντησε αδιάφορος ενώ το 0,7% απάντησε κάτι άλλο.

Πίν.46: Οι συνθήκες κράτησης στη φυλακή.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος Πολύ ικανοποιητικές	34	24,3	24,3
Ικανοποιητικές	58	41,4	65,7
Μη ικανοποιητικές	33	23,6	89,3
Καθόλου ικανοποιητικές	15	10,7	100,0
Σύνολο	140	100,0	

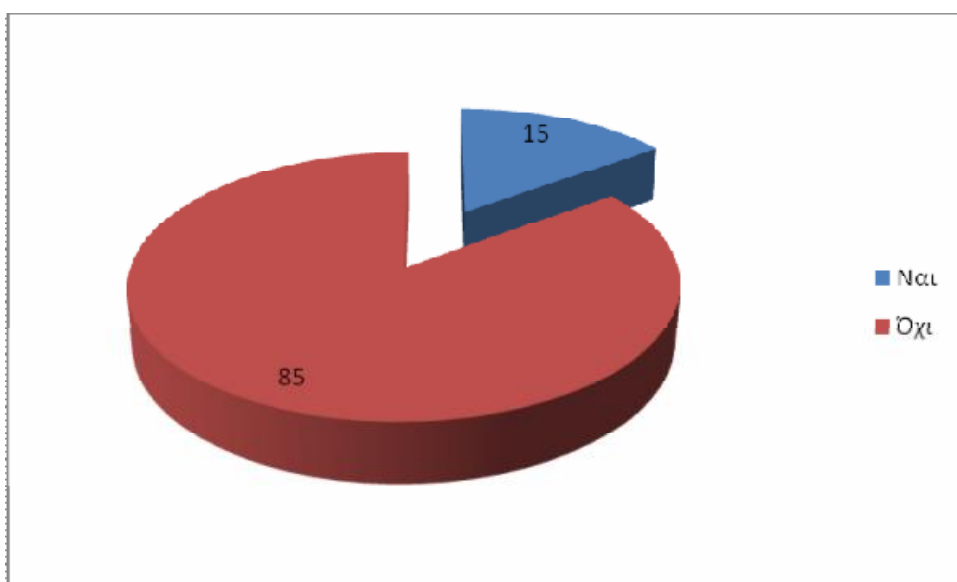
Ο πίνακας 46 δείχνει ότι το 41,4% απάντησε πως οι συνθήκες διαβίωσης στη φυλακή είναι ικανοποιητικές, ενώ το 23,6% απάντησε μη ικανοποιητικές, όπως το 24,3% θεωρεί ότι είναι πολύ ικανοποιητικές, αλλά και το 10,7% θεωρεί καθόλου ικανοποιητικές.

Πίν.47: Σοβαρό πρόβλημα υγείας.

		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Είδος	Ναι	21	15,0	15,0
	Όχι	119	85,0	100,0
	Σύνολο	140	100,0	

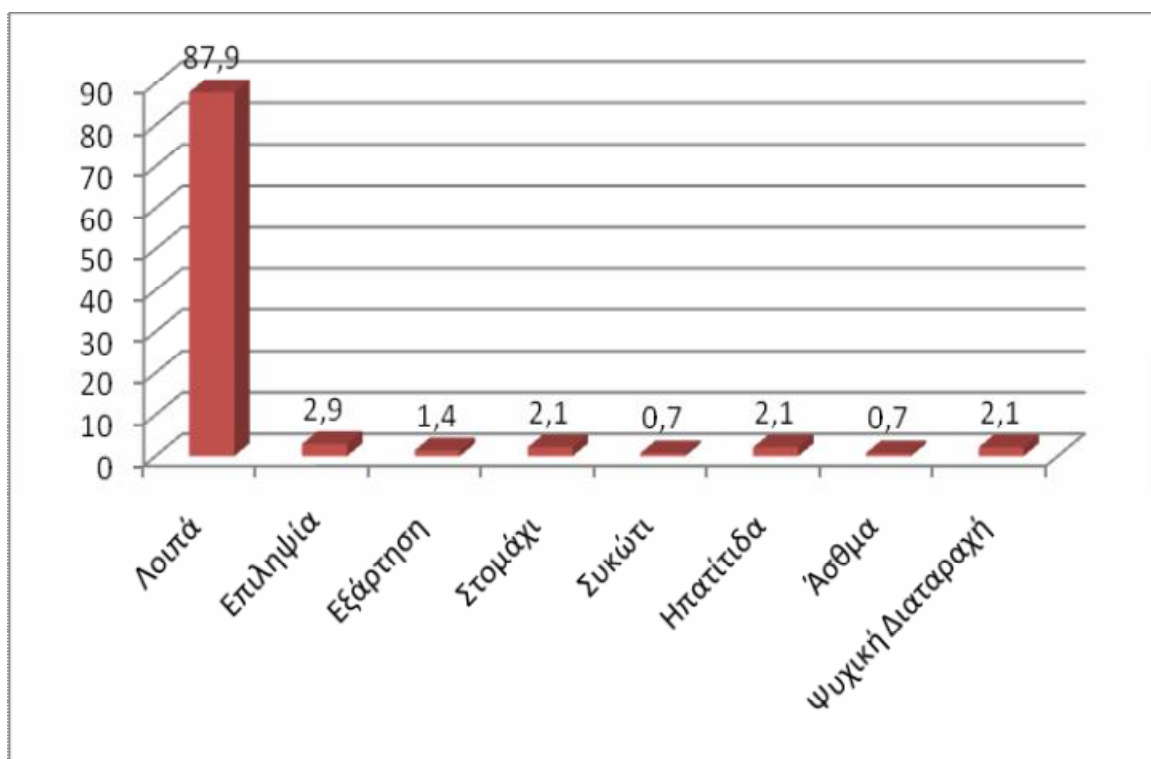
Ο πίνακας 47 απεικονίζει τα αποτελέσματα στην ερώτηση αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα υγείας, η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε όχι με ποσοστό 85%, ενώ το 15% απάντησε ναι.

Πίν.48: Είδος προβλήματος υγείας.

Είδος		Συχνότητα	Ποσοστά %	Αθροιστική Συχνότητα
Λοιπά		123	87,9	87,9
Επιληψία		4	2,9	90,7
Εξάρτηση		2	1,4	92,1
Στομάχι		3	2,1	94,3
Συκώτι		1	0,7	95,0
Ηπατίτιδα		3	2,1	97,1
Άσθμα		1	0,7	97,9
Ψυχική Διαταραχή		3	2,1	100,0
Σύνολο		140	100,0	

Ο πίνακας δείχνει ότι όσοι από τους ερωτηθέντες απάντησαν ότι πάσχουν από κάποιο πρόβλημα υγείας τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 2,9% πάσχει από επιληψία, το 2,1% απάντησε από το στομάχι του, όπως και το δεύτερο 2,1% από ηπατίτιδα, αλλά και το τρίτο 2,1% απάντησε από ψυχική διαταραχή, το 1,4% από εξάρτηση, το 0,7% από το συκώτι του και το δεύτερο 0,7% απάντησε από άσθμα.

Πίν.49: Σεξουαλικά Μεταδιδόμενο Νόσημα.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Συνολικά ποσοστά
Είδος Όχι	140	100,0	100,0

Στον πίνακα 49 και στην ερώτηση αν οι κρατούμενοι έχουν αντιμετωπίσει κάποιο σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα και οι 140 με ποσοστό 100% δεν έχουν αντιμετωπίσει ποτέ κάποιο σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα.

Πίν.50: Είδος Σεξουαλικά μεταδιδόμενου νοσήματος.

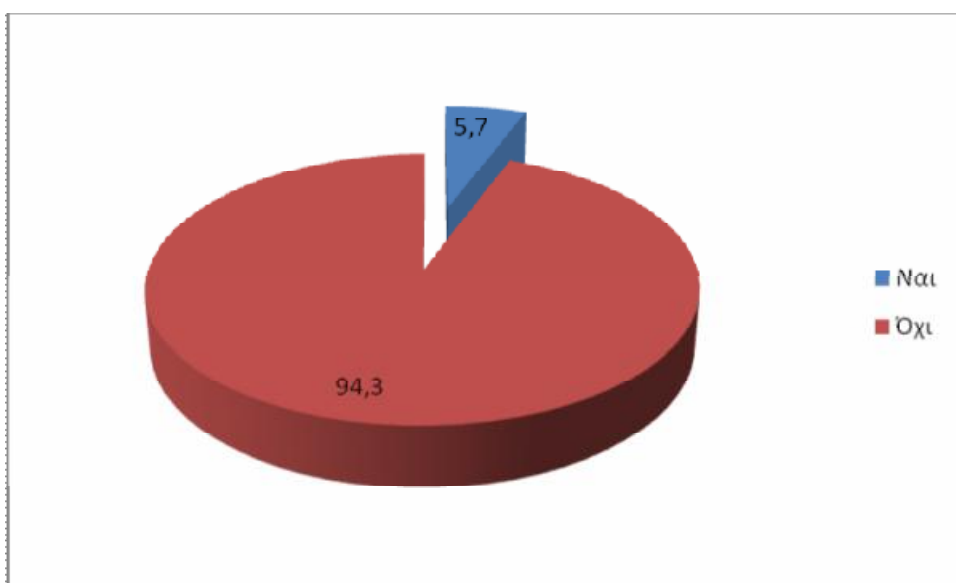
	Συχνότητα	Ποσοστά %	Συνολικά ποσοστά
Όχι	140	100,0	100,0

Ο πίνακας δείχνει ότι και οι 140 κρατούμενοι με ποσοστό 100% δεν έχουν κανένα σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα.

Πίν.51: Επίσκεψη στον γιατρό της φυλακής.

	Συχνότητα	Ποσοστά %	Συνολικά ποσοστά
Είδος Ναι	8	5,7	5,7
Όχι	132	94,3	100,0
Σύνολο	140	100,0	

Στον 51 πίνακα απεικονίζονται τα αποτελέσματα αν επισκέπτονται το γιατρό της φυλακής και η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε όχι με ποσοστό 94,3% απάντησε όχι, ενώ μόνο το 5,7% απάντησε ναι.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της έρευνάς που πραγματοποιήσαμε είναι να μελετήσουμε το προφίλ των ανηλίκων κρατουμένων στα καταστήματα κράτησης που επισκεφτήκαμε και να διαμορφώσουμε μια συνολική εικόνα για τις συνθήκες ζωής τους στη διάρκεια του εγκλεισμού τους αλλά και να διερευνήσουμε τους λόγους για τους οποίους οι ανήλικοι αυτοί εκδήλωσαν παραβατική συμπεριφορά και οδηγήθηκαν στη φυλακή.

Η έρευνά μας διεξήχθη στο χρονικό διάστημα από Σεπτέμβριο 2007 μέχρι Φεβρουάριο του 2008 και έλαβε χώρα στα ειδικά σωφρονιστικά καταστήματα ανηλίκων του Αυλώνα, του Κορυδαλλού και της Κασσαβέτειας. Το δείγμα μας αποτελείται από 140 άτομα εκ των οποίων οι 117 ήταν άνδρες και οι 23 ήταν γυναίκες. Από το συνολικό δείγμα του πληθυσμού μας το 45% των κρατουμένων προερχόταν από τις φυλακές του Αυλώνα και ήταν άνδρες κρατούμενοι, το 38,6% ανήκε στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Κασσαβέτειας και πάλι ήταν άνδρες ενώ, τέλος, το 16,4% των τροφίμων κατείχε η γυναικεία πτέρυγα του Κορυδαλλού. Άρα οι άνδρες κρατούμενοι αντιστοιχούν σε ποσοστό 83,6% και οι γυναίκες κρατούμενες καταλαμβάνουν το 16,4%.

Η ηλικία των κρατουμένων σε γενικές γραμμές κυμαίνεται από 15 έως 42 ετών, ωστόσο οι ηλικίες που είχαν τη μεγαλύτερη συχνότητα στο δείγμα ήταν από 19-21 ετών. Ο μέσος όρος ζωής θα λέγαμε ότι είναι τα 20 χρόνια (ποσοστό 17,9%).

Οι κρατούμενοι που συναντήσαμε ως επί το πλείστον είχαν Ελληνική υπηκοότητα σε ποσοστό 47,9% ενώ η δεύτερη κατά σειρά υπηκοότητα φαίνεται να είναι η αλβανική σε ποσοστό 27,1%. Πολλοί λίγοι αναφέρθηκαν σε άλλες υπηκοότητες.

Επίσης, οι πιο πολλοί από τους ερωτηθέντες μας είπαν πως έχουν γεννηθεί σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας όπως η Αθήνα ή η Θεσσαλονίκη σε ποσοστό 49,3%. Ένα 25,7% αναφέρει ως τόπο γέννησης την Αλβανία και οι υπόλοιποι που έχουν γεννηθεί σε άλλες χώρες και περιοχές καταλαμβάνουν μικρότερα ποσοστά.

Σχετικά με τον τόπο διαμονής τους οι περισσότεροι απάντησαν πως είναι τα μεγάλα αστικά κέντρα όπως η Αττική σε ποσοστό 36,4% και η Κεντρική Μακεδονία σε ποσοστό 17,1%, αλλά και άλλες μεγάλες πόλεις της Ελλάδας. Κανείς δεν έκανε λόγο για κάποιο χωριό στο οποίο να κατοικούσε πριν τον εγκλεισμό του ο ίδιος ή η οικογένειά του.

Από τα στοιχεία που μας έδωσε το δείγμα όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο συμπεραίνουμε ότι το 50% των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην έρευνά μας έχει λάβει τη στοιχειώδη εκπαίδευση (δημοτικό: 28,6% και γυμνάσιο: 31,4%). Επίσης το

15,7% του πληθυσμού έχουν αποφοιτήσει από το Λύκειο ή από Τ.Ε.Ε. και ένα ποσοστό 22,9% δήλωσε πως δεν έχει πάει καθόλου σχολείο. Διαπιστώνουμε λοιπόν τη συμμετοχή σε παραβατικές δραστηριότητες παιδιών με ανώτερο μορφωτικό επίπεδο.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων στη σχετική ερώτηση δήλωσε πως δεν είναι παντρεμένοι σε ποσοστό 81,4%, και μόνο ορισμένοι εκ του πληθυσμού που ανήκουν στη φυλή των αθίγγανων έχουν συνάψει γάμο. (ποσοστό 15%). Όμοια, στην ερώτηση αν έχουν αποκτήσει παιδιά, οι περισσότεροι απήντησαν όχι (ποσοστό 87,1%), με εξαίρεση και πάλι τους τσιγγάνους που έχουν τεκνοποιήσει ήδη, παρά το μικρό της ηλικίας τους.

Στη συνέχεια ρωτήσαμε τους κρατούμενους για το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα τους, και από τις απαντήσεις που πήραμε συμπεραίνουμε ότι το 46,5% έχει τη στοιχειώδη εκπαίδευση και μόνο το 18,6% είναι απόφοιτοι Λυκείου. Μικρότερα ποσοστά κατείχαν όσοι δεν είχαν καθόλου εκπαίδευση. Στα ίδια επίπεδα περίπου με τον πατέρα μορφωτικά κινείται και η μητέρα, η οποία είναι κατά κύριο λόγο απόφοιτη δημοτικού και λιγότερο γυμνασίου.

Ως προς το επάγγελμα του πατέρα, μας είπαν πρωτίστως ότι είναι ελεύθερος επαγγελματίας (ποσοστό 48,6%), ενώ το δεύτερο κατά συχνότητα επάγγελμα είναι τεχνίτης σε ποσοστό 10,7%. Για το επάγγελμα της μητέρας το δείγμα μας απάντησε πως κυρίως απασχολείται με τις οικιακές εργασίες σε ποσοστό 47,9% ενώ το δεύτερο κατά σειρά επάγγελμα είναι ελεύθερη επαγγελματίας σε ποσοστό 16,4%.

Το δε μηνιαίο εισόδημα των γονέων χαρακτηρίζεται μέτριο σε ποσοστό 50,7% και κυμαίνεται μεταξύ 1000 έως 2000 ευρώ.

Το 82% του δείγματος μας έδειξε ότι οι σχέσεις των γονέων των κρατούμενων μεταξύ τους χαρακτηρίζονται καλές έως άριστες και μόνο το 25% των ερωτηθέντων ανέφερε μέτριες ως κακές σχέσεις. Ακόμα, από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων διαπιστώνουμε ότι οι γονείς των περισσότερων κρατούμενων δεν είναι διαζευγμένοι (ποσοστό 67,9%) και άρα η οικογένεια διατηρεί την ενότητά της.

Πιο αναλυτικά σύμφωνα πάντα με το δείγμα οι σχέσεις των κρατούμενων με τον πατέρα τους είναι κατά γενικό κανόνα καλές έως άριστες (81,5%). Για ένα 24% των κρατούμενων οι σχέσεις είναι μέτριες ως κακές. Συνεχίζουμε αναφέροντας τις σχέσεις των κρατούμενων με τη μητέρα τους οι οποίες από ό,τι φανέρωσαν οι απαντήσεις τους σε αντίθεση με τον πατέρα είναι πολύ καλές έως άριστες σε ποσοστό 96,5%. Συγκεκριμένα πολλοί μας είπαν πως νιώθουν ιδιαίτερα δεμένοι με

τη μητέρα τους και όταν θέλουν να μιλήσουν ή να ζητήσουν κάποια συμβουλή προτιμούν τη μητέρα τους και όχι τόσο τον πατέρα ή κάποιον άλλο φίλο ή τη σύντροφό τους για παράδειγμα.

Παρατηρείται επίσης σχετικά με τη συμπεριφορά των γονέων απέναντι στα ανήλικα αυτά παιδιά ότι το 75% φέρεται «με αγάπη» και το 22,9% «με ψυχρότητα» ενώ το 1,4% «με αδιαφορία». Τέλος στην ερώτηση για την ανατροφή το δείγμα απάντησε πως μεγάλωσε και με τους δύο γονείς σε ποσοστό 76,8% και ένα πολύ μικρό ποσοστό μεγάλωσε μόνο με τον ένα γονέα (1,4% με τον πατέρα και 10,7% με τη μητέρα).

Στην ερώτηση αν κάποιος από την οικογένεια είναι χρήστης ναρκωτικών ουσιών το δείγμα απάντησε «κανένας» σε ποσοστό 85,7% και μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό των γονέων -3,5% ο πατέρας και 2,1% η μητέρα- κάνει χρήση, ενώ τα αδέρφια που είναι χρήστες αντιστοιχούν σε ποσοστό 7,1%.

Όμοια, στην ερώτηση αν κάποιος από την οικογένεια είναι αλκοολικός το μεγαλύτερο ποσοστό από την οικογένεια, δηλαδή το 77,9%, δεν καταναλώνει αλκοόλ. Από τους δε γονείς ο πατέρας καταναλώνει σε ποσοστό 12,8% και η μητέρα σε ποσοστό 0,7%.

Στην αμέσως επόμενη ερώτηση αν κάποιος από την οικογένεια έχει εκτίσει ποινή σε φυλακή οι ερωτηθέντες απάντησαν «κανένας» σε ποσοστό 69,4%, και ανέφεραν τον πατέρα τους σε ποσοστό 11,4%.

Επίσης, οι απαντήσεις που πήραμε από το δείγμα έδειξαν ότι στο 92% δεν ασκήθηκε βία από την οικογένεια (κακοποίηση) και μόνο σε ποσοστό 4,3% υπήρξε βία από τον πατέρα. Ενώ στην ερώτηση για την ερωτική προσέγγιση από κάποιο άτομο του οικογενειακού περιβάλλοντος ολόκληρο το δείγμα απάντησε «κανένας». Τέλος, στην ερώτηση για το αν υπήρξε ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη που αφορά τις γυναίκες κρατούμενες η απάντηση ήταν «όχι» σε ποσοστό 95,7% και «ναι» σε ποσοστό 4,3%.

Στην ερώτηση για το αδίκημα για το οποίο βρίσκονται στη φυλακή η απάντηση που δόθηκε από τους ερωτηθέντες ήταν η χρήση ναρκωτικών σε ποσοστό 27,1%, η εμπορία σε ποσοστό 17,9% και οι κλοπές που κατείχαν το 14,3%. Το δε υπόλοιπο 60,7% ήταν συνδυασμός περισσοτέρων από ένα αδικημάτων (χρήση, εμπορία, σωματικές βλάβες, σεξουαλικό έγκλημα κλπ.). Και στην ερώτηση για το ύψος της ποινής που επιβλήθηκε από το δικαστήριο σε μήνες οι ερωτηθέντες απάντησαν ως εξής: το 44,3% του δείγματος είπαν ότι ήταν υπόδικοι και περίμεναν να γίνει το

δικαστήριο για να καθοριστεί η τελική ποινή. Από το υπόλοιπο δείγμα το 17,9% εκτίουν ποινή μέχρι 50 μήνες, το 14,3% από 101-150 μήνες και ένα 10% των ανήλικων κρατουμένων από 51-100 μήνες.

Αναφορικά με το τμήμα της ποινής που έχουν εκτίσει, το 70% των ερωτηθέντων έχει εκτίσει μέχρι 20 μήνες και ένα 16,4% του δείγματος έχει εκτίσει 21 μέχρι 40 μήνες ως τώρα.

Όταν ερωτήθηκαν αν κάποιος από τους ανηλικούς έχει εκτίσει ξανά ποινή σε φυλακή μόνο το 15% του δείγματος απάντησε «ναι», ενώ το 85% απάντησε «όχι».

Στην ερώτηση ποια ήταν η διάρκεια της προηγούμενης κράτησης το ποσοστό που απάντησε θετικά, είπε πως η διάρκεια ήταν λίγοι μήνες σε ποσοστό 40% ενώ περισσότεροι μήνες κράτησης αντιστοιχούν σε μικρότερα ποσοστά.

Από τις απαντήσεις του δείγματος για τη χρήση ναρκωτικών ουσιών διαπιστώθηκε ότι ένας στους τέσσερις έγκλειστους κάνει χρήση(ποσοστό 27,9%). Όσο για την ερώτηση που αφορά στο τι είδους ναρκωτική ουσία χρησιμοποιούν, όσοι από τους ερωτηθέντες κάνουν χρήσης απάντησαν: κοκαΐνη το 13%, ηρωίνη το 8,6 και χασίς το 9,3%. Το 70,7% δεν χρησιμοποιεί καμία ουσία. Εν συνεχεία όταν ρωτήθηκαν αν χρειάστηκε να χρησιμοποιήσουν ναρκωτική ή φαρμακευτική ουσία για να ηρεμήσουν ή να ξεχάσουν τα προβλήματά τους, η απάντηση που έδωσαν ήταν «ποτέ» σε ποσοστό 66,4% ενώ οι άλλες απαντήσεις αντιστοιχούν σε μικρότερα ποσοστά. Σχετικά με το αν θεωρούν ότι είναι εύκολη η προμήθεια ναρκωτικών ουσιών μέσα στη φυλακή οι ερωτώμενοι απάντησαν όχι σε ποσοστό 55%, ναι απάντησε το 29,3% ενώ κάποιοι απάντησαν «δεν ξέρω» σε ποσοστό που φτάνει το 15,7%.

Από το δείγμα που πήραμε το 64,3% εργάζεται μέσα στη φυλακή ενώ το 35,7% δεν επιδίδεται σε κάποιου είδους εργασία. Όσον αφορά το είδος των εργασιών που κάνουν στη φυλακή είναι βοηθητικές (φούρνος, καθαριότητα, κ.α.) σε ποσοστό 41,4%, τεχνικές (ξυλουργός, οικοδόμος, ελαιοχρωματιστής, κ.α.) σε ποσοστό 6,4%, διοικητικές (κηπουρός, νοσοκόμος, κουρείο, καντίνα, κ.τ.λ.) σε ποσοστό 4,3%, ενώ το 47,9% των κρατουμένων δεν κάνει κάποια εργασία αλλά παρακολουθεί κάποια σχολική τάξη.

Για τις δραστηριότητες με τις οποίες απασχολούνται στον ελεύθερο χρόνο τους, όταν δηλαδή δεν εργάζονται ή δεν φοιτούν στο σχολείο απάντησαν ότι είναι οι εξής: το 45% ασχολείται με την άθληση, το 34% με την κουβέντα, το 25% με το διάβασμα

γενικά και ένα ελάχιστο ποσοστό με επαγγελματική εκπαίδευση ή κάποια τέχνη που γνωρίζει και την εξασκεί.

Όσοι από τους κρατούμενους έχουν δικαίωμα επισκεπτηρίου μας είπαν ότι σε μεγαλύτερο ποσοστό τους επισκέπτονται οι γονείς τους (49,3%). Ακολουθούν τα αδέρφια σε ποσοστό 28% και οι συγγενείς σε ποσοστό 13,6%. Το μικρότερο ποσοστό επισκέψεων κατείχαν οι φίλοι και η σύντροφος.

Στην ερώτηση σχετικά με τα συναισθήματα που γεννά στους ανηλίκους το επισκεπτήριο, όσοι το δικαιούνται φυσικά, η απάντηση που δόθηκε ως επί το πλείστον ήταν η νοσταλγία σε ποσοστό 59,3%. Ακόμα αναφέρθηκε από κάποια παιδιά ότι παίρνουν κουράγιο στη διάρκεια του επισκεπτηρίου σε ποσοστό 26,4% ενώ ένα 15% είπε πως νιώθει λύπη. Το 10,7% του δείγματος είπε χαρακτηριστικά πως με το επισκεπτήριο σπάει η μονοτονία της φυλακής και μόνο ένα 2,95 εξέφρασε συναισθήματα χαράς όταν δέχονται στο επισκεπτήριο τους δικούς τους ανθρώπους.

Στην ερώτηση αν δικαιούνται άδεια εξόδου το δείγμα μας απάντησε όχι σε ποσοστό 85% ενώ μόνο το 15% απάντησε ναι. Όσοι απάντησαν πως δικαιούνται έξοδο στην ερώτηση που αφιερώνουν τον χρόνο αυτό απάντησαν στη διασκέδαση σε ποσοστό 36,8%, σε επισκέψεις σε συγγενείς και φίλους σε ποσοστό 31,6%, με την οικογένεια σε ποσοστό 26,3% και με εργασία το ποσοστό 5,3%.

Σύμφωνα με τους περισσότερους κρατούμενους, ακόμα και αν δεν δικαιούνται άδεια εξόδου, οι έξοδοι χρειάζονται και βοηθούν πρωτίστως διότι αποτελούν ένα ευχάριστο διάλειμμα (ποσοστό 53,8%), και κατά δεύτερο λόγο γιατί συντελούν στη διατήρηση των δεσμών με την οικογένειά τους (ποσοστό 23,1%). Ενώ σε μικρότερο ποσοστό (7,7%) οι κρατούμενοι ισχυρίστηκαν ότι με τις εξόδους κοινωνικοποιούνται και έτσι θα μπορέσουν να ενταχθούν και πάλι κάποια στιγμή στην κοινωνία πιο ομαλά.

Στην ερώτηση για το πώς θεωρούν ότι είναι κατανεμημένος ο χρόνος μέσα στη φυλακή οι ερωτηθέντες μας απάντησαν ότι θεωρούν το καθημερινό πρόγραμμα των φυλακών ικανοποιητικό σε ποσοστό 40,7%. Ένα 31,4% από τους κρατούμενους δεν είναι αρκετά ικανοποιημένοι από τη διαρρύθμιση του προγράμματος σε ημερήσια βάση και τέλος ένα 10% έδειξε να αδιαφορεί για τη μορφή του προγράμματος και απλά το τηρεί.

Όπως επίσης σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στις φυλακές, οι κρατούμενοι έδειξαν εμφανώς ικανοποιημένοι σε ποσοστό 65,7%. Όμως το 34,3% εξ αυτών χαρακτήρισε τις συνθήκες διαβίωσης όχι ικανοποιητικές.

Στην επόμενη ερώτηση που θέσαμε στους κρατούμενους και αφορούσε το αν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα υγείας μας απάντησαν «όχι» σε ποσοστό 85% και «ναι» σε ποσοστό 15%. Όσοι από τους ερωτηθέντες απάντησαν ναι πάσχουν από επιληψία σε ποσοστό 2,9%, ενώ άλλου είδους προβλήματα υγείας αντιστοιχούν σε μικρότερα ποσοστά. Ολόκληρο το δείγμα (100%) αποκρίθηκε ότι δεν έχει αντιμετωπίσει ποτέ ούτε στο παρελθόν ούτε και τώρα κάποιο σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα.

Και στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου μας που θέσαμε στους κρατούμενους για το αν επισκέπτονται τον γιατρό της φυλακής η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε όχι συχνά και μόνο σε κάποια έκτακτη ανάγκη (ποσοστό 94,3%), ενώ ναι απάντησε μόνο το 5,7% των ανηλίκων φυλακισμένων, που απευθύνονται στο γιατρό πιο συχνά για ο,τιδήποτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η αυστηρή νομοθεσία και η σκληρότητα των ποινών δεν είναι αποτελεσματικοί τρόποι για τον περιορισμό της παραβατικότητας των ανήλικων. Η πρόληψη της παραβατικότητας, είναι το βασικό στοιχείο που αποτρέπει τους ανήλικους από το να προβούν σε παραβατική συμπεριφορά.

- I. Να αγωνίζονται όλοι για την πρόληψη και την καταπολέμηση της νεανικής και παιδικής παραβατικότητας: Η Πολιτεία, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι κυβερνητικές οργανώσεις, η οικογένεια, το σχολείο.
- II. Να δίνεται η σωστή κοινωνική αγωγή στα παιδιά από την οικογένεια για την ομαλότερη κοινωνικοποίησή τους και να προσπαθούν οι γονείς, ώστε να μεγαλώνουν μέσα σε ατμόσφαιρα στοργής και αγάπης.
- III. Να παρθούν προληπτικά μέτρα με εκπαιδευτικά προγράμματα όπου θα πληροφορούνται οι γονείς των ανήλικων για να υπάρχει μια ομαλή συμβίωση με τα παιδιά τους.
- IV. Να μειωθούν οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, να σταματήσουν δηλαδή να υπάρχουν πλούσιοι και φτωχοί.
- V. Να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας.
- VI. Να αυξηθεί το βιοτικό και εκπαιδευτικό επίπεδο.
- VII. Να περιοριστεί η προβολή εγκληματικότητας από τα ΜΜΕ και να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη διαπαιδαγώγηση και ευαισθητοποίηση του κοινού στο θέμα της παραβατικότητας ανηλίκων.
- VIII. Να αξιοποιείται πιο εποικοδομητικά ο ελεύθερος χρόνος των νέων.
- IX. Να επαναπροσδιορίσουν οι νέοι τον κοινωνικό τους ρόλο.
- X. Να αναβαθμιστεί το κράτος πρόνοιας.
- XI. Να δοθούν ευκαιρίες στους νέους ανθρώπους, ώστε να μπορέσουν να πραγματοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους.
- XII. Να ενσωματωθούν οι μειονοτικές ομάδες του πληθυσμού, όπως για παράδειγμα οι μετανάστες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α - ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ											
	Χωρητ.	Ιαν.	Φεβρ.	Μάρτ.	Απρ.	Μάιος	Ιούν.	Ιούλ.	Αύγ.	Σεπ.	Οκτ.
Κορυδαλλός	100	143	132	148	144	143	133	133	143	143	148
Κασσαβέτεια	250	167	142	143	123	138	139	139	155	165	151

Κρατούμενοι για την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 1995(Σταθόπουλος Π., Κοινωνική Πρόνοια, σελ. 375)

	1-1-99		1-1-00		1-1-01		1-1-02	
	ΘΕΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΜΗ	ΘΕΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΜΗ	ΘΕΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΜΗ	ΘΕΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΜΗ
ΕΚΚΝ ΑΥΛΩΝΑ	150	245	308	304	308	272	308	314
ΕΚΚΝ ΒΟΛΟΥ	165	161	65	139	65	127	65	100
ΑΣΚΑ ΚΑΣΣΑΒΕΤΕΙΑΣ	250	189	250	168	250	171	250	158

Στατιστικός πίνακας κίνησης ανηλικών κρατούμενων ανά καταστήματα κράτησης για τα έτη 1999-2002. (Στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β - ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

1^η Έρευνα

Η κοινωνική συμπεριφορά των εφήβων φαίνεται πως παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της ενήλικης ζωής τους.

Οι νέοι που περνάνε από την εφηβεία στην ωριμότητα προσπαθούν να προσαρμοστούν στο κοινωνικό περιβάλλον ερχόμενοι αντιμέτωποι με μια σειρά αλλαγών.

Η προσπάθειά τους αυτή όμως συχνά συνδέεται με κοινωνικές συμπεριφορές που εγκυμονούν σοβαρούς μακροπρόθεσμους κινδύνους για τη σωματική αλλά και για την ψυχική τους υγεία. Σε αυτό το συμπέρασμα έφτασαν ερευνητές από το Κέντρο Πρόληψης και Υγείας των Εφήβων (Α' Παιδιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Νοσοκομείο Παιδών «Η Αγία Σοφία») που παρουσίασαν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους στο 45^ο Παγκόσμιο Συνέδριο Παιδιατρικής που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στην Αθήνα.

Η Έρευνα:

Στην έρευνα έλαβαν μέρος 488 έφηβοι (281 κορίτσια και 207 αγόρια) περνώντας από προσωπικές συνεντεύξεις προκειμένου να προσδιοριστούν οι συμπεριφορές με υψηλό κίνδυνο για την υγεία και να προκύψει η στατιστική ανάλυση.

Αποτελέσματα Έρευνας:

- 58 έφηβοι (11,9%) κατανάλωναν αλκοόλ
- 55 έφηβοι (11,3%) κάπνιζαν
- 47 έφηβοι (9,6%) ήταν σεξουαλικά ενεργοί
- 12 έφηβοι (2,5%) δεν είχαν ολοκληρώσει το σχολείο
- 12 έφηβοι (2,5%) έπασχαν από κάποια διατροφική διαταραχή
- 9 έφηβοι (1,8%) είχαν εθισμό στο διαδίκτυο
- 7 έφηβοι (1,4%) έκαναν χρήση μαριχουάνας
- 7 έφηβοι (1,4%) είχαν αυτοκαταστροφικές τάσεις
- 4 έφηβοι (0,8%) παρουσίαζαν εγκληματική συμπεριφορά
- 3 έφηβοι (0,6%) παρουσίαζαν ανεξέλεγκτη συμπεριφορά
- 1 έφηβη (0,2%) είχε μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη

Σχόλια των ερευνητών:

- Οι έφηβοι στην Ελλάδα εμπλέκονται σε ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών που μακροπρόθεσμα εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους για την υγεία τους.
- Τα αγόρια παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά στην κατανάλωση αλκοόλ και εθισμού στο διαδίκτυο από τα κορίτσια.
- Τα κορίτσια παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά διατροφικών διαταραχών και χρήσης μαριχουάνας συγκριτικά με τα αγόρια.
- Κατά τη μέση και την τελική εφηβεία οι νέοι παρουσίαζαν μεγαλύτερα ποσοστά σεξουαλικής δραστηριότητας, αυτοκαταστροφικών τάσεων, κατανάλωσης αλκοόλ, καπνίσματος και χρήσης ναρκωτικών σε σχέση με αυτούς που διανύουν την προεφηβεία.

-Οι ερευνητές οι οποίοι έκαναν την συγκεκριμένη έρευνα ήταν οι εξής:

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΤΖΑ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΡΡΑ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΣΑΓΚΑΡΗ
ΜΑΝΟΣ ΤΣΑΛΑΜΑΝΙΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΧΡΥΣΑ ΜΠΑΚΟΥΛΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΧΡΟΥΣΟΣ

Περιοδικό Forma Απρίλιος 2008, τεύχος 62^ο, σελ. 62

ΑΡΘΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

1^ο ΑΡΘΡΟ

ΤΑ ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΘΕΑΜΑΤΑ «ΓΕΝΝΟΥΝ» ΒΙΑ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ.

Η έξαρση της σχολικής βίας, που δυστυχώς κάνει αισθητή την παρουσία της ακόμη και σε μικρά παιδιά ηλικίας μόνο έξι ετών, αποτέλεσε το επίκεντρο της χθεσινής ομιλίας που πραγματοποιήθηκε στο Δημοτικό Σχολείο «Άγιος Απόστολος ο Νέος», με πρωτοβουλία του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων. Ο παιδοψυχίατρος κ. Δανιήλ Δανηλόπουλος ανέλυσε λεπτομερώς τις συντεταγμένες του δυσάρεστου φαινομένου, που εξελίσσεται παράλληλα με τις γενικότερες συνθήκες, οι οποίες επικρατούν σε επίπεδο κοινωνίας. Ο ομιλητής της χθεσινής εκδήλωσης διευκρίνισε ότι τα «ακατάλληλα θεάματα αναπαράγουν τη βία, που μεταφράζεται είτε σε φραστική παρενόχληση, είτε σε άσκηση σωματικής βίας, σε ακραίες περιπτώσεις, φθάνει έως την σεξουαλική κακοποίηση, ενίοτε και την εγκληματική συμπεριφορά». Οι παράγοντες που θεωρούνται, κατά βάση, γενεσιουργές αιτίες του προβλήματος είναι σύμφωνα με όσα ανέφερε ο κ. Δανηλόπουλος «η επαφή των παιδιών με ακατάλληλα θεάματα μέσα από την τηλεόραση, το ίντερνετ ακόμα και μέσα από το κινητό τηλέφωνο, γιατί στην ουσία δίνουν πρότυπα στο παιδί να καταφεύγει στη βία σε δύσκολες καταστάσεις. Επιβαρυντικοί επίσης παράγοντες είναι η οικονομική δυσμείνεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός, οι άσχημες συνθήκες εργασίας αλλά και οι ακατάλληλες συνθήκες στο σχολείο» όπως επισήμανε χαρακτηριστικά ο γνωστός ψυχίατρος παιδιών και εφήβων.

Παράλληλα ο κ. Δανηλόπουλος υπογράμμισε πως «όταν η οικογένεια ζει κάτω από δύσκολες συνθήκες αυτοί είναι επιβαρυντικοί για τη θέση του παιδιού, όπως και την συμπεριφορά του. Το ίδιο όμως ισχύει, πρόσθεσε και για τις εύπορες οικογένειες που δεν ασκούν επαρκή γονεϊκό έλεγχο στα παιδιά, οπότε είναι πολύ εύκολο το παιδί τους να γίνει και θύτης και θύμα». Η απάντηση στο ερώτημα που αφορά στους τρόπους πρόληψης δόθηκε δια στόματος του κ. Δανηλόπουλου μέσω της φράσης «πρέπει να γίνει ευρεία ενημέρωση του κοινού, να υπάρχει προστασία των παιδιών από ακατάλληλα θεάματα και συμπεριφορές, με παράλληλη ευαισθητοποίηση των γονιών και των δασκάλων, αλλά και καλλιέργεια της σχέσης των παιδιών με τον ενήλικα, γονιό, δάσκαλο, φροντιστή. Πάνω απ' όλα όμως, τόνισε, πρέπει οι γονείς να ασχοληθούν με τα παιδιά, να παίξουν, να κάνουν δραστηριότητες μαζί και όχι απλά να τα αφήνουν να βλέπουν μόνα τους τηλεόραση». Το συμπέρασμα που εξήχθη από τη χθεσινή εκδήλωση συνοψίζεται, εν κατακλείδι στη φράση «είναι απαραίτητη η καλή επικοινωνία των παιδιών με τους γονείς, προκειμένου να αποκτούν υγιή πρότυπα και να υιοθετούν δημιουργικές δραστηριότητες προς όφελός τους».

ΓΛ. ΥΔΡ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ,
Πέμπτη 3 Απριλίου 2008, Έτος 4^ο Αριθμός φύλλου 72

2° ΑΡΘΡΟ

ΜΑΖΙ ΜΕ ΕΝΑΝ 20ΧΡΟΝΟ ΑΝΗΛΙΚΟΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΝΑ ΚΛΕΨΕΙ ΜΗΧΑΝΗ!

Στις 7-07-08 και ώρα 3.30 μ.μ στην Καβάλα ένας 20χρονος και ένας 15χρονος κάτοικοι Καβάλας προσπάθησαν να αφαιρέσουν από κοινού μια δίκυκλη μοτοσικλέτα ιδιοκτησίας 44χρονου. Έγιναν όμως αντιληπτοί και τράπηκαν σε φυγή. Οι δράστες εντοπίστηκαν από αστυνομικούς του Τ. Α. Καβάλας όπου συνελήφθησαν για να προσαχθούν αρμοδίως.

Ο ΧΡΟΝΟΣ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ, 11-07-08

3^ο ΑΡΘΡΟ

Καθημερινή Εφημερίδα της Κομοτηνής.
«Ο ΧΡΟΝΟΣ»

27/06/08

ΟΤΑΝ ΝΟΜΙΣΑΝ ΟΤΙ ΤΟΥΣ ΤΟ ΕΚΛΕΨΕ...

Του έσπασαν το σαγόνι για ένα κινητό....

Νεολαίοι, αμούστακα παιδιά τρία από τα οποία ανήλικα ήταν αυτοί που κάθισαν στο εδώλιο του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Ροδόπης, αντιμετωπίζοντας την κατηγορία της πρόκλησης βαριάς σωματικής βλάβης σε βάρος συνομηλίκου τους, ο οποίος βρέθηκε με σπασμένο σαγόνι, λόγω των γρονθοκοπημάτων που δέχθηκε.

Η παρεξήγηση ξεκίνησε όταν ένας απ' την παρέα παιδιών έχασε το κινητό του τηλέφωνο ενώ βρισκόταν σε καφετέρια. Υποδείχθηκε σαν στόχος, τον έψαξαν, δεν του βρήκαν τίποτα, και όπως κατέθεσε ο παθών, του επιτέθηκαν, στο πάρκο της περιφέρειας κλοτσώντας τον και χτυπώντας τον αλύπητα στο πρόσωπο με αποτέλεσμα να πέσει στο πλακόστρωτο και να υποστεί κάταγμα της κάτω γνάθου, να νοσηλευτεί στην Κομοτηνή και στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Αλεξανδρούπολης, ενώ μετά υποστηριζόταν με σιδεράκια. Το περιστατικό συνέβη στις 3 Δεκεμβρίου 2006.

Ο νεαρός Καρα Αλή Μεμέτ που αιμορραγούσε είχε εκδορές στα χέρια του, κάταγμα μεσότητας κάτω γνάθου, εξάρθρωση, κροταφογναθική διάρθρωση, κάκωση σπλαχνικού κρανίου, κάταγμα κάτω γνάθου και άλλες βλάβες και ταλαιπωρήθηκε μέχρι να αποκατασταθεί. Χθες στο δικαστήριο, ο παθών είπε ότι τους συγχωρεί όλους, αναγνώρισε ότι ήρθαν και τον είδαν όταν επέστρεψε από το νοσοκομείο και του είπαν τα περαστικά τους, ενώ με διεξοδική ανάλυση μετά από τις ερωτήσεις των δικαστών και των συνηγόρων υπεράσπισης, έδωσε τα στοιχεία του πρωτοφανούς αυτού καβγά μεταξύ παιδιών. Το κινητό που εκλάπη ανήκε στον αδερφό του ενός ανηλίκου που αισθανόμενος ενοχές που το έχασε, γιατί ήταν και ακριβό, άρχισε να ψάχνει να το βρει και έτσι επιτέθηκε στον παθόντα όταν πήγε με την παρέα του να καθαρίσει... Ο πατέρας του είπε ότι το παιδί δεν είχε καλές παρέες και αυτό είχε ως συνέπεια να μείνει στα μαθήματά του ενώ τώρα υποστήριζε ότι φοιτά στο Εκκλησιαστικό Λύκειο, παράλληλα εργάζεται και έχει πάρει το σωστό δρόμο και δεν αναγνώρισε ότι το παιδί του προκάλεσε σωματικές βλάβες. Οι άλλοι κατηγορούμενοι στις απολογίες τους υποστήριξαν διαφορετικά το πώς εξελίχθηκε ο καβγάς από μια ασήμαντη αφορμή.

Το ερώτημα του προέδρου του Δικαστηρίου προς τον παθόντα παρέμενε μετέωρο όταν είπε: « Σας έκαναν μπλε μαρέ και έρχεστε να τους συγχωρέσετε; Γιατί;»

«Τους συγχωρώ» ήταν απλά η φράση του νεαρού παθόντα που έφερε ως μάρτυρα χριστιανή φίλη του η οποία εξιστόρησε τα γεγονότα και ήταν αυτή που τον πήγε στο νοσοκομείο της Κομοτηνής σε άσχημη κατάσταση. Πάντως η υπόθεση έδειξε πώς μια παρέα μπορεί να συμπεριφερθεί με τόσο μίσος σε ένα συνομήλικο νεαρό, και έδειξε και την απόσταση που υπήρχε με τους γονείς που κάποιιοι δεν εμφανίστηκαν ούτε στο δικαστήριο και ρωτήθηκαν γι' αυτά τα ανήλικα παιδιά.

Η εισαγγελέας ζήτησε από το δικαστήριο να εξαντλήσει την επιείκειά του όσον αφορά τους ανήλικους. Το δικαστήριο έκρινε αθώο το Συμεών Καραμπουγιούκ που όλοι είπαν ότι δεν ήταν στο περιστατικό εκείνη την ημέρα και έκρινε ενόχους τους

υπολοίπους αφήνοντας αιμώρητους τους τρεις ανήλικους που δεν τους επιβλήθηκε ποινή και αφέθηκαν στην επιτήρηση των γονέων τους, ενώ καταδικάστηκε σε φυλάκιση 8 μηνών με αναστολή ο Κων/νος Βίντος.

Οι συνήγοροι υπεράσπισης Γιάννης Σμαραγδός και Χαρούλα Καλλή αναφέρθηκαν στο περιστατικό λέγοντας ότι ξεκίνησε από μια παρεξήγηση και αναφέρθηκαν στη συμμετοχή ενός έκαστου. (Μελαχροινή Μαρτίδου, δημοσιογράφος)

4^ο ΑΡΘΡΟ

Αστυνομική Ανασκόπηση
Τεύχος 25^ο

Ιούλιος 2008

Της Βλάχου Βασιλικής, Διδάκτωρος Εγκληματολογίας Παντείου Πανεπιστημίου
Καθηγήτρια ΣΑΕΑ

Η εγκληματικότητα των ανηλίκων ως κοινωνικό φαινόμενο

Η παραβατικότητα των ανηλίκων συνιστά αδιαμφισβήτητα ένα φαινόμενο κοινωνικής παθογένειας το οποίο πρέπει να μας απασχολήσει όλους κυρίως λόγω των συνεπειών που επιφέρει στο κοινωνικό σύνολο, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Το νεαρό της ηλικίας των ανηλίκων και οι ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης πληθυσμιακής κατηγορίας, η κρισιμότητα των όποιων μέτρων προς την κατεύθυνση της ομαλής κοινωνικοποίησής τους αλλά και την ελπίδα διότι όλοι οι νέοι, μεταξύ των οποίων και οι ανήλικοι παραβάτες συνιστούν το μέλλον κάθε κοινωνίας. Για τους λόγους αυτούς η παρέμβαση των θεσμικών οργάνων της κοινωνίας αλλά και της πολιτείας ανάγεται σε ζήτημα υψίστης σημασίας και άμεσης προτεραιότητας.

Σε ποιο βαθμό, όμως, νομιμοποιείται η πολιτεία να παρέμβει και σε ποια επίπεδα μπορεί η παρέμβαση αυτή να αφορά μόνο τη σφαίρα των δραστηριοτήτων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος δηλαδή τα όσα άπτονται της αντίδρασης της αστυνομίας, της δικαιοσύνης και του σωφρονιστικού συστήματος ή μπορεί να επεκτείνει τη δράση της στο σύνολο των παραγόντων και των φορέων που επηρεάζουν τη δράση και συντείνουν με τον τρόπο τους στην εμφάνιση παραβατικών συμπεριφορών.

Προς αυτή την κατεύθυνση είναι προσανατολισμένο το σύνολο της εισήγησής μου. Προς τα επίπεδα δηλαδή, παρέμβασης που πρέπει να επικεντρώσει τη δράση της η πολιτεία προκειμένου να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της παραβατικότητας των ανηλίκων λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τόσο τις ιδιαιτερότητες του όσο και τον πολυσύνθετο χαρακτήρα του. Είναι γεγονός ότι στην περίπτωση του εγκλήματος είναι καλύτερο το «προλαμβάνειν» παρά το «θεραπεύειν».

Στην Ελλάδα η άσκηση του επίσημου κοινωνικού ελέγχου γίνεται στη βάση δύο κριτηρίων: α) του ηθικού κινδύνου και β) της τέλεσης συγκεκριμένου αδικήματος. Στην πρώτη περίπτωση έχουμε τη λήψη προληπτικών μέτρων ενώ στη δεύτερη τα μέτρα διακρίνονται σε αναμορφωτικά, θεραπευτικά και σωφρονιστικά.

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΤΑ DSM-IV ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΗΣ

ΔΙΑΓΩΓΗΣ

A. Ένας επαναλαμβανόμενος και επίμονος τύπος συμπεριφοράς στον οποίο τα βασικά δικαιώματα των άλλων ή μείζονες κοινωνικές σταθερές ή κανόνες που ταιριάζουν στην ηλικία παραβιάζονται, όπως εκδηλώνεται με την παρουσία τριών (ή περισσότερων) από τα παρακάτω κριτήρια στους τελευταίους 12 μήνες, με τουλάχιστον ένα κριτήριο παρόν στους τελευταίους 6 μήνες:

Επιθετικότητα σε ανθρώπους και ζώα

- 1) Συχνά φοβερίζει, απειλεί ή τρομοκρατεί άλλους.
- 2) Συχνά ξεκινά σωματικούς καβγάδες.
- 3) Έχει χρησιμοποιήσει κάποιο όπλο που μπορεί να προκαλέσει σωματική βλάβη σε άλλους (π.χ. ένα ρόπαλο, τούβλο, σπασμένο μπουκάλι, μαχαίρι, πιστόλι).
- 4) Έχει φερθεί σκληρά σωματικά σε ανθρώπους.
- 5) Έχει φερθεί σκληρά σωματικά σε ζώα.
- 6) Έχει κλέψει με επίθεση κάποιο θύμα (π.χ. ληστεία από πίσω, άρπαγμα τσάντας, απόσπαση χρημάτων δια της βίας, ένοπλη ληστεία).
- 7) Έχει αναγκάσει κάποιο άτομο σε σεξουαλική δραστηριότητα μαζί του.

Καταστροφή περιουσίας

- 8) Έχει εσκεμμένα βάλει φωτιά με σκοπό να προκαλέσει σοβαρή ζημιά.
- 9) Έχει εσκεμμένα καταστρέψει την περιουσία άλλων (εκτός με το να βάλει φωτιά).

Απάτη ή κλοπή

- 10) Έχει διαρρήξει σπίτι, κτίριο ή αυτοκίνητο κάποιου άλλου ατόμου.
- 11) Συχνά λέει ψέματα για να αποκτήσει πράγματα ή να πετύχει χάρες ή να πετύχει χαρές ή για ν' αποφύγει υποχρεώσεις (δηλαδή εξαπατά τους άλλους).
- 12) Έχει κλέψει αντικείμενα μη ευτελούς αξίας χωρίς να επιτεθεί σε κάποιο θύμα (π.χ. κλοπή από κατάστημα, αλλά χωρίς να κάνει διάρρηξη και να μπει πλαστογραφία)

Σοβαρές παραβιάσεις κανόνων

- 13) Συχνά μένει έξω τη νύχτα παρά τις γονεϊκές απαγορεύσεις, με αρχή πριν την ηλικία των 13 ετών.
- 14) Έχει φύγει από το σπίτι και διανυκτέρευσε εκτός σπιτιού τουλάχιστον δύο φορές ενώ ζούσε στο πατρικό σπίτι ή στο σπίτι αυτών που υποκαθιστούν τους γονείς τους (ή μία φορά χωρίς να επιστρέψει για μακρύ χρονικό διάστημα).
- 15) Συχνά κάνει σκασιαρχείο από το σχολείο, με αρχή πριν την ηλικία των 13 χρονών.

Β. Η διαταραχή της συμπεριφοράς προκαλεί κλινικά σημαντική έκπτωση στην κοινωνική, σχολική ή επαγγελματική λειτουργικότητα.

Γ. Εάν το άτομο είναι 18 ετών ή μεγαλύτερο, δεν πληρούνται τα κριτήρια για Αντικοινωνική Διαταραχή της Προσωπικότητας.

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΟΠΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ- ΜΕΤΡΟ 5.3

Σχέδιο Ολοκληρωμένης Δράσης και Παρέμβασης για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και ανεργίας της ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΕΥΒΟΙΑΣ: «ΟΡΙΟ».

Περιγραφή Σχεδίου Ολοκληρωμένης Παρέμβασης: **Σχέδιο Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για την αύξηση της απασχόλησης στη Νομαρχία Εύβοιας καθώς και την καταπολέμηση του κοινωνικού και εργασιακού αποκλεισμού ειδικών πληθυσμιακών ομάδων, για ανέργους και άτομα ευπαθών κοινωνικά ομάδων**

ΑΙΤΗΣΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ « ΟΡΙΟ »

ΟΝΟΜΑ

ΕΠΩΝΥΜΟ

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ

ΦΥΛΟ ΑΝΔΡΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ/...../.....

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ¹ ΑΝΕΡΓΟΣ ΥΠΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ:
 - ΑΡ. ΚΑΡΤΑΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
 - ΤΟΠΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ (ή ΚΠΑ) ΟΑΕΔ
 - ΜΗΝΕΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΕΑΝ ΑΝΗΚΕΤΕ ΣΕ ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΟΜΑΔΕΣ ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΜΕ Χ

Άτομα με αναπηρίες	
Άτομα με ψυχικές ασθένειες που διαβιούν εκτός ιδρυμάτων	
Παλινοστούντες	
Πρόσφυγες	
Μετανάστες	
Αποφυλακισμένοι	
Ανήλικοι παραβάτες	
Ειδικές πολιτισμικές ομάδες (π.χ. Τσιγγάνοι – Έλληνες Μουσουλμάνοι)	
Ειδικές κατηγορίες γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό (Μονογονεϊκές Οικογένειες – Ανύπαντρες Μητέρες)	
Μακροχρόνια άνεργοι άνω των 45 ετών	
Άνεργοι άνω των 55 ετών	
Λοιπές κατηγορίες ανέργων σε περιοχές ή κλάδους υψηλής ανεργίας	
Πρώην χρήστες ουσιών ή άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης	
Οροθετικοί	
Λοιπές κατηγορίες ατόμων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας	
Προσδιορίστε	

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΟΔΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

ΠΟΛΗ ή ΧΩΡΙΟ Τ.Κ.

ΑΡ. ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ή ΑΡ. ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟΥ

ΑΡ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ (Α.Φ.Μ.)

ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

1. Φωτοτυπία Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας ή Φωτοτυπία Διαβατηρίου
2. Έγγραφο πιστοποίησης τόπου διαμονής ή υπεύθυνη δήλωση
3. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης ή υπεύθυνη δήλωση
4. Φωτοτυπία πτυχίων σπουδών / ξένων γλωσσών
5. Βεβαιώσεις παρακολούθησης προγραμμάτων κατάρτισης

Για τους ανέργους, επιπλέον:

6. Παραπεμπτικό από το ΚΠΑ ή την Τοπική Υπηρεσία όπου είναι γραμμένος

Δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Ύ όλα τα στοιχεία που αναφέρω στην παραπάνω αίτηση είναι αληθή
- Ύ τα φωτοτυπημένα συνοδευτικά έγγραφα ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα
- Ύ γνωρίζω ότι στοιχεία μου, τα οποία αναφέρονται στην παρούσα αίτηση, θα περαστούν στο Σύστημα Παρακολούθησης Ωφελουμένων Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων, με αποκλειστικό σκοπό τη διευκόλυνση της διαχείρισης και παρακολούθησης της Παρέμβασης.

Ο/Η αιτών/ούσα
(ονοματεπώνυμο).....
(υπογραφή).....
Ημερομηνία: /..... /.....

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΥΠΟΥ Α & Β (Φ.Ε.Κ. Β' 463/ 17- 4-2003)

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Έχοντας υπόψη:

α. Τα άρθρα 8 παρ. 3β και 10 παρ. 5 Σωφρονιστικού Κώδικα (Ν. 2776/1999) και

β. Το σχέδιο εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης, τύπου Α' και Β', το οποίο κατήρτισε και υπέβαλε το Κ.Ε.Σ.Φ. κατόπιν εισηγήσεων των οικείων Συμβουλίων Φυλακών.

γ) Το γεγονός ότι από τις διατάξεις αυτής της απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Εγκρίνουμε τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης τύπου Α' και Β', ο οποίος έχει ως εξής:
(Βλέπε Κανονισμό 7.4.2003)

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται σύμφωνα με τα άρθρα 8 παρ. 3β και 10 παρ. 5 Σωφρονιστικού Κώδικα (Ν. 2776/1999) λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 18 παρ. 3, 21 παρ. 7, 25 παρ. 2, 32 παρ. 6, 37 παρ. 5, 39 παρ. 1, 52 παρ. 4 και 65 παρ. 4 του ίδιου Κώδικα, το ακόλουθο σχέδιο εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης τύπου Α' και Β'.

Άρθρο 1

Αντικείμενο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. Οι κανόνες που ακολουθούν ρυθμίζουν λεπτομερώς τους όρους και τις συνθήκες εκτέλεσης των ποινών κατά της ελευθερίας και των συμπληρωματικών μέτρων ασφαλείας (άρθρο 74 παρ. 4 ΠΚ) σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του Σωφρονιστικού Κώδικα.

2. Αντικείμενο του παρόντος Εσωτερικού Κανονισμού είναι η περιγραφή α) της εποπτείας και της λειτουργίας του καταστήματος κράτησης, β) των διαδικασιών που ακολουθούνται κατά τη μεταχείριση των κρατούμενων και γ) των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των κρατούμενων και των καθηκόντων του προσωπικού του καταστήματος κράτησης, όπως προβλέπονται στο Σωφρονιστικό Κώδικα και στον Οργανισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Άρθρο 2

Ορισμοί

1. Ως "κατάστημα κράτησης" εννοείται η ειδική περιφερειακή υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης που υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής και λειτουργεί σε επίπεδο διεύθυνσης.

2. Ως "προσωπικό καταστήματος κράτησης" εννοούνται όλοι οι εργαζόμενοι στο κατάστημα κράτησης ανεξαρτήτως κατηγορίας, κλάδου ή ειδικότητας, κατέχοντες μόνιμη ή προσωρινή θέση ή θέση ιδιωτικού δικαίου, πλήρους ή μερικής απασχόλησης.

3. Ως "κρατούμενοι" θεωρούνται όσοι εκτίουν ποινές ή μέτρα ασφαλείας κατά της ελευθερίας, οι υπόδικοι (προφυλακισμένοι ή προσωρινά κρατούμενοι), οι κρατούμενοι για χρέη ή για άλλο λόγο σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, οι οφειλέτες χρηματικής ποινής, αυτοτελώς ή κατά μετατροπή ή προστίμου ή δικαστικών εξόδων και οι "παραμένοντες". Ως "παραμένοντες" εννοούνται οι αλλοδαποί οι οποίοι μετά την αποφυλάκισή τους παραμένουν κρατούμενοι έως τη δικαστική απέλασή τους ή τη χορήγηση άδειας παραμονής στη χώρα λόγω ανέφικτης απέλασης.

4. Ως "εισαγγελέας - επόπτης" εννοείται ο δικαστικός λειτουργός ο οποίος ασκεί την εποπτεία στην έκτιση των ποινών ή των μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας. Στα καταστήματα Πειραιώς (Κορυθαλλού), Θεσσαλονίκης (Διαβατών), Πατρών (Αγίου Στεφάνου) και Λάρισας σύμφωνα με το άρθρο 572 παρ. 3 Κ.Π.Δ., ορίζεται ως εισαγγελέας - επόπτης αντεισαγγελέας εφετών με νόμιμο αναπληρωτή εισαγγελέα πλημμελειοδικών, ο οποίος επικουρεί τον πρώτο στην άσκηση των καθηκόντων του. Στα λοιπά καταστήματα την εποπτεία ασκεί ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται η ποινή σύμφωνα με το άρθρο 572 παρ. 1 Κ.Π.Δ.

5. Ως "διευθυντής" εννοείται ο διοικητικός προϊστάμενος όλων των υπηρεσιών του καταστήματος κράτησης, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα που περιγράφονται κατωτέρω, στο άρθρο 37 του παρόντος. Ως "νόμιμος αναπληρωτής" του διευθυντή εννοείται ο υποδιευθυντής, όπου υπάρχει, ή ο αρχαιότερος προϊστάμενος των τμημάτων διοίκησης ή οικονομικού και, σε περίπτωση έλλειψης ή κωλύματός τους, ο αρχαιότερος προϊστάμενος των λοιπών τμημάτων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο Σωφρονιστικό Κώδικα.

6. Ως "ιατρικό προσωπικό" εννοούνται οι ιατροί ειδικοτήτων και οδοντίατροι κλάδου ΠΕ. Εάν στο κατάστημα δεν υπηρετεί μόνιμο προσωπικό αυτών των ειδικοτήτων, ως ιατρικό προσωπικό εννοούνται και οι ιατροί ανάλογων ειδικοτήτων, οι οποίοι συμβάλλονται με τον διευθυντή για μερική απασχόληση, αμειβόμενοι κατ'επίσκεψιν ή οι αγροτικοί ιατροί.

7. Ως "νοσηλευτικό προσωπικό" εννοούνται οι νοσηλευτές κλάδου ΤΕ Υγείας Πρόνοιας και ΔΕ Νοσηλευτικής, όπως και άλλα μέλη του προσωπικού στα οποία έχουν ανατεθεί καθήκοντα νοσηλευτών με ημερήσια διαταγή του διευθυντή, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του ιατρού του καταστήματος.

8. Ως "ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό" εννοούνται κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, εγκληματολόγοι, κοινωνιολόγοι και εκπαιδευτικοί οι οποίοι ασκούν τα καθήκοντα που περιγράφονται κατωτέρω, στα άρθρα 51 - 56 του παρόντος.

9. Τα μέλη του προσωπικού εντάσσονται σε κατηγορίες και κλάδους, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις και τις διακρίσεις του Υπαλληλικού Κώδικα, του Σωφρονιστικού Κώδικα, του Οργανισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του παρόντος Εσωτερικού Κανονισμού.

Άρθρο 3

Βασικές αρχές λειτουργίας

1. Το κατάστημα κράτησης λειτουργεί καθημερινά σε εικοσιτετράωρη βάση ως προς το έργο του τμήματος φύλαξης και την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών προς τους

κρατούμενους. Οι υπόλοιπες υπηρεσίες λειτουργούν έτσι ώστε να καλύπτονται πλήρως οι πρωινές και, τουλάχιστον ως προς το έργο των τμημάτων διοίκησης και οικονομικού, οι απογευματινές βάρδιες.

2. Οι κρατούμενοι και οι επισκέπτες κυκλοφορούν σε προκαθορισμένους χώρους του καταστήματος για να μην εμποδίζεται η εύρυθμη λειτουργία του.

3. Κάθε κρατούμενος και κάθε επισκέπτης που εισέρχεται στο κατάστημα ή εξέρχεται από αυτό υποβάλλεται σε ηλεκτρονικό ή άλλου είδους έλεγχο ανίχνευσης απαγορευμένων ουσιών και αντικειμένων.

4. Οι κρατούμενοι δεν επιτρέπεται να κυκλοφορούν εκτός της κεντρικής κιγκλίδος χωρίς άδεια ή συνοδεία.

5. Οι επισκέπτες δεν επιτρέπεται να εισέρχονται και να παραμένουν στους χώρους κράτησης του καταστήματος χωρίς άδεια και συνοδεία.

6. Απαγορεύεται η κατοχή κλειδιών των χώρων του καταστήματος από κρατούμενους. Με ευθύνη του διαχειριστή ρυθμίζεται η παράδοση και παραλαβή των κλειδιών των κυλικείων στους και από τους κρατούμενους που εργάζονται σε αυτά. Με ευθύνη του αρχιφύλακα ή του εποπτεύοντος τους χώρους εργασίας ρυθμίζεται ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες η παράδοση και παραλαβή των κλειδιών της βιβλιοθήκης και της αποθήκης ιματισμού κρατουμένων.

Άρθρο 4

Προστασία προσωπικών δεδομένων των κρατουμένων

1. Κάθε στοιχείο σχετικό με κρατούμενους (όνομα, ηλικία, επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, ιατρικό και κοινωνικό ιστορικό, ιθαγένεια, ποινική κατάσταση κ.λπ.) ανήκει στην κατηγορία των "ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων" σύμφωνα με το άρθρο 2 περ. β του Ν. 2472/1997.

Πρόσβαση στα στοιχεία αυτά έχουν οι δικαστικές αρχές, τα αρμόδια όργανα του καταστήματος κράτησης και οι υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, τηρώντας τις διατάξεις του παραπάνω νόμου. Γνώση των στοιχείων αυτών, με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο, λαμβάνουν οι ενδιαφερόμενοι κρατούμενοι ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους και, κατόπιν αδειάς του αρμόδιου εισαγγελέα, τρίτα πρόσωπα τα οποία έχουν έννομο συμφέρον. Η συλλογή και επεξεργασία αυτών των στοιχείων απαγορεύεται, εκτός εάν πραγματοποιούνται αποκλειστικά για ερευνητικούς και επιστημονικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι τηρείται η ανωνυμία και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων στα οποία αυτά τα δεδομένα αναφέρονται.

2. Ουδείς λαμβάνει γνώση με οποιονδήποτε τρόπο εγγράφων που από τη φύση τους είναι εμπιστευτικού χαρακτήρα, ακόμη και αν δεν είναι διαβαθμισμένα, και αφορούν την έκτιση της ποινής και το καθεστώς κράτησης των κρατουμένων.

Άρθρο 5

Εποπτεία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

1. Η διοικητική εποπτεία της λειτουργίας των καταστημάτων ασκείται από την αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

2. Ο έλεγχος της λειτουργίας των καταστημάτων γίνεται από τη Διεύθυνση Επιθεώρησης Καταστημάτων Κράτησης, Θεραπευτικών Καταστημάτων και Ειδικών Καταστημάτων Κράτησης Νέων του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

3. Τακτικοί και έκτακτοι έλεγχοι διενεργούνται από το

Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης σύμφωνα με το νόμο 3090/2002.

Άρθρο 6

Έλεγχος νομιμότητας

1. Ο έλεγχος της νομιμότητας κατά την εκτέλεση των ποινών κατά της ελευθερίας και κατά την κράτηση υποδίκων, κρατουμένων για χρέη, "παραμενόντων" και άλλων κατηγοριών κρατουμένων ασκείται από τον αρμόδιο εισαγγελέα - επόπτη.

2. Ο έλεγχος αυτός περιλαμβάνει: α) την παρακολούθηση της εφαρμογής των νόμων που αφορούν την εκτέλεση των ποινών και των μέτρων ασφαλείας, β) την εξασφάλιση δίκαιης μεταχείρισης και δικαστικής προστασίας για το σύνολο των κρατουμένων και γ) την ενημέρωση των κατά περίπτωση αρμόδιων δικαστικών και διοικητικών αρχών για το περιεχόμενο ακροάσεων ή αναφορών κρατουμένων ή μελών του προσωπικού, από τις οποίες προκύπτουν ενδείξεις για την τέλεση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών αδικημάτων κρατουμένων ή προσωπικού.

Άρθρο 7

Εισαγγελική εποπτεία

1. Στο πλαίσιο της εποπτείας ο εισαγγελέας συνεργάζεται με τον διευθυντή και τους προϊσταμένους των τμημάτων του καταστήματος, και προβαίνει σε υποδείξεις σε θέματα που αφορούν την έκτιση των ποινών.

2. Ο εισαγγελέας - επόπτης ή ο αναπληρωτής του, ασκεί αρμοδιότητες δικαιοδοτικού, πειθαρχικού και ελεγκτικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, ο εισαγγελέας-επόπτης:

1) Μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν εκάστοτε για τη μεταχείριση των κρατουμένων καθώς και εκείνων του Ποινικού Κώδικα και των ειδικών νόμων που αφορούν την εκτέλεση των ποινών και την εφαρμογή των μέτρων ασφαλείας.

2) Προεδρεύει του Πειθαρχικού Συμβουλίου και του Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων.

3) Χορηγεί έκτακτες άδειες σε κρατουμένους για την εκπλήρωση οικογενειακών, επαγγελματικών ή άλλων έκτακτων και απρόβλεπτων εξαιρετικού χαρακτήρα αναγκών τους. Για τη χορήγηση της έκτακτης άδειας απαιτείται υποβολή έγγραφων δικαιολογητικών από τους αιτούντες κρατούμενους με τα οποία αποδεικνύεται ότι: i) δεν πρόκειται για συνήθεις και χρόνιες καταστάσεις και ii) δεν υπάρχουν ρυθμίσεις για την κάλυψη των αναγκών αυτών, ανάλογες με αυτές που αφορούν την υγειονομική περίθαλψη των κρατουμένων και τη διεξαγωγή επισκεπτηρίων με πρόσωπα, εκτός των συγγενών μέχρι τετάρτου βαθμού.

4) Αποφασίζει για τον ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής μετά από πρόταση του Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων.

5) Συμμετέχει, ύστερα από σχετική πρόσκληση ή αυτεπαγγέλτως, στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Φυλακής.

6) Προεδρεύει στο Συμβούλιο Φυλακής, όταν τούτο αποφαινεται επί προτάσεως του διευθυντή για μεταγωγή κρατουμένου.

7) Ασκεί, κατά την κρίση του, προσφυγή κατά των αποφάσεων του Συμβουλίου Φυλακής ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών ως Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών.

8) Συμμετέχει στη σύνθεση του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα κράτησης, όταν αυτό συνεδριάζει ως Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, εκτός εάν αυτό εξετάζει προσφυγή του ιδίου κατά απόφασης του Συμβουλίου Φυλακής.

9) Δέχεται σε ακρόαση κρατουμένους, συγγενείς και συνηγόρους τους, αν το ζητήσουν.

10) Εξετάζει θέματα δικαστικής προστασίας των κρατουμένων, υποδεικνύοντας στους ενδιαφερομένους να προβούν στις ενδεδειγμένες ενέργειες και προωθεί στις αρμόδιες αρχές αιτήματα νομικής βοήθειας κρατουμένων, οι οποίοι βρίσκονται σε οικονομική αδυναμία πρόσβασης στη δικαιοσύνη και άσκησης των υπερασπιστικών δικαιωμάτων τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33 του παρόντος.

11) Καλεί την αστυνομική δύναμη προς παροχή οποιασδήποτε αναγκαίας συνδρομής σε περίπτωση εκδήλωσης ομαδικής απείθειας, στάσης ή αντίστασης κρατουμένων σε νόμιμη διαταγή και ιδίως στη διαταγή επιστροφής και εγκλεισμού στα κελιά ή τους θαλάμους.

12) Ελέγχει τα αυξημένα μέτρα ασφαλείας των καταστημάτων.

13) Καθορίζει περιορισμούς στους όρους διαβίωσης των κρατουμένων σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία και η ασφάλεια του καταστήματος το οποίο εποπτεύει.

14) Αποφασίζει για την εισαγωγή ή μη παιδιών κρατουμένων γυναικών σε ιδρύματα παιδικής μέριμνας μετά τη συμπλήρωση του τρίτου έτους της ηλικίας τους, εφόσον στερούνται κατάλληλου συγγενικού περιβάλλοντος, ύστερα από ακρόαση των γονέων τους.

15) Καλεί σε συνεργασία το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό και αξιοποιεί τις παρατηρήσεις τους και τα πορίσματα των ερευνών τους όταν αφορούν την ασκούμενη από αυτόν εποπτεία.

16) Μεριμνά για τη διενέργεια υγειονομικού ελέγχου του καταστήματος κράτησης τακτικά, το πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου, και έκτακτα, όποτε κρίνει ότι είναι αναγκαίο και παρίσταται κατά τη διενέργεια του ελέγχου αυτού.

17) Διατάσσει τη λήψη των κατάλληλων κατά περίπτωση μέτρων, αν ο κρατούμενος δεν βρίσκεται σε κατάσταση να συναινέσει ή αρνείται τη συναίνεσή του σε ιατρική πράξη η οποία κρίνεται από τον αρμόδιο ιατρό απαραίτητη για την υγεία του.

18) Διατάσσει τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, κατόπιν υποδείξεως αρμόδιου ιατρού, στην περίπτωση κρατούμενου απεργού πείνας ο οποίος περιέρχεται σε κατάσταση άμεσου κινδύνου ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του, συνεκτιμώντας την προσωπικότητα του κρατουμένου, τις επιδιώξεις του και τη σταθερότητα της απόφασής του.

19) Προσδιορίζει, ύστερα από σχετική ιατρική γνωμάτευση, την αντιμετώπιση που επιβάλλει η νομική ή πραγματική κατάσταση των υποδίκων κρατουμένων.

20) Καλεί ιατρό κατάλληλης ειδικότητας για την εξέταση κρατουμένων, όταν δεν υπηρετεί στο κατάστημα κράτησης και δεν εξευρίσκεται τέτοιος ιατρός, από πίνακα επισκεπτών ιατρών και νοσοκόμων, ύστερα από πρόταση του διευθυντή του καταστήματος.

21) Προβαίνει σε κάθε άλλη ενέργεια που προβλέπεται από τον παρόντα κανονισμό και παρακολουθεί την τήρησή του.

Άρθρο 8

Οργάνωση του χρόνου των κρατουμένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

1. Το ωρολόγιο πρόγραμμα λειτουργίας του καταστήματος κράτησης για τους κρατουμένους είναι το εξής:

07.30: Εγερτήριο - Άνοιγμα κελιών και θαλάμων - Καταμέτρηση κρατουμένων

07.45 : Διανομή προγεύματος

08.00 - 12.00: Άθληση, εργασία, εκπαίδευση, συμμετοχή σε προγράμματα, ελεύθερος χρόνος

12.00: Διανομή γεύματος

12.15 : Μεσημβρινό κλείσιμο κελιών και θαλάμων - Καταμέτρηση κρατουμένων

12.30 - 15.00: Μεσημβρινή ανάπαυση

15.00: Απογευματινό άνοιγμα καταστήματος

15.00 έως μισή ώρα πριν από τη δύση του ηλίου: Αθληση, εργασία, εκπαίδευση, συμμετοχή σε προγράμματα, ελεύθερος χρόνος
Μισή ώρα πριν από τη δύση ηλίου: Βραδινό κλείσιμο καταστήματος - Διανομή δείπνου - Τελική καταμέτρηση.

2. Επιτρέπεται η παραμονή κρατούμενων στις πτέρυγες με κλειστές τις κιγκλίδες κατά τη χειμερινή περίοδο έως τις 20.30 και κατά τη θερινή περίοδο έως τις 21.00. Μετά τις ώρες αυτές οι κρατούμενοι εγκλείονται στα κελιά ή στους θαλάμους τους έως το επόμενο πρωί.

3. Η τήρηση του ωρολογίου προγράμματος είναι υποχρεωτική.

4. Κατ' εξαίρεση οι κρατούμενοι παραμένουν εκτός κελιών και θαλάμων στις πτέρυγες με κλειστές τις κιγκλίδες:

α. Την 31η Δεκεμβρίου έως τη 00.30 της 1ης Ιανουαρίου.

β. Κατά τις καθιερωμένες θρησκευτικές, εθνικές και τοπικές αργίες κατά τις μεσημβρινές ώρες.

γ. Σε ημέρες καύσωνα, όταν η θερμοκρασία υπερβαίνει τους 36ο C κατά τις μεσημβρινές ώρες.

δ. Κατά τις μεσημβρινές ώρες και επί 1 - 2 ώρες πέραν του καθορισμένου νυκτερινού κλεισίματος όταν λαμβάνονται από την Πολιτεία ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση καύσωνα.

5. Κατά τις αργίες και εξαιρέσιμες ημέρες το ανωτέρω πρόγραμμα δεν περιλαμβάνει εκπαίδευση και συμμετοχή σε προγράμματα.

6. Επιτρέπεται, μετά από απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής, η παράκαμψη του ωρολογίου προγράμματος της παρ. 1 για κρατούμενους οι οποίοι συμμετέχουν σε εκπαίδευση ή εργασία εντός ή εκτός καταστήματος κράτησης.

Άρθρο 9

Οργάνωση των υπηρεσιών του προσωπικού

1. Ο διευθυντής εγκρίνει την οργάνωση των υπηρεσιών του προσωπικού μετά από εισήγηση του αρμόδιου κατά περίπτωση τμηματάρχη. Το ωράριο του προσωπικού των τμημάτων διοίκησης και οικονομικού είναι πρωινό (07.00 - 14.00) και απογευματινό (12.00 - 19.00). Το ωράριο του ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού είναι πρωινό (07.00 - 14.00) και απογευματινό (12.00 - 19.00) εφόσον ο αριθμός των υπηρετούντων σε κάθε κατάσταση το επιτρέπει.

2. Το ωράριο του προσωπικού των ανωτέρω κατηγοριών είναι ελαστικό κατά μία ώρα κατά την προσέλευση και επιμηκύνεται αντίστοιχα κατά την αποχώρηση.

3. Το ωράριο της Παρασκευής είναι μειωμένο κατά μισή ώρα.

4. Το ωράριο του προσωπικού φύλαξης οργανώνεται σε τέσσερις βάρδιες, ως εξής:

α' πρωινή βάρδια 07.00 ή 07.30 - 14.00 ή 14.30 αντίστοιχα.

β' πρωινή βάρδια 14.00 ή 14.30 - 20.30 ή 21.00.

α' νυκτερινή βάρδια 18.00 ή 19.00 - 01.00 και

β' νυκτερινή βάρδια 01.00 - 07.00 ή 07.30.

5. Κατά τους μήνες που εφαρμόζεται η θερινή ώρα η β' πρωινή βάρδια μπορεί να αυξάνεται κατά μισή ώρα και η α' νυκτερινή βάρδια να μειώνεται κατά μία ώρα, ώστε να καλύπτεται το νυκτερινό κλείσιμο του καταστήματος κράτησης που προβλέπεται για τις 21.00.

6. Σε τελείως εξαιρετικές περιπτώσεις, με ημερήσια διαταγή του διευθυντή που υποβάλλεται για έγκριση στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, είναι δυνατόν το ωράριο του προσωπικού να τροποποιείται ανάλογα με τις

συνθήκες που επικρατούν στο κατάστημα, ώστε να καλύπτεται το σύνολο των ωρών υποχρεωτικής παρουσίας και να εξασφαλίζεται ο κατά το δυνατό μεγαλύτερος αριθμός παρόντων υπαλλήλων κατά τις ώρες της διανομής συσσιτίου, του εσπερινού και νυκτερινού κλεισίματος των κελιών και των θαλάμων καθώς και των καταμετρήσεων των κρατουμένων.

Άρθρο 10

Εισαγωγή και τοποθέτηση κρατουμένων

1. Για κάθε νεοεισαγόμενο κρατούμενο τηρείται η διαδικασία εισαγωγής που προβλέπεται από τα άρθρα 22 επ. Σωφρονιστικού Κώδικα, κυρίως ως προς τις οριζόμενες σ' αυτά προθεσμίες.

2. Ο κρατούμενος κατά την είσοδό του στο κατάστημα κράτησης για οποιοδήποτε λόγο (εισαγωγή, επιστροφή από άδεια, μεταγωγή κ.λπ.) παραδίδει υποχρεωτικά στο λογιστήριο χρήματα - σε οποιοδήποτε νόμισμα-, βιβλιάρια τραπεζών, επιταγές και πιστωτικές κάρτες που φέρει μαζί του. Παραδίδει επίσης διάφορα τιμαλφή ή άλλα προσωπικά είδη προς ασφαλή φύλαξη, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 12 του παρόντος. Η ημερομηνία παράδοσης κάθε χρηματικού ποσού, το ονοματεπώνυμο του κρατουμένου, το ακριβές ποσόν -αριθμητικώς και ολογράφως- καταγράφονται σε ειδικό βιβλίο του λογιστηρίου και υπογράφονται από τον κρατούμενο και τον αρμόδιο υπάλληλο. Τα υπόλοιπα είδη καταγράφονται επίσης σε ειδικό βιβλίο παράδοσης και παραλαβής. Τα χρήματα και τα είδη αυτά επιστρέφονται στον κρατούμενο σε περίπτωση μεταγωγής του σε άλλο κατάστημα κράτησης ή αποφυλάκισής του.

3. Ο κρατούμενος κατά την εισαγωγή του στο κατάστημα κράτησης δηλώνει εγγράφως στο προσωπικό του τμήματος κοινωνικής εργασίας ή, όπου δεν υπηρετούν κοινωνικοί λειτουργοί, στο προσωπικό του τμήματος διοίκησης ότι δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να διορίσει συνήγορο της επιλογής του για την υπεράσπισή του. Σε περίπτωση οικονομικής αδυναμίας εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 33 του παρόντος.

4. Κρατούμενος, ο οποίος δηλώνει ότι είναι άγαμος, σε διάσταση, διαζευγμένος ή στερείται οικογενειακού / συγγενικού υποστηρικτικού περιβάλλοντος, καλείται να υποδείξει πρόσωπο, το οποίο απολαμβάνει της εμπιστοσύνης του και μπορεί να του συμπαρασταθεί κατά τη διάρκεια της κράτησής του και να διευκολύνει την άσκηση των δικαιωμάτων του και την επικοινωνία του με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

5. Ο κρατούμενος κατά την είσοδό του στο κατάστημα κράτησης υποβάλλεται σε έρευνα σωματική και προσωπικών ειδών. Εφόσον υπάρχουν υπόνοιες ότι ο συγκεκριμένος κρατούμενος φέρει απαγορευμένες ουσίες ή άλλα απαγορευμένα είδη στο κατάστημα κράτησης, επιτρέπεται με εντολή του εισαγγελέα - επόπτη η ενδοσωματική ή ακτινολογική έρευνα. Η έρευνα αυτή γίνεται μόνο από ιατρό, σύμφωνα με τους κανόνες της ιατρικής. Σε επείγουσες περιπτώσεις, όταν συναινεί ο κρατούμενος, εντολή για ενδοσωματική ή ακτινολογική έρευνα δίνεται από τον διευθυντή ή, σε απουσία του, από τον αρχιφύλακα και ενημερώνεται χωρίς καθυστέρηση ο εισαγγελέας - επόπτης.

6. Ο κρατούμενος, πριν από την προσωρινή ή οριστική τοποθέτησή του σε συγκεκριμένο τμήμα και χώρο του καταστήματος, οδηγείται ενώπιον του αρχιφύλακα ή του αναπληρωτή του, και καλείται να δηλώσει, εγγράφως και ενυπόγραφα α) αν επιθυμεί να ληφθούν μέτρα για την προσωπική του ασφάλεια, β) αν υπάρχουν κρατούμενοι με τους οποίους αντιμετωπίζει προβλήματα ή γ) αν, αντιθέτως, συνδέεται με ορισμένους κρατουμένους. Στη συνέχεια ο κρατούμενος λαμβάνει οδηγίες ως προς το πού θα διαμείνει, σύμφωνα με ειδικά κριτήρια διάκρισης και διαχωρισμού, τα οποία καθορίζει το Συμβούλιο Φυλακής στο πλαίσιο

των άρθρων 11-17 Σωφρονιστικού Κώδικα, λαμβανομένης υπ' όψιν της κτιριακής υποδομής του καταστήματος κράτησης και της στελέχωσής του.

7. Μετά την αρχική επιλογή χώρου διαμονής από τον αρχιφύλακα ή αναπληρωτή του, την ακρόαση από τον διευθυντή, τον κοινωνικό λειτουργό ή άλλους υπαλλήλους του καταστήματος στους οποίους ανατίθεται αυτό το καθήκον με ημερήσια διαταγή του διευθυντή και την ιατρική εξέτασή του, ο κρατούμενος τοποθετείται από τον αρχιφύλακα ή αναπληρωτή του σε συγκεκριμένο τμήμα και χώρο του καταστήματος κράτησης, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Φυλακής.

8. Μετά την τοποθέτηση, όπως και σε κάθε περίπτωση μεταβολής της, ο αρχιφύλακας ή αναπληρωτής του ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση το Συμβούλιο Φυλακής για να ελεγχθεί η ορθή εφαρμογή των αποφάσεων.

9. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν διαπιστώνεται ότι υπάρχει ανάγκη ειδικής μεταχείρισης κρατούμενου λόγω ιδίως διαφορών με συγκρατούμενους του, αυτοκαταστροφικών τάσεων, προβλημάτων υγείας ή γενετήσιας ιδιαιτερότητας και εφόσον υφίστανται οι προϋποθέσεις υποδομής και στελέχωσης είναι δυνατόν ο κρατούμενος να τοποθετείται σε ειδικό χώρο προστασίας με απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής. Ο χώρος αυτός επιτηρείται συστηματικά ακόμη και με χρήση ηλεκτρονικών μέσων, εφόσον ενημερώνονται οι κρατούμενοι οι οποίοι τελούν υπό προστασία. Η τοποθέτηση γίνεται με σύμφωνη γνώμη ή έγκριση εκ των υστέρων του εισαγγελέα-επόπτη ή του ιατρού, ανάλογα με την περίπτωση. Σε έκτακτες περιπτώσεις η τοποθέτηση του κρατούμενου σε ειδικό χώρο προστασίας γίνεται και από τον αρχιφύλακα ή τον επικεφαλής της βάρδιας και ενημερώνεται το Συμβούλιο Φυλακής το οποίο εγκρίνει εκ των υστέρων. Όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι και προκειμένου να προληφθεί η διατάραξη της τάξης και να αποτραπεί η τέλεση πειθαρχικών ή ποινικών παραβάσεων διεξάγονται έκτακτες έρευνες από τον αρχιφύλακα, ύστερα από διαταγή του διευθυντή ή και χωρίς αυτήν. Οι έρευνες αυτές συνίστανται στο λεπτομερή έλεγχο χώρων, προσώπων και πραγμάτων και διεξάγονται χωρίς να θίγεται η αξιοπρέπεια των κρατούμενων ή να προκαλείται φθορά στα προσωπικά τους αντικείμενα.

Για κάθε έκτακτη έρευνα συντάσσεται πρακτικό. Σε περίπτωση ευρήματος, αυτό δεσμεύεται και συντάσσεται αναφορά η οποία υποβάλλεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του καταστήματος, ενώπιον του οποίου βεβαιώνεται ενόρκως το περιεχόμενό της, σύμφωνα με το άρθρο 71 παρ. 2 Σωφρονιστικού Κώδικα.

Άρθρο 11

Επιτρεπόμενα είδη

Ο κρατούμενος μπορεί να έχει στο κελί ή στο θάλαμό του αντικείμενα ή είδη άμεσης και καθημερινής χρήσης τα οποία δεν υπερβαίνουν σε όγκο το μέγεθος μιας βαλίτσας κανονικού τύπου, χωρίς μεταλλικά ελάσματα. Ειδικότερα, ο κρατούμενος επιτρέπεται να έχει:

- 1) Ρουχισμό, υποδήματα, εσώρουχα, παντόφλες τα οποία σε αριθμό κρίνονται απολύτως απαραίτητα και εφόσον δεν έχουν εξαρτήματα τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε εκδηλώσεις αυτοκαταστροφής, βίας κατά συγκρατούμενων, προσωπικού και τρίτων (καρφιά, αγκράφες κ.λπ.)
- 2) Ρολόι χειρός εφόσον αυτό λειτουργεί, δακτύλιο αρραβώνα (βέρα) και ένα θρησκευτικό σύμβολο σύμφωνα με τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις.
- 3) Κρεμάστρες πλαστικές.
- 4) Οδοντόβουρτσα, πλαστικές ξυριστικές μηχανές, χτένα πλαστική, αναπηήρα τύπου BIC, εφόσον αυτός λειτουργεί.
- 5) Μικρό ραδιόφωνο εφόσον αυτό λειτουργεί.
- 6) Γυαλιά ηλίου ή οφθαλμικών παθήσεων.
- 7) Μικρό νυχοκόπτη χωρίς μαχαιράκι.

- 8) Μολύβια, στυλό, χαρτιά, βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά σε περιορισμένο αριθμό και εφόσον αυτά επιδέχονται έλεγχο.
- 9) Σεντόνια, μαξιλαροθήκες, πετσέτες και κουβέρτες χωρίς φάσα.
- 10) Πλαστικά σκεύη όπως κουτάλια, πιρούνια, τάπερ και μικρό θερμός, εφόσον μπορεί να ελεγχθεί.
- 11) Σακίδιο - τσάντα ταξιδιού από ύφασμα μαλακό, πλαστικό ή άλλο εύκαμπτο υλικό χωρίς διπλό πάτο και μεταλλικά υποστηρίγματα.
- 12) Κάθε είδος που δύναται να προμηθευτεί από το πρατήριο - καντίνα του καταστήματος.
- 13) Ελαστική ζώνη υποστήριξης της μέσης, ζώνη για κοίλη, πατερίτσες και άλλα ορθοπεδικά είδη ύστερα από άδεια του ιατρού του καταστήματος και εφόσον αυτά επιδέχονται έρευνας.
- 14) Φάρμακα, κυρίως παθολογικά και παραφαρμακευτικά είδη ύστερα από άδεια του ιατρού του καταστήματος.
- 15) Διάφορα άλλα αντικείμενα τα οποία εξυπηρετούν εκπαιδευτικούς, καλλιτεχνικούς ή άλλους σκοπούς στο πλαίσιο της δημιουργικής αξιοποίησης του χρόνου του, ύστερα από αίτησή του και άδεια του Συμβουλίου Φυλακής και εφόσον αυτά επιδέχονται έρευνας.

Άρθρο 12

Απαγορευόμενα είδη

1. Ο κρατούμενος απαγορεύεται να φέρει μαζί του κατά την αρχική εισαγωγή στο κατάστημα τα ακόλουθα είδη:
 - α. Σαπούνια γενικά, σε στερεά και υγρή μορφή ή σκόνη.
 - β. Οδοντόκρεμα, αφρό ξυρίσματος, κρέμες σε διάφορες συσκευασίες, αρώματα.
 - γ. Ραδιοκασετόφωνα, κασετόφωνα, μηχανήματα ψηφιακού ήχου εκτός ραδιοφώνου, μικροϋπολογιστές, ηλεκτρονικά παιχνίδια, κινητά τηλέφωνα, ηλεκτρονικές ατζέντες.
 - δ. Στυλό και μαρκαδόρους εφόσον δεν είναι δυνατό να ελεγχθούν.
 - ε. Μαξιλάρια, στρώματα, παπλώματα, βελόντζες, κουβέρτες όμοιες με τις χορηγούμενες από την υπηρεσία.
 - στ. Τσιγάρα και καπνό σε οποιαδήποτε συσκευασία.
 - ζ. Χαρτιά υγείας, χαρτοπετσέτες, πάνες, σερβιέτες.
 - η. Καλλυντικά κάθε είδους.
 - θ. Υποδήματα δύσολα ή με αερόσολες και μπότες, εφόσον δεν είναι δυνατό να ελεγχθούν, χωρίς να χαλάσουν.
 - ι. Μπουφάν ενισχυμένα με υαλοβάμβακα εφόσον δεν είναι δυνατό να ελεγχθούν.
 - ια. Στολές, φόρμες παραλλαγής και οποιαδήποτε άλλη ειδική περιβολή.
 - ιβ. Οτιδήποτε θεωρηθεί από τον αρμόδιο υπάλληλο ότι δεν επιδέχεται μακροσκοπικού ελέγχου. Σε περίπτωση αμφισβήτησης αποφασίζει ο αρχιφύλακας.

2. Ο κρατούμενος απαγορεύεται να κατέχει στο κελί ή στο θάλαμο τα εξής είδη:
 - α. Τηλεκάρτες συνολικής αξίας άνω των 25 Ευρώ.
 - β. Αιχμηρά ή άλλα αντικείμενα τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως όπλα.
 - γ. Ναρκωτικές ή οινόπνευματώδεις ουσίες, συσκευές παρασκευής και αντικείμενα χρήσης αυτών.
 - δ. Περιουσιακά στοιχεία ή είδη αποκλειστικής χρήσης συγκρατούμενων του.
 - ε. Χρήματα, κοσμήματα, τιμαλφή και άλλα αντικείμενα πέραν των επιτρεπομένων σύμφωνα με το άρθρο 11 του παρόντος.

- στ. Οποιοδήποτε είδος απαγορεύεται να έχει μαζί του κατά την είσοδό του στο κατάστημα και δεν χορηγείται από την υπηρεσία ή δεν διατίθεται από το πρατήριο - καντίνα του καταστήματος και τον συμβεβλημένο προμηθευτή.

3. Ατομικά είδη ή άλλα αντικείμενα των οποίων η κατοχή και χρήση δεν επιτρέπεται, παραδίδονται στην αποθήκη προς φύλαξη. Στην αποθήκη παραδίδονται και είδη των οποίων η χρήση επιτρέπεται, αλλά δεν χρησιμοποιούνται από τον κρατούμενο.

Άρθρο 13 Χρημάτιο

1. Ο ατομικός χρηματικός λογαριασμός του κρατουμένου (χρημάτιο) αποτελείται από χρήματα που φέρει ο ίδιος κατά την είσοδό του στο κατάστημα, εμβάσματα από επισκεπτήρια ή επιταγές από συγγενείς ή τρίτους προς αυτόν, τα οποία δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν συνολικά το ποσό που ορίζεται κάθε φορά με Υπουργική Απόφαση, τα προϊόντα της εργασίας του, αμοιβές για την εργασία ή τις συναφείς με την εργασία ασφαλιστικές παροχές σε χρήμα ή έπαθλα που απονέμονται ως χρηματικά βραβεία.

2. Ο ατομικός χρηματικός λογαριασμός των κρατουμένων (χρημάτιο) τηρείται, χρεώνεται και πιστώνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης.

3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζεται το ανώτατο ποσό του χρηματίου, το οποίο ποσό αποτελεί τρεχούμενο λογαριασμό (διαθέσιμο) για την αντιμετώπιση των αναγκών του κρατουμένου και κατατίθεται στο λογιστήριο του καταστήματος. Το τυχόν υπόλοιπο κατατίθεται σε έντοκο λογαριασμό ταμιευτηρίου. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η κατάθεση αδιάθετου ποσού σε έντοκο λογαριασμό στο όνομα του κρατουμένου, ο διαχειριστής καταθέτει το σχετικό ποσό στην Τράπεζα της Ελλάδος.

4. Ένα μέρος από το διαθέσιμο υπόλοιπο του χρηματίου των κρατουμένων, είναι δυνατό να διατίθεται σε μάρκες ή κουπόνια για διευκόλυνση των συναλλαγών τους με το πρατήριο - καντίνα και το κυλικείο του καταστήματος αποκλειστικά για αγορές γλυκισμάτων, παγωτών και αναψυκτικών. Δεν επιτρέπεται το ποσό αυτό να υπερβαίνει τα 20 Ευρώ εβδομαδιαίως. Παραγγελίες των κρατουμένων από τους συμβεβλημένους προμηθευτές του καταστήματος κράτησης ελέγχονται οικονομικά από υπάλληλο του λογιστηρίου και για λόγους ασφαλείας από το προσωπικό του τμήματος φύλαξης.

5. Σε περίπτωση εκτάκτων αναγκών, ιδίως για τεκμηριωμένες πληρωμές συνηγόρων, δικαστικών εξόδων και για αντιμετώπιση οικογενειακών προβλημάτων και εφόσον δεν επαρκεί για την κάλυψή τους το διαθέσιμο τμήμα του λογαριασμού του, ο κρατούμενος μπορεί ύστερα από γραπτή έγκριση της προβλεπόμενης στον εκάστοτε ισχύοντα Διαχειριστικό Κανονισμό διαχειριστικής επιτροπής του καταστήματος, να αναλάβει όλο το ποσό ή μέρος αυτού που βρίσκεται στον έντοκο λογαριασμό ταμιευτηρίου. Ο κρατούμενος δεν μπορεί να διαθέτει οποιοδήποτε ποσό από το χρημάτιό του υπέρ άλλου κρατουμένου, ούτε με πράξη εν ζωή ούτε αιτία θανάτου, εκτός αν ο δικαιούχος είναι σύζυγος ή συγγενής πρώτου βαθμού.

6. Απώλεια χρημάτων, κοσμημάτων, τιμαλφών, αξιών και κάθε άλλου αντικειμένου που έχει κατατεθεί και καταχωρηθεί σε ειδικά βιβλία, με εξαίρεση περιπτώσεις ανωτέρας βίας, βαρύνει τον αρμόδιο υπάλληλο του τμήματος οικονομικού του καταστήματος.

7. Το χρημάτιο σε περίπτωση θανάτου του κρατουμένου μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αποζημίωση του παθόντος ή για ικανοποίηση απαιτήσεων του κράτους ή για απόσβεση οφειλών προς τρίτους, το δε τυχόν απομένον υπόλοιπο περιέρχεται στους δικαιούχους σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα. Μετά την πάροδο τριών μηνών από το θάνατο του κρατουμένου, εάν το υπόλοιπο δεν έχει αναληφθεί από πρόσωπα που έχουν δικαίωμα προς τούτο, το ποσό παραδίδεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων προς φύλαξη σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

8. Κατά την αποφυλάκιση ή μεταγωγή του κρατουμένου τα χρήματα, κοσμήματα, τιμαλφή, αξίες, ενδύματα και ό,τι άλλο του ανήκει, αποδίδονται στον ίδιο μετά την υπογραφή του στα σχετικά βιβλία. Σε περίπτωση που ο κρατούμενος δεν γνωρίζει ή δεν μπορεί ή αρνείται να υπογράψει τα βιβλία στα οποία έχουν γίνει οι σχετικές καταχωρήσεις, η βεβαίωση της απόδοσης των παραπάνω γίνεται με πράξη της διαχειριστικής επιτροπής του καταστήματος.

Άρθρο 14

Σίτιση - διατροφή

1. Η διατροφή των κρατουμένων είναι υποχρέωση της πολιτείας.

2. Σε όλους τους κρατουμένους παρέχεται καθημερινά πρωινό, γεύμα και δείπνο σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα λειτουργίας του καταστήματος κατά τις ακόλουθες ώρες: 07.30, 12.00 μεσημβρινή και μισή ώρα πριν από τη δύση του ηλίου.

3. Τα προγράμματα του συσσιτίου καταρτίζονται στο τέλος κάθε εβδομάδας με μέριμνα του τμήματος οικονομικού με βάση γνωστά πρότυπα διαιτολογίας, είναι εναλλασσόμενα και υπογράφονται από τον ιατρό και τα μέλη του Συμβουλίου Φυλακής. Η τήρηση του προγράμματος και η ποιότητα του συσσιτίου παρακολουθούνται καθημερινά από τον ιατρό και τον διευθυντή του καταστήματος.

4. Στους ασθενείς κρατουμένους χορηγείται ειδικό διαιτολόγιο το οποίο καταρτίζεται από τον ιατρό του καταστήματος. Αν στο κατάστημα δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν όλες οι μεμονωμένες περιπτώσεις ειδικής διαίτας, οι ασθενείς μετά από εισήγηση του ιατρού και σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Φυλακής προμηθεύονται, με δική τους δαπάνη, τρόφιμα από τους συμβεβλημένους προμηθευτές του καταστήματος και παρασκευάζουν το διαιτητικό φαγητό τους. Ειδικό διαιτολόγιο χορηγείται και για θρησκευτικούς λόγους.

5. Επιτρέπεται η προμήθεια τροφίμων και άλλων ειδών που γίνεται με δαπάνη των κρατουμένων είτε από το πρατήριο - καντίνα / κυλικείο που λειτουργεί σύμφωνα με την Απόφαση 95/2003 ΦΕΚ 453/Β/15.4.2003

Χρονισμοί Διαπραγμάτευσης Εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών Μετοχών. Ουργεί στο κατάστημα είτε μέσω προμηθευτή που αναδεικνύεται με διαγωνισμό είτε, τέλος, από το ελεύθερο εμπόριο με μέριμνα της υπηρεσίας. Η προμήθεια περιορίζεται σε ποσότητες επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών ενός ατόμου. Με απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής μπορεί να επιτραπεί το πολύ μέχρι δύο φορές το μήνα κατά το επισκεπτήριο η παράδοση φαγητών και τροφίμων τα οποία είναι δυνατό να ελεγχθούν με ευχέρεια από το προσωπικό του καταστήματος κράτησης.

6. Δεν επιτρέπεται η παραλαβή από τους κρατουμένους κατά το επισκεπτήριο φρούτων.

7. Όλα τα τρόφιμα (φρούτα, λαχανικά, ψάρια, κρέατα κ.λπ.) ελέγχονται από πλευράς ποιότητας από την αρμόδια επιτροπή παραλαβής.

8. Τα τρόφιμα που προμηθεύονται οι κρατούμενοι και τα είδη που εισάγονται στο κατάστημα για αυτούς υπόκεινται σε εξέταση και έρευνα. Εάν κατά την εξέταση και την έρευνα βρεθούν απαγορευμένα είδη, αυτά παρακρατούνται και το γεγονός αναφέρεται αμέσως στον διευθυντή του καταστήματος ή στο νόμιμο αναπληρωτή του ή στον αρχιφύλακα, όταν αυτοί κωλύονται ή απουσιάζουν.

9. Επιτρέπεται η χορήγηση στους κρατούμενους ποτών μικρής περιεκτικότητας σε οινόπνευμα (ζύθου ή οίνου) στις αργίες του νέου έτους, της 25ης Μαρτίου, του Πάσχα, της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (15 Αυγούστου), της 28ης Οκτωβρίου και των Χριστουγέννων καθώς και σε τοπικές εθνικές, και θρησκευτικές εορτές.

10. Η πληρωμή στο πρατήριο - καντίνα ή κυλικείο του καταστήματος διενεργείται με μάρκες ή κουπόνια συμψηφιστικά με τη χρήση ατομικών βιβλιαρίων ή καρτελών σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 4 του παρόντος. Η αγορά ειδών επί πιστώσει απαγορεύεται.

Άρθρο 15

Ατομική υγιεινή και καθαριότητα κοινοχρήστων χώρων

1. Στους νεοεισαγόμενους κρατούμενους παρέχονται με μέριμνα του ιατροείου τα απαραίτητα είδη υγιεινής μεταξύ των οποίων σαπούνι, αφρό ξυρίσματος, βαμβάκι, πλαστικές ξυριστικές μηχανές, οδοντόκρεμα, οδοντόβουρτσα και σαμπουάν.

2. Σαπούνι και χαρτί υγείας παρέχονται στους κρατούμενους καθ' όλη τη διάρκεια της κράτησής τους, από την υπηρεσία. Τα λοιπά είδη υγιεινής παρέχονται στους απόρους κρατούμενους με μέριμνα της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος.

3. Οι κρατούμενοι με δικές τους δαπάνες μπορούν να προμηθευτούν ατομικά είδη υγιεινής από το πρατήριο καντίνα του καταστήματος ή από τον συμβεβλημένο προμηθευτή τροφίμων και λοιπών ειδών.

4. Σε κάθε κρατούμενο χορηγούνται: στρώμα, μαξιλάρι, δύο μαξιλαροθήκες, δύο κουβέρτες, τέσσερα σεντόνια, δύο πετσέτες προσώπου, δύο πετσέτες μπάνιου. Τα είδη αυτά επιστρέφονται στην υπηρεσία από τον κρατούμενο κατά την ημέρα της μετακίνησής του από το κατάστημα για οποιοδήποτε λόγο. Επιτρέπεται στον κρατούμενο να χρησιμοποιεί δικές του κουβέρτες, σεντόνια και πετσέτες διαφορετικού χρώματος από τα αντίστοιχα είδη που χορηγεί η υπηρεσία, αφού ξηλωθούν προηγουμένως τα στριφώματα. Στην περίπτωση αυτή ο κρατούμενος υποχρεούται να επιστρέφει αντίστοιχα το σχετικό ιματισμό.

5. Τα ανωτέρω είδη πλένονται με μέριμνα της υπηρεσίας στο χώρο των πλυντηρίων του καταστήματος από εργαζόμενους κρατούμενους, υπό την επίβλεψη των εντεταλμένων υπαλλήλων.

6. Οι κρατούμενοι υποχρεούνται να τηρούν τους όρους ατομικής υγιεινής και καθαριότητας και να διατηρούν καθαρά τα είδη ρουχισμού, τα κλινოსκεπάσματα και τους χώρους διαβίωσής τους.

7. Στους κρατούμενους παρέχεται καθημερινά ζεστό νερό, τόσο στα λουτρά όσο και στους χώρους πλύσης ρούχων. Οι ώρες λειτουργίας των χώρων αυτών καθορίζονται με ημερήσια διαταγή του διευθυντή του καταστήματος, μετά από πρόταση του αρχιφύλακα.

8. Οι κοινόχρηστοι χώροι καθαρίζονται καθημερινά από τα συνεργεία των εργαζομένων καθαριστών κρατούμενων, υπό την επίβλεψη των εντεταλμένων υπαλλήλων.

Επίσης, καθημερινά τοποθετείται από την υπηρεσία κατάλληλο φάρμακο σε αποχετεύσεις, φρεάτια και λοιπά καίρια σημεία για απεντόμωση και μυοκτονία.

9. Γενική καθαριότητα πραγματοποιείται μια φορά την εβδομάδα.

10. Γενική απολύμανση, μυοκτονία, απεντόμωση κ.λπ. πραγματοποιείται τακτικά δύο φορές το χρόνο και εκτάκτως, όταν υπάρχει ανάγκη, από συμβεβλημένα ιδιωτικά συνεργεία.

Άρθρο 16

Ιατρική μέριμνα

Εξασφαλίζεται στους κρατούμενους ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη επιπέδου ανάλογου με αυτό του λοιπού πληθυσμού, από υγειονομικό προσωπικό, ιατρούς και νοσηλευτές, όπως προβλέπεται στα άρθρα 44-49 του παρόντος.

Άρθρο 17

Αθληση

1. Οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα άθλησης επί μια ώρα τουλάχιστον ημερησίως, υπό την επίβλεψη φυλάκων και γυμναστών, στα προαύλια του καταστήματος ή σε γήπεδα, εφόσον υπάρχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις, καθώς και σε στεγασμένους χώρους άθλησης που βρίσκονται εκτός των χώρων κράτησης.

2. Το τμήμα κοινωνικής εργασίας σε συνεργασία με το Γραφείο Φυσικής Αγωγής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης μπορεί να διοργανώνει προγράμματα ομαδικής άθλησης κρατουμένων με τη δημιουργία αθλητικών ομάδων, εφόσον υπάρχουν κατάλληλοι χώροι και δεν εμποδίζεται η εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος.

Άρθρο 18

Ενημέρωση

1. Η ενημέρωση των κρατουμένων πραγματοποιείται με:

α) την παρακολούθηση τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών, από συσκευές των ιδίων ή της υπηρεσίας σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 2 - 4 του παρόντος κανονισμού, β) την ανάγνωση του ημερήσιου και περιοδικού τύπου και βιβλίων της επιλογής τους με την προϋπόθεση ότι το περιεχόμενό τους δεν είναι άσεμνο, γ) διαλέξεις και συζητήσεις ειδικών επιστημόνων και φορέων και δ) κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο με απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής.

2. Στο κατάστημα λειτουργεί δανειστική βιβλιοθήκη διαρκώς εμπλουτιζόμενη με πρωτοβουλία του τμήματος κοινωνικής εργασίας και του κοινωνιολόγου. Εάν είναι δυνατόν η βιβλιοθήκη του καταστήματος συνδέεται με τη βιβλιοθήκη του Δήμου στον οποίο ανήκει το κατάστημα και η λειτουργία της καθορίζεται σε συνεργασία με ειδικό βιβλιοθηκονόμο. Η βιβλιοθήκη είναι ανοικτή όλες τις εργάσιμες ημέρες τουλάχιστον επί δύο ώρες, πρωί και απόγευμα. Πρόσβαση σ' αυτήν έχουν όλοι οι κρατούμενοι εφόσον αποκλείεται η επικοινωνία μεταξύ κρατουμένων διαφορετικών πτερόγων ή τμημάτων του καταστήματος.

Άρθρο 19

Ψυχαγωγία

1. Οι κρατούμενοι συμμετέχουν προαιρετικά στις ομαδικές ή ατομικές ψυχαγωγικές ή καλλιτεχνικές εκδηλώσεις τις οποίες οργανώνει το Συμβούλιο Φυλακής σε κατάλληλα διαμορφωμένο εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο του καταστήματος.

2. Σε κάθε κελί ή θάλαμο υπάρχει μια τουλάχιστον συσκευή τηλεόρασης το ωράριο λειτουργίας της οποίας είναι ελεύθερο με την προϋπόθεση ότι δεν παρενοχλούνται οι συκρατούμενοι και δεν δημιουργούνται εντάσεις μεταξύ τους.

3. Ύστερα από απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής μπορεί να τοποθετηθεί συνδρομητικό κανάλι για την προβολή αθλητικών γεγονότων ή ταινιών

ψυχαγωγικού ή μορφωτικού περιεχομένου. Η σχετική δαπάνη καλύπτεται από τους ενδιαφερόμενους κρατούμενους.

4. Οι κρατούμενοι μπορεί να χρησιμοποιούν, ύστερα από έλεγχο της υπηρεσίας, μικρό ραδιόφωνο ή ιδιωτική συσκευή τηλεόρασης με ακουστικά, προκειμένου να μην παρενοχλούνται οι συγκρατούμενοί τους.

5. Απαγορεύεται η κατοχή και χρήση μηχανημάτων μετάδοσης και αναπαραγωγής ήχου από μαγνητικές ταινίες και σύμψηκτους δίσκους.

6. Απαγορεύεται η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και παιχνιδιών, εκτός εάν υπάρχουν ειδικοί εκπαιδευτικοί λόγοι ύστερα από απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής.

Στους χώρους κράτησης απαγορεύεται απολύτως η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και παιχνιδιών.

Άρθρο 20

Εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και εργασία κρατούμενων

1. Σε κάθε κατάσταση οργανώνονται προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης ολιγομελών ομάδων κρατούμενων σε συνεργασία με ειδικά κέντρα κατάρτισης, υπό την επίβλεψη του τμήματος κοινωνικής εργασίας, του κοινωνιολόγου και του Συμβούλου Εκπαίδευσης, εάν υπηρετεί. Σε κάθε περίπτωση διατίθεται τουλάχιστον ένας φύλακας για τη συνοδεία και την επίβλεψη των κρατούμενων.

2. Τα προγράμματα διεξάγονται σε κατάλληλη αίθουσα, εντός ή εκτός των χώρων κράτησης.

3. Το Συμβούλιο Φυλακής μεριμνά για τη δημιουργία προγραμμάτων, εφόσον υπάρχει ανάγκη, όπως: α) για αναλφάβητους, β) σχολείου δεύτερης ευκαιρίας, γ) επαγγελματικής κατάρτισης, δ) ξένων γλωσσών.

4. Η συνέχιση των σπουδών των κρατούμενων εκτός καταστήματος γίνεται σε αναγνωρισμένα και πιστοποιημένα εκπαιδευτικά ιδρύματα και σχολές στις οποίες είναι εγγεγραμμένοι. Η εγγραφή και φοίτηση ή μαθητεία στα ιδρύματα αυτά και σε σχολές οποιασδήποτε βαθμίδας εξασφαλίζεται με τη χορήγηση εκπαιδευτικών αδειών. Η καλή χρήση της εκπαιδευτικής άδειας ελέγχεται από το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό και τον εισαγγελέα - επόπτη.

5. Η εργασία των κρατούμενων εκτελείται σε διάφορους τομείς λειτουργίας του καταστήματος, υπό την επίβλεψη των εντεταλμένων υπαλλήλων με τοποθέτησή τους από το αρμόδιο όργανο στις εγκεκριμένες από το Υπουργείο Δικαιοσύνης θέσεις εργασίας με ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής. Δεν επιτρέπεται η απασχόληση κρατούμενου σε θέση εργασίας διαφορετική από εκείνη στην οποία έχει τοποθετηθεί, ούτε η απασχόλησή του πριν από την απόφαση τοποθέτησής του σε συγκεκριμένη θέση εργασίας. Η τήρηση της σειράς προτεραιότητας των κρατούμενων που ζητούν να τοποθετηθούν σε βοηθητική εργασία, η εναλλαγή τους ανά τρίμηνο ή η αιτιολογημένη περαιτέρω παραμονή τους στη θέση στην οποία έχουν τοποθετηθεί ελέγχονται από τον εισαγγελέα επόπτη, όπως και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εργασία και την απασχόληση εντός και εκτός καταστήματος σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Ημερήσια δελτία εργασίας τηρούνται από τον αρμόδιο υπάλληλο του τομέα εργασίας.

Άρθρο 21

Επισκέψεις

1. Οι κατάδικοι δικαιούνται να δέχονται τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα επισκέψεις συζύγων και συγγενών μέχρι τετάρτου βαθμού διάρκειας το λιγότερο

μισής ώρας. Το Συμβούλιο Φυλακής καθορίζει το μέγιστο αριθμό των επισκέψεων και τη διάρκειά τους.

2. Οι υπόδικοι δικαιούνται να δέχονται τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα επισκέψεις συζύγων και συγγενών μέχρι τετάρτου βαθμού διάρκειας το λιγότερο μισής ώρας. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν η εύρυθμη λειτουργία και η ασφάλεια του καταστήματος καθώς και η ομαλή διεξαγωγή της ανάκρισης το δικαιολογούν, είναι δυνατό να επιβάλλονται περιορισμοί με απόφαση του εισαγγελέα επόπτη.

3. Οι χρεοφειλέτες και οι "παραμένοντες" δεν υπόκεινται σε περιορισμό αριθμού επισκέψεων από συζύγους και συγγενείς μέχρι τετάρτου βαθμού.

4. Το ωράριο λειτουργίας του επισκεπτηρίου δικηγόρων και συγγενών κρατουμένων είναι:

α. 08.00 - 11.00 και 15.00 - μισή ώρα πριν από τη δύση του ηλίου κατά τη χειμερινή περίοδο και

β. 08.00 - 11.00 και 15.00 - 18.00 μ.μ. κατά τη θερινή περίοδο.

Οι ημέρες επισκεπτηρίου ορίζονται με ημερήσια διαταγή.

5. Οι ημέρες και το ωράριο του επισκεπτηρίου καθώς και τυχόν αλλαγές για έκτακτους λόγους γνωστοποιούνται στους κρατούμενους με ανακοινώσεις που εκδίδει ο αρχιφύλακας και αναρτώνται τόσο στους χώρους του επισκεπτηρίου όσο και στον πίνακα ανακοινώσεων των κρατουμένων.

6. Οι ημέρες επισκέψεων καθορίζονται με ημερήσια διαταγή του διευθυντή ύστερα από πρόταση του αρχιφύλακα. Σε έκτακτες περιπτώσεις και ανάλογα με τον αριθμό των επισκεπτών το επισκεπτήριο μπορεί να παραταθεί με διαταγή του διευθυντή ύστερα από πρόταση του αρχιφύλακα.

7. Οι επισκέψεις πραγματοποιούνται σε ειδικό κατάλληλο χώρο του καταστήματος στον οποίο υπάρχει μόνον οπτικός έλεγχος. Οι επισκέψεις συζύγων και τέκνων πραγματοποιούνται και σε ιδιαίτερο κατάλληλο χώρο του καταστήματος. Ύστερα από αίτημα κρατουμένου και άδεια του Συμβουλίου Φυλακής επιτρέπεται επισκεπτήριο σε χώρο χωρίς πλέγμα ή άλλο διαχωριστικό μέσο.

8. Στους χώρους του επισκεπτηρίου δεν επιτρέπεται η χρήση κινητών τηλεφώνων, το κάπνισμα, η παράδοση τηλεκαρτών και άλλων ειδών τα οποία χορηγούνται από την υπηρεσία στους κρατούμενους ή είναι δυνατή η προμήθειά τους με δαπάνες αυτών από το πρατήριο – καντίνα του καταστήματος.

9. Πέραν των συγγενών και των δικηγόρων, το Συμβούλιο Φυλακής μπορεί με δική του πρωτοβουλία ή μετά από γραπτή ή προφορική πρόταση κοινωνικού λειτουργού ή μετά από αίτημα κρατουμένου να επιτρέψει την επίσκεψη και άλλων ατόμων ή φορέων που εκτιμάται ότι θα ασκήσουν ευμενή επίδραση στον κρατούμενο.

10. Εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων, βουλευτές, μέλη επιστημονικών εταιρειών, πολιτιστικών, θρησκευτικών ή άλλων συλλόγων μπορούν να επισκέπτονται κρατούμενους με άδεια του Συμβουλίου Φυλακής. Το Συμβούλιο Φυλακής ενημερώνει σχετικά τον Υπουργό Δικαιοσύνης ο οποίος εγκρίνει ή απορρίπτει τη χορήγηση της άδειας εντός τριών ημερών. Εάν ο χρόνος αυτός παρέλθει άπρακτος θεωρείται ότι η άδεια έχει εγκριθεί.

11. Οι επισκέπτες που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο παραδίδουν οποιοδήποτε αντικείμενο επιθυμούν να προσφέρουν σε κρατούμενους στο τμήμα κοινωνικής εργασίας του καταστήματος και εκδίδεται σχετική απόδειξη. Το τμήμα

κοινωνικής εργασίας διανέμει ό,τι παραδίδουν οι επισκέπτες αυτοί σε κρατούμενους ανάλογα με τις ανάγκες τους.

12. Ύστερα από άδεια του εισαγγελέα επόπτη σε συγκροτήματα καταστημάτων κράτησης επιτρέπεται το επισκεπτήριο μεταξύ κρατούμενων συζύγων και συγγενών μέχρι δευτέρου βαθμού.

13. Σε αλλοδαπούς κρατούμενους και "παραμένοντες" παρέχονται διευκολύνσεις για να επικοινωνούν με τους διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους του κράτους του οποίου φέρουν την ιθαγένεια. Κατά την κρίση του Συμβουλίου Φυλακής διευκολύνσεις παρέχονται και σε άλλα πρόσωπα και φορείς τα οποία συμβάλλουν στην εξομάλυνση ειδικών προβλημάτων που δημιουργούνται από την κράτησή τους. Οι επισκέψεις αυτών των εκπροσώπων, φορέων και προσώπων στους αλλοδαπούς κρατούμενους γνωστοποιούνται από τον διευθυντή του καταστήματος στον Υπουργό Δικαιοσύνης την επόμενη εργάσιμη ημέρα, με την αποστολή των στοιχείων του επισκέπτη και του κρατούμενου που επισκέφθηκε.

14. Στα βιβλία επισκέψεων συγγενών, δικηγόρων κ.ά. καταχωρίζονται τα πλήρη στοιχεία των επισκεπτών, η ιδιότητά τους, η ώρα εισόδου και εξόδου, το ονοματεπώνυμο του κρατούμενου τον οποίο επισκέπτονται ή το γραφείο της υπηρεσίας που μεταβαίνουν. Οι επισκέπτες παραδίδουν την ταυτότητά τους στον αρμόδιο υπάλληλο και εφοδιάζονται με ειδική καρτέλα όπου προσδιορίζεται ο χώρος προορισμού τους και την οποία αναρτούν σε εμφανές σημείο της ενδυμασίας τους. Μετά το πέρας της επίσκεψης επιστρέφουν την καρτέλα και παραλαμβάνουν την ταυτότητά τους.

15. Οι επισκέπτες ελέγχονται κατά την είσοδό τους από μαγνητικές πύλες και μηχανήματα ανίχνευσης απαγορευμένων ουσιών. Επισκέπτες που αποδεδειγμένα δεν επιτρέπεται να υποβληθούν σε αυτήν την έρευνα για λόγους υγείας υπόκεινται σε σωματικό έλεγχο από αρμοδίους υπαλλήλους του ίδιου φύλου με αυτούς.

Άρθρο 22

Τηλεφωνική επικοινωνία

1. Η τηλεφωνική επικοινωνία των κρατούμενων πραγματοποιείται μόνο με τα άτομα που έχουν άδεια επίσκεψης από καρτοτηλέφωνα τοποθετημένα με ευθύνη της υπηρεσίας στο εσωτερικό των πτερυγών, σε αριθμό ικανό να εξυπηρετεί τις ανάγκες των κρατούμενων και σε ώρες πρωινές ή απογευματινές, όταν τα κελιά και οι θάλαμοι είναι ανοικτοί. Ο χρόνος χρήσης των καρτοτηλεφώνων πρέπει επίσης να είναι τέτοιος ώστε να εξυπηρετεί τις ανάγκες όλων των κρατούμενων.

2. Σε περιπτώσεις συνωστισμού κρατούμενων στο χώρο των τηλεφωνικών συσκευών ή κατάχρησης των καρτοτηλεφώνων, με ημερήσια διαταγή του διευθυντή ορίζεται ανώτατος χρόνος χρήσης τους ανά κρατούμενο.

3. Σε περιπτώσεις εκτάκτων συμβάντων που αφορούν συγγενείς των κρατούμενων (θάνατος, ασθένεια κ.λπ.), μετά από επιβεβαίωση του γεγονότος από την υπηρεσία, ο ενδιαφερόμενος κρατούμενος διευκολύνεται να επικοινωνήσει οποιαδήποτε ώρα τηλεφωνικά με τους συγγενείς του.

4. Απαγορεύεται η χρήση κινητών τηλεφώνων από κρατούμενους καθώς και η τηλεφωνική επικοινωνία των κρατούμενων από οποιοδήποτε τηλέφωνο από τον εξωτερικό χώρο του καταστήματος.

5. Οι κρατούμενοι εφοδιάζονται από το πρατήριο - καντίνα του καταστήματος τηλεκάρτες συνολικής αξίας ως 25 Ευρώ, τις οποίες χρεώνονται προσωπικά και τις επιστρέφουν κενές μονάδων προκειμένου να προμηθευτούν άλλες.

6. Δεν επιτρέπεται η χορήγηση τηλεφωνικών καρτών στους κρατούμενους από επισκέπτες ούτε η ανταλλαγή τηλεφωνικών καρτών μεταξύ κρατουμένων. Δεν επιτρέπεται επίσης η κατοχή καρτών μεγαλύτερης συνολικής αξίας από την προβλεπόμενη στην προηγούμενη παράγραφο. Εάν διαπιστωθεί ότι κρατούμενος κατέχει αδικαιολόγητα ενεργείς τηλεφωνικές κάρτες συνολικής αξίας μεγαλύτερης από την προβλεπόμενη, αυτές δεσμεύονται και ασκείται πειθαρχικός έλεγχος.

Άρθρο 23

Αλληλογραφία

1. Η επικοινωνία των κρατουμένων με αλληλογραφία πραγματοποιείται με τα άτομα του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντός τους κατά την έννοια του άρθρου 51 Σωφρονιστικού Κώδικα καθώς και με συνηγόρους, δημόσιες εθνικές αρχές, διεθνείς οργανισμούς και οργανώσεις και διπλωματικούς και προξενικούς εκπροσώπους που έχουν αναλάβει ή υπερασπίζονται τα συμφέροντα των κρατουμένων.

2. Ο ταχυδρόμος υπάλληλος του καταστήματος διεκπεραιώνει την υπηρεσιακή αλληλογραφία, διακινεί επιστολές και επιταγές που προορίζονται για τους κρατούμενους και φροντίζει ώστε αυτά να παραδίδονται αυθημερόν στους παραλήπτες.

3. Οι κρατούμενοι καλούνται να παραλάβουν επιστολές ή επιταγές που απευθύνονται προς αυτούς.

4. Σε περίπτωση γραπτής άρνησης παραλαβής επιστολής ή αποδοχής επιταγής από κρατούμενο, αυτά επιστρέφονται την επόμενη ημέρα στον αποστολέα εφόσον υπάρχουν στοιχεία. Ειδάλλως, κρατούνται για να παραδοθούν μετά την αποφυλάκιση του παραλήπτη.

5. Όλες οι επιστολές ελέγχονται από ειδικό μηχάνημα ανίχνευσης και στη συνέχεια ανοίγονται και ελέγχονται χωρίς μηχάνημα παρουσία του παραλήπτη. Το κείμενο των επιστολών δεν ελέγχεται με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 53 Σωφρονιστικού Κώδικα.

6. Η αλληλογραφία μεταξύ κρατουμένων απαγορεύεται, εκτός εάν το Συμβούλιο Φυλακής κρίνει ότι θα ασκήσει ευμενή επίδραση στους κρατούμενους αυτούς. Σε αντίθετη περίπτωση ακολουθείται η διαδικασία της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 24

Άδειες

1. Οι τακτικές και εκπαιδευτικές άδειες των κρατουμένων χορηγούνται από το Πειθαρχικό Συμβούλιο και τηρείται ειδικό βιβλίο στο οποίο καταχωρίζεται η ημερομηνία και ώρα εξόδου και εισόδου των αδειούχων κρατουμένων, ώστε να ελέγχεται η έγκαιρη επιστροφή τους. Οι έκτακτες άδειες χορηγούνται από τον εισαγγελέα - επόπτη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 2 περ. 3 του παρόντος.

2. Κατά την επιστροφή τους από την άδεια οι κρατούμενοι ελέγχονται υποχρεωτικά για τυχόν εισαγωγή στο κατάστημα απαγορευμένων ειδών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 10 παρ. 5 του παρόντος.

3. Σε περίπτωση παραβίασης αδειών ενημερώνονται αμέσως οι αρμόδιες δικαστικές και αστυνομικές αρχές καθώς και το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

4. Κάθε μήνα αποστέλλεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης κατάσταση που περιέχει στοιχεία για: α) τις αιτήσεις για άδεια που έχουν υποβληθεί, β) τις κάθε είδους άδειες που έχουν χορηγηθεί και γ) τις τυχόν παραβιάσεις αδειών.

Άρθρο 25

Ακροάσεις κρατουμένων

Με γνώμονα την εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος καθορίζονται οι ημέρες και ώρες ακροάσεων των κρατουμένων ως εξής:

α. Ο εισαγγελέας - επόπτης καθορίζει ακροάσεις κρατουμένων τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα με διάρκεια τουλάχιστον δύο ωρών για την εξασφάλιση δίκαιης μεταχείρισης και δικαστικής προστασίας για όλους τους κρατουμένους.

β. Ο διευθυντής, για θέματα που ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητά του, ακροάται κρατουμένους όποτε παραστεί ανάγκη.

γ. Ο προϊστάμενος του τμήματος διοίκησης, ο προϊστάμενος του τμήματος οικονομικού και ο προϊστάμενος του τμήματος φύλαξης, κατόπιν συνεννόησης μεταξύ τους και με τον προϊστάμενο του τμήματος κοινωνικής εργασίας, καθορίζουν ακροάσεις με κρατουμένους, κατόπιν αιτήσεώς τους, τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα.

δ. Με ημερήσια διαταγή του διευθυντή, η οποία αναρτάται στους πίνακες ανακοινώσεων των χώρων κράτησης, καθορίζονται οι ημέρες και οι ώρες ακρόασης κάθε μήνα των προσώπων της παραπάνω παραγράφου. Σε περίπτωση αδυναμίας πραγματοποίησης της ακρόασης κατά την καθορισμένη ημέρα και ώρα, ο εισαγγελέας - επόπτης και το προσωπικό υποχρεούνται να καθορίσουν άλλη ημέρα και ώρα ακρόασης για τον ίδιο σκοπό το πολύ εντός πέντε ημερών ενημερώνοντας σχετικά τους κρατουμένους.

Άρθρο 26

Λειτουργία συμβουλίων

Το Συμβούλιο Φυλακής, το Πειθαρχικό Συμβούλιο και το Συμβούλιο Εργασίας Κρατουμένων συνεδριάζουν τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα με γνώμονα την εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος. Με ημερήσια διαταγή του διευθυντή του καταστήματος κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εισαγγελέα - επόπτη, οι ημέρες συνεδρίασης των συμβουλίων μπορεί να τροποποιούνται με έγκαιρη ανακοίνωση των αλλαγών στους κρατουμένους του καταστήματος.

Άρθρο 27

Αρμοδιότητες Συμβουλίου Φυλακής

Το Συμβούλιο Φυλακής, στο οποίο προεδρεύει ο διευθυντής, μεριμνά κυρίως για την επικοινωνία των κρατουμένων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και την εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος. Ειδικότερα, το Συμβούλιο Φυλακής έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1) Υποβάλλει στο Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών παρατηρήσεις για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και προτάσεις για την τροποποίηση και συμπλήρωσή του.

2) Εισηγείται στην Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών την εισαγωγή σε καταστήματα τύπου Β' ή ειδικά τμήματα των καταστημάτων αυτών κρατουμένων οι οποίοι δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην κοινή διαβίωση.

- 3) Προτείνει την παραμονή νεαρών κρατουμένων στα ειδικά καταστήματα ή τμήματα κράτησης νέων, έως τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας τους για την ολοκλήρωση μορφωτικών ή επαγγελματικών προγραμμάτων.
- 4) Αποφασίζει, μετά το πέρας της διαδικασίας ενημέρωσης των νεοεισαγόμενων κρατουμένων, την προσωρινή ή μόνιμη τοποθέτησή τους σε συγκεκριμένο τμήμα και χώρο του καταστήματος ή προτείνει στην Κ.Ε.Μ. τη μεταγωγή τους σε άλλο, καταλληλότερο κατάστημα κράτησης.
- 5) Διαμορφώνει, σε συνεργασία με τον ιατρό του καταστήματος κράτησης, εναλλασσόμενα εβδομαδιαία προγράμματα συσσιτίου των κρατουμένων.
- 6) Αποφασίζει και ενημερώνει προς έγκριση από τον Υπουργό Δικαιοσύνης την οργάνωση μορφωτικών ή άλλων δραστηριοτήτων των κρατουμένων.
- 7) Διοργανώνει, μετά από γνώμη του Συμβούλου Εκπαίδευσης Κρατουμένων ή του νόμιμου αναπληρωτή του, διαλέξεις σε κρατούμενους από μέλη Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι., επιστημονικών, επαγγελματικών, πολιτιστικών και κοινωνικών φορέων.
- 8) Οργανώνει ψυχαγωγικές εκδηλώσεις μετά από εισήγηση αρμόδιων φορέων και σε συνεργασία με τους κρατούμενους που αναλαμβάνουν σχετική πρωτοβουλία.
- 9) Προσδιορίζει τις λεπτομέρειες που αφορούν την ενημέρωση των κρατουμένων με εφημερίδες, περιοδικά, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές.
- 10) Αποφασίζει για την παράκαμψη του ωρολογίου προγράμματος σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 6 του παρόντος.
- 11) Επιτρέπει την επίσκεψη σε κρατούμενους ατόμων ή συλλόγων, εκτός συγγενών μέχρι τετάρτου βαθμού και συνηγόρων, που εκτιμάται ότι θα ασκήσουν ευμενή επίδραση στους κρατούμενους, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 9-11 και 13 του παρόντος. Οι εκπρόσωποι φορέων, εταιριών και συλλόγων μπορούν να επισκέπτονται τους κρατούμενους κατόπιν αδείας του Υπουργού Δικαιοσύνης, η οποία θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί, αν δεν απαντηθεί η σχετική πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής εντός τριών ημερών.
- 12) Διευκολύνει την επικοινωνία αλλοδαπών κρατουμένων με πρόσωπα που κρίνει ότι συμβάλλουν στην εξομάλυνση των ειδικών προβλημάτων, τα οποία δημιουργούνται από την κράτηση τους.
- 13) Λαμβάνει μέτρα τάξης και κάθε άλλο συναφές και ανάλογο με τις περιστάσεις μέτρο για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της τάξης και της ασφάλειας του καταστήματος κράτησης. Σε έκτακτες περιπτώσεις εγκρίνει τα μέτρα αυτά εντός 24 ωρών από τη λήψη τους από τον διευθυντή.
- 14) Λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα προφυλακτικής μόνωσης ή κατευνασμού των κρατουμένων σε περιπτώσεις απόπειρας αυτοκτονίας, άλλων αυτοκαταστροφικών πράξεων, μεταδοτικών νόσων ή διατάραξης των ψυχικών λειτουργιών, μετά από γνωμάτευση ιατρού κατάλληλης ειδικότητας και, σε περίπτωση απουσίας του, ανεξάρτητα από την ειδικότητα και την εργασιακή του σχέση. Σε έκτακτες περιπτώσεις εγκρίνει τα μέτρα αυτά εντός 24 ωρών από τη λήψη τους από τον διευθυντή ή το νόμιμο αναπληρωτή του ή τον αρχιφύλακα.
- 15) Προτείνει στον Υπουργό Δικαιοσύνης την απονομή αμοιβών σε κρατούμενους για αξιόπαινες πράξεις τους, σε συνεργασία με το Πειθαρχικό Συμβούλιο.
- 16) Διατυπώνει γνώμη προς την Κ.Ε.Μ. για τη μεταγωγή κρατουμένων για λόγους προσωπικούς, οικογενειακούς, εκπαιδευτικούς και για τοποθέτηση σε εργασία.
- 17) Προτείνει στην Κ.Ε.Μ. τη μεταγωγή ασθενών κρατουμένων σε θεραπευτικά καταστήματα κράτησης ή σε νοσηλευτικά ιδρύματα και μεριμνά για την πραγματοποίησή της, εάν η Κ.Ε.Μ. δεν αποφασίσει εντός είκοσι ημερών από την υποβολή της πρότασης.
- 18) Προτείνει στην Κ.Ε.Μ. τη μεταγωγή κρατουμένων, οι οποίοι δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην κοινή διαβίωση ή την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης.
- 19) Προσκαλεί ιερέα ή εκπρόσωπο θρησκευόμενου ή δόγματος για να εκφράσει τη γνώμη του σε θέματα που άπτονται του λειτουργήματός του.
- 20) Καθορίζει τους ειδικότερους όρους επικοινωνίας των κρατουμένων με τα κοινόχρηστα τηλέφωνα και τις περιπτώσεις επικοινωνίας με άτομα τα οποία δεν έχουν δικαίωμα επίσκεψης.

21) Αποφασίζει για την άδεια ή απαγόρευση τέλεσης στο κατάστημα γάμων, θρησκευτικών ή πολιτικών, βαπτίσεων και άλλων τελετών που αφορούν κρατούμενους ή τέκνα τους.

22) Επιτρέπει σε κρατούμενους, ύστερα από αίτησή τους, τη χρήση διάφορων αντικειμένων τα οποία εξυπηρετούν εκπαιδευτικούς, καλλιτεχνικούς ή άλλους σκοπούς, σύμφωνα με το άρθρο 11 περ. 15 του παρόντος.

23) Έχει όσες επιπλέον αρμοδιότητες καθορίζονται με τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 28

Αρμοδιότητες Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων

1. Το Συμβούλιο Εργασίας Κρατουμένων, στο οποίο προεδρεύει ο εισαγγελέας - επόπτης, επιλέγει, κατανέμει και εποπτεύει τους εργαζόμενους κρατούμενους και προσδιορίζει το ωράριο και τις λοιπές ώρες εργασίας και απασχόλησης κάθε εργαζόμενου κρατουμένου.

2. Προτείνει στον Υπουργό Δικαιοσύνης τον αριθμό των θέσεων εργασίας στο κατάστημα και το χαρακτηρισμό τους ως θέσεων με ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής και με αμοιβές κάθε είδους.

3. Εγκρίνει την εργασία των κρατουμένων για δικό τους λογαριασμό ή ύστερα από παραγγελία του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ιδιώτη μέσα στους χώρους κράτησης, εφ' όσον δεν παραβλάπτονται οι όροι ασφαλείας και εύρυθμης λειτουργίας του καταστήματος.

4. Διατυπώνει σύμφωνη γνώμη για τη συνέχιση της επαγγελματικής απασχόλησης κρατουμένων ή την εργασία η οποία έχει εξευρεθεί γι' αυτούς, όταν τους χορηγείται άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης.

5. Συνεργάζεται με αρμόδιους επαγγελματικούς ή άλλους φορείς της περιοχής του καταστήματος ή άλλους παρεμφερείς κοινωνικούς φορείς για την επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση, μαθητεία ή εξειδίκευση των κρατουμένων, την εξεύρεση εργασίας και την ομαλή εκτέλεσή της.

6. Προτείνει στον εισαγγελέα - επόπτη, τον ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής σε κρατούμενους, οι οποίοι παρέχουν εργασία οποιασδήποτε μορφής ή απασχολούνται σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

Άρθρο 29

Αρμοδιότητες Πειθαρχικού Συμβουλίου

1. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο, στο οποίο προεδρεύει ο εισαγγελέας - επόπτης, κυρίως εξετάζει τις γραπτές αναφορές για την τέλεση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τους κρατούμενους και επιβάλλει τις προβλεπόμενες πειθαρχικές ποινές.

2. Χορηγεί στους κρατούμενους τακτικές άδειες απουσίας από το κατάστημα.

3. Χορηγεί στους κρατούμενους εκπαιδευτικές άδειες απουσίας από το κατάστημα.

4. Χορηγεί στους κρατούμενους άδειες για ημιελεύθερη διαβίωση.

5. Εισηγείται στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών του τόπου στον οποίο αρχίζει η έκτιση της ποινής για την τμηματική έκτισή της.

6. Εισηγείται στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών του τόπου στον οποίο αρχίζει η έκτιση της ποινής για την αντικατάστασή της με παροχή κοινωφελούς εργασίας.

7. Απονέμει, σε συνεργασία με τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, αμοιβές σε κρατούμενους για τις αξιόπαινες πράξεις τους.

Άρθρο 30

Μεταγωγές

1. Οι μεταγωγές κρατουμένων παραγγέλλονται α) ύστερα από αίτηση των ιδίων για λόγους προσωπικούς, οικογενειακούς, εκπαιδευτικούς και για τοποθέτηση σε εργασία, β) ύστερα από γνωμάτευση ιατρού για λόγους υγείας, γ) από τον αρμόδιο εισαγγελέα για λόγους δικονομικούς και δ) με πρωτοβουλία του Συμβουλίου Φυλακής ή του διευθυντή για λόγους σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης.

2. Οι μεταγωγές πραγματοποιούνται με τη διαδικασία και υπό τις προϋποθέσεις που περιγράφονται στο Σωφρονιστικό Κώδικα και τη σχετική εγκύκλιο.

Άρθρο 31

Δικαιώματα κρατουμένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Κατά την εκτέλεση της ποινής ή την για οποιοδήποτε άλλο λόγο εισαγωγή και παραμονή των κρατουμένων στο κατάστημα, βάσει έγγραφης παραγγελίας αρμόδιου οργάνου συνοδευόμενης από σχετικό νόμιμο τίτλο, δεν περιορίζεται κανένα άλλο ατομικό δικαίωμα αυτών εκτός από το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία. Όλοι οι κρατούμενοι μπορούν να ασκούν τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζουν το Σύνταγμα και οι ειδικοί κατά περίπτωση κανόνες δικαίου, αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο. Ειδικότερα οι κρατούμενοι δικαιούνται:

1) Να τους διασφαλίζεται ο σεβασμός της αξιοπρέπειάς τους.

2) Να μην τυγχάνουν καμιάς διακριτικής μεταχείρισης. Ειδική μεταχείριση ως προς τις συνθήκες κράτησης, την τοποθέτηση σε εργασία κ.λπ. δικαιολογείται μόνο για άτομα με ειδικές ανάγκες ή έχοντα προβλήματα υγείας και εν γένει προκειμένου να εξυπηρετηθούν ειδικές ανάγκες που απορρέουν από τη νομική ή πραγματική κατάστασή των κρατουμένων (λόγοι κράτησης, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, κατάσταση υγείας, πολιτισμικές ιδιαιτερότητες κ.ο.κ.).

3) Να αναφέρονται εγγράφως σε κάθε δημόσια αρχή, εντός ή εκτός καταστήματος κράτησης και να ζητούν έννομη προστασία από τα δικαστήρια. Στο πλαίσιο αυτό δικαιούνται να αναφέρονται εγγράφως στο Συμβούλιο Φυλακής σε περίπτωση παράνομης ενέργειας σε βάρος τους ή παράνομης εντολής του προσωπικού για τις οποίες δεν προβλέπεται κάποιο ένδικο βοήθημα και προσφεύγουν στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής αν απορριφθεί το αίτημά τους, εντός δεκαπέντε ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς της απόφασης ή, αν δεν ληφθεί απόφαση, εντός μηνός από την υποβολή της έγγραφης αναφοράς τους. Σε περίπτωση προσφυγής ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών δικαιούνται να καταθέσουν υπόμνημα ή, αν το ζητήσει το Συμβούλιο, να εμφανισθούν αυτοπροσώπως ή με συνήγορο.

4) Να απευθύνουν αναφορές ή επιστολές σε διεθνείς οργανισμούς οι οποίες διαβιβάζονται από τη διεύθυνση του καταστήματος χωρίς να ελέγχεται το περιεχόμενό τους, το αργότερο εντός τριών ημερών από την πρωτοκόλλησή τους σε ιδιαίτερο βιβλίο.

5) Να ζητούν νομική βοήθεια, όταν βρίσκονται σε τεκμηριωμένη οικονομική αδυναμία πρόσβασης στη δικαιοσύνη σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 33 του παρόντος.

6) Να ψηφίζουν, κατά τις βουλευτικές εκλογές και τις εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σε εκλογικό τμήμα εντός του καταστήματος, εφόσον δεν τους έχει επιβληθεί αμετάκλητα παρεπόμενη ποινή στέρησης των πολιτικών τους δικαιωμάτων.

7) Να διαβιούν σε ατομικό κελί εφόσον το επιβάλλουν οι ανάγκες τους και το επιτρέπουν οι κτιριακές συνθήκες του καταστήματος.

- 8) Να απολαμβάνουν ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ανάλογου επιπέδου με αυτό του λοιπού πληθυσμού.
- 9) Να εξετάζονται από τον ιατρό του καταστήματος κατά την εισαγωγή τους και στη συνέχεια ανά εξάμηνο ή όποτε το ζητήσουν.
- 10) Να παρακολουθούνται, αν το επιθυμούν, από θεράποντες ιατρούς της επιλογής τους με παρουσία του ιατρού του καταστήματος και με δικές τους δαπάνες.
- 11) Να καλούν τον ιατρό του καταστήματος ή ιατρό της επιλογής τους για τη διαπίστωση της κατάστασης της σωματικής, ψυχικής και πνευματικής τους υγείας, όταν κατέρχονται σε απεργία πείνας.
- 12) Να καλείται ο τοπικά αρμόδιος ιατροδικαστής ή ιατρός σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 4 Σωφρονιστικού Κώδικα σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ ιατρού του καταστήματος και του ιατρού της επιλογής των κρατουμένων.
- 13) Να παραπέμπονται για νοσηλεία σε θεραπευτικό κατάστημα κρατουμένων ή σε δημόσιο, δημοτικό, κοινοτικό ή άλλο θεραπευτήριο, αν δεν είναι δυνατή η νοσηλεία τους στο κατάστημα όπου κρατούνται.
- 14) Να αρνούνται, εφόσον δεν συναινούν, να υποβληθούν σε κάθε είδους ιατρική ή εργαστηριακή εξέταση, ιατροχειρουργική επέμβαση ή θεραπευτική αγωγή, εκτός εάν υπάρχει υπόνοια μεταδοτικού νοσήματος που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την υγεία των λοιπών κρατουμένων.
- 15) Να μην υποβάλλονται, ακόμη και αν συναινούν, σε ιατρικά ή συναφή πειράματα που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή και την υγεία τους ή προσβάλλουν την αξιοπρέπεια και την προσωπικότητά τους.
- 16) Να εισάγονται σε ειδικό τμήμα νοσηλείας του καταστήματος κράτησης ή σε θεραπευτικό κατάστημα κράτησης, αν ασθενήσουν ή παρουσιάσουν έντονα προβλήματα ψυχικής υγείας.
- 17) Να λαμβάνουν κατάλληλη διατροφή από το κράτος, τρεις φορές την ημέρα, βάσει εναλλασσόμενων εβδομαδιαίων προγραμμάτων συσσιτίου.
- 18) Να προμηθεύονται, εφ' όσον το επιθυμούν, με δικές τους δαπάνες, πρόσθετα τρόφιμα ή άλλα επιτρεπόμενα είδη από το πρατήριο - καντίνα ή το κυλικείο ή τον επιλεγμένο προμηθευτή του καταστήματος.
- 19) Να καλύπτονται οι ανάγκες ειδικής διαίτας ή συμπληρωματικής τροφής για λόγους υγείας, ύστερα από γραπτή γνωμάτευση του ιατρού του καταστήματος ή να προμηθεύονται, σύμφωνα με τα παραπάνω, είδη και να παρασκευάζουν φαγητό με απόφαση του διευθυντή κατόπιν σύμφωνης γνώμης του ιατρού.
- 20) Να φέρουν ατομική ενδυμασία της επιλογής τους και, όσοι έχουν ανάγκη να λαμβάνουν επαρκή ενδυμασία και υποδήματα με μέριμνα της διεύθυνσης του καταστήματος. Οι εργαζόμενοι να λαμβάνουν επίσης ρουχισμό, ανάλογα με το αντικείμενο της εργασίας τους.
- 21) Να ενημερώνονται με εφημερίδες, περιοδικά, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, να έχουν πρόσβαση σε δανειστική βιβλιοθήκη του καταστήματος και να προμηθεύονται βιβλία εκτός καταστήματος.
- 22) Να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα και να επικοινωνούν με αναγνωρισμένους εκπροσώπους του θρησκευόμενου και του δόγματός τους. Η άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων γίνεται τακτικά, στο ναό ή άλλο κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο του καταστήματος, μετά από απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής.
- 23) Να ζητούν, και αν κριθεί αναγκαίο να παρευρίσκονται σε συνεδρίαση του Συμβουλίου Φυλακής που τους αφορά. Επίσης να καλούνται ενώπιον του αρμοδίου για τη χορήγηση των αδειών οργάνου για την παροχή των αναγκαίων διευκρινίσεων.
- 24) Να έχουν μαζί τους το/α παιδί/ά τους, αν είναι μητέρες, μέχρις ότου γίνει/ουν 3 ετών. Εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν, να τοποθετούνται σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο.
- 25) Να ζητούν τη διενέργεια κάθε σωματικής έρευνας σε ιδιαίτερο χώρο από 2 υπαλλήλους του ίδιου φύλου και κατά τρόπο που να μη θίγει την αξιοπρέπειά τους.
- 26) Να περπατούν ή να ασκούνται ατομικά στο προαύλιο τουλάχιστον 1 ώρα την ημέρα.

- 27) Να έχουν ατομικό λογαριασμό που σχηματίζεται από α) τα χρήματα που έφεραν μαζί τους οι ίδιοι ή που β), κατά τη διάρκεια της κράτησης, κατέθεσαν συγγενείς ή άλλοι ή γ) απέκτησαν ο ίδιοι με την εργασία τους.
- 28) Να υπάγονται σε ασφάλιση του ΙΚΑ κατά του κινδύνου ατυχήματος, αν εργάζονται σε ορισμένες θέσεις ή παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.
- 29) Να δέχονται, εφόσον το επιθυμούν, επισκέψεις συζύγου και συγγενών μέχρι 4ου βαθμού τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα.
- 30) Να διευκολύνονται από τις υπηρεσίες του καταστήματος, αν είναι αλλοδαποί, να επικοινωνούν με διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους του κράτους της ιθαγένειάς τους ή άλλου σχετικού.
- 31) Να επικοινωνούν με τηλέφωνο που βρίσκεται σε κοινόχρηστο χώρο του καταστήματος, όπως ορίζει το Συμβούλιο Φυλακής και ο παρών Εσωτερικός Κανονισμός καθώς και να στέλνουν γράμματα ή τηλεγραφήματα, όπως ορίζει ο Σωφρονιστικός Κώδικας και ο παρών εσωτερικός κανονισμός, χωρίς να ελέγχεται το περιεχόμενο οποιασδήποτε επικοινωνίας, εκτός αν ο έλεγχος γίνεται για λόγους ασφάλειας ή διακρίβωσης ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.
- 32) Να προσφεύγουν στον αρμόδιο εισαγγελέα, αν υπάρξουν εμπόδια στο επισκεπτήριο τους ή στην τηλεφωνική ή άλλη επικοινωνία τους.
- 33) Να ζητούν την κάλυψη των δαπανών επικοινωνίας από την υπηρεσία, υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχουν οι ίδιοι αυτή τη δυνατότητα και η υπηρεσία μπορεί να ανταποκριθεί.
- 34) Να ζητούν τακτικές, έκτακτες και εκπαιδευτικές άδειες και σε περίπτωση δεύτερης συνεχόμενης απόρριψης της αίτησής τους να προσφεύγουν στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση της απορριπτικής απόφασης.
- 35) Να συνεχίζουν την προηγούμενη επαγγελματική τους απασχόληση ή να εργάζονται εντός του καταστήματος ή να εργάζονται εκτός καταστήματος κράτησης, εφόσον υπάρχει ειδικός χώρος ημιελεύθερης διαβίωσης και τους χορηγηθεί σχετική άδεια.
- 36) Να προσφεύγουν στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης με την οποία απορρίπτεται αίτηση για άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης ή ανακαλείται η άδεια.
- 37) Να ειδοποιούνται εγγράφως για το πειθαρχικό παράπτωμα για το οποίο κατηγορούνται και να καλούνται από το αρμόδιο όργανο για υπεράσπιση και απολογία με διερμηνέα, εάν δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα.
- 38) Να προσφεύγουν κατά των αποφάσεων του Πειθαρχικού Συμβουλίου εντός πέντε ημερών στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής.
- 39) Να ζητούν τη μεταγωγή τους σε άλλο κατάστημα κράτησης για λόγους προσωπικούς, οικογενειακούς, εκπαιδευτικούς και για τοποθέτηση σε εργασία.
- 40) Να λαμβάνουν γνώση, προφορικά ή με χορήγηση αντιγράφων, αυτοπροσώπως ή με νόμιμο εκπρόσωπό τους, των μητρώων και ατομικών δελτίων που τηρούνται στο κατάστημα σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 2 - 5 Σωφρονιστικού Κώδικα καθώς και του μητρώου ιατρικών εξετάσεών τους.

Άρθρο 32

Δυνατότητες κρατουμένων

Εκτός από τα δικαιώματα του προηγούμενου άρθρου οι κρατούμενοι διευκολύνονται στην άσκηση των δικαιωμάτων τους με δυνατότητες και μέτρα τα οποία λαμβάνονται για να ελαχιστοποιούνται οι δυσμενείς επιπτώσεις ή παρενέργειες που συνεπάγεται η εκτέλεση των ποινών και των μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας. Ειδικότερα οι κρατούμενοι μπορούν:

- 1) Να ενημερώνονται από τον διευθυντή, κατά την εισαγωγή τους στο κατάστημα και σε γλώσσα που κατανοούν,

για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και για τον παρόντα κανονισμό και να λαμβάνουν σχετικό ενημερωτικό έντυπο.

2) Να ενημερώνονται από τον κοινωνικό λειτουργό για την παρεχόμενη από την κοινωνική υπηρεσία συμπαράσταση και να λαμβάνουν την απαραίτητη συνδρομή.

3) Να λαμβάνουν από τη διεύθυνση του καταστήματος τα απαραίτητα μέσα για την ατομική υγιεινή και την καθαριότητα των ιδίων και των ειδών ένδυσης και ρουχισμού τους.

4) Να ενημερώνονται σε θέματα υγιεινής και πρόληψης του AIDS και άλλων μεταδοτικών νοσημάτων.

5) Να διακοσμούν τον ατομικό τους χώρο ελεύθερα, εφ' όσον δεν διαταράσσουν τη συμβίωση και δεν παρακωλύουν τον έλεγχο προς τήρηση των όρων ασφαλείας του καταστήματος.

6) Να χρησιμοποιούν δικά τους κλινოსκεπάσματα και πετσέτες και, όσοι δεν διαθέτουν, να λαμβάνουν τα είδη αυτά με μέριμνα της διεύθυνσης του καταστήματος.

7) Να συμμετέχουν και να συνεργάζονται σε εκπαιδευτικές, μορφωτικές, αθλητικές, πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες δημιουργικής αξιοποίησης του χρόνου της κράτησης.

8) Να υποβάλλουν αιτήματα σε εκπροσώπους και λειτουργούς θρησκευμάτων και δογμάτων να τους επισκέπτονται με σκοπό ιδίως την ηθική στήριξή τους. Τα αιτήματα, ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής διαβιβάζονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης το οποίο εγκρίνει ή απορρίπτει τη χορήγηση άδειας εντός τριών ημερών, άλλως θεωρείται ότι η γνώμη του Συμβουλίου Φυλακής έχει γίνει δεκτή.

9) Να εργάζονται για δικό τους λογαριασμό μέσα στο κατάστημα.

10) Να έχουν πρόσβαση σε γραμματοκιβώτιο και η αλληλογραφία τους να διεκπεραιώνεται με ταχύτητα.

11) Να δέχονται επισκέψεις και άλλων ατόμων, εκτός συζύγου και των συγγενών μέχρι 4ου βαθμού, τουλάχιστον 1 φορά το δεκαπενθήμερο, όταν οι ίδιοι το ζητήσουν και το επιτρέψει το Συμβούλιο Φυλακής κρίνοντας ότι τα πρόσωπα αυτά μπορούν να ασκήσουν ευμενή επίδραση.

12) Να ταξιδεύουν με δαπάνες του καταστήματος με δημόσια μεταφορικά μέσα, εάν δεν μπορούν να καταβάλουν τη δαπάνη του ταξιδιού τους όταν λαμβάνουν τακτική άδεια.

13) Να επιδοτούνται από τα Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων για την κάλυψη τουλάχιστον των απολύτως αναγκαίων εξόδων, όταν λαμβάνουν εκπαιδευτική άδεια.

14) Να μεταγονται χωρίς να θίγεται η αξιοπρέπειά τους και η μεταγωγή τους να αναβάλλεται εάν υπάρχει κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας τους.

15) Να ζητούν ενημέρωση για τη νομική και κοινωνική τους κατάσταση και υποστήριξη για την προσαρμογή τους στην κοινωνική ζωή μετά την αποφυλάκιση, συμπεριλαμβανομένων της εξασφάλισης στέγης και της ανεύρεσης εργασίας.

16) Να ζητούν να ανασταλεί, διακοπεί ή χαριστεί η πειθαρχική ποινή περιορισμού σε ατομικό κελί, αν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για τη ζωή ή την υγεία τους ή αν με εξαιρετικές ενέργειες δείχνουν ότι ενισχύθηκε η συναίσθηση ευθύνης τους.

17) Να αμείβονται για τις αξιόπαινες πράξεις τους σύμφωνα με τα άρθρα 67 και 70 παρ. 1 του Σωφρονιστικού Κώδικα.

Άρθρο 33

Νομική βοήθεια

1. Εάν ο κρατούμενος δηλώσει ότι βρίσκεται σε οικονομική αδυναμία να ασκήσει τα υπερασπιστικά του δικαιώματα, ενημερώνεται το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του καταστήματος κράτησης, το οποίο καλεί τον κρατούμενο να υποβάλει αίτηση με δικαιολογητικά οικονομικής αδυναμίας (φορολογική δήλωση και εκκαθαριστικό σημείωμα εφορίας, πιστοποιητικό οικονομικής αδυναμίας ή χορήγησης επιδόματος πρόνοιας, πιστοποιητικό επιδότησης ανεργίας Ο.Α.Ε.Δ.,

πρακτικά δικαστικών αρχών ή άλλα έγγραφα από τα οποία να προκύπτει προηγούμενη παράσταση χωρίς συνήγορο υπεράσπισης ή αυτεπάγγελτος διορισμός συνηγόρου ή αδυναμία καταβολής χρηματικών ποινών ή μετατροπής ποινών κατά της ελευθερίας σε χρηματικές κ.λπ.).

2. Η αίτηση απευθύνεται προς τον εισαγγελέα επόπτη και σ' αυτήν επισυνάπτονται σημειώματα των τμημάτων κοινωνικής εργασίας και οικονομικού του καταστήματος κράτησης σχετικά με την πιθανολογούμενη απορία ή οικονομική αδυναμία του αιτούντος κρατουμένου.

3. Η αίτηση και τα σχετικά δικαιολογητικά ελέγχονται από τον εισαγγελέα - επόπτη συνεπικουρούμενο από το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του καταστήματος και, είτε ζητείται η συμπλήρωσή τους με πρόσθετα δικαιολογητικά (υπεύθυνες δηλώσεις, αντίγραφο κίνησης ατομικών λογαριασμών κ.λπ.) είτε, όταν κριθούν επαρκή, διαβιβάζονται από αυτόν στην αρμόδια δικαστική αρχή με σχετική ένδειξη προκειμένου να εξετασθεί το αίτημα αυτεπάγγελτου διορισμού συνηγόρου ή παροχής νομικής βοήθειας λόγω οικονομικής αδυναμίας. Σε κάθε περίπτωση καταβάλλεται προσπάθεια το αίτημα να διαβιβάζεται τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες πριν από τη ανακριτική πράξη ή τη δικαστική ενέργεια για την οποία ζητείται ο αυτεπάγγελτος διορισμός συνηγόρου και γενικότερα παροχής νομικής βοήθειας.

4. Ο ενδιαφερόμενος κρατούμενος ενημερώνεται τουλάχιστον πέντε ημέρες πριν από την ανακριτική πράξη ή τη δικάσιμο για το αποτέλεσμα της αίτησής του και σε περίπτωση απόρριψης έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του αμέσως ανώτερου οργάνου εντός τριών ημερών.

5. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι ειδικές ρυθμίσεις για τον αυτεπάγγελο διορισμό συνηγόρου και για την παροχή νομικής βοήθειας ως έχουν.

Άρθρο 34

Υποχρεώσεις κρατουμένων

Οι κρατούμενοι έχουν μόνο τις υποχρεώσεις και τους περιορισμούς των δικαιωμάτων τους που προβλέπονται ρητά στον Σωφρονιστικό Κώδικα και στις κατ' εξουσιοδότησή του εκδιδόμενες κανονιστικές πράξεις. Ειδικότερα οι κρατούμενοι υποχρεούνται:

1) Να υποβάλλονται στην εκτέλεση της απόφασης, του βουλεύματος ή άλλου νόμιμου τίτλου βάσει του οποίου κρατούνται.

2) Να συμμορφώνονται με τις νόμιμες οδηγίες και εντολές του προσωπικού, ώστε να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος και η ασφάλεια προσώπων και εγκαταστάσεων. Ιδιαίτερα υποχρεούνται: α) να τηρούν το ωρολόγιο πρόγραμμα του καταστήματος, β) να κινούνται στις εκτός χώρων κράτησης εγκαταστάσεις του καταστήματος μόνον ύστερα από άδεια ή με συνοδεία και γ) να μην επικοινωνούν με κρατούμενους άλλων πτερύγων και τμημάτων του καταστήματος ή και άλλων καταστημάτων κράτησης.

3) Να σέβονται τους συγκρατούμενους τους και να συμπεριφέρονται προς αυτούς και το προσωπικό με κόσμιο τρόπο.

4) Να έχουν ευπρεπή συμπεριφορά όταν παρουσιάζονται σε ακροάσεις ή καλούνται ενώπιον των συμβουλίων του καταστήματος ή δέχονται επισκέπτες ή συναντώνται με τους συνηγόρους τους.

5) Να συνεργάζονται με τους αρμόδιους υπαλλήλους κατά την υποβολή τους σε κάθε είδους έρευνα (τακτική, έκτακτη, σωματική και ατομικών ειδών).

6) Να παραδίδουν προς φύλαξη στο λογιστήριο και την αποθήκη του καταστήματος κάθε είδος που απαγορεύεται να φέρουν μαζί τους στο χώρο κράτησης και να φυλάσσουν τα προσωπικά τους είδη και αντικείμενα σε μια βαλίτσα κανονικού μεγέθους σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.

7) Να συντάσσουν ενυπόγραφη αίτηση όταν επιθυμούν να τύχουν ακρόασης από τα όργανα του καταστήματος και σημείωμα, όταν επιθυμούν εξέταση από ιατρό ή ακρόαση από το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, αναγράφοντας το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, την πτέρυγα και το κελί ή το θάλαμό τους. Οι αιτήσεις και τα σημειώματα αυτά ρίπτονται σε γραμματοκιβώτιο και στη συνέχεια οι αιτήσεις πρωτοκολλούνται.

8) Να είναι σύντομοι όταν χρησιμοποιούν τα καρτοτηλέφωνα και να τηρούν τη σειρά προτεραιότητας.

9) Να εκτελούν την εργασία στην οποία τοποθετούνται ύστερα από απόφαση του Πενταμελούς Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων με συνέπεια και επιμέλεια.

10) Να κάνουν καλή χρήση και να μην καταστρέφουν με πρόθεση εργαλεία ή άλλα αντικείμενα τα οποία χρησιμοποιούν στην εργασία τους.

11) Να τηρούν τους κανόνες της ατομικής υγιεινής, να φροντίζουν για την καθαριότητα και τακτοποίηση των ατομικών τους ειδών, των χώρων κράτησης και των κοινόχρηστων χώρων του καταστήματος και κυρίως να μην προκαλούν φθορές στα αντικείμενα και στις εγκαταστάσεις του καταστήματος.

12) Να λαμβάνουν παρουσία του νοσηλευτή τα φάρμακα που τους χορηγούνται με συνταγή ψυχιάτρου.

13) Να υποβάλλονται σε ιατρικές εξετάσεις, ακόμη και παρά τη θέλησή τους, αν υπάρχει υπόνοια μεταδοτικού νοσήματος ή διακίνησης ναρκωτικών που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την υγεία των ιδίων ή λοιπών κρατουμένων. Αν παρά ταύτα αρνούνται, τίθενται σε προφυλακτική μόνωση ύστερα από γνωμάτευση ιατρού και απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής, ή σε έκτακτες περιπτώσεις, από τον διευθυντή και σε απουσία του από τον αρχιφύλακα, πάντοτε ύστερα από ενημέρωση ιατρού. Στις περιπτώσεις αυτές ενημερώνεται και το Συμβούλιο Φυλακής και πραγματοποιούνται ημερήσιες επισκέψεις ιατρού, ο οποίος συντάσσει σχετική αναφορά.

14) Να υποβάλλονται σε ενδοσωματική ή ακτινολογική έρευνα από ιατρό, ακόμη και παρά τη θέλησή τους α) αν υπάρχει εύλογη αιτία για απόκρυψη ναρκωτικών ουσιών ή άλλη αιτία που δικαιολογεί την έρευνα αυτή ή β) όταν διενεργείται ιατρική πράξη αναγκαία για την υγεία τους, πάντοτε ύστερα από εντολή του εισαγγελέα επόπτη.

15) Να τοποθετούνται, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα-επόπτη, σε ειδικούς χώρους προς ολιγοήμερη παρακολούθηση, έως τριών ημερών, η οποία μπορεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις να παρατείνεται επί ένα τριήμερο, όταν εκτιμάται, βάσει συγκεκριμένων στοιχείων, ότι θα επιχειρήσουν να εισαγάγουν στο κατάστημα κράτησης απαγορευμένες ουσίες τις οποίες έχουν αποκρύψει στο σώμα τους με τρόπο ώστε να μην είναι δυνατό αυτές α) να εντοπισθούν με σωματική έρευνα ή ακτινολογικό έλεγχο ή β) να αφαιρεθούν αφού εντοπισθούν. Καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής στους χώρους παρακολούθησης λαμβάνεται μέριμνα για τη χρήση ειδικής τουαλέτας.

16) Να μην κατέχουν και χρησιμοποιούν με οποιονδήποτε τρόπο απαγορευόμενα από το νόμο και τον παρόντα κανονισμό είδη και ειδικότερα κινητό τηλέφωνο.

17) Να μη συναλλάσσονται με συγκρατούμενους τους χρησιμοποιώντας προς τούτο επιτρεπόμενα για ατομική χρήση είδη ή αγαθά.

18) Να μην παρεμποδίζουν με οποιοδήποτε τρόπο τον τεχνητό φωτισμό του κελιού ή του θαλάμου τους και να διευκολύνουν την καταμέτρηση και τον οπτικό έλεγχο.

19) Να μην καταθέτουν χρήματα κατά τη διάρκεια της κράτησης και έως την αποφυλάκισή τους σε λογαριασμό άλλου κρατουμένου, εκτός εάν πρόκειται για συγγενή μέχρι τετάρτου βαθμού.

20) Να υποβάλλονται σε πειθαρχικό και ποινικό έλεγχο και υπέχουν αστική ευθύνη για τη μη συμμόρφωσή τους στα ανωτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του Σωφρονιστικού, του Ποινικού ή του Αστικού Κώδικα και των ειδικών νόμων.

Άρθρο 35

Προετοιμασία για την απόλυση

1. Οι κρατούμενοι, από την εισαγωγή τους στο κατάστημα κράτησης και καθ' όλο το διάστημα της παραμονής τους σ' αυτό υποβάλλονται σε μεταχείριση που προσανατολίζεται στην εξασφάλιση της δίκαιης εκδίκασης της υπόθεσής τους εάν είναι υπόδικοι και της προσαρμογής τους στο νόμιμο κοινωνικό βίο εάν είναι κατάδικοι.

2. Στο πλαίσιο της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου:

α) Οι υπόδικοι διευκολύνονται για να προετοιμάσουν την υπεράσπισή τους ενώπιον των δικαστικών αρχών.

β) Οι κρατούμενοι συνεργάζονται, εάν επιθυμούν, για τον σχεδιασμό προγράμματος εποικοδομητικής μεταχείρισης από το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό (συμμετοχή σε εκπαίδευση, εργασία, επαγγελματική κατάρτιση, ειδικές θεραπευτικές ομάδες κ.λπ.) ώστε να περιορίζεται η περαιτέρω υποβάθμιση της πραγματικής και νομικής κατάστασής τους και η επιδείνωση της θέσης των προσώπων που εξαρτώνται από αυτούς.

3. Τα αρμόδια όργανα του καταστήματος κράτησης μεριμνούν προκειμένου να εξασφαλίζεται σε όλους τους κρατούμενους η δυνατότητα να εντάσσονται σε θεσμούς έκτισης των ποινών με τους οποίους αξιοποιείται δημιουργικά ο χρόνος της κράτησης και ενισχύονται οι δεσμοί των κρατουμένων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, ιδίως όταν πλησιάζει ο χρόνος για την οριστική ή υπό όρο απόλυσή τους.

Άρθρο 36

Γενικά καθήκοντα προσωπικού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

1. Το προσωπικό οφείλει να συνεργάζεται και να συντονίζει τις ενέργειές του για την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του καταστήματος και την ακώλυτη άσκηση των δικαιωμάτων των κρατουμένων. Ειδικότερα σε θέματα ασφαλείας του καταστήματος τα μέλη του προσωπικού συνεργάζονται τόσο με τους επόπτες εισαγγελείς, όσο και με την υπηρεσία εξωτερικής φρούρησης του καταστήματος.

2. Το προσωπικό κατά την είσοδό του στο κατάστημα κράτησης υποβάλλεται σε ηλεκτρονικό ή άλλου είδους έλεγχο ανίχνευσης απαγορευμένων ουσιών και αντικειμένων.

3. Το προσωπικό υποχρεούται σε ομοιόμορφη εμφάνιση όσον αφορά την ενδυμασία. Της υποχρέωσης αυτής εξαιρούνται ο προϊστάμενος της διεύθυνσης, το ιατρικό προσωπικό, το τεχνικό προσωπικό, το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, οι ιερείς και οι γυμναστές.

4. Το προσωπικό οφείλει να ενημερώνει, το ταχύτερο δυνατό, τον αρμόδιο ιατρό, όταν αυτός απουσιάζει από το κατάστημα κράτησης, σχετικά με έκτακτα περιστατικά που αφορούν την υγεία και τη ζωή των κρατουμένων.

5. Το προσωπικό απαγορεύεται:

α. να εγκαταλείπει τη θέση του χωρίς προηγούμενη άδεια και αντικατάσταση,

β. να εισάγει στο κατάστημα και να εξαγει από αυτό χωρίς άδεια οποιοδήποτε αντικείμενο,

γ. να εισάγει στο κατάστημα οποιοδήποτε αντικείμενο προσωπικής χρήσης (αυτοκίνητο, ηλεκτρική συσκευή κ.λπ.) για οποιαδήποτε επισκευή ή άλλη εργασία, εκτός εάν λειτουργεί σχετικό εγκεκριμένο πρόγραμμα.

δ. να χρησιμοποιεί κινητό τηλέφωνο, υπηρεσιακό ή προσωπικό, εξαιρουμένων του διευθυντή, του αρχιφύλακα και των ιατρών σε ώρα υπηρεσίας,

- ε. να συναλλάσσεται και να αναπτύσσει ιδιαίτερες σχέσεις με κρατούμενους, συγγενείς και φίλους τους, συνηγόρους και προμηθευτές του καταστήματος,
- στ. να εκμεταλλεύεται την εργασία των κρατουμένων για προσωπικό όφελος.

Άρθρο 37

Καθήκοντα διευθυντή

Ο διευθυντής προϊσταται όλων των υπηρεσιών του καταστήματος κράτησης, είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία τους και ασκεί καθήκοντα ειδικού ανακριτικού υπαλλήλου κατά το άρθρο 34 Κ.Π.Δ. για τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται στο χώρο του καταστήματος. Ειδικότερα ο διευθυντής:

- 1) Μεριμνά για την ορθή εφαρμογή των νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, εγκυκλίων κ.λπ., εκδίδοντας τις εκάστοτε απαιτούμενες οδηγίες, και είναι υπεύθυνος για τη νομιμότητα της κράτησης κάθε κρατουμένου.
- 2) Μεριμνά για την τήρηση της τάξης και της ασφάλειας του καταστήματος κράτησης εκδίδοντας τις απαιτούμενες εντολές στο πλαίσιο λειτουργίας των διαφόρων συμβουλίων του καταστήματος.
- 3) Επιθεωρεί τακτικά το κατάστημα κράτησης και ελέγχει όλες τις υπηρεσίες.
- 4) Καλεί καθημερινά τους αρμόδιους υπαλλήλους σε αναφορά σχετικά με τη λειτουργία του καταστήματος και συνεργάζεται με αυτούς για ό,τι αφορά την υπαγωγή των κρατουμένων στις διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα.
- 5) Ελέγχει την ταμειακή κατάσταση του καταστήματος, καθώς και την ορθή τήρηση όλων των βιβλίων γραμματείας, διαχείρισης, αρχιφυλακείου, ιατρείου, κοινωνικής υπηρεσίας κ.λπ.

6) Δίνει οδηγίες προς το προσωπικό, εγγράφως, υπό τη μορφή ημερήσιας διαταγής.

7) Ορίζει, μετά από εισήγηση του Αρχιφύλακα, το χώρο εργασίας και τα καθήκοντα που ασκεί κάθε μέλος του φυλακτικού προσωπικού (φύλακας ή τοποθέτης) στο χώρο αυτό.

8) Δέχεται, ο ίδιος ή εξουσιοδοτημένος από αυτόν

υπάλληλος, σε ακρόαση τους νεοεισαγόμενους κρατούμενους, το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την εισαγωγή τους, τους ενημερώνει σε γλώσσα κατανοητή από αυτούς για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και για τον παρόντα κανονισμό και τους παραδίδει σχετικό ενημερωτικό έντυπο που εκδίδεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

9) Συγκαλεί το Συμβούλιο Φυλακής σύμφωνα με το άρθρο 10 του Σωφρονιστικού Κώδικα, τακτικά και εκτάκτως και προεδρεύει των συνεδριάσεων.

10) Λαμβάνει, κατά τη διάρκεια της κράτησης οποιουδήποτε κρατουμένου, τα αναγκαία κατά περίπτωση μέτρα προς ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων ή παρενεργειών τις οποίες συνεπάγεται η εκτέλεση των ποινών και των μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας.

11) Καλεί εξωτερικούς ιατρούς και νοσοκόμους αμειβόμενους κατ' επίσκεψιν για την 24ωρη κάλυψη των παρουσιαζόμενων αναγκών στην περίπτωση που στο κατάστημα κράτησης δεν υπηρετεί μόνιμο υγειονομικό προσωπικό. Αν, παρ' όλα αυτά δεν εξευρίσκεται το παραπάνω προσωπικό, προτείνει στον αρμόδιο εισαγγελέα επόπτη να καλέσει τους κατάλληλους κατά ειδικότητα ιατρούς και νοσηλευτές από πίνακα των οικείων συλλόγων.

12) Λαμβάνει, σε συνεργασία με τον ιατρό του καταστήματος, τα κατάλληλα μέτρα για την παρακολούθηση και προστασίας της υγείας των κρατουμένων που δηλώνουν ότι κατέρχονται σε απεργία πείνας.

13) Ελέγχει και παρακολουθεί καθημερινά την ποιότητα και γενική κατάσταση του παρασκευαζόμενου συσσιτίου στο κατάστημα κράτησης.

- 14) Επιτρέπει, μετά από σύμφωνη γνώμη του ιατρού του καταστήματος, την παρασκευή φαγητού σε χώρο του καταστήματος από τους ίδιους τους κρατούμενους.
- 15) Χορηγεί στους κρατούμενους που έχουν ανάγκη επαρκή ενδυμασία και υπόδηση, καθώς και κλινოსκεπάσματα και άλλα είδη κλινοστρωμνής σε όσους δεν τα διαθέτουν.
- 16) Προμηθεύει τους κρατούμενους με τα αναγκαία είδη για την τήρηση της καθαριότητας στα είδη ένδυσης και ρουχισμού.
- 17) Συμμετέχει ως μέλος στο Συμβούλιο Εργασίας Κρατουμένων.
- 18) Αποφασίζει, μετά από εισήγηση του διαχειριστικού οργάνου του καταστήματος κράτησης, την ανάληψη μέρους του αδιάθετου ποσού του χρηματίου κάθε κρατουμένου, στις προβλεπόμενες από το νόμο περιπτώσεις.
- 19) Φροντίζει μέσω των αρμοδίων οργάνων του καταστήματος κράτησης για την έγκαιρη παραλαβή και αποστολή τηλεγραφημάτων ή συστημένων επιστολών από και προς τους κρατούμενους.
- 20) Μπορεί να τοποθετεί, με ημερήσια διαταγή, έναν ή περισσότερους βοηθούς αρχιφύλακα εκ των υπαρχιφυλάκων οι οποίοι υπηρετούν στο κατάστημα κράτησης και να αναθέτει σε αυτούς ορισμένες από τις αρμοδιότητες του αρχιφύλακα.
- 21) Μεριμνά για τη διατήρηση της τάξης και της ασφάλειας του καταστήματος κράτησης. Σε περίπτωση κατεπίγοντος και όταν απουσιάζει ο εισαγγελέας επόπτης, όταν εκδηλώνεται ομαδική απείθεια, στάση ή αντίσταση κρατουμένων σε νόμιμη διαταγή και ιδίως επιστροφής και εγκλεισμού στα κελιά και στους θαλάμους τους, καλεί την αστυνομική δύναμη προς παροχή οποιασδήποτε κατά την κρίση του αναγκαίας συνδρομής, συμπεριλαμβανομένης, σε περίπτωση στάσης, της επέμβασης.
- 22) Διατάσσει τη λήψη μέτρων τάξης, όπως αυτά περιγράφονται στο άρθρο 65 παρ. 2 Σωφρονιστικού Κώδικα και στο άρθρο 65 του παρόντος κανονισμού, σε έκτακτες περιπτώσεις και όπου βίαιες ενέργειες κρατουμένων θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, τη σωματική ακεραιότητα, την υγεία και την ελευθερία του προσωπικού ή των συγκρατουμένων τους.
- 23) Συμμετέχει ως μέλος στο πειθαρχικό συμβούλιο του καταστήματος κράτησης, είτε αυτό συνεδριάζει για τη χορήγηση τακτικών και εκπαιδευτικών αδειών στους κρατούμενους, είτε ως όργανο πειθαρχικού ελέγχου.
- 24) Αναστέλλει, διακόπτει ή χαρίζει εν όλω ή εν μέρει την πειθαρχική ποινή του περιορισμού σε ειδικό κελί, σε έκτακτες περιπτώσεις: α) όταν υπάρχει κίνδυνος ζωής ή σοβαρής ή μόνιμης βλάβης της υγείας των κρατουμένων ή β) όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις προερχόμενες από εξαιρετικές ενέργειες κρατουμένων οι οποίες πείθουν ότι έχει ενισχυθεί σημαντικά η συναισθητική ευθύνη τους. Η σχετική απόφαση τίθεται στο πειθαρχικό συμβούλιο για έγκριση εντός δύο ημερών.
- 25) Παραγγέλλει τη μεταγωγή των κρατουμένων σε θεραπευτικά ή νοσηλευτικά ιδρύματα σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και εφ' όσον ο ιατρός απουσιάζει προκειμένου να αποτραπεί κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας τους ή κίνδυνος μετάδοσης μολυσματικών νόσων ή βλάβης της υγείας άλλων κρατουμένων. Στις περιπτώσεις αυτές ειδοποιεί άμεσα τους συγγενείς άλλων κρατουμένων ή πρόσωπα και αρχές που αυτοί υποδεικνύουν.
- 26) Αναφέρει αμέσως την αναβολή κάθε είδους μεταγωγής για λόγους υγείας κ.λπ. στην αρχή που την παρήγγειλε.
- 27) Παραγγέλλει, σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, τη μεταγωγή κρατουμένων για λόγους σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος και γνωστοποιεί αμέσως την παραγγελία στο Συμβούλιο Φυλακής και στην Κ.Ε.Μ..
- 28) Προτείνει τη μεταγωγή κρατουμένων σε ορισμένες περιπτώσεις, εκθέτοντας τους λόγους που τη δικαιολογούν. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται και σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Φυλακής, που συνεδριάζει χωρίς τη συμμετοχή του διευθυντή, υπό την προεδρία του εισαγγελέα επόπτη.
- 29) Διατάσσει την κάθε είδους αποφυλάκιση των κρατουμένων.
- 30) Ανακοινώνει αμέσως κάθε θάνατο κρατουμένου στις αρμόδιες δικαστικές αρχές, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και τη Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής, όπως και στους συγγενείς του

θανόντος. Αν ο θανών είναι αλλοδαπός ενημερώνει και την πρεσβεία ή την πλησιέστερη προξενική αρχή της χώρας του.

31) Ειδοποιεί άμεσα τον Υπουργό Δικαιοσύνης, τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, τη Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής και τις αρμόδιες υπηρεσίες σε περιπτώσεις έκτακτων γεγονότων που αφορούν την εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος κράτησης και τους κρατούμενους.

32) Είναι πρόεδρος της Διαχειριστικής Επιτροπής του καταστήματος.

33) Έχει όσα επιπλέον καθήκοντα προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό και ελέγχει το προσωπικό για την τήρησή του.

34) Μπορεί να μεταβιβάζει ορισμένα από τα καθήκοντά του στους νόμιμους αναπληρωτές, τμηματάρχες και λοιπούς υπαλλήλους εκδίδοντας προς τούτο σχετικές ημερήσιες διαταγές.

Άρθρο 38

Καθήκοντα προϊστάμενου τμήματος διοίκησης (γραμματείας)

Ο προϊστάμενος του τμήματος διοίκησης φροντίζει για την εύρυθμη λειτουργία της γραμματείας του καταστήματος, συντονίζει το έργο του προσωπικού και είναι συνυπεύθυνος με το διευθυντή για τον ακριβή καθορισμό του χρόνου έναρξης και λήξης της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας και για τη νόμιμη κράτηση κάθε κρατουμένου.

Ειδικότερα, ο προϊστάμενος του τμήματος διοίκησης:

1) Τηρεί την αλληλογραφία και επιμελείται για την τήρηση και ενημέρωση των βιβλίων και του αρχείου.

2) Χορηγεί τα έγγραφα, αντίγραφα και πιστοποιητικά, μετά από αίτηση αυτών που έχουν έννομο συμφέρον.

3) Μεριμνά για την τήρηση των βιβλίων και φακέλων του τμήματος. Η τήρηση αυτών δεν είναι απαραίτητη όταν γίνεται καταχώριση των στοιχείων που περιλαμβάνουν σε

ηλεκτρονικό υπολογιστή. Τα βιβλία αυτά είναι:

α. το βιβλίο καταδίκων,

β. το βιβλίο υποδίκων,

γ. το βιβλίο κρατουμένων για χρηματικές ποινές ή έξοδα και κρατουμένων για χρέη.

4) Τέλος, ελέγχει τις καταχωρήσεις. Ειδικότερα, στα παραπάνω βιβλία καταχωρίζονται:

α. τα στοιχεία ταυτότητας, ο τόπος τελευταίας διαμονής πριν από την εισαγωγή στο κατάστημα, η οικογενειακή κατάσταση, τα δικαιολογητικά έγγραφα της κράτησης, τα στοιχεία ταυτότητας του θύματος, η ημερομηνία και ώρα εισαγωγής,

β. σε ειδική στήλη των βιβλίων η έκθεση για τα παραπάνω, η οποία συντάσσεται και υπογράφεται από τον αρμόδιο υπάλληλο του καταστήματος και τον υπάλληλο που συνοδεύει τον προσαγόμενο κρατούμενο,

γ. η χρονολογία έναρξης της κράτησης ή της εκτέλεσης της ποινής καθώς και η χρονολογία λήξης τους και

δ. κάθε άλλη μεταβολή της νομικής κατάστασης των κρατουμένων.

5) Ελέγχει τις καταχωρήσεις στους φακέλους των κρατουμένων. Ειδικότερα:

A. στους φακέλους αυτούς καταχωρίζονται:

α. τα στοιχεία ταυτότητας του κρατουμένου,

β. τα διωκτικά έγγραφα,

γ. η έναρξη και η λήξη της ποινής και

δ. η ημερομηνία εισαγωγής του.

B. Σε υποφακέλους περιλαμβάνονται :

α. τα διωκτικά έγγραφα και δελτίο ποινικού μητρώου,

- β. τα δελτία πειθαρχικού ελέγχου, σχετικές αποφάσεις κ.λπ.,
- γ. έγγραφα σχετικά με τις άδειες,
- δ. δελτία κίνησης κρατουμένων και μεταγωγών και
- ε. αρχείο αναφορών υπαλλήλων και
- στ. λοιπή αλληλογραφία.

Άρθρο 39

Καθήκοντα προσωπικού τμήματος διοίκησης (γραμματείας)

Το προσωπικό του τμήματος διοίκησης ακολουθεί τις εντολές και οδηγίες του προϊστάμενου και ενημερώνει τα βιβλία και τους φακέλους που τηρούνται στο τμήμα σύμφωνα με το άρθρο 38 του παρόντος. Ειδικότερα, το προσωπικό του τμήματος διοίκησης:

- 1) Πρωτοκολλεί τα εισερχόμενα και εξερχόμενα έγγραφα.
- 2) Καταχωρίζει στα βιβλία κρατουμένων και τους φακέλους ή σε ηλεκτρονικό αρχείο τα στοιχεία ταυτότητας, τα δικτυικά έγγραφα, την έναρξη και λήξη της ποινής ή της προσωρινής κράτησης (προφυλάκισης) ή της προσωπικής κράτησης και την ημερομηνία εισαγωγής τους.
- 3) Συντάσσει εκθέσεις φυλάκισης και έγγραφα ενημέρωσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης για τους κρατουμένους οι οποίοι εισάγονται στο κατάστημα κράτησης για πρώτη φορά.
- 4) Ζητεί τη συμπλήρωση και την αποστολή ποινικού μητρώου από τις εισαγγελίες πρωτοδικών του τόπου γέννησης του κρατουμένου ή από το αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης όταν πρόκειται για αλλοδαπούς κρατουμένους.
- 5) Ενημερώνει την Πρεσβεία ή την Προξενική Αρχή κάθε αλλοδαπού κρατουμένου ή άλλη εθνική αρχή ή διεθνή οργάνωση η οποία υπερασπίζεται τα συμφέροντα αυτού, εάν προέρχεται από κράτη τα οποία δεν εκπροσωπούνται διπλωματικά ή είναι πρόσφυγας ή ανιθαγενής.
- 6) Μεριμνά για την αποστολή της κάθε αίτησης αλλοδαπού κρατουμένου, ιδίως αυτής που απευθύνεται στις αρμόδιες αρχές για την εκτέλεση της ποινής του στη χώρα της οποίας φέρει την ιθαγένεια και αυτής που αφορά τη χορήγηση πολιτικού ασύλου.
- 7) Συντάσσει και διαβιβάζει εκθέσεις ενδίκων μέσων και βοηθημάτων στις αρμόδιες δικαστικές αρχές.
- 8) Διαβιβάζει στις αρμόδιες αρχές αιτήσεις κρατουμένων που αφορούν τις συνθήκες κράτησης και τους όρους εκτέλεσης των ποινών, αιτήματα παροχής νομικής βοήθειας, καταγγελίες, εγκλήσεις, αγωγές και γενικά την επικοινωνία για κάθε θέμα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα των δικαστικών και των δημόσιων αρχών.
- 9) Εκδίδει ύστερα από σχετική αίτηση των κρατουμένων πιστοποιητικά και βεβαιώσεις κράτησης και πειθαρχικού ελέγχου.
- 10) Υποβάλλει τα δικαιολογητικά των κρατουμένων για την απόλυσή τους υπό όρο αυτεπαγγέλτως, ακόμη και χωρίς προηγούμενη σχετική αίτηση του κρατουμένου και την απονομή χάριτος, ύστερα από σχετική αίτηση.
- 11) Υποβάλλει δικαιολογητικά για την επιμέτρηση των ποινών των κρατουμένων είτε ύστερα από αίτησή τους είτε αυτεπάγγελτα.

12) Προβαίνει στις ενέργειες και προωθεί τις διαδικασίες που απαιτούνται για τις μεταγωγές των κρατουμένων για λόγους προσωπικούς, οικογενειακούς, εκπαιδευτικούς, τοποθέτησης σε εργασία, υγείας, δικονομικούς και συναφείς καθώς και σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης.

13) Επιδίδει δικόγραφα και λοιπά έγγραφα στους κρατουμένους και αποστέλλει τα σχετικά αποδεικτικά επίδοσης.

14) Τηρεί και ενημερώνει τα βιβλία εργασίας των κρατουμένων.

15) Πληροφορεί και γενικά εξυπηρετεί τους κρατουμένους, συγγενείς και συνηγόρους τους και τρίτους που έχουν έννομο συμφέρον επί θεμάτων αρμοδιότητας της γραμματείας.

16) Τηρεί και συντάσσει σε συνεργασία και με το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του καταστήματος στατιστικά στοιχεία και τα θέτει στη διάθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

17) Τηρεί τους φακέλους του προσωπικού του καταστήματος και ενημερώνει κάθε υπάλληλο για όλα τα θέματα που αφορούν την υπηρεσιακή του κατάσταση, ιδίως τις κανονικές και αναρρωτικές άδειες. Διαβιβάζει αιτήσεις των υπαλλήλων για υπηρεσιακές μεταβολές (μεταθέσεις, αποσπάσεις κ.λπ.) και επιδίδει σε αυτούς διάφορα έγγραφα που τους αφορούν.

Άρθρο 40

Καθήκοντα προϊσταμένου τμήματος οικονομικού

1. Ο προϊστάμενος τμήματος οικονομικού είναι μέλος της Διαχειριστικής Επιτροπής του καταστήματος.

2. Φροντίζει για την καλή και ομαλή λειτουργία του τμήματος.

3. Συντονίζει το έργο του προσωπικού του τμήματος.

4. Συνεργάζεται με τις αρμόδιες υπηρεσίες και τα άλλα τμήματα του καταστήματος για το σχεδιασμό της διαχείρισης των διαθέσιμων κονδυλίων και την έγκαιρη αντιμετώπιση των αναγκών των κρατουμένων και του καταστήματος σε υλικοτεχνική υποδομή.

Άρθρο 41

Καθήκοντα διαχειριστή

1. Ο διαχειριστής διαχειρίζεται τα χρήματα του καταστήματος και των κρατουμένων.

2. Είναι μέλος της Διαχειριστικής Επιτροπής του καταστήματος.

3. Τηρεί το βιβλίο ταμείου εσόδων - εξόδων.

4. Διενεργεί κάθε είδους είσπραξη και πληρωμή που αφορά τη λειτουργία του καταστήματος καθώς και των σχετικών γεωργικών, βιομηχανικών, βιοτεχνικών και άλλων εκμεταλλεύσεων.

5. Είναι ο μόνος υπόλογος για εισπράξεις ή πληρωμές έναντι τραπεζοπιστωτικών οργανισμών, δημόσιων οικονομικών υπηρεσιών κ.λπ.

6. Ενημερώνει, ύστερα από συνεννόηση με τον λογιστή, τους αρμόδιους φύλακες - τοποθέτες πριν από την παραλαβή των κάθε είδους προμηθειών για τα στοιχεία των οδηγών αυτοκινήτων των προμηθευτών του καταστήματος.

Άρθρο 42

Καθήκοντα λογιστή

1. Ο λογιστής τηρεί τα βιβλία Δημοσίου Λογιστικού και Διαχειριστικού Κανονισμού Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων και είναι υπεύθυνος για την ακριβή και έγκαιρη καταχώριση των εγγράφων σ~ αυτά ή στο ηλεκτρονικό αρχείο.

2. Εκδίδει τα σχετικά εντάλματα πληρωμής και γραμμάτια είσπραξης καθώς και κάθε άλλου είδους παραστατικά για την εύρυθμη λειτουργία της διαχείρισης του καταστήματος.

3. Ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων του διαχειριστή (εισπράξεις - πληρωμές).

4. Διενεργεί το ετήσιο κλείσιμο των ταμείων της διαχείρισης.

5. Ενημερώνει, ύστερα από συνεννόηση με τον διαχειριστή, τους αρμόδιους φύλακες - τοποθέτες πριν από την παραλαβή των κάθε είδους προμηθειών για τα στοιχεία των οδηγών αυτοκινήτων των προμηθευτών του καταστήματος.

6. Υποβάλλει σε τακτά χρονικά διαστήματα, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις:

α. τριμηνιαίο φάκελο αρτοτροφοδοσίας,

β μηνιαία διαχειριστικά στοιχεία Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων,

γ. μηνιαία κίνηση Ταμείου Κέρδους Σιγαρέτων και Φιλόπτωχου Ταμείου και

δ. δικαιολογητικά μηνιαίων και εκτάκτων πιστώσεων και κάθε είδους Χρηματικά Εντάλματα Προπληρωμής.

Άρθρο 43

Καθήκοντα αποθηκάριου

Ο αποθηκάριος και ο βοηθός του, ο οποίος μπορεί να ορίζεται με ημερήσια διαταγή του διευθυντή του καταστήματος, ευθύνονται για τη διαχείριση και συντήρηση του υλικού και της αποθήκης τροφίμων και για την επιμελή φύλαξη των ατομικών ειδών των κρατουμένων. Κατά την παραλαβή των ατομικών ειδών των κρατουμένων εκδίδουν απόδειξη στην οποία τούτα περιγράφονται λεπτομερώς.

Άρθρο 44

Καθήκοντα υγειονομικού προσωπικού

Το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό κατά την παροχή των υπηρεσιών του προς τους κρατουμένους πράττει καθετί που επιβάλλεται από τα σύγχρονα επιστημονικά και επαγγελματικά δεδομένα, τις αρχές της ηθικής και της δεοντολογίας, τις διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα και του παρόντος κανονισμού και τις διατάξεις που αφορούν την άσκηση του ιατρικού και του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Ειδικότερα το υγειονομικό προσωπικό:

1) Παρέχει τις υπηρεσίες του με αποκλειστικό γνώμονα το συμφέρον του ασθενή κρατουμένου και καλύπτει τις ανάγκες του ως βιοψυχοκοινωνικής και πνευματικής οντότητας στο πλαίσιο της πρόληψης, της διάγνωσης, της θεραπείας, της αποκατάστασης και της ανακούφισης από τον πόνο, σύμφωνα με τα δεδομένα της

ιατρικής και νοσηλευτικής επιστήμης και τους κανόνες που αφορούν την άσκηση του επαγγέλματος, διατηρώντας την επιστημονική και επαγγελματική του ανεξαρτησία. Για το σκοπό αυτό οφείλει να ενημερώνεται και να βελτιώνει τις δεξιότητές του στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Απαγορεύεται να εφαρμόζει οποιαδήποτε μη ενδεδειγμένη ή πειραματική διαγνωστική ή θεραπευτική μέθοδο.

2) Σέβεται την ιδιωτική ζωή του ασθενή κρατούμενου και απέχει από κάθε πράξη και παράλειψη που είναι δυνατό να προσβάλλει τον απόρρητο χαρακτήρα των κάθε είδους πληροφοριών των οποίων λαμβάνει γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

3) Διαφυλάττει τα ατομικά δικαιώματα του ασθενή κρατούμενου και αποτρέπει με κάθε δυνατό μέσο οποιαδήποτε μορφή παραβίασής τους.

4) Φροντίζει τον ασθενή κρατούμενο με τη δημιουργία του κατάλληλου θεραπευτικού περιβάλλοντος, ώστε ο ασθενής να απολαμβάνει την καλύτερη δυνατή σωματική, ψυχική και πνευματική υγεία.

Άρθρο 45

Καθήκοντα ιατρικού προσωπικού

Ο ιατρός του καταστήματος εξετάζει κλινικά και προγραμματίζει τον εργαστηριακό έλεγχο τον οποίο κρίνει απαραίτητο για κάθε νεοεισαγόμενο κρατούμενο το αργότερο την επόμενη ημέρα από την εισαγωγή του στο κατάστημα. Ειδικότερα, ο ιατρός:

1) Εξετάζει καθημερινά τους ασθενείς κρατούμενους οι οποίοι το ζητούν καθώς και κάθε έκτακτο περιστατικό και γενικά προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

2) Καθορίζει τη θεραπευτική, διαιτητική και φαρμακευτική, αγωγή και ελέγχει την ακριβή τήρησή της.

3) Γνωστοποιεί στο διευθυντή κάθε περίπτωση κρατούμενου που πάσχει ή εικάζεται ότι πάσχει από λοιμώδες μεταδοτικό νόσημα για την άμεση λήψη των αναγκαίων μέτρων προφυλακτικού περιορισμού μέχρι τη μεταφορά του κρατούμενου σε κατάλληλο νοσηλευτικό ίδρυμα.

4) Συνεργάζεται με το διευθυντή του καταστήματος για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων παρακολούθησης και προστασίας κάθε κρατούμενου ο οποίος δηλώνει ότι κατέρχεται σε απεργία πείνας.

5) Διενεργεί τις ιατρικές πράξεις που κρίνει ότι είναι αναγκαίες για την υγεία κρατούμενου ο οποίος δεν βρίσκεται σε κατάσταση να συναινέσει ή αρνείται τη συναίνεσή του ή περιέρχεται σε κατάσταση άμεσου κινδύνου ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του από απεργία πείνας, μετά από διαταγή του εισαγγελέα επόπτη του καταστήματος.

6) Μεριμνά για την προμήθεια του φαρμακευτικού και υγειονομικού υλικού σε συνεργασία με τον υπεύθυνο του φαρμακείου και ελέγχει κάθε μήνα την καταλληλότητα του υλικού.

7) Γνωματεύει για την εισαγωγή των ασθενών κρατουμένων στο αναρρωτήριο του καταστήματος κράτησης, στο τοπικό νοσοκομείο ή στο νοσοκομείο κρατουμένων, εκτάκτως ή προγραμματισμένα.

8) Εκδίδει όλες τις γνωματεύσεις που απαιτούνται για μεταγωγές κρατουμένων, απονομή χάριτος και άλλα ζητήματα εκτέλεσης των ποινών.

9) Φροντίζει για τη διενέργεια τακτικών εργαστηριακών εξετάσεων των εργαζομένων κρατουμένων και των κρατουμένων οι οποίοι πρόκειται να τοποθετηθούν για πρώτη φορά σε εργασία και ορίζει μια φορά την εβδομάδα ημέρα αιμοληψίας για έλεγχο μεταδοτικών και άλλων νοσημάτων.

10) Μεριμνά για τον εμβολιασμό των κρατουμένων και του προσωπικού για την πρόληψη μεταδοτικών νοσημάτων.

11) Ελέγχει την ποιότητα του συσσιτίου, τα είδη και τα αντικείμενα υγιεινής.

12) Συνεννοείται με το νοσηλευτικό και λοιπό προσωπικό του καταστήματος κράτησης για τον τρόπο ειδοποίησής του, κατά τη διάρκεια της απουσίας του από αυτό εφόσον υπάρξει ανάγκη.

Άρθρο 46

Καθήκοντα οδοντιάτρου

Ο οδοντίατρος ασχολείται με τη στοματική υγιεινή των κρατουμένων, ιδίως με εμφράξεις και εξαγωγές οδόντων, οδοντοθεραπείες και προσθετικές εργασίες. Οι προσθετικές εργασίες βαρύνουν τους κρατουμένους.

Άρθρο 47

Καθήκοντα φαρμακοποιού

1. Ο φαρμακοποιός, σε συνεργασία με το ιατρικό προσωπικό του καταστήματος, προμηθεύεται το απαιτούμενο φαρμακευτικό υλικό και είναι υπεύθυνος για τη φύλαξη, συντήρηση και για τη διανομή των φαρμάκων, σύμφωνα με τις εντολές των ιατρών.

2. Εάν δεν υπηρετεί φαρμακοποιός, τα καθήκοντά του εκτελούνται από το νοσηλευτικό προσωπικό.

Άρθρο 48

Καθήκοντα προϊστάμενου νοσηλευτικού προσωπικού

Ο προϊστάμενος νοσηλευτικού ή ο αρχαιότερος νοσηλευτής εποπτεύει του νοσηλευτικού προσωπικού για τη σωστή εκτέλεση των καθηκόντων του. Ειδικότερα, ο προϊστάμενος νοσηλευτικού ή ο αρχαιότερος νοσηλευτής:

1) Καθορίζει τις βάρδιες και προγραμματίζει τη χορήγηση αδειών στους νοσηλευτές σε συνεργασία με το ιατρικό προσωπικό και τον διευθυντή του καταστήματος φροντίζοντας ώστε να εξασφαλίζεται η παροχή υγειονομικών υπηρεσιών στους κρατουμένους καθημερινά και σε 24ωρη βάση, εφόσον επαρκεί το προσωπικό.

2) Φροντίζει για την αρχειοθέτηση όλων των βιβλίων και δελτίων του ιατρείου. Τα βιβλία αυτά είναι:

α. το βιβλίο ημερήσιας αναφοράς νοσηλευτών,

- β. τα βιβλία ιατρών κατά ειδικότητα (καρδιολόγου, παθολόγου, ψυχιάτρου , οδοντιάτρου κ.λπ.) στα οποία οι ιατροί αναγράφουν την κλινική εξέταση του ασθενούς, τη διάγνωση και τη φαρμακευτική ή άλλη αγωγή,
- γ. ο ατομικός ιατρικός φάκελος ή δελτίο υγείας κρατουμένου, που τον ακολουθεί σε κάθε μετακίνησή του στο δελτίο αυτό αναγράφονται οι ασθένειες που έχουν διαγνωσθεί, τα φάρμακα που έχουν χορηγηθεί, οι εμβολιασμοί που έχουν πραγματοποιηθεί, οι εργαστηριακοί έλεγχοι που έχουν διενεργηθεί και γενικά ό,τι σχετίζεται με την υγεία του κρατουμένου,
- δ. το βιβλίο παραπομπής κρατουμένων σε νοσηλευτικά ιδρύματα είτε παραπομπή γίνεται εκτάκτως ή προγραμματισμένα - στο βιβλίο αυτό καταγράφονται ι) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου που ενήργησε για τον καθορισμό της ημερομηνίας μεταγωγής στο νοσηλευτικό ίδρυμα με την υπογραφή του και ιι) ο χρόνος παραμονής του κρατουμένου στο νοσοκομείο και ο χρόνος επιστροφής του από αυτό,
- ε. το βιβλίο αιμοληψίας,
- στ. το βιβλίο εμβολιασμών, .
- ζ. το βιβλίο ψυχιατρικών φαρμάκων - στο βιβλίο αυτό καταγράφεται καθημερινά η χορήγηση φαρμάκων στους κρατουμένους οι οποίοι τελούν υπό ψυχοφαρμακευτική αγωγή,
- η. το βιβλίο ιατρικών συμβάντων - στο βιβλίο αυτό καταγράφεται κάθε έκτακτο περιστατικό σχετικό με την υγεία ή και το θάνατο των κρατουμένων,
- θ . το βιβλίο θυμάτων επίθεσης και κακομεταχείρισης,
- ι. το βιβλίο εισερχομένων - εξερχόμενων φαρμάκων, ψυχιατρικών και παθολογικών,
- ια. το βιβλίο δοσοληψίας φαρμάκων,
- ιβ. το βιβλίο καταχώρισης ασθενών με μεταδοτικά νοσήματα - στο βιβλίο αυτό καταγράφονται: ι) το είδος της νόσου, ιι) η διάρκεια της ιιι) η φαρμακευτική αγωγή και ιν) η πορεία της νόσου (επιδείνωση, βελτίωση, ίαση).

Άρθρο 49

Καθήκοντα νοσηλευτή

Ο νοσηλευτής φροντίζει για την έγκαιρη προμήθεια φαρμακευτικού και υγειονομικού υλικού από το φαρμακείο, ενημερώνοντας σχετικά το ιατρικό προσωπικό και σε συνεργασία με τον προϊστάμενο του τμήματος οικονομικού του καταστήματος. Ειδικότερα ο νοσηλευτής:

- 1) Μεριμνά για τη χορήγηση των φαρμάκων στους κρατουμένους και την ακριβή τήρηση των οδηγιών του ιατρού τον οποίο ενημερώνει σχετικά.
- 2) Συνοδεύει τον ιατρό σε κάθε εξέταση κρατουμένου.
- 3) Έχει την ευθύνη για την ατομική καθαριότητα και υγιεινή των ασθενών κρατουμένων.
- 4) Προβαίνει στις νοσηλευτικές πράξεις που του αναθέτει ο ιατρός, εφόσον ο ιατρός κρίνει ότι ι) αυτές μπορούν να εκτελεστούν από το νοσηλευτή τηρώντας πιστά τις οδηγίες του ιατρού και ιι) δεν εκτίθεται έτσι σε κίνδυνο η υγεία του ασθενούς κρατουμένου.

Άρθρο 50

Καθήκοντα θρησκευτικού λειτουργού

Ο θρησκευτικός λειτουργός μεριμνά για την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων των κρατουμένων στο πλαίσιο της προαιρετικής θρησκευτικής τους αγωγής. Ειδικότερα, ο θρησκευτικός λειτουργός:

1) Οργανώνει τακτικά εκδηλώσεις θρησκευτικής λατρείας σε ναό ή άλλο κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο του καταστήματος.

2) Επισκέπτεται κρατούμενους, οι οποίοι βρίσκονται σε ειδικούς χώρους κράτησης.

3) Συνεργάζεται με θρησκευτικούς λειτουργούς ή εκπροσώπους άλλων αναγνωρισμένων θρησκειμάτων ή δογμάτων για τη διευκόλυνση του έργου τους και την αποφυγή πράξεων προσηλυτισμού.

4) Εκφράζει τη γνώμη του για θέματα που άπτονται του λειτουργήματός του ενώπιον του Συμβουλίου Φυλακής.

5) Προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την τέλεση βαπτίσεων και γάμων κρατουμένων με θρησκευτικό τύπο σε συνεργασία με το Συμβούλιο Φυλακής το οποίο αποφασίζει για τη χορήγηση άδειας και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες (ημέρα, ώρα και τόπος τέλεσης, αριθμός και ιδιότητα παρευρισκομένων κ.λπ.).

6) Μεριμνά, σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη του τόπου όπου εδρεύει το κατάστημα κράτησης ή με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, για την κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών των κρατουμένων, οι οποίοι πρεσβεύουν άλλο θρήσκευμα ή δόγμα και εκδηλώνουν σχετική επιθυμία. Στις περιπτώσεις αυτές τηρείται η διαδικασία του άρθρου 52 παρ. 2 Σωφρονιστικού Κώδικα. Εάν δεν υπηρετεί θρησκευτικός λειτουργός στο κατάστημα, το Συμβούλιο Φυλακής μεριμνά για την κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών των κρατουμένων.

Άρθρο 51

Γενικά καθήκοντα ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού

Το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του καταστήματος (κοινωνικός λειτουργός, ψυχολόγος, κοινωνιολόγος, εγκληματολόγος και εκπαιδευτικός) τελεί υπό την διοικητική εποπτεία και τον υπηρεσιακό έλεγχο του διευθυντή. Ειδικότερα, τα μέλη του ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού:

1) Συντονίζουν από κοινού, με μέριμνα του προϊσταμένου της κοινωνικής υπηρεσίας, και σε συνεργασία με το ιατρικό προσωπικό το έργο τους, το οποίο διέπεται από τους κανόνες της επιστημονικής και επαγγελματικής δεοντολογίας.

2) Συμβάλλουν σε συνεργασία μεταξύ τους και με διάφορους κοινωνικούς φορείς και οργανισμούς ή αυτοδύναμα στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων των κρατουμένων με την παροχή ειδικών υπηρεσιών ενημερωτικού, συμβουλευτικού και υποστηρικτικού χαρακτήρα.

3) Εκπονούν, με τη συνεργασία των κρατουμένων, εφόσον αυτοί το επιθυμούν και προετοιμάζουν τη συμμετοχή τους σε προγράμματα εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης ή σε ειδικές θεραπευτικές ομάδες. Στη διαδικασία αυτή λαμβάνουν υπόψη τους α) τη νομική, πραγματική ή κοινωνική κατάσταση των κρατουμένων, β) τις αξιόποινες πράξεις και το ποινικό μητρώο, γ) το κοινωνικό ιστορικό και τις κοινωνικές ανάγκες, δ) τις γραμματικές και επαγγελματικές γνώσεις, ε) την κατάσταση της σωματικής και ψυχικής υγείας και στ) την προσαρμοστικότητα στο περιβάλλον του καταστήματος και τη συμμόρφωση των κρατουμένων στους κανόνες κοινής διαβίωσης σε αυτό.

4) Διευκολύνουν την επικοινωνία των κρατουμένων με κάθε αρμόδια αρχή και την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη, σε συνεργασία με τον εισαγγελέα - επόπτη, όταν οι κρατούμενοι βρίσκονται σε αντικειμενική, τεκμηριωμένη οικονομική αδυναμία, να υπερασπιστούν με ίδια μέσα τον εαυτό τους και να προαγάγουν τα νόμιμα συμφέροντά τους.

5) Συμμετέχουν στα συμβούλια του καταστήματος τα οποία συγκροτούνται με κοινωνικούς λειτουργούς και ειδικούς επιστήμονες και μπορούν να προτείνουν θέματα προς συζήτηση.

6) Συλλέγουν και επεξεργάζονται τα απαραίτητα για την εργασία τους ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα.

7) Συντάσσουν και υποβάλλουν, τουλάχιστον μια φορά το χρόνο, στο Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών και στις αρμόδιες αρχές, μέσω του διευθυντή του καταστήματος κράτησης, εκθέσεις με τα πορίσματα της εργασίας τους και τις προτάσεις τους, είτε για επιμέρους είτε για γενικότερα θέματα μεταχείρισης των κρατουμένων και λειτουργίας του καταστήματος.

8) Μπορούν να συμμετέχουν στην εκπαίδευση και την επιμόρφωση του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης και να διδάσκουν στη Σχολή Σωφρονιστικών Υπαλλήλων.

9) Είναι δυνατό να εναλλάσσονται σε πρωινές και απογευματινές υπηρεσίες ύστερα από έγκριση του διευθυντή.

10) Είναι δυνατό να εκτελούν εξωτερική υπηρεσία, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο κατά τον από κοινού προγραμματισμό του έργου τους, σύμφωνα με τα ισχύοντα για το προσωπικό του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας.

Άρθρο 52

Καθήκοντα προϊστάμενου του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας

Το έργο του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας αφορά: α) στην εξατομίκευση της μεταχείρισης των κρατουμένων, β) την προετοιμασία της κοινωνικής και επαγγελματικής αποκατάστασής τους, γ) τη συμπαράσταση και την προστατευτική επίβλεψη των απολυομένων υπό όρο εφόσον κρίνεται αναγκαίο και μέχρι να διοριστούν οι επιμελητές

κοινωνικής αρωγής και δ) την παρακολούθηση της κοινωνικής τους επανόδου. Ειδικότερα, ο προϊστάμενος του τμήματος κοινωνικής εργασίας ή ο αρχαιότερος κοινωνικός λειτουργός:

1) Κατανέμει τις περιπτώσεις των κρατουμένων στους κοινωνικούς λειτουργούς.

2) Εποπτεύει, συντονίζει και ελέγχει τακτικά την εργασία τους.

3) Καταρτίζει το πρόγραμμα εσωτερικής και εξωτερικής εργασίας το οποίο, αφού θεωρηθεί από τον διευθυντή, αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων κρατουμένων.

4) Φροντίζει για την οργάνωση του γραφείου, την τήρηση των προβλεπόμενων δελτίων και βιβλίων, την αρχειοθέτηση των φακέλων, τη συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων και την κατάρτιση της ετήσιας έκθεσης απολογισμού εργασίας.

5) Καλεί σε τακτικές συναντήσεις τους κοινωνικούς λειτουργούς και τους ειδικούς επιστήμονες για ανταλλαγή

απόψεων σχετικά με τη λειτουργία της κοινωνικής υπηρεσίας και συντονισμό έργου του ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού και ενημερώνει σχετικά τον διευθυντή.

Άρθρο 53

Καθήκοντα κοινωνικού λειτουργού

1. Ο κοινωνικός λειτουργός εκτελεί εσωτερική και εξωτερική υπηρεσία εφαρμόζοντας τις μεθόδους κοινωνικής εργασίας με άτομα και με ομάδες. Ειδικότερα, η εσωτερική υπηρεσία συνίσταται σε: i) ατομικές συνεντεύξεις με τον κρατούμενο και ii) εργασία με ομάδα κρατουμένων, η δε εξωτερική σε: i) επικοινωνία με τις οικογένειες των κρατουμένων, συγγενείς, εργοδότες, άλλες υπηρεσίες, οργανώσεις ή άτομα που έχουν σχέση με την κοινωνική αποκατάστασή τους και ii) στήριξη και επίβλεψη των απολυθέντων υπό όρο κρατουμένων. Για την εκτέλεση της εξωτερικής υπηρεσίας ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να μετακινείται και εκτός έδρας σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
2. Επικοινωνεί με τους νεοεισαγόμενους στο γραφείο του ή σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους ή στους χώρους κράτησης το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την εισαγωγή τους και διατηρεί τακτική επαφή μαζί τους κατά το πρώτο τουλάχιστον στάδιο της προσαρμογής τους στο κατάστημα κράτησης.
3. Δέχεται ακροάσεις των κρατουμένων και των συγγενών τους, εφαρμοζομένων αναλόγως των ρυθμίσεων που ισχύουν για το διοικητικό προσωπικό.
4. Λαμβάνει γνώση του ατομικού φακέλου των κρατουμένων και με προσωπικές συνεντεύξεις και επιτόπιες έρευνες συγκεντρώνει τα απαραίτητα στοιχεία σχετικά με την ατομική, οικογενειακή και κοινωνική κατάστασή τους.
5. Δημιουργεί ατομική μερίδα κρατουμένου με δελτίο κοινωνικής έρευνας και εξέλιξης ή καρτέλα και επισυνάπτει όσα έγγραφα (εκθέσεις κ.λπ.) αφορούν τον κρατούμενο και αποτελούν τον ατομικό του φάκελο. Το περιεχόμενο του φακέλου είναι απόρρητο. Γνώση των στοιχείων του λαμβάνουν μόνο οι δικαστικές αρχές και τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του καταστήματος κράτησης.
6. Προβαίνει στις προβλεπόμενες από τις ισχύουσες διατάξεις εισηγήσεις για θέματα που αφορούν κρατουμένους και συντάσσει τις ανάλογες εκθέσεις.
7. Μεριμνά για την κάλυψη υλικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών των κρατουμένων σε συνεργασία με κοινωνικούς φορείς και άλλες ομάδες.
8. Οργανώνει και ελέγχει την αποθήκη ειδών ιματισμού και υγιεινής για άπορους κρατουμένους και διανέμει τα αναγκαία στους δικαιούχους με βάση τις σχετικές καταστάσεις παραλαβής και διάθεσης των ειδών αυτών.
9. Παρακολουθεί την κίνηση του Φιλόπτωχου Ταμείου του καταστήματος, ενθαρρύνει τις υπέρ αυτού δωρεές και προτείνει στον διευθυντή τον τρόπο διάθεσης των χρημάτων.
10. Τηρεί βιβλίο-ημερολόγιο εσωτερικής και εξωτερικής εργασίας.
11. Συμβάλλει στη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κρατουμένων με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών, ψυχαγωγικών, αθλητικών και πολιτιστικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων.
12. Διευκολύνει τους ενδιαφερόμενους κρατούμενους να απευθυνθούν στα θεραπευτικά προγράμματα απεξάρτησης και συνεργάζεται με το προσωπικό τους.
13. Προετοιμάζει τον απολυόμενο κρατούμενο και το οικογενειακό, εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον του για την ομαλή επάνοδό του στην κοινωνία.
14. Συνεργάζεται με τους αρμόδιους φορείς για την ένταξη αποφυλακισμένων σε προγράμματα και παρακολουθεί όσες περιπτώσεις κρίνει αναγκαίο.

15. Οργανώνει και ελέγχει από κοινού με τον κοινωνιολόγο και έως ότου καλυφθούν οι θέσεις των Συμβούλων Εκπαίδευσης Κρατουμένων, τη βιβλιοθήκη του καταστήματος. Έχει την ευθύνη των εισερχομένων βιβλίων και άλλων εντύπων.

16. Μεριμνά για την ικανοποίηση αιτημάτων των κρατουμένων για άλλα βιβλία ή έντυπα, τα οποία ελέγχονται από το προσωπικό ερευνών.

Άρθρο 54

Καθήκοντα ψυχολόγου

1. Ο ψυχολόγος παρέχει ψυχολογική υποστήριξη στους κρατουμένους μέσω ατομικών ή ομαδικών συνεδριών, κατόπιν προγραμματισμού και σε συνεργασία με τα υπόλοιπα μέλη του ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού με στόχο α) την προσαρμογή των κρατουμένων στις συνθήκες διαβίωσης στο κατάστημα κράτησης, β) την ασφαλή έκτιση της ποινής τους και γ) την προετοιμασία τους για την ομαλή επάνοδό τους στον κοινωνικό βίο.

2. Μεριμνά για την προμήθεια του υλικού που απαιτείται για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

3. Στο πλαίσιο των στόχων της παρ. 1, δύναται:

α. να εξετάζει τους κρατουμένους με ειδικές δοκιμασίες ψυχολογικής αξιολόγησης και να συντάσσει σχετική έκθεση, στο πλαίσιο της συνεργασίας με το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό,

β. να εντοπίζει την ύπαρξη τυχόν αδυναμιών που πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να τοποθετηθεί ο κρατούμενος στην καταλληλότερη γι' αυτόν εργασία και ναεισηγηθεί σχετικά στο αρμόδιο Συμβούλιο,

γ. να συνεργάζεται με τις οικογένειες των κρατουμένων στο χώρο εργασίας του, δ. να προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας των κρατουμένων (εργασία, μεταγωγή σε κατάλληλο θεραπευτικό κατάστημα κράτησης, συμμετοχή σε προγράμματα κ.λπ.) και να συνεργάζεται με το προσωπικό του καταστήματος για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης και την κάλυψη των ψυχοκοινωνικών αναγκών των κρατουμένων,

ε. να συνεργάζεται με τις υπηρεσίες του καταστήματος και με εξωτερικούς κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς στο σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδευτικών, ψυχαγωγικών ή άλλων προγραμμάτων τα οποία έχουν ως στόχο την προσωπική ανάπτυξη και ομαλή κοινωνική επάνοδο των κρατουμένων.

Άρθρο 55

Καθήκοντα εγκληματολόγου

Ο εγκληματολόγος εξετάζει τη νομική και την πραγματική κατάσταση των κρατουμένων με στόχο την εναρμόνιση των μέσων και μεθόδων έκτισης των ποινών με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τις συστάσεις και τους στοιχειώδεις κανόνες διεθνών οργανισμών. Γι' αυτό το σκοπό μελετά αρχαικό υλικό, επικοινωνεί με τους κρατουμένους ατομικά ή ομαδικά, συνεργάζεται με τις υπηρεσίες του καταστήματος, του Υπουργείου Δικαιοσύνης, τις αστυνομικές, δικαστικές, διοικητικές και λοιπές δημόσιες αρχές. Ειδικότερα ο εγκληματολόγος:

1) Διατηρεί τακτική συνεργασία με τον εισαγγελέα-επόπτη, τον συνδράμει στην παροχή νομικής βοήθειας προς τους κρατουμένους και τον ενημερώνει για όσα θεσμικά προβλήματα έκτισης των ποινών και απονομής της ποινικής δικαιοσύνης διαπιστώνει.

2) Παρακολουθεί τις τάσεις και εξελίξεις της θεωρίας και της νομολογίας σχετικά με την προσωρινή κράτηση, την εκτέλεση των ποινών και των μέτρων ασφαλείας.

3) Μελετά και αξιολογεί την εφαρμογή θεσμών που συνεπάγονται i) μείωση του χρόνου έκτισης των ποινών εντός του καταστήματος, ιδίως τον ευεργετικό υπολογισμό των ημερών εργασίας, την υπό όρο απόλυση, τις άδειες, τον υπολογισμό του χρόνου προσωρινής κράτησης ως χρόνου ποινής και ii)

διαφοροποιήσεις του καθεστώτος κράτησης, ιδίως την εργασία και την απασχόληση, τον πειθαρχικό έλεγχο των κρατουμένων, την εισαγωγή κρατουμένων σε κατάσταση ή τμήμα με αυξημένα μέτρα ασφαλείας.

4) Επικοινωνεί με αστυνομικές, δικαστικές και δημόσιες αρχές, φορείς νομικής βοήθειας, υπηρεσίες έκτισης ποινών και καταστήματα κράτησης της ημεδαπής και της αλλοδαπής για την εξέταση υποθέσεων κρατουμένων όσον αφορά τη νομική κατάστασή τους.

5) Επικοινωνεί με Α.Ε.Ι., κυβερνητικούς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις, ακαδημαϊκούς - ερευνητικούς φορείς και κέντρα της ημεδαπής καθώς και της αλλοδαπής σχετικά με τις σύγχρονες τάσεις και εξελίξεις στην εκτέλεση των ποινών και την οργάνωση των καταστημάτων κράτησης.

6) Συμμετέχει σε επιστημονικές εκδηλώσεις ώστε να ενημερώνεται διαρκώς και να συμβάλει στην αξιοποίηση της εμπειρίας του για την απονομή της ποινικής δικαιοσύνης και την εκτέλεση των ποινών.

Άρθρο 56

Καθήκοντα κοινωνιολόγου

1. Ο κοινωνιολόγος επεξεργάζεται για ερευνητικούς σκοπούς τα στατιστικά δεδομένα τα οποία διαθέτουν τα Τμήματα Διοίκησης και Οικονομικού του καταστήματος και αφορούν τους κρατουμένους και τη λειτουργία του καταστήματος.

2. Συνδράμει τον εισαγγελέα-επόπτη στην παροχή νομικής βοήθειας προς τους κρατουμένους.

3. Συνεργάζεται με το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας στην οργάνωση και τη λειτουργία δανειστικής βιβλιοθήκης και παρακολουθεί την κίνηση των βιβλίων και άλλων εντύπων.

4. Αναλαμβάνει και εκτελεί καθήκοντα Συμβούλου Εκπαίδευσης Κρατουμένων ή, εφόσον υπάρχει, τον συνδράμει κατά την εκτέλεσή τους.

5. Αξιολογεί προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης κρατουμένων.

6. Επικοινωνεί με τους κρατουμένους και διερευνά τη συμπεριφορά τους εντός του καταστήματος, τις σχέσεις μεταξύ τους, τη δημιουργία ομάδων επιρροής, την κινητικότητα των κρατουμένων εντός του καταστήματος, τις μεταγωγές τους σε διάφορα καταστήματα και τους τρόπους επικοινωνίας τους με το κοινωνικό περιβάλλον.

Άρθρο 57

Καθήκοντα αρχιφύλακα

1. Ο αρχιφύλακας τελεί υπό τις διαταγές του διευθυντή και προϊστάται του τμήματος φύλαξης.

2. Καλεί, όταν απουσιάζουν ο εισαγγελέας-επόπτης, ο διευθυντής και ο νόμιμος αναπληρωτής του, τις αστυνομικές δυνάμεις, προς παροχή οποιασδήποτε αναγκαίας κατά την κρίση του συνδρομής, σε περιπτώσεις εκδήλωσης ομαδικής απείθειας, στάσης ή αντίστασης κρατουμένων σε νόμιμες διαταγές, ιδίως για την επιστροφή και τον εγκλεισμό στα κελιά και τους θαλάμους τους. Σε περίπτωση στάσης καλεί την αστυνομική δύναμη για επέμβαση.

3. Συμμετέχει χωρίς ψήφο στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Φυλακής.

4. Προβαίνει σε συγκέντρωση του προσωπικού του τμήματος φύλαξης τουλάχιστον μια φορά το μήνα.

5. Είναι μέλος του Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων.

6. Μεριμνά για τη διατήρηση της τάξης και της ασφάλειας του καταστήματος κράτησης. Και ειδικότερα:

1) Ελέγχει την παρουσία των κρατουμένων στα κελιά και τους θαλάμους κατά το πρωινό εγερτήριο, τη μεσημβρινή ανάπαυση και την εσπερινή κατάκλιση, λαμβάνοντας αναφορά από τους βαθμοφόρους υπηρεσίας και τους φύλακες.

2) Επιθεωρεί καθημερινώς τα κελιά και τους θαλάμους, τα εργαστήρια και τους λοιπούς χώρους του καταστήματος, καταχωρίζει σε ιδιαίτερο βιβλίο τις παρατηρήσεις του και αναφέρει σχετικά στο διευθυντή.

3) Επιβλέπει τη σωματική έρευνα κάθε κρατουμένου και προβαίνει σε τακτικές και έκτακτες έρευνες στους χώρους του καταστήματος.

4) Μεριμνά για την ασφαλή φύλαξη των οργάνων ασφαλείας και των κλειδιών εκτός από τα κλειδιά των κυλικείων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 παρ. 6 του παρόντος.

5) Ελέγχει καθημερινά με τους τοποθέτες φύλακες και υπαρχιφύλακες όλα τα συστήματα ασφαλείας που διαθέτει το κατάστημα κράτησης (εικονοληπτικές μηχανές, κυκλώματα επιτήρησης χώρων, συστήματα ενδοσυνεννόησης, συναγερμούς, κλειδαριές κ.λπ.).

6) Είναι υπεύθυνος για τον έλεγχο κάθε ατομικού είδους ή αντικειμένου που εισάγεται στο κατάστημα ή εξάγεται από αυτό.

7) Μεριμνά για την πιστή εφαρμογή των διατάξεων και των αποφάσεων του Συμβουλίου Φυλακής που αφορούν τις επισκέψεις σε κρατουμένους. Εάν διαπιστώσει οποιοδήποτε πρόβλημα δεν επιτρέπει τη διεξαγωγή του επισκεπτηρίου και ενημερώνει σχετικά τον διευθυντή.

8) Εισηγείται στον διευθυντή το χώρο εργασίας και τα καθήκοντα του προσωπικού του τμήματος φύλαξης και μεριμνά για την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών.

9) Εποπτεύει τους υπαρχιφύλακες και φύλακες κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και αναφέρει στο διευθυντή εγγράφως κάθε πειθαρχικό παράπτωμά τους.

10) Καλεί καθημερινά τους υπαρχιφύλακες και φύλακες και τους δίνει οδηγίες για την εκτέλεση του προγράμματος κάθε ημέρας.

11) Ενεργεί σε οποιαδήποτε ώρα έλεγχο για τη διαπίστωση της εκτέλεσης της υπηρεσίας τους.

12) Ελέγχει την πιστή εφαρμογή των διατάξεων που καθορίζουν την ένδυση και τη συμπεριφορά τους.

13) Ορίζει, μετά από έγκριση του διευθυντή, τους χώρους εργασίας κάθε υπαρχιφύλακα και φύλακα και τα συγκεκριμένα καθήκοντα που εκτελούν στο χώρο εποπτείας τους (κιγκλίδες, επισκεπτήρια, θυρωρεία, προαύλια, μαγειρεία, συνεργεία, εργαστήρια, σκοπιές κ.λπ.). Για το σκοπό αυτό οργανώνει τις υπηρεσίες του προσωπικού φύλαξης σε τέσσερις βάρδιες, σε εικοσιτετράωρη βάση, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 4 και 5 του παρόντος.

14) Ελέγχει ενυπογράφως σε καθημερινή βάση την πιστή τήρηση και ενημέρωση των βιβλίων του αρχιφυλακείου ή τις αντίστοιχες εγγραφές στο ηλεκτρονικό αρχείο του που αφορούν όλες τις διαδικασίες και τα μέτρα που λαμβάνονται για την ασφάλεια του καταστήματος καθώς και την εκτέλεση των καθηκόντων του προσωπικού φύλαξης. Τα βιβλία αυτά (ή τα αντίστοιχα αρχεία) είναι:

α. το βιβλίο υπηρεσίας, όπου καταγράφονται καθημερινά η υπηρεσία και τα συγκεκριμένα καθήκοντα κάθε μέλους του προσωπικού φύλαξης σε κάθε βάρδια,

β. το βιβλίο καταμέτρησης κρατουμένων, όπου καταγράφονται όλες οι καταμετρήσεις των κρατουμένων κατά πτέρυγα, οι εισερχόμενοι και εξερχόμενοι κρατούμενοι και ο έλεγχος των προαυλίων,

γ. το βιβλίο πρακτικών ερευνών (θαλάμων, κελιών, κιγκλιδωμάτων, λοιπών κοινοχρήστων εσωτερικών και εξωτερικών χώρων) όπου καταγράφονται οι έρευνες, οι χώροι που πραγματοποιήθηκαν, το αποτέλεσμα τους, ο αριθμός και το ονοματεπώνυμο των υπαλλήλων οι οποίοι τις ενήργησαν και οι υπογραφές τους,

δ. το βιβλίο έρευνας εισερχομένων κρατουμένων, όπου καταγράφονται καθημερινά οι ερευνώμενοι κρατούμενοι, οι ερευνώντες υπάλληλοι με αντίστοιχες υπογραφές και τα είδη τα οποία κρίνονται απαγορευμένα και φυλάσσονται σε ειδική αποθήκη,

ε. το βιβλίο ελέγχου εισερχομένων τροφίμων και άλλων ειδών τα οποία παραγγέλλονται με δαπάνες των κρατουμένων από συμβεβλημένο με το κατάστημα ιδιώτη, όπου καταγράφονται η ημερομηνία, ο αριθμός του οχήματος μεταφοράς, το ονοματεπώνυμο του ερευνώντος υπαλλήλου και η υπογραφή του,

στ. το βιβλίο πρακτικών κατάσχεσης απαγορευμένων ειδών, όπου καταγράφονται τα απαγορευμένα είδη που κατάσχονται μετά από έρευνα,

ζ. το βιβλίο νυκτερινής υπηρεσίας, όπου καταγράφονται οι νυκτερινές υπηρεσίες, η εκτέλεση των οποίων ελέγχεται με τη χρήση ρολογιών νυκτοφρουράς,

η. το βιβλίο έκτισης πειθαρχικών ποινών κρατουμένων, όπου καταγράφονται τα ονοματεπώνυμα των τιμωρηθέντων κρατουμένων, η επιβληθείσα πειθαρχική ποινή, το πειθαρχικό αδίκημα, οι ημερομηνίες τέλεσης της πράξης, επιβολής και διαγραφής της κύρωσης,

θ. το βιβλίο παρουσίας υπαλλήλων, όπου καταγράφονται οι ώρες εισόδου και εξόδου κάθε υπαλλήλου,

ι. το βιβλίο επισκεπτών, όπου καταγράφονται η ημερομηνία και η ώρα εισόδου κάθε επισκέπτη, το ονοματεπώνυμο του, ο αριθμός ταυτότητας ή άλλου σχετικού εγγράφου (διαβατηρίου, κάρτας παραμονής κ.λπ.), η ιδιότητά του, ο προορισμός του, η ώρα αποχώρησής του και υπογραφή υπαλλήλου,

ια. το βιβλίο μεταγωγών κρατουμένων σε νοσοκομεία, όπου καταγράφονται οι ημέρες και ώρες παράδοσης και παραλαβής των κρατουμένων, τα ονοματεπώνυμα κάθε κρατουμένου και των συνοδών του, οι υπογραφές των τελευταίων και το νοσοκομείο στο οποίο ή από το οποίο μετάγεται κάθε κρατούμενος,

ιβ. το βιβλίο μεταγωγών κρατουμένων σε τμήματα τάξης, όπου καταγράφονται τα ανωτέρω και το τμήμα στο οποίο ή από το οποίο μετάγεται κάθε κρατούμενος,

ιγ. το βιβλίο μεταγωγών σε δικαστικές αρχές, όπου καταγράφονται τα ανωτέρω και η δικαστική αρχή στην οποία ή από την οποία μετάγεται κάθε κρατούμενος,

ιδ. το βιβλίο επισκέψεων δικηγόρων και συμβολαιογράφων, όπου καταγράφονται η ημέρα και η ώρα επίσκεψης, τα ονοματεπώνυμα των κρατουμένων και των επισκεπτών δικηγόρων και συμβολαιογράφων, ο αριθμός μητρώου των δικηγόρων και η ώρα αποχώρησής τους,

ιε. το βιβλίο εισόδου - εξόδου αδειούχων κρατουμένων, όπου καταγράφονται τα ονοματεπώνυμα των αδειούχων κρατουμένων, η ημέρα και η ώρα εξόδου τους με υπογραφή τους, η ημέρα και η ώρα επιστροφής με υπογραφές του αδειούχου και υπαλλήλου και τυχόν παρατηρήσεις (καθυστερημένη ή μη επιστροφή του κρατουμένου κ.λπ.),

ιστ. το βιβλίο εκτέλεσης ελεύθερων επισκεπτηρίων, όπου καταγράφονται η ημέρα και η ώρα διεξαγωγής, το ονοματεπώνυμο του κρατουμένου και του επισκέπτη, ο αριθμός ταυτότητας ή άλλου σχετικού εγγράφου (διαβατηρίου, κάρτας παραμονής κ.λπ.) του επισκέπτη, ο ιδιαίτερος χώρος του καταστήματος στον οποίο διεξάγεται το επισκεπτήριο, η ιδιότητα του επισκέπτη, η ώρα αποχώρησής του και η υπογραφή υπαλλήλου,

ιζ. το βιβλίο παραλαβής - παράδοσης εργαζομένων και εκπαιδευομένων κρατουμένων εκτός καταστήματος κράτησης, όπου καταγράφονται η ημέρα και η ώρα εξόδου, το ονοματεπώνυμο κάθε κρατουμένου και του συνοδού του, υπογραφή του συνοδού, η ώρα εισόδου με υπογραφή του συνοδού,

ιη. το βιβλίο επισκεπτηρίου, όπου καταγράφονται τα ονοματεπώνυμα επισκεπτών και κρατουμένου, ο βαθμός συγγένειας ή η σχέση τους, η ώρα άφιξης και αναχώρησης, ο αριθμός ταυτότητας ή άλλου σχετικού εγγράφου (διαβατηρίου, κάρτας παραμονής κ.λπ.), η διεύθυνση κατοικίας και ο τόπος κατοικίας των επισκεπτών,

ιθ. το βιβλίο εισόδου - εξόδου κρατουμένων που φοιτούν εκτός καταστήματος κράτησης με εκπαιδευτική άδεια, όπου καταγράφονται η ημέρα και η ώρα εξόδου και επιστροφής, το ονοματεπώνυμο του κρατουμένου, οι υπογραφές του κρατουμένου και του υπαλλήλου,

κ. το βιβλίο εισόδου - εξόδου οχημάτων τροφοδοσίας, όπου καταγράφονται από τον θυρωρό της πύλης εισόδου οχημάτων τροφοδοσίας ο αριθμός κυκλοφορίας κάθε οχήματος τροφοδοσίας, το ονοματεπώνυμο του οδηγού του, η ώρα εισόδου και εξόδου και το ονοματεπώνυμο και η υπογραφή του ερευνήσαντος υπαλλήλου, κα. το βιβλίο εισερχομένων επιστολών, απλών και συστημένων, όπου καταγράφονται η ημερομηνία, το ονοματεπώνυμο του παραλήπτη κρατουμένου, του αποστολέα, το τυχόν χρηματικό ποσό, το ονοματεπώνυμο του ερευνήσαντος υπαλλήλου και οι υπογραφές του κρατουμένου και του υπαλλήλου.

Άρθρο 58

Καθήκοντα αρχιφύλακα

1. Ο αρχιφύλακας είναι υπεύθυνος για την καθαριότητα, την τάξη και την ασφάλεια του καταστήματος.
2. Δίνει αναφορά στον αρχιφύλακα για την εκτέλεση των εντολών και οδηγιών καθώς και για κάθε συμβάν κατά το χρόνο της υπηρεσίας του.
3. Είναι ο κυρίως υπεύθυνος για την άσκηση των δοκίμων φυλάκων.
4. Είναι υπεύθυνος για το χώρο εργασίας στον οποίο έχει τοποθετηθεί καθώς και για την εργασία των κρατουμένων που εκτελείται στα κελιά και τους θαλάμους, στα εργαστήρια ή στην ύπαιθρο.
5. Επιβλέπει τους φύλακες που ευρίσκονται σε υπηρεσία.
6. Καθίσταται υπεύθυνος, με εντολή του αρχιφύλακα, για την ενημέρωση και τήρηση των βιβλίων του αρχιφυλακείου.
7. Τοποθετείται ως επικεφαλής σε μια από τις πτέρυγες του καταστήματος.

Άρθρο 59

Καθήκοντα φύλακα

1. Ο φύλακας είναι υπεύθυνος για την τήρηση της τάξης και της ασφάλειας του καταστήματος και κάθε χώρου στον οποίο διαβιούν ή εργάζονται κρατούμενοι. Δεν επιτρέπει την έξοδο κρατουμένου από την κιγκλίδα του ορόφου ή της πτέρυγας στην οποία κρατείται εάν δεν υφίσταται συγκεκριμένος υπηρεσιακός λόγος και την παραμονή κρατουμένου εκτός της κιγκλίδος όταν δεν υφίσταται πλέον ο λόγος της εξόδου.
2. Συμβάλλει στην ομαλή διαβίωση των κρατουμένων και συντείνει με την εν γένει συμπεριφορά του στη διασφάλιση του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και στην ενίσχυση του αυτοσεβασμού και της συναίσθησης της κοινωνικής ευθύνης τους, ενόψει και της απόλυσής τους.
3. Ενεργεί σωματική έρευνα στους κρατουμένους, σύμφωνα με τους σχετικούς νόμους και τον παρόντα κανονισμό.
4. Ερευνά τα κελιά, τους θαλάμους και τους υπόλοιπους χώρους, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.
5. Κρατά τα κλειδιά που τού έχουν παραδοθεί και τα επιστρέφει μετά το τέλος της υπηρεσίας του στον αρχιφύλακα ή στον υπαρχιφύλακα.
6. Είναι υποχρεωμένος να μην εγκαταλείπει τη θέση του πριν από τον καθορισμένο χρόνο αλλαγής και την αντικατάστασή του.
7. Αναφέρει μετά το τέλος της υπηρεσίας του στον αρχιφύλακα και υποβάλλει έγγραφη αναφορά για τα τυχόν έκτακτα συμβάντα.
8. Ειδικότερα:
 - α. ο φύλακας επισκεπτηρίου ελέγχει το νόμιμο των επισκέψεων, ενημερώνει και καταγράφει κάθε επίσκεψη στο βιβλίο επισκέψεων κρατουμένων,

β. ο φύλακας θυρωρός του καταστήματος ελέγχει κάθε είσοδο στο κατάστημα και κάθε έξοδο από αυτό και είναι υπεύθυνος για την τήρηση των βιβλίων που περιγράφονται στο άρθρο 57 του παρόντος,

γ. ο φύλακας γενικών υπηρεσιών - έρευνας:

(α) ερευνά κάθε κρατούμενο εισερχόμενο στο κατάστημα και εξερχόμενο από αυτό, τα προσωπικά είδη αυτού, την ένδυση και τα επιτρεπόμενα τρόφιμα και είδη που παραδίδουν οι επισκέπτες,

(β) ενεργεί σωματική έρευνα στους κρατούμενους, στα προσωπικά τους αντικείμενα και στους χώρους κράτησης,

(γ) ερευνά τα επιτρεπόμενα τρόφιμα και αγαθά που προμηθεύονται οι κρατούμενοι με μεσολάβηση των υπηρεσιών του καταστήματος και

(δ) συμπράττει στις τακτικές και έκτακτες έρευνες σε όλους τους χώρους του καταστήματος,

δ. ο φύλακας που είναι τοποθετημένος στον κεντρικό ηλεκτρονικό έλεγχο παρακολουθεί μέσω του εγκατεστημένου ηλεκτρονικού συστήματος παρακολούθησης τους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους που αυτό καλύπτει, αναλαμβάνει σε έκτακτες περιπτώσεις το χειρισμό των ηλεκτρονικών κλειδαριών, ενεργοποιεί το συναγερμό και ενημερώνει για κάθε σοβαρό γεγονός σχετικά με την ασφάλεια του καταστήματος,

ε. ο φύλακας που είναι τοποθετημένος στο επισκεπτήριο των δικηγόρων επιβλέπει την ομαλή και απρόσκοπτη εκτέλεση του επισκεπτηρίου και ελέγχει την τήρηση όλων των μέτρων ασφαλείας για την αποτροπή εισαγωγής όλων των απαγορευμένων ειδών ή τέλεσης άλλων συναλλαγών,

στ. ο φύλακας τοποθέτης κεντρικής κιγκλίδος και των κιγκλίδων πτέρυγας ελέγχει την κίνηση των κρατούμενων, απαγορεύει τη διέλευση οποιουδήποτε κρατούμενου χωρίς συγκεκριμένο λόγο και σχετική άδεια, και καταγράφει σε ειδικό βιβλίο τη σχετική κίνηση.

ζ. ο φύλακας θυρωρός πύλης εισόδου οχημάτων τροφοδοσίας ελέγχει την είσοδο και έξοδο των οχημάτων, καταγράφοντας τα στοιχεία οδηγών και οχημάτων και ερευνώντας σχολαστικά τα οχήματα εσωτερικά και εξωτερικά,

η. ο φύλακας τοποθέτης στους ειδικούς χώρους κράτησης ή στα κελιά των άρθρων 21 παρ. 3 και 65 παρ. 2 και 3 Σωφρονιστικού Κώδικα παραμένει στο χώρο ευθύνης του ελέγχοντας κατά τακτά διαστήματα τα κελιά, ενημερώνει τους προϊσταμένους του για κάθε σοβαρό γεγονός και είναι υπεύθυνος για την τήρηση της καθαριότητας στο χώρο,

θ. ο φύλακας τοποθέτης μαγειρείων μεριμνά για την ασφαλή φύλαξη μαχαιριών και άλλων αιχμηρών αντικειμένων που είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν ως όπλα και ενημερώνει σε κάθε περίπτωση αμέσως τους προϊσταμένους του για τη σωστή χρήση, συντήρηση ή απώλεια μαγειρικών σκευών και συσκευών. Είναι υπεύθυνος για την τήρηση καθαριότητας στο χώρο, επιβλέπει τους εργαζόμενους κρατούμενους και ενημερώνει τους προϊσταμένους του για κάθε σχόλιο ή διαμαρτυρία σχετικά με το συσσίτιο,

ι. ο φύλακας τοποθέτης - επόπτης προαυλίων ελέγχει το χώρο ευθύνης του, ακόμη και όταν ο ίδιος χώρος ελέγχεται ηλεκτρονικά, πριν από το άνοιγμα και μετά το κλείσιμο του καταστήματος, εποπτεύει συνεχώς την τήρηση της τάξης στο προαύλιο, επιβλέπει την ήρεμη διεξαγωγή αθλοπαιδιών και ομαδικών παιχνιδιών. Ελέγχει την απομάκρυνση των κρατούμενων από το προαύλιο κατά το κλείσιμο του καταστήματος και, αφού ελέγξει το χώρο, κλειδώνει τις πόρτες,

ια. ο φύλακας θυρωρός πτέρυγας κρατά πάντοτε τα κλειδιά της πτέρυγας σε ασφαλές μέρος, δεν επιτρέπει την είσοδο και έξοδο των κρατούμενων χωρίς να γνωρίζει τον προορισμό τους, συνεργάζεται με το αρχιφυλακείο ώστε οι εξερχόμενοι κρατούμενοι να συνοδεύονται πάντοτε από υπάλληλο. Σε κάθε έκτακτο γεγονός σχετικά με την ασφάλεια του καταστήματος, των υπαλλήλων ή και των κρατούμενων σε αυτό ενεργοποιεί το συναγερμό και ενημερώνει αμέσως το αρχιφυλακείο,

ιβ. ο φύλακας τοποθέτης πτέρυγας δεν απομακρύνεται από το χώρο ευθύνης του. Είναι υπεύθυνος για το άνοιγμα και κλείσιμο των θαλάμων και κελιών, την καταμέτρηση των κρατούμενων και τη σίτισή τους. Ελέγχει πριν αναλάβει

καθήκοντα την κατάσταση των κλειδαριών και των κιγκλιδωμάτων. Πριν από τη δύση του ηλίου ελέγχει μακροσκοπικά, δια της αφής και με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο ή μηχανισμό την κατάσταση των κιγκλιδωμάτων και των παραθύρων των θαλάμων και κελιών. Ενεργοποιεί το συναγερμό και ενημερώνει σχετικά για οποιοδήποτε γεγονός έλαβε χώρα στο χώρο ευθύνης του κατά τη διάρκεια της βάρδιας. Παρέχει πληροφορίες στους κρατούμενους σχετικά με τη λειτουργία του καταστήματος και κάθε άλλο θέμα, ενημερώνοντας και την αρμόδια υπηρεσία του καταστήματος,

ιγ. ο φύλακας που εκτελεί νυκτερινή υπηρεσία ενημερώνει κάθε μισή ώρα ή σε τακτικά χρονικά διαστήματα τα ειδικά ρολόγια νυκτοφρουρών, σύμφωνα με οδηγίες που του παρέχονται με ημερήσια διαταγή του διευθυντή.

Άρθρο 60

Τρόποι λήξης της κράτησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Η κράτηση λήγει σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, του Σωφρονιστικού Κώδικα και άλλων ειδικών νόμων.

Άρθρο 61

Διαδικασία απόλυσης - Ενημέρωση για τη μετασωφρονιστική μέριμνα

1. Σε κάθε περίπτωση λήξης της κράτησης, ο διευθυντής του καταστήματος ή ο αναπληρωτής του ενημερώνεται από το προϊστάμενο του τμήματος διοικητικού και μεριμνά για την άμεση απόλυση του κρατουμένου. Εάν η ημέρα λήξης της κράτησης είναι αργία ή εξαιρεσιμη, η απόλυση πραγματοποιείται την προηγούμενη εργάσιμη ημέρα.

2. Η απόλυση επέρχεται με την έκδοση αποφυλακιστηρίου από το τμήμα διοίκησης του καταστήματος. Το αποφυλακιστήριο υπογράφεται από τον γραμματέα και θεωρείται από τον διευθυντή. Σ~ αυτό αναγράφονται οι λόγοι κράτησης και η διάρκειά της και τίθεται πρόσφατη φωτογραφία του απολυόμενου κρατουμένου.

3. Ο κρατούμενος λαμβάνει αντίγραφο του αποφυλακιστηρίου και, εάν επιθυμεί, ενημερώνεται από το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό για τους φορείς και τις υπηρεσίες που παρέχουν υποστήριξη μετά την απόλυση και παραπέμπεται αναλόγως. Η ενημέρωση αυτή μπορεί να γίνεται και μετά την αποφυλάκιση.

4. Σε περίπτωση θανάτου του κρατουμένου ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 80 Σωφρονιστικού Κώδικα.

Άρθρο 62

Συμπλήρωση και τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Μετά την πάροδο τριετίας από την έναρξη ισχύος του, και μέσα σε ένα μήνα, τα Συμβούλια Φυλακής υποβάλλουν στο Κ.Ε.Σ.Φ. παρατηρήσεις και μπορούν να προτείνουν τη συμπλήρωση του κανονισμού, εφαρμοζομένης της διαδικασίας του άρθρου 10 παρ. 5 Σωφρονιστικού Κώδικα.

2. Πρόσθετες λεπτομέρειες στις οποίες δεν αναφέρεται ο παρών κανονισμός ρυθμίζονται με εγκυκλίους, οδηγίες και συστάσεις που εισηγείται το Κ.Ε.Σ.Φ. κατόπιν προτάσεων των οικείων Συμβουλίων Φυλακής.

Άρθρο 63

Δυνατότητα παράλληλης λειτουργίας συμβουλίων σε συνθήκες υπερπλήρωσης των καταστημάτων

Σε καταστήματα κράτησης με πραγματικό αριθμό κρατουμένων που υπερβαίνει το διπλάσιο των βεβαιωμένων διαθέσιμων θέσεων, ο εισαγγελέας-επόπτης ως πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου και ο διευθυντής του καταστήματος ως πρόεδρος του Συμβουλίου Φυλακής μπορούν να κατανέμουν τις αρμοδιότητες των συλλογικών αυτών οργάνων σε δύο συνθέσεις, μία με τα τακτικά και μία με τα αναπληρωματικά μέλη.

Άρθρο 64

Ειδικοί εσωτερικοί κανονισμοί για αγροτικά καταστήματα, θεραπευτικά καταστήματα και καταστήματα κράτησης νέων

Στην περίπτωση δημιουργίας πρόσθετων, ειδικών εσωτερικών κανονισμών για ορισμένα καταστήματα κράτησης ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 8 παρ. 3β Σωφρονιστικού Κώδικα.

Άρθρο δεύτερο

Εναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει ένα μήνα μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αθήνα, 7 Απριλίου 2003

ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ - Ν 3189/2003 (Φ.Ε.Κ. 243/21-10-2003) ΤΕΥΧΟΣ Α'

Αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΠΟΙΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

1.0 τίτλος του όγδοου κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:
"Ειδικές διατάξεις για ανηλίκους".

2. Το άρθρο 121 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 121
Ορισμοί

1. Στο κεφάλαιο αυτό με τον όρο ανήλικοι νοούνται αυτοί που, κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, έχουν ηλικία μεταξύ του όγδοου και του δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας τους συμπληρωμένων.

2. Οι ανήλικοι υποβάλλονται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή σε ποινικό σωφρονισμό σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων."

3. Το άρθρο 122 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 122 -
Αναμορφωτικά μέτρα

1. Αναμορφωτικά μέτρα είναι: α) η επίπληξη του ανηλίκου, β) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή στους επιτρόπους του, γ) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, δ) η ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανηλίκων ή σε επιμελητές ανηλίκων, ε) η συνδιαλλαγή μεταξύ ανηλίκου δράστη και θύματος για έκφραση συγγνώμης και εν γένει για εξώδικη διευθέτηση των συνεπειών της πράξης, στ) η αποζημίωση του θύματος ή η κατ' άλλον τρόπο άρση ή μείωση των συνεπειών της πράξης από τον ανήλικο, ζ) η παροχή κοινωφελούς εργασίας από τον ανήλικο, η) η παρακολούθηση από τον ανήλικο κοινωνικών και ψυχολογικών προγραμμάτων σε κρατικούς, δημοτικούς, κοινοτικούς ή ιδιωτικούς φορείς, θ) η φοίτηση του ανηλίκου σε σχολές επαγγελματικής ή άλλης εκπαίδευσης ή κατάρτισης, ι) η παρακολούθηση από τον ανήλικο ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής, ια) η ανάθεση της εντατικής επιμέλειας και επιτήρησης του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων και ιβ) η τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, κοινοτικό ή ιδιωτικό ίδρυμα αγωγής.

2. Σε κάθε περίπτωση ως πρόσθετο αναμορφωτικό μέτρο μπορεί να επιβληθούν επιπλέον υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής του ανηλίκου ή τη διαπαιδαγώγηση του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν δύο ή περισσότερα από τα μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' έως και ια' της προηγούμενης παραγράφου."

3. Στην απόφαση του δικαστηρίου ορίζεται η μέγιστη διάρκεια του αναμορφωτικού μέτρου."

4. Το άρθρο 123 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 123 - Θεραπευτικά μέτρα

1. Αν η κατάσταση του ανηλίκου απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν πάσχει από ψυχική ασθένεια ή τελεί σε νοσηρή διατάραξη των πνευματικών του λειτουργιών ή από οργανική νόσο ή κατάσταση που του δημιουργεί σοβαρή σωματική δυσλειτουργία ή του έχει γίνει έξη η χρήση οινοπνευματωδών ποτών ή ναρκωτικών ουσιών και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις ή εμφανίζει ανώμαλη καθυστέρηση στην πνευματική και την ηθική του ανάπτυξη, το δικαστήριο διατάσσει: α) την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς, στους επιτρόπους του ή στην ανάδοχη οικογένεια, β) την ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρίες ή σε επιμελητές ανηλίκων, γ) την παρακολούθηση συμβουλευτικού θεραπευτικού προγράμματος από τον ανήλικο και δ) την παραπομπή του ανηλίκου σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν τα μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' ή β' σε συνδυασμό με το μέτρο που προβλέπεται στην περίπτωση γ'.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται ύστερα από προηγούμενη διάγνωση και γνωμοδότηση από εξειδικευμένη ομάδα ιατρών, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι κατά περίπτωση υπάγονται σε Μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή σε ιατρικά κέντρα υγείας ή κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα.

3. Αν ο ανήλικος είναι χρήστης ναρκωτικών και αν η χρήση του έχει γίνει έξη και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις, το δικαστήριο πριν επιβάλει θεραπευτικά μέτρα που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου διατάσσει ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη και εργαστηριακή εξέταση, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 του Ν. 1729/1987."

5. Το άρθρο 124 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 124 - Μεταβολή ή άρση μέτρων

1. Το δικαστήριο που δίκασε μπορεί οποτεδήποτε να αντικαταστήσει τα αναμορφωτικά μέτρα που επέβαλε με άλλα, αν το κρίνει αναγκαίο. Αν τα μέτρα εκπληρώσαντα σκοπό τους, τα αίρει.

2. Το ίδιο μπορεί να πράξει και για τα θεραπευτικά μέτρα, ύστερα από γνωμοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 123 παρ. 2.

3. Το δικαστήριο αντικαθιστά τα αναμορφωτικά μέτρα με θεραπευτικά, ύστερα από γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 123 παράγραφος 2.

4. Η συνδρομή των προϋποθέσεων αντικατάστασης ή άρσης των αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων ελέγχεται από το δικαστήριο το αργότερο μετά την πάροδο ενός έτους από την επιβολή τους."

6. Το άρθρο 125 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 125 - Διάρκεια μέτρων

1. Τα αναμορφωτικά μέτρα που επέβαλε το δικαστήριο παύουν αυτοδικαίως, όταν ο ανήλικος συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας. Το δικαστήριο μπορεί, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του, να παρατείνει τα μέτρα, το πολύ μέχρι τη συμπλήρωση του εικοστού πρώτου έτους της ηλικίας του ανηλίκου.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα επιτρέπεται να παραταθούν και μετά το δέκατο όγδοο έτος, ύστερα από γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 123 παράγραφος 2, το πολύ μέχρι τη συμπλήρωση του εικοστού πρώτου έτους της ηλικίας του ανηλίκου."

7. Το άρθρο 126 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 126 - Ανήλικοι ποινικώς ανεύθυνοι

1. Η αξιόποινη πράξη που τελέστηκε από ανήλικο οκτώ έως δεκατριών ετών δεν καταλογίζεται σε αυτόν.

2. Σε ανήλικο που τέλεσε αξιόποινη πράξη χωρίς να έχει συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας του επιβάλλονται μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.

3. Σε ανήλικο που τέλεσε αξιόποινη πράξη και έχει συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας του επιβάλλονται αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, αν δεν υπάρχει περίπτωση να υποβληθεί ο ανήλικος σε ποινικό σωφρονισμό κατά το επόμενο άρθρο."

8. Το άρθρο 127 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 127 - Ανήλικοι ποινικώς υπεύθυνοι

1. Αν το δικαστήριο ερευνώντας τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η πράξη και την όλη προσωπικότητα του ανηλίκου που έχει συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας του κρίνει ότι είναι αναγκαίος ο ποινικός σφραγισμός του για να συγκρατηθεί από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων, τον καταδικάζει σε περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων.

2. Στην απόφαση του δικαστηρίου ορίζεται επακριβώς ο χρόνος παραμονής του ανηλίκου στο κατάστημα αυτό σύμφωνα με το άρθρο 54."

9. Το άρθρο 128 του Ποινικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 128 - Πταίσματα ανηλίκων

Αν η πράξη που τέλεσε ο ανήλικος συνιστά πταίσμα, εφαρμόζονται μόνο τα αναμορφωτικά μέτρα υπό στοιχεία α', β' και ι' της παραγράφου 1 του άρθρου 122."

10. Το άρθρο 129 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 129 - Απόλυση υπό όρο

1. Με τη λήξη του ημίσεος της ποινής του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, η οποία έχει επιβληθεί, το δικαστήριο απολύει τον ανήλικο, κατά τα οριζόμενα παρακάτω. Στην απόφαση για την απόλυση υπό όρο ορίζεται ο χρόνος της δοκιμασίας, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το υπόλοιπο της ποινής.

2. Η απόλυση υπό όρο χορηγείται οπωσδήποτε, εκτός αν κριθεί με ειδική αιτιολογία ότι η διαγωγή του ανηλίκου κατά την έκτιση της ποινής καθιστά απολύτως αναγκαία τη συνέχιση της κράτησης του, για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν νέων αξιόποινων πράξεων. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης η διεύθυνση του καταστήματος στο οποίο κρατείται ο ανήλικος υποβάλλει αίτηση μαζί με έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος μόλις συμπληρωθεί η έκτιση του ημίσεος της επιβληθείσας ποινής.

3. Η απόλυση υπό όρο μπορεί να χορηγηθεί και πριν από την έκτιση του ημίσεος της ποινής που έχει επιβληθεί, μόνο για σπουδαίους λόγους και εφόσον έχει εκτιθεί πραγματικά το ένα τρίτο αυτής.

4. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται και αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Η απόλυση υπό όρο δεν μπορεί να χορηγηθεί, αν ο ανήλικος δεν έχει παραμείνει σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων για χρονικό διάστημα ίσο με το ένα τρίτο της ποινής που έχει επιβληθεί.

5. Στον απολυόμενο μπορεί να επιβληθούν κατά τη διάρκεια του χρόνου δοκιμασίας του υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής του και ιδίως τον τόπο διαμονής, τη διαπαιδαγώγηση ή την παρακολούθηση εγκεκριμένου από το νόμο θεραπευτικού προγράμματος ψυχικής απεξάρτησης από ναρκωτικές ή άλλες οινόπνευματώδεις ουσίες. Στον αλλοδαπό απολυόμενο μπορεί να διαταχθεί και η απέλαση του στη χώρα από την οποία προέρχεται, εκτός αν η οικογένεια του διαμένει νομίμως στην Ελλάδα ή η απέλαση του είναι ανέφικτη. Αν ο απολυόμενος παραβιάσει τους όρους εφαρμόζεται αναλογικώς το άρθρο 107.

6. Αν ο απολυόμενος κατά το χρόνο δοκιμασίας του καταδικασθεί για κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο, η απόλυση αίρεται και εφαρμόζεται το άρθρο 132.

7. Αν μετά την απόλυση παρέλθει ο χρόνος δοκιμασίας τον οποίο όρισε η απόφαση χωρίς να γίνει ανάκληση, η ποινή θεωρείται ότι εκτίθηκε.

8. Αρμόδιο για την απόλυση του ανηλίκου και την ανάκληση της υπό όρο απόλυσης είναι το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων στο Πλημμελειοδικείο του τόπου όπου εκτίθεται ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων.

9. Αν ανήλικος κατά τη διάρκεια του περιορισμού του σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων για έγκλημα του άρθρου 5 του Ν. 1729/1987, όπως ισχύει, ή για έγκλημα που φέρεται ότι τελέστηκε για να διευκολυνθεί η χρήση ναρκωτικών ουσιών, παρακολούθησε επιτυχώς εγκεκριμένο συμβουλευτικό πρόγραμμα και υπάρχει δήλωση από τον υπεύθυνο αναγνωρισμένου προγράμματος ψυχικής απεξάρτησης ότι γίνεται δεκτός σε αυτό, η παρακολούθηση αυτή συνιστά σπουδαίο λόγο για πρόωρη απόλυση υπό όρο με την έννοια της παραγράφου 3. Οι υπεύθυνοι του εκτός

καταστήματος προγράμματος ψυχικής απεξάρτησης έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν ανά δίμηνο τη δικαστική αρχή για τη συνεπή παρακολούθηση του προγράμματος από τον εν λόγω ανήλικο ή για την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος και χωρίς καθυστέρηση για την αδικαιολόγητη διακοπή της παρακολούθησης του. Στην περίπτωση διακοπής ανακαλείται η υπό όρο απόλυση.

10. Αν η αίτηση για απόλυση υπό όρο δεν γίνει δεκτή, νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί μετά δύο μήνες από την απόρριψη, εκτός αν υπάρξουν νέα στοιχεία."

11. Το άρθρο 130 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 130 - Εκδίκαση μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους

1. Αν ανήλικος που έχει συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας του τέλεσε αξιόποινη πράξη και εισάγεται σε δίκη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους, το δικαστήριο μπορεί, αντί για περιορισμό σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων, να επιβάλει την ποινή που προβλέπεται για την πράξη που τελέστηκε, ελαττωμένη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 83. Τούτο γίνεται, αν το δικαστήριο κρίνει ότι, αν και ο ποινικός σωφρονισμός του ανήλικου είναι αναγκαίος, δεν είναι όμως σκόπιμος ο περιορισμός του σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων.

2. Οι στερητικές της ελευθερίας ποινές που επιβλήθηκαν σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο δεν συνεπάγονται σε καμία περίπτωση τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων ή την παραπομπή σε κατάσταση εργασίας.

3. Κατά γενικό κανόνα οι κατάδικοι αυτοί κρατούνται χωριστά από άλλους ενήλικους κατάδικους."

12. Το άρθρο 131 του Ποινικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 131 - Έναρξη εκτέλεσης της απόφασης μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους

1. Αν ο καταδικασμένος σε περιορισμό σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων συμπλήρωσε το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του, πριν αρχίσει η εκτέλεση της απόφασης, το δικαστήριο που δίκασε, αν κρίνει ότι ο περιορισμός αυτός δεν είναι σκόπιμος, μπορεί να τον αντικαταστήσει με την ποινή που προβλέπεται στο προηγούμενο άρθρο.

2. Αν ο καταδικασμένος συμπλήρωσε το εικοστό πρώτο έτος της ηλικίας του, η αντικατάσταση του περιορισμού κατά την παράγραφο 1 είναι υποχρεωτική.

3. Οι παράγραφοι 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου ισχύουν και στις περιπτώσεις του άρθρου αυτού."

13. Το άρθρο 132 του Ποινικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 132-Συρροή

1. Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων διαπράξει αξιόποινη πράξη πριν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του ή αν συντρέξει άλλη περίπτωση συρροής κατά το άρθρο 97, το δικαστήριο επαυξάνει την ποινή που του είχε καθορίσει με την προηγούμενη απόφαση του χωρίς να υπερβεί τα όρια του άρθρου 54.

2. Αν ο κρατούμενος σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων διαπράξει αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας του:

α) Εφόσον η ποινή που προσδιορίσθηκε για την πράξη αυτή είναι πρόσκαιρη κάθειρξη, το δικαστήριο επιβάλλει συνολική ποινή κάθειρξης επαυξημένη. Η επαύξηση της κάθειρξης δεν μπορεί να είναι κατώτερη από το ήμισυ της ποινής που είχε καθορίσει η προηγούμενη απόφαση του δικαστηρίου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1.

β) Αν η ποινή που επιβλήθηκε για τη νέα πράξη είναι ηπιότερη από την πρόσκαιρη κάθειρξη, το δικαστήριο επαυξάνει την ποινή που είχε καθορίσει με προηγούμενη απόφαση, όχι όμως πέρα από το ανώτατο όριο περιορισμού, το οποίο ορίζεται στο άρθρο 54."

14. Το άρθρο 133 του Ποινικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 133 - Νεαροί ενήλικες

Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ποινή ελαττωμένη (άρθρο 83) σε όποιον, κατά το χρόνο που τέλεσε αξιόποινη πράξη, είχε συμπληρώσει το δέκατο όγδοο, όχι όμως και το εικοστό πρώτο έτος της ηλικίας του. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 130."

Άρθρο 2

1. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 18 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:
"Κάθε πράξη που τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή ή με περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων είναι πλημμέλημα."

2. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 51 του Ποινικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:
"1. Ποινές στερητικές της ελευθερίας είναι η κάθειρξη, η φυλάκιση, ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, ο περιορισμός σε ψυχιατρικό κατάστημα και η κράτηση."

3. Το άρθρο 54 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 54 - Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων

Η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων δεν υπερβαίνει τα είκοσι ούτε είναι μικρότερη από πέντε έτη, αν για την πράξη που τελέστηκε ο νόμος απειλεί ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτερη από δέκα έτη. Σε κάθε άλλη περίπτωση το ελάχιστο όριο διάρκειας του περιορισμού είναι έξι μήνες και το ανώτερο δέκα έτη."

4. Το πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 105 του Ποινικού Κώδικα καταργείται.

5. Η περίπτωση γ' του άρθρου 114 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:
"γ) η φυλάκιση, η χρηματική ποινή και ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων (άρθρο 54) μετά δέκα έτη".

6. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 360 του Ποινικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

"1. Όποιος, ενώ έχει υποχρέωση εποπτείας ανηλίκου νεότερου από δεκαοκτώ ετών παραλείπει να τον παρεμποδίσει από την τέλεση αξιόποινης πράξης ή από το να επιδίδεται στην πορνεία, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους, αν δεν συντρέχει περίπτωση να τιμωρηθεί αυστηρότερα με άλλη διάταξη."

7. Η περίπτωση β' του άρθρου 409 του Ποινικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

"β) όποιος παραδίδει ή προμηθεύει σε άλλους πρόσωπα ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών η που έχουν υπερβεί αυτή την ηλικία, είναι όμως σωματικώς ή διανοητικώς ανάπηρα, για να προκαλούν με τη νεαρή τους ηλικία ή με την τυχόν σωματική ή διανοητική ασθένεια ή αναπηρία τους τον οίκτο ή την περιέργεια του κοινού για χρηματικό όφελος δικό του ή άλλου."

Άρθρο 3

Η παράγραφος 1 του άρθρου 13 του Ν. 2331/1995 καταργείται και επανέρχεται σε ισχύ το άρθρο 17 του Ν. 2298/1995.

Άρθρο 4

1. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

"Στα πρωτοδικεία Αθηνών, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Πατρών ο εισαγγελέας εφετών ορίζει, ειδικά για την άσκηση της ποινικής δίωξης κατά ανηλίκων, έναν εισαγγελέα πρωτοδικών και τον αναπληρωτή του."

2. Στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται άρθρο 45Α, που έχει ως εξής:

"Άρθρο 45Α:

Αποχή από ποινική δίωξη ανηλίκου

1. Αν ανήλικος τελέσει αξιόποινη πράξη, η οποία είναι πταίσμα ή πλημμέλημα, ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει από την άσκηση της ποινικής δίωξης αν κρίνει, ερευνώντας τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η πράξη και την όλη προσωπικότητα του ανηλίκου, ότι η άσκηση της δεν είναι αναγκαία για να συγκρατηθεί ο ανήλικος από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων.

2. Στον ανήλικο μπορεί να επιβληθούν με διάταξη του εισαγγελέα ένα ή περισσότερα από τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' έως και ια του άρθρου 122 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και η καταβολή χρηματικού ποσού μέχρι 1.000 ευρώ σε μη κερδοσκοπικό ή κοινωφελές νομικό πρόσωπο. Με την ίδια διάταξη ορίζεται και η προθεσμία συμμόρφωσης. Αν ο ανήλικος συμμορφωθεί με τα μέτρα και τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν, ο εισαγγελέας ενεργεί σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 43 παρ. 2. Σε αντίθετη περίπτωση ο εισαγγελέας κινεί την ποινική δίωξη σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 1."

3. Το άρθρο 113 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 113

- Δικαστήριο Ανηλίκων

1. Τα δικαστήρια ανηλίκων δικάζουν τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανηλικούς ηλικίας από δεκατριών μέχρι και του δέκατου όγδοου έτους συμπληρωμένου, με τις παρακάτω διακρίσεις:

A. Το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων δικάζει: α) τις πράξεις που τελούνται από ανηλικούς, εκτός από εκείνες που δικάζονται από το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων, β) τα πταίσματα που τελούνται από ανηλικούς στην έδρα του πρωτοδικείου και γ) τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του πταισματοδικείου για ανηλικούς.

Το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων επιβάλλει επίσης τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα που ορίζονται από τον Ποινικό Κώδικα για ανηλικούς που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας τους.

B. Το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων δικάζει τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανηλικούς, για τις οποίες η ποινή περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων που πρέπει να επιβληθεί σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα είναι τουλάχιστον πέντε ετών.

Γ. Το εφετείο ανηλίκων δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των μονομελών και τριμελών δικαστηρίων ανηλίκων που λειτουργούν στα πλημμελειοδικεία.

2. Το άρθρο 119 εφαρμόζεται αναλόγως στις περιπτώσεις των εδαφίων Α και Β της προηγούμενης παραγράφου."

4. Η παράγραφος 5 του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

"5. Η παράγραφος 3 του παρόντος εφαρμόζεται και για ανήλικο κατηγορούμενο που έχει συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας του, εφόσον η πράξη για την οποία κατηγορείται απειλείται στο νόμο με ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών. Η αδυναμία παροχής εγγύησης δεν επιτρέπεται να οδηγήσει από μόνη της σε προσωρινή κράτηση."

5. Οι περιπτώσεις δ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 489 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίστανται ως εξής:

"δ) κατά της απόφασης του μονομελούς και τριμελούς δικαστηρίου ανηλίκων, με την οποία καταδικάστηκε ο ανήλικος σε περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, ε) κατά της απόφασης του μονομελούς ή τριμελούς δικαστηρίου ανηλίκων με την οποία ο ανήλικος που κατά την τέλεση της πράξης είχε συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος, δικάστηκε όμως μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας του, καταδικάστηκε κατά το άρθρο 130 του Ποινικού Κώδικα σε ποινή στερητικής της ελευθερίας μεγαλύτερη από τις ποινές που προβλέπονται στα εδάφια β' και γ'".

6. Στο άρθρο 549 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 5 που έχει ως εξής:

"5. Για την εκτέλεση των αποφάσεων των δικαστηρίων ανηλίκων φροντίζει αυτεπαγγέλτως ο αρμόδιος εισαγγελέας ανηλίκων και, αν η απόφαση έχει εκδοθεί από το εφετείο ανηλίκων, ο εισαγγελέας του δικαστηρίου αυτού, ο οποίος μπορεί να αναθέσει την εκτέλεση στον εισαγγελέα ανηλίκων. Επίσης, ο ίδιος εισαγγελέας επιβλέπει την εφαρμογή των αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων, καθώς και τον περιορισμό σε ειδικά καταστήματα κράτησης νέων."

7. Το άρθρο 565 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 565 - Αμφιβολίες σχετικά

με το είδος ή τη διάρκεια της ποινής

Κάθε αμφιβολία ή αντίρρηση σχετικά με την εκτελεσιμότητα της απόφασης και το είδος ή τη διάρκεια της ποινής λύεται από το δικαστήριο των πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίθεται η ποινή. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων. Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται να ασκηθεί αναίρεση από τον εισαγγελέα και από τον καταδικασμένο."

I

Άρθρο 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

1. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 8 του Ν. 1729/1987 (ΦΕΚ144 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"8. Με ισόβια κάθειρξη και με χρηματική ποινή είκοσι εννέα χιλιάδων τετρακοσίων δώδεκα (29.412) ευρώ μέχρι πεντακοσίων ογδόντα οκτώ χιλιάδων διακοσίων τριάντα πέντε (588.235) ευρώ τιμωρείται ο παραβάτης των άρθρων 5, 6 και 7, αν είναι υπότροπος ή ενεργεί κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή ενεργεί με σκοπό να προκαλέσει τη χρήση ναρκωτικών ουσιών από ανήλικους ή χρησιμοποιεί με οποιονδήποτε τρόπο ανήλικα πρόσωπα κατά την τέλεση των παραπάνω πράξεων ή μετέρχεται κατά την τέλεση των πράξεων αυτών ή προς το σκοπό διαφυγής του τη χρήση όπλων ή οι περιστάσεις μαρτυρούν ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος."

2. Ο τίτλος του άρθρου 12 του Ν. 1729/1987 αντικαθίσταται ως εξής: "Χρήση ναρκωτικών ουσιών".

3. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του Ν. 1729/1987, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 2161/1993, αντικαθίσταται ως εξής:

"Όποιος για δική του αποκλειστικά χρήση προμηθεύεται ή κατέχει με οποιονδήποτε τρόπο ναρκωτικά σε ποσότητα, που αποδεδειγμένα εξυπηρετεί αποκλειστικά τις δικές του ανάγκες ή κάνει χρήση τους ή καλλιεργεί φυτά κάνναβης σε αριθμό ή έκταση που δικαιολογούνται μόνο για δική του αποκλειστική χρήση, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους."

4. Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του Ν. 1729/1987, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 2161/1993, αντικαθίσταται ως εξής:

"Με αποφάσεις του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας μπορεί να προσδιορίζονται τα όρια ποσότητας της κάθε επί μέρους ναρκωτικής ουσίας, που θεωρείται ότι καλύπτει τις ανάγκες ενός χρήστη, έστω και εξαρτημένου, για ορισμένο χρόνο."

5. Η παράγραφος 2 του άρθρου 12 του Ν. 1729/1987, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 2161/1993, καταργείται και στη θέση της τίθεται νέα παράγραφος που έχει ως εξής:

"2. Καταδικαστικές αποφάσεις της προηγούμενης παραγράφου δεν καταχωρίζονται στα αντίγραφα των δελτίων ποινικού μητρώου, εκτός αν μέσα σε πέντε χρόνια από τη δημοσίευση της αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης επακολουθήσει αμετάκλητη καταδίκη για την ίδια πράξη."

6. Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 12 του Ν. 1729/1987, όπως η παράγραφος αυτή προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 9 του Ν. 2721/1999, αντικαθίσταται ως εξής:

"Αν συντρέχει διακεκριμένη περίπτωση από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 6 ή επιβαρυντική περίπτωση του άρθρου 8, η διάταξη του πρώτου εδαφίου δεν εφαρμόζεται."

7. Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του Ν. 1729/1987, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 του Ν. 2161/1993, αντικαθίσταται ως εξής:

"Την εισαγωγή του δράστη σε Ειδικό Θεραπευτικό Κατάστημα ή Ειδικό Τμήμα Καταστήματος Κράτησης, που λειτουργεί υπό την ευθύνη αναγνωρισμένου κατά νόμο φορέα, μπορεί να διατάξει και ο ανακριτής με σύμφωνη γνώμη του Εισαγγελέα, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 13 παράγραφος 1."

8. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 14 του Ν. 1729/1987, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 του Ν. 2161/1993, αντικαθίσταται ως εξής:

"2. Όποιος καταδικάστηκε σε ποινή φυλακίσεως και υποβάλλεται σε θεραπευτικό πρόγραμμα κατά την προηγούμενη παράγραφο, μπορεί με βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών του τόπου της κράτησης, μετά από γνώμη του επιστημονικού συμβουλίου του Ειδικού Θεραπευτικού Καταστήματος ή του υπευθύνου του Ειδικού Τμήματος του Καταστήματος Κράτησης, να απολυθεί υπό όρο και πριν από τη συμπλήρωση του απαιτούμενου κατά τα άρθρα 105 επ. Π. Κ. χρόνου, εφόσον έχει παρακολουθήσει με επιτυχία το πρόγραμμα απεξάρτησης."

9. Το άρθρο 17 του Ν. 1729/1987 αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Σε κάθε περίπτωση καταδίκης σε ποινή κάθειρξης για παράβαση του νόμου αυτού, το δικαστήριο, αν κρίνει ότι η διαμονή του καταδικασμένου σε ορισμένους τόπους δημιουργεί κινδύνους για τον ίδιο ή για τρίτους, μπορεί να διατάξει την απαγόρευση της διαμονής του στους τόπους αυτούς για χρονικό διάστημα ενός (1) μέχρι πέντε (5) ετών.

2. Για αλλοδαπούς που καταδικάζονται για παράβαση του νόμου αυτού σε ποινή κάθειρξης το δικαστήριο διατάσσει την ισόβια απέλαση τους από τη χώρα, εκτός αν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι, ιδίως οικογενειακοί, που δικαιολογούν την παραμονή τους, οπότε ισχύουν και γι' αυτούς οι ρυθμίσεις της παραγράφου 1. Για την εκτέλεση της απέλασης εφαρμόζεται το άρθρο 74 του Π.Κ. με επιφύλαξη των σχετικών διατάξεων που περιλαμβάνονται σε διεθνείς συμβάσεις, οι οποίες έχουν κυρωθεί από την Ελλάδα."

10. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 21 του Ν. 1729/1987 προστίθεται περίπτωση δ' που έχει ως εξής:

"δ) Σε περίπτωση αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους, το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μπορεί, μεταξύ των όρων, να συμπεριλάβει και την παρακολούθηση θεραπευτικού προγράμματος συντήρησης και απεξάρτησης του αιτούντος, εφόσον έχει γίνει δεκτός από εγκεκριμένο προς τούτο φορέα."

Άρθρο 6

1. Το τέταρτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"Τα παραπάνω δεν εφαρμόζονται για τα εγκλήματα που προβλέπονται στα άρθρα 299, 306, 309, 310, 311, 312, 322, 323, 324, 336, 374 εδ. α' και β' και 380 του Ποινικού Κώδικα και του άρθρου 2 του νόμου αυτού, όπου δε στην παράγραφο αυτή αναφέρονται εγκλήματα του πρώτου εδαφίου, νοείται πάντα ως ισχύουσα και η ανωτέρω εξαίρεση από την εφαρμογή του."

2. Το τρίτο και τέταρτο εδάφιο της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Ν. 2331/1995 αντικαθίστανται ως εξής:

"Η υποβολή σε θεραπευτική αγωγή εγκεκριμένου κατά νόμο θεραπευτικού προγράμματος συντήρησης και απεξάρτησης αποτελεί σημαντικό αίτιο αναβολής της δίκης, κατά την έννοια του άρθρου 349 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Κατά τη διάρκεια της θεραπευτικής αυτής αγωγής αναστέλλεται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 113 παρ. 3 του Ποινικού Κώδικα, η παραγραφή οποιουδήποτε εγκλήματος του θεραπευομένου."

3. Το έβδομο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Ν. 2331/1995, όπως το εδάφιο αυτό προστέθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 9 του Ν. 2721/1999, αντικαθίσταται ως εξής:

"Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, με την έγκριση του εισαγγελέα εφετών, αναστέλλει την εκτέλεση ποινής προσώπου που παρακολουθεί εγκεκριμένο κατά νόμο θεραπευτικό πρόγραμμα συντήρησης και απεξάρτησης, εφόσον οι ποινές αυτές αφορούν πράξεις που περιλαμβάνονται στην περίπτωση α' και φέρεται ότι τελέστηκαν πριν από την εισαγωγή του διωκόμενου στο παραπάνω πρόγραμμα, εφόσον βεβαιώνεται από τον υπεύθυνο του θεραπευτικού αυτού προγράμματος η συνεπής παρακολούθηση του εκ μέρους του διωκόμενου."

4. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Ν. 2331/1995 προστίθενται οι λέξεις "εφόσον έχει εκτίσει τουλάχιστον το 1/5 της ποινής."

5. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Ν. 2331/1995 αντικαθίσταται ως εξής:

"Οι υπεύθυνοι του προγράμματος έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν την πρώτη ημέρα κάθε δεύτερου μήνα τη δικαστική αρχή καινά συμπληρώνουν ειδικό δελτίο, στο οποίο αναφέρεται ρητά η συνεχής παρακολούθηση, η συναφής πρόοδος, η σταθεροποίηση και η επιτυχής ολοκλήρωση του, καθώς και η αδικαιολόγητη διακοπή του."

6. Όπου στο κείμενο του άρθρου 21 του Ν. 2331/1995 υπάρχει ο όρος "ψυχική απεξάρτηση" αντικαθίσταται με τον όρο "συντήρηση και απεξάρτηση" και ο όρος "αποθεραπεία" με τον όρο "σταθεροποίηση και βελτίωση".

Άρθρο 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 245 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως ισχύει, προστίθεται τρίτο εδάφιο που έχει ως εξής:

"Πρόταση επίσης στο δικαστικό συμβούλιο γίνεται και όταν ο εισαγγελέας εφετών, στον οποίο υποβάλλεται μετά την προανάκριση η δικογραφία, που αφορά πρόσωπα ιδιαιτέρως δωσιδικίας, αρμοδιότητας τριμελούς εφετείου, κρίνει ότι δεν συντρέχουν

επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο και παραγγέλλει την εισαγωγή της υποθέσεως στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο."

2. Μετά την παράγραφο 2 του άρθρου 308 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως ισχύει, προστίθεται νέα παράγραφος με αριθμό 3 που έχει ως εξής:

"3. Η κύρια ανάκριση στα πλημμελήματα περατώνεται και με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου με διαταγή του εισαγγελέα, εφόσον υπάρχει η σύμφωνη γνώμη του ανακριτή. Σε αυτήν την περίπτωση εφαρμόζεται και η διάταξη του άρθρου 322.0 εισαγγελέας εφετών έχει δικαίωμα, αν δεχτεί

την προσφυγή, να διατάξει είτε να υποβληθεί η προσφυγή στο συμβούλιο είτε να συμπληρωθεί η ανάκριση, που περατώνεται με βούλευμα του συμβουλίου. Η παρ. 2 του άρθρου 245 εφαρμόζεται αναλόγως. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών αποφαινεται αμετακλήτως αν θα συνεχιστεί ή όχι η προσωρινή κράτηση."

Οι παράγραφοι 3 και 4 του ίδιου άρθρου (308) αναριθμούνται σε 4 και 5 αντιστοίχως.

3. Από την περίπτωση στ' υπό στοιχείο Β' του άρθρου 114 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως ισχύει, απαλείφεται η φράση "του άρθρου 42 και" και από το έκτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 349 του ίδιου Κώδικα (Κ.Π.Δ.), όπως ισχύει, απαλείφονται οι λέξεις "ή του συμβουλίου".

4. Στο άρθρο 416 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 3, που έχει ως εξής:

"Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και για τον απόντα κατηγορούμενο που καταδικάστηκε ανεκκλήτως κατά την κοινή διαδικασία, εφόσον δεν είχε κλητευθεί νομίμως ή είχε καταβάλει το πρόστιμο για την παράβαση που καταμηνύθηκε πριν από την εκδίκαση της υπόθεσης."

Άρθρο 8

1. Ανεκτέλεστες ποινές φυλάκισης που έχουν επιβληθεί για πλημμελήματα με δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες κατέστησαν αμετάκλητες πριν από την 1η Ιανουαρίου 1999 και δεν έχουν μετατραπεί σε χρηματικές, μετατρέπονται σε χρηματικές ποινές, ύστερα από αίτηση του καταδικασθέντος που υποβάλλεται αυτοπροσώπως ή με πληρεξούσιο στον αρμόδιο για την εκτέλεση των ποινών εισαγγελέα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία έξι μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Η μετατροπή αποκλείεται, αν η ποινή φυλάκισης έχει περιληφθεί σε συνολική ποινή κάθειρξης που εξακολουθεί να ισχύει.

2. Για τη μετατροπή της ποινής αποφασίζει αμετακλήτως το δικαστήριο που εξέδωσε την καταδικαστική απόφαση ύστερα από κλήτευση του αιτούντος, σύμφωνα με τα άρθρα 155 έως 161 και 166 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Μπορεί όμως ο αιτών να παραιτηθεί από την κλήτευση, καθώς επίσης και να εκπροσωπηθεί από συνήγορο, εφόσον προβεί σε σχετική δήλωση στην αίτηση του ή σε μεταγενέστερο έγγραφο προς τον εισαγγελέα ή το δικαστήριο.

3. Μετά την υποβολή της αίτησης, που προβλέπεται στο εδάφιο α', δεν επιτρέπεται η άσκηση οποιουδήποτε τακτικού ή έκτακτου ένδικου μέσου κατά της απόφασης που επέβαλε την ποινή ή η άσκηση αίτησης ακυρώσεως της διαδικασίας ή της αποφάσεως και εφόσον ασκηθεί κηρύσσεται απαράδεκτο, σύμφωνα με το άρθρο 476 παρ. 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 9

1. Στη θέση του άρθρου 675Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που καταργήθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 32 του Ν. 2172/1993, τίθεται νέο ταυτάριθμο άρθρο, το οποίο έχει ως εξής:

"Άρθρο 675Α.

Το άρθρο 669 εφαρμόζεται και στην αναίρεση."

2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 21 του άρθρου 20 του Ν. 2738/1999 (ΦΕΚ180 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"Σύζυγος ή τα τέκνα Ελλήνων πολιτών, οι οποίοι φονεύθηκαν ή τραυματίστηκαν σοβαρώς συνεπεία τρομοκρατικής πράξης, είτε αυτή στρεφόταν εναντίον τους είτε εναντίον άλλων, προσλαμβάνονται στο Δημόσιο και στα νομικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 2190/1994, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 2527/1997, καθώς και στους φορείς της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 2527/ 1997, καθ' υπέρβαση του προβλεπόμενου από την προκήρυξη αριθμού θέσεων, εφόσον: α) επιτύχουν σε γραπτό διαγωνισμό ή β) καταταγούν σε πίνακα προτεραιότητας, σε σειρά πέραν του αριθμού των διοριστέων."

Άρθρο 10

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 291

24 Δεκεμβρίου 1999

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2778

Σωφρονιστικός Κώδικας

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ως Κώδικας, σύμφωνα με το άρθρο 76 παράγραφος 6 του Συντάγματος και το άρθρο 20 του ν.1968/1991, το ακόλουθο σχέδιο νόμου, το οποίο συντάχθηκε από Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, η οποία ουστήθηκε με την απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης 44301/19.4.1996, όπως συμπληρώθηκε με την απόφαση 53045/30.4.1996 και ανασυγκροτήθηκε με την απόφαση 71355/17.6.1996. Στη συνέχεια η επεξεργασία του σχεδίου ανατέθηκε στην Επιτροπή που συγκροτήθηκε με την αριθ. 184109/26.11.1996 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και συμπληρώθηκε με την αριθ. 190003/29.12.1998 όμοια. Η επανεξέταση του σχεδίου νόμου "Σωφρονιστικός Κώδικας" ανατέθηκε στη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή που ανασυγκροτήθηκε με την αριθ. 85675/1.7.1999 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και τροποποιήθηκε με την αριθ. 90164/14.7.1999 όμοια.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΤΜΗΜΑ Α'
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ**

Άρθρο 1

Κανόνες εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας

1. Οι κανόνες που ακολουθούν ρυθμίζουν τους όρους και τις συνθήκες εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας, σύμφωνα με το Σύνταγμα, τις διεθνείς συμβάσεις, τους νόμους και τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή τους.
2. Κρατούμενοι θεωρούνται άτομα που εκτίουν ποινή κατά της ελευθερίας, εκείνοι επί των οποίων εφαρμόζονται τα άρθρα 69 και 71 του Παινικού Κώδικα, καθώς και οι υπόδικοι και όσοι κρατούνται κατά τα άρθρα 16 και 17 του παρόντος.

3. Όπου γίνεται λόγος για "μεταχείριση των κρατούμενων" νοείται η υπαγωγή τους στους κανόνες του παρόντος.

4. "Καταστάματα κράτησης" χαρακτηρίζονται όσα ορίζονται στο Τρίτο Κεφάλαιο του παρόντος.

Άρθρο 2

Νομιμότητα στη μεταχείριση των κρατούμενων

1. Κατά τη μεταχείριση των κρατούμενων διασφαλίζεται ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ενσχύεται ο αυτοσεβασμός και η συναλοσηση της κοινωνικής τους ευθύνης.

2. Ο έλεγχος της νομιμότητας στη μεταχείριση των κρατούμενων ασκείται από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό και από το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι προϋποθέσεις οργάνωσης και εφαρμογής συγκεκριμένων προγραμμάτων, που αποσκοπούν στον έλεγχο της λειτουργίας υφιστάμενων θεσμών ή συστημάτων μεταχείρισης των κρατούμενων, καθώς και στην πειραματική δοκιμή της αποτελεσματικότητας νέων θεσμών, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 29 του παρόντος. Αν προς υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων απαιτείται συμμετοχή κρατούμενων, η συμμετοχή αυτή συνεκτιμάται θετικά για τη χορήγηση ευεργετικών μέτρων.

Άρθρο 3

Ισότητα στη μεταχείριση των κρατούμενων

1. Απαγορεύεται κάθε δυσμενής διακριτική μεταχείριση των κρατούμενων, ιδίως εκείνη που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, το θρησκευμα, την περιουσία ή τις ιδεολογικές πεποιθήσεις.

2. Ειδική μεταχείριση των κρατούμενων επιφυλάσσεται, όταν δικαιολογείται από τη νομική ή πραγματική κατάστασή τους, όπως υποδίκων και καταδίκων, εγγάμων και αγάμων, ανηλικών και ενηλικών, γυναικών και ανδρών, ατόμων με ειδικές ανάγκες ή για τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, εφόσον γίνεται υπέρ του κρατούμενου και προς εξυπηρέτηση των ειδικών αναγκών που απορρέουν από την κατάσταση στην οποία ευρίσκεται.

Άρθρο 4
Δικαιώματα των κρατούμενων

1. Κατά την εκτέλεση της ποινής δεν περιορίζεται κανένα άλλο ατομικό δικαίωμα των κρατούμενων εκτός από το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία.

2. Οι κρατούμενοι δεν εμποδίζονται, λόγω της κράτησής τους, στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και την άσκηση των δικαιωμάτων που τους αναγνωρίζει ο νόμος, αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο.

Άρθρο 5
Δικαίωμα του εκλέγειν

1. Κατά τις βουλευτικές εκλογές και τις εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων ευρωβουλευτών οργανώνονται εκλογικά τμήματα σε κάθε κατάσταση κράτησης. Οι κρατούμενοι που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν, είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και δεν τους έχει επιβληθεί αμετάκλητα παρεπόμενη ποινή στέρησης πολιτικών δικαιωμάτων. ψηφίζουν με βάση ειδικούς εκλογικούς καταλόγους, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 27 του π.δ. 55/1999 (ΦΕΚ 58 Α') που ισχύουν για τους δημόσιους υπαλλήλους. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας εκλογικής νομοθεσίας.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δικαιοσύνης ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

Άρθρο 6
Έννομη προστασία των κρατούμενων

1. Στην περίπτωση παράνομης ενέργειας σε βάρος τους ή παράνομης εντολής, οι κρατούμενοι έχουν το δικαίωμα να αναφέρονται γραπτώς και μέσα σε εύλογο χρόνο στο Συμβούλιο Φυλακής, εφόσον, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα δεν τους παρέχεται άλλο ένδικο βοήθημα. Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης με την οποία απορρίπτεται το αίτημά τους ή μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της αναφοράς, αν δεν εκδόθηκε απόφαση, οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο Εκτέλεσης των Ποινών. Το Δικαστήριο αυτό, εφόσον δεχθεί κατ' ουσίαν την προσφυγή, αίρει τα αποτελέσματα που απορρέουν από την παράνομη ενέργεια ή εντολή.

2. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η οποία ασκεί την εποπτεία επί της λειτουργίας του καταστήματος, μεριμνά για την άμεση συμμόρφωση προς την απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής, ανακαλεί την παράνομη ενέργεια, κηρύσσει το αίτημα του κρατούμενου και ελέγχει τους υπευθύνους.

3. Η διεύθυνση του καταστήματος υποχρεούται να διαβιβάζει το αργότερο μέσα σε τρεις ημέρες κάθε αναφορά ή επιστολή κρατούμενου απευθυνόμενη προς δημόσια αρχή ή διεθνή οργανισμό, χωρίς να λαμβάνει γνώση του περιεχομένου της. Για το σκοπό αυτόν τηρείται ιδιαίτερο βιβλίο πρωτοκόλλου.

Άρθρο 7
Υποχρεώσεις και περιορισμοί των δικαιωμάτων των κρατούμενων

1. Οι κρατούμενοι δεν έχουν άλλες υποχρεώσεις ούτε υπόκεινται σε άλλους περιορισμούς των δικαιωμάτων τους, εκτός από αυτούς που προβλέπονται ρητά στον παρόντα Κώδικα και στις κατ' εξουσιοδότησή του εκδιδόμενες κανονιστικές πράξεις.

2. Οι κρατούμενοι έχουν πρωταρχική υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις εντολές των αρμόδιων υπαλλήλων, ώστε να εξασφαλίζονται οι κατά το δυνατόν καλύτερες συνθήκες ευταξίας και ομαλής κοινής διαβίωσης μέσα στο κατ'απόψη κράτησης, καθώς και η αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών που προβλέπουν την έξοδό τους από αυτό.

3. Τα μέτρα φύλαξης και εξασφάλισης της ομαλής λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης δεν αποκλείουν την άσκηση των συνταγματικά κατοχυρωμένων ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων των κρατούμενων, κατά την έννοια του άρθρου 4 του παρόντος.

4. Η εύρυθμη λειτουργία και η ασφάλεια του καταστήματος σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατόν να δικαιολογούν περιορισμούς στους όρους διαβίωσης, οι οποίοι καθορίζονται κατά περίπτωση με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού.

ΤΜΗΜΑ Β'
ΟΡΓΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Άρθρο 8
Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.)

1. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης συνιστάται ενδεκαμελές Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.), που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ο οποίος ορίζει τον πρόεδρο, τον αναπληρωτή του, τα τακτικά και τα ισόριθμα αναπληρωματικά μέλη του και αποτελείται από προσωπικότητες αναγνωρισμένου κύρους στον τομέα τους.

2. Το Κ.Ε.Σ.Φ. αποτελείται από πέντε μέλη Δ.Ε.Π. Ελληνικών Α.Ε.Ι., κυρίως νομικούς με ενασχόληση σε θέματα ποινικού ή σωφρονιστικού ή συνταγματικού δικαίου, έναν επιστήμονα εξειδικευμένο στη σωφρονιστική ή την ψυχολογία των εγκλειστών ή τη μετάχειριση των τοξικομανών ή σε άλλο συναφές αντικείμενο, έναν εισαγγελέα ή αντεισαγγελέα εφεστών, τον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Σωφρονιστικής Πολιτικής, τον προϊστάμενο Διεύθυνσης Επιθεώρησης, τον επιθεωρητή Υγειονομικού Ελέγχου και τον επιθεωρητή Κοινωνικού Έργου του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Η θητεία των μελών του Κ.Ε.Σ.Φ. είναι τριετής. Το Κ.Ε.Σ.Φ. συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου τουλάχιστον μία φορά το μήνα, βρίσκεται σε σπαρτιά εφόσον παρίστανται έξι τουλάχιστον μέλη του και αποφασίζει με πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η γνώμη με την οποία συντάσσεται ο πρόεδρος. Χρέη γραμματέας του Κ.Ε.Σ.Φ. επιτελούν υπάλληλοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης, οι οποίοι ορίζονται με την απόφαση που εκδίδεται κατά την παράγραφο 1.

3. Οι αρμοδιότητες του Κ.Ε.Σ.Φ. είναι οι εξής:
α. Εισηγείται στον Υπουργό Δικαιοσύνης τη συνολική σωφρονιστική πολιτική και διατυπώνει προτάσεις για την αντεγκληματική πολιτική, καθώς και τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης και την ακώλυτη άσκηση των δικαιωμάτων των κρατούμενων. Επίσης, εισηγείται τη δημιουργία νέων κατηγοριών καταστημάτων κράτησης και κρατούμενων.

β. Καταρτίζει και υποβάλλει για έγκριση στον Υπουργό Δικαιοσύνης σχέδια κανονισμών λειτουργίας όλων των καταστημάτων κράτησης, ύστερα από σχετικές εισηγήσεις των οικείων Συμβουλίων Φυλακής, τα οποία υποχρεούνται, εντός εξαμήνου από της ισχύος του παρόντος, να τις υποβάλλουν εγγράφως στο Κ.Ε.Σ.Φ.. Επίσης, εισηγείται στον Υπουργό Δικαιοσύνης την έκδοση

αποφάσεων, εγκυκλίων, οδηγιών και συστάσεων για ε-φορμολογία των νόμων.

γ. Υποβάλλει στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις εισηγήσεις εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας των Επιτροπών Κοινωνικής Υποστήριξης του άρθρου 81 του παρόντος.

δ. Επισκέπτεται τα καταστήματα κράτησης και συντάσσει εκθέσεις, τις οποίες υποβάλλει στον Υπουργό Δικαιοσύνης. Το έργο αυτό μπορεί να ανατίθεται σε ένα ή περισσότερα από τα μέλη του Κ.Ε.Σ.Φ. και γίνεται όποτε το Συμβούλιο το αποφασίσει. Η διεύθυνση κάθε καταστήματος κράτησης υποχρεούται να παρέχει στο Συμβούλιο ή στα εξουσιοδοτημένα μέλη του κάθε διευκόλυνση και πληροφωρία για την επιτέλεση του έργου του.

ε. Προτείνει μέτρα για την επιμόρφωση του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης.

στ. Παρακολουθεί την εκτέλεση προγραμμάτων απαγόρευσης, επιμόρφωσης και κατάρτισης κρατουμένων και προβαίνει σε προτάσεις και υποδείξεις σε κάθε αρμόδιο όργανο των καταστημάτων κράτησης.

4. Στον πρόεδρο, τα μέλη και τους γραμματείς του Συμβουλίου καταβάλλεται για κάθε συνεδρίαση ή επισκεπή στα καταστήματα κράτησης, αποζημίωση, που καθορίζεται κατ' ανώτατο όριο για τέσσερις συνεδριάσεις ή και επισκέψεις το μήνα, με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παράγραφος 4 περίπτωση στ' του ν. 2298/1995 (ΦΕΚ 62 Α'), σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 2470/1997 (ΦΕΚ 40 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται, με βάση τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους, τα έξοδα μετακίνησης και εκτός έδρας διαμονής του προέδρου, των μελών και των υπαλλήλων γραμματειακής υποστήριξης του Συμβουλίου, καθώς και οι προϋποθέσεις και ο τρόπος καταβολής τους.

Άρθρο 9

Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.)

1. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης συνιστάται Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.). Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, είναι τριμελής και αποτελείται από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ως πρόεδρο, τον επόπτη του συγκροτήματος Φυλακών Κορυδαλλού αντεισαγγελέα εφετών ή τον αναπληρωτή του και τον πρόεδρο του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.) ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως μέλη.

Ο Γενικός Γραμματέας, αν κωλύεται ή απουσιάζει, αναπληρώνεται από τον προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης Σωφρονιστικής Πολιτικής και στην περίπτωση αυτή προεδρεύει ο εισαγγελικός λειτουργός. Η Επιτροπή συνεδριάζει δύο φορές το μήνα τουλάχιστον. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ., καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα λειτουργίας της Κ.Ε.Μ.

2. Η Κ.Ε.Μ. παραγγέλλει τις μεταγωγές κρατουμένων και ρυθμίζει κάθε θέμα σχετικό με αυτές, εκτός από τις μεταγωγές που γίνονται προς διευκόλυνση του έργου της ανάκρισης ή προκειμένου να εμφανιστεί ο μεταγόμενος σε δικαστήριο ή σε δημόσια αρχή. Ο διευθυντής του καταστήματος μπορεί να προτείνει τη μεταγωγή, εκθέτοντας τους λόγους που τη δικαιολογούν. Όταν η μεταγωγή προτείνεται από το διευθυντή του καταστήματος, απαιτείται γνώμη του Συμβουλίου της Φυλακής, υπό την προεδρία του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού, χωρίς τη συμμετοχή σε αυτό του διευθυντή.

3. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να παραγγέλλει

ή να απαγορεύει τη μεταγωγή κρατουμένου για λόγους που συνδέονται με την ασφάλεια της χώρας ή τη δημόσια τάξη. Σε περίπτωση κατεπείγοντος ή όταν απειλείται διασάλευση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος, η μεταγωγή ή η μη μεταγωγή διατάσσεται από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το ζήτημα όμως εισάγεται το ταχύτερο δυνατόν στην Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών που αποφασίζει σχετικά.

Άρθρο 10

Συμβούλιο Φυλακής

1. Σε κάθε κατάστημα κράτησης λειτουργεί Συμβούλιο Φυλακής.

Το Συμβούλιο Φυλακής είναι τριμελές και απαρτίζεται από το διευθυντή του καταστήματος, ως πρόεδρο, τον αρχαιότερο κοινωνικό λειτουργό και τον αρχαιότερο ειδικό επιστήμονα (νομικό, ψυχολόγο, γεωπόνο, κοινωνιολόγο ή εκπαιδευτικό) του οικείου καταστήματος, ως μέλη. Ο διευθυντής αναπληρώνεται από τον υποδιευθυντή. Ο κοινωνικός λειτουργός αναπληρώνεται από τον επόμενο σε αρχαιότητα κοινωνικό λειτουργό ή ειδικό επιστήμονα ή από υπάλληλο των κλάδων ΠΕ Σωφρονιστικού, ΤΕ και ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού. Ο Ειδικός Επιστήμονας, μέχρις ότου διορισθεί, αναπληρώνεται από υπάλληλο των παραπάνω κλάδων, κατά τον οριζόμενο στην παράγραφο 1 του άρθρου 84 του παρόντος. Κατά τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου χρέη εισηγητή εκτελεί ο κοινωνικός λειτουργός και τηρούνται πρακτικά.

2. Το Συμβούλιο Φυλακής συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα και εκτάκτως όταν συντρέχει ειδικός λόγος. Το Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία όταν παρευρίσκονται όλα τα μέλη που το συγκροτούν και οι αποφάσεις του λαμβάνονται κατά πλειοψηφία. Σε περιπτώσεις ισοψηφίας επικρατεί η άποψη του Προέδρου.

3. Στις συνεδριάσεις συμμετέχει χωρίς ψήφο ο αρχιφυλάκας του καταστήματος κράτησης.

4. Στις συνεδριάσεις μπορεί να παρίσταται, ύστερα από πρόσκληση του οργάνου ή και αυτεπαγγέλτως, και ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, καθώς και ο ενδιαφερόμενος κρατούμενος, εφόσον το ζητήσει και κριθεί αναγκαίο.

5. Το Συμβούλιο Φυλακής υποβάλλει στο Κ.Ε.Σ.Φ. προτάσεις για κατάρτιση σχεδίου εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του καταστήματος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 3 περίπτωση β' του παρόντος. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Φυλακής καθορίζονται ιδίως στα άρθρα 9 παράγραφος 2 εδάφιο γ', 11 παράγραφος 5, 12 παράγραφος 6, 24 παράγραφος 5, 32 παράγραφος 1, 34 παράγραφος 1, 35 παράγραφος 2 εδάφιο β', 37, 38 παράγραφος 3, 39 παράγραφος 5, 41 παράγραφος 5, 52, 53 και 65 παράγραφος 2 του παρόντος.

6. Κατά τη διάρκεια της κράτησης ο διευθυντής του καταστήματος υποχρεούται να λαμβάνει τα αναγκαία κατά περίπτωση μέτρα προς ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων ή παρενεργειών που συνεπάγεται η εκτέλεση ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Άρθρο 11

Διάκριση και διαχωρισμός των κρατουμένων

1. Οι κρατούμενοι διακρίνονται σε κατηγορίες με

ακόπο την εξειδίκευση της μεταχείρισής τους κατά τις ανάγκες που επιβάλλει η πραγματική ή η νομική κατάσταση τους.

2. Οι κρατούμενοι κάθε κατηγορίας διαβιώνουν σε ιδιαίτερα καταστήματα ή αυτοτελή τμήματα καταστημάτων, κατά τις διατάξεις του Τρίτου Κεφαλαίου του παρόντος.

3. Κρατούμενοι που εκτίουν ποινή φυλακίσεως διαμένουν σε καταστήματα τύπου Α' ή σε χωριστά τμήματα καταστημάτων κράτησης, χωρίς επικοινωνία με κρατούμενους άλλων κατηγοριών.

4. Κρατούμενοι που εκτίουν ποινή καθείρξεως διαμένουν σε καταστήματα τύπου Β' ή σε χωριστά τμήματα καταστημάτων κράτησης, χωρίς επικοινωνία με κρατούμενους άλλων κατηγοριών. Οι κρατούμενοι που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία δεν υποβάλλονται γι' αυτόν και μόνο το λόγο σε αυστηρότερο καθεστώς μεταχείρισης. Τα αυξημένα μέτρα ασφαλείας των καταστημάτων κράτησης αυτής της κατηγορίας τελούν υπό τον έλεγχο του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού και δεν αποκλείεται να επηρεάζουν επί το αυστηρότερο τον τρόπο διαβίωσης μέσα σε αυτά.

5. Κρατούμενοι που δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην κοινή διαβίωση στα καταστήματα, επιτρέπεται, εφόσον μεν αυτοί υπάγονται στην παράγραφο 3, να εισάγονται στα καταστήματα κράτησης τύπου Β', εφόσον δε αυτοί υπάγονται στην παράγραφο 4, να εισάγονται σε ειδικά τμήματα των καταστημάτων τύπου Β', με απόφαση της Κ.Ε.Μ., ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου Φυλακής.

Άρθρο 12

Νεαροί κρατούμενοι

1. Νεαροί κρατούμενοι κατά την έννοια του παρόντος Κώδικα είναι οι κρατούμενοι και των δύο φύλων, οι οποίοι διατρέχουν το 13ο έτος και δεν έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους (εφηβικής και μετεφηβικής ηλικίας).

2. Με προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι προϋποθέσεις δημιουργίας και οι ειδικοί όροι λειτουργίας των αυτοτελών καταστημάτων νεαρών κρατούμενων, στα οποία εφαρμόζονται εξειδικευμένα προγράμματα μορφωτικού και επαγγελματικού χαρακτήρα.

3. Κρατούμενοι μετεφηβικής ηλικίας μπορεί να μεταγονται και να κρατούνται σε καταστήματα κράτησης ενηλίκων, αν συντρέχουν οποιoίδη λόγοι.

4. Νεαροί κρατούμενοι με ειδικές ανάγκες ή προβλήματα ψυχικής υγείας υποβάλλονται στα αναγκαία θεραπευτικά προγράμματα, όπως προβλέπεται ειδικότερα στο άρθρο 30 του παρόντος.

5. Όταν παρουσιάζεται ανάγκη μεταγωγής νεαρών κρατούμενων για λόγους οικονομικούς, σύμφωνα με το άρθρο 75 του παρόντος και πρόσκαιρης παραμονής τους μακράν του καταστήματος στο οποίο κρατούνται, αν μεν υπάρχει στον τόπο της μεταγωγής αντίστοιχο κατάστημα, εισάγονται σε αυτό, αλλιώς διαμένουν σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο τοπικού καταστήματος κράτησης ή τοπικού αστυνομικού τμήματος. Στις περιπτώσεις αυτές απαγορεύεται κάθε επικοινωνία τους με κρατούμενους άλλων κατηγοριών.

6. Οι νεαροί κρατούμενοι επιτρέπεται να παραμένουν στα ειδικά γι' αυτούς καταστήματα ή τμήματα μέχρι τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας, αν αυτό κρίνεται αναγκαίο από την Κ.Ε.Μ., μετά από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, προς ολοκλήρωση των μορφωτικών ή επαγγελματικών προγραμμάτων, τα οποία παρακολουθούν, εφόσον οι ίδιοι δείχνουν ενδιαφέρον

και η παραμονή τους στο κατάστημα δεν προκαλεί προβλήματα στην κοινή διαβίωση και την ομαλή λειτουργία του καταστήματος.

Άρθρο 13

Γυναίκες κρατούμενες

1. Οι γυναίκες διαβιώνουν σε καταστήματα κράτησης γυναικών ή σε ιδιαίτερα τμήματα άλλων καταστημάτων. Στην περίπτωση αυτή απαγορεύεται η επικοινωνία τους με κρατούμενους άλλων κατηγοριών.

2. Στα καταστήματα ή στα ιδιαίτερα τμήματα κράτησης γυναικών οι κανόνες διαβίωσης και τα προγράμματα που εφαρμόζονται σε αυτά προσαρμόζονται στις ανάγκες του φύλου τους.

3. Ειδικός χώρος του καταστήματος ή του τμήματος στο οποίο κρατούνται διαμορφώνεται κατάλληλα για τη διαβίωση κρατούμενων μητέρων που έχουν μαζί τα παιδιά τους μέχρι τριών ετών. Παιδιά άνω των τριών ετών εισάγονται σε ιδρύματα παιδικής μέριμνας που λειτουργούν υπό την εποπτεία των Υπουργείων Υγείας και Πρόνοιας και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εφόσον στερούνται του κατάλληλου συγγενικού περιβάλλοντος, κατά την κρίση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού και έπειτα από ακρόαση των γονέων.

Άρθρο 14

Άνδρες κρατούμενοι

Άνδρες που καταδικάσθηκαν σε ποινή κατά της ελευθερίας διαμένουν σε καταστήματα κράτησης προσαρμένα γι' αυτούς, χωρίς να έρχονται σε επικοινωνία με κρατούμενους των προηγούμενων κατηγοριών.

Άρθρο 15

Κρατούμενοι υπόδικοι

1. Άτομα που εισάγονται στα καταστήματα κράτησης, είτε δυνάμει αιτιολογημένου δικαστικού εντάλματος σύλληψης ή προσωρινής κράτησης είτε δυνάμει βουλεύματος δικαστικού συμβουλίου, διαμένουν σε χωριστά τμήματα των αντίστοιχων για την κατηγορία τους καταστημάτων (γυναικών, ανδρών) ή σε ιδιαίτερους χώρους, δίχως επικοινωνία με τους λοιπούς κρατούμενους. Υπόδικοι κρατούμενοι θεωρούνται και οι παραμείνοντες στο σπίτι τους υπό φρούρηση, κατά το άρθρο 281 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Οι συνθήκες διαβίωσης υποδίκων στο κατάστημα προσεγγίζουν κατά το δυνατόν τις συνθήκες της ελευθέρης διαβίωσης. Δεν υπόκεινται σε άλλους περιορισμούς της ελευθερίας εκτός από εκείνους που είναι απαραίτητοι για την ομαλή διεξαγωγή της ανάκρισης, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4 του παρόντος.

3. Σε περίπτωση μεταγωγής τους για οικονομικούς λόγους, σύμφωνα με το άρθρο 75 του παρόντος, σε τόπο μακράν του καταστήματος στο οποίο κρατούνται και πρόσκαιρης παραμονής σε αυτόν, αν μεν υπάρχει στον τόπο της μεταγωγής αντίστοιχο κατάστημα ή τμήμα καταστήματος, εισάγονται σε αυτό, αλλιώς διαμένουν σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο τοπικού καταστήματος κράτησης ή τοπικού αστυνομικού καταστήματος. Στις περιπτώσεις αυτές απαγορεύεται κάθε επικοινωνία τους με κρατούμενους άλλων κατηγοριών.

4. Αν η πραγματική ή η νομική τους κατάσταση επιβάλλει θεραπευτική αγωγή ή άλλη αντιμετώπιση, αυτή η τελευταία προσδιορίζεται με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού, μετά από σχετική ιατρική γνώμηση.

Άρθρο 16
Ειδικές κατηγορίες κρατούμενων

1. Οι κρατούμενοι για χρέη ή για άλλο λόγο σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, καθώς και οι οφειλέτες χρηματικής ποινής, αυτοτελώς ή κατά μετατροπή ή προστίμου ή δικαστικών εξόδων αποτελούν ειδικές κατηγορίες κρατούμενων και διαβιούν σε χωριστά τμήματα των αντίστοιχων για την κατηγορία τους καταστημάτων (νεαρών, γυναικών, ανδρών). Επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις η διαβίωσή τους στα ίδια τμήματα με υποδίκους κρατούμενους.

2. Στους κρατούμενους των κατηγοριών αυτών εφαρμόζονται ανάλογα όσα προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 15 για τους υπόδικους κρατούμενους.

Άρθρο 17
Άλλες κατηγορίες κρατούμενων

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, δημιουργούνται άλλες κατηγορίες κρατούμενων ή διαχωρίζονται οι υφιστάμενες σε ειδικότερες κατηγορίες, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Άρθρο 18
Τρόπος σύστασης

1. Η ίδρυση, κατάργηση ή συγχώνευση όλων των κατηγοριών και τύπων καταστημάτων κράτησης πραγματοποιείται με προεδρικό διάταγμα, με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Δικαιοσύνης, η δε μετατροπή, μετονομασία και μεταβολή της έδρας τους γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Για τη σύσταση θεραπευτικού καταστήματος του άρθρου 19 παράγραφος 4 του παρόντος, συναρμόδιος για την έκδοση του παραπάνω προεδρικού διατάγματος, εκτός από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, είναι και ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας, επικυλλασσμένης της διατάξεως του άρθρου 3 παράγραφος 2 του ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α'), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του ν. 2161/1993 (ΦΕΚ 119 Α'). Σε περίπτωση σύστασης, μέσα ή έξω από το κατάστημα κράτησης, ειδικού, κατά το άρθρο 6 του ν. 2345/1995 (ΦΕΚ 213 Α'), κέντρου υγείας ή ειδικού περιφερειακού ιατρείου, αυτό διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ως προς τη διοίκηση και φύλαξη των κρατούμενων και στελεχώνεται, ως προς μόνο το φυλακτικό και δικητικό προσωπικό, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., μπορεί να δημιουργούνται και άλλες κατηγορίες καταστημάτων, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

3. Κάθε κατάστημα κράτησης διέπεται από εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος καταρτίζεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 παράγραφος 3β του παρόντος.

Άρθρο 19
Διακρίσεις

1. Τα καταστήματα κράτησης διακρίνονται σε: α) γενικά, β) ειδικά και γ) θεραπευτικά.

2. Τα γενικά καταστήματα κράτησης διακρίνονται σε

Α' και Β' τύπου. Στα Α' τύπου κρατούνται οι υπόδικοι, οι κρατούμενοι για χρέη και οι κατάδικοι σε ποινή φυλάκισης. Στα Β' τύπου κρατούνται όλοι οι υπόλοιποι κρατούμενοι.

3. Ειδικά καταστήματα είναι οι αγραπκές φυλακές, η Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ.), τα καταστήματα νέων και τα κέντρα ημελεύθερης διαβίωσης καταδικών. Οι προϋποθέσεις κράτησης στα δύο πρώτα είδη καταστημάτων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ., σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 3 περίπτωση β' του παρόντος.

4. Τα θεραπευτικά καταστήματα διακρίνονται σε γενικά νοσοκομεία, σε θεραπευτήρια για ψυχασθενείς και σε καταστήματα για τοξικομανείς.

5. Τα μέτρα ασφαλείας των καταστημάτων κράτησης είναι ανάλογα προς το είδος των καταστημάτων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 65 παράγραφος 5 του παρόντος. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να καθίστον ανέφικτη την εφαρμογή θεσμών και προγραμμάτων που προβλέπονται στον Κώδικα αυτόν.

Άρθρο 20
Κτιριακές εγκαταστάσεις

1. Τα καταστήματα κράτησης λειτουργούν σε αστικές περιοχές ή σε απόσταση από αυτές, ανάλογα προς τον ειδικότερο σκοπό για τον οποίο προορίζονται. Τα κτίρια των καταστημάτων κράτησης που προορίζονται για ημελεύθερη διαβίωση, σύμφωνα με το άρθρο 59 του παρόντος, δεν πρέπει να διακρίνονται κατά το δυνατόν από τα λοιπά κτίρια της περιοχής. Για όσα καταστήματα λειτουργούν μακριά από αστικές περιοχές λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μη δυσχεραίνεται η επικοινωνία των κρατούμενων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

2. Τα κτίρια και η διαμόρφωση των χώρων κράτησης ανταποκρίνονται στους όρους υγιεινής, εξασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες αμείωτης διαβίωσης των κρατούμενων και πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις ασφαλούς και εύρυθμης λειτουργίας των καταστημάτων. Ιδιαίτερα, η κατασκευή και η διαρρυθμική τους εξασφαλίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό ηλιακό φως και ατμοσφαιρικό αέρα, με χρήση παραθέρμαν, θέρμανση, άνετη κυκλοφορία και χώρους κίνησης, σύμφωνα με τις κλιματολογικές συνθήκες του τόπου κράτησης.

3. Η δυναμικότητα των αυτοτελών καταστημάτων κράτησης δεν πρέπει να υπερβαίνει τους τριακόσιους κρατούμενους. Στα συγκροτήματα κτιρίων, τα οποία έχουν δυνατότητα στέγασης μεγάλου αριθμού κρατούμενων, είναι δυνατόν να δημιουργούνται αυτοτελή καταστήματα ή τμήματα κράτησης, με ανεξάρτητη διεύθυνση, ιδιαίτερο προσωπικό και επαρκείς εγκαταστάσεις κατά τους όρους του επόμενου άρθρου.

4. Οι δικητικές, οικονομικές και υγειονομικές υπηρεσίες, καθώς και το προσωπικό φύλαξης, αν δεν στεγάζονται σε αυτοτελή κτίρια, βρίσκονται σε κάθε περίπτωση έξω από τους χώρους κράτησης.

5. Η αρχιτεκτονική και κτιριολογική διαρρύθμιση των νέων καταστημάτων κράτησης είναι σύμφωνη με τις προδιαγραφές για κάθε είδος καταστήματος, οι οποίες συντάσσονται με ευθύνη του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη αρχιτεκτονικών σχολών ή της 'ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε.'.

Άρθρο 21
Χώροι διαβίωσης των κρατούμενων

1. Κάθε κατάστημα κράτησης ή τμήμα μπορεί να

διαθέτει πτέρυγες, χωρίς δυνατότητα επικοινωνίας ανάμεσα στους κρατούμενους σε αυτές. Οι πτέρυγες περιλαμβάνουν κελιά και κατ' εξαίρεση θαλάμους δυναμικότητας κατά προτίμηση μέχρι έξι ατόμων.

2. Τα ατομικά κελιά έχουν χωρητικότητα τουλάχιστον 35 κυβικών μέτρων και διαθέτουν κρεβάτι, τραπέζι, κώδικα και ντουλάπα. Η τοποθέτηση σε αυτά και δευτέρου κρατούμενου επιτρέπεται κατ' εξαίρεση για συγκεκριμένο περιορισμένο χρονικό διάστημα ή και μόλις, εφόσον η χωρητικότητά τους είναι τουλάχιστον 40 κυβικά μέτρα. Η διαβίωση του κρατούμενου σε ατομικό κελιά αποτελεί δικαίωμα που ικανοποιείται, εφόσον το επιβάλλουν οι ανάγκες του και το επιτρέπουν οι κτηριακές συνθήκες του καταστήματος. Οι μητέρες που έχουν μαζί τα βρέφη τους κρατούνται πάντοτε σε ατομικά κελιά, χωρητικότητας τουλάχιστον 40 κυβικών μέτρων, κατάλληλα διαρρυθμισμένα.

3. Τα κελιά που προορίζονται για τον πειθαρχικό περιορισμό του άρθρου 69 του παρόντος, κτηριολογικά δεν διαφέρουν από τα λοιπά κελιά και βρίσκονται σε ιδιαίτερο χώρο του καταστήματος, ώστε να μην παρεμποδίζεται η εύρυθμη λειτουργία του.

4. Οι θάλαμοι πρέπει να διαθέτουν εμβαδόν τουλάχιστον 6 τετραγωνικών μέτρων για κάθε κρατούμενο και να είναι εξοπλισμένοι με αντίστοιχα κρεβάτια, ντουλάπες, καθώς και ανάλογης επιφάνειας τραπέζι ή τραπέζια με ισόριθμα καθίσματα.

5. Τα ατομικά κελιά και οι θάλαμοι έχουν δικές τους εγκαταστάσεις θέρμανσης και υγιεινής (νιπτήρα, αποχωρητήριο). Κάθε εγκατάσταση υγιεινής των θαλάμων δεν πρέπει να εξυπηρετεί περισσότερους από τρεις κρατούμενους. Η ύπαρξη λουτρού στα κελιά και τους θαλάμους δεν είναι αναγκαία, αν υπάρχει ικανός αριθμός ιδιαίτερων κοινών εγκαταστάσεων λουτρών, με θερμό και κρύο νερό, για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα κάθε κρατούμενου.

6. Κάθε κατάσταση κράτησης πρέπει να διαθέτει, εκτός των χώρων διοίκησης, επαρκείς χώρους και εγκαταστάσεις για ιατρικές εξετάσεις, αναρρωτήριο, εργαστήρια, βιβλιοθήκη, εκκλησιαστικό, αίθουσα εκδηλώσεων και διαλέξεων και επαρκείς ανοικτούς χώρους αερισμού και αθλοποιδιών των κρατούμενων, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που μνημονεύονται στην παράγραφο 6 του προηγούμενου άρθρου.

7. Η διακόσμηση των ατομικών κελιών ή του ανάλογου ατομικού χώρου στους θαλάμους γίνεται ελεύθερα από τους κρατούμενους, εφόσον κατά την κρίση της διεύθυνσης του καταστήματος δεν διαταράσσεται η συμβίωση και δεν παρακωλύεται ο έλεγχος προς τήρηση των όρων της ασφάλειας του καταστήματος. Στον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διάταξης αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Άρθρο 22 Εισαγωγή κρατούμενων

1. Δεν επιτρέπεται εισαγωγή σε κατάστημα κράτησης χωρίς έγγραφη παραγγελία του οργάνου που είναι αρμόδιο για την εκτέλεση της απόφασης, κατά το άρθρο 549 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και χωρίς τις προϋποθέσεις που θέτουν το Σύνταγμα και οι δικονομικοί νόμοι. Το αρμόδιο όργανο προσδιορίζει στην παραγγελία του το αντίστοιχο προς την κατηγορία στην οποία ανήκει ο κρατούμενος κατάστημα κράτησης, με

προτεραιότητα τα πλησιέστερα προς τον τόπο της κατοικίας των μελών της οικογένειάς του.

2. Η παραγγελία προς εκτέλεση και εισαγωγή στο κατάστημα συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά έγγραφα:

α. Απόφαση δικαστηρίου ή απόσπασμα αυτής για καταδικασθέντες σε οποιαδήποτε ποινή ή σε δικαστικά έξοδα ή για όσους επιβλήθηκε μέτρο ασφαλείας κατά της ελευθερίας.

β. Απολογισμένο δικαστικό ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης ή βούλευμα δικαστικού συμβουλίου για υποδίκους.

γ. Απόφαση αλλοδαπής δικαστικής αρχής, στο πλαίσιο διεθνών συμβάσεων που εφαρμόζονται στην Ελλάδα.

δ. Εκτελεσά απόγραφο απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, συνοδευόμενο από την έκθεση σύλληψης του δικαστικού επιμελητή, όπως προβλέπει σχετικά ο νόμος, και από γραμμάτιο καταβολής τραπεζίων για έναν τουλάχιστον μήνα, για χρεοφειλέτες.

3. Αν ο καταδικασμένος σε ποινή κατά της ελευθερίας δεν κρατείται για οποιονδήποτε λόγο, είναι όμως παρών κατά την απαγγελία της καταδικαστικής απόφασης, η έγγραφη παραγγελία του αρμόδιου οργάνου συνοδεύεται από απόσπασμα της δικαστικής απόφασης, το οποίο συντάσσει αμέσως η γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση. Μέσα σε ένα μήνα από την καθαρογραφή της σχετικής απόφασης ο γραμματέας του δικαστηρίου αποστέλλει στο κατάστημα πλήρες αντίγραφο, συνοδευόμενο από τα πρακτικά και τις τυχόν εκθέσεις των πραγματογνωμόνων και των τεχνικών συμβούλων που αφορούν τον κρατούμενο.

4. Αν μετά παρέλευση ενός μηνός από την εισαγωγή του κρατούμενου στο κατάστημα δεν έχουν τεθεί στο δελτίο του το δικαιολογητικό έγγραφο της κράτησης, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός αποστέλλει εντολή για άμεση προσακόμισή τους. Τα εν λόγω έγγραφα προσκομίζονται εντός του απολύτως αναγκαίου προς τούτο χρόνου και αιτιολογείται ειδικώς η εκπρόθεσμη προσακόμισή τους.

Άρθρο 23 Διαδικασία της εισαγωγής

1. Ο κρατούμενος οδηγείται στη γραμματεία του καταστήματος, όπου γίνεται έλεγχος των δικαιολογητικών εγγράφων εισαγωγής και έγγραφη του στο τηρούμενο μηχανογραφημένο σύστημα ή στα μητρώα του καταστήματος.

2. Στο μηχανογραφημένο σύστημα ή στα μητρώα του καταστήματος καταχωρίζονται: α) Τα στοιχεία ταυτότητας του κρατούμενου, ο τόπος τελευταίας διαμονής του, η οικογενειακή του κατάσταση, το θρήσκευμα ή το δόγμα στο οποίο ανήκει, εφόσον το επιθυμεί, τα πρόσωπα ή η αρχή που πρέπει να αδοποιηθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, τα δικαιολογητικά έγγραφα της κράτησης, στοιχεία ταυτότητας του θύματος, καθώς και η ημερομηνία και ώρα της εισαγωγής. β) Συνοπτική έκθεση για την εισαγωγή του κρατούμενου στο κατάστημα, η οποία υπογράφεται από τον αρμόδιο υπάλληλο του καταστήματος και τον υπάλληλο που συνοδεύει τον προσαγόμενο. Αντίγραφο της έκθεσης αυτής, θεωρημένο από το διευθυντή του καταστήματος, αποστέλλεται στην αρχή που παρήγγειλε την κράτηση. γ) Η ημερομηνία έναρξης της κράτησης ή της εκτέλεσης της ποινής, η ημερομηνία της λήξης της, καθώς και κάθε άλλη μεταβολή του καθεστώτος κράτησης του κρατούμενου, ιδίως δε η ημερομηνία της ενδεχόμενης υπό όρον απόλυσής του.

3. Τα δικαιολογητικά έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 22 παράγραφος 2 του παρόντος, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο σχετικό με τον κρατούμενο τίθενται στο ατομικό του δελτίο. Σε κατάλληλη θέση επικολλάται πρόσφατη φωτογραφία του.

4. Αν στο κατάστημα λειτουργούν τμήματα, στα οποία κρατούνται άτομα διαφόρων κατηγοριών, η γραμματεία του καταστήματος τηρεί μητρώα και ατομικά δελτία για κάθε κατηγορία.

5. Γνώση των παραπάνω μητρώων και ατομικών δελτίων λαμβάνουν, εκτός από τα αρμόδια όργανα της σωφρονιστικής υπηρεσίας, ο κρατούμενος ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του ή τρίτο πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον. Στην τελευταία αυτή περίπτωση απαιτείται άδεια του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού.

6. Ο νεοεισαγόμενος υποβάλλεται σε έρευνα οσμητική και των ατομικών ειδών του, η οποία διεξάγεται σε ιδιαίτερο χώρο και κατά τρόπο που δεν θίγει την αξιοπρέπεία του. Η έρευνα διενεργείται από δύο τουλάχιστον υπαλλήλους του ίδιου φύλου με τον κρατούμενο. Αν υπάρχει εύλογη αιτία που να δικαιολογεί ενδοσμηματική ή ακτινολογική έρευνα, αυτή διενεργείται μόνον από ιατρό, κατά τους κανόνες της ιατρικής, μετά από εντολή του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού.

Χρήματα ή αντικείμενα τα οποία ο ίδιος ο κρατούμενος επιθυμεί να δώσει προς φύλαξη, παραδίδονται με απόδειξη στο διαχειριστή του καταστήματος. Η διεύθυνση του καταστήματος κράτησης δεν ευθύνεται για την απώλεια ή καταστροφή αντικειμένων που ο κρατούμενος επιθυμεί να κρατήσει.

Άρθρο 24

Ενημέρωση και τοποθέτηση του νεοεισαγόμενου κρατουμένου

1. Το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την εισαγωγή του ο κρατούμενος οδηγείται στο διευθυντή, στον ιατρό και στην κοινωνική υπηρεσία του καταστήματος.

2. Ο διευθυντής ενημερώνει τον κρατούμενο για τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις του, καθώς και για τον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος κράτησης και παραδίδει στον κρατούμενο σχετικό ενημερωτικό έντυπο, που εκδίδεται με ευθύνη και φροντίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Οι αλλοδαποί κρατούμενοι ενημερώνονται για τα παραπάνω σε γλώσσα που κατανοούν. Δεν αποκλείεται και η συνδρομή της οικείας προξενικής Αρχής ή και η παροχή στοιχείων σχετικά με την κράτησή τους, εφόσον συναινούν και οι ίδιοι.

3. Ο ιατρός εξετάζει τον κρατούμενο και, αν διαπιστώσει ασθένεια, τον υποβάλλει στην κατάλληλη θεραπευτική αγωγή ή ζητεί την εξέτασή του από ειδικό ιατρό. Όπου επιβάλλεται, μεριμνά για την παραπομπή του σε κατάλληλο θεραπευτικό κατάστημα, όπως ορίζεται στο άρθρο 30 του παρόντος.

4. Ο κοινωνικός λειτουργός, σε ιδιαίτερη συνέντευξη με τον κρατούμενο, συζητεί μαζί του για τα ατομικά, οικογενειακά, επαγγελματικά ή άλλα προβλήματα που δημιουργούνται από τον περιορισμό του στο κατάστημα κράτησης, τον ενημερώνει για την παρεχόμενη από την κοινωνική υπηρεσία συμπάρσταση και του παρέχει την απαραίτητη συνδρομή. Μετά τη συνέντευξη και σε εύλογο χρόνο ο κοινωνικός λειτουργός συντάσσει σύνοψη έκθεσης, αν πρόκειται για κατάδικο κρατούμενο, με την περιγραφή των παραπάνω προβλημάτων, όπως προέκυψαν από τη συζήτηση, και θέτει την έκθεση αυτή σε ατομική μερίδα κοινωνικής έρευνας. Στην ίδια μερίδα

θέτει και αντίγραφο εγγράφων από τη δικογραφία τα οποία κρίνει απαραίτητα. Οι ατομικές μερίδες κοινωνικής έρευνας των κρατουμένων διατηρούνται στο αρχείο της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος. Η έκθεση που συντάσσεται κατά τα προηγούμενα δεν προσκομίζεται στο δικαστήριο χωρίς τη συναίνεση του κρατουμένου. Σε αντίθετη περίπτωση η έκθεση αυτή δεν αποτελεί αποδεικτικό μέσο. Η παραπάνω απαγόρευση δεν αφέρει κατά το άρθρο 37 παράγραφος 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας υποχρεώσεις. Ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις να εξετάζεται ως μάρτυρας στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών και να καταθέτει για τη συμπεριφορά του κρατουμένου κατά τη διάρκεια της κράτησής του.

5. Μετά το πέρας της διαδικασίας που περιγράφεται στις προηγούμενες παραγράφους του παρόντος άρθρου, το Συμβούλιο Φυλακής αποφασίζει την προσωρινή ή μόνιμη τοποθέτηση του κρατουμένου σε συγκεκριμένο τμήμα και χώρο του καταστήματος ή προτείνει στην Κ.Ε.Μ. τη μεταγωγή του σε άλλο καταλληλότερο κατάστημα κράτησης. Προς τούτο εκτιμάται ιδιαίτερως η πραγματική ή νομική κατάσταση του κρατουμένου κατά τις διακρίσεις των προηγούμενων άρθρων του παρόντος Κώδικα.

Άρθρο 25

Υγιεινή και καθαριότητα

1. Η διεύθυνση εξασφαλίζει τους όρους υγιεινής και καθαριότητας στο κατάστημα, διατηρεί σε καλή λειτουργία όλες τις εγκαταστάσεις και παρέχει τα μέσα για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα των κρατουμένων.

2. Οι κρατούμενοι έχουν την υποχρέωση να τηρούν τους όρους ατομικής υγιεινής και καθαριότητας των κοινόχρηστων χώρων, όπως αυτοί καθορίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό και σύμφωνα με τις οδηγίες των αρμόδιων υπαλλήλων.

Άρθρο 26

Υγειονομικός έλεγχος

1. Ο υγειονομικός έλεγχος των καταστημάτων κράτησης ασκείται από τον Υγειονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή την αρμόδια Υγειονομική Επιθεώρηση της Νομαρχίας, στην περιφέρεια της οποίας ανήκει το κατάστημα, με συμμετοχή ενός εκπροσώπου του τοπικού Ιατρικού Συλλόγου.

2. Ο έλεγχος διενεργείται τακτικά το πρώτο δεκάημερο κάθε τριμήνου, με φροντίδα του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού και εκτάκτως, όποτε αυτό κρίθει αναγκαίο από τον προαναφερόμενο δικαστικό λειτουργό ή τον Υγειονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή την Υγειονομική Επιθεώρηση της τοπικής Νομαρχίας ή τη διεύθυνση του καταστήματος κράτησης.

3. Τη σχετική διαδικασία κινεί ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, ο οποίος και παρευρίσκεται κατά τη διερεύνηση του ελέγχου.

Άρθρο 27

Υγειονομική περιβαλίψη

1. Η διεύθυνση εξασφαλίζει στους κρατούμενους ιατρική και φαρμακευτική περιβαλίψη επιπέδου ανάλογου με αυτό του λοιπού πληθυσμού.

2. Κάθε κρατούμενος εξετάζεται από τον ιατρό του καταστήματος κατά την εισαγωγή του και εφεξής ανά εξαμήνο, μπορεί δε οποτεδήποτε να ζητήσει να εξε-

ταστεί από τον ιατρό του καταστήματος ή και από ιατρό της επιλογής του. Σε περίπτωση χρονίων παθήσεων δικαιούται να ζητήσει να τον παρακολουθεί ο θεράπων ιατρός του, με παρουσία του ιατρού του καταστήματος. Η δαπάνη για τον ιατρό επιλογής του κρατούμενου βαρύνει τον ίδιο.

3. Αν σε συγκεκριμένο κατάστημα δεν υπηρετεί μόνιμο υγειονομικό προσωπικό, οι ανάγκες καλύπτονται σε 24ωρη βάση με επισκέψεις εξωτερικών ιατρών και νοσοκόμων, που καλούνται από τον διευθυντή του καταστήματος και απειθώνται κατ'επίσκεψη από αυτόν.

Το ύψος της αμοιβής καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργίων Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης ύστερα από γνώμη του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου.

4. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν εξειδικάζεται ιατρός κατά τις προηγούμενες διατάξεις, ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, ύστερα από πρόταση του διευθυντή του καταστήματος, καλεί τον κατάλληλο κατά ειδικότητα ιατρό από πίνακα επισκεπτών ιατρών και νοσοκόμων κατά ειδικότητες. Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει πρόσωπα που διαμένουν στην έδρα του καταστήματος και κατά προτίμηση αυτούς που υπηρετούν σε υπηρεσίες του δημόσιου τομέα. Οι διατάξεις των άρθρων 185 επόμενα του Κώδικα Πονικής Δικονομίας εφαρμόζονται ανάλογα.

5. Σε περίπτωση διαφωνίας του ιατρού του καταστήματος με τη διάγνωση ή τον τρόπο θεραπείας που προτείνει ο ιατρός επιλογής του κρατούμενου, καλείται ο τοπικός αρμόδιος ιατροδικαστής ή ιατρός από τον πίνακα της προηγούμενης παραγράφου και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 30 του παρόντος.

Άρθρο 28

Ατομικό Δελτίο (κάρτα) υγείας

1. Για κάθε κρατούμενο τηρείται ατομικό δελτίο (κάρτα) υγείας, στο οποίο καταχωρίζονται στοιχεία ιατρικού ενδιαφέροντος, όπως ο χρόνος διενέργειας κάθε ιατρικής εξέτασης, η σχετική διάγνωση, η θεραπευτική αγωγή που συστάθηκε, καθώς και το ονοματεπώνυμο, η ειδικότητα και η υπογραφή του ιατρού που εξέτασε τον κρατούμενο. Το δελτίο αυτό φυλάσσεται στο αρχείο του ιατρού και συνοδεύει τον κρατούμενο σε κάθε μεταγωγή του.

2. Σε κάθε κατάστημα τηρείται μητρώο ιατρικών εξετάσεων κρατούμενων, στο οποίο αναγράφονται ο χρόνος εξέτασης, η αγωγή που συστάθηκε και τα χρησιμοποιούμενα φάρμακα.

3. Γνώση του περιεχομένου του παραπάνω δελτίου και μητρώου λαμβάνουν μόνον ο κρατούμενος ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του, ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός και τα λοιπά αρμόδια όργανα του καταστήματος, κάθε φορά που για τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης εξετάζεται η υγεία του κρατούμενου.

Άρθρο 29

Ιατρικές πράξεις

1. Απαγορεύεται η διενέργεια οποιωνδήποτε ιατρικών ή άλλων συναφών πεπραγμάτων, που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, τη σωματική ή ψυχική υγεία ή προσβάλλουν την αξιοπρέπεια και την προσωπικότητα του κρατούμενου, ακόμη και αν ο ίδιος συναινεί στη διεξαγωγή τους.

2. Κάθε είδους ιατρική εξέταση, ιατροχειρουργική επέμβαση ή θεραπευτική αγωγή σε κρατούμενο επιτρέπεται μόνο με συναίνεσή του.

3. Αν ο κρατούμενος δεν βρίσκεται σε κατάσταση να συναινέσει ή αρνείται τη συναίνεσή του σε ιατρική πράξη κατά την προηγούμενη παράγραφο, η οποία πράξη κρίνεται αναγκαία για την υγεία του, ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός διατάσσει τη λήψη των κατάλληλων κατά περίπτωση μέτρων.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την τακτική ενημέρωση του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης, καθώς και για την πληροφόρηση των κρατούμενων σε θέματα συμβουλευτικής υγιεινής και για τη λήψη προληπτικών μέτρων προς αντιμετώπιση του AIDS ή άλλων μεταδοτικών ασθενειών.

5. Το σπόρρητο των ιατρικών εξετάσεων εξασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση.

Άρθρο 30

Εισαγωγή ασθενών κρατούμενων σε θεραπευτικά καταστήματα κράτησης ή νοσηλευτικά ιδρύματα

1. Κρατούμενοι οι οποίοι ασθενούν κατά τη διάρκεια της κράτησής τους, καθώς και εκείνοι σε οποίους παρουσιάζουν έντονα προβλήματα ψυχικής υγείας εισάγονται στο αναρρωτήριο του καταστήματος ή περιορίζονται σε ειδικό τμήμα. Εφόσον το επιβάλλει η κατάσταση τους, εισάγονται σε ειδικό κατά περίπτωση θεραπευτικό κατάστημα κράτησης, όπου υποβάλλονται σε αναγκαία μέτρα νοσηλείας ή θεραπευτικά προγράμματα. Η παραμονή του κρατούμενου στο αναρρωτήριο δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα.

2. Κρατούμενοι ασθενείς, των οποίων η νοσηλεία δεν είναι δυνατή στα αναρρωτήρια των αντίστοιχων καταστημάτων κράτησης ή στο ειδικό θεραπευτικό κατάστημα κράτησης, παραπέμπονται κατά περίπτωση είτε στα γενικά νοσοκομεία του άρθρου 19 παράγραφος 4 του παρόντος είτε σε δημόσια, δημοτικά, κοινοτικά θεραπευτήρια ή θεραπευτήρια Ν.Π.Δ.Δ., τα οποία υποχρεούνται να τους παρέχουν πλήρη νοσηλευτική και φαρμακευτική περίθαλψη.

3. Για τις κατά τα προηγούμενα μετακινήσεις εντός του ίδιου καταστήματος αρκεί γνωμάτευση του ιατρού του καταστήματος. Στις λοιπές περιπτώσεις η απόφαση λαμβάνεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 74 του παρόντος.

4. Κρατούμενοι, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της κράτησής τους διαπιστώνεται ότι έχουν εξάρτηση από τοξικές ουσίες, υπόκεινται στο καθεστώς που ειδικές διατάξεις ορίζουν, τηρουμένων των βασικών εγγυήσεων θεραπευτικής μεταχείρισης του παρόντος Κώδικα.

5. Κρατούμενοι, για τους οποίους υπάρχει υποψία ότι πάσχουν από λοιμώδες νόσημα, περιορίζονται σε ειδικό τμήμα του καταστήματος, με απόφαση του διευθυντή και τη σύμφωνη γνώμη του ιατρού του καταστήματος, για όσο χρονικό διάστημα ενδείκνυται ιατρικώς, μέχρι την οριστική διάγνωση.

Άρθρο 31

Απεργία πείνας

1. Ο κρατούμενος που δηλώνει ότι κατέρχεται σε απεργία πείνας έχει το δικαίωμα να καλέσει ιατρό του καταστήματος ή και ιατρό της επιλογής του για να διαπιστωθεί η κατάσταση της σωματικής, ψυχικής και πνευματικής του υγείας. Μετά τη δήλωση αυτή ο διευθυντής σε συνεργασία με τον ιατρό του καταστήματος λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την παρακολούθησή και την προστασία του σε ειδικό χώρο του καταστήματος.

2. Πέραν των περιπτώσεων του άρθρου 74 του παρόντος, αν κατά τη διάρκεια της απεργίας ο ιατρός του καταστήματος κρίνει ότι ο απεργός χρειάζεται ειδικότερη ιατρική παρακολούθηση, ζητεί με αιτιολογημένη γνωμάτευσή του τη μεταγωγή του απεργού σε θεραπευτικό κατάστημα.

3. Αν ο απεργός περιέλθει σε κατάσταση άμεσου κινδύνου ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του εφαρμόζεται ανάλογα η διάταξη του άρθρου 29 παράγραφος 3 του παρόντος. Για τη φύση και την έκταση των μέτρων συνεκτιμώνται η προσωπικότητα του κρατουμένου, οι επιδιώξεις του και η σταθερότητα της απόφασής του.

Άρθρο 32 Διατροφή

1. Η κατάλληλη διατροφή των κρατουμένων είναι υποχρέωση του Κράτους. Η διαμόρφωση εναλλασσόμενων εβδομαδιαίων προγραμμάτων συσσιτίου των κρατουμένων γίνεται από τον ιατρό του καταστήματος σε συνεργασία με το Συμβούλιο Φυλακής, με βάση τα πρότυπα που θέτουν οι υγειονομικές αρχές ή υγειονομικές σχολές ή Τμήματα Διαιτολογίας Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι..

2. Η ποιότητα και η γενική κατάσταση του παρασκευαζόμενου κατά την προηγούμενη παράγραφο συσσιτίου στα καταστήματα κράτησης ελέγχεται και παρακολουθείται καθημερινά από τον διευθυντή.

Κατά τον έλεγχο μπορεί να πορίσεται ιατρός οριζόμενος κατά περίπτωση από τον τοπικό ιατρικό σύλλογο. Η διανομή του συσσιτίου γίνεται σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα του καταστήματος.

3. Ο ιατρός του καταστήματος καθορίζει, με γραπτή γνωμάτευση, ειδική διαίτα ή συμπληρωματική τροφή σε άτομα ή κατηγορίες κρατουμένων που έχουν ανάγκη, όπως οι ασθενείς, οι γυναίκες σε εγκυμοσύνη και οι υπερηλικείς.

4. Πρόνοια λαμβάνεται, κατά το δυνατόν, για ειδικά διαιτολόγια που επιβάλλουν ορισμένες θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις.

5. Επιτρέπεται στον κρατούμενο να προμηθεύεται με δική του δαπάνη πρόσθετα τρόφιμα ή αγαθά για την ικανοποίηση ατομικών του αναγκών με μεσολάβηση των υπηρεσιών του καταστήματος κράτησης. Η παράσκευή φαγητού στο χώρο του καταστήματος από τον ίδιο τον κρατούμενο επιτρέπεται μόνο για λόγους υγείας με απόφαση του διευθυντή, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του ιατρού του καταστήματος, λαμβανομένων υπόψη κατά περίπτωση των πραγματικών συνθηκών που επικρατούν σε αυτό.

6. Η παράδοση ειδών διατροφής σε κρατουμένους κατά το επισκεπτήριο απαγορεύεται, εκτός αν το επιτρέπει ο εσωτερικός κανονισμός του καταστήματος.

Άρθρο 33 Ενδυμασία

1. Κάθε κρατούμενος φέρει την ατομική του ενδυμασία, η οποία πρέπει να είναι ευπρεπής και καθαρή.

2. Η διεύθυνση του καταστήματος χορηγεί, σε όσους κρατουμένους έχουν ανάγκη, επαρκή ενδυμασία και υποδήματα, ανάλογα με την εποχή του έτους. Η ενδυμασία αυτή δεν επιτρέπεται να έχει εξευτελιστικό ή ταπεινωτικό χαρακτήρα ούτε να φέρει ιδιαίτερα σημάδια από τα οποία να προκύπτει η ιδιότητα του κρατουμένου.

3. Οι κρατούμενοι που εργάζονται σε αγροτικές ή βιοτεχνικές μονάδες ή εργαστήρια ή απασχολούνται σε άλλες εργασίες δικαιούνται να τους παρέχεται κατάλληλος ρουχισμός.

4. Οι κρατούμενοι που έχουν από την επαγγελματική ή άλλη ιδιότητά τους ιδιαίτερη στολή δεν επιτρέπεται να τη φορούν στο κατάστημα.

5. Οι κρατούμενοι επιτρέπεται να χρησιμοποιούν δικά τους κλινοσκεπάσματα και πετσέτες. Η διεύθυνση του καταστήματος χορηγεί τα εν λόγω είδη σε όσους δεν διαθέτουν. Ο τύπος, η ποκότητα και η ποσότητα των ειδών που παρέχονται καθορίζονται με απόφαση της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

6. Οι κρατούμενοι υποχρεούνται να τηρούν καθαρά και φροντισμένα τα είδη ένδυσης και ρουχισμού. Η διεύθυνση του καταστήματος τους προμηθεύει τα αναγκαία προς τούτο μέσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 34 Οργάνωση

1. Όλοι οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα στην εντός του καταστήματος εν γένει μόρφωση, άθληση, πολιτιστικές δραστηριότητες και δημιουργική απασχόληση. Η ενασχόληση των κρατουμένων με τις παραπάνω δραστηριότητες, η συμμετοχή και συνεργασία τους σε σχετικά προγράμματα και ιδίως σε εκείνα επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης συνεκτιμάται θετικά για τη χορήγηση ευεργετικών μέτρων.

Το Συμβούλιο Φυλακής αποφασίζει ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ. ή εισήγηση του αρμόδιου φορέα για την οργάνωση μορφωτικών ή άλλων δραστηριοτήτων των κρατουμένων. Το Συμβούλιο Φυλακής ενημερώνει τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος εγκρίνει ή απορρίπτει την απόφαση αυτή μέσα σε είκοσι ημέρες το αργότερο. Αν ο χρόνος αυτός παρέλθει άπρακτος, η πιο πάνω απόφαση θεωρείται ότι έχει εγκριθεί. Για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την πραγματοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορεί να αποφασίζει και ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Δικαιοσύνης ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία επιλογής ή ορισμού, κατά προτεραιότητα με απόσπαση ή μετάταξη, ενός Συμβούλου Εκπαίδευσης σε κάθε κατάστημα, έργο του οποίου είναι ο σχεδιασμός και συντονισμός των παραπάνω προγραμμάτων. Στα κέντρα ημελεύουσας διαβίωσης διορίζεται Σύμβουλος Εκπαίδευσης, εφόσον αυτά έχουν δυναμικότητα μεγαλύτερη των 30 κρατουμένων.

3. Μέχρι το διορισμό του Συμβούλου Εκπαίδευσης Κρατουμένων, η επεξεργασία, ο συντονισμός και η πραγμάτωση ατομικών ή συλλογικών προγραμμάτων, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, ανατίθενται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., σε εξειδικευμένο προσωπικό του καταστήματος ή σε πρόσωπα με ειδικές γνώσεις και εμπειρίες.

4. Η ωριαία αποζημίωση των διδασκόντων στα παραπάνω εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα που υλοποιεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

Άρθρο 35 Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση

1. Η εκπαίδευση των κρατουμένων αποβλέπει στην απόκτηση ή συμπλήρωση εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, καθώς και στην επαγγελματική κατάρτιση τους.

2. Για το σκοπό αυτόν λειτουργεί μέσα στο κατάστημα, όπου είναι δυνατό, μονοθέσιο δημοτικό σχολείο, υπαγόμενο στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και ρυθμιζόμενο από τις κείμενες διατάξεις περί δημοσίων σχολείων. Το Συμβούλιο Φυλακής οργανώνει, με τη συνεργασία αρμόδιων φορέων, προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, μαθητείας ή εξειδίκευσης.

3. Οι παρεχόμενοι τίτλοι σπουδών είναι ισότιμοι με τους αντίστοιχους των σχολών της ίδιας βαθμίδας εκπαίδευσης, χωρίς να προκύπτει από το κείμενό τους ότι αποκλήθηκαν σε κατάσταση κράτησης.

4. Ειδικά μέτρα λαμβάνονται για την εκπαίδευση των αλλοδαπών κρατουμένων, εφόσον αυτό είναι εφικτό στο συγκεκριμένο κατάστημα.

5. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για τους νεαρούς κρατουμένους. Οι αναλφάβητοι ενήλικες ενθαρρύνονται να παρακολουθούν μαθήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ή προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή επιμόρφωσης.

6. Όσοι έχουν συμπληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές στη δευτεροβάθμια ή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με εκπαιδευτικές άδειες, σύμφωνα με το άρθρο 58 του παρόντος.

7. Κατά το χρόνο της εκπαίδευσης οι εργασίες που ανατίθενται στον κρατούμενο είναι κατά το δυνατό ανασφαιρικές με το αντικείμενο της εκπαίδευσής του.

8. Σε περίπτωση επιτυχούς αποπεράτωσης ολοκληρωμένου κύκλου σπουδών τριμήνης τουλάχιστον διάρκειας ο κρατούμενος δικαιούται να τύχει ευεργετικού υπολογισμού ημερών παύσης, κατά τις προϋποθέσεις του άρθρου 46 του παρόντος.

9. Η εκπαίδευση των κρατουμένων δεν αναστέλλεται σε περίπτωση μεταγωγής ή επιβολής πειθαρχικής ποινής, όταν τούτο είναι δυνατό. Αν επιβληθεί πειθαρχικός περιορισμός κατά τη διάρκεια των σπουδών του συγκεκριμένου κρατουμένου, η έκταση του μέτρου μπορεί να γίνει κατά τη διάρκεια των διακοπών ή αργιών.

Άρθρο 36

Σωματική άσκηση και άθληση

1. Για τη διατήρηση της φυσικής και ψυχικής υγείας των κρατουμένων διατίθεται χρόνος μιας τουλάχιστον ώρας καθημερινά για να περιπατούν ή να ασχολούνται με ατομικές ασκήσεις στο προαύλιο του καταστήματος ή σε ανοικτό χώρο προστατευόμενο από τις καιρικές μεταβολές.

2. Για τη σωματική άσκηση των κρατουμένων δημιουργούνται χώροι εσωτερικοί (γυμναστήρια) ή εξωτερικοί (γήπεδα), κατάλληλα διαμορφωμένοι και εξοπλισμένοι για ατομική ή ομαδική άσκηση.

3. Τα προγράμματα άσκησης και άθλησης οργανώνουν και επιβλέπουν γυμναστές. Ο ιατρός του καταστήματος ελέγχει την κανονότητα κάθε κρατουμένου να συμμετάσχει στα εν λόγω προγράμματα.

4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από εισήγηση του Κ.Ε.Σ.Φ., καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία για τη διαργάνωση κοινών εκδηλώσεων παιδαγωγικού, ψυχαγωγικού, αθλητικού ή άλλων παρόμοιου χαρακτήρα από κρατουμένους διαφόρων καταστημάτων κράτησης ή τμημάτων τους ή και για την πραγματοποίηση στήσιων αθλητικών εκδηλώσεων με φορείς εκτός καταστήματος.

Άρθρο 37

Ενημέρωση

1. Κάθε κρατούμενος έχει δικαίωμα να ενημερώνεται

με εφημερίδες, περιοδικά, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές. Το Συμβούλιο Φυλακής προσδιορίζει τις λεπτομέρειες άσκησης του εν λόγω δικαιώματος, όπως τόπος, χρόνο και διαδικασία.

2. Το Συμβούλιο Φυλακής, ύστερα από γνώμη του Συμβούλου Εκπαίδευσης Κρατουμένων, διοργανώνει διαλέξεις σε κρατούμενους από μέλη Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι., επιστημονικών, επαγγελματικών, πολιτιστικών και κοινωνικών φορέων.

3. Ενθαρρύνονται οι ομαδικές συζητήσεις των κρατουμένων με τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων, οι οποίοι τις οργανώνουν και τις διευθύνουν.

4. Η αυτομόρφωση των κρατουμένων διευκολύνεται από τον Σύμβουλο Εκπαίδευσης Κρατουμένων, ο οποίος και οργανώνει χώρους για αναγνώστριο, καθώς και δανειστική βιβλιοθήκη διαρκώς εμπλουτιζόμενη με λογοτεχνικά, επαγγελματικά και επιστημονικά βιβλία. Όπου είναι δυνατό, η βιβλιοθήκη αυτή αποτελεί παράρτημα της δημοτικής βιβλιοθήκης.

5. Στον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του καταστήματος κράτησης καθορίζονται οι όροι λειτουργίας της βιβλιοθήκης και οι προϋποθέσεις της εκτός καταστήματος προμήθειας βιβλίων από κρατουμένους.

Άρθρο 38

Ψυχαγωγία - Ελεύθερος χρόνος

1. Η ψυχαγωγία των κρατουμένων γίνεται σε κατάλληλα διαμορφωμένο υποαίθριο ή εσωτερικό χώρο του καταστήματος.

2. Οι κρατούμενοι συμμετέχουν σε ατομικές ή ομαδικές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, σε οργάνωση θιάσου, χορωδίας, έκθεσης ζωγραφικής και χειροτεχνημάτων, κινηματογραφικών και άλλων προβολών. Όπου είναι δυνατό, λειτουργεί κινηματογράφος μέσα στο κατάστημα.

3. Την οργάνωση και πραγματοποίηση των παραπάνω εκδηλώσεων αναλαμβάνει το Συμβούλιο Φυλακής, ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου φορέα με τη συνδρομή των τοπικών πολιτιστικών φορέων και σε συνεργασία με τους κρατουμένους που εκδηλώνουν σχετική πρωτοβουλία. Οι εκδηλώσεις αυτές δεν πραγματοποιούνται, μόνον εάν το Συμβούλιο Φυλακής επικαλεστεί αιτιολογημένα ειδικούς λόγους αναφερόμενους στην τάξη και ασφάλεια του καταστήματος.

4. Η ενεργός συμμετοχή των κρατουμένων στα προγράμματα αυτά και η εν γένει δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου συνεκτιμώνται θετικά για τη χορήγηση ευεργετικών μέτρων ή προνομίων που προβλέπονται στον παρόντα Κώδικα.

Άρθρο 39

Άσκηση θρησκευτικών καθηκόντων

1. Η θρησκευτική αγωγή είναι προαιρετική και περιλαμβάνει το δικαίωμα του κρατουμένου να ασκεί τα θρησκευτικά του καθήκοντα και να επικοινωνεί με αναγνωρισμένο εκπρόσωπο του θρησκεύματος ή του δόγματός του. Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία ασκήσεως των παραπάνω δικαιωμάτων καθορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος.

2. Ο κρατούμενος κατά την εισαγωγή του στο κατάστημα ερωτάται και δηλώνει, αν το επιθυμεί, το θρησκεύμα ή το δόγμα στο οποίο ανήκει.

3. Σε κάθε κατάσταση υπάρχει ναός ή κατάλληλος χώρος στον οποίο, όσοι από τους κρατουμένους επιθυμούν, παρακολουθούν τη θεία λειτουργία ή άλλες εκδηλώσεις θρησκευτικής λατρείας.

4. Κρατούμενοι, οι οποίοι βρίσκονται σε ειδικούς χώρους κράτησης ή σε θεραπευτικά καταστήματα, μπορούν να δέχονται επίσκεψη ιερέα για εκπλήρωση θρησκευτικών καθηκόντων.

5. Ο ιερέας ή ο εκπρόσωπος θρησκείματος ή δόγματος καλείται από το Συμβούλιο Φυλακής για να εκφράσει τη γνώμη του σε θέματα που άπτονται του λειτουργημάτων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α': ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 40

Καθορισμός εργασίας και απασχόλησης

1. Η εργασία ή απασχόληση του κρατούμενου δεν έχει πτωρητικό ή καταπιεστικό χαρακτήρα.

2. Απαγορεύεται, έπειτα από γνωμάτευση του ιατρού του καταστήματος, η ανάληψη από τον κρατούμενο εργασίας ή απασχόλησης που μπορεί βλάβη να προκαλέσει σοβαρή και μόνιμη βλάβη στην υγεία του.

3. Οι διατάξεις αυτού του κεφαλαίου εφαρμόζονται ανάλογα σε κρατούμενους, κατά τα άρθρα 15 και επόμενα του παρόντος, που επιθυμούν να εργασθούν ή να απασχοληθούν μέσα στο κατάστημα κράτησης. Οι λεπτομέρειες των συναφών θεμάτων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

4. Όσοι κρατούμενοι επιθυμούν, εντάσσονται σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης, μισθωσίας ή εξειδίκευσης, που βρίσκονται σε λειτουργία.

5. Το Συμβούλιο Εργασίας Κρατούμενων, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του επόμενου άρθρου, συνεργάζεται με αρμόδιους επαγγελματικούς ή άλλους φορείς της περιοχής του καταστήματος ή άλλους παρεμφερείς κοινωνικούς φορείς για την επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση, μισθωσία ή εξειδίκευση των κρατούμενων, την εξεύρεση εργασίας και την ομαλή εκτέλεσή της.

6. Οι κρατούμενοι απασχολούνται σε βοηθητικές εργασίες ή υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών του καταστήματος κράτησης και άλλων δημοσίων κτιρίων ή χώρων, όπως εργασίες καθαριότητας, μαγειρείου, πλυντηρίου, καθαρισμού ή μεταφοράς τροφίμων, κηπουρικές εργασίες κ.λπ. Η ανάληψη των εργασιών αυτών γίνεται για τριμηνή το πολύ διάρκεια, με δυνατότητα ανανέωσής της, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 41

Οργάνωση εργασίας και απασχόλησης μέσα στο κατάστημα

1. Στα καταστήματα κράτησης κάθε κατηγορίας μπορεί να οργανώνονται αγροτικές ή βιοτεχνικές μονάδες εργασίας, κατά το δυνατόν ανάλογες με εκείνες που υπάρχουν έξω από αυτά και προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της ελεύθερης αγοράς.

2. Η ανάθεση ή συνέχιση εκτέλεσης των εργασιών ή υπηρεσιών γίνεται κατά προτίμηση σε κρατούμενους στους οποίους προσιδιάζουν οι εργασίες αυτές από άποψη ηλικίας, φύλου, ικαντήτων κ.λπ. και οι οποίοι παρέχουν βέβαια εγγύηση ότι θα τις επιτελούν με ευαισθησία και υπευθυνότητα.

3. Σε κάθε κατάστημα λειτουργεί Πενταμελές Συμβούλιο Εργασίας Κρατούμενων. Σε αυτό μετέχουν με δικαίωμα ψήφου ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, ως πρόεδρος, ο διευθυντής του καταστήματος, ο αρχιλό-

γος κοινωνικός λειτουργός, ο αρχιφυλάκας και ο γεωπόνος της αγροτικής μονάδας ή ο εποπτεύων το χώρο εργασίας ή ο προϊστάμενος τεχνικής υπηρεσίας της βιοτεχνικής μονάδας ή άλλος εξειδικευμένος επιστήμονας. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται έπειτα από ακρόαση των ενδιαφερόμενων κρατούμενων. Η επιλογή, κατανομή και εποπτεία των κρατούμενων, ο προσδιορισμός του ωραρίου και οι λοιποί όροι εργασίας και απασχόλησης για κάθε κρατούμενο γίνονται από το Συμβούλιο Εργασίας Κρατούμενων.

4. Ιδιαίτερα για τις βοηθητικές εργασίες συντάσσεται πίνακας αυτών που επιθυμούν να τις εκτελούν και από αυτόν επιλέγονται εργαζόμενοι κατά χρονολογική σειρά υποβολής αίτησής τους. Παράλληλη προηγούμενης χρονολογικά αίτησης αιτιολογείται ειδικά.

5. Οι κρατούμενοι μπορούν να εργάζονται για δικό τους λογαριασμό ή έπειτα από παραγγελία του Δημοσίου ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ιδιώτη μέσα στους χώρους κράτησής τους, έπειτα από ανεννόηση του εργοδότη με το Συμβούλιο Φυλακής, εφόσον δεν παραβλάπτονται οι όροι ασφαλείας και εύρυθμης λειτουργίας του καταστήματος.

Άρθρο 42

Οργάνωση εργασίας έξω από το κατάστημα

1. Η εργασία των κρατούμενων έξω από το κατάστημα κράτησης σε βιομηχανικές, αγροτοβιομηχανικές, βιοτεχνικές ή αγροτικές μονάδες ή επιχειρήσεις που ανήκουν στο Δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα ή στον ιδιωτικό τομέα ή σε Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης μπορεί να οργανώνεται από τη Διοίκηση των μονάδων ή επιχειρήσεων τους με τη συνεργασία της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης και να υλοποιείται με την εποπτεία της Διεύθυνσης του καταστήματος κράτησης.

2. Κρατούμενοι που επιθυμούν να συνεχίσουν την επαγγελματική τους απασχόληση ή για τους οποίους έχει εξευρεθεί εργασία, κατά τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, μπορούν να απασχολούνται στην εργασία αυτή έπειτα από συμφωνητή γνώμη του Συμβουλίου Εργασίας Κρατούμενων και εφόσον τους χορηγηθεί άδεια ημελεύθερης διαβίωσης, σύμφωνα με τα άρθρα 59 επόμενα του παρόντος.

Άρθρο 43

Αμοιβή εργασίας και απασχόλησης

1. Η εργασία των κρατούμενων που παρέχεται σε μονάδες ή επιχειρήσεις του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα έξω από τα καταστήματα κράτησης ή σε αγροτικές, βιοτεχνικές μονάδες ή εργαστήρια μέσα στα καταστήματα, αμειβεται με χρηματικό ποσό, το ύψος του οποίου καθορίζεται ανά ημέρα ή κατ' αποκοπή ή κατά μονάδα μέτρησης, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ανάλογα με το είδος της εργασίας και το βαθμό εξειδίκευσης του εργαζόμενου. Για τον προσδιορισμό της αμοιβής εργασίας που παρέχεται σε ιδιωτικές μονάδες ή επιχειρήσεις έξω από τα καταστήματα κράτησης συνεκτιμάται και η νομοθεσία που ισχύει για τους εργαζόμενους γενικά. Το ένα τρίτο της αμοιβής για κρατούμενους εργαζόμενους έξω από τα καταστήματα κράτησης αποδίδεται στο Δημόσιο ως συμμετοχή τους στις δαπάνες διαβίωσης στο κατάστημα και κατατίθεται στο λογαριασμό "Κεφάλαια Εργασίας Κρατούμενων". Το αποδιδόμενο αυτό ποσό δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει ανά ημέρα το ημερομίσθιο ανεπίδικτου εργάτη.

2. Η εργασία των κρατούμενων για δικό τους λογαριασμό ή έπειτα από παραγγελία του Δημοσίου ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης ή ιδιώτη μέσα στους χώρους κράτησής τους αμείβεται κατά τα συμφωνούμενα ή συμφωνημένα μεταξύ των δύο μερών. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι προϋποθέσεις παροχής της εργασίας αυτής, καθώς και το ποσό της αμοιβής που παρακρατείται και κατατίθεται στα 'Κεφάλαια Εργασίας Κρατούμενων'. Το ποσό αυτό δεν μπορεί να είναι ανώτερο του 20% της αμοιβής.

3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από πρόταση των οικείων Συμβουλίων Εργασίας Κρατούμενων, καθορίζονται, ιδίως, ο αριθμός των θέσεων εργασίας σε κάθε κατάσταση κράτησης, ο χαρακτηρισμός των θέσεων με ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής, καθώς και με αμοιβή κάθε είδους.

4. Τον έλεγχο ως προς την εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ασκεί ο κατά τόπον αρμόδιος επιθεωρητής εργασίας.

Άρθρο 44

Ευθύνη κρατούμενων που εργάζονται

1. Εργαλεία ή άλλα κινητά αντικείμενα, που χρησιμοποιούνται από τους κρατούμενους στη διάρκεια της εργασίας τους, καταμετρούνται και ασφαίζονται κάθε μέρα μετά το τέλος της εργασίας.

2. Οι κρατούμενοι που εργάζονται υπέχουν αστική, ποινική και πειθαρχική ευθύνη, κατά τις κείμενες διατάξεις, για την με πρόθεση καταστροφή ή ουσιαστική βλάβη των εργαλείων, μηχανημάτων, συσκευών, πρώτων υλών ή άλλων αντικειμένων τα οποία χρησιμοποιούν για την εργασία τους.

Άρθρο 45

Ατομικός Λογαριασμός Κρατούμενων (χρημάτο)

1. Ο ατομικός λογαριασμός (χρημάτο) σχηματίζεται από τα χρήματα που έφερε μαζί του ο κρατούμενος, κατά την εισαγωγή του στο κατάστημα, από εμβάσματα σε αυτόν συγγενών του ή τρίτων στη διάρκεια της κράτησής του και από το χρηματικό προϊόν της εργασίας του ή τις συναφείς με την εργασία του ασφαλιστικές παροχές σε χρήμα.

2. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζεται το ύψος του χρηματικού ποσού που παραμένει στο λογιστήριο του καταστήματος, ως άτοκος τρεχούμενος λογαριασμός στη διάθεση του κρατούμενου για αντιμετώπιση τρεχουσών αναγκών του κρατούμενου ή της οικογένειάς του, καταβολή χρηματικής ποινής εκ μετατροπής, καθώς και αποζημίωση του θύματος της αξιόπονης πράξης. Χρηματικό ποσό πέραν του πια πάνω ορίου κατατίθεται από την υπηρεσία σε έντοκο τραπεζικό λογαριασμό ταμειωτηρίου, χωρίς να μπορεί να κατασχεθεί, εκχωρηθεί, σιμψιφισθεί ή εισπραχθεί κατ' άλλον τρόπο, εκτός αν πρόκειται για αποζημίωση λόγω καταστροφής ή ουσιαστικής βλάβης με πρόθεση της περιουσίας του καταστήματος κράτησης, μετά από απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού. Το ποσό αυτό αποδίδεται στον κρατούμενο κατά την με οποιονδήποτε τρόπο απόλυση του από το κατάστημα. Με απόφαση του διευθυντή, ύστερα από εισήγηση του διαχειριστικού οργάνου του καταστήματος, ο κρατούμενος μπορεί να αναλαμβάνει μέρος του εν λόγω ποσού και πριν την απόλυσή του σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, χορήγησης κάθε είδους άδειας, καταβολής χρηματικής ποινής εκ μετατροπής ή προς αποζημίωση του θύματος της αξιόπονης πράξης.

3. Ο κρατούμενος απαγορεύεται να διαθέτει οποιοδήποτε ποσό υπέρ τρίτου κρατούμενου, εκτός αν ο τελευταίος είναι γονέος, τέκνο, σύζυγος ή αδελφός του.

ΤΜΗΜΑ Β': ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ ΠΟΙΝΗΣ ΛΟΓΩ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άρθρο 46

Προϋποθέσεις και διαδικασία

1. Κρατούμενοι που παρέχουν εργασία οποιασδήποτε μορφής ή απασχολούνται σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης μπορεί να τύχουν ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής μετά από πρόταση του Συμβουλίου Εργασίας Κρατούμενων και απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού. Για τους μεταξύ αυτών υποδικούς, οι ημέρες που έχουν υπολογισθεί ευεργετικά θα λαμβάνονται υπόψη μόνο στην περίπτωση καταδίκης τους από την ημερομηνία έκδοσης της οριστικής καταδικαστικής απόφασης.

2. Προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, καθορίζει τις ειδικότερες ρυθμίσεις του ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής για καταδικούς και υποδικούς, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβίνει κατ' ανώτατο όριο τις δύο ημέρες εκτιπές ποινής για κάθε ημέρα εργασίας ή απασχόλησης σε προγράμματα ή σπουδών, σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 8 του παρόντος. Σε ειδικές ή εξαιρετικές περιπτώσεις, με παρόμοια προεδρικό διάταγμα μπορεί να γίνει υπέρβαση του παραπάνω ανώτατου ορίου.

3. Ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του: α) στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων παραγράφων να μην επιτρέψει τον ευεργετικό υπολογισμό των ημερών ποινής λόγω εργασίας των τριών τελευταίων μηνών εν όλω ή εν μέρει, αν ο κρατούμενος τιμωρήθηκε πειθαρχικά κατά τη διάρκεια του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος, κατά τα προβλεπόμενα από το άρθρο 69 παράγραφος 2 και 3 του παρόντος Κώδικα ή β) να ανακαλέσει εν όλω ή εν μέρει προηγουμένως αποφάσεις του για ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής, οι οποίες εκδόθηκαν μέσα στους προηγούμενους έξι μήνες, αν ο κρατούμενος τιμωρήθηκε πειθαρχικά. Κατά των αποφάσεων αυτών επιτρέπεται προσφυγή στο δικαστήριο εκτέλεσης ποινών μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης.

ΤΜΗΜΑ Γ': ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 47

Υποχρέωση ασφάλισης κατά κινδύνου ατυχήματος

Κρατούμενοι που εργάζονται σε θέσεις, όπως αυτές κάθε φορά ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δικαιοσύνης ή παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης μέσα ή έξω από τη φυλακή υπόγονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. κατά του κινδύνου του ατυχήματος, σύμφωνα με την περί ασφάλισης ισχύουσα νομοθεσία. Με απόφαση των αρμόδιων Υπουργών ορίζονται οι προϋποθέσεις για την ως άνω ασφάλιση των κρατούμενων.

Άρθρο 48

Παροχές σε είδος

Οι παραχές υγειονομικού και φαρμακευτικού χαρακτήρα σε είδος χορηγούνται από το κατάστημα κράτησης, εφόσον δεν προβλέπεται η χορήγηση αντίστοι-

χων παροχών από το Ι.Κ.Α..

Άρθρο 49
Παροχές σε χρήμα

Οι παροχές σε χρήμα κατατίθενται στον ατομικό λογαριασμό του κρατούμενου και διατίθενται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 45 του παρόντος.

Άρθρο 50
Υπόχρεα για την καταβολή εισφορών

1. Σε περίπτωση που ο κρατούμενος εργάζεται σε ιδιωτικές μονάδες ή επιχειρήσεις εκτός φυλακής, οι εισφορές της ασφάλισης του Ι.Κ.Α. βαρύνουν τον εργοζόμενο κρατούμενο και τον εργοδότη.

2. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Δικαιοσύνης, Υγείας και Πρόνοιας και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, έπειτα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ι.Κ.Α., καθορίζεται το ύψος της εισφοράς των ανωτέρω κρατούμενων που εργάζονται και αυξομειώνεται το ύψος της εργοδοτικής εισφοράς, είτε γενικά είτε κατά κατηγορία επιχειρήσεων ή εργαζομένων. Με όμοιες υπουργικές αποφάσεις μπορεί ειδικότερα να ρυθμίζεται κάθε ζήτημα σχετικό με τον υπολογισμό, το χρόνο και τον τρόπο καταβολής των υπέρ του Ι.Κ.Α. ασφαλιστικών εισφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Άρθρο 51
Σκοπός και μέσα πραγμάτωσης της επικοινωνίας

1. Η τακτική και απρόσκοπτη επικοινωνία του κρατούμενου με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον αποσκοπεί στην ομαλή διαβίωσή του στο κατάστημα και την ταχύτερη προσαρμογή του στην κοινωνική ζωή μετά την απόλυσή του.

2. Η εν λόγω επικοινωνία πραγματοποιείται ιδίως με: α) την υποδοχή επισκεπτών, β) την ανταλλαγή επιστολών, γ) την τηλεφωνική επικοινωνία, δ) τις άδειες εξόδου από το κατάστημα και ε) τους θεσμούς ημελεύουσας διαβίωσης των κρατούμενων.

Άρθρο 52
Επισκέψεις

1. Κάθε κρατούμενος δικαιούται να δέχεται τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα επισκέψεις συγγενών μέχρι τετάρτου βαθμού, διάρκειας το λιγότερο μισής ώρας, καθώς και επισκέψεις του συνηγόρου του χωρίς αριθμητικό ή χρονικό περιορισμό, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

2. Το Συμβούλιο Φυλακής μπορεί, από δική του πρωτοβουλία ή μετά από γραπτή ή προφορική πρόταση της κοινωνικής υπηρεσίας ή μετά από αίτημα κρατούμενου, να επιτρέψει την επίσκεψη και άλλων ατόμων ή συλλόγων, που εκτιμάται ότι δεν θα ασκήσουν δυσμενή επίδραση στον κρατούμενο. Εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων, μέλη επιστημονικών εταιριών, πολιτιστικών, θρησκευτικών ή άλλων συλλόγων επισκέπτονται κρατούμενους ύστερα από άδεια του Συμβουλίου Φυλακής. Το Συμβούλιο Φυλακής ενημερώνει σχετικά τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος εντός τριών ημερών εγκρίνει ή απορρίπτει τη χορήγηση άδειας.

Αν ο χρόνος αυτός παρέλθει άπρακτος, θεωρείται ότι η άδεια έχει χορηγηθεί. Η κοινωνική υπηρεσία του καταστήματος μεριμνά για τη διατήρηση των δεσμών

του κρατούμενου με την οικογένειά του ή για τη δημιουργία θετικών διαπροσωπικών σχέσεων και με τρίτα πρόσωπα. Η άρνηση του κρατούμενου να δεχθεί τους παραπάνω επισκέπτες δεν αποτελεί στοιχείο δυσμενούς για αυτόν κρίσης.

3. Οι επισκέψεις πραγματοποιούνται σε ειδικό κατάλληλο χώρο του καταστήματος στον οποίο υπάρχει μόνον οπτικός έλεγχος. Οι επισκέψεις συζύγων και τέκνων των κρατούμενων πραγματοποιούνται σε ιδιαίτερο κατάλληλο χώρο του καταστήματος.

4. Ο μέγιστος αριθμός των επισκέψεων, η διάρκεια και ο τρόπος επικοινωνίας, ο έλεγχος των επισκεπτών για λόγους ασφαλείας, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια ρυθμίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος.

5. Σε περίπτωση απαγόρευσης ή περιορισμού ή μη πραγματοποίησης των επισκέψεων, κάθε κρατούμενος μπορεί να προσφύγει στον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό.

6. Σε αλλοδαπούς κρατούμενους παρέχονται όλες οι δυνατότες διευκολύνσεις για να επικοινωνούν με τους διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους του κράτους του οποίου φέρουν την υπηκοότητα ή με άλλα πρόσωπα τα οποία, κατά την κρίση του Συμβουλίου Φυλακής, συμβάλλουν στην εξομάλυνση των ειδικών προβλημάτων που δημιουργούνται από την κράτησή τους. Οι κρατούμενοι που προέρχονται από κράτη τα οποία δεν έχουν διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους στη χώρα, καθώς και οι πρόσφυγες και οι απάτριδες, μπορούν να απευθύνονται στο διπλωματικό εκπρόσωπο του κράτους το οποίο έχει αναλάβει τα συμφέροντά τους ή σε οποιαδήποτε άλλη εθνική αρχή ή σε διεθνή οργάνωση της οποίας η αποστολή είναι να υπερασπίζεται τα συμφέροντα αυτά.

Άρθρο 53
Τηλεφωνική επικοινωνία, τηλεγραφήματα, επιστολές

1. Κάθε κρατούμενος επικοινωνεί με τηλέφωνο που βρίσκεται σε κοινόχρηστο, οπτικά ελεγχόμενο χώρο του καταστήματος. Απαγορεύεται η χρήση και κατοχή κινητών τηλεφώνων. Με απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι επικοινωνίας με τα κοινόχρηστα τηλέφωνα, καθώς και οι περιπτώσεις επικοινωνίας με άτομα τα οποία δεν έχουν δικαίωμα επίσκεψης.

2. Κάθε υπόδικος δικαιούται να επικοινωνεί τηλεφωνικά με το δικηγόρο του χωρίς αριθμητικό περιορισμό.

3. Δεν τίθεται περιορισμός στην αποστολή τηλεγραφημάτων ή επιστολών που πραγματοποιούν τους σκοπούς της διάταξης του άρθρου 51 παράγραφος 1 του παρόντος Κώδικα.

4. Το περιεχόμενο των επιστολών και της τηλεφωνικής και κάθε άλλης μορφής τηλεπικοινωνιακής ανταπόκρισης ή επικοινωνίας κατά το άρθρο 19 του Συντάγματος δεν ελέγχεται. Σε περίπτωση που το επιβάλλουν λόγοι εθνικής ασφαλείας ή προς διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων, το περιεχόμενο αυτό μπορεί να ελεγχθεί υπό τις εγγυήσεις που ορίζει ο νόμος.

5. Οι κρατούμενοι επικοινωνούν με δική τους δαπάνη, αν όμως δεν έχουν τη δυνατότητα αυτή, η σχετική δαπάνη μπορεί να καλύπτεται από την υπηρεσία.

6. Σε χώρο του καταστήματος προαπτό στους κρατούμενους τοποθετείται ταχυδρομικό κιβώτιο των Ελληνικών Ταχυδρομείων. Η διεύθυνση του καταστήματος φροντίζει αμέσως για την έγκαιρη αποστολή και παραλαβή τηλεγραφημάτων ή συστημένων επιστολών από και προς κρατούμενους.

7. Σε περίπτωση απαγόρευσης, περιορισμού της στέ-

ρησης των δυνατοτήτων επικοινωνίας των κρατούμενων κατά τις προηγούμενες διατάξεις, κάθε κρατούμενος μπορεί να προσφύγει στον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, κατά τις προϋποθέσεις του νόμου 2225/1994.

Άρθρο 54
Αδειες των κρατούμενων

1. Στους κρατούμενους χορηγούνται τακτικές, έκτακτες και εκπαιδευτικές άδειες απουσίας από τα καταστήματα κράτησης, σύμφωνα με τις επόμενες διατάξεις.

2. Ο χρόνος των αδειών θεωρείται χρόνος έκτισης της ποινής.

3. Από την εφαρμογή των ρυθμίσεων που ακολουθούν εξαιρούνται κρατούμενοι στους οποίους έχουν επιβληθεί μέτρα ασφαλείας κατά το άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα ή εκτίουν ποινή για το έγκλημα της εσχάτης προδοσίας.

4. Μόνη η ιδιότητα του αλλοδαπού, του αστέγου ή του στερομένου οικογενείας δεν αποκλείει τη χορήγηση αδειας.

5. Η απόρριψη αίτησης για χορήγηση αδειας γίνεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου οργάνου. Νέα αίτηση για χορήγηση τακτικής ή εκπαιδευτικής άδειας δεν επιτρέπεται πριν παρέλθουν δύο μήνες από την οριστική απόρριψη της προηγούμενης.

6. Σε περίπτωση δεύτερης συνεχόμενης απόρριψης της αίτησης για χορήγηση αδειας, ο κρατούμενος δικαιούται να προσφύγει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών ως Συμβούλιο, μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απορριπτικής απόφασης.

7. Η άδεια μπορεί να ανακληθεί όταν ο κρατούμενος παραβιάσει τους όρους υπό τους οποίους χορηγήθηκε ή διωχθεί για αξιόποινη πράξη τουλάχιστον σε βαθμό πλημμελήματος. Η παράγραφος 5 του άρθρου 110 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζεται αναλόγως.

8. Κρατούμενος που δεν επιστρέφει στο κατάστημα κράτησης μετά τη λήξη ή ανάκληση χορηγηθείσας αδειας, χωρίς να έχει προβεί σε έγκαιρη και ακριβή ενημέρωση και παραδεκτή δικαιολόγηση προς την υπηρεσία του καταστήματος, δεν δικαιούται νέα τακτική ή εκπαιδευτική άδεια πριν από την πάροδο ενός έτους από την επιστροφή ή σύλληψή του.

Άρθρο 55
Τακτικές άδειες - Προϋποθέσεις

1. Οι τακτικές άδειες χορηγούνται εφόσον: (1) Ο κατάδικος έχει εκτίσει το ένα πέμπτο της ποινής του χωρίς ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής λόγω εργασίας και η κράτηση έχει διαρκέσει τουλάχιστον τρεις μήνες. Σε περίπτωση έκτισης ποινής ισόβιας κάθειρξης, η κράτηση πρέπει να έχει διαρκέσει τουλάχιστον οκτώ έτη. Αν στον κατάδικο έχουν επιβληθεί περισσότερες ποινές κατά της ελευθερίας και δεν έχει γίνει προσμέτρησή τους σε μία συνολική ποινή κατά το άρθρο 94 Ποινικού Κώδικα, για τον υπολογισμό της ποινής που έχει εκπεί κατά την έννοια της παρούσας διάταξης, λαμβάνεται υπόψη το άθροισμα των επιμέρους ποινών. Σε περίπτωση ποινικού σφραγισμού, απαιτείται ο εφηβικός ή μετεφηβικός ηλικίας κατάδικος να έχει εκτίσει το ένα τρίτο τουλάχιστον του κατώτατου ορίου που έχει ορισθεί. (2) Δεν εκκρεμεί κατά του καταδίκου ποινική διαδικασία για αξιόποινη πράξη σε βαθμό κακουργήματος. (3) Εκτιμάται ότι δεν υπάρχει κίνδυνος τελέσεως, κατά τη διάρκεια της άδειας, νέων εγκλημάτων. (4) Συντρέχουν λόγοι που δικαιολογούν την προσδοκία ότι δεν υπάρχει κίνδυνος φυγής και ότι ο κρατούμενος δεν θα κάνει κακή χρήση της αδειας του.

Για να διαπιστωθεί αν συντρέχει αυτή η προϋπόθεση εκτιμώνται ιδίως: α) η προσωπικότητα του καταδίκου και η εν γένει συμπεριφορά του μετά την τέλεση της πράξης, κατά τη διάρκεια της κράτησης, σε συνδυασμό με το άρθρο 69 παράγραφος 2 του παρόντος Κώδικα και κατά τη διάρκεια των αδειών, που ενδεχομένως του έχουν ήδη χορηγηθεί, β) η ατομική, επαγγελματική και κοινωνική κατάσταση του ίδιου και της οικογένειάς του, καθώς και οι τυχόν οικογενειακές του υποχρεώσεις, γ) η ωφέλεια, την οποία μπορεί να έχει για την προσωπικότητα του καταδίκου και τη μελλοντική του εξέλιξη η λήψη μέτρων για τη σταδιακή επάνοδό του σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας.

2. Η τακτική άδεια χορηγείται από το Συμβούλιο του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος μετά από αίτηση του καταδίκου. Κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου καλείται αυτός, καθώς και οποιαδήποτε τρίτο πρόσωπο για την παροχή των αναγκαίων διευκρινίσεων.

3. Στους κρατούμενους σε θεραπευτικά καταστήματα είτε δυνάμει δικαστικών αποφάσεων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του άρθρου 54 του παρόντος, είτε για νοσηλεία, χορηγείται τακτική άδεια, εφόσον ο θεράπων ιατρός γνωματεύσει σχετικά. Ειδικά για τους κρατούμενους για νοσηλεία απαιτείται επιπλέον να γνωματεύσει και ο θεράπων ιατρός ότι πάσχουν από χρόνια ασθένεια και είναι αδύνατη επί του παρόντος η επανομεταγωγή τους στο κατάστημα από το οποίο προήλθαν.

Άρθρο 56
Ειδικότερη διαδικασία χορήγησης τακτικών αδειών

1. Η τακτική άδεια διαρκεί από μία έως πέντε ημέρες στις οποίες συνηπολογίζονται οι Κυριακές και οι αργίες. Εφόσον ο κατάδικος έχει ήδη εκτίσει με οποιονδήποτε τρόπο τα δύο πέμπτα της ποινής του, και σε περίπτωση ποινής ισόβιας κάθειρξης δώδεκα έτη, η διάρκεια της άδειας μπορεί να αυξάνεται έως τις οκτώ ημέρες, οι οποίες υπολογίζονται όπως ορίζεται στο προηγούμενο εδάφιο. Η συνολική διάρκεια των αδειών ενός καταδίκου δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις σαράντα ημέρες το έτος.

Στους καταδικασ που λαμβάνουν τακτική άδεια και δηλώνουν τόπο μετάβασης που απέχει από το κατάστημα κράτησής τους πέραν των τριακοσίων χιλιομέτρων ή κατοικούν σε νησιά που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες, χορηγείται, επιπλέον, μία ημέρα για τη μετάβαση και μία ημέρα για την επιστροφή τους, οι οποίες δεν υπολογίζονται στη συνολική διάρκεια αδειών κάθε έτους. Με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου ο διευθυντής μπορεί να κατανέμει τις άδειες κατά χρόνο με κριτήριο την ομαλή λειτουργία του καταστήματος.

2. Μεταξύ δύο αδειών μεσολαμβάνουν τουλάχιστον δύο μήνες από την έναρξη της προηγούμενης άδειας.

3. Στον κατάδικο στον οποίο χορηγείται άδεια μπορεί να επιβληθούν περιοριστικοί όροι, ιδίως ως προς τον τόπο διαμονής του και τον τρόπο διαβίωσής του. Αν πρόκειται για έφηβο, η άδεια μπορεί να εξαρτηθεί και από τον όρο, ότι κατά την εξοδό του από το κατάστημα και την επιστροφή του θα συνοδεύεται από τα γονέα ή το άτομο που σκεπεί την επιμέλειά του ή από το πλησιέστερο συγγενικό του πρόσωπο. Ο κατάδικος που βρίσκεται σε άδεια υποχρεούται να παρουσιαστεί χωρίς καθυστέρηση στο αστυνομικό τμήμα του τόπου διαμονής του.

4. Οι δαπάνες μετάβασης και επιστροφής του καταδίκου που έχει λάβει άδεια βαρύνουν τον ίδιο. Αλλά αν

αδυνατεί να καταβάλει τη δαπάνη του ταξιδιού, ταξιδεύει δωρεάν με δημόσια μεταφορικά μέσα, με μέριμνα της διεύθυνσης του καταστήματος.

5. Πριν από τη χρήση της άδειας ο κατάδικος δηλώνει την ακριβή διεύθυνση διαμονής του και αποδεικνύει ότι είναι εξασφαλισμένη η διαβίωσή του κατά τη διάρκεια της άδειας.

Άρθρο 57 Έκτακτες άδειες

1. Κάθε κρατούμενος δικαιούται να λάβει έκτακτη άδεια εξόδου κατ' ανώτατο όριο 24 ωρών, όστω και αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση τακτικής άδειας.

2. Η έκτακτη άδεια χορηγείται με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού προς εκπλήρωση οικογενειακών, επαγγελματικών ή άλλων έκτακτων και απρόβλεπτων εξαιρετικού χαρακτήρα αναγκών του κρατούμενου. Την έκτακτη άδεια μπορεί να χορηγήσει προσωπικά και ο διευθυντής του καταστήματος, ο οποίος ενημερώνει αμέσως τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, μόνο: α) για κηδεία συζύγου ή συγγενούς μέχρι και δεύτερου βαθμού και β) για μία επίσκεψη σε σύζυγο ή συγγενή μέχρι και δεύτερου βαθμού σε κατεπείγουσες κρίσιμες καταστάσεις της υγείας τους.

3. Η έκτακτη άδεια σε χρεοφειλέτες χορηγείται με απόφαση του Προέδρου Πρωτοδικών του τόπου κράτησης για τους λόγους που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού.

4. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται αν συντρέχει λόγος ασφαλούς συνοδείας κατά τη διάρκεια της άδειας.

Άρθρο 58 Εκπαιδευτικές άδειες

1. Η εκπαιδευτική άδεια χορηγείται για τη φοίτηση κρατούμενων σε σχολές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, εφόσον στην περιοχή φοίτησης λειτουργεί αντίστοιχο προς την κατηγορία στην οποία ανήκουν οι ενδιαφερόμενοι κατάστημα κράτησης. Η άδεια χορηγείται από το Συμβούλιο του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος με τις προϋποθέσεις και κατά τη διαδικασία του άρθρου 55 παράγραφος 1 περίπτωση γ', παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος. Για μιν τους υποδικούς απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη του δικαστικού οργάνου που διέταξε την προσωρινή κράτηση, για δε τους χρεοφειλέτες και η σύμφωνη γνώμη του Προέδρου Πρωτοδικών του τόπου κράτησης. Η διάταξη του άρθρου 56 παράγραφος 3 του παρόντος εφαρμόζεται ανάλογα.

2. Δεν χορηγείται εκπαιδευτική άδεια για σπουδές σε εκπαιδευτικό ίδρυμα κατώτερης βαθμίδας από αυτό στο οποίο έχει ήδη σπουδάσει ο ενδιαφερόμενος.

3. Κατά το χρόνο της εκπαιδευτικής άδειας ο κρατούμενος διαμένει στο παραπάνω κατάστημα ή σε Κατάστημα ή Τμήμα Ημιελεύθερης Διαβίωσης. Στην απόφαση που χορηγεί την άδεια ορίζονται οι αναγκαίες για την υλοποίησή της λεπτομέρειες και προϋποθέσεις και ιδιαίτερα: α) το εκπαιδευτικό ίδρυμα φοίτησης, β) οι ημέρες και οι ώρες σπουδών του αδειούχου κατά τις ανάγκες του οικείου εκπαιδευτικού προγράμματος, γ) η ολική ή μερική απαλλαγή του αδειούχου από υποχρεώσεις του προγράμματος λειτουργίας του καταστήματος προς διεκάλυψη της μελέτης του.

4. Ειδικά στους σπουδαστές δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην οποία δεν είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση των μαθημάτων, μπορεί η χορηγούμενη εκπαιδευτική άδεια απουσίας να περιορίζεται μόνο κατά

τις περιόδους των εξετάσεων και μέχρι 15 ημέρες ανά εξεταστική περίοδο. Στις περιπτώσεις αυτές το αρμόδιο όργανο μπορεί κατά παρέκκλιση των ορισμών της παραγράφου 2 του άρθρου 54 του παρόντος να υπολογίσει μόνον ένα μέρος του χρόνου των αδειών ως χρόνο έκπτωσης της ποινής, αν συντρέχει μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις, που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, για την ανάκληση της εκπαιδευτικής άδειας, όστω κι αν αυτή δεν έγινε.

5. Η εκπαιδευτική άδεια λήγει με την ολοκλήρωση της φοίτησης του κρατούμενου. Με απόφαση του αρμόδιου οργάνου, ύστερα από εισήγηση του κοινωνικού λειτουργού ή του εγκληματολόγου, αν αυτό είναι δυνατό, η εκπαιδευτική άδεια μπορεί να ανακληθεί αν: α) ο αδειούχος τιμωρηθεί για πειθαρχικά παραπτώματα των κατηγοριών Α' και Β' του άρθρου 68 του παρόντος ή β) η συνέχιση της άδειας δημιουργεί σοβαρές υπόνοιες για τέλεση νέων εγκλημάτων ή γ) ο κρατούμενος κάνει κακή χρήση της άδειας. Ως κακή χρήση της άδειας θεωρείται ιδίως η πλημμελής παρακολούθηση ή η κακή επίδοση στις σπουδές του.

6. Κρατούμενοι που κάνουν χρήση εκπαιδευτικής άδειας επιδοτούνται κατά τη διάρκεια της από τα Κεφάλαια Εργασίας Κρατούμενων. Το ύψος της επιδότησης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών και καλύπτει τουλάχιστον τα απολύτως αναγκαία έξοδά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΞΕΛΥΘΕΡΙΑΣ

Άρθρο 59 Ημιελεύθερη διαβίωση

1. Σκοπός του θεσμού της ημιελεύθερης διαβίωσης είναι η επαγγελματική ή άλλη απασχόληση των καταδικών έξω από τα καταστήματα κράτησης χωρίς διαρκή επιτήρησή τους, ώστε να επιτυγχάνεται η σταδιακή επάνοδός τους σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας.

2. Η ημιελεύθερη διαβίωση εκτίεται στα καταστήματα, σε Τμήματα Ημιελεύθερης Διαβίωσης (Τ.Μ.Η.Δ.) των καταστημάτων αυτών ή σε ειδικά Καταστήματα Ημιελεύθερης Διαβίωσης (Κ.Η.Δ.).

3. Ο κατάδικος στον οποίο χορηγείται άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης τοποθετείται κατά προτίμηση σε Κ.Η.Δ. ή, αν δεν υπάρχει τέτοιο Κατάστημα στον τόπο της απασχόλησής του, σε Τ.Μ.Η.Δ. τοπικού καταστήματος ή, αν δεν λειτουργεί τέτοιο Τμήμα, τοποθετείται σε ειδική πτέρυγα του τοπικού καταστήματος κράτησης της κατηγορίας στην οποία ανήκει.

4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζονται τα καταστήματα όπου λειτουργούν ειδικές πτέρυγες ή Τ.Μ.Η.Δ..

Άρθρο 60 Άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση

1. Άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση χορηγείται σε καταδικούς που επιθυμούν να συνεχίσουν την προηγούμενη επαγγελματική απασχόλησή τους ή για τους οποίους έχει εξευρεθεί εργασία έξω από το κατάστημα κράτησης σε δημόσιο, δημοτικό ή ιδιωτικό φορέα ή θέση σε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης, κατά τα οριζόμενα στον παρόντα Κώδικα.

2. Η άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση χορηγείται εφόσον: (α) Ο κατάδικος έχει εκτίσει το ένα πέμπτο της ποινής του σε περίπτωση φυλάκισης και τα δύο πέμπτα

της ποινής του σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης, χωρίς ευεργετικό υπολογισμό ημερών εργασίας και η κράτηση έχει διαρκέσει τουλάχιστον δύο μήνες. Σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης πρέπει να υπολείπονται δύο τουλάχιστον χρόνια πριν από την κατά νόμο θεμελίωση δικαιώματος υποβολής αίτησης για υπό όρον απόλυση. Σε περίπτωση ποινικού σωφρονισμού, ο εφηβικής ή μεταεφηβικής ηλικίας κατάδικος πρέπει να έχει εκτίσει το ήμισυ τουλάχιστον του ορισθέντος κατώτατου ορίου. (β) Δεν εκκρεμεί κατά του κατάδικου ποινική διαδικασία για άλλη αξιόποινη πράξη σε βαθμό κακουργήματος και (γ) Ο κατάδικος έχει αποδοδεξιμένα εξασφαλίσει εργασία έξω από το κατάστημα ή αποδέχεται να απασχληθεί σε θέση εργασίας που θα του υποδεικνύεται.

3. Η άδεια χορηγείται κατά τη διαδικασία και με απόφαση του οργάνου που προβλέπεται στο άρθρο 70 παράγραφος 1 του παρόντος. Για τη χορήγηση της εν λόγω άδειας εκτιμάται, ιδίως, η προσωπικότητα και η εν γένει συμπεριφορά του κατάδικου μετά την τέλεση της πράξης και κατά τη διάρκεια της κράτησης, η κατάσταση της υγείας του, η ικανότητα και το ενδιαφέρον του για την απασχόληση για την οποία του χορηγείται η άδεια και η θέλησή του για ενεργό συνεργασία με το προσωπικό και τους υπεύθυνους στο χώρο της απασχόλησής του. Στην απόφαση ορίζονται, μεταξύ άλλων, και: α) οι ημέρες και ώρες απασχόλησης του κατάδικου έξω από το κατάστημα κράτησης ή το Τ.Μ.Η.Δ. ή το Κ.Η.Δ. στο οποίο τοποθετείται, β) το είδος απασχόλησης, γ) ο τρόπος αμοιβής και το ασφαλιστικό καθεστώς του, δ) οι υπεύθυνοι του καταστήματος και του χώρου απασχόλησης, οι οποίοι συνεργάζονται για την επίλυση των συναφών προβλημάτων και ε) κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης για άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης, ο κατάδικος δικαιούται να προσφύγει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών ως Συμβούλιο, μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απορριπτικής απόφασης.

5. Άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης μπορεί να χορηγηθεί ύστερα από αίτηση του κατάδικου και το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, όταν τούτο απορρίπτει αίτηση απόλυσης υπό όρον, εφόσον ο κατάδικος κρίνεται ικανός και κατάλληλος προς τούτο. Για το σκοπό αυτό το Συμβούλιο Φυλακής παρέχει στο δικαστήριο κάθε χρήσιμο στοιχείο.

6. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται ανάλογα σε καταδικασμένους στους οποίους έχει χορηγηθεί εκπαιδευτική άδεια κατά το άρθρο 58 του παρόντος.

Άρθρο 61

Ανάκληση άδειας για ημιελεύθερη διαβίωση

1. Η άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση για λόγους απασχόλησης μπορεί να ανακληθεί, μετά από εισήγηση των υπευθύνων του εδαφίου γ' υπό στοιχείο δ' της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου, με αιτιολογημένη απόφαση του αρμοδίου οργάνου, αν ο κατάδικος: α) παραβεί τους όρους ή τις υποχρεώσεις που του έχουν επιβληθεί ή τους όρους του εσωτερικού κανονισμού του Κ.Η.Δ. ή Τ.Μ.Η.Δ., β) τιμωρηθεί για πειθαρχικό παράπτωμα των κατηγοριών Α' και Β' του άρθρου 68 του παρόντος, γ) διωχθεί για αξιόποινη πράξη τουλάχιστον σε βαθμό πλημμελήματος, δ) δημιουργεί συστηματικά προβλήματα στα χώρα απασχόλησής του.

2. Σε περίπτωση ανάκλησης της άδειας ημιελεύθερης διαβίωσης, ο κατάδικος δικαιούται να προσφύγει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών ως Συμβούλιο μέσα σε

δέκα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης για ανάκληση της άδειας. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα.

3. Μετά την ανάκληση της άδειας ημιελεύθερης διαβίωσης ο κατάδικος επιστρέφει στο κατάστημα από το οποίο προήλθε.

Άρθρο 62

Νέα άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση

1. Νέα αίτηση άδειας για ημιελεύθερη διαβίωση επιτρέπεται να υποβληθεί μετά παρέλευση έξι μηνών από την απόρριψη της προηγούμενης αίτησης ή από την ανάκληση της προηγούμενης άδειας. Η προθεσμία αρχίζει από την κοινοποίηση της απορριπτικής απόφασης του αρμοδίου οργάνου ή αντίστοιχου βουλευτήματος.

2. Δεν επιτρέπεται χορήγηση νέας άδειας για ημιελεύθερη διαβίωση, εάν μεσολάβησε άσκηση ποινικής δίωξης κατά του καταδικού για απόδραση ή για άλλη αξιόποινη πράξη σε βαθμό κακουργήματος.

Άρθρο 63

Τμηματική έκταση της ποινής

1. Κατάδικοι που εκτίουν ποινή κατά της ελευθερίας, η οποία έχει μετατραπεί σε χρηματική, μπορούν να ζητήσουν με αίτησή τους προς το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών την τμηματική έκταση της ποινής τους.

2. Η τμηματική έκταση της ποινής γίνεται κατά τις ημέρες του τέλους της εβδομάδας ή κατά τις ημέρες των αργιών, εφόσον ο κατάδικος εργάζεται ή σπουδάζει, ενώ για τους λοιπούς κατά τις εργάσιμες ημέρες.

Οι ημέρες της εβδομάδας κατά τις οποίες ο κατάδικος διαβιώνει εντός καταστήματος κράτησης, λογίζονται ως ημέρες έκτασης ποινής.

3. Το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών αποφασίζει για την τμηματική έκταση της ποινής ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος και ακρόαση του καταδικού.

Στην ίδια απόφαση ορίζονται ο αριθμός των προς έκταση τμημάτων ποινής, οι όροι έκτασης τούτων, οι ακριβείς ώρες εισόδου και εξόδου από το κατάστημα, λαμβανομένης υπόψη της φύσης της επαγγελματικής απασχόλησης ή των σπουδών του καταδικού έξω από αυτό, καθώς και οι λοιπές αναγκαίες λεπτομέρειες.

4. Η απόφαση για τμηματική έκταση της ποινής ανακαλείται από το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών κατά τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου, όταν ο κρατούμενος παραβιάζει συστηματικά τους όρους ή τις υποχρεώσεις που καθόρισε η απόφαση ή ασκήθηκε ποινική δίωξη για κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών.

5. Ο κατάδικος δικαιούται να ζητήσει από το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών την προσωρινή ή οριστική άρση της τμηματικής έκτασης της ποινής.

6. Οι κατάδικοι που υπάγονται στο παρόν άρθρο δικαιούνται να ζητήσουν μόνο έκτακτες άδειες. Το δικαίωμα της υπό όρον απόλυσης διατηρείται.

Άρθρο 64

Παροχή κοινωνικού έργου

1. Οι κατάδικοι του προηγούμενου άρθρου μπορούν να ζητήσουν από το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, αντί της τμηματικής έκτασης ποινής, την παροχή κοινωνικού έργου, σύμφωνα με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 82 του Ποινικού Κώδικα.

2. Το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών μπορεί να διατάξει την αντικατάσταση της έκπησης της ποινής με παροχή κοινωνικού έργου ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος και ακρόαση του καταδίκου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ
ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΗΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

Άρθρο 65
Μέτρα τάξης και ασφάλειας

1. Η διατήρηση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος αποτελεί καθήκον του σωφρονιστικού προσωπικού. Αν εκδηλωθεί ομοδική απείθεια, στάση ή αντίσταση κρατουμένων σε νόμιμη διαταγή και ιδίως στη διαταγή επιστροφής και εγκλεισμού στα κελιά, ο εισαγγελέας ή ο νόμιμος αναπληρωτής του, και σε περίπτωση κατεπίγειας, ο διευθυντής της φυλακής ή ο υποδιευθυντής ή ο αρχιφύλακας, που αναπληρώνει νόμιμα το διευθυντή, μπορεί να καλεί την αστυνομική δύναμη προς παροχή οιασδήποτε κατά την κρίση του αναγκαίας συνδρομής, συμπεριλαμβανομένης και της επέμβασης στην περίπτωση στάσης. Ο τρόπος της επέμβασης αποφασίζεται από τον επικεφαλής της αστυνομικής δύναμης. Η πρόσκληση γίνεται εγγράφως και σε κατεπίγειου περίπτωση προφορικά, οπότε ακολουθεί σχετικό έγγραφο. Αν κατά την κρίση των ως άνω οργάνων είναι άμεσα και εξαιρετικά αναγκαία η επέμβαση της αστυνομικής δύναμης, συμπεριλαμβανομένης και της εισόδου σε κάθε χώρο του καταστήματος, και δεν παρευρίσκεται εισαγγελέας, ενημερώνεται αυτός άμεσα με οποιονδήποτε τρόπο και οπεύδει στο κατόπιστα, οπότε μπορεί να προβεί σε ανάκληση της εντολής επέμβασης.

2. Μέτρα τάξης συνιστούν η χρήση χειροπεδών, ο εγκλεισμός στα προβλεπόμενα από το άρθρο 27 παράγραφος 3 του παρόντος κελιά, καθώς και κάθε άλλο συνοφές και ανάλογο για την περιστάση μέτρο για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος κράτησης. Στη λήψη των μέτρων αυτών μπορεί να συμπεριλάβει και η εξωτερική φρουρά του καταστήματος. Τα μέτρα αυτά λαμβάνονται από το Συμβούλιο Φυλακής και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν βίαιες ενέργειες κρατουμένου θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία ή την ελευθερία του προσωπικού ή συγκρατουμένου του, από το διευθυντή του καταστήματος και εγκρίνονται μέσα σε 24 ώρες από το Συμβούλιο Φυλακής. Η λήψη των πρόσφορων μέτρων τάξης και η ένταση της χρήσης τους προσδιορίζονται από τις ειδικές, κατά περίπτωση, συνθήκες.

3. Τα μέτρα προφυλακτικής μόνωσης ή κατευνασμού που ενδείκνυνται στις περιπτώσεις απόπειρας αυτοκτονίας, κατάποσης αντικειμένων επικίνδυνων για την υγεία, μεταδοτικών νόσων, ψυχογενών ανηδράσεων από την κράτηση, ψυχικής πάθησης ή άλλης διατάραξης των ψυχικών λειτουργιών, λαμβάνονται κατά τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου ύστερα από γνώμη ιατρού. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, τα προαναφερόμενα μέτρα δεν αποτελούν τιμωρία.

4. Οι ειδικότερες προϋποθέσεις και διαδικασίες διεξαγωγής έρευνας από το φυλακτικό προσωπικό, η οπλοφορία του, καθώς και η αντιμετώπιση στάσεων, αποδράσεων, αντίστασης και ομαδικής απείθειας προβλέπονται στον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται ο κανονισμός ασφάλειας των καταστημάτων κράτησης με τον οποίο καθορίζονται: α) τα προληπτικά μέτρα ασφάλειας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό μέρος του καταστήματος, β) οι ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβάλει το σωφρονιστικό προσωπικό, η εξωτερική φρουρά και οι άλλες αστυνομικές δυνάμεις για την τήρηση της τάξης και τον έλεγχο της ασφάλειας του καταστήματος, ιδίως κατά την έξοδο των κρατουμένων για προαυλισμό, την επάνοδο τους στα κελιά ή τους θαλάμους, τη διανομή φαγητού, τις μεταγωγές, τη μεταφορά ασθενών, την αντίσταση ή απείθεια σε νόμιμες διαταγές, τις τυχόν απόπειρες απόδρασης και σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις, και γ) τα κατασταλτικά μέτρα ασφάλειας που λαμβάνονται στο εσωτερικό και το εξωτερικό μέρος του καταστήματος σε περίπτωση διασάλευσης της ομαλής λειτουργίας του και διατάραξης της ασφάλειάς του.

6. Η ισχύς του άρθρου αυτού δεν εξαρτάται από την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 66
Μέτρα πειθαρχίας

1. Πειθαρχική ποινή δεν επιβάλλεται χωρίς διάταξη νόμου που να ισχύει πριν από την τέλεση του παραπτώματος και να ορίζει τα στοιχεία του, καθώς και τη διαδικασία επιβολής της ποινής.

2. Απαγορεύεται η θέσπιση και επιβολή πειθαρχικών ποινών που αποτελούν βαδανιστήρια ή συνεπάγονται σωματική κάκωση, βλάβη υγείας ή άσκηση ψυχολογικής βίας. Επίσης απαγορεύονται πειθαρχικές ποινές που συνιστούν στέρηση οποιουδήποτε θεμελιώδους δικαιώματος του κρατουμένου από τα προβλεπόμενα στα άρθρα 4 έως 6 του παρόντος ή προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ή μπορούν να οδηγήσουν σε διατάραξη των ψυχικών ή πνευματικών λειτουργιών.

3. Απαγορεύονται οι ομαδικές πειθαρχικές ποινές και η κράτηση σε σκοτεινά κελιά.

4. Απαγορεύεται η επιβολή πειθαρχικής ποινής δύο φορές για το ίδιο παράπτωμα.

5. Η άσκηση ποινικής δίωξης δεν αποκλείει την επιβολή πειθαρχικής ποινής για το ίδιο παράπτωμα και γενικά η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη δίκη.

6. Για πειθαρχικά παραπτώματα της κατά το άρθρο 68 του παρόντος κατηγορίας Α' επιτρέπεται η παράσταση δικηγόρου κατά την πειθαρχική διαδικασία.

Άρθρο 67
Αμοιβές κρατουμένων

1. Οι αμοιβές περιλαμβάνουν ιδίως: α) απονομή βραβείων όπως βιβλίων, εργαλείων και άλλων χρησμών αντικειμένων ή και χρηματικών επίδοσων, β) γραπτό έπαινο, γ) άδεια ελεύθερου επισκεπτηρίου στους συγγενείς, δ) άδεια επισκεπτηρίου σε μη συγγενικά πρόσωπα, ε) δυνατότητα χρησιμοποίησης μουσικού οργάνου και στ) συμμετοχή κατά προτεραιότητα σε θέση εργασίας ή σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.

2. Οι αμοιβές απονέμονται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής.

3. Οι αξιόπαινες πράξεις των κρατουμένων βεβαιώνονται άμεσα από τον κοινωνικό λειτουργό ή αρχιφύλακα με έγγραφη αναφορά και σχετική εισήγηση τους προς το παραπάνω Συμβούλιο, στο οποίο μπορεί να κληθούν για αυτοπρόσωπη εμφάνιση.

Άρθρο 68
Πειθαρχικά παραπτώματα

1. Παραπτώματα που μπορεί να επισύρουν πειθαρχική ποινή κατά του δράστη τους είναι μόνο τα αναγραφόμενα στις διατάξεις του παρόντος άρθρου και διακρίνονται ανάλογα με τη βαρύτητά τους σε τρεις κατηγορίες. Η συμμετοχή στα παραπτώματα αυτά, καθώς και απόπειρα αυτών αντιμετωπίζονται ανάλογα.

2. Πειθαρχικά παραπτώματα της κατηγορίας Α' είναι τα ακόλουθα:

α) Απειθεία στις νόμιμες εντολές του προσωπικού του καταστήματος, όπως άρνηση παραχής οφειλόμενης υπηρεσίας ή παρεμπόδιση τρίτου να παράσχει οφειλόμενη υπηρεσία.

β) Βίαση απόδραση περισσότερων κρατούμενων με ενωμένες δυνάμεις.

γ) Άσκηση ή απειλή άσκησης βίας κατά μελών του προσωπικού του καταστήματος.

δ) Άσκηση σωματικής βίας κατά συγκρατούμενου.

ε) Προσβολή κατά της γενετήσιας ελευθερίας.

στ) Εν γνώσει κατασκευή ή κατοχή αιχμηρών ή εν γένει επικίνδυνων αντικειμένων τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως όπλα.

ζ) Εισαγωγή, παρασκευή, ανάμιξη, καλλιέργεια, κατοχή, δάθεση ή χρήση ναρκωτικών ή ονοπνευματικών ουσιών και οποιαδήποτε άλλη διάπραξη των βασικών εγκλημάτων του νόμου περί ναρκωτικών.

η) Καταστροφή περιουσιακών στοιχείων του καταστήματος ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή ειδικής χρήσης.

θ) Δωροδοκία μέλους του προσωπικού του καταστήματος.

3. Πειθαρχικά παραπτώματα της κατηγορίας Β' είναι τα ακόλουθα:

α) Αφαίρεση ειδών αξίας ή ανάγκης από συγκρατούμενο ή παράνομη χρήση πραγμάτων που ανήκουν στο κατάστημα ή σε τρίτο.

β) Κατοχή, χωρίς άδεια, χρημάτων ή άλλων απαγορευμένων από τον κανονισμό ειδών.

γ) Απειλή ή άσκηση ψυχολογικής βίας κατά συγκρατούμενου.

δ) Πώληση ειδών αποκλειστικής χρήσης, όπως φάρμακα.

ε) Οργάνωση παράνομων και απαγορευμένων παιχνιδιών.

στ) Απόδραση κρατούμενου.

ζ) Ψευδής απόπειρα αυτοκτονίας ή αυτοτραυματισμός ή κάποιηση ξένων αντικειμένων για αποφυγή εκπλήρωσης υποχρεώσεων ή για επίτευξη ευεργετήματος.

η) Ύβρεις ή σκωφαντίες κατά του προσωπικού ή συγκρατούμενου.

θ) Συστηματική διατύπωση αβασμών και ψευδών παραπόνων.

4. Πειθαρχικά παραπτώματα της κατηγορίας Γ' είναι τα ακόλουθα:

α) Παράβαση της νομοθεσίας για τα παράνομα ή απαγορευμένα παιχνίδια εκτός από την περίπτωση της παραγράφου 3 στοιχείο ε' του παρόντος άρθρου.

β) Εν γνώσει κατασκευή, κατοχή ή χρήση απαγορευμένων ειδών, εκτός από τα αναγραφόμενα στην κατηγορία Α'.

γ) Συστηματική παράλειψη τήρησης των κανόνων υγιεινής του κρατούμενου ή του ατομικού κελιού ή θαλάμου, καθώς και ρύπανση εγκαταστάσεων ή κοινοχρήστων χώρων.

δ) Παρότρυνση άλλου κρατούμενου για διάπραξη των παραπτώματων όλων των κατηγοριών.

5. Μετά πάροδο έξι μηνών από την τέλεση του

πειθαρχικού παραπτώματος επέρχεται παραγραφή. Η προθεσμία της παραγράφης αναστέλλεται κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας και μέχρι έξι μήνες κατά ανώτατο όριο.

Άρθρο 69
Πειθαρχικές ποινές

1. Οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται στον κρατούμενο για τα παραπτώματα του προηγούμενου άρθρου εκτελούνται είτε στο κατάστημα όπου αυτός κρατείται είτε σε αυτό όπου επειγόντως μετάγεται. Αυτές είναι:

α) Περιορισμός σε κελί κράτησης κατά την έννοια του άρθρου 21 παράγραφος 3 του παρόντος Κώδικα από μία έως δέκα ημέρες με καθημερινή επίσκεψη ιατρού.

β) Μεταγωγή σε άλλο κατάστημα, η οποία παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ. και εκτελείται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 76 του παρόντος.

γ) Βαθμοί ποινής από 1 έως 30.

δ) Στέρηση της δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.

Για τα πειθαρχικά παραπτώματα των κατηγοριών του προηγούμενου άρθρου απειλούνται κατά κατηγορία οι εξής ποινές:

Κατηγορία Α': Περιορισμός από μία έως δέκα ημέρες σε ειδικό κελί κράτησης ή μεταγωγή ή στέρηση επί ένα έτος δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ή 15 έως 30 βαθμοί ποινής σύμφωνα με το επόμενο άρθρο.

Κατηγορία Β': Στέρηση επί ένα εξάμηνο δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ή 6 έως 15 βαθμοί ποινής.

Κατηγορία Γ': Στέρηση επί δύο μήνες δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ή 3 έως 5 βαθμοί ποινής.

Επιτρέπεται η επιβολή σωρευτικών κατά κατηγορία των προαναφερθέντων ποινών.

2. Οι βαθμοί ποινής λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του κρατούμενου και ιδίως στις περιπτώσεις της υπό όρο απόλυσης, της χορήγησης άδειας, του ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής και άλλων ευεργετικών μέτρων.

3. Εάν στον κρατούμενο έχουν επιβληθεί περισσότεροι από εκατό (100) βαθμοί ποινής, η χορήγηση των παραπάνω ευεργετικών μέτρων γίνεται μόνον ύστερα από ειδική αιτιολογία ως προς το σημείο αυτό από το αρμόδιο όργανο.

4. Οι πειθαρχικές ποινές του παρόντος άρθρου διαγράφονται από το ατομικό δελτίο πειθαρχικού ελέγχου του κρατούμενου και δεν λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση τακτικής άδειας και απόλυσης υπό όρον ως εξής: α) στην περίπτωση της παραγράφου 1 α μετά δύο έτη από την επιβολή της, β) στην περίπτωση της παραγράφου 1 β μετά ένα έτος από την επιβολή της και γ) στην περίπτωση της παραγράφου 1 γ μετά πάροδο έξι μηνών από την επιβολή της. Αν μέσα στα παραπάνω χρονικά διαστήματα επιβληθεί νέα πειθαρχική ποινή, ο χρόνος διαγραφής της υπολογίζεται από τη λήξη του χρόνου διαγραφής που προβλέπεται για την εκάστοτε προηγούμενη πειθαρχική ποινή.

5. Σε υπερήλικες, γυναίκες, ασθενείς και εφήβους η ποινή της παραγράφου 1 α του άρθρου αυτού επιβάλλεται μόνον εφόσον συντρέχουν ειδικές περιστάσεις και ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου οργάνου. Εφόσον δεν συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις επιβάλλονται οι ποινές των εδαφίων β' ή

Υ της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 70
Πειθαρχικά Όργανα

1. Σε κάθε κατάσταση λειτουργεί Πειθαρχικό Συμβούλιο το οποίο απονέμει τις αμοιβές και επιβάλλει πειθαρχικές κυρώσεις και αποφασίζει για κάθε άλλο ζήτημα που προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Το Συμβούλιο αποτελείται από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, ως πρόεδρο, το διευθυντή του καταστήματος και τον αρχαιότερο κοινωνικό λειτουργό μετά των νομίμων αναπληρωτών τους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 10 παράγραφος 1 του παρόντος. Κατά την πρώτη συνεδρίασή του το Πειθαρχικό Συμβούλιο καθορίζει τον τρόπο λειτουργίας του.

2. Δευτεροβάθμιο όργανο κρίσης αποτελεί το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών σε Συμβούλιο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 6 του επόμενου άρθρου.

3. Ουδέποτε ανατίθενται σε κρατούμενο υπηρεσίες ή καθήκοντα που περιέχουν στοιχεία άσκησης πειθαρχικής εξουσίας.

Άρθρο 71
Πειθαρχική Διαδικασία

1. Η γραπτή αναφορά για την τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος υποβάλλεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο αμέσως μετά την τέλεση ή τη γνώση της πράξης και του προσώπου που την τέλεσε. Σε κάθε περίπτωση η υποβολή της αναφοράς μετά πάροδο δέκα ημερών είναι απαράδεκτη.

2. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου καλεί τον αναφερόντα να βεβαιώσει ενόρκως το περιεχόμενο της αναφοράς και στη συνέχεια συγκαλεί το αρμόδιο όργανο, γνωστοποιεί εγγράφως και χωρίς χρονοτριβή στον κρατούμενο το παράπτωμα και τα στοιχεία της υπόθεσης για την οποία υπάρχει σε βάρος του αναφορά και τον καλεί σε υπεράσπιση και απολογία. Αν ο κρατούμενος δεν γνωρίζει την ελληνική γλώσσα ορίζεται διερμηνέας.

3. Αν πρόκειται για παράπτωμα της κατηγορίας Α' του άρθρου 68 του παρόντος, το Συμβούλιο συγκαλείται μέσα σε 48 ώρες, διαφορετικά μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή της αναφοράς. Αν κριθεί σκόπιμο, το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί να περιορίσει τον αριθμό των προτεινόμενων μαρτύρων.

4. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις πειθαρχικών παραπτωμάτων ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 65 παράγραφος 2 και κινείται η πειθαρχική διαδικασία το ταχύτερο δυνατό.

5. Η απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι ειδικά αιτιολογημένη, απαγγέλλεται αμέσως μετά την εκδίκαση της υπόθεσης και καταχωρίζεται, εφόσον επιβληθεί ποινή, στα μητρώα του καταστήματος και στο ατομικό δελτίο του κρατούμενου.

6. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο για την επιβολή πειθαρχικής ποινής, καθώς και για τον καθορισμό του ύψους και της διάρκειάς της, συνεκτιμά τη βαρύτητα και τις συνθήκες τέλεσης της πράξης, την προσωπικότητα του κρατούμενου, τον εναπομένοντα χρόνο έκτισης, καθώς και κάθε άλλο σημαντικό στοιχείο. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του να απέχει από την επιβολή ποινής ή να επιβάλλει ποινή μικρότερη της ελάχιστης προβλεπόμενης.

7. Προσφυγή του κρατούμενου κατά των αποφάσεων του Πειθαρχικού Συμβουλίου κατατίθεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε ημερών στο Δικαστήριο Ε-

κτέλεσης Ποινών, το οποίο την εκδικάζει και αποφαινεται αμετάκλητα. Στην περίπτωση του περιορισμού ή άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης, εκτός αν το Πειθαρχικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει άλλως.

8. Σε περίπτωση υποτροπής μέσα σε έξι μήνες το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί να διατάξει την εκτέλεση και της πειθαρχικής ποινής που έχει ανασταλεί ή διακοπεί.

9. Επιτρέπεται η συνεκδίκαση πειθαρχικών παραπτωμάτων και επιβολή συνολικής πειθαρχικής ποινής. Η συνολική ποινή δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο του είδους της προβλεπόμενης ποινής και διαγράφεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 69 παράγραφος 4 του παρόντος Κώδικα.

10. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ή του Πειθαρχικού Συμβουλίου μπορεί να ανασταλεί, να διακοπεί ή να χαρισθεί εν όλω ή εν μέρει πειθαρχική ποινή περιορισμού σε ατομικό κελί εφόσον: α) υπάρχει κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του κρατούμενου ή β) εξαιρετικές ενέργειες του κρατούμενου πείθουν για την ενλοχυσία της συνείδησης ευθύνης του. Την ίδια δυνατότητα έχει σε έκτακτες περιπτώσεις και ο διευθυντής του καταστήματος, η απόφαση του οποίου τίθεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο προς έγκριση εντός δύο ημερών. Στην παραπάνω περίπτωση β' η ποινή δεν λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του κρατούμενου, όταν πρόκειται να του χορηγηθεί οποιαδήποτε άδεια ή να απολυθεί υπό όρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ
ΜΕΤΑΓΩΓΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 72
Λόγοι μεταγωγής

Η μεταγωγή κρατούμενων παραγγέλλεται για λόγους: α' προσωπικούς, οικογενειακούς, εκπαιδευτικούς και για τοποθέτηση σε εργασία β' υγείας γ' οικονομικούς ή συναφείς δ' σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης.

Άρθρο 73

Μεταγωγή για λόγους προσωπικούς και άλλους

Στην περίπτωση α' του προηγούμενου άρθρου η μεταγωγή παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ. κατά το αρχόμενο στο άρθρο 9 του παρόντος, ύστερα από αίτηση του κρατούμενου και γνώμη του Συμβουλίου Φυλακής ή και αυτεπαγγέλτως στην περίπτωση του άρθρου 24 παράγραφος 5 του παρόντος.

Άρθρο 74

Μεταγωγή για λόγους υγείας

1. Στην περίπτωση β' του άρθρου 72 η μεταγωγή ασθενούς κρατούμενου σε θεραπευτικό κατάστημα ή νοσηλευτικά ιδρύματα κατά το άρθρο 30 του παρόντος παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ., ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου της Φυλακής, η οποία συνοδεύεται από θετική και αιτιολογημένη γνωμάτευση του ιατρού του καταστήματος ή, στην περίπτωση του άρθρου 27 παράγραφος 5, από το πόρισμα των τριών ιατρών σχετικά με το είδος της πάθησης και τον επείγοντα ή μη χαρακτήρα της αντιμετώπισής της. Η απόφαση της Κ.Ε.Μ. εκδίδεται το αργότερο εντός είκοσι ημερών από

την υποβολή της πρότασης του Συμβουλίου Φυλακής, διαφορετικά η μεταγωγή πραγματοποιείται με μόνη την πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής.

2. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και εφόσον ο ιατρός αιτουσάξει, ο διευθυντής του καταστήματος ή σε περίπτωση απουσίας του ο νόμιμος αναπληρωτής του, προκειμένου να αποτραπεί κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του κρατούμενου ή κίνδυνος μετάδοσης μολυσματικών νόσων ή βλάβης της υγείας άλλων κρατούμενων, παραγγέλλει τη μεταγωγή του στα παραπάνω καταστήματα. Μέχρι τη μετακίνησή του ο κρατούμενος παραμένει σε ειδικό χώρο υπό την επίβλεψη ιατρού ή νοσηλευτού. Η εν λόγω παραγγέλια γνωστοποιείται αμέσως στο Συμβούλιο Φυλακής και στην Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών.

3. Η επανομεταγωγή του κρατούμενου στο κατάστημα κράτησης από το θεραπευτικό κατάστημα ή το νοσηλευτικό ίδρυμα παραγγέλλεται από τον διευθυντή του τελευταίου αμέσως μετά την έκδοση του εισηγρίου, και πραγματοποιείται από την αρμόδια υπηρεσία μεταγωγών το ταχύτερο δυνατό, ύστερα από συνεννόηση με τον διευθυντή του καταστήματος κράτησης. Αν απαιτείται μεταφορά κρατούμενου από θεραπευτικό κατάστημα ή νοσηλευτικό ίδρυμα σε άλλο όμοιο, προς διενέργεια ειδικών εξετάσεων ή ειδικής θεραπείας, αυτή παραγγέλλεται από τον οικείο διευθυντή.

4. Στις περιπτώσεις μεταγωγής κρατούμενου για σοβαρούς λόγους υγείας κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ο διευθυντής του καταστήματος κράτησης ειδοποιεί αμέσως τους συγγενείς του κρατούμενου και, αν δεν υπάρχουν συγγενείς, πρόσωπο ή αρχή που υποδεικνύει ο κρατούμενος.

Άρθρο 75

Μεταγωγή για λόγους δικονομικούς

1. Στην περίπτωση γ' του άρθρου 72 η μεταγωγή κρατούμενου παραγγέλλεται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Εφετών ή Πλημμελειοδικών προς διευκόλυνση του έργου της ανάκρισης ή για να εμφανισθεί ο κρατούμενος σε δικαστήριο ή σε δημόσια αρχή. Ο ίδιος Εισαγγελέας φροντίζει για την ταχεία επανομεταγωγή του. Για νεαρούς κρατούμενους, υποδίκους και ειδικές κατηγορίες κρατούμενων ισχύουν όσα προβλέπονται αντίστοιχα στις διατάξεις των άρθρων 12 παράγραφος 5, 15 παράγραφος 3 και 16 παράγραφος 2 του παρόντος.

2. Αν πρόκειται για μεταγωγή κρατούμενου προς εξέτασή του ως μάρτυρα κατ' αντιπαράσταση με μάρτυρες ή κατηγορούμενους στην αλλοδαπή, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 459 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής επί Ποινικών Υποθέσεων, όπως αυτή επικυρώθηκε με το ν.δ. 4216/1961 (ΦΕΚ 171 Α'), καθώς και του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της.

3. Σε περίπτωση μεταφοράς καταδίκου από και προς την αλλοδαπή για την έκτιση ποινής, εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη μεταφορά των καταδίκων της 21.3.1983, όπως αυτή επικυρώθηκε με το νόμο 1700/1987 (ΦΕΚ 108 Α') ή και οι ρυθμίσεις άλλων διμερών συμβάσεων.

4. Σε περίπτωση μεταγωγής αλλοδαπού κρατούμενου για λόγους έκδοσής του εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Έκδοσης της 13.12.1957 όπως αυτή επικυρώθηκε με το νόμο 4165/1961 (ΦΕΚ 75 Α') ή και οι ρυθμίσεις άλλων διμερών συμβάσεων.

Άρθρο 76

Μεταγωγή για λόγους σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης

Στην περίπτωση δ' του άρθρου 72 η μεταγωγή παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ. ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις ισχύει αναλογικά η διάταξη του άρθρου 74 παράγραφος 2 του παρόντος, ως προς το όργανο που παραγγέλλει τη μεταγωγή.

Άρθρο 77

Εκτέλεση της μεταγωγής

1. Η μεταγωγή γίνεται κατά τρόπο ώστε να εξασφαλιστεί η ομαλή μετακίνηση του κρατούμενου, αλλά χωρίς να θίγεται η αξιοπρέπεία του ή να του δημιουργούνται πρόσθετες ταλαιπωρίες. Οι χειροπέδες χρησιμοποιούνται μόνον όποτε αυτό, κατά την κρίση αρμοδίων για τη μεταγωγή οργάνων, κρίνεται απολύτως αναγκαίο. Σε περιπτώσεις μεταγωγής υπερηλικών, εγκύων, ασθενών και εφήβων το μέτρο αυτό κατά το δυνατόν, αποφεύγεται.

2. Η μεταγωγή κρατούμενου στις περιπτώσεις των παραγράφων α', γ' και δ' του άρθρου 72 του παρόντος αναβάλλεται, εφόσον υπάρχει κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του, σύμφωνα με γνώμηση του ιατρού του καταστήματος και μέχρις ότου ο κίνδυνος παρέλθει. Σε κάθε περίπτωση ο διευθυντής αναφέρει αμέσως την αναβολή της μεταγωγής στην αρχή που την παρήγγειλε.

3. Οι διατυπώσεις παράδοσης και παραλαβής του μεταγόμενου, τα μέσα πραγματοποίησης της μεταγωγής, τα μέτρα ασφάλειας κατά τη διάρκεια της, οι χώροι παραμονής κατά περίπτωση και κάθε άλλη συναφής λεπτομέρεια ρυθμίζονται από τα άρθρα 144 έως 154 του π.δ. 141/1991 (ΦΕΚ 58 Α'), καθώς και με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

ΑΠΕΛΘΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ

Άρθρο 78

Οριστική απόλυση καταδίκων-υποδίκων - χροοφειλετών και λοιπών κατηγοριών κρατούμενων

1. Η απόλυση του κρατούμενου ενεργείται από τον διευθυντή του καταστήματος κράτησης κατά τις εργάσιμες ημέρες. Αν η ημέρα της απόλυσης είναι επίσημη αργία ή Σαββατοκύριακο, τότε η απόλυση ενεργείται την προηγούμενη εργάσιμη ημέρα.

2. Όταν επικείται απόλυση ο ιατρός του καταστήματος ελέγχει την υγεία του υπό απόλυση κρατούμενου. Αν ο κρατούμενος νοσεί σοβαρά μπορεί να ανασταλεί η εκτέλεση της απόλυσής του από το κατάστημα κράτησης μετά από αίτηση του ίδιου και γνώμη του ιατρού του καταστήματος, εφόσον είναι αδύνατη η μεταφορά του σε νοσηλευτικό ίδρυμα.

3. Ως προς τη λήξη της ποινής και της υποδικίας εφαρμόζονται το άρθρο 8 του Συντάγματος και οι οικείες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

4. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, οι κρατούμενοι σύμφωνα με το άρθρο 16 του παρόντος απολύονται:

α) όταν συμπληρωθεί η διάρκεια της προσωπικής κράτησης που ορίζει η απόφαση,

β) όταν εκλείψει ο λόγος για τον οποίο επεβλήθη η προσωπική κράτηση,

γ) αν κατατεθεί στην αρμόδια αρχή ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων το χρέος, για το οποίο επιβλήθηκε η προσωπική κράτηση μαζί με τους τόκους που οφείλονται ήδη και τα έξοδα της εκτέλεσης και κατατεθεί το γραμμάτιο στο γραμματέα του πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα, και

δ) όταν ο κρατούμενος συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του.

5. Στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου η απόλυση γίνεται από τον διευθυντή του καταστήματος. Στις άλλες περιπτώσεις διατάσσεται από τον πρόεδρο του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα κράτησης, ο οποίος δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 79

Διατυπώσεις για την απόλυση

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι διατυπώσεις για την απόλυση σύμφωνα με τις προηγούμενες διατάξεις.

Άρθρο 80

Θάνατος κρατουμένου

1. Ο θάνατος κρατουμένου πιστοποιείται από τον ιατρό του καταστήματος κράτησης ή του θεραπευτικού καταστήματος ή νοσηλευτικού ιδρύματος παραμονής του κρατουμένου. Σε κάθε περίπτωση διενεργείται ιατροδικαστική εξέταση.

2. Ο διευθυντής του καταστήματος ανακοινώνει αμέσως το γεγονός του θανάτου του κρατουμένου στις αρμόδιες δικηπικές και δικαστικές αρχές, καθώς και στους συγγενείς του. Σε περίπτωση θανάτου αλλοδαπού κρατουμένου, ειδοποιείται η πρεσβεία ή η πλησιέστερη προξενική αρχή της χώρας του.

3. Εγκαταλεπιμένοι ή άποροι κρατούμενοι ενταφιάζονται με έξοδα του Δημοσίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΜΕΤΑΣΦΟΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Άρθρο 81

Μέριμνα της Πολιτείας είναι και μετά την οριστική απόλυση - Ίδρυση Ν.Π.Ι.Δ. "ΕΦΙΑΝΘΟΣ" - Επιτροπές Κοινωνικής Υποστήριξης

1. Η Πολιτεία οφείλει να μεριμνά έγκαιρα για την ομαλή επάνοδο και προσαρμογή του κρατουμένου, που πρόκειται να απολυθεί οριστικά, στο κοινωνικό, επαγγελματικό και οικογενειακό του περιβάλλον.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και των αρμόδιων Υπουργών ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., συστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με τη μορφή Ιδρύματος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και την επωνυμία "ΕΦΙΑΝΘΟΣ", που εποπτεύεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης με σκοπό την επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση, την οικονομική συμπαράσταση και τη σταδιακή κοινωνική επανένταξη των αποφυλακισμένων. Στο ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται τα σχετικά με τη διοίκηση, την οργάνωση, το προσωπικό, τους πόρους και τη λειτουργία του Ν.Π.Ι.Δ.. Μέχρι την έκδοση του παραπάνω προεδρικού διατάγματος, το έργο του Ν.Π.Ι.Δ. ασκείται από τον Επιθεωρητή του Κοινωνικού

Έργου της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Φυλακών του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

3. Σε κάθε νομό συγκροτείται πενταμελής "Επιτροπή Κοινωνικής Υποστήριξης" με απόφαση του οικείου Νομάρχη, την οποία αυτός κοινοποιεί στο Κ.Ε.Σ.Φ.. Η Επιτροπή μπορεί να αποτελείται από μέλη του δικαστικού σώματος εν ενεργεία ή επί τιμή, του δικηγορικού συλλόγου, του ιατρικού συλλόγου, εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, της εκκλησίας, πολιτιστικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών φορέων, ειδικούς επιστήμονες ή και εθελοντές. Η θητεία της Επιτροπής είναι διετής και ανανεώσιμη, η δε συμμετοχή σε αυτήν είναι άμισθη και τιμητική.

4. Αποστολή της Επιτροπής είναι η ενημέρωση του κρατουμένου ή του απολυθέντος σχετικά με θέματα που αφορούν τη νομική και κοινωνική του κατάσταση, καθώς και η υποβολή της για προσαρμογή στην κοινωνική ζωή. Για το σκοπό αυτόν η Επιτροπή συνεργάζεται με τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού ή άλλους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς.

5. Η διαδικασία συγκρότησης των Επιτροπών Κοινωνικής Υποστήριξης καθορίζεται από τον οικείο Νομάρχη, ο οποίος αφού λάβει υπόψη τις κατά το άρθρο 8 παράγραφος 3γ του παρόντος προτάσεις του Κ.Ε.Σ.Φ. καταρτίζει και τους εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας τους. Τα απαιτούμενα έξοδα λειτουργίας των επιτροπών αυτών εγγράφονται στον προϋπολογισμό της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

6. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Κοινωνικής Υποστήριξης υποβάλλει κάθε έτος έκθεση δραστηριοτήτων και προτάσεις στον οικείο νομάρχη και τις κοινοποιεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

7. Το Ν.Π.Ι.Δ. της παραγράφου 1 συνεργάζεται με τις Επιτροπές Κοινωνικής Υποστήριξης, το Κ.Ε.Σ.Φ. και τους λοιπούς ασχολούμενους με τη μετασφραγιστική μέριμνα φορείς.

Άρθρο 82

Μέτρα για τους οριστικά απολυομένους

1. Με προεδρικό διάταγμα εκδιδόμενο κατ'αναλογίαν του άρθρου 81 παράγραφος 2 του παρόντος Κώδικα μπορεί να δημιουργούνται ξενώνες για τους οριστικά απολυόμενους, υπαγόμενοι στο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου "ΕΦΙΑΝΘΟΣ" του προηγούμενου άρθρου.

Στους ξενώνες αυτούς οι παραπάνω μπορεί να διαμένουν και να διατρέφονται για διάστημα μέχρι δύο μηνών από την απόλυσή τους, εφόσον στερούνται στέγης. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται και τα σχετικά με τη λειτουργία των ξενώνων, το προσωπικό και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

2. Με τη συνδρομή του Ο.Α.Ε.Δ., των Ο.Τ.Α. και άλλων κοινωνικών φορέων ή εθελοντών παρέχεται στους φιλοξενοούμενους στον ξενώνα κάθε δυνατή ενημέρωση που αφορά την ανεύρεση εργασίας και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή προσανατολισμού. Ειδικό επισήμονες παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη, όπου τούτο κρίνεται αναγκαίο.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται τα σχετικά με την Ίδρυση επιχειρήσεων ή μονάδων υπό την εποπτεία της Πολιτείας, στις οποίες προσλαμβάνονται απολυθέντες κρατούμενοι κατά προτεραιότητα. Επίσης, με την ίδια απόφαση μπορεί να καθορισθούν ευνοϊκότεροι όροι για την παροχή κινήτρων στους ίδιους, προκειμένου να δημιουργήσουν ιδιωτική επιχείρηση ή εκμετάλλευση.

4. Ως προς την επαγγελματική κατάρτιση και απα-

οχόληση στον ιδιωτικό τομέα ισχύουν οι σχετικές ρυθμίσεις του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΟΙΝΩΝ

Άρθρο 83 Διοικητική εποπτεία

1. Η διοικητική εποπτεία της ορθής εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Κώδικα ανήκει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Οι διευθυντές των καταστημάτων κράτησης υποβάλλουν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης εντός του Ιανουαρίου κάθε έτους έκθεση σχετικά με τη λειτουργία του καταστήματος κατά τον προηγούμενο χρόνο και προτάσεις.

2. Η προηγούμενη παράγραφος δεν αφορά τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό και το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών κατά τη δικαιοδοτική λειτουργία τους.

Άρθρο 84 Εποπτεία της εκτέλεσης των ποινών μέσα στο κατάστημα κράτησης

1. Όπου στον παρόντα Κώδικα προβλέπονται συλλογικά όργανα υπό την προεδρία του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού, ορίζονται με πράξη του προέδρου τα μέλη του σωφρονιστικού προσωπικού που μετέχουν στη σύνθεσή τους, με έναν αναπληρωτή της ίδιας ή συναφούς ειδικότητας. Στα εν λόγω συλλογικά όργανα μετέχουν όχι μόνον μόνιμα αλλά και με σύμβαση μέλη του προσωπικού. Στην περίπτωση που τα συμβούλια και οι επιτροπές του παρόντος δεν μπορούν να συγκροτηθούν, επειδή δεν υπηρετούν στο κατάστημα κράτησης υπάλληλοι του οικείου κλάδου, τα ελλείποντα μέλη συμπληρώνονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, από μόνιμους υπαλλήλους του καταστήματος κράτησης των κλάδων ΠΕ Σωφρονιστικού Ενηλίκων, ΤΕ και ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού και ΔΕ φύλαξης των καταστημάτων κράτησης, σωφρονιστικών και θεραπευτικών καταστημάτων και της Κ.Α.Υ.Φ., για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η έλλειψη αυτή.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας ορίζονται τα σχετικά με την εποπτεία της εκτέλεσης της ποινής κατά το χρόνο παραμονής του κρατούμενου σε θεραπευτικό κατάστημα ή νοσηλευτικό ίδρυμα, σύμφωνα με το άρθρο 30 του παρόντος.

Άρθρο 85 Αρμοδιότητες του Δικαστικού Λειτουργού

Ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός έχει τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία καθήκοντα. Ειδικότερα, αποφασίζει επί όσων θεμάτων του ανατίθενται στον παρόντα Κώδικα, ασκεί τις αρμοδιότητες του άρθρου 572 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, συμμετέχει στη σύνθεση του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών και δικαιούται να ασκεί προσφυγή κατ' αποφάσεων του Συμβουλίου Φυλακής, εξαιρούμενος στην περίπτωση αυτήν από τη σύνθεση του πιο κάτω Δικαστηρίου κατά την εκδίκαση της προσφυγής του.

Άρθρο 86 Εποπτεία του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών

1. Το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, ως ειδικό τμήμα του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου στις έδρες των Πρω-

τοδικείων: Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Πατρών, Λαρίσης και Ηρακλείου και ως το αρμόδιο Τριμελές Πλημμελειοδικείο στις έδρες των λοιπών Πρωτοδικείων δικάζει, συνεδριάζοντας ως δικαστικό συμβούλιο, αφού ακούσει τον Εισαγγελέα και αποφαινεται σε κάθε περίπτωση που ασκείται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα Κώδικα, προσφυγή κατ' αποφάσης: α) του Συμβουλίου Φυλακών και β) του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού κατά το προηγούμενο άρθρο.

2. Κάθε Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών είναι τοπικό αρμόδιο για την εκδίκαση των υποθέσεων που αφορούν κρατούμενους σε κατάσταση που βρίσκεται στην περιφέρειά του. Το αρχικό αρμόδιο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών παραμένει αρμόδιο και σε περίπτωση μετακίνησης του κρατούμενου σε άλλο κατάστημα.

3. Σε περίπτωση προσφυγής από τον κρατούμενο δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση του δικαστηρίου ειδοποιείται με οποιοδήποτε μέσο (έγγραφο, τηλεγράφημα, τηλετύπημα, τηλεομοιοτύπημα) ο προσφεύγων, ο οποίος μπορεί να εκθέσει τις απόψεις του με υπόμνημα, που διαβιβάζεται επίσης στο δικαστήριο με επιμέλεια της διεύθυνσης του καταστήματος. Το δικαστήριο μπορεί να καλέσει με τον ίδιο τρόπο τον προσφεύγοντα να εμφανισθεί για να αναπτύξει προφορικά τις απόψεις του, είτε αυτοπροσώπως, είτε με συνήγορο, που διορίζεται με απλό έγγραφο θεωρημένο από το διευθυντή του καταστήματος κράτησης, σε περίπτωση που αυτός εκπροσωπεί μόνος τον προσφεύγοντα.

4. Η ρύθμιση του άρθρου 142 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ισχύει αναλόγως και για τις παραπάνω υποθέσεις.

5. Αν ο κρατούμενος εργάζεται έξω από το κατάστημα, η επίδοση γίνεται στον διευθυντή του καταστήματος ή τον αναπληρωτή του, ο οποίος υποχρεούται να επιδώσει το δικόγραφο στον κρατούμενο χωρίς χρονοτριβή. Αν ο κρατούμενος λείπει από το κατάστημα σε άδεια ή έχει απολυθεί υπό όρο, η επίδοση γίνεται στον τόπο της κατοικίας που έχει δηλώσει ο κρατούμενος. Αν ο κρατούμενος λόγω ψυχικής ασθένειας ή άλλης αιτίας δεν έχει διαρκώς συνείδηση των πράττομένων, η επίδοση γίνεται στα πρόσωπα του άρθρου 156 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Άρθρο 87 Μεταβατικές και Τελικές Διατάξεις

1. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, τις αντίστοιχες αρμοδιότητες ασκεί μέχρι τη νομοθετική θέσπιση του οργάνου αυτού, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών του τόπου έκτασης της ποινής.

2. Όπου αναφέρεται αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, τις αρμοδιότητες ασκεί ο εισαγγελέας, που προβλέπεται από το άρθρο 572 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

3. Καταργείται ο ν. (851/1988 (ΦΕΚ 122 Α') 'Κώδικας Βασικών Κανόνων για τη Μεταχείριση των Κρατούμενων και άλλες διατάξεις', εκτός από το Κεφάλαιο Δέκατο Τέταρτο, όπου αυτό δεν αντικαθίσταται στις διατάξεις του παρόντος, ο α.ν. 125/1967 (ΦΕΚ 152 Α') 'Σωφρονιστικός Κώδικς Εκτέλεσεως Ποινών και Ασφαλιστικών Μέτρων', ως προς τις διατάξεις του εκείνες οι οποίες έχουν διατηρηθεί κατά καιρούς σε ισχύ, το άρθρο 25 του ν. 2058/1952, όπως ισχύει. Στο άρθρο 572 παράγραφος 1 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ο όρος 'Κώδικας

Βασικών Κανόνων για τη Μεταχείριση των Κρατούμενων και άλλες διατάξεις" αντικαθίσταται με τον όρο "Σωφρονιστικός Κώδικας".

4. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, κατά το μέρος που αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού ή κατά το μέρος που ρυθίζει θέματα που διέπονται από αυτόν.

5. Οι όροι και οι προϋποθέσεις των διατάξεων των άρθρων 20 και 21 του παρόντος αφορούν τα Κατα-

στήματα Κράτησης που θα ιδρυθούν μετά τη δημοσίευση του νόμου αυτού.

Άρθρο δεύτερο
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς των διατάξεων του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στις επί μέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευσή του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 1999

Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΒΑΣΙΛΕΥΣΤΙΚΗ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΙΩΣΗΣ

Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Μ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΙΑΣ

Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΑΝΑΤΥΞΗΣ

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Γ. ΑΡΣΕΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Μ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 23 Δεκεμβρίου 1999

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ**

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * TELEX 223211 ΥΡΕΤ GR * FAX 52 34 312

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr>e-mail: webmaster@et.gr**ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σολωμού 51		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.	
Πληροφορίες δημοσιευμάτων Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5225 761	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	
Πληροφορίες δημοσιευμάτων λοιπών Φ.Ε.Κ.	5230 841	Βασ. Όλγας 227 - Τ.Κ. 54100	(031) 423 956
	5225 713	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	
	5249 547	Νικήτα 6-8 Τ.Κ. 185 31	4135 228
Πώληση Φ.Ε.Κ.	5239 782	ΠΑΤΡΑ	
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248 141	Κορίνθου 327 - Τ.Κ. 262 23	(061) 6381 100
Βιβλιοθήκη παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248 188	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	
Οδηγίες για δημοσιεύματα Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5248 785	Διοικητήρια Τ.Κ. 450 44	(0651) 87215
Εγγραφή Συνδρομητών Φ.Ε.Κ. και αποστολή Φ.Ε.Κ.	5248 320	ΚΟΜΟΤΗΝΗ	
		Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00	(0531) 22 858
		ΛΑΡΙΣΑ	
		Διοικητήριο Τ.Κ. 411 10	(041) 597449
		ΚΕΡΚΥΡΑ	
		Σαμαρά 13 Τ.Κ. 491 00	(0661) 89 127 / 89 120
		ΗΡΑΚΛΕΙΟ	
		Πλ. Ελευθερίας 1, Τ.Κ. 7 11 10	(081) 398 223
		ΛΕΣΒΟΣ	
		Πλ. Κωνσταντινουπόλεως Τ.Κ. 811 00 Μυτιλήνη	(0251) 46 888 / 47 533

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ - Μέχρι 8 σελίδες 200 δρχ.
ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ - Από 8 σελίδες και άνω προσαύξηση 100 δρχ. ανά σελίδα ή μέρος αυτού

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού 2531	Κ.Α.Ε. εσόδου υπέρ ΤΑΠΕΤ 3512
Α' (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κ.λπ.)	60.000 δρχ.	3.000 δρχ.
Β' (Υπουργικές αποφάσεις κ.λπ.)	70.000 "	3.500 "
Γ' (Διορισμοί, απαλύσεις κ.λπ. Δημ. Υπαλλήλων)	15.000 "	750 "
Δ' (Απαλλοτριώσεις, πωλεοδομία κ.λπ.)	70.000 "	3.500 "
Αναπτυξιακών Πράξεων (Τ.Α.Π.Σ.)	30.000 "	1.500 "
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κ.λπ. προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ.)	15.000 "	750 "
Παράρτημα (Προκηρύξεις θέσεων ΔΕΠ κ.τ.λ.)	5.000 "	250 "
Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	10.000 "	500 "
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	3.000 "	150 "
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	10.000 "	500 "
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	250.000 "	12.500 "
ΠΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΕΚΤΟΣ Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	250.000 "	12.500 "

- * Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στα Δημόσια Ταμεία που δίνουν αποδεικτικό εισπραχής (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
- * Οι συνδρομές του εξωτερικού επιβαρύνονται, πέραν των ανωτέρω αναφερομένων ποσών, με τα ταχυδρομικά τέλη και μπορεί να στέλνονται με επιταγή και σε ανάλογο συνάλλαγμα στο Διευθυντή Διαχείρισης του Εθνικού Τυπογραφείου.
- * Η πληρωμή του υπέρ ΤΑΠΕΤ ποσού που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται από τα Δημόσια Ταμεία.
- * Οι συνδρομητές του εξωτερικού μπορούν να στέλνουν το ποσό του ΤΑΠΕΤ μαζί με το ποσό της συνδρομής.
- * Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι Δήμοι, οι Κοινότητες ως και οι επιχειρήσεις αυτών πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
- * Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
- * Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο κάθε έτους.
- * Αντίγραφα δελτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γραμμάτια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08.00' έως 13.00'

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Φυλακές Ανηλίκων-Προφίλ

Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι η συλλογή πληροφοριών και η διεκπεραίωση της έρευνας σχετικά με το προφίλ των ανηλίκων που κρατούνται στα καταστήματα κράτησης νέων.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και σας παρακαλούμε να απαντήσετε ή να επιλέξετε τις απαντήσεις σας με ειλικρίνεια.

A/A: _____

1. Σωφρονιστικό ίδρυμα: _____

2. Ηλικία: _____

3. Φύλο: 1. Άντρας 2. Γυναίκα

4. Υπηκοότητα: 1. Ελληνική 2. Αλβανική 3. Ρουμανική 4. Τουρκική
5. Βουλγαρική 6. Κουρδική 7. Άλλη _____
8. Δεν απαντώ

5. Τόπος γέννησης: _____

6. Περιοχή μόνιμης διαμονής:

1. Πελοπόννησος	2. Ήπειρος
3. Κ. Μακεδονία	4. Δυτ. Μακεδονία
5. Αν. Μακεδονία & Θράκη	6. Ιόνιοι νήσοι
7. Νησιά Αιγαίου	8. Κρήτη
9. Αττική	10. Θεσσαλία
11. Στερεά Ελλάδα	12. Κύπρος

13. Εξωτερικό

7. Μορφωτικό επίπεδο:

1. Κανένα μορφωτικό επίπεδο	2. Απόφοιτος Δημοτικού
3. Απόφοιτος Γυμνασίου	4. Απόφοιτος Λυκείου
5. Απόφοιτος Τεχνικής Σχολής	6. Άλλο _____

8. Οικογενειακή κατάσταση:

1. Έγγαμος 2. Άγαμος 3. Άλλο _____ 4. Δεν απαντώ

9. Έχετε παιδιά;

1. Ναι 2. Όχι 3. Δεν απαντώ

10. Μορφωτικό επίπεδο πατέρα:

1. Κανένα μορφωτικό επίπεδο	2. Απόφοιτος Δημοτικού
3. Απόφοιτος Γυμνασίου	4. Απόφοιτος Λυκείου
5. Απόφοιτος Τεχνικής Σχολής	6. Απόφοιτος ΤΕΙ/ΑΕΙ
7. Μεταπτυχιακές σπουδές	7. Άλλο

11. Μορφωτικό επίπεδο μητέρας:

1. Αγράμματος	2. Απόφοιτος Δημοτικού
3. Απόφοιτος Γυμνασίου	4. Απόφοιτος Λυκείου
5. Απόφοιτος Τεχνικής Σχολής	6. Απόφοιτος ΤΕΙ/ΑΕΙ
7. Μεταπτυχιακές σπουδές	7. Άλλο

12. Επάγγελμα πατέρα:

1. Συνταξιούχος	2. Εργάτης
3. Τεχνίτης	4. Ιδιωτικός Υπάλληλος
5. Δημόσιος Υπάλληλος	6. Στρατιωτικός
7. Αγρότης	8. Επιστήμονας
9. Ελεύθερος Επαγγελματίας	10. Άνεργος

13. Επάγγελμα μητέρας:

1. Συνταξιούχος	2. Εργάτρια
3. Τεχνίτρια	4. Ιδιωτική Υπάλληλος

5. Δημόσια Υπάλληλος	6. Στρατιωτικός
7. Αγρότης	8. Επιστήμονας
9. Ελεύθερος Επαγγελματίας	10. Άνεργη/Οικιακά

14. Μηνιαίο Εισόδημα: 1. Χαμηλό (έως 600€)
2. Μέτριο (700-1500€)
3. Υψηλό (>1500€)
15. Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις των γονιών σας μεταξύ τους;
1. Άριστες 2. Καλές 3. Μέτριες 4. Κακές 5. Δεν απαντώ
16. Ήταν οι γονείς σας χωρισμένοι;
1. Ναι 2. Όχι 3. Δεν απαντώ
17. Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις σας με τον πατέρα σας;
1. Άριστες 2. Καλές 3. Μέτριες 4. Κακές 5. Δεν απαντώ
18. Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις σας με την μητέρα σας;
1. Άριστες 2. Καλές 3. Μέτριες 4. Κακές 5. Δεν απαντώ
19. Πως σας φέρωνταν οι γονείς σας;
1. Με αγάπη 2. με ψυχρότητα 3. με αδιαφορία
4. με σκληρότητα και βία 4. Δεν απαντώ
20. Είναι κάποιο μέλος της οικογένειάς σας χρήστης ναρκωτικών ουσιών;
1. πατέρας 2. μητέρα 3. Κανένας 4. Αδέλφια 5. Συγγενείς 6. Δεν απαντώ
21. Ήταν κάποιο μέλος της οικογένειάς σας αλκοολικός;
1. πατέρας 2. μητέρα 3. Κανένας 4. Αδέλφια 5. Συγγενείς 6. Δεν απαντώ
22. Ήταν κάποιο μέλος της οικογένειάς σας φυλακή;
1. πατέρας 2. μητέρα 3. Κανένας 4. Αδέλφια 5. Συγγενείς 6. Δεν απαντώ
23. Σας ασκήθηκε ποτέ βία από κάποιον από τους γονείς;
1. πατέρα 2. μητέρα 3. κανένα 4. και τους δύο 5. δεν απαντώ
24. Σας προσέγγισε κάποιος από το οικογενειακό σας περιβάλλον ερωτικά;
1. πατέρας 2. μητέρα 3. θείος/α 5. αδέρφια 6. κανένας 7. Δεν απαντώ
25. Προέκυψε ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη;
2. Ναι 2. Όχι
26. Μεγαλώσατε με:
1. πατέρα 2. μητέρα 3. και τους δύο 4. κανένα από τους δύο 5. Άλλον 6.
ίδρυμα 7. στους δρόμους 8. δεν απαντώ
27. Για ποιο αδίκημα είστε στη φυλακή;
1. χρήση ναρκωτικών
2. σωματικές βλάβες
3. κλοπές
4. Ληστείες
5. Σεξουαλικό έγκλημα
6. Ανθρωποκτονία
7. Άλλο

28. Πόση ποινή σας επιβλήθηκε;
8. 0 – 50 μήνες
 9. 51 – 100 μήνες
 10. 101 – 150 μήνες
 11. 151 – 200 μήνες
 12. 200 > μήνες
 13. υπόδικος
 14. ισόβια
29. Πόσο τμήμα της ποινής έχετε εκτίσει;
6. 0 – 20 μήνες
 7. 21 – 40 μήνες
 8. 41 – 60 μήνες
 9. 61 – 80 μήνες
 10. 81 > μήνες
30. Έχετε πάει άλλη φορά φυλακή;
1. ναι 2. Όχι
31. Αν ναι ποια ήταν η διάρκεια
4. 0 – 10 μήνες
 5. 11 – 20 μήνες
 6. 21 – 30 μήνες
32. Κάνετε χρήση ουσιών;
1. ναι 2. Όχι
33. Αν κάνετε χρήση ουσιών τι ουσίες χρησιμοποιείτε συνήθως;
1. χάπια που παίρνω από το γιατρό της φυλακής
 2. χάπια που παίρνω μόνος μου
 3. χασίς
 4. Ηρωίνη
 5. δεν χρησιμοποιώ
 6. Κοκαΐνη
 7. άλλο _____
34. Έχετε βρεθεί ποτέ σε ανάγκη να χρησιμοποιήσετε ναρκωτικές ή φαρμακευτικές ουσίες για να ηρεμήσετε και να ξεχάσετε τα προβλήματά σας;
1. ποτέ
 2. σπάνια
 3. Μερικές φορές
 4. συχνά
 5. Πολλές φορές
35. Θεωρείτε ότι είναι εύκολη η προμήθεια και η χρήση ναρκωτικών ουσιών στη φυλακή;
1. ναι
 2. όχι
 3. Δεν γνωρίζω/ δεν απαντώ
36. Εργάζεστε μέσα στη φυλακή;
1. ναι
 2. όχι
37. Αν ναι τι δουλειά κάνετε;
1. Βοηθητικές εργασίες (φούρνος, καθαριότητα κ.λ.π)
 2. Τεχνικές εργασίες (ξυλουργείο, οικοδόμος, ελαιοχρωματιστής κ.λ.π)
 3. Διοικητικές εργασίες (κηπουρός, νοσοκόμος, κουρείο, καντίνα κ.λ.π)
 4. Άλλο _____

38. Με ποιες δραστηριότητες απασχολείστε:
1. Με διάβασμα
 2. με κουβέντα
 3. με άθληση
 4. με εργασία
 5. με επαγγελματική εκπαίδευση
 6. Άλλο _____
39. Δέχεστε επισκεπτήριο;
1. Ναι 2. Όχι
40. Αν ναι από ποιον:
1. Αδέλφια 2. Γονείς 3. Συγγενείς 4. Φίλοι 5. Σύντροφο 6. Άλλο
41. Πως νιώθετε στο επισκεπτήριο;
1. Σπάει τη μονοτονία
 2. Δίνει κουράγιο
 3. Προξενεί λύπη
 4. άλλο _____
42. Κάθε πότε δικαιούστε έξοδο;
1. Ναι 2. Όχι
43. Που αφιερώνετε τον χρόνο κατά την έξοδό σας;
5. Διασκέδαση
 6. επίσκεψη σε συγγενείς και φίλους
 7. με την οικογένεια
 8. εργάζεται
44. Σε τι σας βοηθούν οι έξοδοι
1. Να ξαναμπώ στην κοινωνία
 2. Να μη χάσω την οικογένεια μου
 3. Ένα ευχάριστο διάλειμμα
 4. Περνάει ο χρόνος γρήγορα
 5. Άλλο _____
45. Θα λέγατε ότι ο τρόπος με τον οποίο έχει ρυθμιστεί ο χρόνος (πρόγραμμα) μέσα στη φυλακή είναι;
1. πολύ ικανοποιητικός
 2. ικανοποιητικός
 3. μη ικανοποιητικός
 4. καθόλου ικανοποιητικός
 5. μου είναι αδιάφορο
 6. Άλλο _____
46. Πως θα χαρακτηρίζατε τις συνθήκες διαβίωσης της φυλακής;
1. πολύ ικανοποιητικός
 2. ικανοποιητικός
 3. μη ικανοποιητικός
 4. καθόλου ικανοποιητικός
47. Αντιμετωπίζετε κάποιο σοβαρό πρόβλημα υγείας;
1. Ναι 2. Όχι 3. Δεν απαντώ

48. Αν ναι ποιο;
8. επιληψία
 9. εξάρτηση
 10. στομάχι
 11. συκώτι
 12. ηπατίτιδα
 13. άσθμα
 14. ψυχική διαταραχή
49. Έχετε αντιμετωπίσει κάποιο σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα;
1. Ναι
 2. Όχι
 3. Δεν απαντώ
50. Αν ναι ποιο/α από τα παρακάτω;
1. Σύφιλη
 2. Γονόρροια
 3. Κολπίτιδα
 4. Μυκητίαση
 5. Κονδυλώματα
 6. Κάποιο άλλο _____
 7. Δεν απαντώ
51. Επισκέπτεστε το γιατρό της φυλακής;
1. Ναι
 2. Όχι

Το ερωτηματολόγιο συνέταξαν οι:

Ι. Δετοράκης	Α. Βανταράκης
Επικ. Καθηγητής Υγιεινής	Επικ. Καθηγητής Υγιεινής
ΑΤΕΙ Πατρών	Ιατρικό Τμήμα, Δημοκρίτειο Παν/μιο Θράκης

Το ερωτηματολόγιο αφορά ανώνυμη έρευνα που θα διεξαχθεί από τη συνεργασία του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας των ΑΤΕΙ Πατρών και Τμήματος Ιατρικής, Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Το ερωτηματολόγιο θα υποβληθεί από τις σπουδάστριες του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας

4. Κίττα Μαρία
5. Λάμπρου Σταματία
6. Στεφανοπούλου Ευγενία

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ
ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ**

ΑΤΤΙΚΗ	Διεύθυνση	Τηλέφωνο	Νομική Υπόσταση
-Στέγη Ανηλίκων	Ισαύρων 48, Αθήνα	210-3613290	Ν.Π.Ι.Δ.
-ΕΠΑ -Στέγη "Καλός Ποιμήν"	Μαυρογένη 12, Καμίνια	210-4913271 210-4917677	Ν.Π.Δ.Δ.
-Ίδρυμα Παιδικό Σπίτι	Τσακάλωφ 21, Πειραιάς	210-4112410	Ν.Π.Ι.Δ.
-Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Θηλέων	Μεσογείων, Οικισμός Παπάγου	210-7778769	Ν.Π.Δ.Δ.
-Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Κορυθαλλού	Σολωμού 1, Κορυθαλλός	210-4951097	Ν.Π.Δ.Δ.
-PRAKSIS	Στουρνάρη 57, Αθήνα	210-8213704 210-8842465	Αστική Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα
- Κέντρο Υποδοχής Αποφυλακισμένων (PRAKSIS)	Αχαρνών και Παιωνίου 5, Πλ.Βικτωρίας	210-8213704	Αστική Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα
- Κλίμακα	Ευελπίδων 30, Αθήνα	210-3417160 210-3417163	Αστική Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ	Διεύθυνση	τηλ.	Νομική Υπόσταση
-Κ.Ε.Θ.Ε.Α	Ρέμπελου 7	2310-544939	Ν.Π.Δ.Δ.
-ΕΠΑ	Γρ. Ξενόπουλου 18	2310-835254	Ν.Π.Δ.Δ.

ΠΑΤΡΑ	Διεύθυνση	τηλ.	Νομική Υπόσταση
-ΚΕ.Θ.Ε.Α. ΟΞΥΓΟΝΟ	Φωκαίας 26	2610-343400	Ν.Π.Ι.Δ.

ΛΑΡΙΣΑ	Διεύθυνση	τηλ.	Νομική Υπόσταση
-ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ	2ο χιλ. Λάρισας – Γιάννουλης	2410-259500 2410- 532861	Ν.Π.Ι.Δ.
-_____Γραφείο Ενημέρωσης και Στήριξης	Αεροδρομίου 13	2410- 283323	Αστική Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα

Αποφυλακιζομένων			
ΒΟΛΟΣ	Διεύθυνση	τηλ.	Νομική Υπόσταση
-ΚΕΘΕΑ ΠΙΛΟΤΟΣ	Μεταμορφώσ εως 27 & Σοφοκλέους	24210-23439 24210-23563 24210-23430	Ν.Π.Ι.Δ.
-ΑΡΣΙΣ	Ανθίμου Γαζή 91 & Ροζού	24210-23110 24210-23501	Αστική Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα
-Ο.Α.Ε.Δ.-Γραφείο Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων	Μαγνήτων15 3 & Γκλαβάνη	24210-72726 24210-48288	Ν.Π.Δ.Δ.
-Σύλλογος Συμπαραστάσεως Κρατούμενων "Ο Εσταυρωμένος"	Κ. Καρτάλη 152	24210-30054	Φιλανθρωπικό Σωματείο Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα
-Δημοτικός Οργανισμός Κοινωνικής Παρέμβασης και Υγείας (Δ.Ο.Κ.Π.Υ.)	Προύσσης 22-26, Ν. Ιωνία Βόλου	24210- 66208	Ν.Π.Δ.Δ.
-Κέντρο ψυχικής Υγείας- Παιδοψυχιατρικό	Νικοτσάρα 20	24210-32431 24210-36811 24210-31551	Ν.Π.Δ.Δ.
-Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων	Δικαστικό Μέγαρο	24210-39161	Ν.Π.Δ.Δ.
-Ποιμαντική Μέριμνα Φυλακισμένων	Κ.Καρτάλη- Γαζή	24210-30054	Φιλανθρωπικό Σωματείο Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα
-Πρόγραμμα Θερινής Διαμονής Κοινοτήτων Απεξάρτησης	Μελλισάτικα Βόλου	24210-67903	Φιλανθρωπικό Σωματείο Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα
-Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων	Αναπαύσεως - Λ. Καζανάκι 2, Ν. Ιωνία Βόλου	24210-60804	Ν.Π.Δ.Δ.
-ΕΠΑ	Φαναρίου- Αγ. Διονυσίου, Ν. Ιωνία Βόλου	24210-84484 24210-91214	Ν.Π.Δ.Δ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αλεξιάδη, (1997), Σωφρονιστική, Έκδοση Γ', εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα
2. Αρτινοπούλου Β. (2001), Βία στο σχολείο, Έρευνες και Πολιτικές στην Ευρώπη, εκδ.Μεταίχμιο, Αθήνα
3. Βουιδάσκη Β.(1992),”Η τηλεοπτική βία και υπευθυνότητα και οι επιδράσεις τους στα παιδιά και τους νέους”, εκδ. Μιχαήλ Π. Γρηγόρης, Αθήνα
4. Γεωργούλας Στρ.(2000), Ανήλικοι Παραβάτες στην Ελλάδα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
5. Γιαννουλέας Π. Μ. (2001), Ούτε θύμα, ούτε θύτης, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
6. Καλογερόπουλος Δ. (1988-89), Επιλογές επιστημονολογικές, θεωρητικές και μεθοδολογικές στην Εγκληματολογία, σελ.39
7. Καπάτου Αλ.,(2007), Εφηβεία, εκδ. Μοντέρνοι Καιροί, Αθήνα
8. Κατσιγαράκη Ευτ., (2004), Οικογένεια και Παραβατικότητα, εκδ. Σάκκουλα Αντ., Αθήνα-Κομοτηνή
9. Κατσούλης Ηλ., (1999), Διαστάσεις του Κοινωνικού Αποκλεισμού στην Ελλάδα, εκδ. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), Αθήνα
- 10.Κουράκης Ν., (1999), Έφηβοι παραβάτες και κοινωνία, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή
11. Μαγγανάς Α., (2004), Το εγκληματολογικό φαινόμενο στην πράξη, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνας
12. Νικολοπούλου Γ. Π. (2000), Εγκληματολογικοί Προβληματισμοί γύρω απ' την έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού, Αθήνα
13. Μάνος Κ., (2000), Ψυχολογία του Εφήβου, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα
14. Μάνος Ν., (1997), Βασικά Στοιχεία Ψυχιατρικής, εκδ. University Studio Press, Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων και Περιοδικών, Θεσσαλονίκη
15. Παπαδάτου Γ., (1990). Η επανεκπαίδευση και η ένταξη των ανηλίκων στο κοινωνικό σύνολο. Στο συμπόσιο: Μπεζέ Λ. Επιμελήτρια έκδοσης. Πρόληψη και αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων, Επανεκπαίδευση-Ένταξη (σελ.291-297). εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή
16. Παπαδοπούλου Χρυσούλα, Σημειώσεις Παραβατικότητας

17. Παρασκευόπουλος Ν. Ι. (1987), Εξελικτική Ψυχολογία. Η ψυχική υγεία από τη σύλληψη ως την ενηλικίωση, εκδ. Gutenberg, β' τόμος, Αθήνα
18. Παρασκευόπουλος Ν. Ι. (1987), Εξελικτική Ψυχολογία. Η ψυχική υγεία από τη σύλληψη ως την ενηλικίωση, εκδ. Gutenberg, δ' τόμος, Αθήνα
19. Πιτσελά Αγ.,(2004), Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων, 5^η έκδοση εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη
20. Πιτσελά Αγ., Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής, Δίκαιο Ανηλίκων, Γ' Έκδοση εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη
21. Πούτου Κ., (1995), Νεανική Παραβατικότητα και Επαγγελματική Ένταξη. Συγκριτική Μελέτη για τις Αναπτυσσόμενες Πολιτικές στην Ελλάδα και στη Βρετανία, ΑΡΣΙΣ Αθήνα
22. Σταθόπουλος Π., (2005), Κοινωνική Πρόνοια εκδ. Παπαζήση, Αθήνα
23. Σιφνιός Μ., (1990), Τι σημαίνει Μ.Μ.Ε.; Μη μιλάς εσύ, μιλάω μόνο εγώ, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα
24. Τρωιανού- Λουλά Α., (2000), Η παραβατικότητα των Ανηλίκων, Αθήνα
25. Φαρσεδάκης Ι., (1985), Παραβατικότητα και Κοινωνικός Έλεγχος των Ανηλίκων, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
26. Χάιδου Α., (1989), Το θεωρητικό και θεσμικό πλαίσιο του κοινωνικού ελέγχου των ανηλίκων, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
27. Χάιδου Α., (1990), Η Ιδρυματική και Εξω-ιδρυματική μεταχείριση των ανηλίκων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
28. Χάιδου Α., (1991), Η αντιμετώπιση των ανηλίκων από το ποινικό σύστημα: στέρηση της ελευθερίας και παραβίαση δικαιωμάτων, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Dieter P., (1997), Τηλεόραση: ένας ξένος στο σπίτι, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα
2. Dunn Judy, (1999), Οι στενές προσωπικές σχέσεις των μικρών παιδιών, εκδ. Τυπωθήτω Γιώργος Δάρδανος, μτφ. Παπαηλιού Χριστίνα, Αθήνα
3. Klein M.W. , (1998), Street Gangs, The Handbook of Crime and Punishment, εκδ. Oxford University Press, New York
4. Vallejo- Nagera A.,(2001), Εφηβεία η άγρια ηλικία, εκδ. Ενάλιος, μτφ. Θεοδωρίδου Λένα, Αθήνα

Άρθρα από Εφημερίδες- Περιοδικά:

1. Περιοδικό "Forma" Απρίλιος 2008, Τεύχος 62^ο.
2. Εφημερίδα Ταχυδρόμος, Καθημερινή εφημερίδα της Μαγνησίας, Πέμπτη 3 Απριλίου 2008 Έτος 4^ο, Αρ. φύλλου:72.
3. Αστυνομική Ανασκόπηση, τεύχος 250, Ιούλιος-Αύγουστος 2008 25^ο έτος

INTERNET:

1. [www.platon.gr/arthro-1-2006-06 htm](http://www.platon.gr/arthro-1-2006-06.htm)
2. www.enkephalosjournal.com
3. <http://www.filodimos.gr>